

RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI
SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN
AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS
OF
GREAT BRITAIN AND IRELAND
DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER
THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

ON the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the Reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an *Editio Princeps*; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

ANNALES MONASTICI.

VOL. I.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

ANNALES MONASTICI.

VOL. I.

ANNALES DE MARGAN

(A.D. 1066—1232.)

ANNALES DE THEOKESBERIA.

(A.D. 1066—1263.)

ANNALES DE BURTON.

(A.D. 1004—1263.)

EDITED

BY

HENRY RICHARDS LUARD, M.A.

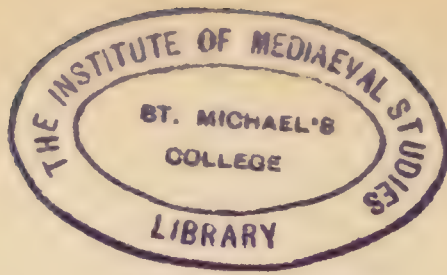
FELLOW AND ASSISTANT TUTOR OF TRINITY COLLEGE;
REGISTRARY OF THE UNIVERSITY;
AND PERPETUAL CURATE OF GREAT SAINT MARY'S, CAMBRIDGE.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY'S
TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

LONDON:

LONGMAN, GREEN, LONGMAN, ROBERTS, AND GREEN.

1864.

JAN 20 1950

15454

Printed by
EYRE and SPOTTISWOODE, Her Majesty's Printers.
For Her Majesty's Stationery Office.

CONTENTS.

	Page
PREFACE	ix
LIST OF DOCUMENTS - - - - -	xxxiii
ANNALES DE MARGAN - - - - -	3
ANNALES DE THEOKESBERIA - - - - -	43
ANNALES DE BURTON - - - - -	183
TRANSLATION OF THE FRENCH DOCUMENTS IN THE BURTON ANNALS - - - - -	501
APPENDIX TO THE ANNALS OF TEWKESBURY - - - - -	511
COLLATION OF THE PAGES IN GALE'S AND FULMAN'S EDITIONS - - - - -	517

PREFACE.

24

25

58

136

P R E F A C E.

THE chief sources for the history of the thirteenth century are contained in the various Annales preserved in the different monasteries, and bearing their names. It is the object of the present collection of ANNALES MONASTICI, of which the first volume is now published, to embrace all the most important of those written during that period; so that the historical student may have them before him in a small compass, and connected by one general index, each chronicle being printed in extenso. Several of these have already appeared in Fulman's *Rerum Anglicarum Scriptores*, and in Gale's *Historiæ Anglicanæ Scriptores*; but the rarity and high price of these volumes prevent their being generally accessible; and the carelessness with which they were edited has for long made new editions of each chronicler among the chief desiderata of historical students;¹ while others, such as the Dunstable Annals, edited by Hearne, are so rare as scarcely to be obtained at any price.

Sources for
the history
of the 13th
century.

¹ Both Fulman and Gale seem to have employed transcribers, without afterwards collating their transcripts. There are frequently sentences and sometimes even whole paragraphs omitted from carelessness, while the errors arising from ignorance or careless reading of the MSS. are

very many. In the Margan annals, as they appear in Gale, and the Burton, as in Fulman, are many sentences which are absolute nonsense. Not unfrequently the editors suggest a reading as an emendation of what appears in their text, which is really the reading of the MSS.

In such a collection there must of necessity be a difficulty as to what is to be included or what rejected. All of these annalists more or less copy one from the other, or from the same source. There would obviously be no advantage in printing twice or three times over in the same volume, or collection of volumes, passages identically the same, or nearly so, even though the common source from which they are derived be not forthcoming. On the other hand, there is almost always in every collection of annals, however meagre, some additional information to be obtained, which will not be found elsewhere, and which will illustrate local history, and often clear up dark points in a very remarkable and unexpected way. Thus, in the Winchester and Worcester annals, extracts from which are published in Wharton's *Anglia Sacra*, large portions are common to both and to the chronicle called Matthew of Westminster; and yet much matter is obtained relative to the history of these two dioceses which will not be found elsewhere. Moreover, though I believe all the chronicles published in the present volume to have been actually compiled during the thirteenth century, yet the writers begin from early times, copying, with scarcely any attempt at correction, some former annalist borrowed for the purpose. Facts which in former times had concerned the particular monastery or particular locality in which the chronicle was compiled will be found to be occasionally introduced; but the bulk of the chronicle, the portion for which it deserves to be considered as one of the sources of English history, is entirely contained within this century.

Compila-
tion of
monastick
annals.

I have already spoken at some length, in the preface to the *Historia Anglicana* of Bartholomew de Cotton, as to the manner in which these annals were probably compiled. A monastery, in beginning its own volume of annals, borrowed the chronicle of a neighbouring monastery, and copied it out, with all errors for the most

part unchanged, and with few additions excepting what related to the history of the religious house itself, or local allusions derived from its immediate neighbourhood. Thus we frequently find the chronicles which proceeded from monasteries near each other contain the same facts, stated in the same way, and almost in the same language; a Norwich chronicle, for instance, speaking of St. Edmund's-bury, or the reverse.¹ But of course the great value of each annalist begins when the original record is left, having been sent back to its owners, and the contemporary record is carried on from year to year, as the events occurred. Doubtless this was what was done in many instances, as the appearance of the ink and manner of writing shows, in cases where the original MS. is preserved.² In most cases, however, all we have is a transcript by a single scribe of later date, from which, of course, all trace of the original composition, as far as external evidence goes, is swept away. Internal evidence will, however, not unfrequently in these cases lead to the same result.

But besides the general and local facts that come under the notice of the monastick compilers, one chief feature in many of these chronicles consists in the number of valuable documents sent down to the monasteries to be copied and preserved in each, and which in many cases appear inserted in the history. Sometimes only an abridgement of them is given; but more often they were transcribed in extenso; and many of the most important documents have thus been preserved to us, by being copied into the volume of annals of a single monastery. In none is this more remarkable than in the Burton Annals, published in this volume.

¹ See the preface to Bartholomew de Cotton, pp. xxxix., lv.

² See, for instance, the Norwich

MS. of Bartholomew de Cotton's history, preserved in Norwich Cathedral.

It is difficult to say whether these Annals were the production in each instance (I mean, of course, in those portions which were written contemporary with the events narrated) of a single writer, or of several appointed from time to time to take that part of the duties of the great religious houses. Internal evidence rather, I think, points to the latter supposition: for though in some cases names are attached to the chronicles, *e.g.*, Bartholomew de Cotton, Everisden, Richard de Morins, &c., yet they rarely speak in the first person; and the difference of style that is frequently traceable in successive paragraphs of the same chronicle, points rather to a variety of writers than to a single one; while the accuracy at one moment, and the carelessness at another, with which an event is stated,—the fulness with which some facts of little importance are given, and the scantiness of detail in many cases where we should have expected the reverse, forbid us to look upon the whole as the production of a single responsible author. This is, however, a point which would require separate investigation in each individual chronicle.

Manner in
which the
Chronicles
are edited.

With regard to the manner of editing these chronicles, I have so fully explained it in my preface to the History of Bartholomew de Cotton, that little need be stated here. The portions copied from an earlier chronicler are printed in small type, all additions being in type of the ordinary size, while any omissions from the chronicler who is being copied are indicated by a row of points. Besides this, all letters, documents, &c., whether known to exist in other places or not, are printed in small type.

The order in which the chronicles are printed in the present collection is intended to be chronological; that is, according to the date of the last year which each contains. This, though the best arrangement, as approximating with the greatest amount of probability to the true order, is not certain, as many of the MSS.

of the annals preserved in different monasteries are imperfect at the end, and really therefore went on to a later period than some which apparently terminate in subsequent years; besides it is not improbable that one monastery owed the bulk, if not the whole, of its annals to a chronicle borrowed from some other house, the latter being afterwards carried on farther after its return, while the former stopped with the year when the MS. was borrowed.

The present volume contains the Annals preserved in the monasteries of Margan, Tewkesbury, and Burton. Contents of the present volume.

The MARGAN ANNALS were published by Gale very incorrectly, from the only MS. known to exist, which is preserved among the Gale collection in Trinity College, Cambridge. This is a small quarto on parchment, consisting now of sixteen leaves, one or two at the end being lost, written in a clear hand of the thirteenth century. The Annals are now printed from the MS. Margan Annals.
MS. Trin.
Coll. Camb.
Gale, O.
2, 4.

The monastery of Margan, in Glamorganshire, was founded, as we learn from the Annals themselves (p. 14), in 1147 by Robert, earl of Gloucester, in the last year of his life, and was dedicated to the Blessed Virgin. The Annals begin with the death of Edward the Confessor in 1066, and end (the MS. being, as has already been said, imperfect) with the king's quarrel with Hubert de Burgh in the year 1232. The chief source for the earlier portion of the chronicle is William of Malmesbury's history, unless both he and the Margan annalist derive their facts and legends from a common origin. Thus the prowess of Waltheof at the battle of York (p. 4), the storms at Winchcombe and London and their consequences, in the year 1091, the famine in consequence of the exactions of William Rufus in 1094, the diabolick appearances in 1100, the murrain in 1131, are all narrated in nearly the same words as they appear in Malmesbury. The early portion of the chro-

Monastery of Margan.

Account of the Annals.

nicle is very meagre before the date of its own foundation, but afterwards the notices of publick events are fuller, and especially of those relating to Wales and the immediate neighbourhood of the abbey. Between 1100 and 1130 there are more references to Winchester than to any other place. After 1184 the chronicle becomes fuller. Both before and after this date very much of a local nature is added to the general history of the times. Thus mention is made of the murder of Roger Ymor in 1127, the ravages of the Welsh in 1137, the burning of the barn of the abbey by the Welsh in 1161, the pacification of the country by Henry II. in 1163, the burning of Kenwig in the year 1167, the invasion of Glamorganshire, with the siege of Neath Castle, in 1185, the loss of the sheep of the abbey by fire in 1223, and other ravages of the Welsh the following year, the burning of three towns in Glamorganshire in 1226, Llewellyn's invasion of Brecknock in 1231, &c. Some of the events of the general history of the time are fully described,—we find (p. 15) a description of the fanatical sect in Perigord, taken apparently from the letter of the monk Heribert *de hæreticis Petragoricensibus*; the account of the discovery of the bones of king Arthur, very similar to that in Bromton (p. 21); a mention of the battle of Navas de Tolosa, as described by the archbishop of Narbonne (p. 32), &c., all showing that the compilers had access to various sources of information.¹

The succession of abbats of Margan is of course mentioned, as also the foundation of various Cistercian abbeyes, Dunkeswell, Faringdon, Beaulieu, with the successions of some of the bishops and abbats. Among these last occur the names of several of the abbats of Waverley. The chronicle does not, however, seem

¹ Among the authorities made use of is a certain "libellus qui inscribitur de Symonia," to which reference is made in speaking of the quarrel between John and Innocent III. (p. 28).

to have been derived from that source. King John's persecution of the Cistercians is mentioned, with the remarkable fact that two of their monasteries were exempt from his exactions: the one, Margan, because he had been hospitably received there on his expedition to Ireland with his army, and on his return; the other, Beaulieu, because he himself had founded it. The account of St. Anselm's visit to Rome (p. 8), with the chronicler's reasons for it, and his anger at the "*diabolice adinventiones ad subvertendam ecclesiasticam libertatem*," to which he traces the quarrels between Anselm with William II. and Henry I., and later the murder of Becket, is very curious.¹ The chronicler's dates are not always to be depended upon. Thus, Robert, bishop of Chester, is represented as dying in 1116, instead of 1117; Maurice, bishop of London, in 1117 instead of 1107; prince Henry, too, is called "*Henricus secundus*" instead of *tertius* (p. 17).

I pass on to the second chronicle contained in the present volume, the ANNALS OF THE MONASTERY OF TEWKESBURY. The single MS. which contains them is in the Cotton collection in the British Museum, Cleopatra A. vii. It is a small quarto, bound up with other MSS., extending from ff. 7-67 of the volume, written in various hands of the thirteenth century. At first there is a large margin for the years, marked off with a red line. In the later portions are occasionally rubricated headings. The Annals are followed by the Cartulary of the monastery, which occupies ff. 68-95; this is followed by the curious account of the discussion of the right of the abbat of Tewkesbury to try thieves in his own court, ff. 96-98, which will be found in

Annals of
Tewkes-
bury.

MS. Cotton.
Cleopatra
A. vii.

¹ It is rather singular to find these "regie consuetudines" or "pro-fanæ illæ consuetudines," twice spoken of with the same contempt, "*quas vocant avitas leges et regias libertates*," pp. 8, 28.

the Appendix at the end of the present volume, pp. 511–516; some letters and other matter relating to the crusade of St. Louis; and the “*libertates et liberæ consuetudines de Kerdif et de Teokesberia*,” which is printed from this MS. in the new edition of Dugdale. An entirely different MS. begins at f. 104. These Annals, which are now for the first time published, begin with the death of Edward the Confessor, and end abruptly, the MS. being imperfect, in 1263.

Abbey of
Tewkes-
bury.

The abbey of Tewkesbury, or Theokesberia, is said to derive its name from Theokus, a hermit who established himself in early times near the Severn, seven miles from Gloucester. Here, in 715, Oddo and Doddo, dukes of Mercia, built a monastery in his honour. It soon found various patrons, but suffered grievously during the Danish wars, and after being twice consumed by fire, was subjected as a cell by its patron, Haylward Mere, in 980, to his priory of Cranborne, in Dorsetshire. It remained thus for above 120 years, and the connexion with Cranborne, as we shall have occasion to observe afterwards, was never lost. In the year 1102, Robert Fitz-Haimon, one of the barons who came to England with the Conqueror, enlarged the buildings and increased the possessions so much that the monks of Cranborne removed to Tewkesbury, making it the head house; the annalist remarking under this year, “*Hic primum in novum monasterium ingressi sumus*” (p. 44). Their first abbat, Giraldus, died soon afterwards, in 1110, and was succeeded by Robert, a chaplain of Robert Fitz-Haimon. The church was dedicated in 1123. In later times, the chief benefactors to the monastery were the Clares, earls of Gloucester. An account of the foundation, which is preserved among the Cotton MSS., Cleopatra C. iii., is printed in the new edition of the *Monasticon*, vol. ii., p. 59.

Account of
the Annals.

These Annals are very meagre from the commencement till the year 1200, their chief value up to this

time arising from the mention of the succession of a large proportion of the bishops and abbats of the country, especially of the abbats of the monasteries in the neighbourhood of Tewkesbury. After the year 1200 they become more diffuse and interesting, although a considerable portion is taken up with the affairs of the monastery ;—the vindication of its claim to certain lands, the quarrels with the bishops of Worcester, the visits of royal personages, and the birth, death, and burial of its great patrons, the Clares, are naturally more fully described than other events. But it is by no means a mere chronicle of monastick life,—the events of the general history of the time being mixed up with what more immediately concerned the monks, and some being described at length. In many passages it is identical with the *Annales Wygorniaë*, published by Wharton ; but though these are carried on as late as the year 1308, they do not appear to be taken from the Tewkesbury MS. Thus, in p. 59, mention is made of a penance imposed on a certain person for a great crime, *ut omni die Veneris carnibus vesceretur* ; the real point of the penance, *et aliis diebus abstineret*, which is given in the Worcester annals, is omitted by the Tewkesbury. So again, p. 63, in the mention of the restoration of Worcester castle to the monks, the word *Wygorniaë* is omitted, and a blank space left, as if the scribe could not read it. On the other hand, the Worcester MS. is certainly not the original, as the Tewkesbury MS. is frequently much fuller, even on matters relating to Worcester. They probably have both derived what matter they have in common from a third original used by both. Some of the chief events of the time are passed over with singular brevity ; for instance (p. 61) the battle of Bovines, perhaps the greatest battle of the time, is dismissed without the mention of the name, and as if it were little more than a skirmish.

The fuller accounts of the affairs of the abbey begin in 1219, during abbat Peter's life, the first event that is mentioned being the vindication of the claim of the monastery to a manor against Fulk de Breauté, who then, according to the chronicler, was "plusquam rex" in Anglia;" and under the same year is the mention of an accident in the dormitory, evidently written by one who had witnessed it. Then we have (p. 76) the account of the funeral of Gilbert de Clare, his body being brought from Penros, in Brittany, where he died, and buried at Tewkesbury, in the presence of the abbats of Tewkesbury, Tintern, Flexley, Keynsham, and Dureford, and a large concourse of people of all classes. The importance of the monastery, and its close connexion with the earls of Gloucester, is soon after even more clearly seen in the account (p. 78) of the marriage of Isabella, countess of Gloucester, the widow of Gilbert de Clare, with Richard of Cornwall. They were married at Fawley, in Buckinghamshire, by abbat Peter.

The chronicle throughout is very varied in the character of the events described: the exchange of livings with the dean and chapter of Exeter, the presents of one of the abbats to the monastery, the order of another respecting the dresses of the monks, appear side by side with the general affairs of the country; such as the marriage of the royal princesses and the taxation that followed; the ravages and consequent destruction of the new heretical sect of Shepherds in France; or the absolution of R. de Cirencester, who had been suspended for seizing a Cornish deacon by the hair in St. James's, Bristol (p. 89).

Of course the neighbourhood of Tewkesbury to Wales causes us to hear a good deal of the ravages of the Welsh, and of the danger to which life and property were exposed by their sudden invasions; these frequently alternate with mention of the settlement of questions

concerning tithes or a pasturage, or some petty private suit with another convent or landowner. Llewellyn's ravages seem to have been so unchecked by anything like law, that a neighbouring prior (that of Leominster) bought a peace from him at a heavy expense. One curious illustration of the state of the country, and the social condition of the time, occurs in the affair of the church of Llanblethian. This had been given to Tewkesbury by the bishop of Llandaff; the convent sent a certain monk to receive seisin of the church; on arriving there he found the keys carried off into the neighbouring mountains; and all he could do was to appeal against any one who opposed the privileges of the monastery, which had been confirmed by the bishops of Llandaff. The Welsh then seized the monk on the high road, and carried him off to the mountains, and kept him there three days. The bishop of Llandaff excommunicated them for this, and sent his sentence up to Hubert de Burgh; and abbat Peter also excommunicated the individual who had laid hands on the monk. This same church, however, gave them trouble again. Roger Meylok, probably a son of the Ralph Mailok who is mentioned (p. 80) as formerly holding it of the convent, went to the church, and not content with carrying off the corn, threatened to set fire to the property of the convent, both in England and Wales; and the abbat, in fear, arranged to give him twelve marks annually, until he could be provided for in some benefice in England or Wales.

A still more remarkable case is that of Fairford church. The prior, Robert of Forthampton, appealed for the privileges of the monastery in the church. On the death of the rector some of the monks were sent to the church to watch over and protect the rights of the convent. The proctors of the monastery appeared before the bishop of Worcester. At first he refused to see them; afterwards, when they were admitted to his

Church of
Llanble-
thian.

Church of
Fairford.

presence and presented their letters, he scarcely looked at them, but handed them over to his clerks for their opinion. They gave their decision against the convent, and the bishop, stating that one Frederick was the parson of the church, refused to admit the Tewkesbury proctors, and sentenced all who attempted to enter the church on the part of the convent. Against this the monks appealed. "*Valeat,*" said the bishop, "*quod valere possit.*" Soon after this, Frederick, acting, as the chronicler believes, under the advice of the bishop, came to the church with a band of armed men, broke open the doors, and ill-treated the monks in a shameful manner, scarcely allowing them to escape alive,—an unheard of thing, says the chronicler, since the death of blessed Thomas the Martyr, archbishop of Canterbury. The death of abbat Peter occurred soon after this; and great were the persecutions, says the chronicler, afterwards endured by the monks at the hands of the bishop of Worcester, who wished to force the monks to bury their late abbat, as being an excommunicated person, outside the church. Their great anxiety was for a free election, and this was granted to them by Hubert de Burgh, who was then the guardian of their patron, Richard de Clare. The prior, Robert of Forthampton, above mentioned, was elected abbat; and peace was made with the bishop,—the convent, and then the dead abbat, being absolved by him. Hubert de Burgh's own ill-treatment and sufferings, of which an account is given at considerable length, follow.

In p. 93 will be found a curious mention of the heretical sect of the Städingers, of whom a large number were slaughtered in 1234; in p. 96 we observe the murder of a clerk of Maurice Fitzgerald, the Irish justiciary, whose name we learn, from a letter printed in Mr. Shirley's volume of Royal Letters of this reign, to be Henry Clement; in p. 97 the quarrel between Grosseteste and his canons; in p. 101 the visit of queen Eleanor

for the first time to the convent ; in p. 113 the account of the death and funeral of Isabella of Gloucester, so recently married to Richard of Cornwall. She left a variety of legacies to Tewkesbury, where she had intended to be buried, by the side of her first husband. But Richard of Cornwall, who had chosen Beaulieu as his own resting-place, had her buried there, though her heart was sent to Tewkesbury and her bowels to Missenden.

A considerable portion of the chronicle is occupied with accounts of the ecclesiastical suits and affairs of the convent. Sometimes they are vindicating their claim to an advowson ; at another settling the way in which the dedication feast is to be kept ; now an altar is consecrated in the presence of a large concourse of bishops ; now a long mooted point between the monks and a neighbouring landowner is settled. In 1242 (p. 122), we find the monastery in trouble respecting a request they had had to present a minor, Gilbert de Clare, a younger son of the great earl Gilbert de Clare, to the church of Great Marlow, a subject upon which Grosseteste's advice was asked and obtained. In the same year the abbat himself, with a few others, was sent into Glamorganshire by Richard de Clare to quiet the disturbances which had arisen there ; and took the opportunity of settling the affairs of the church of Llanblethian, into which a certain Thomas of Penarth had been intruded as vicar by the archdeacon of Llandaff, against the rights of the convent. The vicar was unwilling to contend with the abbat, and resigned ; and was then appointed vicar by the authority of the abbat and convent, and did homage to the abbat at once. This was soon after the time when vicars were beginning to be established in the parish churches.

One of the questions most frequently alluded to, as Privilege of executing to the privileges belonging of right to the abbey, is thieves that of trying and executing criminals caught on its

caught on
the abbey
lands.

property, or the right of infangtheof. The chronicle frequently refers to this, mentioning the opposition it awoke from various quarters; and there is fortunately preserved in the same MS. a full account of the trial and investigation of the right in one particular case. This will be found printed in the Appendix to the present volume.

Instance of
this right
being tried
in 1249.

In the year 1249 a certain thief was taken on the abbat's land in Dorsetshire, and the abbat's bailiffs, who are described as being *minus discreti*, took him to the earl of Gloucester's court at Cranborne, where he was judged and hanged, *per insipientiam ballivorum abbatis*, the writer adds. The abbat was extremely angry with his bailiffs for this injury done to the liberties of his church. While this was going on, another thief, one John Milksope, of Cranborne, stole 31 pence from the purse of Walter Wymund of Bristol, and ran off to the wood of Wodekesworth; he was followed by the hue and cry, and, being caught in the wood with the money upon him, was taken to the abbat's court at Up-Wimborne, to which the abbat at once came in person, that there might be no risk of his rights being again interfered with (in those days the thief was the very last person whose interests were thought of), and had his court summoned for the trial. Here he was opposed by Adam of Becktesgate, the earl's bailiff, who denied his jurisdiction. The abbat went at once to the earl, who ordered an investigation into the question to be made as to whether this privilege had, either in his own time or in that of his predecessors, been used by the abbats of Tewkesbury. However, nothing was done, and the abbat, weary of waiting, went again to the earl, and obtained a second letter to the bailiff, ordering him at once to proceed with the inquiry. Accordingly the case was tried at Cranborne in the earl's court. Twelve "inquisitores" were elected, of whom, says the writer,

“ some were of the Pharisees.” They stated that the common report had always been that the abbat and convent possessed the right of hanging, and erecting a gallows; but no one could recollect an instance of the right being used. Indeed, some of those assisting in the inquiry called to mind one or two cases rather making against the abbat’s claim; one in particular, of a thief caught on the abbat’s land, who in the year just passed had been convicted in the court of Cranborne, and hanged. Consequently the abbat, finding the result likely to go against him, protested against the persons holding the inquiry, and the manner in which it was being held. The point depended on whether the thief in the case just mentioned was tried *tempore custodie* or *tempore veri domini*.¹ The abbat went a third time to the earl; the earl was on the point of leaving the country, and after hearing his advisers, who were all against the abbat, said that he could not decide the question, but that the abbat must keep his prisoner in safe ward till his return. The abbat had no prison for the purpose, and, as the time of the earl’s return was doubtful, so wrought upon his feelings that he wrote again to his bailiff, ordering a more thorough investigation, especially on the last point; and allowed the abbat to have the liberty which he claimed of using his own court till the earl’s return, provided it were without prejudice to the earl’s right, if it should prove that he had any. The thief was, therefore, to be tried in the abbat’s court, and hanged, if necessary, on the earl’s gallows. And immediately afterwards he was tried in full court at Up-Wimborne, the earl’s bailiff being there only as one of the people, and, no defence being offered, was convicted, and hanged accordingly.

¹ Richard de Clare had been a minor for a considerable number of years, during which time the lands,

&c. had been under the charge of Hubert de Burgh.

Vicarages. We find frequent mention of the establishment of vicarages in various parts of the country,—one of the points against which the convent was continually striving, as tending, of course, to diminish its influence. This, doubtless, had a good deal to do with the ill feeling of which there are so many traces, which existed between the abbey and the bishops of Worcester. Even in their own church of Tewkesbury, and in that of St. James's, Bristol, which was little less in the power of the abbey, the bishop of Worcester attempted to place a vicar (p. 126).

Contemporary events.

Contemporary events, both locally and generally interesting, are continually mentioned. The forcible intrusion of an archdeacon of Llandaff by the king's proctors, though another had been nominated by Richard of Clare as lord of Glamorganshire,—acquiesced in by his nominee because he had not yet received seisin of his lands in England (p. 131); the riot at Cambridge between the clergy and townspeople in 1244, the very same year that saw the disturbance between the Jews and scholars at Oxford ¹ (p. 134); the robbery of plate, books, and horses from the parson of the neighbouring village of Ripple (p. 135); the borrowing of 100 marks by the convent of the Jews ² for Richard de Clare, to enable him to go on pilgrimage to the tomb of the archbishop at Pontigny (p. 137); the account of the Pastoureaux, and their annihilation in 1251 (p. 145); the demand of Richard of Clare for money for his daughter's marriage portion, although no bridegroom had been fixed upon (p. 146); the art with which the bishop of Worcester's scrutiny into the condition of the convent was evaded—"ars arte deluditur," is the chronicler's expression (p. 146), though the bishop came a second time (p.

¹ See the preface to Grosseteste's Letters, p. lvii.

² In p. 148 will be found the mention of the payment of a debt

to the Florentine merchants in London incurred by the convent for a certain Alan of S. Faith.

152), and made a closer scrutiny, examining each individual separately; the long account of the gift of abbat Thomas to the convent (p. 159),—may be mentioned as instances of this.

The notices of the architectural history of the abbey are meagre and disappointing; besides the date (1102) of the entry of the monks into their new monastery, there is nothing else mentioned but the dedication of the church by Theulfus in 1123 and by Walter de Cantilupe in 1239;—the restoration or building of two of the chapels (pp. 106, 135), the consecration of various altars (pp. 111, 118, 120), and the dedication of the bells in the tower by the bishop of Killaloe in 1224 (p. 68), and of those in the choir by the bishop of Kildare in 1241 (p. 119). There were fires in the monastery or in the neighbouring buildings in 1178, 1234, and 1256. The date when the church of St. Peter's, Gloucester, the nave of which was contemporary with Tewkesbury, was begun, is mentioned, as also the destructive fire of 1102.

The concluding portion is occupied by a full detail of the quarrels between the king and the barons: the letter of the barons to Pope Alexander IV. against the king's Poitevin relations is given at length, as also the award of S. Louis, which satisfied neither party. The chronicler, who has a very decided bias towards the popular side, (as the monastick annalists almost always had,) says that S. Louis first inclined to the barons, but was induced to change by the serpentine fraud of the English queen. The MS. is imperfect and breaks off in the middle of a very curious letter of advice to the barons, just before the war broke out, warning Simon de Montfort for some parts of his conduct: "With what face can he confer John Mansel's lands on his own son, and do things of this kind, which will most certainly meet with retribution?" and hinting that the French king is very ready to enter England if any opportunity offered. The barons are also exhorted to stand by each other.

The war
between
Henry III.
and the
barons.

Errors
in the
Tewkes-
bury
annals.

The annals are not free from errors, though these generally occur in the earlier years, and are not of great importance. There can be little doubt that less care was always taken in transcribing the earlier years from a borrowed MS., than when the contemporary events were written down from year to year, probably by the actual composer of the narrative. Thus, in p. 45 the bishop of Worcester is called *Theulfus*, and two lines below *Theoldus*; pp. 47, 66, we have *Cestria* for *Cicestria*, and the reverse error in p. 59; in p. 51 *Salopesbiria* is put for *Saresbiria*; p. 52, the abbat of Ramsey is called *Richard* instead of *William*; so, p. 53, we have *Walterus* instead of *Waleranus*. The bishop of Bath is *Savarus* in p. 55, and *Savaricus* in p. 57. In p. 56 we have *Eboraci* for *Ebroici*; and, p. 62, *Sanctæ Lucie Virginis* for *Sancti Luca*. Indeed there are frequent mistakes in proper names: thus, pp. 67, 70, the archbishop of Dublin (Henry of London) is called Henry Comin, while the surname Comin really belonged to the previous archbishop, John. In p. 72 we have Robert de Norhwold for Hugh, and in p. 112 Stathford for Raleigh. Sometimes the same event is mentioned twice,—for instance, in p. 68 within twelve lines mention is twice made of the death of John Pherd, bishop of Ely; the second mention is one of the passages where the chronicle agrees verbally with the Worcester Annals. So the election of Robert de Bingham to Salisbury is mentioned, p. 70, and repeated p. 72; and the death of Richard Marsh, bishop of Durham, which is given correctly in p. 68, under the year 1226, is repeated incorrectly under the year 1228 (p. 72). This probably arose from two different authorities being followed, the latter of which supposed the year of his death to be the same with that of his successor's election, Richard Poor. In p. 159 Grosseteste is stated to have been actually canonized, an error arising from the fact that an attempt to obtain his canonization was made.

Some errors may be put down to pure carelessness on the part of the scribe ; thus the prior of Tewkesbury is called Hervey in p. 106, though his name, Henry, is given distinctly in p. 86. In p. 107 we have the curious error *Sic se teste* for *Groseteste* ; *prior Cantuariæ* for *subprior Cantuariæ*, in p. 83 ; “ corpus “ *Roberti abbatis*,” p. 120, for *Petri*.

I have spared no pains in endeavouring to identify all the persons mentioned. This has not been possible in some cases : for instance (p. 143), an abbat of Cirencester is mentioned as dying in 1250 ; now Hugh de Bampton died in 1238, and Roger de Rodmerton, his successor, in 1266. It is probably an error altogether. So the archdeacon of Gloucester in 1254 (v. p. 155), is unknown, unless he be the Thomas mentioned in p. 137 as being appointed in 1248.

On the whole, this chronicle must be regarded as a very curious and valuable contribution to the history of the time.

The third chronicle contained in the present volume is the well known ANNALS OF BURTON, printed in Fulman's volume of *Rerum Anglicarum Scriptores*, and which has for long been found one of the chief sources for the history of the time. I have already stated how carelessly in many respects Fulman's work was done.¹ The chronicle is now printed from the MS., the only one known to exist, in the Cotton Collection in the British Museum. It is a quarto, on parchment, containing ninety-seven leaves (besides two blanks), in double columns, with thirty-eight lines in each, in a clerk's hand of the fourteenth century. The first few leaves are in an earlier hand, probably of the thirteenth century. The headings and initials are rubricated throughout.

*Annales de
Burton.*

MS. Cotton,
Vespas.
E. iii.

¹ In p. 300 (Fulman, p. 219) the whole paragraph “Orta . . . recepe-
runt” is omitted by Fulman, though the heading is kept.

Abbey of
Burton.

The abbey of Burton-upon-Trent, in Staffordshire, was founded by Wulfrie Spot in 1004,¹ as our annalist tells us at the beginning of his chronicle. The church, which was dedicated to the Blessed Virgin, and to the Irish saint Modwenna, was not begun, according to the annals, p. 186, till 1114. The first abbat was a certain Wlfgetus.

Account of
the Annals
of Burton.

The chronicle begins in the year 1004 with the charter of foundation of the monastery; the notices of events are very brief till the year 1189, consisting chiefly of the names of the abbats of Burton, and the dates of the foundation of neighbouring monasteries. In the year 1189, in speaking of Richard I., the chronicler says, "Quantus etiam fuerit si quis scire voluerit, legat chronica magistri Hugonis de Hoveden;" and from this year to the year 1201 the annals are simply a series of extracts from Hoveden, with occasionally slightly different matter (now and then a name being introduced), and with the insertion of the succession of the abbats of Burton. The name Hugo given to Hoveden, instead of the usual Roger, is worthy of remark; the compiler seems to know nothing of Benedictus Abbas. I have edited this portion exactly in the same manner as the portion of Bartholomew de Cotton's history which is taken from Roger of Wendover or other historians. A curious instance both of the carelessness with which these compilations were made, and of the necessity of tracing them to their original sources, may be seen in p. 193, l. 3. Here, by the omission of the sentence given in the note, the whole is made nonsense; Fulman, however, though with Hoveden before him, as may be seen by his note (p. 253, note b), alters the plural *sint* to the singular *sit*, without a hint of what the MS. reading is, and as if he supposed sense was thus obtained!

¹ Bromton (Twysden, col. 885) says 1002.

Under the year 1211 is then given the very curious supposed dialogue between king John and the papal ambassadors, far more fully than is found in the Waverley annals, though the last probably obtained it from the same source. And from this point the chronicle takes its own character and keeps it throughout, becoming chiefly a collection of documents written out in full, and connected with notices, very short and meagre for the most part, excepting in such as relate to the affairs of the monastery or the neighbourhood of Burton itself. Some of these documents are also found in Matthew Paris; but by far the greater part have been only preserved to us by this MS. I have given a complete list of them at the end of the preface, and thus it will be necessary to speak of only a few of them in particular. The short narratives connecting the publick documents consist chiefly of the succession of abbats of the monastery, the deaths of bishops and nobles, and similar entries. The documents are for the most part very curious and valuable; we may instance in particular the account of the Tartars by Peter, archbishop of Russia, especially interesting as showing what the belief of their origin, religion, and manners was; the letter concerning the ravages and defeat of the Pastoureaux in 1251, which Adam de Marisco sent to Grosseteste (p. 290); and the very remarkable articles of inquiry into the life and conversation of the clergy and laity throughout the country in 1253 (p. 307). The minuteness with which the habits of the laity must have been scrutinized, if these were ever carried out, gives a singular picture of the time. Many of the documents, as might be expected, concern Burton and its neighbourhood alone; meteors, storms, and floods, and minor events, such as the capture of a large sturgeon in the neighbourhood, come in for their full share of remark. In particular there is a long account of an investigation as to the persons upon whom the duty of repairing

the bridge at Egginton over the Dove devolved. It had been asserted that this was the duty of the abbey; the verdict, however, freed them from the necessity, and declared that no one was bound to do it.

There are, however, occasionally full and interesting details of events of the highest importance: for instance, the account of the pilgrimage of Henry III. and his queen to Pontigny in 1254, their brilliant reception by S. Louis and the French nobles, and the assemblage of kings and queens at Paris; the progress of the justices itinerant throughout the kingdom at various times; and the very lengthy and circumstantial account of the supposed crucifixion of the boy Hugh, afterwards canonized, by the Jews at Lincoln in 1255. The endeavour to save some of the unhappy persons who were accused of this the chronicler puts down to the Dominicans, in contradiction to Matthew Paris, who gives the credit of it to the Franciscans. He speaks of their consequent loss of influence and sufferings from actual hunger in consequence. After all they failed in their object; and after a large number of these Jews had suffered, the rest were saved (much to the chronicler's disgust) through the influence of Richard of Cornwall, to whom the Jews had given enormous sums of money for this end.¹ This differs very decidedly from Matthew Paris's account;—as he states that the friars were successful in their efforts, and says nothing about Richard of Cornwall. His interference is mentioned twice by the Burton chronicler (pp. 348, 371), who is probably following two separate authorities.

The affairs of Sicily, and the attempt of the pope to

¹ There are many proofs throughout the annals of the unhappy condition of the Jews. For instance, in p. 308, one of the articles of inquiry in 1253 is "Whether the Jews are living anywhere

"where they were not accustomed to live?" In pp. 330, 338, inquiry is to be made "into the chattels of slain Jews." See also pp. 418, 451, 478.

place the crown on the head of Edmund, the younger son of Henry III., occupy a considerable space. The arguments of the clergy and laity against the expedition are given at length (p. 387), as also the letter of the Sicilian nobles to Henry III. We do not find so much respecting Lichfield as might have been expected; the articles of visitation for the diocese, however, are given, and there is an interesting account of the proceedings on the resignation of bishop Roger de Weseham, and the election of Roger de Meuleng.

But by far the most interesting and valuable portion of the chronicle is that which relates to the Provisions of Oxford, and the revolution which, in fact, almost dethroned the king. Beginning with the petitions of the barons at Oxford (p. 439) and (p. 443) a letter from some one who was present at the parliament at Oxford in 1258, the flight of the Poitevins and the conduct of the king and prince Edward are described; and then follows a most important collection of documents containing the regulations and oaths forced upon the king and those who still sided with him. These are given in their original language, French,¹ and I believe are the only copies of them known to exist. The chronicler gives no sign of a bias on the side of the barons, and, indeed, he mentions the appeal against them to prince Edward, the earl of Gloucester, and the others sworn of the council at Oxford, by the "*Communitas bachelerie Angliæ*," *i.e.*, the esquirehood of England. This is entirely contrary to the usual feeling of the monastick chroniclers. The very interesting letter (just mentioned) which gives a detailed account of the proceedings at Oxford, ends with a mention of the difficulties that lay before the barons, and the ferocity of their way of

¹ A translation of these is given | H. T. Riley, Esq., for much kind
in pp. 501-510. I am indebted to | assistance in these.

proceeding. His last wish, however, is for a good end for them : “*utinam bonum finem sortiantur.*”

The volume, which is imperfect, ends soon afterwards in the year 1263, the last entry being the attempt of Henry III. to quash the Provisions of Oxford. The scribe who wrote the only MS. which we have, seems to have exercised some sort of editorial supervision—for instance, in mentioning the tallage imposed by the legate Otho in 1240 (p. 257), he refers to the subsequent mention of this under the year 1255 (p. 366), where a recapitulation of all the exactions during the reign of Henry III. is given.

There is no doubt that this is one of the most valuable collections of materials for the history of the time that we possess.

I have spared no pains in endeavouring to identify all the places and names mentioned throughout the chronicles. A collation of the pages of Gale's edition of the Margan annals, and Fulman's of the Burton annals, has been added at the end, to facilitate reference, as these editions are not unfrequently referred to by the pages. A general index will be given to all the chronicles contained in the present collection, as being far more convenient and far more valuable than if each chronicle or volume were indexed separately.

Cambridge,
December 11, 1863.

TABLE OF THE DOCUMENTS CONTAINED IN THE PRESENT VOLUME.

ANNALS OF TEWKESBURY.

A.D.		Page
1228.	Account of the cassation by the Pope of the election of Walter de Eynesham to the see of Canterbury -	71
1236.	Confirmation of Magna Charta, a. 21 Henry III. -	103
1258.	Letter of the barons to Pope Alexander IV., against the Poitevins - - - - -	170
1263.	Award of S. Louis, annulling the Provisions of Oxford - - - - -	177
„	Anonymous letter of advice to the barons -	179

ANNALS OF BURTON.

1004.	Subscriptions to the charter of foundation of Burton Abbey - - - - -	183
1197.	Assize of Measures - - - - -	192
1198.	Letter of Pope Cælestine III. respecting the monks of Coventry - - - - -	194
„	Manner of electing the Emperor of the Romans -	196
1199.	Statutes concerning the price of wine -	200
1200.	Terms of peace between France and England -	203
„	Law respecting debts due to the Treasury -	206
1211.	Conference between John and the Papal Ambas- sadors - - - - -	209
1214.	Letter of Pope Innocent III. to John -	217
„	Charter of submission of John -	218
„	Charter of John to Archbishop Langton -	221
„	Charter of John of the tribute to Rome -	222
1224.	Magna Charta, 9 Henry III. -	225
„	Charta de Foresta - - - - -	232
1226.	Charter of liberties given to Burton Abbey -	236
„	Charter given to Burton of a fair and market at Bromley - - - - -	237
„	Charter to Hubert de Burgh - - - - -	237

A.D.		Page
1227.	Letter of Pope Gregory IX. (1232), complaining of the treatment of his letters and messages, and the Romans beneficed in England - - -	239
„	Bull of Pope Gregory IX. (1232), for a general visitation of monasteries - - -	243
1229.	Confirmation by Henry III. of the grant of Richard I. to the bishops of Coventry - - -	244
1234.	Confirmation of the liberties of the church of Westminster - - -	246
1235.	Laws of Merton and Kennington - - -	249
1237.	Grievances of the clergy presented to the king for redress - - -	254
1244.	Letter from the patriarch Robert of Jerusalem to Pope Innocent IV. respecting the Carismians and the battle of Gaza - - -	257
„	Letter of Innocent IV., summoning the English abbats to the council of Lyons - - -	263
„	Letter of Innocent IV. against the Anti-Pope in Bohemia - - -	264
„	Answer of the English clergy to the Pope's demand for assistance against the Emperor Frederick II.	265
1245.	Decrees of the council of Lyons for the Crusaders -	267
„	Account of the Tartars by Peter, archbishop of Russia, at the council of Lyons - - -	272
„	Letter from Henry III., enclosing a bull of Innocent IV. granting exemption from the ordinary's jurisdiction to royal chapels - - -	275
„	Letter of Innocent IV. to the bishop of Lichfield, against certain rectors who have abused the above privilege - - -	275
1246.	Demand of Innocent IV. for a moiety of ecclesiastical profits for three years - - -	276
„	Letter from the English clergy to Innocent IV. on this demand - - -	278
„	Objections of the clergy to the Papal exactions -	280
„	Letter from the English nobles to Pope Innocent IV., exhorting him to remedy the oppressions of the country - - -	283
„	Grievances of the kingdom of England stated by the nobles to the Pope - - -	284
1250.	Letter of the Patriarch of Jerusalem on the capture of S. Louis - - -	285
„	Will of the Emperor Frederick II. - - -	289
1251.	Letter of [John de Parma?] to Adam de Marisco concerning the Pastoureaux - - -	290

A.D.		Page
1251.	Letter from Pope Innocent IV. to Henry III., concerning the Holy Land - - -	293
„	Letter from the Patriarch of Jerusalem to the Queen Dowager of France on the safety of S. Louis, and the war between the Sultans of Aleppo and Cairo	296
1252.	Articles of ecclesiastical inquiry in the diocese of Lichfield and Coventry - - -	296
„	Letter from Pope Innocent IV. to Henry III., urging him to carry on the crusade - -	298
„	Decree of Innocent IV. that the greater procurations are not to exceed four marks - - -	300
„	Letter of Innocent IV., sent on by the persons appointed to carry out this decree - - -	301
„	Decree of the Third Lateran Council “Qualiter “ prælati debeant cum subjectis hospitare ” -	301
„	Indulgence of Innocent IV. to the bishops of the province of Canterbury on the exemption of parish churches from procurations - - -	302
„	Bull of Innocent IV., as to the visitation of the Metropolitan - - - -	303
„	Absolution of the dean and chapter of St. Paul’s and others, who had been excommunicated for resisting the archbishop’s visitation - - -	304
1253.	Excommunication of the infractors of Magna Charta	305
„	Articles of inquiry throughout England into the life and conversation of the clergy and laity - -	307
„	Letter of Grosseteste to Innocent IV., refusing to admit his nephew into a canonry in Lincoln cathedral - - - -	311
„	Letter of Innocent IV., on provisions - -	314
1254.	Confirmation by Innocent IV. of the excommunication of the infractors of Magna Charta - -	318
„	Letter of the dean of Lincoln, reciting the Pope’s bull of confirmation - - - -	320
„	Letter of Innocent IV., on the respective ages of himself and Henry III. - - - -	324
„	Letter of the bishop of Norwich to the dean of Christianity at Stafford, in execution of the grant of a tenth of ecclesiastical property to Henry III. for three years - - - -	325
„	Letter from the same to the sub-prior of Burton, for the same purpose - - - -	326
„	Answer of the sub-prior of Burton - - -	327
„	Articles of inquiry before the justices itinerant at Lichfield - - - -	330

A.D.		Page
1254.	Letter of Pope Alexander IV. to archbishop Boniface, announcing his election - - - -	333
1255.	Articles of inquiry before the justices itinerant at Stafford - - - -	337
„	Letter of Alexander IV. to Henry III., offering the crown of Sicily to Prince Edmund - -	339
„	Commission to Rustand, the Pope's chaplain, for a crusade against Manfred, king of Sicily - -	350
„	Letter of Rustand, appointing Alexander, canon of Hereford, and William de Ros, as his deputies -	353
„	Letter of Rustand, requiring the tithes from manors and baronies to be paid up - - - -	354
„	Letter of William de Ros, on the execution of the papal mandate respecting tithes for the crusade -	354
„	Manner in which the tithes are to be collected and paid	356
„	Grievances of the clergy, of the archdeaconry of Lincoln, respecting the taxation, brought forward at the Parliament at Westminster - - -	360
„	Grievances of the clergy of the diocese of Lichfield and Coventry - - - -	362
„	Letter of Rustand, on the taxation - - - -	363
„	Recapitulation of the exactions during the reign of Henry III. - - - -	364
„	Assessment of the abbey of Burton - - - -	365
„	Taxation in 1254 by the bishop of Norwich, with the amount paid by Burton - - - -	366
„	Letter from the magnates of the kingdom of Jerusalem to Henry III., praying for assistance -	368
„	Letter from Boemund, prince of Antioch, to Henry III., on the Turcomans - - - -	369
„	Inquiry into the property of the abbats of Burton beyond the Dove (Suit of Mickleover) - -	372
1256.	Briefs and inquests as to whose duty it was to repair the bridge at Egginton over the Dove - -	372
„	Assize of bread, wine, and beer - - - -	375
„	Letters of the chapters of Lichfield and Coventry to archbishop Boniface, requesting the confirmation of the election of Roger de Meuleng as bishop of Lichfield - - - -	377
„	Account of the election - - - -	379
„	Assent of the king to the election - - - -	380
„	Letters of confirmation of the election by the archbishop - - - -	380
„	Inquisition of the official into the diocese during the vacancy - - - -	382

A.D.		Page
1256.	Brief summoning the abbat of Burton to London -	384
„	Letter of the archbishop of Messina, with the Pope's recommendation, and demand for money -	385
„	Reasons of the clergy and people against the Sicilian undertaking - - - -	387
„	Authority given to the legate Rustand -	388
„	Demand of procurations from the archdeacons by the archbishop of Messina - - -	389
„	Demand of Henry III. for the payment of his debts to the Pope in the matter of the kingdom of Sicily	390
„	Reasons of the bishops and clergy against the pay- ment - - - -	390
„	Letter of Richard of Cornwall to the archbishop of Messina, announcing his election as king of the Romans - - - -	391
1257.	Letter of Richard of Cornwall to Prince Edward, giving an account of his voyage, and coronation at Aix-la-Chapelle - - -	392
„	Oath of the king's councillors -	395
„	Letter from the Sicilian nobles to Henry III. -	397
„	Answer of Henry III. to the Sicilians -	398
„	Letter of Henry III. to John de Ebulo, promising his assistance in Sicily the next summer -	400
„	Letter of Henry III. to Thomas of Aquino, respect- ing the Saracens in Lucera - -	400
„	Letter of the official of the archdeacon of Stafford, respecting the convocation to be held in London -	401
„	Subjects to discussed at the convocation -	402
„	Articles for inquiry in the convocation -	403
„	Deliberations on the articles - -	404
„	Decisions of the convocation on these -	406
1258.	The Pope's commission to his nuncio Arlot -	409
„	Summons to the convocation at Merton -	411
„	Articles agreed on at Merton -	412
„	Grievances formerly stated by bishop Grosseteste -	422
„	Privileges of the clergy compiled by Robert de Marisco, by order of Grosseteste - -	425
„	Letter of the Pope in favour of the Dominicans in their disputes with the University of Paris, with the deprivations of William de S. Amour, Eudes of Douai, Nicholas, dean of Bar-sur-Aube, and Christian, canon of Beauvais - -	430
„	Letter of Hybert, prior of the Dominicans, on com- plaints against them of usurping the functions of the parochial clergy, with regulations for their future conduct - - - -	434

A.D.		Page
1258.	Regulations for regents at Oxford who transgress the statutes - - - - -	436
„	Letter of Innocent IV. (1253), demanding a canonry in Lincoln cathedral for his nephew - - -	436
„	Petitions of the barons at the parliament at Oxford -	439
„	Letter from one who was present, describing the proceedings of the parliament at Oxford - -	443
„	The Provisions of Oxford, with the oaths of the barons, &c., and the names of the sworn councillors, &c. (French) - - - -	446
„	Times and manner of holding parliaments (French) -	452
„	Names of the castles, and their guardians - - -	453
„	Charter of Henry III., that justice shall be done by the sheriffs without bribes (French) - -	453
„	Charter of Henry III., confirming the acts of the council (French) - - - - -	455
„	Writ to the sheriffs, to make inquiry into excesses committed in their several counties - - -	45
„	Letter from the barons to the Pope, against the Poitevins - - - - -	457
„	Letter from the nuncio to the Pope, giving an account of the conclusion of peace between the king of the Romans and the kings of France and England -	461
„	Letter of Richard, king of the Romans, to the Pope, against Alphonso X., king of Castile - - -	466
1259.	Letter of the Pope to Richard, king of the Romans, in answer - - - - -	469
„	Provisions of the twelve barons (French) - - -	471
„	Instructions for escheators - - - - -	479
„	Provisions of the twelve barons (Latin) - - -	480
„	Articles of inquiry in monasteries - - - - -	484
„	Letter of Pope Alexander IV. to the barons, in answer to their complaints respecting papal provisions -	487
1260.	Letter of the Grand Master of the Templars concerning the Tartars - - - - -	491
„	Letter of Pope Alexander IV. respecting the Tartars -	495

ERRATA.

- Page 51, l. 5 from bottom, for *uscepit* read *suscepit*.
,, 87, note ³. This should be, *qui*] *quia*, MS.
,, 119, note ⁴, for *Derry* read *Kildare*.
,, 124, l. 26, for *Petri* read *Philippi*.
,, 144, ll. 22, 23, for *Bonrugge* read *Bourugge*.
,, 145, l. 15, margin, for *Pastoreaux* read *Pastoureaux*.
,, 148, note ¹, for *abbati* read *abbatis*.
,, 158, l. 10, for *Wyttune* read *Wyltune*.
,, 161, l. 5, margin, add *f. 56*.
,, „ l. 31, for *de* read *le*.
,, 180, note ¹, for *Sabino* read *S. Sabina*.
,, 242, l. 7, margin, for *iv.* read *4*.
,, 304, note ⁴, for *Gale* read *Fulman*.
,, 333, l. 1, margin, for 1245 read 1254.
,, 462, l. ult., for *Wasconiaæ, te* read *Wasconiam, et*.
,, 471, ll. 5, 19, *consilio*, sic MS., but read *concilio*.
-

ERRATUM IN THE HISTORY OF BARTHOLOMEW DE COTTON.

Page 304, l. 12, for *Reims* read *Reuns*, *i.e.*, la Réole, in Gascony, and correct the Index in consequence. This passage has been so frequently quoted, and always with this blunder, that I am especially anxious it should be corrected. I am indebted to the Rev. J. Glover, vicar of Brading, for pointing it out to me.

ANNALS DE MARGAN

SIVE

CHRONICA ABBREVIATA

A TEMPORE SANCTI EDWARDI, REGIS ULTIMI
DE PROGENIE ANGLORUM.

FROM

MS. TRIN. COLL. CANT. O. 2. 4.

ANNALES DE MARGAN.

MLXVI Anno ab Incarnatione Domini cometa appa- p. 1.
ruit. Obiit sanctus rex Edwardus, vir simplex et A.D. 1066.
rectus, acceptus tam Deo quam hominibus: regnavit Death of
autem in summa pace et gloria fere XXIV. annis. Edward the
Monasterium Sancto Petro construxit ad occidentalem Confessor.
plagam urbis Londoniæ, in quo gloriose requiescit.
Et quia virgo decessit, regia stirpe fere toto a Danis
deleta qui regnum prius occupaverant, Alfredo quoque
fratre suo a comite Godwino extincto, cum potio-
rem hæredem non haberet, Willelmo duci Normannorum
consobrino suo, regnum Angliæ testamento tradidit.

Eodem anno, idem Willelmus cum Normannis in Battle of
Angliam veniens, victo et occiso rege Haraldo, gravi Hastings.
prælio apud Hastings die Sancti Calixti, qui regnum Oct. 14.
indebite cum perjurio invaserat, quique ante paucos Coronation
dies infelicis pugnæ illius, regem Norwagiæ Haraldum of William.
et Tostium comitem Nordanhimbrorum fratrem suum,
contra se venientes, bello prostraverat et occiderat,
totius insulæ imperium obtinuit, et solemniter die
Natalis Domini apud Westmonasterium coronatus est.
Iste nobile cœnobium Sancto Martino fecit, quod ab
eventu belli ibi commissi, de Bello nominavit.

MLXIX. Fuit bellum in Bleoduna, et ædificatum est Battle at
castellum Gwent a rege Willelmo primo. Blaydon
on Tyne.

MLXX. Obiit Edwinus dux Nordanhimbrorum. Death of
Edwin.

- A.D. 1705. MLXXV. Obiit Editha regina. Rogerus¹ et Radulfus
 Death of de Waer² voluerunt tradere regem Willelmum primum.
 Queen
 Edith. MLXXVI. Weldeofus dux, Sywardi comitis filius,
 p. 2. decollatus est. Iste in pugna Eboracensi plures Nor- William of
 Execution of Wal- mannorum solus obtruncaverat, unos et unos per Malmes-
 theof. portam egredientes decapitans. bury, ii.
 MLXXX. Nimius fuit ventus in nocte Natalis p. 427.
 Domini.
- Fire at MLXXXI. In festivitate Sanctæ Helenæ magnum
 Winchester. incendium fuit Wintoniæ. Et ædificata est villa
 Aug. 18. Cardiviæ, sub Willelmo primo rege.
- Death of MLXXXIII. Obiit Matildis regina.
 Queen
 Matilda. MLXXXIV. Withbertus³ Papa sedem accepit.
 MLXXXV. Terdalac rex Hiberniæ obiit.
- Death of MLXXXVII. Obiit Willelmus rex Angliæ senior viii.
 William I. idus Septembris, anno regni sui xxi., comitatus lii.,
 vitæ lix. Corpus ejus sepultum est apud Cadomense
 Succession of William II. Eodem anno Willelmus regis Willelmi filius cœpit
 regnare.
- MLXXXVIII. Corpus sancti antistitis Nicolai, de
 Mirræa civitate, in locum qui Barum dicitur ix. die
 mensis Maii translatum est.
- Earth- MLXXXIX. Factus est terræmotus iii. id. Augusti, Ibid. p.
 quake. unde totam Angliam tremor invasit; cernebantur⁵⁰⁴.
 namque ædificia eminus resilire, et mox pristino modo
 residere. Secuta est inopia fructuum, tarda maturitas
 Nov. 30. frugum, ita ut ad festum Sancti Andreæ vix messes
 Death of reconderentur in horreis. Hoc anno obiit et Lanfrancus
 Lanfranc. Cantuariensis archiepiscopus, et Alanus comes Rufus.⁴
- Storms and MXCI. Tumultus fulgurum et motus turbinum erant.
 their con- Denique id. Octobris apud Winchelcumbe ictus de
 sequences, at Winch- cælo emissus, turrin ecclesiæ tanta vi impulit, ut ad
 comebe, p. 3.

¹ Roger de Britolio, earl of Hereford.

² Ralph de Waer or Guader, earl of Norfolk.

³ This is Guibert, the anti-pope, who was installed in the Lateran in this year.

⁴ Count of Brittany.

William of Malmesbury, ii. p. 505. modum grossitudinis humanæ foramen aperiretur, per A.D. 1091. quod ingressus trabem maximam adeo perculit, ut fragmina per totam spargerentur ecclesiam: quin et Crucifixi caput, cum dextra tibia et imagine Sanctæ Mariæ, dejecit; secutus est foetor teterrimus, hominum naribus intolerabilis. Hic quoque inter se invicem venti dissidentes, quod dictu mirum est, tam vehementer xvi. kal. Novembris flare coeperunt, ut plusquam sexcentas¹ Londoniæ domos effregerint: in London, cumulabantur ecclesiæ cum domibus, maceriæ cum parietibus. Majus adhuc scelus ventorum furor est the church of S. Mary at Bow, ausus, nam tectum ecclesiæ Sanctæ Mariæ quæ dicitur ad Arcus, pariter sublevavit, et duos ibi homines obruit. Ferebantur per inane tigna cum trabibus, e quibus tigna quatuor sex et viginti pedes longa, cum in strata publica forte cecidissent, tanta vi in humum impacta sunt, ut vix quatuor pedes extarent; et quia nullo modo poterant erui, jussa sunt ad planitiem terræ succidi, ne impedimento essent transeuntibus.

MXCII. Apud Salesberiam, tectum turris ecclesiæ and at Salisbury. violentia fulminis omnino disjecit, quinta die postquam dedicaverat eam Osmundus episcopus. Et Remigius episcopus Lincolnæ obiit.

MXCIII. Tantæ fuerunt inundationes pluviarum, tanta tempestas imbrium, quanta nulla meminerat ætas. Hyeme vero succedente ita fluvii sunt congelati, ut pervii equitantibus, et plaustra ducentibus essent. Eodem anno Anselmus ad archiepiscopatum Cantuariæ Anselm archbishop of Canterbury. electus est, et Robertus² ad episcopatum Lincolnæ, et monachi episcopatus Wintoniæ novum intravere cœnobium, vi. kal. Aprilis. Eodem quoque anno translata Death of Malcolm III., king of Scotland, and queen Margaret. sunt corpora sanctorum Swithuni et Ethelwoldi episcoporum ad præfatum cœnobium, et id. Novembris

¹ *sexcentas*] MS. *sexcentos*.

| ² Robert Bloet.

A.D. 1093. occisus est Malcolmus rex Scotiæ: et mense eodem obiit Margareta regina.

p. 4. MXCIV. Propter tributa quæ rex Rufus, in Nor- William of
mannia positus, Anglis indixerat, agricultura defecerat, Malmes-
bury, ii.
Famine. quam e vestigio fames est subsecuta, famemque mor- p. 506.

Invasion
of the
Welsh. talitas hominum adeo crebra, ut deesset morituris
cura, mortuis sepultura. Tunc etiam Walenses in Nor-
mannos efferati, Cestrensem pagum, partemque Scropes-
biriæ vastaverunt; Angleseiam armis obtinuerunt.

MXCV. Commotio fuit stellarum, et obiit Wlstanus
Wigorniensis episcopus.

Crusade
under
Urban II. MXCVI. Moritur Willelmus episcopus Dunelmensis,
et hic¹ commotio hominum. Eodem anno Urbanus Papa
concilium tenuit, et iter Hierosolymitanæ expeditionis
prædicavit.

A comet. MXCVII. Sexto non. Octobris stella cometes apparuit
xv. diebus, majorem crinem emittens ad Orientem,
minorem versus Euro-austrum. Apparuerunt et aliæ
stellæ, quasi jacula inter se emittentes. Ille fuit
Anselm
goes to
Rome. annus quo beatus Anselmus, tempore regis Willelmi
secundi, Romam primo perrexit, præside tunc sedi
Apostolicæ Papa Urbano.

The inva-
sion of the
Northmen
defeated. MXCVIII. Rex Noricorum nomine Magnus, cum
Haraldo filio Haraldī quondam regis Angliæ, Orcades
insulas, et Mevanias,² aliasque in Oceano positas armis
cepit, jamque per Angleseyam ad Angliam properabat.
Sed occurrerunt ei comites Angliæ duo, Hugo³ scilicet
Cestrensis, et Hugo Scropesbiriensis,⁴ et armis eum
expulerunt. Corruit ibi Hugo Scropesbiriensis, eminus
hasta perfossus. Et Antiochia a Christianis capta est,
September
27. et in nocte Sanctorum Cosmæ et Damiani claritas de
cælo refulsit coruscans ut dies.

Capture of
Jerusalem. MXCIX. Fluctus marinus per Tamesim flumen ascen-
dens, villas multas cum hominibus mersit. Eodem

¹ hic] so MS. Gale reads *fit*.

² Man and Anglesey.

³ Hugh of Avranches.

⁴ Hugh de Montgomery.

William of Malmesbury, ii. p. 506. anno Jerusalem a Christianis capta est, idus Julii. Et A.D. 1099. Papa Urbanus obiit, cui successit Papa Pascalis. Pope Paschal II.

MC. Multa contigerunt adversa : illud vero maxime horrendum extiterat, quod visibiliter diabolus hominibus apparuit in saltibus et deviis, transeuntes allocutus. Præterea in pago Berkeschire in villa Hamtestede, continuis xv. diebus fons sanguinem tam ubertim manavit, ut vicinum vadum inficeret. Hoc etiam anno interfectus est Rex Angliæ Willelmus junior, rex Rufus vulgo vocatus, non. Augusti, anno regni sui xiii., cum esset annorum plus xl. Sepultus est Wintoniæ. Suscepit autem regnum Angliæ post Willelmum frater ejus Henricus, filiamque Malcolmi regis Scotiæ accepit uxorem, et Radulfum¹ episcopum Dunelmensem mittere fecit in compedibus. Eodem anno beatus Anselmus archiepiscopus, qui in transmarinis exulaverat violentia regis Willelmi, ad sedem suam est reversus. Et Thomas archiepiscopus Eboracensis obiit.

Death of William II. p. 5.

Succession of Henry I.

Restoration of Anselm.

MCI. Radulfus episcopus Dunelmensis, de custodia egressus est quarto nonas Februarii, qui fugiens in Normanniam congregavit exercitum cum auxilio Roberti comitis, et in Angliam duxit xiv. kal. Augusti: quo exercitu Hanteschire valde prædata est. Hic etiam ignem sacratum Jerosolymæ contigit solito plus tardare, qui solebat annis singulis vigiliam Paschæ illustrare.

Invasion of Robert of Normandy.

MCII. Wintonia combusta est xvi. kal. Junii, et xiii. kal. Junii arsit Glocestria cum monasterio: et concilium magnum celebratum est apud Londoniam, v. kal. Octobris, duobus diebus, in quo depositi sunt quamplurimi abbates. Et Robertus comes de Belesmo ab Anglia expulsus est, cum fratre suo Arnulfo. Et Rogerus cancellarius ad episcopatum Salesbiriæ electus est.

Fires at Winchester and Gloucester. Council at London.

¹ Ralph Flambard.

A.D. 1103. MCIII. Sanctus Anselmus Cantuariensis archiepi-
 Second visit of Anselm to Rome. scopus ad maximam instantiam regis Henrici primi, secundo ivit Romam ad impetrandum a sede Apostolica confirmationem regiarum consuetudinum, quas vocant avitas leges, et regias libertates; sed impetrare non potuit; nec debuit, nec etiam voluit propter suam conscientiam. Quocunque enim nomine appellantur, nihil aliud sunt quam tyrannicæ abusiones, et diabolicæ adinventiones ad subvertendam ecclesiasticam libertatem. Hæ fuerunt causæ discordiæ inter regem Rufum et beatum Anselmum, et exilii ejusdem; fuerant et causa discordiæ inter eum et regem Henricum primum, fuerant etiam causa discordiæ inter regem Henricum secundum et beatum Thomam Cantuariensem archiepiscopum, et septennis fere exilii, et multorum aliorum malorum, et tandem martyrii ejusdem sancti sicut legitur in vita ipsius.

p. 6.

Mock suns. MCIV. Apparuit tale signum) (ab hora sexta usque ad horam nonam vii. idus Junii in hebdomada Pentecostes, multis intuentibus et mirantibus qui tunc erant in curia regis Henrici primi apud Londoniam. Luna fuit eadem die decima. Eodem anno obiit Heruualdus Landavensis episcopus centum annorum senex, eique successit Urbanus ab Anselmo Cantuariensi metropolitano consecratus, cum quo et alii duo episcopi sunt consecrati, scilicet Rogerus episcopus Salesbiriæ et Willelmus Giffardus episcopus Wintoniæ.

May 6.
 Bayeux
 burnt by
 Henry I.

Aug. 27.

MCV. Kalendas Martii Henricus rex perrexit in Normanniam, ibique demoratus est usque ad Pascha pacifice, postea veniente festivitate sancti Johannis ante portam Latinam, die Dominico venit mane cum exercitu suo ad civitatem Baiocensem, eamque combussit, et ecclesias et plurimam hominum partem occidit; in sexta vero feria tradiderunt se populi illius civitatis suo dominatui atque ipsam civitatem. Post hæc, vi. kal. Septembris, in festivitate sancti Rufi martyris, reversus est in Angliam. Facta est et eodem

anno nimia inundatio fluctuum viii. kal. Februarii. A.D. 1106.
Nix quoque magna anno hoc cecidit.

MCVI. Stella quæ cometa vocatur apparuit xiv. kal. A comet.
Martii, in diebus regis Henrici primi Anglorum, in
eadem nocte quæ tunc præcessit diem Veneris in
parte dextra Zephyri qui Affricus nominatur, id est
inter meridiem et occidentem, quæ nimis obscura et p. 7.
parva intuentibus esse videbatur; sed tamen coma ejus,
id est radius, nimis longa et magna habebatur; luna
erat eodem die undecima; et xxiv. diebus perduravit.

MCVII. Ordinatio Rogeri episcopi Sarisbiriæ. Hen-
ricus Normanniam accepit, et Robertus filius Hamonis
obiit.

MCVIII. Girardus Eboracensis ecclesiæ archiepiscopus
moritur, et præsul Gundulfus.¹

MCIX. Obit piæ memoriæ Anselmus archiepiscopus Death of
Anselm.
Cantuariensis.

MCX. [Obiit papa Honorius xvi. kal. Martii; et in
crastino, id est xv. kal. ejusdem, electus est Gregorius
cardinalis Sancti Angeli in Apostolatum, qui et Inno-
centius vocatus est.]²

MCXI. Obit Robertus decanus Salesbiriensis.

MCXII. Obit Sampson Wigorniensis episcopus.

MCXIII. Rex Anglia Henricus, collecto immenso Invasion of
Wales by
Henry I.
exercitu ex diversis Britanniae partibus, ad Walliam
properavit, ut contra Grifinum Gwinedotum regem et
Owein Powisorum regulum pugnaret.

MCXIV. Wilfredus Menevensis episcopus moritur,
cui successit Bernardus. In Hibernia autem fames Famine in
Ireland.
indigenas adeo vehementer afflixit ut ubique per
regiones dispersæ, atque ex maxima parte deletæ sint.
In Anglia vero duo archiepiscopi efficiuntur, Cantua-
riensis³ et Eboracensis⁴; et Tamisia exsiccata est vi.
idus Octobris.

¹ Bishop of Rochester.

² Introduced incorrectly from the
year 1130.

³ Ralph of Escures.

⁴ Thurstan.

A.D. 1115.

Quarrel
between
Henry I.
and Louis
VI. of
France.

MCXV. Henricus rex Angliæ transfretavit, et discordia commota est inter illum et Lodovicum regem Francorum. Cometa apparuit.

MCXVI. Filius regis Henrici juratur ab omnibus hæres patris fieri; et Robertus¹ Cestrensis episcopus moritur.

MCXVII. Obiit Mauricius Londoniæ episcopus, et Faricius abbas Abendonæ.

Death of
pope Pas-
chal II.,
king
Baldwin I.,
Queen Ma-
tilda, &c.
p. 8.

MCXVIII. Obiit Papa Pascalis, et Baldewinus rex Jerusalem, et Matildis regina Angliæ, et Robertus comes de Belesme kal. Maii, et Girardus Eboracensis archiepiscopus, cui successit Thomas.

Marriage
of prince
William,
to Alice,
daughter
of Fulk of
Anjou.

MCXIX. Terræmotus fuit in Anglia in festivitate Sancti Michaelis, et filius regis accepit in conjugem filiam comitis Andegavensis, et obiit comes Henricus de Warewic, et Herbertus² episcopus de Norwiz, et abbas³ Sancti Albani.

Shipwreck
and death
of prince
William
and his
brothers
and sisters.

MCXX. Filius regis Henrici Willelmus nomine periculo maris periit apud Barbefleot, et cum eo omnes qui in eadem navi fuerunt, scilicet fratres ejus atque sorores, liberi præfati regis, et quidam comites, et multi nobiles alii ad numerum centum xl. virorum et mulierum, vii. kal. Decembris, nec corpora eorum inventa sunt.

Fire at
Gloucester.

MCXXI. Glocestriæ civitatis maxima pars cum abbatia Sancti Petri quæ in ea est, iterum igne consumpta est vii. idus Martii. Et Papa Calixtus cepit Gregorium antepapam.

Junction
of the ab-
beys of
Sher-
bourne and
Horton.

MCXXII. Scirburna et Hortun juncta sunt in unam abbatiam concessione regis Henrici et Rogeri episcopi Salesbiriæ; et terræmotus fuit media nocte viii. kal. Augusti. Hoc etiam anno Radulfus archiepiscopus Cantuariensis obiit ante Natale Domini. Et Robertus Lincolnæ episcopus infra ipsum Natale coram rege subita morte defungitur. Quibus defunctis rex cle-

¹ Robert de Limesey.

² Herbert Losinga.

³ Richard de Albini.

ricum quendam nomine Willelmum de Turbeoil in A.D. 1122. archiepiscopum Cantuariensem promovit, et Alexandrum nepotem Rogeri episcopi in Lincolnia consecrari fecit episcopum. Tunc etiam Godefridus cognomine Rufus Geoffrey
Rufus buys
the chan-
cellorship.
Eodem anno civitas præfata Lincolnæ tota incendio
consumpta est, excepto tamen monasterio et episcopio, Fire at
Lincoln.
de quo miserabili incendio centum xl. homines in una
domo combusti reperti sunt.

MCXXIII. Rex Henricus ultra mare Normanniam profectus est mense Junio. Et Johannes¹ Bathoniensis episcopus, et Theodulfus Wigorniensis, necnon Radulfus² [Ci]cestrensis obierunt.

MCXXIV. Obiit Rofensis ecclesiæ episcopus Ernulfus. Invasion
of the
Northmen.
Et gens Noricorum veniens in autumno, hyemavit
apud Bristollum. Monetarii autem numero xciv. jussu p. 9.
regis in Normannia consistentis iii. die Epiphaniæ Punish-
ment of
coiners.
dextris truncati et genitalibus præcisi sunt apud Win-
toniam. Hic etiam captus est comes Willelmus de
Mellis.³

MCXXV. Imperator Allemanniæ qui in matrimonium Death of
the Em-
peror Hen-
ry V., and
Pope Calix-
tus II.
filiam regis Henrici acceperat, obiit. Et Apostolicus
Calixtus similiter obiit, succedente sibi domino Papa
Honorio. Hoc in tempore Johannes cognomine Cremen-
sis, presbyter quidam cardinalis, de Roma missus venit
primum ad regem Henricum in Normannia, et ab eo
permissus omnem perlustravit Angliam. Ad ultimum
vero concilium maximum cogens apud Westmonasterium John of
Crema pre-
sides at a
council at
Westmin-
ster.
omnium episcoporum, abbatum, priorum, necnon et cleri-
corum, canonicorum, scholasticorum etiam et laicorum
potentium, in excelso throno quatuor dies præsedet, ipsis
etiam archiepiscopis sibi subpedaneis effectis. Hoc

¹ John de Villula.

² Ralph de Luffa.

³ This is an error for Waleranus
de Mellent or Medlent, son of Ro-

bert, earl of Mellent. See Flor.
Worc. ii. p. 78. ; Diceto, col. 504. ;
Annal. Waverl. an. 1124.

A.D. 1125. etiam anno res accidit valde mirabilis. In territorio
 A prodigy. enim quod Gillyc nominatur, tres dies ante nativitatem
 June 24. sancti Johannis, de quodam fonte sanguis cœpit emanare, et sic mirabili modo per totam æstatem non defecit, nisi quod semper in sabbato ad horam nonam sanguis ille cessavit, et iterum mane feria secunda fluere cœpit per totam septimanam, usque in aliud sabbatum. Anno quoque eodem pluviales tempestates per totam æstatem vix uno die cessaverunt, unde et fames per totam Angliam dirissima, et eatenus inaudita extitit; in tantum, ut unus frumenti sextarius xx. solidis venderetur.

Famine.

MCXXVII. Rogerus Ymor a tribus filiis Gestin, Grifud, Garatauc, Guoroni, occisus est dolo; et perjuri erga eum etiam sacrilegi effecti sunt, frangentes duas ecclesias, scilicet Sanctorum Tidauci et Tatani.

MCXXVIII. Obiit Willelmus Giffard episcopus Wintoniæ, et Willelmus comes Flandriæ, nepos regis Henrici.

Council at London concerning the wives of priests.

MCXXIX. Rex Henricus primus revertitur de Normannia in Angliam, fitque concilium totius Angliæ apud Londoniæ ad festum Sancti Michaelis; in quo tamen nihil omnino nisi de uxoribus presbyterorum decernitur. Sed post quinque dies nepos regis, Henricus¹ nomine, ex abbate Glastoniæ, rege jubente, episcopus efficitur Wintoniæ.

p. 10.

Death of pope Honorius II.

MCXXX. Hoc anno xvi. kal. Martii, defunctus est papa Honorius apud Sanctum Gregorium, et in crastino, id est, xv. kal. ejusdem, electus est Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli in Apostolatum; qui et Innocentius vocatus est; et sexta die, scilicet sequenti sabbato post proximum, ordinatur in presbyterum, in die cathedræ sancti Petri, et in crastino consecratus est in summum pontificem, apud Sanctam

Succession of Innocent II.

Jan. 18.

¹ Henry de Blois.

Mariam novam. Quo die et Petrus Leonis consecratus A.D. 1130.
est in Apostolicum, apud Sanctum Petrum. Eodem The anti-
anno conventus in ecclesia Nethensi constitutus est. pope Ana-
cletus II.

William of
Malmes-
bury, ii. p.
699.

MCXXXI. Mortalitas domesticorum animalium fuit Murrain.
per totam Angliam, quæ et sequentibus quidem annis
duravit, ita ut nulla esset omnino villa totius regni
quæ ab hac peste fuisset immunis; vacuabantur subito
haræ porcorum, integra boum præsepia repente desti-
tuebantur. Tunc etiam, contentio inter Bernardum
episcopum Menevensem et Urbanum Landavensem de
jure parochiarum, quas idem Urbanus illicite usur-
paverat, morte ejusdem Urbani apud Romam finem
sortitur.

MCXXXII. Rex Henricus Normanniam navigavit. The king
Erant tunc nonæ Augusti et feria quarta. Prosecuta goes to
sunt elementa extremum tanti principis transitum; Normandy.
ipsa enim feria quarta qua rex transfretavit, sol per-
pessus eclipsim mentes hominum ex repentina sui
defectione vehementer exterruit; proxima vero sexta
feria, primo mane, tantus fuit terræ motus ut subsidere
ipsa videretur, horrifico sono prius sub terra audito.

MCXXXIII. Gaufridus¹ Dunelmensis episcopus obiit, et
Herveius episcopus Eliensis.

MCXXXIV. Robertus frater regis Henrici, et comes Death of
Normannorum, Cardiviæ moritur, sepultusque est apud Robert of
abbatiam Glocestriæ. Normandy
at Cardiff.

MCXXXV. Obiit rex Henricus kal. Decembris apud Death of
Liuns, anno regni sui xxxv. Corpus ejus jacet huma- Henry I.
tum Radingiæ in cœnobio Sanctæ Mariæ, quod rex
ipse a fundamentis extruxit. Eodem anno coronatus Succession
est in regem Angliæ Stephanus, nepos Henrici, ix. kal. of Stephen.
Januarii, die Dominica. p. 11.

MCXXXVI. Rex Stephanus primo tempore Quadra- Distur-
gesimæ transiit mare; et tota Wallia in discordiam bances in
Wales.

¹ Geoffrey Rufus, the Chancellor, who was consecrated, not died, in 1133.

A.D. 1136. commota est, rupta pace inter Walenses et alienigenas; maxime propter Flandrenses, eos quasi ex medio affligentes. Willelmus archiepiscopus Cantuariensis moritur.

MCXXXVII. Grifidus filius Ris, qui et rex Demeticorum fuit, obiit; et pagus Ros a Walensibus devastatur et comburitur.

Civil war. MCXXXVIII. Intestinis dissidiis Anglia quatiebatur.

Eclipse. MCXL. In Quadragesima, xiii. kal. Aprilis, hora nona, feria quarta, eclipsis solis facta est hominibus jam ad mensas sedentibus, et nimio stupore mentis attonitis; sed re cognita progredientes, stellas circa solem intuebantur.

Capture and release of Stephen. MCXLI. Stephanus rex capitur apud Lincolniam, iv. non. Februarii, et anno eodem dimittitur a Roberto comite Glocestriæ; quo etiam anno comes ipse Robertus a Willelmo de Ypre captus est in fuga, xviii. kal. Octobris; et solutus est pro eo rex Stephanus.

MCXLII. Consecratus est Gocelinus¹ episcopus Salesbiriæ.

MCXLIV. Ventus validissimus fuit xiv. kal. Februarii, domos despolians et quercus prosternens.

MCXLV. Ricardus primus abbas de Neth moritur.

Crusade under Conrad III. and Louis VII. MCXLVI. Imperator Allemanniæ, et Lodovicus rex Franciæ, cum innumerabili exercitu ad terram Jerusalemam perrexerunt.

Foundation of the abbey of Margan. Death of Robert of Gloucester, Queen Adelicia, S. Bernard. MCXLVII. Fundata est abbatia nostra quæ dicitur Margan. Et eodem anno comes Gloucestriæ Robertus, qui eam fundavit, apud Bristollum obiit, pridie kal. Novembris.

MCLI. Obiit Adelidis, regina secunda Henrici regis.

MCLIII. Obiit beatus Bernardus Clarevallensis abbas primus. Eodem anno discessit de Margan abbas Willelmus primus.

¹ Joscelin de Bailul.

MCLIV. Stephanus rex obiit viii. kal. Novembris, et Henricus secundus successit in regnum, coronatus xiv. kal. Januarii.

A.D. 1154.

p. 12.

Death of Stephen.

MCLV. Obiit dominus Andreas abbas secundus de Margan, ii. kal. Januarii.

Succession of Henry II.

MCLVII. Facti sunt amici Henricus rex et Oweyn de Wallia.

MCLVIII. Comes Gloucestriæ Willelmus in castello Cardiviæ captus est a Walensibus, et comitissa Hawysia.

William, earl of Gloucester, seized by the Welsh.

MCLXI. Combusserunt Walenses horreum nostrum mense Octobri, vindicta tamen divina sequente.

MCLXII. Facta est fames magna per totum orbem.

MCLXIII. Intravit rex Henricus in Suthwalliam, pacificans eam sine aliqua contradictione et sine sanguine. Præterea anni hujus in tempore, fama vulgante, percrebuit quod quidam pseudoprophetæ surrexerunt, terramque Petragoricæ regionis adierunt, qui vitam se apostolicam ducere moresque imitari mentiebantur.

Pacificatio of South Wales by Henry II.

Erant autem hujusmodi sectæ cultores; sine intermissione prædicabant, nudipedes incedebant, septies in die genua flectebant, et toties in nocte, pecuniam a nullo accipiebant, carnem non comedebant, vinum non bibebant, cibos datos sobrie accipiebant, eleemosynam nihil valere dicebant, quia unde fieri possit a nemine debet possideri, Communionem sacram accipere renuebant, Missam nihil esse dicebant, parati erant mori et cruciari pro lege sua, prodigia quædam facere videbantur, aquam enim in vinum mutabant, vas vacuum suo vino parumper infuso plenum inveniebatur, coram eis cæci visum, surdi recipiebant auditum; si illiterati ad eos veniebant, infra viii. dies tam prudentes fiebant, ut nec literis nec exemplis superari possent; nullo compedum genere vinciri poterant; duodecim fuere magistri, excepto principe eorum qui Poncius vocabatur.

Fanatical sect in Perigord.

MCLXV. Intravit rex Henricus secundus in North-walliam, parumque profecit.

p.13.

Heriberti monachi
Epistola de
Hæreticis
Petragori-
censibus,
ap. Mabil-
lon Vet.
Analect.
iii. p. 467.
Migne
Patrolog.
clxxxi.
col. 1719.

A.D. 1166. MCLXVI. Obiit Robertus episcopus Bathoniensis, et Robertus filius Willelmi comitis Gloucestriæ.

Jan. 14. MCLXVII. Villa de Kenefeg a Walensibus primo combusta est, in nocte Sancti Hilarii episcopi.

MCLXVIII. Facta est eclipsis lunæ post mediam noctem.

MCLXIX. Filia cujusdam Walensis audita est plorare in utero matris suæ, patre suo id juramento affirmante.

Coronation of Prince Henry, son of Henry II., during Becket's exile. MCLXX. Henricus, regis Henrici secundi filius, coronatus est Londoniæ, adhuc puer, a Rogero¹ Eboracensi archiepiscopo, adhuc vivente patre, et beato Thoma Cantuariensi archiepiscopo exulante in Francia. Coronatur autem contra prohibitionem Apostolicam, assistantibus et suffragantibus prædicto Rogero Londoniensi,² Saresbiriensi,³ et Rofensi⁴ episcopis, nec jus Cantuariensis ecclesiæ protestantibus, ad quam coronatio regum

The ill consequences of this. Angliæ ex antiquo pertinere dinoscitur. Quam profana vero unctio hæc odiosa, et inimica fuerit (si tamen consecratio magis quam execratio dici debeat), utpote Apostolica benedictione destituta, immo in transgressionem contra virum Apostolicum, ac proinde contra Deum facta, quæ etiam ex mero adeo ira et indignatione processit, odio patris spiritualis, a patre carnali excogitata, probant lugubres et omnibus post futuris seculis destestandi eventus, qui ex hac consecratione provenerunt, episcoporum scilicet anathematizatio, archiepiscopi occisio, semel et iterum inter patrem et filium rebellio, et in fine egregii illius pueri consecrati sic in adolescentia, præmaturæ mortis præventio. Sanctus Godricus heremita de Finchale obdormivit in Domino xii. kal. Junii, anno regis Henrici secundi xvi. Eodem anno Ricardus comes de Striguil cum exercitu transfretavit in Hiberniam ut expugnaret eam.

Invasion of Ireland by Richard, earl of Striguil.

¹ Roger of Bishopsbridge.

² Gilbert Foliot.

³ Joscelin de Bailul.

⁴ Walter.

MCLXXI. Occisus est beatus Thomas Cantuariensis archiepiscopus, Angliæ primas, apostolicæ sedis legatus, in ecclesia Cantuariensi, pro defensione ecclesiasticæ libertatis, anno exilii sui septimo, vitæ vero illius liii., quarto kal. Januarii, feria tertia, hora quasi undecima.

A.D. 1171.
Murder of
archbishop
Becket.

MCLXXII. Transfretavit rex Henricus in Hiberniam xvii. kal. Novembris.

MCLXXV. Rex Henricus fecit pacem cum filio, et fames fuit eodem anno.

MCLXXVI. Mortalitas hominum fuit, et fames magna.

MCLXXVII. Facta est in crepusculo noctis et diei aurora sequente, coruscatio aeris mira per omnem terram, iv. kal. Decembris.

MCLXXVIII. Contigit solis eclipsis id. Septembris post sextam horam diei.

MCLXXXI. Obiit Alexander III., Romanæ sedis Apostolicus, mense Septembri, et substitutus est Hubaldus Ostiensis episcopus, Lucius Apostolicus postea dictus.

Death of
Pope Alex-
ander III.
Succession
of Lucius
III.

MCLXXXIII. Obiit Nicolaus¹ Landavensis episcopus ii. non. Junii. Eodem mense obiit Henricus secundus² rex Angliæ. Eodem autem anno Willelmus comes Gloucestriæ ix. kal. Decembris: et fames valida Angliam simul et Walliam vehementer oppressit. Tonitruum etiam et coruscationes horribiles contigerunt xvi. kal. Augusti.

Death of
the young
king
Henry.

MCLXXXIV. Quidam spiritus nequam in Devoniensi provincia locutus est hominibus palam quidem, sed videri non potuit.

MCLXXXV. Fuit eclipsis kal. Maii circa horam nonam, sole post eclipsim colore sanguineo quodam mirabili modo rubente. Hic etiam Walenses pagum Glamorganensem incendiis atque rapinis hostiliter

The Welsh
lay waste
Glamor-
ganshire.

¹ Nicholas ap Gurgant.

² *secundus*] Sic MS. An error for *tertius*.

- A.D. 1185. vastare coeperunt ; tunc ab eis inter alias et villa Kerdiviæ incendio est tradita, villaque de Kenefegiam vice secunda. Castellum quoque de Neth secundo obsessum et fortiter aliquamdiu oppugnatum, donec ab Anglia veniens exercitus Francigenarum fugavit agmen hostile Walensium, machina quam fecerant igne cremata. Non procul a memorato castello, res quedam sui novitate mirabilis sub eodem contigit
- Siege of the castle of Neath. June 24. anno circa nativitatem Baptistæ Johannis. Denique in pago cui Gower est vocabulum, in villa Landridian dicta, feria quinta, lactis unda copiosi pro latice per tres horas, ut fertur, assidue de quodam fonte manavit, quem incolæ loci fontem vocant Sancti Iltuti. Attestati sunt autem plures qui aderant,¹ cum lacteas undas sedulo nec sine admiratione conspicerent, vidisse se quoque inter glareas passim jacere coagulum, et circa marginem undique fontis quandam fluitare pinguedinem, qualis ex lacte colligitur, ut fiat inde
- p. 15. butirum. Anno item hoc ipso, Johannes regis Henrici filius, grandi militum stipatus exercitu, mense
- Invasion of Ireland by prince John. Aprili versus Hiberniam primo iter arripuit, prius tamen a patre apud Gloucestriam miles effectus ; moratus est autem in insula mensibus circiter viii. Qui licet bellis aliisque indesinenter adversis Hibernienses infestaret, terram sibi tamen subjugare non potuit.
- Defeat of the crusaders. MCLXXXVII. Fratres Templi et Hospitalarii, prima die mensis Maii contra Saladinum pugnantes, circa Nazareth civitatem cæsi sunt a paganis, una cum militibus aliis centum fere xxx., peditibus autem mille ducentis. Porro tyrannus, cæde peracta tantorum, necdum satiatus, collegit multitudinem hostium peregrinam, venitque in regionem Jerosolomitānorum, congressusque cum rege eorum, et rediviva potitus

¹ MS. inserts q;

victoria, stragem rursus ex nostris fecit immensam ; A.D. 1187. interfecti sunt enim in hoc prælio militum numero mille ducenti, peditum autem xxx. milia, exceptis episcopis terræ Jerosolimitanæ, Templariis et Hospitalariis. Arma quoque bellica et equitaturæ, et omnes qui erant ad bella fortissimi perierunt. In memorato præterea bello capta est veneranda crux Domini, captus et ipse rex Jerosolimitanus,¹ et Templi magister,² una cum Reginaldo principe,³ quem propriis manibus Saladinus ipse peremit. Hæc quarta die Julii mensis acciderant. Postquam autem tyrannica rabies Christianorum est Conquests of Saladin. satiata cruore, urbes obsidere munitas aggreditur, cepitque quamplurimas, quarum hæc sunt nomina ; Tiberias civitas nobilis, Acaron, Caiphas, Cæsarea, Arsur, Joppen, Lidda, Ramatha, Ebron, Nazareth, Sebases, Næapolis, Bethleem, Sidon, Beritum, Biblimum, et civitas munitissima Ascalonis, quæ quinta die mensis Septembris capta est. Quibus civitatibus captis, infinita virorum, mulierum pariter et infantum multitudo captivata est et interemta. His ita gestis, convocato tyrannus exercitu suo, Jerosolimam profectus ad urbem, eam obsidione circumdedit, quæ non multo post, ut audivimus, tradita est illi. Postquam longe lateque per orbem, fama vulgante, Christianis innotuit quod capta esset a gentilibus in bello crux sancta, p. 16. innumerabiles populi per loca diversa terrarum, diversæ conditionis, dignitatis et ordinis, eodem anno, certatim crucis suscepere signaculum. Inter quos rex Francorum Third crusade. Philippus, et Anglorum rex Henricus, comes quoque Flandriæ Philippus, cum aliis viris illustribus, uno die, uno in loco in transmarinis, crucem et ipsi in humeris suis accepere Dominicam. In quo loco supradicti reges quandam in honore sanctæ crucis jusserunt fabricari

¹ Guy de Lusignan.² Theodoric.³ Raynald of Chatillon.

A.D. 1187. basilicam. Item hoc anno consecratum est altare Sanctæ Trinitatis abbatiæ nostræ de Margan a domino Willelmo¹ Landavensi episcopo quarto kal. Novembris.

A prodigy. MCLXXXVIII. Tertio decimo kal. Januarii, feria tertia, nocte circa gallicinium, lux quædam insolitæ claritatis visuque terribilis emicuit, quæ penitus discussa caligine noctis, noctem subito reddidit die clariorem.

Floods. Anno eodem, mense Martio, fluctus æquorei longius solito ascendentes, innumera diversi generis animalia per loca diversa merseunt, homines quoque nonnullos pariter involverunt.

Death of Henry II. MCLXXXIX. Fames valida, et mortalitas hominum fuit. Obiit Henricus secundus rex Angliæ ii. non.

Succession of Richard I. Julii: successit Ricardus filius ejus. Tertio non. Septembris, die Dominica, unctus est in regem. Judæi contra prohibitionem coronationi se ingerentes, rege indignantē ejecti sunt, et male tractati. Deinde irruentes Christiani in alios, per totam civitatem ædificia eorum incendunt, bona diripiunt; xix. circiter in eadem urbe neci traditi sunt. Per alias quoque civitates Angliæ consimilis furor exarsit in Judæos, donec præsumptorum audacia regio jussu puniretur. Galfridus, filius regis Henrici, electus est ad archiepiscopatum Eboracensem; Godefridus de Luci ad episcopatum Wintoniæ, Hubertus Walteri ad Saresbiriensem xi. kal. Novembris; a Baldewino archiepiscopo Cantuariensi ambo consecrati sunt Londoniæ; Willelmus de Longo Campo in episcopum Eliensem.

Persecution of the Jews.

MCXC. Ricardus rex Angliæ in die Apostolorum Petri et Pauli iter arripuit versus Jerusalem, et Philippus rex Francorum, sed non eo pervenerunt hoc anno; pervenerunt autem Baldewinus archiepiscopus Cantuariensis, et Hubertus Saresbiriensis, Ranulfus de

'The kings of England and France join the crusade. June 29. p. 17.

MCXC. Ricardus rex Angliæ in die Apostolorum Petri et Pauli iter arripuit versus Jerusalem, et Philippus rex Francorum, sed non eo pervenerunt hoc anno; pervenerunt autem Baldewinus archiepiscopus Cantuariensis, et Hubertus Saresbiriensis, Ranulfus de

¹ William Saltmarsh.

Glanvilla, et alii multi. Obiit Fredericus imperator, et Baldewinus archiepiscopus, et Robertus abbas de Forda, et Robertus comes Leicestriæ, et Willelmus comes de Ferrariis, et Ranulfus de Glanvilla. Hugo¹ Cestrensis episcopus, monachos a Conventreia expulit, et clericos substituit. Willelmus Eliensis factus est legatus in Anglia.

A.D. 1190.
Death of the emperor Frederick I., archbishop Baldwin, &c.

MCXCI. Obiit Clemens papa, successit Celestinus. Facta est eclipsis solis in die Dominica in vigilia Sancti Johannis Baptistæ circa horam vi. Civitas Accon a Christianis capta est. Galfridus Eboracensis archiepiscopus veniens in Angliam, captus est apud Doroberniam a Willelmo Eliensi episcopo, in ecclesia sancti Martini; et idem non multo post cum maximo dedecore ab Anglia recessit. Johannes abbas de Bynnadone² factus est abbas de Forda. Obiit Johannes episcopus Exoniæ.

Death of pope Clement III.
Succession of Celestine III.
Eclipse.
June 23.
Capture of Acre.

Brompton, col. 1152.

Apud Glastoniam inventa sunt ossa famosissimi Arthuri quondam regis Majoris Britanniae, in quodam vetustissimo sarcophago recondita, circa quod duæ pyramides stabant erectæ, in quibus literæ quædam exaratae erant, sed ob nimiam barbariem et deformitatem legi non poterant. Inventa sunt autem hac occasione; dum inter prædictas pyramides terram quidam effoderent, ut quendam monachum sepelirent, qui ut ibi sepeliretur a conventu pretio impetraverat, reppererunt quoddam sarcophagum, in quo quasi ossa muliebria cum capillitura adhuc incorrupta cernebantur, quo amoto reppererunt et aliud priori substratum, in quo ossa virilia continebantur, quod etiam amoventes invenerunt et tertium duobus primis suppositum, cui crux plumbea superposita erat, in qua exaratum fuerat, "Hic jacet inclytus rex Arthurus sepultus in " insula Avellania"; locus enim ille olim paludibus inclusus insula Avallonis vocatus est, id est, insula pomorum;

Discovery of the bones of king Arthur.

¹ Hugh de Nonant.

| ² i.e., Bindon.

A.D. 1191. nam *aval* Britannice pomum dicitur. Deinde prædictum sarcophagum aperientes, invenerunt prædicti principis ossa robusta nimis et longa, quæ cum decenti honore et magno apparatu in marmoreo mausoleo intra ecclesiam suam monachi collocaverunt. Primum tumulum dicunt fuisse Guenhavere reginæ, uxoris ejusdem Arthuri: secundum Modredi nepotis ejusdem: tertium prædicti principis.

p. 18. MCXCII. Obiit Reginaldus¹ episcopus Bathoniensis, electus a monachis Cantuariensibus in archiepiscopum.

Capture of Richard I. by Leopold, duke of Austria. Rex Angliæ redire parans captus est a duce Austriæ, et postea imperatori Henrico² traditus, cum summa diligentia custoditus est. Savaricus filius Geldewini factus est episcopus Bathoniæ.

His ransom. MCXCIII. Rex Ricardus in Alemannia detentus est, donec pro redemptione sua centum milia marcas argenti persolveret. Ad hanc summam pecuniæ colligendam, præter id quod a laicis exhibitum est, singularum ecclesiarum redditus decimati sunt; aurum et argentum, lapides pretiosi abbatiarum, et aliarum ecclesiarum distracta, cruces et feretra decrustata, sacra enim vasa altaris direpta sunt. Interim comes Johannes in regnum insurgens, post plurima mala quæ fecit in Anglia, ad regem Francorum se contulit. Rex autem Francorum cepit Gisortium, prodente oppidum Gilleberto de Gauseul, et multa alia castella capiens, innumera mala Normanniæ intulit. Hubertus episcopus Saresbiriensis factus est archiepiscopus Cantuariensis.

Second coronation of Richard I. MCXCIV. Ricardus rex rediens a peregrinatione, coronatur Wintoniæ xii. kal. Maii. Herebertus,³ archidiaconus Cantuariæ, factus est episcopus Saresbiriensis, et Henricus Marescallus, Exoniæ.

MCXCV. Nimia abundantia pluviarum pœne segetes perierunt. Obiit Hugo⁴ Dunelmensis episcopus.

¹ Reginald Fitz-Joceline

² Henry VI.

³ Herbert le Poor.

⁴ Hugh de Puisac.

MCXCVI. Johanna relicta Willelmi regis Apuliæ,¹ et A.D. 1196. soror Ricardi regis, desponsata est apud Rothomagum comiti Sancti Egidii.² Christophoro abbati de Waverlege cedenti successit Johannes monachus, hospitalarius ejusdem loci. Reginaldo, Gereldoniæ³ abbate, a quodam converso suo graviter in infirmitorio vulnerato, aliis conversis consentientibus, jussum est in generali capitulo Cistercii omnes conversos ejusdem loci amoveri.

MCXCVII. Obiit Willelmus de Longo Campo, Eliensis Death of W. de Longchamp. episcopus. Magister Eustachius factus est regis cancellarius, et concessus est ei episcopatus Eliensis. Obiit Willelmus comes Saresbiriae.

MCXCVIII. Obiit Celestinus Papa, successit Innocentius. Obiit Henricus imperator, successit Oto⁴ nepos Ricardi regis Angliæ ex sorore,⁵ Philippo duce Suaviæ, Death of pope Celestine III. Succession of Innocent III. p. 19. Aug. 23. Defeat of Philip at Gisors. qui frater erat imperatoris defuncti, retentis munitionibus, fortiter resistente. In vigilia Sancti Bartholomæi, ventus vehemens messes damnose excussit. Rex Franciæ Philippus, circa festum Sancti Michaelis interceptus a Ricardo rege Anglorum, versus Gisorz fugam iniit, ubi fracto ponte pœne submersus est; capti sunt de hominibus ejus nominatissimis lxxx. et eo amplius. Obiit Hugo Cestrensis episcopus apud Beccum,⁶ habitu religionis accepto; monachi de Coventreia quos ab ecclesia sua idem episcopus expulerat, de mandato domini Papæ per Cantuariensem archiepiscopum restituuntur.

MCXCIX. Capella de Lameheya jussu I[nnocentii] Papæ Destruction of the chapel at Lambeth. funditus subvertitur. Rex Ricardus in Quadragesima contra vicecomitem Lemovicensem, pro thesauro quem Death of Richard I. nuper audierat inventum in terra ipsius, profectus, castellum Calucis quod ejus erat obsedit, cumque illud jam

¹ William the Good, king of Sicily.

² Raymond VI., count of Toulouse.

³ i.e., Garendon in Leicestershire.

⁴ Otho IV.

⁵ Matilda, married to Henry V., Duke of Saxony.

⁶ Bec-Herluin, in Normandy.

A.D. 1199. fere cepisset vii. kal. Aprilis, miles ex obsessis, unus Petrus, cognomento Basilius, directo in eum spiculo, quod vulgo quadrellum vocatur, percussit in scapula sinistra, quo accepto vulnere decessit ibidem quarto idus Aprilis; sepultus est apud fontem Ebraldi ad pedes patris sui; cor autem ejus delatum est Rothomagum, et in ecclesia beatæ Mariæ majori tumulatum. Johannes frater ejus, in octavis Paschæ suscepto ducatu Normanniæ, veniens in Angliam, coronatur in regem in die Ascensionis Dominicæ, scilicet vi. kal. Junii, apud Westmonasterium, contra judicium archiepiscoporum, episcoporum, comitum et baronum et omnium aliorum magnatum Angliæ, quod factum fuit apud Notingham præsentem rege Ricardo fratre suo; ubi propter proditorem ejusdem regis et regni quam fecerat cum rege Francorum, abjudicatus et exhæredatus erat, non solum de omnibus terris quas habuit in regno, sed etiam de omnibus honoribus quos se habiturum speravit vel expectavit de corona Angliæ. Judicatum quoque fuit ut summoneretur per tres quadragenas, venire in curiam regis Angliæ ad respondendum et defendendum corpus suum si posset, de guerra et prodicione prædicta, quas machinatus fuerat dum rex frater suus fuit in peregrinatione et carcere imperatoris Alemanniæ; sed nec venit, nec responsalem pro se misit: unde tres comites pares sui missi fuerant ad curiam regis Franciæ, ut in ea de sæpedicta prodicione eum convincerent; sed nec ibi comparuit, nec respondit, nec se defendit: contra hoc inquam judicium coronatur, Willelmo de Brause, cum fautoribus suis ad ejus coronationem vehementius instante. In qua coronatione omnes graviter peccaverunt, tum quia idem Johannes nullum jus in regno habuit, vivente Arthuro filio senioris fratris sui Gaufridi comitis Britannicæ; tum quia licet aliquando hæres regni fuisset, propter memoratam tamen prodicionem abjudicatus fuit et exhæredatus. Et quia omnes gravissime Deum offenderunt,

Succession
of John,
who is
crowned on
Ascension
Day (May
27) in spite
of the judg-
ment that
had been
previously
pronounced
against
him.

p. 20.

omnes postea per eum tanquam instrumento suæ A.D. 1199.
offensionis puniti sunt et afflicti. Sed Willelmus de
Breusa, qui in ejus coronatione plus omnibus offendit,
justo Dei judicio cum omni domo sua plus omnibus
aliis punitus est.

MCC. Rex Johannes duxit Isabel filiam comitis Engolamensis in uxorem. Idem concordatus est cum rege Francorum, datis illi xx. milibus libris esterlingorum, cum terris et castellis pluribus; desponsata etiam nepte sua, scilicet filia¹ regis Hispaniæ, Lodovico filio ipsius regis Francorum. Circa festum Sancti Edmundi, concilio congregato apud Lincolniam, rex Scotiæ homagium fecit regi Angliæ. Sanctus Hugo Lincolniae episcopus interim decessit apud Londoniam, sed delatus inde Lincolniam, a regibus, archiepiscopis, episcopis, et optimatibus regni, et frequentia populi, cum magna veneratione suscipitur, et sepulturæ commendatur. Abbates ordinis Cisterciensis, consilio domini Cantuariensis illuc advenientes in oculis regis, non sine grandi admiratione omnium, gratiam regis invenerunt; adeo ut ipse flexis in terram genibus veniam ab eis peteret, pro eo quod eos vexasset, abbatiam se ordinis Cisterciensis facturum promittens, seque ibidem sepeliendum.

Marriage
of John to
Isabella of
Angou-
leme.

Homage of
William I.,
king of
Scotland.
Nov. 20.

John begs
pardon of
the Cister-
cians.

MCCI. Rex Johannes a domino Cantuariensi invitatus et exhibitus, ad Pascha coronatus est cum regina sua apud Cantuariam. Pluviarum inundatio frequens a Pentecoste usque ad Nativitatem Sanctæ Mariæ p. 21.
continuata, non solum fruges et arborum fructus non sinivit maturescere, sed etiam fecit infœcundos. Subsecuta est mortalitas animalium, sed ovium maxime, qualem tunc nullus viventium se meminit ante vidisse. In die Assumptionis Sanctæ Mariæ apud Fordam,

Coronation
of John.

¹ Blanche, daughter of princess Eleanor, wife of Alphonso III. of Castile.

A.D. 1201. præsentibus dominis abbatibus, Johanne de Waverlege, et Johanne de Forde, et domino Willelmo Brewere, eligitur conventus xii. monachorum, præfecto eis viro industrio Gregorio, ad construendam abbatiam de Dunekeswille. Obit Johannes, abbas de Waverlege; successit Johannes, cellarius ejusdem domus.

Founda-
tion of
Dunkes-
well Ab-
bey.
August 15. Capture of
Arthur.
August 1. MCCII. Rex Johannes apud castrum Mirabel cepit Arthurum nepotem suum in festum Sancti Petri ad vincula, et cum eo Galfridum de Lizanan,¹ et Hugonem de Brun,² et Andream de Chavenny, et vicecomitem de castro Harald³, et Reymundum de Troarde, et Savaricum de Maulyon, et Hugonem de Banchai, et omnes alios inimicos suos Pictaviæ, qui ibi erant circiter cc. milites et plures. Ex quibus xxii. nobilissimos et strenuissimos in armis fame interfecit in castello de Corf; ita quod nec unus ex illis evasit.

An abbey
founded at
Faringdon
from
Cîteaux. Abbas de Firmitate,⁴ cum quibusdam monachis Cistercii per præceptum regis veniens in Angliam, accepit saisinam de Ferendone ad abbatiam construendam. Missus est conventus a Forda xvi. kal. Decembris, ad ædificandam abbatiam de Dunekeswille.

MCCIII. Fames valida et sæva mortalitas multitudinem pauperum extinguit. Rex Johannes post captionem Arthuri et Pictavensium, est reversus in Angliam: apud Cantuariam Natale celebrat. Castellum de Rupe capitur a rege Francorum.

Roche-
Andeley
taken. MCCIV. Rege Johanne fugiente in Angliam, Philip-
pus Rex Francorum Normanniam occupat et Andegaviam. Misso conventu a Cistercio, et abbate⁵ eis præfecto, abbatia Belli Loci construitur. Cornubienses primo, deinde Devonienses, promissa pecunia, gravissi-

Foundation
of the
abbey of
Beau-Lieu.

¹ Geoffrey de Lusignan.

² Hugh de Lusignan, surnamed le Brun, count de la Marche.

³ Hugh III., viscount of Chastelleraud.

⁴ i.e., La Ferté sur Grosne. The abbat's name was Nicholas.

⁵ Hugh.

mum jugum forestariorum a se excutiunt. Obiit A.D. 1204.
 Alienor regina. Obiit Godefridus¹ Wintoniæ episco- Death of
 pus; successit Petrus de Rupibus archdiaconus Pic- queen
 taviæ, a domino Papa Romæ postea consecratus. Gwido² Eleanor.
 Prænestinus, et quondam abbas Cistercii, factus est
 archiepiscopus Remensis. Rex Francorum cepit
 castrum de Chynun, et postea omnes munitiones
 Normanniæ, Andegaviæ, et civitatem Pictavis, cum p. 22.
 aliis castellis, oppidis, et civitatibus quas voluit
 habere, et hac ratione; cum rex Johannes cepisset Murder of
 Arthurum, eumque aliquamdiu in carcere vivum tenu- Arthur by
 isset, in turre tandem Rothomagensi, feria quinta ante John.
 Pascha, post prandium, ebrius et dæmonio plenus,
 propria manu interfecit, et grandi lapide ad corpus
 ejus alligato, projecit in Secanam; quod reti pesca-
 torio, id est, sagena, inventum est, et ad littus
 tractum, cognitum; et in prioratu Becci, qui dicitur
 Sanctæ Mariæ de Prato, occulte sepultum, propter
 metum tyranni. Quod cum fama vulgante audisset
 prædictus rex Francorum, et pro certo sciret Arthurum
 esse occisum, fecit summoneri interfectorem ejus John sum-
 Johannem ut veniret ad curiam Franciæ, uti solent moned to
 duces Normanniæ, de occisione tanti viri responsurus, answer for
 et se si posset defensurus: tanti, inquam, viri; erat it by
 enim legitimus hæres Angliæ, comes Britanniae, et gener Philip
 regis Franciæ. Ille tanti mali sibi conscius, nunquam Augustus,
 ausus est comparere, sed fugit in Angliam, et in ea but flies to
 super homines suos gravissimam tyrannidem exercuit, England.
 usque ad mortem suam. Postquam autem nunquam
 venit ad respondendum de morte Arthuri, et se defen-
 dendum, per judicium curiæ regis et principum
 Francorum, abjudicatus est, et exhæredatus est cum
 omnibus hæredibus suis de universis terris et honoribus

¹ Godfrey de Luey.

² Guido II., cardinal bishop of Præneste.

A.D. 1204. quos tenuit de corona Franciæ; et fixum et justum
 Severe
 winter. judicium hoc. Hyems horrida gelu et nivibus fere a
 Natali usque in medium Martii, oves et animalia ex
 magna parte extinxit, cum foetibus eorum; frumentum
 vero purius provenire fecit, avenas et hordea pœne
 annihilavit.

MCCV. Rex Johannes, collecta apud Portesmuth
 copiosa navium multitudine, parat transfretare; sed ab
 optimatibus Angliæ, et maxime archiepiscopo Cantua-
 riensi, cœpta differre compellitur. Obiit Hubertus Can-
 tuariensis archiepiscopus, iii. idus Julii. Obiit Savaricus
 Bathoniensis episcopus. Petrus de Rupe electus
 Wintoniensis Romæ consecratur.

MCCVI. Rex Johannes congregato exercitu in Picta-
 viam transfretat. Jocelinus Troteman consecratur in epi-
 scopum Bathoniensem. Obiit Willelmus¹ Lincolnæ epi-
 scopus. Obiit Henricus Marescallus Exoniæ episcopus.
 Rex Johannes rediens de Pictavia, coadunatis magnati-
 bus terræ apud Oxeneford, de assensu eorum cepit xiii.
 partem omnium catellorum hominum totius Angliæ.
 Pontifices vero et viri religiosi cujuscunque professionis
 essent, omnes indiscrete cum rege et suis, pro se et
 hominibus suis pacem fecerunt ut melius potuerunt.

MCCVII. Electus est magister S[tephanus] de Lang-
 tone ad archiepiscopatum Cantuariensem, cum esset
 cardinalis Romanæ ecclesiæ, et Biterni consecratus.
 Pro cujus electione, quia facta fuit contra profanas
 illas consuetudines, quas vocant avitas leges et regias
 libertates, orta est statim discordia inter Papam Inno-
 centium et Johannem tyrannum Angliæ, faventibus
 ei et consentientibus omnibus laicis et clericis fere
 universis, sed et viris cujuslibet professionis multis,
 sicut plenius habetur in quodam libello qui inscribitur
 De Symonia. Secuta est proscriptio et ejectio prioris

¹ William of Blois.

et conventus Cantuariensis, et exilium archiepiscopi, A.D. 1207.
interdictum regni, persecutio cleri, et multa alia mala. Birth of
Eodem anno natus est Henricus filius regis Johannis, prince
apud Wintoniam die Sancti Remigii. Henry.
Oct. 1.

MCCVIII. Interdicta est Anglia ob omni officio et England
sacramento ecclesiastico, præter baptisma parvulorum laid under
et poenitentias morientium, quia rex noluit recipere an inter-
archiepiscopum. Factum est autem interdictum dict.
Dominica qua cantatur "Isti sunt dies."¹ Episcopi
executores interdicti, viz., Willelmus² Londoniensis, et
Eustachius Eliensis, et Maugerus Wigorniensis exula-
verunt; exulavit etiam Egidius³ Herefordensis epi-
scopus. Rex Johannes egit in exilium Willelmum de
Breusa cum uxore sua et filiis, et totam substantiam
suam et terram occupavit. Philippus⁴ Dunelmensis, et
Galfridus Coventrensis⁵ episcopi obierunt. Mense
Januarii peperit regina Ysabel apud Wintoniam filium, Birth of
qui vocatus est Ricardus. prince
Richard.

MCCIX. Hugo⁶ archidiaconus Wellensis eligitur in
episcopum Lincolnæ. Rex Angliæ collecto grandi
exercitu proficiscitur versus Scotiam contra regem
Scotiæ, qui dicebatur foedus iniisse cum inimicis suis; p. 24.
sed cito revertitur, pace inter eos reformata et firmata.
Liberi homines per totam Angliam regi ligiantiam
faciunt.

MCCX. Variis infirmitatibus homines per Angliam
vexantur et quamplures moriuntur. Rex Johannes Persecu-
Judæos totius Angliæ capi fecit, et male tractatis tions oft
omnia fere bona eorum ipsis abstulit. Idem mense Jews and
Junio transfretavit in Hiberniam, ubi hostibus ad of the Cis-
votum subactis, mense Septembri, nimis infestus tercians,

¹ *i. e.* Passion Sunday, which
then fell on March 23.

² William of St. Mary's church.

³ Giles de Braose.

⁴ Philip of Poitiers.

⁵ Geoffrey Muschamp.

⁶ Hugh de Wells.

A.D. 1210. omnibus viris Cisterciensis ordinis rediit. Convenerat enim eos priusquam transfretaret de auxilio præstando contra inimicos suos; et quia iidem Cistercienses pecuniam ei ad libitum suum, contra libertatem ordinis sui, dare noluerunt, in immensum eos afflixit; et a singulis domibus, brevissimo temporis spatio indulto, multum valde cenum, ita ut summam xxvii. milium marcarum æquaret collectio illa vel excederet,

excepting
the abbeys
of Margan
and Beau-
lieu.

Expedition
of John
into Ire-
land.

Matilda de
S. Valery,
wife of
William de
Braose, and
her son
furnished
at Wind-
sor.

violenter extorsit. Duæ tamen domus ejusdem ordinis ab hac exactione tunc immunes fuere, de Margan scilicet in Wallia, eo quod hospitatus ibi fuisset rex cum exercitu eodem anno iens in Hiberniam, et inde rediens; et de Bello Loco in Anglia, eo quod ipsa est de eleemosyna ejusdem regis. Rege vero cum exercitu in Hibernia commorante, actus est in fugam Hugo de Laci comes Wltonia,¹ captus Willelmus de Breusa junior, cum uxore sua et pluribus filiis et matre Matilde de Sancto Walerico; et arctissime custoditi, primo per maritima usque Bristollum, postea usque Windleshore castellum sunt deducti, imposita redemptione quinquaginta milia marcarum. Willelmus senior quasi pro pecunia perquirenda liber gradiebatur, qui deinde fugit in Franciam: quo comperto, confestim rex uxorem ejus et filium fame necavit in carcere, et Walterum de Laci generum ejus egit in exilium, fecitque confiscari omnia bona præscriptorum principum, quæ multa fuerunt in Anglia, in Wallia, et in Hibernia.

p. 25.
Excommu-
nication of
John.

MCCXI. Quidam ex capellanis domini Papæ legatus venit in Angliam, et a regis custoditus, ut ei permittebatur, legationem suam est executus. Denique coacto concilio apud Norhamtone, præsentem regem Johannem et proceribus Angliæ, cum idem rex ecclesiæ satisfacere nollet, coram omni concilio et in faciem suam, a legato,

¹ i.e., of Ulster.

viro virtutis, constanter excommunicatus denunciatur. A.D. 1211. Plures etiam minæ ex ore domini Papæ per legatum intentantur, quæ omnia rex pro nihilo duxit. Legatus Romam revertitur, cum quo et regis clerici plures cum literis regiis diriguntur. Obiit Willelmus de Breusa senior, exul in Francia, et honorifice sepultus est a magistro Stephano Cantuariensi archiepiscopo, tunc similiter exulante. Johannes rex exercitum duxit in Norwalliam contra Lewelinum generum suum et ejusdem terræ principem, et approximans monti qui Snaudone dicitur, Lewelin cum suo exercitu desuper consistente, vidensque eum, trepide quidem, sed fortassis provide rex discessit; collectoque ampliori exercitu iterum præfatum principem in prænominato monte obsedit, et ad deditionem coegit, a quo etiam xxxii. obsides, quos omnes postea apud Notingham fecit suspendi, et tertiam sive quartam partem Norwalliæ, et multam pecudum sive jumentorum summam, loco muneris extorsit. Eodem anno firmatur castellum ex præcepto regis contra principes Suthwalliæ, scilicet Mailgum, et Resum Bahhan¹ in eorum terra dominica. Quo statim post discessum exercitus Anglorum ab eisdem principibus capto et combusto, eorum obsides duo, scilicet filii Mailgum, diffaciuntur, et præ dolore moriuntur; duo etiam filii Cadwallan ab Yvor diffaciuntur: hinc cædes et incendia, multaque mala a Walensibus exercentur.

Invasion
of North
Wales by
John.

The castle
[of Aber-
ystwith]
built
against
Maelgwm
and Rhys,
and after-
wards
burnt by
them.

MCCXII. Rex Marochiæ nomine Miramomelinus, cum rege Valentio patruo suo, et multo nimis exercitu Arabum et Maurorum, Hispanias ingressus, eas cæde et incendio cœpit devastare; contra quem directi sunt a domino Papa archiepiscopi vel episcopi decem, quatuor transmontani, et sex cismontani, cum exercitu

Moorish
invasion of
Spain by
Mohammed
Alnassir.

¹ i.e., Vychan, the little. See | Tywysogion, p. 277, where he is
Annales Cambriæ, p. 68, Brut y | called Rhys Gryc, i.e., the hoarse.

A.D. 1212. copioso ; in quorum comitatu fuere nonnulli comites et
 p. 26. barones, qui per Gasconiam incedentes, plures hæreti-
 The Albi- corum qui Albigei dicebantur et eam repleverant, occi-
 geois in derunt ; comitem de Sancto Egidio¹ bello campali vic-
 Gascony. tum, qui eis favere dicebatur, exulaverunt ; et Tolosam

metropolim Gasconiæ diu obsessam, vi tandem cepe-
 runt. Circa octavas vero Pentecostes Toletum metro-
 polim Hispaniarum advenerunt, et eis ibidem associati
 Battle of sunt tres reges Hispaniarum, scilicet rex Arragonæ,²
 Navas de rex Navariæ,³ rex Castellæ,⁴ cum exercitibus suis. Circa
 Tolosa. festum sanctæ Mariæ Magdalænæ, congressi sunt tribus
 July 22. vicibus cum Saracenis bello campali, et ex eis prostra-
 verunt usque ad lx. milia virorum, cum pauci ruerent
 ex Christianis, sicut scribit Narbonensis archiepiscopus,⁵
 qui ipse bello interfuit, in epistola quadam ad ca-
 pitulum Cisterciense directa. Sarraceni qui evaserunt
 cum regibus suis, domum cum dedecore sunt reversi.

Reconquest Leulinus princeps Norwalliæ omnem terram suam
 of North anno præterito perditam, viriliter pugnando hoc anno
 Wales by recuperat. Resus Bahhan Sweinesham comburit. Obiit
 Llewellyn. Gaufridus Eboracensis archiepiscopus, et Maugerus
 Wigorniensis episcopus, exules in Francia. Rex An-
 glorum proditionem formidans, infra castellum de No-
 tingham per xv. dies se clausum tenuit.

MCCXIII. Recolendæ memoriæ Gillebertus abbas de
 Margan, cessit in visitatione facta de mandato abbatis⁶
 Clarevallensis xv. kal. Julii ; et eodem die successit ei
 Johannes monachus ejusdem domus.

MCCXIV. Obiit idem Gillebertus apud Kerkestede,
 ubi monachus fuit, quarto idus Maii. Hoc anno cele-

¹ Raymond of Toulouse.

² Peter II.

³ Sancho VIII.

⁴ Alphonso III.

⁵ This is Arnaldus Amalricus,
 archbishop of Narbonne from 1212
 to 1225. The *Epistola* above men-

tioned will be found in Ughelli's
Italia Sacra, i. (ed. 1717), col. 164,
 and also in the *Gallia Christiana*,
 T. vi. among the Instrumenta Ec-
 clesiæ Narbonensis, cap. lx. col. 53.

⁶ Guido.

brata fuit synodus Romæ in ecclesia Salvatoris quæ A.D. 1214.
dicitur Constantiniana, mense Novembris, præsidente
domino Papa Innocentio III., in qua concessit ordini
Cisterciensi, quod de possessionibus habitis ante con-
cilium, et de novalibus ante et post acquisitis, nulli
decimas dare teneretur.¹

MCCXVI. Obiit Johannes rex Angliæ apud Newerke ; Death of
John.
Succession
of Henry
III.
cui successit Henricus tertius filius suus, coronatus
Gloucestriæ per Walonem legatum sedis Apostolicæ.

MCCXVII. Suscepit Gillebertus de Clare duos comi-
tatus quorum hæres fuit, scilicet de Gloucestria et de
Hereford, et tunc confirmavit nobis omnes terras et
libertates quas habuimus ab antecessoribus suis, vel ab p. 27.
hominibus suis.

MCCXVIII. Obiit Henricus Landavensis episcopus, ii.
id. Novembris, et Clemens abbas de Neth, cui successit
Gervasius prior ejusdem domus.

MCCXIX. Electus est ad Landavensem episcopatum
Willelmus prior de Goldclive, et consecratus Cantuariæ
cum Hugone ² electo Herefordensi.

MCCXX. Facta est translatio beati Thomæ martyris,
non. Julii.

MCCXXII. Fuit maximus ventus proxima nocte post Great
storms.
Dec. 13.
festum sanctæ Lucie virginis, qui etiam domos multas
fregit, pomeria, quercus, cæteraque ligna silvarum multa
radicitus de terra evulsit ; fuitque eodem anno terræ-
motus magnus multis in locis in transmarinis partibus,
ex quo urbes aliquæ subrutæ sunt funditus, cum ho- Earth-
quake at
Brescia.
minibus in illis degentibus, inter quas erat quædam
urbs in Longobardia nomine Brisa, ex qua pars maxima
in nocte Natalis Domini subversa est cum ecclesiis, ubi
quoque perierunt fere duo milia hominum.

¹ *Hoc . . . teneretur*] This is in-
serted in the margin in a later hand. | ² Hugh Foliot.

A.D. 1223. MCCXXIII. Concremaverunt perversi homines oves
 Injuries done to the convent of Margan. nostras plusquam mille, cum duabus domibus, in una septimana.

MCCXXIV. Occiderunt Walenses famulos nostros, in operibus manuum suarum occupatos duos in una die, et postea cito puerum quendam pastorem ovium occiderunt. Eodem anno Morganus filius Oeni combussit domum monachorum de Neth cum ovibus cccc. vel eo amplius; insuper et famulos ipsorum numero iv. occidit; monachum quoque unum de domo illa, necnon et conversum, graviter vulneravit. Circa hoc etiam tempus in aqua quæ dicitur Medeweya juxta Roueces-triam tres viri submersi sunt, qui post tres dies inventi sunt exanimis, ac inde ad ecclesiam beatæ Mariæ Virginis de Kaveresham delati, ibique meritis ejusdem Virginis resuscitati.

Victory over the Saracens in Spain, by the help of SS. James and George. p. 28.

MCCXXV. Fuit magna mortalitas ovium. Hoc etiam anno in Hispania congregati sunt plusquam xl. reges Saracenorum cum exercitu magno contra populum Christianum ibi degentem; contra quos venerunt quatuor reges populi Christiani cum tribus episcopis et duobus ducibus, ducentes secum omnem exercitum quem colligere poterant in prælium; qui cum venissent ad locum ubi pugnaturi erant, videntes adversariorum multitudinem, timuerunt valde, quapropter episcopi duo et dux unus cum suis hominibus, antequam pugna fieret, latenter recesserunt; quod cum adverterent socii eorum qui remanserant, dicebant ad invicem: "Quo-
 " modo nos qui sumus tam pauci numero poterimus
 " pugnare contra tam magnam multitudinem?" Quibus ait rex Hispaniæ: "Tam facile possumus gratia
 " Dei in paucis liberari quam in multis;" asserebat se nunquam fugituum de bello quamdiu pugnare valeret. Talibus sermonibus cæteri reges confirmati, et super omnia in misericordia Dei confisi, tandem congressi sunt. Mox cum in primo solis ortu cepissent

pugnare, subito advenerunt eis in auxilium beatus A.D. 1225. Jacobus Apostolus, sanctusque Georgius martyr, armati sicut milites et super equos sedentes; vestimentum sancti Jacobi opertum erat totum a capite usque ad pedes talibus signis, qualia peregrini ab ejusdem Apostoli liminibus nuper revertentes solent in vestimentis habere. Igitur sanctus Georgius impetum fecit in Sarracenos ex una parte, et beatus Jacobus ex altera, magnamque ex eis multitudinem subito interimunt, quod cum vidissent Sarraceni, mox cœperunt fugere, quos Christiani cum prædictis Sanctis tota die usque ad occasum solis insequuntur, et quosdam vivos capiunt, et quosdam omnino extinguunt; postera die iterum Christiani arreptis armis suis hostes persequuntur, et non cessant xv. diebus cædere terga fugientium.

Sic gens sanctorum reges de plebe reorum
Tunc captivavit, multos hominesque necavit.

MCCXXVI. Quidam abbas cujusdam cœnobii ordinis Cisterciensis, quod in provincia Suevorum fundatur, ad generale capitulum venit, cui a Deo data est gratia sanitatum immensa. Combusserunt Walenses St. Nicholas, Newcastle, and Laleston in Glamorganshire burnt by the Welsh. p. 29.
tres villas de Glamorgan, villam scilicet de Sancto Nicolao, villam de Novo Castello, et villam de Lalestone, nonnullosque homines occiderunt.

MCCXXVII.

Hic cruce signati festinant pergere multi,
Illuc quo Dominus Jesus fuerat crucifixus.

Hoc anno combusserunt Walenses grangiam nostram de Pennuth funditus, cum animalibus multis, pluresque Pennarth. boves ibi occiderunt; postea grangiam de Rossaulin Resolven. depopulati sunt, ibique oves multas cremaverunt, vaccas nonnullas abduxerunt, et quendam de famulis nostris illic occiderunt. Iterum animalia grangiæ Theodori ceperunt, ex quibus multa in itinere occi-

A.D. 1227. derunt, cæteraque¹ secum duxerunt. Rursum diversis in locis domos nostras succenderunt,

In quibus igne greges ovium magni perierunt.

April 23. MCCXXVIII. In nocte beati Georgii martyris

Tellus contremuit, Christoque volente quievit.

Capture of
Morgan,
son of Cad-
wallan.

Capture of
Morgan
Cam.

Kenwig.

Death of
archbishop
Stephen
Langton.

Crusade of
Frederick
II., who
lands at
Tyre,
Sept. 8.

p. 30.

Hoc anno Howelus filius Moreduth cepit Morganum filium Cadwalani avunculi sui, vinxitque eum crudeliter, cujus oculos tandem eruit, ejusque membra genitalia turpiter amputari fecit. Eodem anno G[illebertus] comes Gloucestræ cepit Morganum Cam, quem compedibus vinctum misit in Angliam, illumque ibi in custodia firma servari præcepit. Hoc anno horreum monachorum de Vacella fulmine combustum est, in quo, ut fertur, ignis inextinguibilis duobus mensibus duravit. Hoc etiam anno in villa de Kenefeg domus cujusdam hominis funditus fulmine combusta est. Hoc etiam anno quidam ex fratribus domus nostræ, tam monachi quam laici, missi sunt in Hiberniam ad reformationem² ordinis, quia ibi valde emarcuit disciplina. Eodem anno obiit Stephanus Cantuariensis ecclesiæ archiepiscopus, vir prudens et literatus; cui successit Ricardus³ Lincolniensis ecclesiæ cancellarius. Hoc anno imperator Alemanniæ Fredericus, nondum tamen domino Papæ reconciliatus, circa Nativitatem Sanctæ Mariæ galeis transvectus ad Tyrum applicuit: quo audito fratres Templi et Hospitalis cum populo civitatis Acon ei obviam venerunt, a quibus gaudenter in prædictam civitatem deductus est. Post hæc cito venerunt nuntii cum muneribus eximiis a Soldano missi, scilicet equis dextrariis, dromedariis, sellis aureis, et aliis rebus quampluribus ut darent imperatori, ex quibus nisi

¹ cæteraque] MS. ceterasque.

² reformationem] reformandam, MS.

³ Richard Grant of Wethershed.

prius habito concilio cum patriarcha et episcopis, A.D. 1228. militibus Templi et Hospitalis qui ibi fuerunt, noluit accipere; quibus tandem consultis munera recepit. Postea missus est Willelmus¹ episcopus Exoniensis cum aliis nonnullis, ad Soldanum qui in Damasco morabatur, ad reformandam pacem inter Christianos et Sarracenos; et sic demum elaboratum est, ut in quinto mense, scilicet in cathedra Sancti Petri, terra Jerosolymitana Jan. 18. Christianis sit restituta, ac inter Christianos et paganos decem annis totidemque diebus pax confirmata.

MCCXXIX. Fredericus imperator Alemanniæ, et Jerusalem patriarcha Jerosolymitanus, Petrus² episcopus Wintoniensis, Willelmus¹ episcopus Exoniæ, et cæteri qui ibi aderant fratres Hospitalis et milites Templi, principes multi cum populo terræ, et peregrinis qui jam longo tempore ibi expectaverant, venerunt Jerosolymam, anno xlii. postquam pagani eam quondam ceperant. In Dominica palmarum cum gaudio civitatem intraverunt, devoteque ibi solennia ejusdem diei egerunt. Postea viriliter muros civitatis jam a paganis dirutos incipiunt reparare, ecclesias ædificare, et in eis divina officia patriarcha et episcopi student celebrare. Attestati etiam nobis sunt qui ibi fuerunt peregrini, quod ante sepulcrum Domini more solito descendit in vigilia Paschæ ignis de cælo. Hoc anno Morganus Cam, datis obsidibus G[ilberto] comiti de Clara, solutus est a vinculis. Eodem anno combusserunt Walenses, homines videlicet Howeli filii Moreduth, villam de Sancto Nicholao, villamque de Sancto Hilario. Hoc anno fuit nimis aspera hyems; in tantum etiam aquæ congelatæ sunt, quod super glaciem equitantes transire possent; nix quoque magna postea extitit quæ pluribus diebus terram operuit. Hoc anno obiit Willelmus Landavensis episcopus v. kal. Februarii.

Jerusalem
restored
to the
Christians.

Release of
Morgan.

St. Nicholas and St. Hilary
burnt by
the Welsh.
Severe
winter.

¹ William Brewer.

| ² Peter de Rupibus.

A.D. 1230. MCCXXX. Henricus tertius rex Angliæ cum magno exercitu transfretavit in Pictaviam, ad repetendas terras quas Philippus rex Francorum abstulit patri suo; ubi multos de hominibus suis amisit, multam pecuniam expendit, et parum vel nihil de terris illis adquisivit.

Expedition of Henry III. into Poitou.
William de Braose put to death by Llewellyn.
Eodem anno Lewelinus proditorie, ut dicebatur, nocte cepit Willelmum de Brewsa juniorem in domo sua, cum esset Paschalis festivitas, eo quod haberet eum suspectum de uxore sua secundum quosdam; re autem vera secundum alios, ex veteri odio progenitorum suorum, scilicet Willelmi de Brewsa senioris, et Matildis de Sancto Walerico uxoris suæ, qui multos Walenses, tam nobiles et potentes, quam alios, fecerant occidi. Cumque eundem Willelmum et milites qui cum eo venerant, et familiam suam, aliquanto tempore vinctos in carcere tenuisset, illum quidem fecit suspendi; garriones abire permisit, et quosdam alios redemptos pecunia liberos dimisit. Cujus suspensio divulgato, insultantes Walenses exclamaverunt, “Nunc vindicatus est sanguis Walensium quem Willelmus de Breusa et sui effuderunt super terram.” Obiit G[ilbertus] de Clare comes Gloucestriciæ et Herefordiæ. Helias¹ thesaurarius Herefordiæ, electus est ad episcopatum Landavensem et consecratus.

Marriage of Richard of Cornwall to Isabella, widow of Gilbert de Clare.
Llewellyn burns Aberhodni and Caerleon, and subdues
MCCXXXI. Obiit Willelmus junior Marescallus, cui successit Ricardus frater suus. Eodem anno Ricardus filius regis Johannis, comes Cornubiæ, duxit uxorem relictam comitis Gilleberti, sororem Ricardi Marescalli. Et Lewelinus cum magno exercitu venit in terram de Brehheniauce,² villamque de Aberotheny combussit, sed castellum non cepit; deinde per fines Suthwalliæ transiens, omnes fere principes Walensium præter Morganum filium Howeli sibi subdidit; veniens autem ad villam de Kaerliun combussit eam et ecclesiam,

¹ Elias de Radnor.

| ² Brecknock.

sed castellum capere non potuit, resistente ei prædicto Morgano cum paucis adjutoribus suis. In illa die amisit idem Lewelinus plures hominum suorum, alios captos, alios in Osca¹ submersos, quosdam vero interfectos, unde confusus et dolens nimis, per montana venit ad castellum de Neth et obsedit illud, quod ei cito redditum fuit; tunc cœpit Lewelinus per suos illud confringere, et Morganus Cam non solum subvertit illud, sed etiam destructa villa habitatores exterminavit. Idem Lewelinus de domo de Margan extorsit lx. marcas argenti. Ricardus Cantuariensis archiepiscopus a Roma rediens obiit, et plures sui cum eo mortui sunt, unde plures suspicati sunt eos extinctos esse veneno.

A.D. 1231.
the Welsh
princes.

p. 32.

Death of
archbishop
Richard
Grant.

MCCXXXII. In Quadregesima multi ex nobilioribus principibus Walensium, jussu Lewelini, cum exercitu magno venerunt ad villam de Kenefeg ut illam deprædarentur et delerent, unde habitatores loci præmuniti pecora sua ad alia loca miserunt, et partem ejusdem villæ intra portas succenderunt. Walenses postea supervenientes reliquam partem extra portas combusserunt, deinde cum clamore et assultu magno irruerunt, ut turrem, quæ fossa et sepe tantum adhuc cincta et munita fuit, caperent; sed viri qui intus erant fortiter se defendentes plures graviter vulneraverunt et alios occiderunt; unde omnes alii post primum assultum cito discedentes, ad montana ascenderunt. Unum vero utcunque in eis laudabile fuit et mirabile, quod cum valde egerent victualibus, ecclesiæ et cœmiterio et omnibus qui in eis erant deferebant.²

Incursions
of the
Welsh.

Cum Hubertus de Burgo esset justiciarius Angliæ, comes Cantiae, et consiliarius, immo concilium et quasi cor regis, essetque spiritus ejus obfirmatus ad super-

The king's
quarrel
with Hu-
bert de
Burgh.

¹ The Usk.

² *deferebant*] sic MS. Gale reads *pepercerunt*.

A.D. 1232. biam, amor ejusdem regis repente versus est in odium atrocissimum, unde omni potestate et possessione quam habuit privatus est, et omnium amicorum suorum non tantum consilio et auxilio, sed etiam colloquio et solatio destitutus, et tantæ persecutioni et confusione expositus, ut in vehementi tentatione sua videretur a Domino omnino derelictus. Cumque satellites regii persequerentur eum ut comprehenderent, et traderent¹

¹ The MS. ends abruptly here. One or two leaves are lost.

ANNALES MONASTERII DE THEOKESBERIA.

1066—1263.

FROM

MS. COTTON CLEOPATRA A. vii.

ANNALES MONASTERII DE TIEOKESBERIA.

MLXVI. Obiit Edwardus rex, et Willelmus dux A.D. 1066.
Normanniæ Angliam adquisivit. f. 7.

MLXVIII. Bellum fuit in Bleoduna.¹

William
the Con-

MLXX. Lanfranco Cantuariensis et Thomæ Eboracensis archiepiscopatus datur. queror.

MLXXI. Obiit Edwinus dux.

MLXXII. Obiit Wilstanus abbas Gloucestriæ, et
Serlo successit.

MLXXIII. Rex Willelmus Anglorum Normanniam adiit, et Cinomannicam provinciam maxime Anglorum auxilio sibi subjugavit. The province of Le Mans conquered by William I.

MLXXV. Obiit Editha regina.

MLXXVI. Weltheof dux decollatur.

MLXXX. Ventus validissimus fuit.

MLXXXIII. Obiit Matildis regina. Prima [discordia]²
fuit inter Turstanum abbatem Glastoniæ et monachos
suos.

MLXXXVII. Obiit Willelmus rex senior, et Willelmus filius ejus regnavit. Succession of William II.

MLXXXIX. Obiit Lanfrancus archiepiscopus, et terra mota est, et ecclesia Petri Glocestriæ inchoata est. St. Peter's at Gloucester begun.

¹ Blaydon on the Tyne.

| ² Blank in MS.

- A.D. 1093. MXCIII. Anselmus ad archipræsulatum eligitur.
 MXCV. Obiit Wlstanus episcopus Wigorniae.
 MXCVI. Iter Jerosolimitanum ceperunt Christiani.
 MXCVII. Christiani Nicæam civitatem ceperunt.
 MXCVIII. Antiochia a Christianis capta est. Obiit
 Walkelinus episcopus Wintoniæ.
 MXCIX. Jerusalem a Christianis capta est. Obiit
 Osmundus episcopus Salesberiæ.
- Succession MC. Obiit Willelmus rex junior, et Henricus reg-
 of Henry I. navit.
- f. 7 b. MCII. Hic primum in novum monasterium ingressi
 The new sumus, et ecclesia Sancti Petri Gloecestriæ igne cremata
 monastery est. Obiit Serlo abbas Gloecestriæ.
 at Tewkes- MCIV. Corpus sancti Cuthberti cum capite sancti
 bury first Osuualdi inventum est Gloecestriæ.
 used. MCV. Henricus rex Baiocam civitatem combussit.
 MCVI. Henricus rex accepit fratrem suum Robertum
 et comitem Marotonum.¹
 MCVII. Obiit Robertus filius Haimonis.
 MCVIII. Fluvius qui dicitur Trenta apud Snoting-
 haam a prima usque ad tertiam exsiccatus est.
- Death of MCIX. Obiit Anselmus archiepiscopus.
 St. Anselm. MCX. Obiit Giraldus primus abbas Theokesburiae,
 Death of cui successit Robertus capellanus Roberti Haimonis.
 the first MCXI. Paschalis Papa ab imperatore Henrico captus
 abbat of est, et eodem anno a captione solutus est.
 Tewkes- MCXII. Cuidam monacho Sancti Laurentii extra
 bury. muros² miranti de cingulo suo quo cinctus fuerat
 Prodigy at insoluto et projecto ante eum, vox in aere facta est,
 S. Lorenzo fuori le
 mura, at
 Rome.

Sic potuit Christus clauso redire sepulchro.

- MCXIII. Civitas Wigorniae igne crematur.
 MCXVI. In mense Maio advolaverunt in terra Jero-
 solimorum locustarum multitudo, infinitas devorantes
 vineas et segetes et arbores. Obiit Aluredus prior.

¹ William, Earl of Moreton.

| ² muros] mures, MS.

- MCXVIII. Obiit Paschalis papa et Matildis regina. A.D. 1118.
- MCXIX. Terra mota est, et Willelmus filius regis mergitur. Pons Gloecestriæ inceptus fuit.
- MCXXI. Rex Henricus desponsavit Athelizam reginam.
- MCXXII. Civitas Glaorna igne denuo conflagratur cum abbazia.
- MCXXIII. Dedicatio ecclesiæ Theokesberiæ a venerabili patre Theulfo Wygorniaë episcopo cum aliis quatuor episcopis, x. kal. Novembris. Dedication of the church of Tewkesbury.
- MCXXIV. Obiit Theoldus episcopus Wigorniaë, et Robertus abbas Theokesberiæ, et Benedictus successit.
- MCXXV. Symon factus est episcopus Wygorniaë, et ultio facta est de monetariis.
- MCXXVIII. Hic omnes coronati et barones imperatrici juraverunt.
- MCXXIX. Festivitas conceptionis Sanctæ Mariæ in concilio apud Londoniam apostolica auctoritate confirmata est. Festival of the Conception established Dec. 8.
- MCXXXI. Robertus¹ prior Lantoniaë factus est episcopus Herefordiaë.
- MCXXXIII. Robertus comes Normanniaë apud Cardif obiit.
- MCXXXV. Obiit Henricus rex, completis xxxv. annis et iiii. mensibus a suscepto rege; cui successit in regnum nepos ex sorore Stephanus, et a Willelmo² Cantuariæ archiepiscopo in regem inungitur Londoniaë. Death of Henry I. Succession of Stephen.
- MCXXXVI. Grave bellum fuit apud Kardigan. Stephanus rex exercitum movit in Scotiam, et concordatus est ei rex Scotiaë; postea ad Norwiche, et redditum est ei castellum. Inde ad Excestre, et redditum est ei castellum. Inde ad Wiche insulam et eam sibi subjugavit, et Baldwinum de Redvers exulavit. Gilebertus celerarius obiit. Conquests of Stephen.

¹ Robert de Bethune.} ² William de Corbeuil.

A.D. 1137. MCXXXVII. Willelmus archiepiscopus obiit, et Ludovicus rex Franciæ, cui successit Ludovicus; obiit nihilominus. Benedictus abbas Theokesberiæ obiit, cui successit Rogerus, et Godefridus Winchelcumbre, et Guido de Persore.

Capture of Bedford. MCXXXVIII. Stephanus rex cepit Bedeford, et castellum Herefordiæ, et castellum de Salopia, et Warham.

Defeat of David I. David rex Scotorum victus est a baronibus de Everwichsire, et xi. milia Scotorum occisi. Robertus factus est abbas de Winchecumbe, et Willelmus [de] Persore.

MCXXXIX. Teobaldus suscepit archiepiscopatum Cantuariæ; et Rogerus episcopus Sarum a rege Stephano captus est et incarceratus. Obiit in carcere.

MCXL. Turstanus Eboracensis archiepiscopus obiit. Philippus regis cancellarius suscepit episcopatum Sarum. Eclipsis solis facta est.

Capture and release of Stephen. MCXLI. Stephanus rex captus est apud Lincolniam, et Robertus comes apud Wintoniam, et alter pro altero redditur.

MCXLII. Stephanus rex firmavit Wiltoniam, venitque Robertus comes Gloecestriæ, et fugatus est rex et fere captus. Captus est ibi Willelmus Martel, qui pro captione sua reddidit comiti castrum Syreburne.

Death of Innocent II. and Celestine II. MCXLIII. Innocentius Papa obiit, et Celestinus successit, obiitque, cui Lucius successit. Obiitque Milo comes Herefordiæ.

Siege of Lincoln by Stephen. MCXLIV. Cometa apparuit. Theobaldus archiepiscopus Cantuariæ Romam profectus est. Stephanus rex Lincolniam iterum obsedit, sed nihil proficiens recessit.

Death of Lucius II. MCXLV. Lucius Papa obiit, cui successit Eugenius. David prior Wigorniae deponitur, cui successit Osbernus.

MCXLVI. Stephanus rex cepit comitem Cestriæ¹ in curia sua, et captum tenuit.

¹ Ralph de Gernons.

MCXLVII. Illustris comes Glocestriæ Robertus obiit. A.D. 1147. Eclipsis facta est. Rex Francorum Ludovicus, et Death of Robert of Gloucester. imperator Romanus Conradus, et comes Flandrensis Theodericus, et alii plures Jerusalem profecti sunt.

MCXLVIII. Eclipsis lunæ apparuit. Obierunt Alex- f. 8 b. ander Lincolniensis, Bernardus de Sancto David, Huedredus Landavensis, Robertus¹ Herefordiæ, Rogerus² Cestriæ episcopi. Gilebertus³ abbas Glocestriæ factus est episcopus Herefordiæ, et Hamelinus abbas Glocestriæ.

MCXLIX. Obiit Reginaldus abbas Evesham, cui successit Willelmus Doroberniæ.⁴ Walterus Durus⁵ factus est episcopus Cestriæ.

MCL. Obiit Symon episcopus Wygornia et Serfredus⁶ [Ci]cestriæ. Stephanus rex cepit Wygorniam et combussit.

MCLI. Johannes de Pageham consecratur episcopus Wigornia. Willelmus de Bello Campo capitur a Death of Geoffrey Plantagenet. Radulpho de Mandeville. Galfridus comes Andegavia et Theobaldus comes Blesensis obierunt, cui successit Henricus dux.

MCLII. Facto divortio inter Ludovicum regem Marriage of Henry duke of Normandy and Eleanor of Aquitaine. Franciæ et Elienor reginam, accepit eam Henricus dux in uxorem, filius imperatricis. Obiit Matildis regina, uxor regis Stephani.

MCLIII. Obiit piæ memoriæ Eugenius Papa. Anas- Death of S. Bernard. tadius successit. Obiit Henricus archiepiscopus Eboraci, et Bernaldus abbas Clarevalensis. Dux Normanniæ Henricus ante Purificationem in Angliam veniens, cepit castra de Malmesburia et de Staunforde. Sed eodem anno circa festum Sancti Martini, rex Stephanus Nov. 11.

¹ Robert de Bethune.

² Roger de Clinton.

³ Gilbert Foliot.

⁴ William de Andeville, a monk of Christ Church, Canterbury.

⁵ Walter Durdent.

⁶ Seffrid Pelochin.

- A.D. 1153. cepit pacem. Obiit Eustachius filius regis Stephani, et comes de Clare,¹ et comes de Norhamptone.²
 Death of prince Eustace. MCLIV. Anastasius Papa obiit. Successit Adrianus Anglicus. Obiit Stephanus rex Angliæ ii. kal. Novembris, et in Decembri Henricus dux Normanniæ consecratur in regem. Obiit Willelmus³ episcopus Eboraci. Successit Rogerus⁴ archidiaconus.
- Birth of prince Henry. MCLV. Alienor regina Angliæ peperit Henricum, et rex cepit castrum de Brugge.⁵ Obiit Rogerus comes Herefordiæ et Robertus⁶ episcopus Exoniæ, cui successit Robertus⁷ decanus Saresberiae.
- MCLVI. Obiit Willelmus regis primogenitus de Alienor. Rex Henricus transfretatur, et castra Gaufridi fratris sui obtinuit.
- Birth of prince Richard. MCLVII. Johannes⁸ Wigorniae episcopus obiit Romæ, et Mabilia⁹ comitissa Gloucestriæ obiit. Regina Alienor peperit Ricardum. Rex Angliam reversus cum multa cæde suorum [Walliam] expugnavit.
- f. 9. MCLVIII. Eluredus factus est episcopus Wigorniae; April 13. in Ramis Palmarum intronizatur. Regina Alienor peperit Gaufridum. Rex, facta pace cum Reso, transfretavit, et mortuo Gaufrido fratre suo, Britanniam obtinuit. Regis Henrici filius Henricus duxit filiam Ludovici regis Franciæ. Terræmotus factus est magnus in pluribus locis per Angliam. Fluvius Tamesis apud []¹⁰ desiccatus est, ut siccis pedibus transiretur.
- Marriage of prince Henry to Marguerite daughter of Louis VII. MCLIX. Adrianus Papa obiit. Succedunt duo, Pope Alexander III. Alexander, et Victor qui Octovianus dictus est, sed prævaluit Alexander. Rex Henricus Tholosiam civita-

¹ Gilbert.² Simon de St. Liz.³ William Fitz-Herbert.⁴ Roger de Pont l'Evêque, arch-deacon of Canterbury.⁵ i.e., Bridgenorth.⁶ Robert Chichester.⁷ Robert Warelwast.⁸ John de Pageham.⁹ Daughter of Robert Fitz-Haimon.¹⁰ Blank in MS.

tem aggreditur. Walterus¹ episcopus Cestriæ et A.D. 1159, Rogerus abbas Evesham obierunt.

MCLX. Obiit Eluredus episcopus Wigorniae. Alexander Papa a Francis et Anglis, spreto Victore, in summum pontificem susceptus est.

MCLXI. Theobaldus obiit, archiepiscopus Cantuariæ, et Robertus abbas Theokesberiae. Iste alienavit quendam partem manerii nostri de Estune. Adam prior Bermundeseie Lundoniae factus est abbas de Evesham. Bartholomæus factus est episcopus Exoniae, Ricardus² Cestriæ.

MCLXII. Thomas³ regis cancellarius factus est archiepiscopus Cantuariæ. Alexander navigio venit in Angliam. Fromundus factus est abbas Theokesberiae.

MCLXIII. Rogerus filius comitis Glocestriæ ad pontificatum eligitur Wigorniae, in mense Martii. Alexander Papa generale concilium tenuit Turonis. Gilebertus⁴ episcopus Herefordiæ permissu domini Papæ ad episcopatum Lundoniae provehitur.

MCLXIII. Rogerus consecratur in episcopum Wigorniae, x. kal. Septembris. Robertus de Melun consecratur in episcopum Herefordiæ, xi. kal. Januarii. Thomas Cantuariæ archiepiscopus regi invisus effectus transfretavit. Octovianus schismaticus obiit, cui succedit Wido schismaticus de Crema.

MCLXV. Alexander Papa honorifice suscipitur a Romanis in sedem suam. Rogerus Wigorniae episcopus intronizatur iv. nonas Februarii. Regina Franciæ peperit Philippum.

MCLXVI. Robertus episcopus Bathoniæ, et Robertus⁵ Lincolniae, et Robertus⁶ abbas Sancti Albani obierunt. Henricus rex tenuit concilium apud Oxoniam, in quo damnata est hæresis texentium.

¹ Walter Durdent.

² Richard Peche.

³ Thomas Becket.

⁴ Gilbert Foliot.

⁵ Robert de Chesney.

⁶ Robert de Gorham.

A.D. 1167.
f. 9 b.

MCLXVII. Robertus episcopus Herefordiæ obiit, iv. kal. Martii. Godefridus archidiaconus Wigorniae obiit, cui successit Symon Lunes. Symon prior de Sancto Albano factus est ejusdem loci abbas. Rogerus episcopus Wigorniae transfretavit. Frethericus imperator cum exercitu copioso Romam veniens, Widonem Cirenensem in ecclesia Sancti Petri violenter intrusit, qui et altare destruxit, et aliud erexit, missas celebravit, imperatorem coronavit; etiam pro hoc facto magna pars exercitus sui divina ultione percussa est.

MCLXVIII. Dux Saxonum¹ accepit in uxorem Matildam filiam regis Angliæ. Wido de Crema Papa schismaticus obiit, cui successit Kalixtus schismaticus. Robertus² comes Leycestriæ et Robertus abbas Salopesbiriae obierunt.

Earth-
quake in
Sicily.

MCLXIX. Nigellus episcopus Helyensis et Hilarius Cicestriæ obierunt. Terræmotus magnus factus est in Sicilia, qui Cathaniam et alias quatuor civitates subvertit.

Murder of
archbishop
Becket.

MCLXX. Henricus rex Angliam reversus, Henrico filio suo diadema regale imposuit, xviii. kal. Julii. Thomas archiepiscopus Cantuariæ, iv. kal. Januarii, in ecclesia Christi Cantuariæ occiditur.

MCLXXI. Magna miracula fecit Deus pro sancto Thoma archiepiscopo Cantuariæ. Henricus rex in Hiberniam navigavit, et eam sibi magna ex parte subegit. Rogerus episcopus Wigorniae Romam petiit, regem excusaturus, quod nec ejus mandato nec voluntate archiepiscopus occisus est. Henricus³ Wintoniæ episcopus obiit in Anglia.

Second
coronation
of Henry
II. by Ro-
trodus,
archbishop
of Rouen.

MCLXXII. Henricus rex et regina sua coronantur ab archiepiscopo Rothomagensi. Henricus rex rediens ex Hibernia in Normanniam excusavit se jurejurando coram legatis de morte archiepiscopi.

¹ Henry V.

² Robert Bossu.

³ Henry of Blois.

MCLXXIII. Gravis discordia est orta inter reges A.D. 1173. Angliæ patrem et filium, et pater cepit comitem Cestriæ,¹ et comitem Leycestriæ,² qui cum filio conspiraverant contra eum. Circa mediam noctem visum est cælum rubere.

MCLXXIV. Ricardus prior de Dove de consecratur in archiepiscopum Cantuariæ a Papa Alexandro; consecratur et Reginaldus³ Bathoniæ, Gaufridus⁴ Ely, Robertus⁵ Herefordiæ, Ricardus⁶ Wintoniæ, Johannes⁷ Cicestriæ. Concordia facta est inter regem et filios f. 10. suos. Juxta Cirencestriam guttæ sanguinis in modum pluvie ceciderunt. Willelmus⁸ episcopus Norwici et Reginaldus abbas Persore obierunt.

MCLXXV. Turris nova Wigorniae corruit. Johannes de Oxonia suscepit episcopatum Norwici, Symon abbatiam Persore, Reginaldus Abendone, Odo de Bello, Walterus Westmonasterii, Radulphus Salopesberiae, deposito Ada. Henricus rex in Angliam venit, et filius ejus cum eo. Ricardus archiepiscopus Cantuariæ convocato concilio apud Lundoniam interdixit omnes præfationes præter decem quas Roma mater ecclesiæ inter missarum decantat solemnia.⁹

Council at London.

MCLXXVI. Willelmus, rex Siciliæ, filiam regis Angliæ duxit in uxorem. Johannes de Salopesbiria¹⁰ Carnotensis ecclesiæ consecratur episcopus. Petrus¹¹ prior de Wenelok uscepit episcopatum de Sancto David. Andreas abbas Cirencestriæ obiit.

Princess Joanna married to William, king of Sicily.

MCLXXVII. Concordia facta est inter Papam Alexandrum et Fredericum imperatorem. Rex Henricus constituit apud Waltham canonicos regulares loco

¹ Hugh Cyvelioc.

² Robert Blanch-maines.

³ Reginald Fitz-Jocelin.

⁴ Geoffrey Riddell.

⁵ Robert Foliot.

⁶ Richard Toelive.

⁷ John Greenford.

⁸ William de Turbe.

⁹ See these ten prefaces in Hovenden, f. 311, "Ex decreto Pelagii "Papæ."

¹⁰ An error for Saresbiria.

¹¹ Peter de Leia.

A.D. 1177. secularium. Mathæus archidiaconus Glocestriæ obiit, cui successit W[illelmus] de Norhale. Wido¹ factus est episcopus Bangor. Adam factus est abbas Cirencestriæ.

Fire at
Tewkes-
bury.

MCLXXVIII. Monasterium Theokesberię incendio cum officinis conflagratur. Fromundus abbas Theokesberię obiit. Calixtus papa schismaticus veniens ad pedes Alexandri absolutus est. Ricardus archiepiscopus Cantuarię et Rogerus episcopus Wigornię ad Romanum concilium transfretaverunt. Ricardus² abbas Ramencis factus est abbas Cluniaci.

Louis VII.
at Canter-
bury.

MCLXXIX. Alexander Papa concilium tenuit Romę. Rogerus episcopus Wigornię apud Turonem obiit, et ibidem sepultus est. Obiit Hamelinus abbas Glocestrię, cui successit Thomas³ prior Herefordię. Ludovicus rex Francię venit Cantuariam ad sanctum Thomam, et post ad festum Omnium Sanctorum filium suum coronavit. Ricardus de Luci obiit.

Aug. 10.

Nov. 11.

f. 10 b.

MCLXXX. Baldwinus abbas de Forda consecratur die Sancti Laurentii in episcopum Wigornię. Nova moneta ad festum Sancti Martini incepit. Ludovicus rex Francię, Johannes de Saresberia episcopus Carnotensis, Robertus abbas Glastonię, Hugo abbas Sancti Edmundi obierunt. Philippus factus est rex Francię.

MCLXXXI. Alexander Papa obiit, cui successit Lucius. Henricus abbas Winchecumbe obiit, cui successit Crispinus ejusdem loci prior. Obiit Rogerus⁴ archiepiscopus Eboraci, et Adam episcopus de Sancto Asaph.

The crown
of Jerusa-
lem offered
to Henry
I.

MCLXXXII. Corona regni Jerusalem ad regem Anglię Henricum transfertur. Ricardus⁵ episcopus Cestrię, Crispinus abbas Winchecumbe, Walterus episcopus Roucestrię, Osbertus abbas Malmesbirię obierunt. Robertus

¹ Gay Rufus.

² An error for Willelmus, abbat
of Ramesey.

³ Thomas Carbonel.

⁴ Roger de Pont l'Evêque.

⁵ Richard Peche.

factus est abbas Theokesberiæ. Obiit prior Ranulfus A.D. 1182. et Alexander supprior.

MCLXXXIII. Translatio Sancti Egwini apud Evesham. Death of the young king Henry, June 11. Orta est discordia inter regem et filios. Henricus rex junior die Sancti Barnabæ obiit apud Martellum. Walterus de Custancia factus est episcopus Lincolnæ, Walterus ¹ Roucestriæ, Gerardus ² Cestriæ, Johannes de Sancto Asaph. Radulfus factus est abbas Winche-cumbe, defuncto Roberto; Robertus Cirencestriæ, Nicholaus Malmesberiæ, Warinus Sancti Albani. Nicholaus ³ episcopus Landavensis et Willelmus comes Gloucestriæ obierunt, et Robertus abbas Theokesberiæ.

MCLXXXIV. Ricardus archiepiscopus Cantuariæ et Bartholomæus episcopus Exoniæ obierunt. Baldwinus Baldwin archbishop of Canterbury. episcopus Wigorniae electus est ad archiepiscopatum Cantuariæ, et Walterus ⁴ Lincolnæ ad Rotomagi. Obiit Jocelinus ⁵ episcopus Saresberiæ, magister Gerardus Puella Cestriæ. Johannes filius regis Henrici secundi perrexit in Hiberniam.

MCLXXXV. Heraclius patriarcha Jerosolimitanus venit Arrival of the patriarch of Jerusalem in England. in Angliam. Lucius Papa obiit, cui successit Urbanus.

MCLXXXVI. Willelmus de Norhal factus est episcopus Wigorniae. Gaufridus comes Britanniae obiit, et Robertus Foliot episcopus Herefordiae, cui successit Willelmus de Veyr. Die Sancti Laurentii Hugo ⁶ prior Cartusianus factus est episcopus Lincolnæ.

MLXXXVII. Urbanus Papa obiit, cui successit Gregorius. Gregorius obiit, cui successit Clemens. Orta est discordia inter Baldwinum archiepiscopum Cantuariæ et ejusdem loci conventum. Ricardus filius regis accepit crucem. Alanus prior Cantuariæ factus

¹ This should be Waleranus, archdeacon of Bayeux.

² Gerard Puella.

³ Nicholas ap Gurgant.

⁴ Walter of Coutances.

⁵ Jocelin de Bailleul.

⁶ Aug. 10. This is Hugh of Grenoble, prior of the Carthusian house at Witham.

A.D. 1187. est abbas Theokesberiae. Jerusalem capitur et destruitur
 Loss of Je- a paganis, feria vi. post passionem Apostolorum Petri
 rusalem on et Pauli.
 the Friday
 after June
 29.

MCLXXXVIII. Henricus rex Angliæ et Philippus rex
 Franciæ, et Baldwinus archiepiscopus Cantuariæ ac-
 ceperunt crucem. Hugo de Nonant factus est episco-
 pus Coventriæ. Ricardus Hokelin episcopus Wintoniæ
 obiit.

Death of
 Henry II.
 Succession
 of Richard
 I.

MCLXXXIX. Henricus rex obiit ii. Junii. Succedit
 Ricardus filius ii. Septembris. Radulphus¹ prior Wi-
 gorniae obiit, succedit Senatus. Wigornia fere tota
 igne conflagratur. Godefridus de Luci Wintoniæ,
 Willelmus² Ely, Hubertus³ Sarum, consecrati sunt epi-
 scopi. Isabel comitissa Glocestriæ nupsit Johanni comiti
 Morotoniae.

Nov. 17.

MCXC. Ricardus rex Angliæ et Philippus rex Fran-
 ciæ et Baldwinus archiepiscopus Cantuariæ profecti
 sunt Jerusalem. Willelmus⁴ episcopus Wigorniae obiit
 v. non. Aprilis, Baldwinus archiepiscopus Cantuariæ
 die Sancti Clementis. Robertus⁵ eligitur in episcopum
 Wigorniae in Julio. Obit Matildis comitissa Cestriæ
 iv. kal. Augusti.

Acre
 taken.

MCXCI. Ricardus rex Angliæ cepit Acon in terra
 Jerusalem. Clemens Papa obiit. Robertus episcopus
 Wigorniae consecratur iii. non. Maii. Eclipsis solis
 facta est ix. kal. Julii. Reginaldus⁶ episcopus Batho-
 niæ et Johannes⁷ episcopus Exoniæ obierunt. Hugo
 de Nonant, ejectis monachis de Coventria, canonicos
 ibi subrogavit; sed postea redierunt monachi nolentibus
 adversariis, per monachum Romæ degentem per sep-
 tennium et semis nomine Thomam.

¹ Ralph de Bedford.
² William Longchamp.
³ Hubert Fitzwalter.
⁴ William Northall.

⁵ Robert Fitz-Ralph.
⁶ Reginald Fitz-Jocelin.
⁷ John Fitz-Luke.

MCXCII. Ricardus rex Angliæ, audito in Syria quod A.D. 1192.
Johannes frater suus Angliam in manu forti sibi sub- Truce with
jugasset, treugas cepit cum Salodino pagano in tres Saladin.
annos, et rediens captus est xiii. kal. Decembris a duce Seizure
Ostrensi, et traditus Henrico imperatori Alemanniæ. and imprisonment of
Savarus factus est episcopus Bathoniæ. Richard I.

MCXCIII. Robertus¹ episcopus Wigorniae obiit v. kal. f. 11 b.
Julii, cui succedens Henricus² abbas Glastoniæ, eligitur
ii. non. Decembris, et consecratur ii. idus Decembris,
et intronizatur viii. idus Januarii. Hubertus³ Sarum
episcopus translatus est in archiepiscopum Cantuariæ.
Herbertus,⁴ archidiaconus Cantuariæ, eligitur in epi-
scopum Sarum, Henricus Marescal Exoniæ.

MCXCIV. Ricardus rex Angliæ rediit in Angliam iii. Release
idus Martii, solutus a captione, et coronatus est apud and second
Wintoniam xv. kalendas Maii. Henricus Marescal con- coronation
secratur in episcopum Exoniæ. of Richard
I.

MCXCV. ix. kal. Novembris Henricus Wigorniae
episcopus et Hugo de Pusace episcopus Dunhelmensis
obierunt. Alanus consecratus est in episcopum Ban- Invasion of
gorum. Ricardus rex Angliæ totam Britanniam mi- Brittany.
norem vastavit igne et gladio.

MCXCVI. Johannes,⁵ decanus Rotomagi, factus est
episcopus Wigorniae, v. kal. Novembris. Alanus epi-
scopus Bangorum obiit. Philippus Pictavensis eligitur
in episcopum Dunhelmi.

MCXCVII. Willelmus episcopus Hely, cancellarius
regis, obiit, et Willelmus de Bellocampo in Normannia.
Cometa apparuit tota hyeme fere. Terræmotus factus
est. Philippus consecratur in episcopum Dunhelmi.
Obiit Resus rex Walliæ, et Hawisa comitissa Gloces- Death of
triæ, viii. kal. Maii. Rhys.

¹ Robert Fitz-Ralph.

² Henry de Soilli.

³ Hubert Fitz-Walter.

⁴ Herbert le Poor.

⁵ John of Coutances.

A.D. 1198. MCXCVIII. Monachi de Coventria recuperaverunt ecclesiam suam cum omnibus pertinentiis suis, quibus præficitur Joibertus prior de Wenlok. Johannes Wigornie viii. kal. Octobris, Petrus Menevensis xvii. kal. Augusti, Ricardus¹ Lundonie iii. Septembris, Hugo de Nonant vi. kal. Aprilis Coventrensis episcopus obierunt. Celestinus Papa obiit viii. idus Januarii. Innocentius succedit, v. idus Januarii. Symon abbas Persore obiit. Anselmus succedit. Gaufridus² factus est episcopus Cestrie. Obiit Mabilia comitissa Ebroici.³

Death of
Richard I.
Succession
of John.
f. 12.

MCXCIX. Ricardus rex Angliæ vi. kal. Aprilis sagittatus apud Chaluns obiit, cui succedit Johannes frater ejus, vi. kal. Junii. Maugerius archidiaconus Ebroici eligitur in episcopum Wigornie, et Egidius de Breuse in episcopum Herefordie.

Divorce of
John and
Isabella of
Gloucester.

MCC. Maugerius consecratur Romæ a Papa Innocentio in episcopum Wigornie, et rediens intronizatur ii. idus Novembris. Willelmus de Verdun factus est archidiaconus Glocestrie. Obiit Hugo episcopus Lincolnie. Bristolle combusta est. Factum est divortium inter regem Angliæ et Isabel comitissam Glocestrie.

MCCI. Miracula de sancto Wlstano inceperunt xiv. kal. Februarii, quæ per totum annum et amplius adeo crebrescebant, ut nunc xv. nunc xvi. uno die curarentur a quibuscumque tenerentur infirmitatibus.

Capture of
Arthur at
Mirabeau.

MCCII. Monachi quidam Wigornie inierunt Romam pro canonizando Sancto Wlstano. Combusta est Wigornie ecclesia xv. kal. Maii, cum domibus et officinis monachorum. Alanus abbas Theokesberie obiit nonis Maii. Walter sacrista succedit, qui a primo anno promotionis suæ tenebatur ad solutionem marcarum septingentarum, et tamen abundanter providebat domui suæ. Terræmotus facti sunt per plurima loca Angliæ.

¹ Richard Fitz-Neal,

² Geoffrey Muschamp.

³ *Ebroici*] Eboraci, MS. This was Mabel, daughter of William,

earl of Gloucester, who married Almeric de Montfort, earl of Evreux in Normandy.

Arthurus cum ccc. militibus captus est a rege Johanne A.D. 1202 apud Mirabel.

MCCIII. Beatissimus Wilstanus canonizatus est Romæ Canoniza-
tion of
Wulstan,
bishop of
Worcester.
x. kal. Maii. Anselmus abbas Persore obiit. Magister
Willelmus Blesensis cantor Lincolnæ eligitur et con-
secratur in episcopum Lincolnæ. Malgerius episcopus
Wigornia a Roma rediens honorifice suscipitur in ca-
thedra sua die Sancti Oswaldi in octavis. Eodem die Aug. 12.
abbas Walterus Theokesberia, Gaufridus¹ prior Lan-
tonia consecratur in episcopum Menevensem. Maxima
fames erat, ita ut quarterium frumenti venderetur xiv.
solidis.

MCCIV. Comes Flandrensis,² iter arripiens Jeroso-
limitanum, [in] imperatorem Constantinopolitanum f. 12 b.
eligitur. Normannia cum cæteris terris transmarinis Loss of
Normandy.
quæ hactenus extiterant regnum Angliæ, regi Fran-
corum nemine resistente subjugatæ sunt. Gervasius
factus est abbas Persore. Symon de Welles factus est
episcopus Cicestria. Obiit Sefredus episcopus Cycestria, Death of
queen
Eleanor.
Godefridus episcopus Wintonia. Regina Alienor obiit.

MCCV. Petrus de Rupibus consecratur Romæ in epi-
scopum Wintonia. Henricus³ prior Glocestria factus est
abbas ejusdem loci. Magister Willelmus subdecanus Murder of
William de
Bramford,
sub-dean of
Lincoln.
Lincolnæ occiditur in cathedrali ecclesia Lincolnæ a
quodam subdiacono, die Dominica. Hubertus Walterus
archiepiscopus Cantuariæ, Savaricus, episcopus Bathonia,
Thomas abbas Glocestria et Nicholas de Malmesbiria
obierunt, et Willelmus, primus abbas de Keynesham.
Magnum gelu fuit circa festum Sancti Johannis Bap- Frost on
June 24.
tista. Cecidit ros mellifluus ut ciphus plenus accipe-
retur de eo, juxta Wluuard. [In suo tempore tenebatur
domus ista ad solutionem septingentarum marcarum

¹ Geoffrey de Henlaw.
Baldwin I.

³ Henry Blont.

A.D. 1205. vel amplius, et tamen abundanter procurabat domum istam.]¹

Council at Reading, under John de Ferentino. Oct. 18. Conquest of Poitou and Gascony. Dec. 6. MCCVI. Johannes de Via Lata cardinalis Romanus venit legatus in Angliam, et celebravit concilium apud Radinges, die Sancti Lucae. Jocelinus¹ factus est episcopus Bathoniæ. Rex transfretavit in Pictaviam post Trinitatem, et illa sibi subjugata fere tota cum Gasconia, rediit in Angliam circa festum Sancti Nicholai. Willelmus Blesensis episcopus Lincolnæ et Henricus episcopus Exoniæ obierunt, cui successit Bartholomæus. Litteræ inclusæ in manu cujusdam clerici deportatæ fuerunt regi ex parte beatæ Mariæ.

Stephen Langton archbishop of Canterbury. f. 13. June 24. Birth of prince Henry. MCCVII. Magister Stephanus de Langedune electus [est] Romæ a monachis Cantuariæ sine assensu regis et episcoporum Angliæ in archiepiscopum Cantuariæ. Unde rex motus abegit monachos Cantuariæ in exilium, xi. kal. Augusti. Consecratur idem electus a Papa Innocentio III., die Sancti Johannis Baptistæ, pro cujus electione conventus Cantuariæ expulsus est de ecclesia et in exilium detrusus, xi. kal. Augusti. Regina Angliæ peperit Henricum primogenitum. Walterus de Constanciis archiepiscopus Rotomagi, Symon de Welles episcopus Cicestriæ, Senatus [prior] Wigorniae obierunt.

The Interdict. Murder of Peter de Castelnau. Otto IV. emperor. MCCVIII. Omne divinum interdictum est officium per totam Angliam ix. kal. Aprilis, (unde rex dissaisiavit ecclesiasticas personas ab omnibus possessionibus suis,) præter baptismum parvulorum et pœnitentias morientium, propter Stephanum archiepiscopum Cantuariæ et ejusdem loci conventum. Petrus de Castro Novo missus in Provinciam ad hæreses eradicandas occiditur ex mandato comitis Tolosani. Philippus dux Swaviæ occiditur, et tota Alemannia suscepit imperatorem dominum

¹ This is apparently carelessly and incorrectly repeated from the year 1202, in p. 56.

² Jocelin Troteman.

Othonem nepotem regis Angliæ ex sorore.¹ Philippus A.D. 1208. Pictavensis episcopus Dunholmensis et Gaufridus episcopus Coventriæ obierunt.

MCCIX. Regina Isabel peperit Ricardum, nocte Epi- Birth of
phanis. Hugo de Welles archidiaconus² Lincolnis, prince
Henricus archidiaconus Staffordiæ, Exoniæ, Walterus Richard.
de Gray Cestriæ³ eliguntur episcopi. Jan. 6.
Cruce signati
Franci debellant hæreticos Provinciæ. Facta est dis-
cordia inter regem Angliæ et regem Scotiæ,⁴ sed
pacificati sunt; debent etiam in perpetuum obsides
præstari de Scotia pro voluntate regum Angliæ. Rex
Alemanniæ coronatur in imperatorem, Romæ, mense
Junio. Indulgetur conventualibus ecclesiis Angliæ Partial re-
semel in ebdomada divina celebrare. Cuidam propter laxation of
immane scelus est injunctum a magistro P[etro] de the Inter-
dict.
Curbulle archiepiscopo Senonis, ut omni die Veneris
carnibus vesceretur.⁵

MCCX. Grave tallagium fecit rex super omnes f. 13 b.
ecclesias Angliæ. Rex totam Hiberniam et magnam Subjuga-
partem Walliæ sibi subjugavit. Nascitur ei filia tion of Ire-
nomine Johanna xi. kal. Augusti. Otho imperator, land and
occupatis quibusdam terris quas Papa tenuit, excommu- Wales.
nicatur. W[illelmus] de Verdun archidiaconus Gloces-
triæ obiit. Mauricius succedit. Obiit Acarius abbas
de Brugge.⁶ Willelmus de Breuse evasit in Franciam;
uxor ejus et liberi capti et incarcerati fame perierunt.
Magnum gelu fuit a vigilia Circumcisionis usque ad Frost from
festum Sancti Valentini. Dec. 31
to Feb. 14.

MCCXI. Walterus de Lacy ab Hibernia agitur in
exilium. Grave tallagium fuit super clericos. Otho
imperator excommunicatus subicit sibi Apuliam.

¹ Matilda, wife of Henry the Lion, duke of Saxony.

² i.e. Archdeacon of Wells.

³ Cestriæ] Cicestriæ, MS.

⁴ William I.

⁵ The Annales Ecclesiæ Wigorniensis, which contain this passage, add *et aliis diebus abstineret*. Wharton i. p. 480.

⁶ i.e. Peterborough.

A.D. 1211. Debellata¹ Norwallia per Johannem regem Angliæ, princeps ejus Lewelinus cum rege pacificatur, datis obsidibus et terris multis cum decima vaccarum et aliis monilibus multis. Nuncii domini Papæ venerunt in Angliam propter pacem ecclesiæ, sed infecto negotio redierunt. Willelmus de Breuse exul obiit.

Otho IV. MCCXII. Othone imperatore a Papa Innocentio III. attacked by Frederick. reprobato propter injurias Romanæ ecclesiæ illatas, Fredericus puer cum exercitu magno mittitur in

Battle of Navas de Tolosa. Alemanniam contra Othonem. Christiani² cum multitudine Saracenorum, Meramumelin³ existente duce, congregientes in Hispania, in primo congressu in fugam eos vertunt, et usque ad xlv. [milia] occidunt. Infirmi in interdicto communicantur. Malgerius episcopus Wigorniae kal. Julii obiit. Archiepiscopus Eboraci,⁴ J[ohannes]⁵ archiepiscopus Dubliniae, Robertus⁶ episcopus Bangorum, et S[ampson] abbas Sancti Edmundi obierunt. Petrus de Ponte Frigido⁷ futurorum præsagus aperte prædixit regi, quod in proxima Ascensione regnum amitteret. Lundonia magna ex parte comburitur cum ponte et ultra et citra pontem; multa milia hominum combusta et aquis submersa pereunt.

Fire in London. f. 14. Submission of John to Pope Innocent III. MCCXIII. Rex Angliæ Johannes, deposito regni diademate die Ascensionis, et subiciens se domino Papæ Innocentio III. cum regnis suis Angliæ et Hiberniæ, item diadema resumpsit, tradente nuncio domini Papæ Pandulfo, de beato Petro et ecclesia Romana deinceps hæreditarie tenendum sub annuo tributo mille marcarum, nomine feodefirmæ pro Anglia et Hibernia, scilicet pro Anglia dcc. et pro Hibernia ccc., exceptis denariis Sancti Petri; et sic absolutus est per Stephanum Cantuariæ archiepiscopum, qui cum coexulibus

¹ *Debellata*] desellata, MS.

² *Christiani*] Christianum, MS.

³ Mohammed Alnassir.

⁴ Geoffrey Plantagenet.

⁵ John Comyn.

⁶ Robert of Shrewsbury.

⁷ Peter of Pontefract, or Wakefield, according to Hoveden.

suis mandatus venerat, xiii. kal. Augusti. H[elias] A.D. 1213. abbas Redinges et G[alfridus] filius Petri justiciarius obierunt. Nicholaus Tusculus venit legatus in Angliam, et deposuit abbates de Evesham¹ et de Westmonasterio.²

MCCXIV. Interdictum Angliæ generale solutum est, quod duraverat per sex annos et tres menses. S[imon] Apuliæ consecratur in episcopum Exoniæ. W[alterus] de Gray factus est episcopus Wigorniae v. die Octobris. Randolphus prior Wigorniae factus est abbas Evesham. Nostrates congregientes in Flandriam cum Philippo rege Franciæ debellantur, et magnates capiuntur. Hugo prior Theokesberiae factus est abbas ejusdem loci. Nos incepimus divina celebrare iii. non. Julii. Johannes de Gray episcopus Norwiche, J[ohannes]³ abbas Sancti Albani, abbas⁴ Theokesberiae obierunt. Isabel filia W[illelmi] Marescalli nupsit comiti Glocestriæ et Herefordiæ, Gileberto de Clare, die sancti Dionisii. The Interdict taken off.
Battle of Bovines.

MCCXV. Silvester⁵ factus est prior Wigorniae, Willelmus⁶ archidiaconus Huntendoniae consecratur in episcopum Coventriæ. Rex Angliæ Johannes cruce signatur die Cinerum. Turbatio magna orta est inter regem Johannem primo die Maii, et barones, sub prætextu libertatum Angliæ non observatarum. Pandulfus factus est episcopus Norwici. Generale concilium celebratum est Romæ sub Papa Innocentio III. W[alterus] de Gray episcopus Wigorniae transfertur in archiepiscopum Eboraci. Martinus abbas Blanchelande factus est episcopus Bangorum; Eustachius episcopus Ely, Egidius episcopus Herefordiæ, Hugo abbas Theokesberiae obierunt. Bernardus electus est in abbatem Theokesberiae, sed postea cassatus.

¹ Roger Norreys.

² Ralph Papillon.

³ John de Cella.

⁴ Walter.

⁵ Silvester of Evesham.

⁶ William of Cornhill.

A.D. 1215. Johannes rex Angliæ cepit castrum Rouecestriæ post
 Siege and capture of diutinam obseditionem.
 Rochester castle.

MCCXVI. Silvester¹ prior Wigorniae eligitur in episcopum Wigorniae iii. die Aprilis, consecratur Perusum²
 Sept. 8. iii. die Julii, intronizatur Nativitate beatæ Mariæ.

Arrival of Ludovicus, primogenitus Philippi regis Franciæ, mandatus a quibusdam baronibus Angliæ, qui exosum habuerunt regem Johannem, applicuit cum magno exercitu apud Sandwiz, et receptus est a Londoniensibus. H[ugo]³ decanus Herefordiæ factus est episcopus

Coronation of Henry III. ejusdem loci xv. kal. Januarii. Henricus, filius regis Johannis primogenitus, coronatur apud Glocestriam in regem Angliæ, W[idone] legato ei coronam imponente, xv. kal. Novembris. Symon Punnie factus est

Death of John. prior Wigorniae. Johannes rex Angliæ obiit apud Newerk, in crastino Sanctæ Luciæ virginis.⁴ Petrus de Wigornia factus est abbas Theokesberiae ad Nativitatem beatæ Mariæ. Gwala legatus domini Papæ applicuit in Angliam, et excommunicavit Ludovicum et omnes complices suos. Innocentius Papa obiit.

Submission of the barons to Louis. Honorius successit. Omnes barones Johannis regis, excepto comite Cestriæ⁵ et paucis baronibus Marchiæ, diverterunt ab eo, subdiderunt se Ludovico. Civitas Wigorniae malo usa consilio, subdidit se Ludovico, et recepit nomine ejus W[illelmum] Marescallum juniorem;

July 17. sed die Sancti Kinelmi supervenientibus comite Cestriæ, Falchisio, et aliis fidelibus regis, ipsam per castrum
 f. 15. non usquequaquam fideliter observatum irruperunt, et urbem ceperunt, et ecclesiam cathedralem deprenderunt, et Hugonem Pontium ibidem ceperunt, sed et ccc. marcas a monachis exegerunt.

Defeats of Louis, May 20. Aug. 24. MCCXVII. Pugnante Domino pro rege et regno Angliæ, die Sancti Ethelberti apud Lincolniam, et die Sancti

¹ Silvester of Evesham.

² Perugia.

³ Hugh de Mapenore.

⁴ An error for *crastino Sancti Lucæ*, Oct. 19.

⁵ Ralph Blundevil.

Bartholomæi in mari inter Sandwich et insulam A.D. 1217.
 Thaneth, contriti sunt hostes regis et regni, ita ut
 Ludovicus, præstita¹ cautione de parendo iudicio eccle-
 siæ, absolutus, viliter depulsus rediret in Franciam, Return of Louis to France, Sept. 28.
 vigilia Sancti Michaelis. R[icardus]² episcopus Cicestriæ
 transfertur in episcopum Sarum. R[icardus] de
 Marisco factus est episcopus Dunholmi. Duo soles
 visi sunt in crastino Sancti Marci circa vesperam. April 26.
 Multum tonuit in hyeme. In vigilia Exaltationis sanctæ
 Crucis Henricus rex Angliæ et Ludovicus concordati Peace between Henry and Louis. Sept. 13.
 sunt, Ludovico recedente; vigilia Sancti Michaelis
 totum regnum pacificatur. Magister Alexander Nequam
 obiit. Castrum [Wigornia] ³ redditum est monachis in
 vigilia Paschæ, usque ad motam turris, tamquam jus
 suum. Baronibus obsidentibus castrum Lincolnia, The fair of Lincoln.
 legatus est Marescallus et robur exercitus; iverunt
 illuc, et irrumpentes congressi sunt cum baronibus;
 et occiso comite de Pertico, capti sunt barones et
 Franci, de magnatibus circiter xl., de militibus ccc.
 et eo amplius; de servientibus ignoratur numerus,
 et civitas data est in direptionem die Sancti Athel-
 May 20.
 berti, sabbato Pentecostes.

MCCXVIII. Silvester episcopus Wigornia dedicavit Dedication of the church of Worcester.
 ecclesiam Wigornia vii. idus Junii, et ab eodem ipso
 eodem die translatus est corpus Sancti Wlstani.
 Obit Silvester episcopus xvii. kal. Augusti, cui suc-
 cessit W[illelmus] de Bleys archidiaconus de Bokinge-
 ham; intronizatur v. kal. Novembris. Randolphus,⁴
 prior Norwiche, consecratur in episcopum Cicestriæ,
 abbas⁵ Belli Loci in episcopum de Kardoil. Revocato f. 15 b.
 Oswale,⁶ Pandulfus factus est legatus in Novembri;
 W[illelmus] Scottus factus est archidiaconus Wigornia.

¹ *præstita*] *prita*, MS.

² Richard le Poor.

³ Blank in MS. The word is obtained from the *Annales Ecclesiæ Wygorniensis*. Wharton i., p. 483.

⁴ Ralph de Wareham.

⁵ Hugh.

⁶ *i.e.* Gualo.

A.D. 1218. Thomas de Erdintone miles et J[ohannes]¹ archidiaconus Wigorniae obierunt. Factum est regi Henrico sigillum auctenticum, et cœpit discurrere in Novembri. Forestae de Horewelle et de Ambresleya deafforestatae sunt pro D.ccc. marcis per Silvestrum episcopum.

The seal.

Power of
Fulk de
Breauté.

Damietta
taken.

MCCXIX. Dominus Petrus abbas dirationavit libertates manerii nostri de Estune contra Fakisium coram justiciarium domini regis per magnam assisam apud Lundoniam, qui Fakisius fuit eo tempore plusquam rex in Anglia; ab eo autem die usque ad obitum ejus multa succedunt ei adversa. Vicesima ecclesiarum de tribus annis præcedentibus datur in succursum Terræ Sanctæ. Capta est civitas Damietæ a Christianis, nonis Novembris, non virtute hominum, sed sola potentia Dei:

Anno sub nono decimo et mille ducentis

Capta est celebris nonis Damietta Decembris.

Accident
in the dor-
mitory at
Tewkes-
bury.
July 6.

Hugo Foliot archidiaconus de Salopesbiria consecratur in episcopum Herefordiæ. Comes Cestriæ² et alii nobiles Angliæ proficiscuntur Jerusalem. W[illelmus], prior Goldeclive, factus est episcopus Landavensis in Octobri. Hugo de Mapenorum episcopus Herefordiæ, Willelmus Mariscallus senior, Robertus de Mortamer obierunt. Mirum dictu,³ in octavis Apostolorum Petri et Pauli cum conventus rediens a matutinis et ingressi essent privatum dormitorium, illis post paululum inde egressis, corruit, magnam ruinam faciens, sed nullum oppressit, Deo gratias, præter unum, scilicet W. Gunfrey, tunc priorem, qui inibi remansit, sed illæsus permansit, et Gilebertum monachum, cujus tibiam trabes confregit et caput nihilominus male vulneravit.

f. 16.

MCCXX. Nata est Giliberto de Clare comiti Gloucestriæ filia, nomine Amicia, vi. kal. Junii. W[illelmus]

¹ John de Brancestre.

² Ralph Blundevil.

³ dictu] dicto, MS.

de Bleys episcopus Wigorniae celebravit synodum apud A.D. 1220.
 Wigorniam tertia die post festum Sancti Mathæi. Synod at
 Worcester,
 Facta est finalis concordia in curia domini regis inter Sept. 24.
 abbatem et conventum Theokesberiae tenentes, Ricardum Bigot petentem, de quadam terra in Goderintune, ita quod terra nobis remansit, reddentibus duos solidos annuatim. Dedimus autem Roberto Bigod fratri dicti Ricardi pro dicta terra, nomine perpetuae firmæ, præ manibus centum marcas esterlingorum, pro acquirenda redemptione sua versus regem. Corpus beati Thomæ Transla-
 tion of
 Becket.
 martyris translatum est a Stephano Cantuariæ archi-
 episcopo, non. Julii. Henricus rex Angliæ coronatur Coronation
 of Henry
 III.
 apud Lundoniam ad Pentecosten. Abbas¹ Fontanus
 factus est episcopus Hely. Bellum Christianorum prosperatum est apud Ægyptum.

MCCXXI. Henricus de Derleya Romam profectus in vigilia Circumcisionis, quibusdam ad vota impetratis rediit, quibusdam relictis procurandis cuidam presbytero Anglico R. Corteis nomine, qui quasdam falsas literas attulit, per quas gravis discordia orta est inter episcopum Wigorniae W[illelmum] et domum nostram, quæ² duravit per multos annos. Prioratus noster de Kerdif, vocatis domum monachis, traditur ad firmam, non tamen ad certum terminum. W[illelmus] de Sancta Resigna-
 tion of
 William or
 St. Mary's
 church,
 bishop of
 London.
 Ecclesia, episcopus Lundoniæ, dimisit episcopatum, cui successit Eustachius de Facumberge. Pandulfus deponit insignia legationis. Thomas prior Winhecumbiæ benedicatur in abbatem ejusdem loci. W[alterus] prior
 Leministriæ factus est abbas Salopesbiriae. Soror regis Henrici primogenita nupsit Alexandro regi Scot- Marriage
 of princess
 Joanna
 to Alexan-
 der II.,
 king of
 Scots.
 torum. Per sanctum Wlstanum suscitatus est puer defunctus de Pectune,³ et pugil exoculatus et ementulatus oculos recepit et virilia. Nova ecclesia Sarum

¹ John Pherd.² quæ] qui, MS.³ Probably Petton in Shropshire.

A.D. 1221. incepta est die sancti Vitalis martyris, ponente Pandulfo tunc legato in Anglia primum lapidem pro domino Papa, secundum pro rege, tertium pro comite Sarum W[illelmo] de Lungeespee, quartum pro comitissa Sarum,¹ quintum pro episcopo Sarum, et sic magnates Angliæ et abbates quisque pro se.

MCCXXII. Gileberto de Clare comiti Glocestriæ nascitur filius, secundo non. Augusti, nomine Ricardus. Eodem anno plurimæ extiterunt tempestates. Fulgura et tonitrua in nocte Sancti Andreæ, hyemali tempore. Ventus est ninius et immoderatus, qui turres ecclesiarum et ædificia innumera confregit et penitus² dejecit. Damietta ante triennium armis obtenta a Christianis in Ægypto redditur Saracenis, in cujus commutatione redditur Christianis vera crux, et captivi utique liberantur, datis treugis usque ad septem annos. Archiepiscopus Cantuariæ Stephanus tenuit concilium solemne apud Oxoniam. Episcopus Wigorniae Willelmus Roman adiit contra S[ymonem] Punnie, priorem Wigorniae. Randulfus episcopus [Ci]cestriae et abbas de Burgo³ obiit. Dominus P[etrus] abbas dedit magistro W. de Bekham c. solidos annuos quamdiu esset in servitio ecclesiæ nostræ et non ulterius.

MCCXXIII. Abbatia de Persora sedit in cineres ix. kal. Junii. Obit Philippus rex Franciæ; Ludovicus primogenitus ejus successit. In Januario ventus tam validus fuit et fortis, quod turres et ædificia dejecit. Magna turbatio oritur inter regem et Walenses; iterum inter regem et comitem Cestriæ,⁴ et impressos ejus. Electi fuerunt W[illelmus], nepos W[illelmi] Bruere, in episcopum Exoniæ, W[alterus] Malus-Clericus in episcopum Carduille, Robertus prior Bathoniæ in abbatem

¹ Ela, daughter of William Fitz-Patrick, earl of Salisbury.

² *penitus*] *peratus*, MS.

³ Robert de Lindesey.

⁴ Ralph Blundevil.

Glastoniæ, H[enricus] prior Salopesbyriæ in abbatem A.D. 1223. ejusdem loci. Symon Apuliæ episcopus Exoniæ, W[ilhelmus] de Cornhulle episcopus Cestriæ, episcopus¹ de Carduille quondam abbas Belli Loci, abbas Glastoniæ,² abbas Salopesbyriæ,³ Symon prior Wygornia obierunt. Rex Jerosolimitanus venit in Angliam, petiturus auxilium in succursum Terræ Sanctæ. Radulphus de Nova Villa cancellarius eligitur in episcopum Cicestriæ.

John de Brienne, king of Jerusalem, in England. f. 17.

MCCXXIV. Terra quæ vocatur Dungarþan in Lissemor traditur episcopo Dublinensi, H[enrico] Comin, pro quatuor viginti libris, quam Johannes de Mortuone postea rex Angliæ nobis dedit, quæ nobis in nullo profuit, propter wastivam terræ illius. Inceptum est novum opus Wigornia. Soror⁴ regis Henrici nupsit juveni Marescallo.⁵ Pax reformata est inter episcopum Wigornia et conventum, super omnibus quæstionibus inter eos motis, per dominum Stephanum Cantuariæ archiepiscopum et compromissores suos. Rex obsedit et cepit et diruit castrum de Bedeforde, et Faulkasium⁶ rebellem in exilium trusit, et intus inventos suspendit. W[illelmus]⁷ cantor Exoniæ consecratur in episcopum Exoniæ; Thomas⁸ prior Glocestria in abbatem ejusdem loci; Johannes capellanus domini Cantuariæ in abbatem Tavistoke. Magister W[illelmus] de Bedeforde factus est prior Wigornia. Pictavia se subdidit Ludovico regi Franciæ. Magister A[lexander]⁹ consecratur Romæ in episcopum Coventria. Reinarus episcopus Sancti Asaph, H[enricus]¹⁰ abbas Glocestria obierunt. Robertus Travers episcopus de

Sale of certain land in Ireland to the archbishop of Dublin.

Capture of Bedford castle.

¹ Hugh.

² William Vigor

³ Walter.

⁴ Eleonora.

⁵ William Marshal, the younger, earl of Pembroke.

⁶ Fulk de Breauté.

⁷ William Brewer.

⁸ Thomas Bredon.

⁹ Alexander Stavenby.

¹⁰ Henry Blont.

A.D. 1224. Kildelo¹ dedicavit duo majora signa in turri, in hyeme.

MCCXXV. P[etrus] abbas Theokesberiae Romam profici[sc]iens in crastino sancti Gregorii Papæ, absolutus est a Papa Honorio III. ab his quibus falso accusabatur per episcopum Wigorniae. Obiit Johannes episcopus Elyensis, cui successit Gaufridus de Burk, archidiaconus Norwik. Concessa fuit regi quintadecima de omnibus mobilibus secularium et religiosorum. Omnes novæ forestæ per Angliam sunt deforestatæ. Rex accinxit Ricardum fratrem suum gladio militari, et postea misit eum in Gasconiam cum comite Saresberiae² et magna militia. Rex confirmavit in magno concilio apud Lundoniam omnes libertates et liberas consuetudines regni, et dominus Cantuariæ cum coepiscopis suis tulit sententiam in omnes qui contra venirent, ad instantiam regis. J[ohannes] episcopus Elyensis quondam abbas Fontanus obiit. Confraternitas ecclesiæ Wigorniae inceptit, die sancti Wlstani in Januario, duratura per septem annos.

MCCXXVI. Gileberto de Clare comiti Glocestriæ iv. non. Novembris nascitur filia Ysabel nomine. Petrus abbas Theokesberiae rediens a curia Romana honorifice susceptus est a monachis suis in octavis sanctæ Fidis virginis, vi. idus Augusti. Recluserium de Estchurche confractum est; pro qua fractione sententiavit episcopus³ omnes dirutores dicti recluserii; sed paulo post ad instantiam domini Cantuariæ absolvit in genere dictus episcopus omnes in quos intulit sententiam. Amicia filia Gileberti comitis Glocestriæ nupsit Baldwino de Ripariis⁴ comiti de Wicht. Obiit Ricardus de Marisco episcopus Dunholmi, et Pandulfus de Norwico. Ludovicus rex Franciæ cruce signatus hostiliter

Return of
Abbat
Peter from
Rome.

f. 17 b.

Jan. 19.

¹ Killaloe.

² William de Lungespée.

³ William de Blois.

⁴ Baldwin de Redvers, earl of Devon.

congregatur terram comitis Tolosani, præcepto domini A.D. 1226. Papæ; et obsessa Avennione post Pascha, detritis ibidem Siege of Avignon by Louis VIII. copiis suis militaribus, et consumptis opibus et thesauris, post autumnum dedecorose revertitur. Filius Ludovici decennis inungitur in regem Franciæ. Die Sancti Andreæ prior Leministre¹ benedicatur in abbatem Radinges. Nov. 30. Magister Willelmus Scottus archidiaconus Wigorniae eligitur in episcopum Dunholmi, sed rex non consensit. J.² nepos Huberti de Burgo consecratur in episcopum Norwici. Ludovicus rex Franciæ, Symon abbas Radinges, Willelmus comes Saresberiae, Willelmus Bruwere obierunt.

MCCXXVII. Petrus abbas Theokesberiae tradidit ad Manor of Wimborne. firmam manerium nostrum de Wimburne J. aurifabro, circa festum Sancti Michaelis, ad sex annos sequentes, acceptis præ manibus centum libris; sed idem J. numeros in brevi resumpsit, et nihilominus manerium tenuit. Hugelinus, Hostiensis episcopus, canonice electus consecratur in Quadragesima in summum pontificem Romæ, Pope Gregory IX. qui et vocatur Gregorius IX. Honorius Papa obiit, et in Januario Willelmus de Mandeville.³ Magister Henricus de Solford archidiaconus Cantuariæ consecratur in episcopum Rofensem. Obit Hugo de Mortuo-Mari in Novembri. Rex Angliæ jamjam adultus tutelam exivit sabbato post Epiphaniam. Rex grave tallagium fecit super singulos divites, cives, et burgenses. De viris etiam religiosis concessa fuit quinta decima et de clericis sexta decima. Cruce signati proficiscuntur post Ill success of the Crusade. Pascha in subsidium Terræ Sanctæ; sed diu et frustra expectata transfretatione imperatoris Fretherici, in tribus portibus fame et intemperie aeris usque quadraginta milia probæ juventutis mortui sunt. Tunc etiam pro-

¹ Adam de Latebar.

² Sic. A mistake for T. i.e., Thomas de Blunville.

³ Earl of Essex.

A.D. 1227. facti sunt episcopi Wintoniæ et Exoniæ, P[etrus] de Rupibus et W[illelmus] de Brewere. Ricardus frater regis revertitur de Gwasconia cum Savarico de Mallico post Pascha.

MCCXXVIII. Gileberto de Clare comiti Glocestriæ nascitur filius nomine Willelmus, xv. kal. Junii. Ricardus de Clare frater dicti comitis occisus est apud Lundoniam, die Ascensionis, in cujus vindictam plures de servientibus domini regis trucidati sunt. Gilebertus comes Glocestriæ cum exercitu magno profectus est in Walliam contra Walenses. Terræmotus factus est per plurima loca Angliæ, nocte sancti Georgii. Gilebertus comes Glocestriæ invenit minera argenti in Walliis, ferri et plumbi. Lucas thesaurarius domini regis eligitur in archiepiscopum Dublinensem, sed cassatus est. Obiit Thomas abbas Glocestriæ, cui successit Henricus Foliot monachus ejusdem loci. Dirationavimus contra Vivianum maneria de Loseberge et Mildelande apud Exoniam, coram justiciariis domini regis itinerantibus. Magister Willelmus Scottus electus Dunholmensis, cassatus est Romæ, ad instantiam domini regis Angliæ. Abbas de Eynesham¹ depositus est per episcopum Lincolnæ, propter dilapidationem, kal. Junii. Stephanus Cantuariæ archiepiscopus obiit, ix. kal. Julii. Henricus rex Angliæ Mungumeri adiit, præliaturus contra Lewelinum; parum profecit. Ibidem captus fuit W[illelmus] de Breuse filius Reginaldi de Breuse, et plures occisi. Magister Robertus de Bingham electus est in episcopum Saresberiæ, translato Ricardo² in episcopum Dunholmi. Magnum privilegium confirmatum est a Papa Gregorio IX. Obiit Henricus Comin archiepiscopus Dublinensis. Audita morte magistri Serlonis personæ de Meresfeld,³ auctoritate privilegii nostri de ecclesiis profecti sumus versus dictum locum, xii. kal. Martii,

Murder of
Richard
de Clare,
May 4.

Expedition
against the
Welsh.

April 23.
Mines
found in
Wales.

f. 18 b.
Death of
archbishop
Langton.

¹ Probably Adam II.

² Richard le Poor.

³ Marshfield, in Gloucestershire.

et ingressi nullo tunc contradicente, scilicet Dominica A.D. 1228. secunda Quadragesimæ; sed postea multas persecutiones passi sumus per episcopum Wigornia¹, eo quod cupivit fallere dictum privilegium.

Rog.
Wendov.
iv. p. 184.

Hæc est de electione Walteri monachi, electi² Cantuariensis, et ejusdem electionis cassatione. Dicit dominus Papa Gregorius IX.: "Cum nuper ad audientiam nostram pervenisset electio ecclesiæ Cantuariæ de quodam monacho nomine Waltero facta, et nos ea audivissemus quæ pro se idem monachus et sua electione proposuit; auditis etiam objectionibus et exceptionibus ex parte episcoporum Angliæ, tam contra præfatam electionem quam contra personam electi, per venerabiles fratres nostros Coventrensem³ et Rofensem⁴ episcopos, et dilectum filium archidiaconum de Bedeford,⁵ in audientia nostra propositis, examinationem circa electi præfati personam, venerabilibus fratribus episcopo Ambinensi,⁶ Thoma de Sancta Sabina⁷ et magistro P[etro] de Capis⁸ cardinalibus commisimus faciendam. Cumque idem electus coram illis constitutus requisitus esset de descensu Domini, utrum in carne vel sine carne descenderet, male respondit. Item requisitus de confectione⁹ corporis Christi in altare, male respondit. Item requisitus de Rachele, qualiter plorabat filios suos cum prius mortua esset, male respondit. Item requisitus de sententia excommunicationis contra juris ordinem lata, male respondit. Item requisitus de matrimonio, si alter¹⁰ contrahentium infideliter decederet, male respondit. Super his omnibus arti-

Cassation
by the
Pope of the
election of
Walter de
Eynesham
to the see
of Canter-
bury.

His exami-
nation.

f. 19.

¹ William de Blois.

² *Walteri monachi, electi*] Winto electi et monachi, MS.

³ Alexander Stavenby.

⁴ Henry Sandford or de Soldford.

⁵ John Houton.

⁶ An error for Albanensi. This was Payo Gayam.

⁷ Thomas de Capua.

⁸ Peter de Capua, cardinal presbyter tit. S. Croce in Jerusalem.

⁹ *confectione*] confessione, MS.

¹⁰ *alter*] alicui, MS.

A.D. 1228. “ culis diligenter examinatus est a prædictis cardina-
 “ libus. Quem non dicimus minus [bene] respondisse,
 “ sed pessime. Cum igitur nobilis sit ecclesia Cantuariæ
 “ et nobilem habuisset prælatum, virum discretum,
 “ modestum et sanctum, et de gremio Romanæ ecclesiæ
 “ sumptum, et iste monachus electus, quem non solum
 “ pronunciavimus indignum, immo si de rigore juris
 “ procederemus, aliud dicere cogeremur, ita insufficiens
 “ est, quod ad tantum honorem non deberet assumi,—
 “ electionem de ipso W[altero] factam penitus cassamus,
 “ provisionem dictæ ecclesiæ nobis reservantes.”

Richard
Grant of
Wether-
shed arch-
bishop of
Canter-
bury.

Recovery
of Jerusa-
lem by the
emperor
Frederick
II.

Magister Ricardus Magnus eligitur in archiepi-
 scopum Cantuariæ, Magister R[obertus] de Bingham
 in episcopum Sarum, Magister R[ogerus] Niger in
 episcopum Lundoniæ, abbas¹ Sancti Edmundi in epi-
 scopum Ely. Episcopus Dunholmi R[icardus] de Ma-
 reis, episcopus Lundoniæ Eustachius de Facunberge
 obierunt. Treugæ captæ sunt inter Soldanum Babi-
 loniæ Kemel² et Fredericum imperatorem Romæ, ad x.
 annos, itaque reddidit dictus Soldanus Christianitati
 civitatem sanctam Jerusalem, cum sepulcro, et Belleem
 et Nazareth, et aliis civitatibus et cassalibus, et liberum
 iter ad flumen Jordanis. Dicta vero pax et concordia
 facta est xv. kal. Aprilis, in qua portavit dictus impe-
 rator coronam regalitatis sanctæ civitatis Jerusalem.

MCCXXIX. Magister Robertus de Bingham conse-
 cratur apud Wiltone, xi. kal. Junii. Magister Ricardus
 Magnus consecratur in archiepiscopum Cantuariæ, ma-
 gister R[ogerus] Niger in episcopum Lundoniæ, domi-
 nus Robertus de Norhwold in episcopum de Ely iv.
 idus Junii, apud Cantuariam; abbas³ de Burtune in
 abbatem Sancti Admundi. Nascitur Gileberto de Clare
 comiti Glocestriæ filius nomine Gilebertus ii. idus Sep-

¹ Hugh Northwold.

² Kamel-Mohammed.

³ Richard.

tembris, die sancti Leonardi. Henricus rex Angliæ A.D. 1229. circa festum Sancti Michaelis paravit se cum exercitu f. 19 b. magno, ut transfretaret pro terris suis transmarinis perquirendis; sed propter instantem hyemem distulit, per consilium magnatum Angliæ, usque ad Pascha sequens. Die apostolorum Symonis et Judæ factus est Oct. 28. Robertus de Forthelmetune prior Theokesberiae, succedens priori W. Gunfrei, qui accusavit paulo ante coram conventu in capitulo debilitatem auditus sui. Obiit Randolphus abbas Evesham xvi. kal. Januarii. Obiit Willelmus Landavensis episcopus v. kal. Februarii, quondam prior Goldeclive. Memorandum, vii. kal. Aprilis dominus Papa extorsit decimam omnium bonorum tam virorum religiosorum quam clericorum pro guerra sua sustinenda contra Fredericum Romanum imperatorem, licet parum contra eundem profecerit; denuncians eum excommunicatum per omnem Occidentalem ecclesiam, per literas suas missas ad omnes prælatos, scilicet archiepiscopos, episcopos, archidiaconos, ut eum per suas parochias talem denunciarent, quia asserunt dictum imperatorem contra formam et jura ecclesiæ pacem [fecisse] cum Soldano Babiloniæ, quod est contra opinionem multorum Christianorum.

Robert of Forthampton made prior of Tewkesbury.

A tenth extorted by the pope for his war with the emperor.

Obiit Osbernus Giffard. Comes Warewik,¹ Magister R. de Clipestone, Martinus de Patheshulle, Robertus archidiaconus Staffordiæ obierunt. W[illelmus] Bruwere episcopus Exoniæ rediens ab Jerusalem honorifice susceptus est apud Exoniam in vigilia Paschæ. Dominus Wigorniae viii. idus Maii celebravit synodum apud Wigorniam, et ibidem relaxavit suspensionem ecclesiæ de Mersfeld, ad instantiam Berardi vicarii dictæ ecclesiæ per procuratorem scilicet abbatem. Thomas ² prior Evesham eligitur canonice in abbatem ejusdem loci, sed minime potuit admitti, nisi postea

The bishop of Exeter returns from Jerusalem.

¹ Henry de Newburgh.

| ² Thomas de Merlebergh.

A.D. 1229. per curiam Romanam. Unde derogatur jurisdictionem archiepiscopi Cantuariæ Ricardi.

f. 20. Robertus Fromund et Johannes de Cliva dederunt ecclesiæ nostræ pratum quod dicitur Henniery, et dominus de Clare comes Glocestriæ illud confirmavit suo autentico. Concessit etiam nobis dictus comes liberum transitum per totam terram suam, ad deducendam aquam de Kenemertune ad labium nostrum, quam nobis dederunt Henricus filius Geroldi et uxor ejus Exmenchrii, sicut portat super hæc charta domini comitis prædicti.

Henry III. MCCXXX. Henricus rex Angliæ pro terris suis trans-
in France. marinis acquirendis cum magno exercitu transfretavit, cum formidolosa¹ multitudine navium, viii. idus Maii.

William de Lewelinus princeps Norwalliæ retinuit Willelmum de
Braose filium Reginaldi post Pascha; eo quod ipsum
hanged by Breuse ut dicitur zelotiparet, occidit et suspendi fecit. Idem
Llewellyn. Lewelinus collegit magnum exercitum, audito regis transitu. Comes de Warenne, cancellarius domini regis Radulphus de Nevile, Stephanus de Seygrave, facti sunt justiciarii Angliæ. Milites Marchiæ susceperunt custodiam terræ inter Anglos et Walenses per jussionem magnatum Angliæ. Dominus Petrus abbas Theokesberiae circa festum Sancti Michaelis contulit W. de Kent duas acras terræ et dimidiam in Rubea terra apud Bristollas, pro una libra ceræ solvenda in vigilia Sancti Jacobi dictæ ecclesiæ Sancti Jacobi, unde solebat percipere quadraginta denarios annuos. xi. kal. Maii impetraverunt nuncii nostri literas per quas conveniretur episcopus Wigorniae, et alias per quas conveniretur rector et perpetuus vicarius de Tarent monachorum.² Nos dedimus S[tephano] domini Papæ capellano pensionem x. marcarum, donec ei, vel cui

Land at
Redlands,
Bristol.
July 24.

¹ *formidolosa*] formosa et, MS.

² *i.e.*, Tarrant-Monckton, in Dorsetshire.

voluerit assignare, uberius provideremus. Charta sigil- A.D. 1230
lata fuit vigilia Translationis sancti Benedicti. Do- July 10.
minus Papa concessit xv. kal. Maii, propria ductus
liberalitate, ut cum Romani decedebant qui habent
ecclesias in Anglia a viris reli[gi]osis, redeant ad eorum f. 20 b.
donationem, sicut prius, non obstantibus Romanis in Churches
eis. Præterea prohibuit, ne quis nuncius conferat red- in the gift
ditus alicui per literas Romanas, nisi fuerit specialis of monas-
mentio de literis super his confectis. Obiit Willelmus teries now
persona de Landerwich,¹ idus Maii. Lucas thesaurarius occupied
domini regis iteratus electus² et confirmatus per by Romans
curiam Romanam, benedicitur per præceptum domini to return
Papæ. Helyas³ thesaurarius Herefordiæ eligitur in their
episcopum Landavensem. Thomas prior Evesham bene- original
dicitur in abbatem ejusdem loci, apud Cestriam, ab patronage
episcopo Coventriæ, per provisionem curiæ Romanæ, when the
circa translationem sancti Benedicti, et intronizatur ab Romans
eodem, die Sancti Michaelis. Die Sancti Michaelis depart.
accepimus seysinam ecclesiæ de Landirwit, scilicet illam July 10.
medietatem quam W[illelmus] quondam persona ibidem
tenuit, multis prius habitis altercationibus inter ipsum
et Walenses, scilicet Petrum tunc abbatem Theokesberię
et quosdam volentes ut frater dicti W[illelmi] et ejusdem
parentela jure hæreditario succederet eidem, ut mos
est Walensibus. Sed illa tandem renunciata ab omni-
bus tali jure calumniantibus, dedimus eam ad firmam
fratri dicti W[illelmi]⁴ pro xi. marcis annuis ; sed reti-
nuimus quandam capellam dictam ecclesiam contingen-
tem in testimonium nostræ possessionis. “ Quod si
“ dictus firmarius non solverit firmam ad diem præ-
“ fixum eadem carebit in perpetuum.” Talis fuit
narratio nobis in capitulo nostro.

Johannes de Exonia prior de Cantuaria obiit iii.

¹ Probably Llanwit-Major, in Glamorganshire.

² i.e., to the see of Dublin.

³ Elias de Radnor.

⁴ W.] J., MS.

- A.D. 1230. idus Februarii, cui successit Robertus de Niwetune. Hujus tempore facta est conventualis ecclesia, sed bene postea ædificata. Dominus Petrus de Rupibus episcopus Wintoniæ multum elaboravit, ut pax reformaretur inter regem Angliæ et regem Franciæ, tam ad curiam Romanam quam alibi, et pacificavit dominum Papam Gregorium et Fredericum imperatorem. Sampson serviens quondam Randulfi Finegal contulit nobis unam acram adjacentem prato de Hennemere, assensu et voluntate Reginaldi, filii et hæredis dicti Randulfi, quam ipse Randulfus suo autentico confirmavit, quam acram sæpedictus Randulfus dedit dicto Sampsoni pro servitio suo. Henricus rex Angliæ revertitur a partibus transmarinis fere negotio infecto pro quo iverat, comes tamen Cestriæ¹ et Mariscallus² ad tempus ibi remanserunt. Gilebertus de Clare comes Gloucestriæ et Hertfordiæ obiit in nocte Sanctorum Crispini et Crispiniani, apud Penros in Britannia, et legavit corpus suum ecclesiæ beatæ Mariæ Theokesberiæ, ubi nunc requiescit. Legavit etiam eidem ecclesiæ boscum de Muþa et crucem argenteam bene deauratam. Applicuit autem sequenti sabbato cum familia sua apud Plummue et delatus est per mediam Devoniam, Sumersetiam et Dorsetiam, usque Craneburne, deinde usque Theokesburiam, multis obiter largitis pro anima ejus pauperibus, elemosinis, et pannis cericis domibus religiosiis. Venit tum corpus ad nos sabbato ante festum sancti Martini, quievit autem in sepulchro Domonica sequenti. Sepultus vero est ante majus altare, astantibus abbatibus Theokesberiæ, de Tynterne, de Flexlege, de Keynesham, de Tureford, et aliis viris religiosiis innumeris diversorum ordinum, populisque innumeris utriusque sexus. Primum testamentum
- The king returns to England.
- Death of Gilbert de Clare, Oct. 25, at Penros, in Brittany.
- His body brought to Plymouth, and thence to Tewkesbury.
- Nov. 11.

¹ Ralph Blundevil.

² William Marshall the younger, earl of Pembroke.

comitis Gileberti fuit apud Suwik super mare pridie A.D. 1230. kal. Maii, secundum vero in Brittannia Minori, decimo kal. Novembris, et bene concordant ad invicem, prout continetur in eisdem.

Pax vero facta est inter Romanum imperatorem Fredericum et Papam. Obiit Ricardus abbas Ciren- f. 21 b.
cestriae iii. kal. Decembris. Helyas thesaurarius Here- The bishop
fordiae consecratur in episcopum Landavensem, Domi- of Llandaff
nica prima Adventus Domini, apud Mertone, monachis consecrated
Cantuariae reclamantibus et dicentibus, quod apud Can- at Merton.
tuariam debuit consecrari.

Dominus Hubertus de Burgo justiciarius Angliæ suscepit custodiam Ricardi de Clare filii ¹ Gileberti comitis Glocestriæ et Herteford. Nos solvimus S[tephano] domini Papæ capellano cix. marcas pro decima bonorum nostrorum, circa festum beati Clementis. Hugo de Nov. 17.
Bampton celerarius Cirencestriæ eligitur in abbatem ejusdem loci; benedicitur die Natalis Domini apud Wigorniam. Willelmus Mariscallus rediit a partibus transmarinis circa Cathedram Sancti Petri, comes vero Feb. 22.
Cestriæ adhuc remansit. Dominus rex exegit a viris The arch-
religiosis grave tallagium; sed quidam contradixerunt, bishop of
ita ut dominus Ricardus Magnus archiepiscopus Can- Canterbury
tuarie Romam se ire pararet, ut hujusmodi pestilen- goes to
tiæ contradiceret, et mare transivit circa Passionem Rome to
Domini, et cum eo S[tephanus] domini Papæ capellanus, appeal
non absque dolore. Dominus Jocelinus episcopus Ba- against the
thoniæ concessit et confirmavit nobis decimas manerii king's ex-
nostri de Burnete, secundum tenorem privilegii nostri, actions.
quas hactenus non habuimus, idibus Martii datum apud Welles. Obiit Reimundus de Burgo ultra mare mersus, et sepultus est apud Dover; Gaufridus de Sey et sepultus est ibidem; Mauricius de Gant et sepultus est Bristollis apud Sanctum Augustinum et

¹ *filii*] filius, MS.

A.D. 1230. apud fratres Prædicatores; Gilebertus de Lacy filius et hæres Walteri de Lacy, et sepultus est apud Lantone in Wallia. Cum fratres Prædicatores construxissent sibi

Opposition of the monks of S. James's, Bristol, to the Dominicans. oratorium in parochia Sancti Jacobi Bristollis, et dominus Wigorniae accessit ut altare vel cimiterium dedisset, accesserunt et dicti monachi loci et appellaverunt, ne dictus locus dedicaretur, et ne dicti fratres oblationes, sepulturas, vel alias obventiones haberent in præjudicium chartarum, privilegiorum, et confirmationum episcoporum; sed neque episcopus a dedicatione neque ipsi a constructione vel obventionum perceptione in præjudicium et damnum dictæ ecclesiæ Sancti Jacobi destiterunt.

Marriage of Richard of Cornwall and Isabella of Gloucester. MCCXXXI. Ysabel comitissa Gloucestriae nupsit, iii. kal. Aprilis, Ricardo comiti Cornubiæ, fratri Henrici regis Angliæ, unde valde commotus est dominus rex adversus eundem, et pacificatur paulo post ad instantiam episcoporum, et aliorum familiariorum. Desponsavit autem eos dominus Petrus abbas Theokesberiae

Death of William Marshall the younger. apud Falle juxta Merlawe. Ubi Willelmus Mariscallus junior infirmatus est infirmitate, qua et mortuus est. Obiit autem viii. idus Aprilis, et sepultus est apud Novum Templum Lundoniæ juxta patrem suum. W.¹ prior Sancti Osuualdi Gloucestriae cum quibusdam canonicis exulatus est a domo sua per archiepiscopum Eboraci,² ut dicebatur, quia incongrue regebat domum suam, eam debito multo aggravans in Judaismo.

Settlement concerning the tithes of certain lands between Tewkesbury, Hæc est forma pacis concepta inter abbatem et conventum Theokesberiae, et abbatem et conventum Sancti Dionisii, et priorem de Derherst,³ iv. kal. Maii apud Theokesberiam, de decimis de terra quæ fuit Reginaldi Child in Wichtfeld, scilicet quod media pars

¹ Possibly Willelmus. There was a William prior of St. Oswald's Gloucester, in 1260.

² Walter de Gray.

³ This was an alien priory, subject to the abbey of St. Denis, in France.

garbarum et fœni remansit dictæ ecclesiæ de Theokes- A.D. 1231.
beria, et alia media cum minutis decimis priori de St. Denis,
Derherst. Hujus autem scripto concordiæ prius judices and Deer-
a domino Papa de dictis decimis dati de consensu hurst.
partium sigilla apposuerunt.

Hæc est forma pacis concepta inter abbatem et con- Settlement
ventum Westmonasterii et abbatem et conventum respecting
Theokesberiæ super communi pastura de Todeham et a pasturage
Leminitre, de qua lis mota fuit inter eos. Ita tandem in Toden-
quievit lis infra octavas apostolorum Petri et Pauli, ham and
quod neuter illorum transeat metas alienas cum averiis Leomin-
suis ad pascua in pratis vel terra arabili, præterquam ster.
in Bruere. July 6.
f. 22 b.

Lewelinus princeps Norwalliæ multum infestavit Ravages
totam Walliam extra fines suos, ita quod neque eccle- of Llew-
siis parceret, contra quem dominus Henricus rex ellyn.
obviam ivit cum magno exercitu, circa festum beatæ July 22.
Mariæ Magdalenæ, et firmavit castellum Maud. Eodem
tempore admisit dominus rex Ricardum Mariscallum,
et reddidit ei omnem terram suam quæ cesset ei jure
hæreditario post obitum fratris sui Willelmi. Multi tam
milites quam servientes probæ juven[tu]tis occisi sunt
non longe ab Haya, per conductum, ut dicitur, cujus-
dam fratris Wellensis, ordinis Cisterciensis, unde mul-
tum damnum incurrerunt dicti Cistercienses in partibus
illis. Dominus comes Cestriæ recessit a curia cum
indignatione apud castrum Maud. Nos dedimus
magistro Ricardo de Fraxino circa ad Vinculum Sancti August 1.
Petri, sex marcas annuas quamdiu fuerit in servitio
nostro, quod si cessaverit, cessabunt tres marcæ solvi.

Rogerus Corbath die Sancti Georgii, magister April 23.
Radulfus Mailok ii. Junii, Rogerus de Clifford, Jor-
danus la Ware iii. kal. Septembris, magister Regi-
naldus, cancellarius domini Cantuariæ, de Radenorum
x. kal. Augusti, dominus Ricardus Cantuariæ archi-
episcopus ii. non. Augusti, uterque in curia Romana,
obierunt, et multi de familia ipsius. Obiit etiam

A.D. 1231. Jordanus prior de Bristollis¹ xiii. kal. Octobris, Thomas² decanus Herefordiæ vi. kal. Octobris apud Martherum.³ Lapis positus fuit super comitem⁴ iv. kal. ejusdem. Settlement respecting the church of Llanblethian. Sept. 15. Circa octavas nativitatis beatæ virginis Mariæ, conveniunt apud Strugoil dominus episcopus Landavensis, Thomas decanus Herefordiæ, Petrus abbas Theokesberiae, Mauricius archidiaconus Landavensis, magister R. rector ecclesiæ de Tornebyre, et plures alii, ut dispo-
nerent de ecclesia de Landblethian quam R[adulfus] Mailok tenuit de nobis, quæ nobis concessa est in usus proprios retinere per curiam Romanam, et confirmationes⁵ episcoporum Landavensium. Dominus episcopus eam nobis concessit, prout continetur in privilegiis, licet eam paulo ante dedisset cuidam capellano suo, qui eidem donationem renunciavit, et vicariam dictæ ecclesiæ ad præsentationem domini abbatis, multis habitis altercationibus de dicta ecclesia, sic[ut] est videre in sequentibus.

Sept. 22. Magister Radulfus de Meidenstune factus est decanus Herefordiæ, die sancti Mauricii, apud Cantuariam. Dominus Papa confirmavit sententiam latam in Lewelinum et ejus complices ab episcopis Angliæ, domino regi Henrico rebellantes. Lewelinus princeps Norwalliæ circa festum Sancti Michaelis, rege recedente et aliis magnatibus Angliæ a munitione castelli Maud, The prior of Leominster buys a peace from Llewellyn. relictis illic tamen qui custodirent illud multis tam militibus quam servientibus, omnes finitimas partes quas potuit incedit atque prædavit, ita ut prior Leminstre⁶ propter vexationem ejus vitandam, pacem compulsus est facere cum eo, ad magnam pecuniæ quantitatem.

¹ St. James's, Bristol.

² Thomas de Bosebir.

³ Probably Matherne, in Monmouthshire.

⁴ *i. e.* Gilbert de Clare.

⁵ *confirmations*] confirmantes, MS.

⁶ Thomas.

Circa festum Sancti Michaelis misimus Eustachium A.D. 1231. Walensem monachum nostrum ad accipiendam saysinam Church of Llanblethian. ecclesiæ de Landblethian, quam Radulfus Mailok de nobis tenuit. Qui ad eandem veniens, clave asportata ad montes vicinos, saysinam quam potuit accepit, Ill-treatment of the monk sent by the abbey. scilicet ostium ecclesiæ, et pro statu suo et nostro appellavit, ne quis veniret contra privilegia nostra et confirmationes episcoporum Landavensium. Ipsi tandem dictum monachum inventum in strata regia ceperunt, et in montes vi adduxerunt, et ibidem eum per f. 23 b. triduum sicut captivum tenuerunt. Quo audito dominus Helyas episcopus Landavensis tam omnes qui [in] The bishop of Llandaff excommunicates all who have injured him. eum manus violentas injecerunt quam deterior[ator]es dictæ ecclesiæ et complices excommunicavit, et excommunicatos in capitulo fecit denunciari, et tales eos conquerendo domino justiciario H[uberto] de Burgo per literas suas ostendit. Dominus vero P[etrus] circumstante convento, die secundo ¹ Sancti Michaelis excommunicavit J. Grant, qui cum complicibus suis manus violentas in sæpedictum monachum injecit.

Nos concessimus liberam cantariam in vigilia Sancti Dec. 5. Nicholai W. de Putot, tunc vicecomiti Gloucestriæ, in capella curiæ suæ de Manegodesfeld, salva indemnitate Mangotsfield. matricis ecclesiæ Sancti Petri Bristollis, et capellæ villæ de Manegodesfeld, prout in scriptis inter nos et ipsum confectis continetur, et etiam monachos de Kingeswode. Appellavimus contra iniquam sententiam Appeals. de placito, contra M. de Belle, et vigilia conceptionis M. de Belle. beatæ Mariæ in capitulo Theokesberiæ, [et] apud Sarum Dec. 7. die Sancti Damasi per H[enricum] de Wassebure. Dec. 11.

Nascitur Ricardo comiti Cornubiæ filius nomine Johannes, ii. kal. Februarii. In vigilia conversionis Jan. 24. Sancti Pauli, prior noster R[obertus] de Forthamtone convocata multitudo appellavit pro privilegiis nostris, et maxime pro privilegiis ecclesiæ de Feyreford. Eodem

¹ secundo] secundi, MS.

A.D. 1231. die misimus W. monachum ad dictam ecclesiam servandam. Die Sancti Damasi appellatum est per H[enricum] camerarium nostrum in iniquam sententiam in causa quæ vertitur inter nos et M. de Belle.

Fairford church.

Dec. 11.

Nov. 12.

f. 24.

Progress of the appeal in the case of Fairford.

The bishop of Worcester decides against the convent.

Armed entrance of Frederick, the parson, into the church.

Dominus episcopus noluit admitti monachos nostros ad ordines. Misimus monachos nostros ix. kal. Februarii ad Feireford, audita morte magistri Godfridi rectoris ejusdem ecclesiæ, qui obiit in crastinum Sancti Martini, ut custodirent et protegerent jus nostrum, si quid haberemus, in dicta ecclesia, ut eam in usus proprios possemus retinere. Septimo vero kal. Februarii venerunt apud Tredrintone P. de Derlege,¹ et H. de Tant'² procuratores facti, ut appellerent pro dicto jure nostro, si quid habuimus, coram domino Wigorniae, sed noluit eos audire ea die. Sed in crastino audita missa sua, dicti monachi episcopum adierunt et ostenderunt ei literas suas procuratorias, quas ipse suscepit vix, et tradidit clericis suis, ut super his eos consuleret. Monachi vero verbo tenus appellaverunt antequam literas audiret, et post ipse tandem monachis respondit ex consulto clericorum suorum, quod Fredericus fuit persona dictæ ecclesiæ, et ideo eos non admisit, sed sententiavit omnes eandem ex parte nostra ingredientes, sicut manifestius persecutor ecclesiæ Theokesberiae. Monachi autem appellantes recesserunt. "Valeat," inquit episcopus, "quod "valere possit." Duodecimo autem kal. Martii per instructum dicti episcopi, ut dicitur, et aliorum, valde mane venit prædictus Fredericus cum multitudo armatorum ad dictam ecclesiam de Feyrford, et ostia ejus violenter³ confregit, et monachos enormiter et inaudite verberibus et plagis in ecclesia affecit, et eis ab ecclesia abjectis, in cimiterio sub scurris suis concul-

¹ Probably Durley in Hampshire.

² Probably Taynton in Gloucestershire.

³ *violenter*] *videnter*, MS.

cavit, et vix vivos vadere permisit, quod est inauditum A.D. 1231. post mortem beati Thomæ martyris archiepiscopi Cantuariæ.

Obiit bonæ memoriæ dominus Petrus abbas Theokesberiaë iii. kal. Aprilis apud Theokesberiam, post cujus mortem passi sumus plures persecutiones per episcopum, ita ut dominum abbatem conaretur extra ecclesiam proicere; nos omnes pro excommunicatione tam ejusdem in sepultura, quam aliorum fratrum, quos habuit sententiatos, quosdam majori sententia, quosdam minori, tamen nullis nominatis persecutus est. Prior Cantuariæ canonice electus est in archiepiscopum Cantuariæ xvi. kal. Aprilis, quem dominus rex gratanter admisit. Transivit autem ii. non. ejusdem versus curiam Romæ. Appellatum est in capitulo Theokesberiaë die Sancti Ambrosii, ne quis per regiam vel justiciariam, vel aliam tam ecclesiasticam quam secularem vim, eligatur nobis in abbatem, et si aliquæ hujusmodi petitiones ab aliquibus magnatibus fiant, ne in præjudicium conventus admittantur; quoniam generale concilium Lateranense, ab Innocentio III. ultimo celebratum, hujusmodi interdicit electionem: "Quisquis electioni de se factæ, per secularis," etc.¹

Death of
abbat
Peter.

f. 24 b.

John, the
sub-prior
of Canter-
bury,
elected
archbishop.

Appeal of
the convent
of Tewkes-
bury for
freedom of
election.

April 4.

MCCXXXII. Circa offertorium missæ matutinalis in die Paschæ, venit magister Hubertus tunc officialis domini Wigorniaë in chorum, cum eo magister Walterus de Tywe, cum quibusdam aliis, admonentes, petentes, ut corpus abbatis a sacro loco amoveretur; sed ex consulto responsum est eis appellando, quod nihil faceremus super hujusmodi nisi causa cognita et probata.

In crastino Paschæ recognovit dominus rex Henricus jus comitis Gloucestriaë, de collatione baculi abbatiaë Theokesberiaë et honoris, unde concessit nobis Hubertus

April 13.

¹ This is cap. xxv. of the 4th Lateran Council, A.D. 1215. "Quod electio facta per sæcularem potes-

"tatem non valeat." Mansi, t. 22, col. 1014.

- A.D. 1232. de Burgo, tunc justiciarius Angliæ et custos Ricardi de Clare hæredis comitis Gloucestriæ et Herteford, licentiam eligendi nobis abbatem, Deo et hominibus acceptum. Dominus episcopus Wigorniaë absolvit conventum Theokesberiaë a sententia excommunicationis qua eos dicebatur obligasse, pro eo quod noluerunt proicere abbatem Petrum de loco sepulturæ suæ. Actum apud Lundoniam, die Sancti Vitalis.
- April 28. Election of Robert the prior. The body of John placed in a new tomb. Oct. 21. f. 25. Johannes rex Angliæ ponitur in novo sarcophago, die Sancti Dunstani, præsentate domino rege Henrico filio, Huberto de Burgo justiciario, Radulfo de Nova Villa cancellario, priore Wigorniaë,¹ Roberto electo Theokesberiaë, filia² ejusdem Johannis quondam uxore juvenis Mariscalli, et multis aliis.
- The late abbat Peter absolved. Dominus episcopus Wigorniaë absolvit abbatem Petrum a sententia qua eum dicebatur innodasse, x. kal. Junii. Robertus prior Theokesberiaë benedicitur in abbatem ejusdem loci, iii. kal. Junii, apud Wigorniam; installatur et intronizatur die Sanctæ Trinitatis. Die Sancti Barnabæ computatis debitis domus Theokesberiaë, tenebatur ad solutionem vii. c. marcarum, exceptis debitis maneriorum, et exceptis expensis agendis in correctionibus ædificiorum futuris temporibus.
- June 6. June 11. Cure of a paralytick in the convent. Die Sanctarum Reliquiarum³ venit quidam paralyticus, reptans manibus et pedibus; vi. non. Julii, coram sanctis reliquiis locatus,⁴ post matutinas vero conventus, magnam vocem emittens curatus est, et per omnia membra sanitati restitutus, qui per unum annum lecto detinebatur. Alio tempore quidam homo de Forhtelmetune⁵ aliquamdiu mutus loquelam recupe-
- Other miracles.

See this licence in Dugdale, Monast. ii. p. 80, No. 83.

Ib. No. 85.

See the account of this, *ib.*, No. 86.

¹ William de Bedford.

² Eleonora, afterwards wife of Simon de Montfort

³ This was July 2, at Tewkesbury, as is known from the Tewkes-

bury Missal preserved in the Cambridge University Library, Gg. iii. 21.

⁴ *locatus*] *locatis*, MS.

⁵ Forthampton.

ravit, ad memoriam sanctarum reliquiarum. Similiter A.D. 1232. filius Heliæ aurifabri, necnon et puer Nicholai aurifabri, per aquam datam, in qua abluebantur quædam reliquiæ; et alia multa miracula fiunt singulis annis ad laudis Domini nostri Jesu Christi gloriam et honorem, per merita sanctorum quorum reliquiæ requiescunt in ecclesia beatæ Mariæ Theokesberiae. Quædam etiam puella de Bekkeford lumen accepit, in crastino Reliquiarum, quod a Natali Domini proximo præcedenti amiserat. Quidam ruricola de Penuntune visum recuperavit, quod amisit per dimidium annum. Quidam puer de Rippel, qui per duos annos nullum potuit movere membrum, ita sanus effectus est, ut matrem suam pede tenus sequeretur. Quædam mulier de Bredone lumen accepit, quod amisit per multum tempus. Puella etiam paralytica de Lekamtune gressum accepit et omnium membrorum sospitatem. Puer nihilominus de Northheye per ambas tibias contractus a nativitate, sanus effectus est. Puer etiam de Theokesberia, qui per omnia paralyticus advenit, sanus factus est. Mulier vero de Wichtfeld quæ per quatuor annos tota paralytica jacebat, adveniens, curata est in Translatione sancti Benedicti. Eodem die quidam puer mutus a nativitate quatuor annos habens, loquelam recuperavit. Quidam cæcus per multos annos de Tornebyre lumen amissum recepit. Quædam mulier vexata a dæmonio liberata est. Quidam puer uno pede contractus, sanus effectus est. Quidam puer contractis ambabus tibiis sanus factus est. Mulier insuper sensum¹ quem perdidit accepit. Quidam puer de Thodintone in ambabus tibiis contractus a nativitate, sanus factus est. Quædam mulier de Bredun per octo annos paralytica per omnia membra detenta, omnium membrorum usum recepit. Quædam puella de Glocestria a festo Omnium Sanctorum proximo præterito lumen amisit, quod

Cures of
inhabi-
tants of
Beckford,
Penning-
ton,

Ripple,

Bredon,
f. 25 b.

Leckham-
ton,

Northheye,

Tewkes-
bury,

Whitfield,
July 11.

Thorn-
bury,

Todding-
ton,

Gloucester,

¹ MS. repeats *sensum*.

A.D. 1232. recepit ad memoria[m] sanctarum reliquiarum. Quidam¹
 Godding- etiam ruricola de Goderintune, Ricardus nomine, per
 ton, multum tempus cæcus, tertio idus Julii visum recepit.
 Woolstone.

July 15. Mulier quædam de Wlsestune lumen quod diutius
 perdiderat recepit, die Translationis sancti Swithuni.
 Tres febricitantes a febris valetudine per gratiam Dei
 liberantur. Multa miracula fiunt ad honorem Dei et
 sanctorum quorum reliquiæ in ecclesia beatæ Mariæ
 Theokesberiæ requiescunt, ad numerum quadraginta
 infirmorum vel amplius curatorum.

Henry of Idus Junii frater Henricus de Siptune factus est
 Shipton prior Theokesberiæ. Milo et Johannes redierant ad
 made prior. ordinem pristinum, qui illicienciati ad ordinem Cister-
 f. 26. ciensem convolaverunt, unus apud Neht, et alius apud

June 29. Clive. Dominus Hubertus de Burgo exiit justiciarium
 Hubert de circa festum apostolorum Petri et Pauli; post
 Burgh, the Assumptionem beatæ Mariæ ad mandatum domini
 justiciary, regis reddidit omnia castella quæ hactenus solebat
 deprived of custodire, cum comitatibus quæ omnia vel fere tradita
 his office. Aug. 15. sunt Petro de Rivallis. Paulo post exiit edictum a

The king's ill-treat- ment of him. rege per malum consilium, ne quis sequeretur dictum
 Hubertum, neque etiam, quod est crudele audire,
 Johannes filius suus. Si quis faceret, extra synagogam
 fieret. Quo audito crucem Christi, quam dudum
 sumpserat, sibi imposuit vi. kal. Septembris; tamen
 adhuc retinuit comitatum Cantia et alias custodias quas
 emerat. Sed paulo post omnia ablata sunt ei; pro-
 cessu vero temporis tradidit eidem Petro castrum de
 Dove, unde valde indignati sunt magnates Angliæ.
 Domino etiam Petro Wintoniæ episcopo tradidit advo-
 catum nostrum Ricardum de Clare. Circa festum Sancti
 Mathæi habuit rex colloquium cum magnatibus Angliæ,
 de Huberto de Burgo, quo soluto et illo recedente,
 His suffer- cives Londoniæ in armata [manu] illum persequuntur,
 ings. ut eum detruncarent, impredientibus eos comite Cestriae
 et comite Mariscallo et aliis magnatibus Angliæ. Exiit

¹ Quidam] Quædam, MS.

edictum ut dominus Stephanus de Segrave justiciarius A.D. 1232. Angliæ acclamaretur, cessante Huberto de Burgo; qui Hubertus multa sustinuit adversa, ita ut de quadam capella vi extractus infra turrin Londoniæ captivus duceretur. Sed paulo post ad instantiam archiepiscopi Dublini¹ et episcopi Londoniæ² et cleri prædictæ capellæ est restitutus, qui³ tamen ibidem a commanentibus obsessus [est].

Magister J[ohannes] le Blund eligitur in archiepi- John scopum Cantuariæ, sed postea cassatus est Romæ. Blund. f. 26 b.
 Abbas Oseneiæ,⁴ magister W[illelmus] de Mertune archidiaconus Berksire. Abbas Oseneiæ in brevi rediit, et dictus J[ohannes] mansit in ambiguo. Pax facta Peace est inter W[illelmum] de Bleis episcopum Wigorniae et between the abbey and the domum Theokesberiae, ordinatione domini J[ocelini] bishop of Bathoniæ episcopi, in crastino Sancti Egidii apud Worcester. Redcliffe Bristollis. Henricus de Tudintone sacrista Sept. 2.
 Winchecumbe eligitur in ejusdem loci abbatem; instal- latur die apostolorum Simonis et Judæ. Canonici Oct. 28.
 Sancti Osualdi Gloucestriæ ab exilio revocantur circa festum Sancti Michaelis. Obiit Randulfus comes Death of Cestriæ vii. kal. Novembris, apud Walingeford, ubi Ralph Blundevil, posita sunt viscera sua, cor apud Deu la Gresse,⁵ corpus earl of apud Cestriam, ubi contulit manerium quadraginta Chester. librarum, quibus omnibus locis multa bona largitus est. Sept. 21.
 Dominus rex exegit a viris religiosis quadragesimam A fortieth omnium mobilium quæ habebant, die Sancti Mathæi exacted by apostoli. Johannes de Scotia accinctus est honore the king comitis Cestriæ, jure hæreditario, circa festum Sancti from the monas- teries. Martini; constabulario Cestriæ⁶ comitatu Lincolnæ Nov. 11. proveniente ex parte uxoris⁷ suæ circa idem tempus apud Northantone.

¹ Luke.² Roger Niger.³ *quia*] qui, MS.⁴ John Rading. Something like *Romam iverunt* must be added at the end of the sentence.⁵ Dieulacres, in the parish of Leek, in Staffordshire.⁶ John de Laci.⁷ Margaret, daughter of Robert de Quinci.

- A.D. 1232. Dominus Henricus rex concessit nobis boscum de
 The wood Muta, quem Gilebertus de Clare nobis legavit, ratione
 of Mutha. custodiæ hæredis dicti comitis. Saisina nobis contulit
 in octavis Sancti Johannis evangelistæ.
- Jan. 3. Imprison- Prædictus H[ubertus] tradit[ur] in custodia quatuor
 ment of comitum Angliæ, Warrenæ,¹ Penbrochiæ,² Cornubiæ,³
 Hubert de Cestriæ,⁴ qui singuli ejus custodiæ unum militem appo-
 Burgh at suerunt apud Divisas, ubi vinculis ferreis imprisonatus
 Devizes, est, licet paulo post concessa sit eidem hæreditas sua,
 under the charge of et alia quædam, unde decenter exhibitus est; circa
 four earls. vero Dominicam primam Quadragesimæ solutus a com-
 pedibus ferreis quibus tenebatur astrictus. Non
 His chains multum post venerunt literæ tam domino regi quam
 taken off, Feb. 28. episcopo Wintoniæ,⁵ ex parte domini Papæ, pro eodem,
 ut a vinculis solveretur et liber redderetur.
- Truce with Treugæ captæ sunt inter dominum Henricum regem
 Llewellyn. Angliæ et Lewelinum principem Norwalliæ ad tres
 Dec. 4. annos sequentes, circa festum Sanctæ Barbaræ. Sed
 f. 27. idem Lewelinus rupto fœdere, ac assolet, exercitum
 The truce minavit super terram quæ fuit Willelmi de Brewse,
 broken by quem ille ut seductor[em] fecit occidi, quam terram
 Llewellyn. dominus rex tradidit Ricardo fratri suo comiti Cor-
 nubici custodiendam; sed prædictus Ricardus auxilio
 Defeat of Ricardi Mariscalli consobrini sui et aliorum magnatum
 Llewellyn. Angliæ, prædictum Lewelinum viriliter retroire coegit,
 et castrum de Radenovere firmavit, et ibidem posuit
 Castle of virilem warensturam cum multis tam militibus quam
 Radnor. servientibus et peditibus circa festum Sancti Gregorii
 March 12. in Quadragesima.
- Church of Dominus Willelmus episcopus Wigornici die Sancti
 Fairford. Wlstani absolvit W. de Bellocampo et R. de Swik,
 Jan. 19.

¹ William, earl of Warren.² Richard Marshal.³ Richard of Cornwall, brother of the king.⁴ John Scot. For him R. Wendenover, iv. p. 258, has Willelmus,

comes de Ferrariis, "but the writ

"has John, earl of Lincoln and

"constable of Chester. Rym. i. "208."—Coxe.

⁵ Peter de Rupibus.

quos suspendit, quia tenuerunt ecclesiam de Feyreford, A.D. 1232. ut credebamus,¹ vacantem, et R. de Cirencestria, qui castigavit quendam Cornwalliæ diaconum in ecclesia Sancti Jacobi Bristollis, capiens eum per capillos.

Dominus Papa mandavit suffraganeis Cantuariæ The bishops directed by the Pope to visit the monasteries and beneficed clergy. [Geoffrey], episcopis ut visitarent monachos, moniales, canonicos tam regulares quam irregulares, et clericos beneficiatos, per archidiaconum² Cantuariæ. Alexander³ episcopus Coventriæ suspendit priorem loci ejusdem, quia noluit admittere visitatores de ordine non suo, unde appellavit præsentiam domini Papæ et Romam profectus est. Suspensi sunt etiam abbates Sancti Augustini Cantuariæ,⁴ Sancti Edmundi,⁵ Westone⁶ pro eadem visitatione. Unde abbas Westone⁶ Romam profectus est, et prior Coventriæ et plures alii. [Geoffrey], prior of Coventry, refuses to admit visitors of an order different from his own.

Dominus J[ocelinus] episcopus Bathoniæ reddidit nobis instrumentum quod dominus episcopus Wigorniae ostendit contra nos, scilicet bullam quandam per quam nos implacitavit et literas citatorias de conservatoriis; f. 27 b. venerunt ad nos die Sancti Benedicti in Quadragesima. March 21.

Obiit filius Ricardi Cornwalliæ apud Merlawe, x. kal. Death of [John], son of Richard of Cornwall at Great Marlow. Octobris, et sepultus est apud Radinges. Thomas abbas Winchecombe obiit v. non. Octobris et ibidem sepultus; Mauricius abbas Alencestriae⁷ circa idem tempus iv. non. Octobris. Obiit magister Walterus quondam clericus Cantuariæ xiv. kal. Octobris. Obiit Robertus persona de Schevedune kal. Januarii. Obiit W. Gunfrei quondam prior Theokesberiae iii. idus Februarii. Die Sancti Felicis in Pincis, dedit Rogerus Wassepas Jan. 14. duos solidatus redditus ecclesiae Theokesberiae cum

¹ *credebamus*] credabamus, MS.

² Richard de St. John.

³ Alexander Stavenby.

⁴ Robert de Bello.

⁵ Richard de Insula.

⁶ Sic. The MS. has *Weston*.

clearly, possibly an error for Westmonasterium. If so, the abbat was Richard de Barking.

⁷ Alcester, in Warwickshire. Dugdale calls him *Matthew*.

A.D. 1233. exitis H. fratris sui quæ ibidem recondita sunt, fide data super majus altare, coram H[enrico] tunc priore, Vincentio capellano, et multis aliis.

MCCXXXIII. In ebdomada Paschæ orta est dissensio inter abbatem Sancti Augustini Bristollis¹ et Coventriæ,² ita ut dominus W[illelmus] Wigorniae episcopus supra prædictis servitium faceret in capitulo loci prædicti. Orta est dissensio inter dominum Henricum regem et quamplures de magnatibus suis, propter episcopum Wintoniæ, et contribules ejus. Dominus Willelmus episcopus Wigorniae celebravit synodum apud Wigorniam xvi. kal. Junii. Dominus Henricus rex Angliæ celebravit solemnitatem Pentecostes apud Gloucestriam, ubi tres comites accinxit gladiis militaribus, scilicet (i.) Rogerum Bigod comitem de Norwich,³ (ii.) Hugonem de Veer; (iii.) W[illelmus] filius Willelmi Lungespeye accingitur gladio militari, sed nondum sit comes Saresberiae. Dominus rex misit justiciarios itinerantes, ubi non itineraverunt præscriptione xxx. annorum et amplius, et Ricardo fratri suo comiti Cornubiæ omnia concessit emolumenta.

f. 28. Dominus rex concessit ecclesiæ Theokesberiae decimam fœni de dominico et vilenagio manerii Theokesberiae, kal. Augusti. Dominus abbas R[obertus] tradidit ad firmam H[enrico] capellano gurgitem de Kerdif, ad v. annos a festo Sancti Michaelis. Dominus rex fecit diruere castella quorundam baronum, et terras eorum dedit alienis, quia tenuerunt cum Mariscallo. Paulo post vero facta est pax inter regem et Mariscallum conditionaliter. Sed audito Mariscallus apud Wodestok, quod dominus rex et concilium suum eum minarentur, ulterius progredi versus Londoniam timuit, et rediens collecto exercitu et tota Walensi lingua, castrum Huske, quod

Unpopularity of the bishop of Winchester.

The earls of Norfolk and Oxford, and William Lungespeye girt with the sword of knight-hood.

Peace between the king and Richard, earl Marshal, but not carried out.

¹ David Hundered.

² Geoffrey.

³ [Norwich] Warewich, MS.

paulo ante reddidit, vi recuperavit, postea Bergevem, A.D. 1233. novum Burgum, et Kerdif, in cujus captione Warinus Basset occisus est, idus Octobris, et sepultus apud Landaviam. Venit igitur Mariscallus apud Kerdif, xii. kal. Novembris, et burgenses magnam jacturam incurrerunt in facultatibus suis. Processu temporis Mariscallus combussit Monemue et alia castra et villas, ad petitionem Walensium, et terras quasdam quibusdam dedit. Apud Grossum montem vero venerunt quidam de suis circa festum Sancti Clementis, et multa spolia et equos tulerunt, et multos vulneraverunt, inter quos Hugo de Sanford occisus est. Paulo post inierunt campestrum gentes Marescalli, et Johannis de Monemue, et mutuo sedentes corruerunt multi ex utraque parte pedites et equites.

Proceed-
ings of
William
Marshal.

Monmouth
burnt.

The king
defeated at
Grosmont,
Nov. 17.

Inter hæc notandum, quod Hugo de Burgo evasit de castro Diversorum ad ecclesiam; sed¹ extractus vi, tandem per clerum eidem ecclesiæ redditur, de qua post paululum eductus per Ricardum Siward et alios de familia Mariscalli, et usque Strugul perductus kal. Octobris traditus est comiti Mariscallo. Unde dominus rex commotus est et concilium ejus. Commotio episcoporum Angliæ fit apud Gloucestriam, ut tractarent de pace regni inter regem et Mariscallum, in crastino beatæ Katerinæ. Comes Mariscallus accepit obsides tam a baronibus et militibus Glamorganiae quam a burgensibus de Kerdif.

Escape of
Hubert de
Burgh
from De-
vizes.
f. 28 b.

Nov. 25.

Interim Ricardus Siward Angliam petiit, et maneria et horrea quorundam magnatum incendit, et postea Walliam rediit. Plures naves de Kerdif et Novi Burgi in Wallia et Bristollia in Anglia in modum galidarum paratæ sunt ut vicissim congregarentur, et naves Bristolliae et Avereford hinc inde captæ. Tota Hibernia præter illos de Lacy et eorum inprisos reddiderunt et subdiderunt [se] Gileberto Mariscallo, tum

Raid of
Richard
Siward.

¹ sed] sit, MS., an error for set.

A.D. 1233. per treugas, tum de toto. Rogerus Crek et plures
 Siege of alii obsederunt Kermerthin; sed veniente H[enrico] de
 Caermar- Turberville a Bristollis cum multis navibus et magno
 then. exercitu, fractus est pons, et mersi quotquot super eum
 Death of fuerunt ad ccc. homines, et castro succurritur. Ibidem
 Rhys. Resus idem occiditur, et alius magnas vulneratus vul-
 nere quo periit. Et tota superior Went incenditur atque
 prædatur per regales.

Interim dominus rex Sanctum Edmundum adiit, et
 comitissa Cantia¹ cum eo pacificatur, et filia ejus
 postea Bromholme adiit, causa orationis. Comes Maris-
 callus et Morganus filius Hoely pacificantur.

Edmund of Magister Edmundus de Abendona canonice eligitur
 Abingdon in archiepiscopum Cantuariæ. Confirmatur apud Lon-
 archbishop doniam circa Purificationem. Consecratur apud Can-
 of Canter- tuariam iv. nonas Aprilis.
 bury.

f. 29. Multa maneria magnatum Angliæ et Walliæ incen-
 duntur, atque prædantur. Plura colloquia episcoporum
 Angliæ facta sunt, ut pax fieret inter regem et mag-
 nates suos, et mittuntur per electum² Cantuariæ, iv.
 idus Aprilis, episcopi, fratres Prædicatores, et Minores,
 et ad regem et ad Marescallum. Obiit Ricardus abbas
 de Keynesham xvi. kal. Septembris. Johannes de
 Swinesheved canonice eligitur in abbatem Keyneshame,
 et præsentatur domino regi, qui eum admisit, protestans
 quod advocatio pertinet ad comitem Glocestriæ, sicut

Sept. 20. de Theokesberia; benedicitur in vigilia beati Mathæi
 evangelistæ. Johannes Blundus electus Cantuariæ
 cassatus est Romæ, et controversia fit de electione.
 Nascitur filia Ricardo comiti Cornubiæ nomine Isabel,
 circa Nativitatem beatæ Virginis. Episcopus Wintoniæ
 et Petrus de Rivallis amoti sunt a curia regis per
 dominum Cantuariæ, et dominus rex se subdidit con-
 silio domini Cantuariæ circa festum sancti Ambrosii.
 Obiit dominus Ricardus Mariscallus comes Penbrochiæ

Removal
 from the
 Court of
 the bishop
 of Win-
 chester and
 his son.
 April 4.

¹ Margaret, sister of Alexander of Scotland, wife of Hubert de Burgh. | ² *electum*] electionem, MS.

in Hibernia xvii. kal. Maii, unde valde¹ turbatum est A.D. 1234. regnum Angliæ, et omnes finitimæ regiones; hic itaque cum magna proditione Pictavensium a regalibus et a suis qui Hiberniam custodiebant graviter vulneratus, et in brevi occubuit. Death of the earl of Pembroke in Ireland.

MCCXXXIV. Obiit Gervasius abbas de Persore, cui successit Rogerus ejusdem loci monachus. Habitis multis et variis altercationibus, inter abbatem videlicet David Hundered et conventum Sancti Augustini de Bristollis, tandem deponitur prædictus abbas per Willelmum de Bleis tunc episcopum Wigorniae, cui successit ejusdem loci prior, Willelmus de Berkele nomine.

iii. kal. Junii pacificantur domino regi apud Gloucestriam, ad instantiam E[dmundi] archiepiscopi et episcoporum et aliorum magnatum, Gilebertus Marescallus cum duobus fratribus suis, scilicet Waltero et Ancelmo, Hubertus de Burgo, Ricardus Siward, Gilebertus Basset, et multi alii qui cum domino Ricardo Mariscallo fuerant contra regem. Die Pentecostes, scilicet die sancti Barnabæ, apud Wygorniam accinctus est Gilebertus Marescallus gladio militari a domino rege, et eodem die comes effectus est Penbrochiæ cum magno honore et præconio. Peace between the king and the barons. f. 29 b.

Bellum fuit inter Christianos et hæreticos circa festum Sancti Barnabæ in insula quæ dicitur Stodinges, et occisi sunt de hæreticis ad v. milia tam virorum quam mulierum et infantum, agentibus advocato de Betune, et Baldewine de Betune et Berthram Grosso et multis aliis. 5,000 of the Stodinger, a heretical sect, killed. June 11.

Isabel filia Ricardi comitis Cornubiæ obiit circa festum Sanctæ Fidis, et sepulta juxta fratrem suum apud Radinges. Obiit Hugo Foliot episcopus Herefordiæ, Hugo Lincolniae episcopus, Henricus de Sanford Roffensis episcopus, Willelmus abbas Sancti Albani,² Death of Isabella, daughter of Richard of Cornwall, Oct. 6.

¹ *valde*] valle, MS.

| ² William de Trumpington.

- A.D. 1234. Hugo¹ archidiaconus Bathoniæ, Robertus abbas Abendonæ.² Stephanus de Segrave amotus est a justiciario et a curia. Mauricius filius Geroldi justiciarius Hiberniæ venit in Angliam ad mandatum regis Henrici filii Johannis regis, ut pacificaretur G[ileberto] Mariscallo, quod factum est apud Merlebirge, tenente ibidem domino rege colloquium suum circa festum Sancti Mathæi Evangelistæ; et facta pace rediit in terram suam, et redditæ sunt Mariscallo terræ suæ in Hibernia.
- Sept. 21. Magister Radulfus de Maidestone decanus Herefordiæ eligitur in ejusdem loci episcopum; consecratur Cantuariæ a domino Edmundo archiepiscopo in crastino Sancti Martini. Magister S[tephanus] de Thorne factus
- Nov. 12. est decanus Herefordiæ circa festum Symonis et Judæ.
- Oct. 28. Gravis discordia orta est inter Papam et Romanos, ita ut imperatorem cum exercitu magno et valido duceret ad obsidendam urbem; et omnes clericos natione Romanos qui beneficiati erant in Anglia, privavit suis beneficiis, et illud dedit in mandatis domino E[dmundo] Cantuariæ archiepiscopo et domino Henrico de Sanforde Roffensi episcopo, et ut ordinarent de beneficiis Ruffini. Ordinatione illa facta, vacavit ecclesia de Merlawe vi. idus Januarii, et ipsam obtinuit Michael de Spineville per literas præsentationis abbatis et conventus Theokesberiae prius habitas de eadem ecclesia de Merlawe. Frater Thomas de Keynesham factus est prior Sancti Jacobi de Bristollis circa festum Sancti Michaelis, sponte cedente Henrico de Wasseburne. xiii. kal. Aprilis data est ecclesia de Winkleigh. Winkelege magistro Willelmo de Molendino ab abbate et conventu Theokesberiae, renunciante Roberto de Capella jure suo,³ et ipso magistro Willelmo jure suo³ quod habuit ex dono episcopi Exoniæ coram dicto
- The Romans in England deprived of their benefices.
- The church of Great Marlow.
- Church of Winkleigh.

¹ Hugh de Wells.² Robert de Henreth.³ *jure suo*] Sic MS.

episcopo in pleno consistorio apud Exoniam ; et dictus A.D. 1234. episcopus, videlicet Willelmus de Briwere, ex mera f. 30. liberalitate confirmavit suo autentico omnes pensiones ex integro quas hujusmodi haberemus in episcopatu suo.

Dominus rex Angliæ quasdam terras in transmarinis partibus perdidit per prodicionem, ut dicitur, comitis Britanniae, qui multam pecuniam extraxit ab Anglia. Petrus de Rupibus episcopus Wintoniæ transfretavit circa Cathedram Sancti Petri ad mandatum domini Papæ, ut eidem auxilium præstaret contra Romanos in guerra sua.

Loss of French territory through Peter Mauclerc, count of Brittany. Feb. 22.

Robertus Grosseteste canonice eligitur in episcopum Lincolniae in Quadragesima. Magna caristia facta est, deficiente fere omnino frumento propter magnum et grave gelu ; sed per gratiam Dei omnes pauperes melius sustentabantur quam in alio anno, non tam caro ; vendebatur autem summa frumenti octo solidis. Principalis janua abbatiæ Theokesberiae et duo stabula igne cremata sunt, vii. idus Martii, per incuriam stabularii, et toti abbatiæ incendium minabatur. Datus est archidiaconatus Bathoniæ Nicholao de Nova Villa post mortem Hugonis de Welles archidiaconi. Et magna discordia orta est inter abbatem Glestoniæ et monachos suos, ita ut eum privarent per episcopum Bathoniæ omni administratione domus, propter quendam senescallum clericum quem fecit contra voluntatem conventus.

Robert Grosseteste bishop of Lincoln. High price of corn. Fire at Tewkesbury. Quarrel between [Robert] abbat of Glastonbury and his monks.

MCCXXXV. Dominus rex Angliæ Henricus misit dominum Willelmum episcopum Exoniæ et alios viros probæ virtutis in Alemanniam cum sorore sua nomine Isabella, circa festum Sancti Pancratii, quæ scilicet nupsit imperatori Frederico per voluntatem et provisionem domini Papæ Gregorii noni. Fratres Minores missi sunt prædicare et cruce signare populos in succursum Terræ Sanctæ, circa Pascha, et deinceps per præceptum domini Papæ, et magistri Johannis Sancti

Princess Isabella goes to Germany, May 12. Crusade preached by the Friars Minors.

A.D. 1235. Quintini circa Pentecosten. Orta est dissensio inter abbatem et conventum de Keynesham, ita ut episcopus Bathoniæ pluries tum in persona propria tum per clericos suos ibidem faceret scrutinium. Sed paulo post concordati sunt, circa festum Sancti Michaelis. Dominus rex commisit G[ileberto] Mariscallo terram Ricardi de Clare, de Wallia, custodiendam usque ad legitimam ætatem ejusdem et aliorum hæredum Walliæ, ita ut totam maritimam possideret usque Sancti David.

April 23. Die Sancti Georgii per dominum R[obertum] de Fortheamtone abbatem et conventum statutum est, ut qualibet ebdomada quando se obtulerit facultas, fiat servitium diurnum et nocturnum in conventu de Reliquiis. Eadem die contulit H. Tancintune reliquias ecclesiæ Theokesberiæ, quæ fuerunt patris sui, videlicet de sepulchro Salvatoris, de lapide montis Calvarii, de osse et carne sancti Wlstani, de sanguine et capillis Sancti Thomæ martiris, de stipite in quo crux Christi fixa fuit, tria ossa de Sancto Atheo qui conditus est apud Kerwent.

Relicks
given to
Tewkes-
bury.
f. 30 b.

The king
and Rich-
ard of
Cornwall
accompany
the princess
Isabella to
the sea.

Dominus rex et Ricardus comes Cornubiæ sororem suam versus mare comitati sunt v. idus Maii. Michael¹ camerarius Glastoniæ factus est abbas ejusdem loci; die Sancti Marcæ evangelistæ² benedicitur apud Londoniam. Auditi sunt tonitrus magni et grando magna cecidit kal. Junii. Quidam clericus³ Mauricii filii Geroldi, justiciarii Hiberniæ, iv. idus Maii trucidatur apud Londoniam, sed ignoratur a quibus. Quarto kal. Maii Agnes filia Walteri Briht dedit nobis duas acras terræ lucrabiles in Holdebire,⁴ et decem solidatus redditus de uno burgagio in Theokesberia, et quatuor acras prati puræ caritatis intuitu, et habuit necessaria quoad vixit de domo nostra.

¹ Michael of Ambresbury.

² April 25.

³ Henricus Clemens. See Shir-

ley's Royal Letters of the Reign
of Henry III., i. p. 469.

⁴ Oldbury-on-Severn.

Magister Robertus Grosseteste xv. Junii consecratur in episcopum Lincolniae apud Radinges, intronizatur circa Purificationem, et nuper post orta est dissensio inter ipsum et canonicos suos.

A.D. 1235.
Consecra-
tion of
Grosse-
teste at
Reading.

In vigilia Sancti Dunstani convenerunt coram episcopo Wigorniae partes litigantes super vacatione ecclesiae de Tornebire, et datus est eis dies ubi sacramentum episcopi Lincolniae fuerit, scilicet in crastino Sancti Johannis Baptistae, et adjudicata est ecclesia magistro S.

Lawsuit
respecting
the church
of Thorn-
bury.
May 18.
June 25.

Adam de Pultune senior et W. de Kingestune senior fecerunt nobis chartas suas testimoniales, quod tenementa quae tenent de nobis, ad solam voluntatem nostram tenent et non aliter, praeter unam virgatam terrae, quam dictus Adam de Pultune et haeredes sui super chartam tenent. Kal. Julii obiit Petrus filius Herberti, et sepultus est apud Radinges; vii. idus Octobris Philippus de Muttone, et v. idus Octobris Amabilia de Hamaz. Obit Ricardus abbas Muchelene,¹ cui successit Ricardus Glestoniae. Die Sanctae Margaretae virginis, apud Wigorniam facta est conventio inter W. Corbet et domum Theokesberiae, de redditu duorum solidorum, et tenemento quod tene[n]t homines abbatis et conventus Theokesberiae in manerio de Chadesleye, coram Roberto abbate Theokesberiae, W[illelmo] de Everwik et collegis suis justiciariis itinerantibus.

Death of
Peter Fitz-
Herbert.

July 13.
Arrange-
ment with
W. Corbet
respecting
a tenement
in Chad-
desley.

Dominus Henricus rex Angliae accepit tallagium per Angliam, tam a comitibus quam a baronibus, militibus, viris religiosis, civibus et burgensibus. Abbas Theokesberiae dedit triginta marcas ex sua parte, circa ad Vincula; episcopi tamen nihil dederunt.

£. 31.
Tallage
exacted
from all.

Aug. 1.

Pax facta est idus Augusti inter Robertum abbatem Theokesberiae et W. de Mare, de quibusdam controversiis inter eos motis, videlicet de quodam aquaeductu

Various
suits be-
tween the
abbat of

¹ Michelney, in Somersetshire.

A.D. 1235. in nocumentum tenementi sui, ut dicebat, facto, quod
 Tewkes- abbas per visum proborum hominum emendavit; item
 bury and de quadam proprestura quam dictus W. ad invicem
 W. de Mare emendavit¹ ad instantiam dictorum virorum, ex utra-
 settled. que parte, prout meta se habet: similiter de quadam
 parva semita versus monasterium, et de duabus hayis, et
 de quodam itinere emendando, omnia in pace conqui-
 everunt.

Marriage Circa festum Sancti Barnabæ Isabella soror regis An-
 of Princess gliæ facta [est] imperatrix Alemanniæ; desponsatur au-
 Isabella tem civitate Warmacensi, id est Warmasia, ubi quondam
 to the em- Ricardus rex Angliæ imprisonatus fuit, et fecit solem-
 peror nitatem archiepiscopus Manguncensis. Marga[re]ta soror
 Frederick regis Scotiæ nupsit G[ileberto] Marscallo circa Assump-
 II. at tionem beatæ Virginis. Nascitur filius Ricardo comiti
 Worms. regis Cornubiæ nomine Henricus, v. non. Novembris, et bap-
 June 11. tizatur apud Haylege ab episcopo Herefordiæ, R[adulfo]
 by Siffrid, de Maidenston; qui nuper post Provinciam adiit cum
 archbishop aliis magnatibus, ut reginam adduceret. Prior Sanctæ
 of May- Fritheswidæ² Oxoniæ deponitur, et abbas Oseney³ frater
 ence. minor factus est, circa festum Sancti Jeronimi. J[ohan-
 Sept. 30. nes] de Ferentino venit in Angliam per præceptum
 John de domini Papæ, ut agnoscat de collatis ecclesiis in Anglia,
 Ferentino in Eng- utrum rite collatæ sint an non, et corrigat quæ corri-
 land. genda sunt in eisdem. J[ohannes] de Selac⁴ canonicus
 Oseney factus est ejusdem loci abbas, circa festum
 Oct. 28. Sanctorum Symonis et Judæ.

Settlement Facta est concordia in octavis Martini apud Syreburne,
 of certain super dimidia hida terræ in Wimburne, inter⁵ duas
 land in filias H. Ware et earum⁶ viros, et nos, coram justici-
 Wimborne. ariis itinerantibus, videlicet Roberto de Lexintune et
 Nov. 18. suis collegis. Similiter de quibusdam tenementis in

¹ *emendavit*] emendaverunt, MS.

² E. Scotus.

³ John Rading.

⁴ *i.e.*, John de Leech.

⁵ *inter*] et, MS.

⁶ *earum*] eorum, MS.

Guifeld Susexiæ paulo ante, scilicet in vigilia Omnium A.D. 1235. Sanctorum, apud Lewes coram W[illelmo] de Eboraco et suis collegis. Concordia facta est inter Mauriciū¹ archidiaconum Gloucestriæ et abbatem et conventum Theokesberiæ, de quibusdam controversiis inter eos f. 31 b. motis, die Sancti Silvestri.

Dec. 31.

Obiit W[illelmus] prior Norwicensis ii. idus Aprilis, et Ricardus abbas de Bello iii. kal. Augusti, Robertus filius Walteri v. idus Decembris. Amicia filia Gileberti comitis de Clare peperit filium B[aldwino] de Ripariis, dum adhuc esset in custodia, in nocte Circumcisionis Domini, nomine Baldewinum.

Alienor, filia Randulphi comitis de Provincia, nupsit Henrico regi, et coronata est xiii. kal. Februarii apud Londoniam, ubi magna et celebris agitur festivitas, et magna donaria largita sunt. Desponsata fuit xix. kal. Februarii apud Cantuariam.

Marriage of Henry III. with Eleanor of Provence.

Nos dedimus Thomæ Durandi ecclesiam Sancti Sancti in Cornubia, circa festum Sancti Gregorii. Nuper post Radulfus de Novo Castro senior renunciavit ecclesiæ de Novo Castro in capitulo nostro, propter scrupulum suæ conscientiæ, sed eam ibidem recepit, ex mero dono abbatis et conventus. Similiter Rogero de Merlebergge dedimus illam portionem in Tarentune monachorum, quam Symon de Londonia habuit. Fecit fidelitatem in capitulo nostro, die sancti Quintini anno sequenti, testibus W[illelmo] de Stanewey et Ada de Pultune clericis.

The church of Sanctreod. March 12.

MCCXXXVI. Dominus Robertus abbas Theokesberiæ iv. kal. Junii dirationavit terram de Hocford pertinentem ad ecclesiam de Mersfeld, quam Aluredus in-juste detinuit, coram domino W[illelmo]² de Ewerwike et sociis suis justiciariis itinerantibus apud Gloucestriam, sed dominus abbas caritative dedit prædicto Aluredo

Marshfield.

¹ Maurice de Arundel.| ² William Fitz-Odo.

A.D. 1236. quatuor marcas ; similiter unam virgatam terræ et Stanway. dimidiam in Stanewey contra Johannem de Sutham nepotem Radulfi Sterne ; similiter apud Lemmintone contra Ricardum le Poer, quandam terram brueriæ et turbariæ, de qua per longam præscriptionem mota est quæstio, vi. idus Junii coram prædictis justiciariis per juramentum patriæ. Hi sunt juratores de tribus hundredis ; de hundredo de Derhurste, Thomas filius Milonis de Cuntone, Hugo le Frankelein de Cuntone, Rogerus le Frankelein de Cuntone ; infra dictum hundredum de libertate Theokesberiae, Willelmus de Diclesdone miles, Patricius de Aldrintone, Ricardus de Senesdune ; de hundredo de Slochtre, Hugo Passelewe miles, Walterus de Suwelle, Gaufridus de Bradewelle, Walterus de Domtone ; de hundredo de Kufteseyte, Johannes de Hodicote, Johannes Muchelfoth de Chesnecoth.¹

Names of
the jurors
from the
hundreds
of Deer-
hurst,
Slaughter,
and Kifts-
gate.

f. 32.

The
church of
Llanedarn
given up
to the
bishop of
Llandaff.

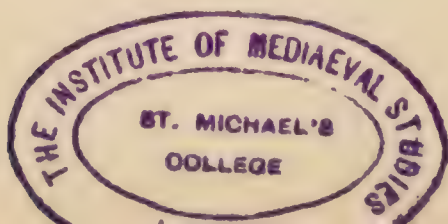
Nos concessimus domino E[liæ] ² Landavensi episcopo et ejusdem loci capitulo ecclesiam de Lanedern cum pertinentiis suis, retentis decimis de Lanbordan ad opus prioris de Kardif, cujus mensæ pertinere dinoscuntur ; actum x. kal. Maii. Circa idem tempus confirmaverunt dicti episcopus et capitulum Landavense omnia ecclesiastica beneficia quæ habemus in dicto episcopatu, prout continetur in scripto quod nobis confecerunt.

Bristol
burnt,
May 1,
Aug. 22.
June 24.

vii. kal. Septembris obiit Isabel de Berewik. Bristollia in magna parte sedit in cineres, circa festum Sanctorum Philippi et Jacobi, et in octavis Assumptionis beatæ Virginis. Die Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ fecimus chartam Berardo de triginta et quatuor marcis annuis, et magister S[tephanus] decanus Herefordiæ nobis chartam de viginti marcis pro allevianda

¹ In the margin is inserted :
" Isto anno factus est Thomas
" Kydminstre monachus a Sancto

" Roberto abbate, circa festum
" Sanctæ Katerinæ." [Nov. 25.]
² Elias de Radnor.

dicta pensione, exceptis lxiii. solidis annuis de Torne- A.D. 1236.
 bire. Tertio idus Julii dedit nobis dominus rex Hen-
 ricus baccinos argenteos, iv. libras, quia nostri furtim
 asportati sunt. iv. non. Julii captus est Ricardus
 Siward apud Gloucestriam, sed nuper post solutus. iv. First visit
 non. Julii venit primo regina Alienor apud Theokes- of queen
 beriam. Nos dedimus Jordano capellano medietatem Eleanor to
 ecclesiæ Sanctæ Trinitatis, quam G. Comin tenuit, ad Tewkes-
 instantiam M[auricii] archidiaconi Gloucestriæ, cui bury.
 tenebamur ex promisso tantum. xvi. kal. Septembris Death of
 obiit Willelmus de Bleis episcopus Wigorniae apud the bishop
 Alwichekirke, et sepultus est apud Wigorniam; xviii. of Wor-
 kal. Maii, W. de Bellocampo et Robertus de Calde- cester at
 walle; circa kal. Junii G. Comin, Thomas¹ abbas Eves- Alve-
 ham, et sepultus est idus Septembris; P. de Cancellis church.
 in Novembri; Johannes abbas de Morgan in Novembri,
 et Johannes la Ware successit. Appellatio contra sen-
 tentiam de Werftone, die Jovis proxima post festum
 Sancti Michaelis; xi. kal. Novembris concordia facta
 est super dicto negotio.

W. de Kingestune minor die Sancti Antonii abbatis Homage
 apud Kingestune fecit homagium domino Roberto abbati of W. de
 Theokesberiae, ponens se in manum ipsius dicens, Kingestune
 quod si quid vel ipse pater suus injuste detinisset, ipse to the
 nullo modo detineret, et per visum suum recederet, si abbat.
 aliquid occupasset. Eodem die quietum clamavit J. Jan. 17.
 Justur quendam nativum, propter iv. solidos per char-
 tam suam.

Obiit domina Johanna domina Walliæ, uxor Lewelini, Death of
 filia regis Johannis et reginæ Clemenciæ, iii. kal. Aprilis. Johanna
 Magister W[alterus] de Cantilupo eligitur in episcopum wife of
 Wigorniae, confirmatur viii. kal. Novembris, benedicitur Llewellyn.
 die Sancti Andreæ apostoli; intronizatur in octavis f 32 b.
 Sancti² Andreæ. Ricardus³ prior Hurlege in abbatem Nov. 30.

¹ Thomas de Marleberg.

² Sancti] Sancte, MS.

³ Richard le Gras, or Crassus.

- A.D. 1236. Evesham eligitur, ix. kal. Octobris. Nos dedimus domino W[illelmo] de Staneweya ecclesiam Sanctæ Wennæ in Cornubia, et dominus Willelmus episcopus Exoniæ
- Oct. 6. instituit eum die Sanctæ Fidis. Petrus de Rupibus episcopus Wintoniæ redit in Novembri a curia Romana. Hubertus de Burgo magnis impe[te]batur coram domino rege, ut dicebatur, propter maritagium Ricardi de Clare et Margaretæ filiæ suæ; Radulfus filius Nicholai propter senesca[l]ciam suam et aliis controversiis contra eum motis; et alii quamplures Angliæ, qui aliquando erant de domo et familia regis, ita quod convocaretur
- Jan. 20. magnum colloquium Londoniæ in octavis Sancti Hyllarii, et hæc omnia, ut dicitur, per electum Walenciæ¹ suggesta sunt.
- A thirtieth
exacted by
the king. Dominus Henricus rex Angliæ exegit tricesimam omnium mobilium et immobilium de omnibus, exceptis ludricis et equis, circa festum Sancti Vincentii apud Londoniam convocato magno colloquio archiepiscoporum, episcoporum, abbatum et priorum, comitum et baronum, civium et burgensium, et aliorum multorum. Walterus de Cantilupo electus Wigorniae curiam Romanam adivit, propter negotium regis et regni; transfretavit circa Purificationem. Similiter electus Walenciæ circa idem tempus transfretavit in Franciam. Nos dedimus ecclesiam Sancti Johannis Bristollis J. filio Johannis Sellere. Obiit Johannes Bristollis xvii. kal. Maii, Ricardus episcopus Dunelmi, et sepultus est apud Tarentune monialium; abbatissa² de Rumesia xviii. kal. Maii; prior de Coventria.³ Magister Walterus de Cantilupo, ordinem sacerdotis accepit a summo pontifice Gregorio IX. in vigilia Paschæ.

¹ William of Provence, bishop elect of Valence, uncle to the queen.

² Probably Matilda.

³ Geoffrey.

*Confirmatio Henrici regis Angliæ Magnæ Chartæ, A.D. 1236.
quam fecit cum adhuc minoris esset ætatis.*

Confirmatio chartæ domini regis de libertatibus.

“ Henricus Dei gratia etc. Omnibus Christi fidelibus
“ præsentem chartam inspecturis salutem.

“ Sciant quod intuitu Dei et pro salute animæ
“ nostræ et antecessorum et hæredum nostrorum, ad Confirma-
tion of
Magna
Charta.
“ exaltationem sanctæ Ecclesiæ et emendationem regni
“ nostri concessimus et hac præsentī charta nostra
“ confirmavimus archiepiscopis, episcopis, abbatibus,
“ prioribus, comitibus, baronibus, militibus, liberis
“ hominibus, et omnibus de regno nostro Angliæ,
“ omnes libertates et liberas consuetudines contentas
“ in chartis nostris quas eisdem fidelibus nostris fieri
“ fecimus, cum minoris essemus ætatis, scilicet tam in
“ magna charta nostra quam in charta nostra de foresta.
“ Et volumus et præcepimus pro nobis et hæredibus f. 33.
“ nostris, quod præfati fideles nostri et successores et
“ hæredes eorum habeant et teneant imperpetuum
“ omnes libertates et liberas consuetudines prædictas,
“ non obstante eo quod prædictæ chartæ fuerunt cum
“ minoris essemus ætatis, ut prædictum est. His
“ testibus, venerabilibus patribus Admundo archiepi-
“ scopo Cantuariæ, Petro Wintoniæ, Jocelino Bathoniæ,
“ Ricardo Dunhelmi, Rogero Londuniæ, Waltero
“ Carduil, Willelmo Exoniæ, Roberto Sarum, Hugone
“ Elyensi, Roberto Lincolnæ, Radulpho Herefordiæ,
“ Alexandro Coventriæ et Lichesfeld episcopis, W[illel-
“ mo] Walensiæ et Waltero Wigornæ electis, Ricardo
“ comite Cornubiæ et Pictaviæ, J[ohanni] comite Cestriæ
“ et Huntindoniæ, J[ohanni] comite Lincolnæ consta-
“ bulario Cestriæ, G[ileberto] Mariscallo comite Penbroc,
“ W[illelmo] comite Ferrars, W[illelmo] comite Waren-
“ niæ, H[uberto] comite Cantia, H[umfrido] comite
“ Essexiæ et Herefordiæ, Symone de Monteforti, Willelmo
“ Lungespeye, W[illelmo] de Ferrars, W[illelmo] de

A.D. 1236. " Vessi, Ricardo de Perci, Ricardo de Munficht, Willelmo
 " de Rohs, J[ohanni] Biset, G[ileberto] de Humfram-
 " wille, Willelmo de Langcastre, Willelmo de Cantilupo,
 " Waltero de Clifford, J[ohanni] de Monemutha, Ra-
 " dolfo de Mortuomari, Willelmo Maudut, Rogero de la
 " Chuche,¹ Olivero de Vallibus, G[ileberto] Basseth, et
 " aliis. Datum per manus venerabilis patris Radulfi
 " Cicestrensis episcopi cancellarii nostri, apud West-
 " monasterium xxviii. die Januarii, anno regni nostri
 " xx^o. primo."

Attack by pirates. Piratæ magnam² stragem fecerunt in mari occiden-
 tali, navibus Angliam petentibus.

MCCXXXVII. Rogerus Marscallus dedit c. solidos xvi.
 kal. Junii, ad emendandum redditum in eleemosyna, [et]
 ad emendandam portionem in magnis festivitibus.
 Magister Walterus de Cantilupo consecratur in episco-
 pum Wigorniae in octavis Paschæ, a domino Papa ;
 April 26. intronizatur in vigilia Sancti Calixti. G.³ prior Dun-
 Oct. 13. helmi eligitur in ejusdem loci episcopum, sed postea
 cassatus est. Symon de Fromilode vendidit nobis
 tenementum quod de nobis tenuit in manerio nostro
 de Forthlementune, per chartam nostram quam resig-
 navit die Translationis beati Thomæ martyris, in
 July 7. capitulo Theokesberiae, ducens secum uxorem suam et
 sororem in testimonium, in crastino Translationis Sancti
 July 11. Benedicti, datis præ manibus decem marcis argenti.
 Reginaldus Finegal confirmavit omnia dona patris sui,
 et etiam dedit nobis duodecim denarios solidatus
 redditus, quas Agnes filia le Bret ei solvere tenebatur,
 et quandam partem prati nobis liberaliter contulit.
 Amicia filia Gileberti quondam comitis Gloucestriae
 peperit filiam Baldewino de Ripariis, nomine Isabel,
 f. 33 b. circa Translationem beati Thomæ martyris. Dominus
 The legate Otho in England, July 17. Otho, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, venit legatus

¹ i.e., Zouche.

² MS. repeats *magnam*.

³ G.] An error for T., i.e., Tho-
 mas de Melsanby.

in Angliam, circa festum beati Kenelmi, mandatus a domino rege, habens potestatem dispensandi cum non legitimis aliamque plurimam. Et dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigorniae rediit a curia Romana circa idem tempus. In octavis Sancti Hillarii concessa est domino regi tricesima omnium bonorum archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, priorum, comitum, baronum, militum, liberorum hominum, et villanorum. Dominus Papa et Romani concordati sunt.

A thirtieth granted, Jan. 20.

Nos dedimus Thomæ de aula regis dimidiam marcam et viii. solidos de arreragiis pro recognitione redditus duorum solidorum in Gloucestria, et fecit nobis chartam suam die Sancti Dionisii apud Theokesberiam, et obtulit super altare infirmaria. Nos dedimus ecclesiam de Edrichestun Adæ de Albo Monasterio; præsentatur domino Wigorniae episcopo ix. kal. Novembris.

Oct. 9.
Church of Atherstone upon Stour.

Dominus Otho Sancti Nicholai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis, Apostolicæ sedis legatus, celebravit concilium Londoniæ, in ecclesia cathedrali Sancti Pauli, assidentibus archiepiscopis Cantuariæ et Eboraci, et omnibus episcopis Anglorum et Walliæ præter Landaviae,¹ qui infirmabatur, multis etiam abbatibus, prioribus, archidiaconis, decanis et aliis ecclesiarum prælatis, et innumerabili clero et populo, in crastino octavarum Sancti Martini, et duravit per triduum.

Cardinal Otho holds a council in London.

Nov. 18.

Ventus validus fuit die Sanctæ Cecilie, qui diruit domos et ædificia, et cruces stravit, et in mari multas fecit strages. v. idus Januarii obiit Johannes de Scotia comes Cestriæ. Obiit Ricardus abbas Muchelesum² in crastino Sancti Michaelis, W. persona de Edrichestun iii. idus Octobris. In Novembri obiit Margareta filia Huberti de Burgo. Dominus Edmundus Cantuariæ archiepiscopus Romanam curiam adiit, circa festum beati Andreæ apostoli. Tam burgenses Bristollenses quam inclusa in reclusagio Sancti Michaelis

Storm on Nov. 22.

Death of John le Scot, earl of Chester.

Archbishop Edmund goes to Rome, Nov. 30.

¹ Elias de Radnor.

| ² Michelney

A.D. 1237. super montem extra Bristollas intrusa, confessi sunt se contra justitiam hoc præsumpsisse, et petierunt misericordiam a domino Roberto abbate iii. idus Januarii.

Marriage of the princess Eleanor to Simon de Montfort. Soror regis Angliæ, uxor quondam junioris Marscalli, nupsit Symoni de Monteforti, unde comes Cornubiæ iram commotus est; et desponsata fuit xix. kal. Februarii in parvula capella regis apud Westmonasterium.

Restoration of St. Nicholas' chapel in Tewkesbury church. f. 34. Feb. 2. Quarrel between the king and his brother Richard of Cornwall. De veteri nova fabricata est capella Sancti Nicholai in ecclesia Theokesberiae, per fratrem Herveium de Siptone tunc priorem, sub abbate Roberto tertio; et ab eodem abbate primo ibidem celebrata sunt divina, die Sancti Nicholai. Filia comitis Lincolniae¹ nupsit Ricardo de Clare, circa Purificationem beatæ Virginis. Orta est dissensio inter regem Angliæ et fratrem suum Ricardum comitem Cornubiæ et plures alios magnates, tum propter desponsationem comitissæ Penbroc Symoni de Monteforti, tum quia voluerunt amovere concilium regis non utile regno et alienigenas.

Death of Joanna, queen of Scotland.

Antipapa creatus est in Græcia, unde cruce signati partes illas jussi sunt adire. Symon de Monteforti Romam adiit pro uxore sua recuperanda. Dominus Papa sententiavit contra dominum A[dmundum] Cantuariæ pro monachis de Rouecestria, de controversiis inter eos motis, tam de electione quam de aliis. Judices delegati dederunt sententiam pro comite de Arundel, de controversiis inter dominum Cantuariæ et ipsum motis, tam super venatione exercenda in forestis domini Cantuariæ quam aliis. Obiit regina Scotiæ soror regis Angliæ apud Haveringes, iii. nonas² Martii, et sepulta est apud Tarentune monialium.

Domina Constancia decessit³ vii. idus Martii, Nicholas de Fiscampo ii. idus Martii.

MCCXXXVIII. Magister R[icardus] de Cicestria supprior Radinges eligitur in abbatem ejusdem loci pridie idus

¹ Maud, daughter of John de Lacy, earl of Lincoln.

² nonas] nono, MS.

³ decessit] delegit, MS.

Aprilis, benedicitur, installatur. Dominus rex magnum A.D. 1238.
colloquium habuit apud Wodestoke, circa Pascha, et
apud Wodestoke venit advocatus de Bitune.

Dominus Otto cardinalis et Apostolicæ sedis legatus Attack on the legate's servants at Osney.
in Anglia apud Oseneyam constitutus [est] die Sancti
Georgii. Cum venissent quidam¹ clerici sero die illa

pro negotiis expediendis in curia ipsius, famuli sui
importunitates eorum non sufferentes, dictos clericos
injuriis affecerunt, quosdam vulneraverunt. Unde

quidam clerici in indignatione conversi, campanam
communem Oxoniæ pulsare fecerunt, et armis quæ
habere potuerunt se munierunt, et Oseneye adierunt,
et portas abbatiæ instringere conati sunt; sed quidam
de familia ipsius legati viriliter restiterunt. Deinde

vero quæstione facta de hujusmodi coram domino rege,
exiit edictum, ut omnes clerici Oxoniæ exeuntes
caperentur per manum laicalem; quod et factum est,

contra libertatem ecclesiæ. Unde magister Odo de Imprisonment of Odo de Kilkenni.
Kilkenni captus et imprisonatus fuit in turri Londoniæ,
et viliter² tractatus, et plures filii magnatorum et
aliorum, et sic fuit clerus contra clerum et clerus f. 34 b.

contra populum, et e contra populus contra populum,
aliis dicentibus bene est, aliis autem non. Sed dominus
R. Groseteste³ episcopus Lincolnæ excommunicavit
omnes qui manum miserunt in clericos nullo excepto.

All who laid hands on the clergy excommunicated by Groseteste.

Facta est finalis concordia in curia domini regis
coram domino Willelmo [de] Eboraco et sociis suis
itinerantibus in Cornubia, apud Lardstanetune, inter
dominum R[obertum] abbatem de Theokesberia et
conventum, et Ricardum de Greineuile, super omnibus
controversiis inter dictos abbatem et conventum a
longo tempore motis, et prædictum Ricardum et præ-
decessores suos. Ita quod dictus abbas pro se et
conventu suo quietum clamavit omne clamium quod

Settlement at Launceston of the suit between the convent and Richard de Grenville.

¹ *quidam*] quidem, MS.

² *viliter*] viriliter, MS.

| ³ *R. Groseteste*] sic se teste,
| MS.

A.D. 1238. habuerunt contra ipsum Ricardum. Dictus autem Ricardus concessit dictis abbati et conventui v. marcas annuas recipiendas de Rogero de Funteney, quoad ipse vixerit. Post mortem vero ejus omnis terra in Parvo Compedene, prout extenditur per provisionem justiciariorum prædictorum, cedit in usus dictorum abbatis et conventus imperpetuum.

His land in Little Compton to go to the convent after his death.

vi. idus Aprilis obiit Adam abbas Radingiæ, et dominus Petrus de Rupibus episcopus Wintoniæ v. idus Junii, circa festum beati Barnabæ apostoli. Dominus Alexander episcopus Cestriæ et Coventrensis obiit circa Natale Domini.

June 11.

The advowsons of the churches of Kilkhampton and Bideford.

Cum diu placitatum esset in curia domini regis inter abbatem Robertum tertium et conventum Theokesberiae, et Ricardum de Greynwille super advocatione ecclesiarum de Kilkamtune et de Bidiford, tandem post decursum v. annorum, anno scilicet regni regis Henrici filii Johannis xxii., non. Junii, apud Landstaventune in Cornubia inter partes amicabiliter convenit, sicut in cyrographo inter eos confecto continetur, coram justiciariis itinerantibus, scilicet Willelmo de Eboraco et sociis suis, præsentate et Ricardo comite Cornubiæ, fratre domini regis, et multis aliis.

Alan Basset, lord of Meliden.

Eodem vero die Alanus Basset dominus de Melnelidan detulit super prædictum abbatem breve recognitionis de advocatione capellæ de Trevalga, quam Rogerus Corbin tunc tenuit ex dono Walteri abbatis et conventus Theokesberiae, et cum prædictus abbas contra prædictum Alanum se obtulisset ad respondendum, ipse Alanus renunciavit brevi suo, et ita breve remansit inter finita et in manibus justiciariorum. In crastino sanctorum Gervasii et Protasii stetit prædictus abbas contra prædictum Alanum coram justiciariis apud Exoniam, et portavit breve de nova deseysina super Walterum Lupum, et super triginta homines de sequela sua et amplius, qui deseysiaverunt eundem de xl. acris in manerio de Loseberwe, et cum electi

f. 35.

June 20.

essent et jurati duodecim legales homines de Vilneto, A.D. 1238. ad recognitionem faciendam, fecit assisa pro eo et ceciderunt adversarii. In octavis Sancti Johannis Baptistæ comparuimus coram justiciariis, et obtulit se contra nos Wymarca de Campo Arnulfi, quondam uxor Oliveri de Campo Arnulfi, super quam portavimus breve de recto de duobus ferlingis terræ pertinentibus ad manerium de Loseberia, et jacent super Oldedune, quos prædictus Oliverus dedit prædictæ Wymarkæ antequam ipsam desponsasset pro servitio suo, et charta sua, quæ ibidem lecta fuit, confirmavit. Tandem cum ipsa per multas exceptiones proposuisset contra nos, quarum una fuit, quod breve nostrum non valuit, eo quod quarta pars duorum ferlingorum defuit, sed et ipsa et omnibus exceptionibus cassatis, in arto posita, invocavit ad warentum H. filium suum, qui fuit infra ætatem, et recognitum fuit quod ipse tredecim annorum fuit, et ita judicialiter cecidit breve nostrum usque ad ætatem legitimam prædicti H., scilicet usque ad viii. annos. Actum anno gratiæ MCCXXXVIII. apud Exoniam, kal. Julii. Item cum diu placitatum esset coram prædictis justiciariis inter prædictum Robertum abbatem et Radulfum de Wyltune, et Johannam filiam Willelmi de Campo Arnulfi, uxorem suam, de advocatione ecclesiæ de Bukyntune, tandem ipse Radulfus positus loco uxoris suæ in ipsa curia ad lucrandum vel perdendum, posuit se super magnam assisam per recognitionem duodecim militum. Et cum electi essent milites, ipse abbas timens ponere se super juramentum eorum, per consilium virorum prudentum amicabiliter cum dicto Radulfo composuit, sicut in cyrografo inter eos confecto continetur. Anno regis Henrici xxii. actum apud Exoniam, kal. Julii. Et notandum, quod dictæ ecclesiæ rector solvet singulis annis debitam et antiquam pensionem, dimidiam marcam, ad duos anni terminos.

Suit
against
Wymarca
de Campo
Arnulfi.

Advowson
of Bock-
hampton.

A.D. 1238. Dominus Eadmundus Cantuariæ archiepiscopus Roma
 Return of archbishop Edmund from Rome, Aug. 15. rediens, honorifice susceptus est a conventu suo, circa Assumptionem beatæ Mariæ Virginis; et post, tam a domino legato quam a domino rege et aliis magnatibus.

f. 35 b. Magna dissentio orta est inter regem et conventum
 Quarrel between the king and the convent of Winchester respecting the election to the bishoprick. Wintoniæ pro electione ejusdem sedis, rege petente ut electus Valenciæ ibidem præficeretur electus, conventu reclamante et præcavente in posterum, ne alienigena eis præficiatur in pastorem, eo quod Petrus de Rupibus eis durus ut rupes fuerit. Tandem totus conventus consenserunt in dominum Radulfum de Nova Villa, tunc cancellarium Angliæ, rege tamen renitente; et sigillum cancellariæ ab eo abstulit, et tradidit W[illelmo] de Cantilupo juniore, fratri Gaufrido aliquando eleemosynario, et quibusdam aliis.¹

Dec. 21. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigorniae
 Feast of Relicks at St. James's, Bristol. circa festum beati Thomæ apostoli instituit, ut festum Reliquiarum celebretur singulis annis in prioratu Sancti Jacobi Bristollis feria quinta in ebdomada Pentecostes, et concessit xv. dies relaxationis omnibus revisentibus prædictum locum cum eleemosynis suis. Dominus Christianus Ymelicensis² episcopus contulit xxv. dies relaxationis. Defuncto Radulfo de Sumery, qui habuit capellam de Cogan ad firmam, Willelmus le Fleming de Clamorgan consilio pravo ductus, dicebat se esse attornatum Ricardi domini de Cogan, et hac ratione præsentavit filium Willelmi de Keymin ad prædictam capellam, nomine prædicti Ricardi, et fecit summonere Robertum abbatem Theokesberiae per breve de ultima præsentatione ad comitatum de Kardif. Tandem multis altercationibus habitis, adjudicatum fuit in comitatu ipsum non esse attornatum, et remansit capella in

¹ i. e. John de Lexinton.

| ² i. e., of Emly.

priori statu cum sit capella de Landoch.¹ Actum apud A.D. 1238.
Kardif, anno regis Henrici xxii. die Lunæ proxima post
decollationem sancti Johannis Baptistæ.

Aug. 30.

Quidam clericus circa festum Nativitatis beatæ Virginis, fingens se fatuum, invenitur in camera regis Angliæ, ad fontem apud Wodestoke, volens eum trucidare, dicens se regem esse; et perductus est apud Covintre, et ibi tractus et in quatuor partibus divisus, et membra ad principales urbes Angliæ vel burgos missa in monimentum proditionis.

Attempt
[of Ribald]
to murder
the king.
Sept. 8.

Universitas Oxoniæ solverunt magnam summam pecuniæ, quæ data fuit, ut dicitur, pro anima servientis legati, qui occisus fuit apud Oseneye, scilicet unusquisque scholaris quantum erat communis sua unius ebdomadæ.

Fine paid
by the
University
of Oxford
for the
death of
Otho's ser-
vant.

Die sanctorum Quatuor Coronatorum data est ecclesia Sanctæ Wennæ magistro W[illelmo] de Stanewey, et ecclesia Sanctæ Crawennæ Benedicto de Sancta Wenna, per abbatem et conventum Theokesberia. Die Purificationis dominus Henricus rex Angliæ accinxit Simonem de Monteforti honore comitatus Leycestriae. Nuper post venit frater² Symonis prædicti, et concessit eidem honorem Leycestriae ad eum pertinentem, sicut ad hæredem, et dominus rex eum gratanter admisit, et eundem cum honore dimisit.

The
churches of
S. Wenn
and S.
Cowan
filled up,
Nov. 8.
Simon de
Montfort
confirmed
earl of
Leicester.
f. 36.

Dedicata sunt altaria sanctorum Jacobi et Nicholai ii. non. Novembris, feria v. a venerabili patre domino Elia Landavensi episcopo, et omnibus ea pie visitantibus xx. dies ab eodem relaxantur, de licentia diocesani. A domino R[adulpho] de Meydenston episcopo Herefordiæ xx. dies, a domino Willelmo de Bruere episcopo Exoniæ xxxix. dies, a domino Waltero de Cantilupo episcopo Wigornia xx. dies, a Waterfordensi episcopo Stephano in die dedicationis altaris beati

¹ Llandough.

| ² Almaric de Montfort.

A.D. 1239. Nicholai xiii. dies. Omnes istas indulgentias dominus Walterus Wygorniaë episcopus, suo autentico episcopali sigillo, auctoritate imperpetuum confirmavit.

MCCXXXIX. Vincentius de Doneheved¹ quietam clamavit totam terram cum pertinentiis, quæ fuit matris suæ Julianæ in Wynburne, abbatis Theokesberiaë, circa Inventionem sanctæ Crucis. Willelmus de Stathford² eligitur in episcopum Northwici, et bene suscipitur a rege. Obiit Willelmus de Cantilupo senior apud Radinges, in Martio, et delatus est apud Stodlegam.

Dedication of the church of Tewkesbury. June 18. Dedicata est ecclesia Theokesberiaë cum majori altari in honore gloriosæ Virginis Mariæ, xiv. kal. Julii, feria vii., a venerabili domino Waltero de Cantilupo episcopo Wigorniaë, et ab eodem omnibus eandem singulis annis in festo dedicationis et per octavas pie visitantibus, xl. dies de debita sibi pœna relaxantur. In festo vero Reliquiarum prædicto modo ab eodem xx. dies relaxantur. Eodem die Londoniæ

Birth of prince Edward. Oct. 18. apud Westmonasterium nascitur regi Henrico Angliæ filio regis Johannis, filius, nomine Eadwardus, de regina sua Alienora, filia comitis de Provencia. Ecclesia Sancti Jacobi Bristollis dedicata est die Sancti Lucaë evangelistæ. Dedicatæ sunt ecclesiæ Sancti Petri Gloucestriaë, de Winchelcumba, de Persora, Majoris Malverniaë, a domino Waltero de Cantilupo episcopo Wigorniaë. Dominus Hubertus de Burgo concordatur cum domino rege, redditis castris suis, scilicet Grosumunt, Albo Castro, Shenefrith.

Reconciliation of Hubert de Burgh with the king. The bishoprick and priory of Winchester retained by the king. Dominus rex tenuit tam episcopatum quam prioratum Wintoniaë, et mortuo priore, constituit quendam priorem Andream nomine, contra libertatem ecclesiæ ejusdem, et multos alios obedientiarios, contradicentibus et reclamantibus et appellantibus omnibus monachis, excepto uno solo. Obiit Alexander episcopus Conventriaë, cui successit Hugo de Pateshulle.

¹ i.e., Launceston.

| ² An error for William de Raleigh.

Sol patitur eclipsim, iii. non. Junii, circa horam sex- A.D. 1239.
 tam. Symon de Monteforti amotus est de curia domini f. 36 b.
 regis et fere omnes qui per eum steterunt. Frethericus Excommu-
 imperator excommunicatur a domino Papa, propter nication of
 contumaciam, et quia, ut dicebatur, combussit clericos the em-
 nuntios domini Papæ, et fratres Minores, et infestavit peror Fre-
 ecclesiam. Dominus Radulphus de Maydeneston factus derick II.
 est frater Minor. Quædam pars cathedralis ecclesiæ The
 Lincolnæ cecidit in Decembri. Die Nativitatis Domini bishop of
 accinctus est Baldwinus de Ripariis gladio militari a Hereford
 domino rege, et eodem die sortitus est nomen comitis becomes a
 Devonæ. Minorite.

xvi. kal. Februarii obiit Isabella comitissa Glouces- Death of
 triæ et Hertfordiæ, Cornubiæ et Pictaviæ, apud Berk- Isabella of
 hamstude. Corpus vero ejusdem humatum est digno Gloucester.
 honore apud Bellum Locum Cisterciensis ordinis, coram
 majori altari. Cor. vero ejus delatum est Theokes-
 beriam humandum coram majori altari in cuppa
 argentea decenter deaurata, per fratrem Henricum de
 Siptune tunc priorem Theokesberiæ, qui ejus obitui
 interfuit. Unde versus,

“ Postremo voto legavit cor comitissa,

“ Pars melior toto fuit huc pro corpore missa.

“ Hæc se divisit, dominum recolendo priorem ;

“ Huc cor quod misit, verum testatur amorem.

“ His simul ecclesiæ sanctæ suffragia prosint,

“ Ut simul in requie cælesti cum Domino sint.”

Intestina vero ejusdem humata sunt apud Messen- Her lega-
 dene, coram majori altari. Legavit domui Theokes- cies to
 beriæ x. libratas terræ de maritagio suo, in villa de Tewkes-
 Sunedune. Item xl. marcas argenti, unum calicem bury.
 argenti deauratum, ii. phialas argenteas, i. turribulum
 argenteum, i. textum coopertum argento, i. phialam,
 quam dominus Papa misit ei cum reliquiis, videlicet
 de Sancto Cornelio Papa, de capillis Sanctæ Elizabeth
 virginis, de tribus pueris, de Sanctis Marco et Mar-
 celliano, de syndone beatæ Agnetis, de sanctis mar-

i.e., Gil-
 bert, earl of
 Gloucester.

A.D. 1239. tyribus Olimpîi, Theodorii, Simpronii, Superbiæ, atque
 Lucillæ, de Sancto Pantaleone martyre, de Sancto
 Damaso Papa, de Sancto Basilio confessore, de sanctis
 f. 37. quadraginta martyribus. Item legavit duas cappas
 de baudeke bene ornatas, et unam casulam bonam
 stragulatam, tunicam et dalmaticam de uno panno.

Her wish
 to have
 been
 buried at
 Tewkes-
 bury.

Hæc omnia fuerunt de capella sua. Ipsa siquidem
 semper habuit in proposito sepeliri in ecclesia beatæ
 Mariæ Theokesberiæ, juxta tumulum G[ileberti] comitis
 viri sui prioris, sed non est passa pro voluntate domini
 Ricardi comitis Cornubiæ viri sui posterioris, qui cum
 corpore suo dedit x. marcas redditus prædicto loco
 quo sepulta est, et quo ipse disposuit sepeliri. In-
 super pro anima comitissæ contulit Templariis dominus
 Ricardus comes x. libratas redditus, hospitali Jeru-
 salem x. libras redditus. Apud Walingeford instituit
 quendam capellanum imperpetuum pro anima ipsius;
 et ad sustentationem ipsius, dedit et confirmavit per
 chartam suam v. marcas redditus. Ipsa siquidem
 cum esset in libera viduitate instituit virum capel-
 lanum imperpetuum pro anima G[ileberti] comitis
 Gloucestriæ et pro anima ipsius apud moniales de Marc-
 yate, et ad sustentationem ipsius dedit et per chartam
 suam confirmavit prædicto loco c. solidos redditus.

Merkyate,
 now Mar-
 ket Street,
 in Bedford-
 shire.

Fidelity
 sworn to
 prince
 Edward.

Dominus rex Angliæ fecit omnes fideles suos
 fidelitatem jurare Eadwardo filio suo, per omnes
 provincias Angliæ, salva fide regis. Magna dissentio
 orta est inter dominum Eadmundum archiepiscopum
 Cantuariæ et conventum Cantuariæ, de priore substi-
 tuendo et aliis controversiis. In crastino Sancti
 Martini discumfitura facta est in Terra Sancta contra
 Christianos per superbiam militum Franciæ, usque cccc.
 milites; lxx. milites capti sunt, quorum septem porta-
 bant baneria. Cæteri occisi sunt.

Defeat of
 the Cru-
 saders
 [at Gaza],
 Nov. 12.

Death of
 Llewellyn.

MCCXL. Obiit Lewelinus princeps Northwalliæ in
 Aprili. Item obiit Elyas episcopus Landavensis iii.
 idus Maii, Willelmus comes Warenniæ in Maio, Johannes

de Lacy comes Lyncolniæ, in Augusto, Johannes A.D. 1240. Sellarius de Bristollis.

Dominus rex Angliæ convocato magno colloquio David, apud Gloucestriam in Maio, accinxit David nepotem son of Llewellyn, suum filium Lewelini gladio militari, et concessit ei succeeds to his father's omnes terras quas pater ejus de jure tenuit, et ibidem lands. portavit prædictus David diadema minus, quod dicitur garlonde, insigne principatus Northwalliæ, per omnia tamen subiciens se regi Angliæ. Dominus imperator misit litteras comminatorias regi Angliæ, monens eum, ut expelleret omnes alienigenas, tam legatum quam alios a regno suo.

Convocato magno concilio a domino rege Londoniæ, f. 37 b. ibidem dominus Ricardus comes Cornubiæ iter arripuit Richard of Cornwall versus mare cum multo comitatu et decenti apparatu, sets off for the Holy Land. ut iret in Terram Sanctam. Ibidem etiam G[ilebertus] Marescallus recessit a curia regis, non obtenta gratia ejus, quia noluit supponere se judicio alienorum et adversariorum suorum; cum comite Cornubiæ mare versus Terram Sanctam petivit. Sed de mandato regis Londoniam rediit, et in omnibus domino regi pacificatur.

Magna inundatio pluviarum fuit apud Gloucestriam, Storms at Gloucester et grandinum apud Herefordiam, et quasi quidam and Hereford. terræmotus ibidem apparuit. Multi prædones in nemoribus et silvis multa flagitia commiserunt, et plures occisi et capti sunt in diversis locis Angliæ. Dominus Papa exegit quintam partem de clericis transmarinis beneficiatis in Anglia. Isabella filia G[ileberti] quondam comitis Gloucestriæ nupsit Roberto de Brus in Maio.

Multa miracula provenerunt apud Eynesham ad brachium Sancti Andreæ, ab Jerusalem ibidem allatum.¹ Refusal of the clergy Omnes et singuli clerici contradixerunt, ne consentirent to pay the in contributionem ad mandatum domini Papæ, pluribus required

¹ *allatum*] *allata*, MS.

- A.D. 1240. rationibus ostensis apud Londoniam, circa festum
 contribution to the Sancti Johannis Baptistæ. Dominus rex et magnates
 Pope, Franciæ susceperunt Ricardum comitem Cornubiæ
 Richard of Parisius, cum magno honore, die Sancti Johannis
 Cornwall Baptistæ. Multa etiam munera et xennia contulerunt
 at Paris, eidem. Nascitur regi Franciæ filia nomine [Blanchia] ¹
 June 24. in Julio. Rex Angliæ fecit diligenter custodire
 marinam undique, timens hostes transmarinos. Dominus
 Eadmundus Cantuariæ archiepiscopus transfretavit in
 Augusto. Ma[u]ricius Landavensis archidiaconus eligitur
 in episcopum Landavensem, sed cassatur, rege eum
 recusante. In Augusto electus Herefordiæ similiter
 Birth of the cassatur. Nascitur regi Angliæ filia nomine Matilda,²
 princess kal. Octobris. Dominus Papa exegit xii. omnium
 Margaret. bonorum beneficiatorum Angliæ. Dominus Otto legatus
 tenuit magnum parliamentum, cum episcopis et abba-
 A parlia- ment in
 London tibus apud Londoniam, in octavis Omnium Sanctorum.
 under Ibidem habuit a domo Theokesberiae l. marcas argenti ;
 Otho, et nihilominus abbas ejusdem loci vocatus est a domino
 Nov. 8. Papa, ut personaliter veniat ad concilium, omni
 occasione cessante. Dominus legatus transfretavit post
 Natale Domini, ut iret ad concilium. Similiter et
 f. 38. episcopus Exoniæ et Wygorniae episcopus non multum
 post. Plures tam abbates quam alii viri religiosi
 timentes minas imperatoris, miserunt quoad melius
 potuerunt nuntios et procuratores suos ad curiam,
 inter quos misit dominus Robertus abbas Theokesberiae
 Hugonem clericum, ut eum excusaret. Accepit pro-
 curationem suam in crastino Sancti Vincentii. Obiit
 Jan. 23. Sanctus Eadmundus archiepiscopus Cantuariæ circa
 Death of festum Sancti Eadmundi, itinerando versus Romam.
 archbishop S. Edmund, Nov. 16. Obiit Johannes prior Lantoniæ juxta Gloucestriam, in
 Nov. 16. die Sancti Thomæ martyris. Obiit Morgan Cham in
 Dec. 29. Febuario, et sepultus est apud Morgan. Dictum est

¹ A blank space in MS.| ² Matilda] An error for Margareta.

quod Dominus multa miracula operatur ad memoriam A.D. 1240.
 beati Eadmundi Cantuariæ archiepiscopi Cantuariæ Miracles at
 Pontigny.
 apud Pontiniam, ubi humatus est.

Die Sancti Agnetis venit quidam nuntius domini Jan. 21.
 Papæ deferens iterato literas citatorias, ut dominus The abbat
 abbas veniat ad concilium, et illæ literæ fecerunt again sum-
 mentionem de prioribus. Die Cathedræ Sancti Petri moned by
 statutum est, ut non nisi tres psalmi familiariter the Pope.
 dicantur, scilicet, *Deus in adjutorium, Ad te levavi, De* Feb. 22.
profundis, tam in albis quam in xii. lectionibus et Statute
 tribus, secundum statutum capituli generalis. Petrus respecting
 de Egleblanche factus est episcopus Herefordiæ, intro the Psalms
 nizatur post Natale Domini. to be used
 at the ordi-
 nary ser-
 vices.

Ricardus de Clare redemit terram suam Gl[am]orgiæ, Aug. 5.
 datis avunculo suo G[ileberto] Marescallo quingentis The
 marcis, circa festum Sancti Oswaldi. In Martio consoli- church of
 data est ecclesia de Chitelhamptune per dominum W[il- Chittle-
 lelmum] de Bruere episcopum Exoniæ, et abbatem et hampton
 conventum Theokesberię veros patronos, et collata given to
 est per eosdem magistro W[illelmo] de Staneweya. W. de
 Stanway.
 Nihilominus commendavit eidem dominus episcopus
 et commendatam concessit ecclesiam Sanctæ Wennæ
 in Cornubia, ad præsentationem verorum patronorum,
 abbatis et conventus Theokesberię. Rogavit autem
 Herebertus filius Mathæi dominus de Chitelhamptune
 magistrum W[illelmum] ut concederet eidem can-
 tariam in capella sua de Slo. Prædictus vero W[illel-
 mus], requisito consensu dictorum abbatis et conventus,
 et scriptis hinc inde confectis, de omnimoda indem-
 nitate matricis ecclesiæ adquevit. In quibus scriptis
 protestatus est prædictus H[erebertus] abbatem et
 conventum Theokesberię veros esse patronos prædictæ
 ecclesiæ de Chitelhamptune. Capellanus vero qui pro
 tempore fuit, præstabit juramentum fidelitatis rectoribus
 dictæ ecclesiæ imperpetuum successive. Nascitur Ri-
 cardo de Clare filia nomine Isabel, in Maio.

A.D. 1240.

Peace
between
Richard of
Cornwall
and the
Sultan
Melik-
Saleh.

f. 38 b.
Irruption
and de-
struction
of the
Tartars.

Peter of
Savoy
made earl
of Rich-
mond.

The jus-
tices itine-
rant at
Worcester
and Ox-
ford.

Dominus Ricardus comes Cornubiæ fecit pacem et treugas cum Soldano Babilonis, et redditi sunt captivi hinc inde, et maxime Francorum qui captivati fuerunt apud Gazam, inter quos fuit comes de Muntfort,¹ et reddita sunt castra et casalia, et multi nobiles ibidem.

Obiit quædam gens quæ dicuntur Tartari, filii Ismael, egressi de cavernis ad xxx. milia milium et amplius. Vastaverunt omnes provincias per quas transitum faciebant. Sed dux Baverensis² multos interfecit et in fluminis rivo præcipitavit.

MCCXLI. Petrus de Sauueya in Natali Domini accinctus est gladio militari, et datus est ei a domino rege honor de Richemund, et vocatus est comes de Richemund. Circa idem tempus itineraverunt iusticiarii apud Wygorniam, Robertus de Laxentunc cum sociis suis, et W[illelmus] de Eboraco cum sociis suis, apud Oxoniam. Magister Nicholaus de Fernham consecratur in episcopum Dunholmi, in ecclesia Sancti Oswaldi regis apud Gloucestriam, a venerabili domino W[altero] de Grey Eboraci archiepiscopo, v. idus Junii. Dominus G[ilebertus] episcopus Galwey³ consecravit altare Sancti Wlstani in honore ipsius et Sancti Martini, et contulit xxx. dies relaxationis, et altaribus Sancti Nicholai et Sancti Jacobi l. dies, sicut in authenticis suis plenius continetur.

Circa kal. Junii obiit Ricardus de Greynwill, et sepultus est in capitulo Sancti Jacobi Bristollis. Alienora de Britannia consanguinea domini regis Henrici Angliæ obiit, iv. idus Augusti, et sepulta fuit in ecclesia Sancti Jacobi Bristollis, sed circa festum Sancti Nicholai vi regia apud Ambresburiam translata est.

Death of
Eleanor of
Bretagne.

¹ i.e., Almaric de Montfort.

² Otho II., duke of Bavaria.

³ Galwey] i.e. Galloway.

Gilbertus Basset obiit circa ad Vincula Sancti A.D. 1241.
 Petri. Circa Assumptionem beatæ Mariæ obiit comi- Aug. 1.
 tissa Herefordiæ,¹ et sepulta est apud Lentoniam juxta Aug. 15.
 Gloucestriam. Circa idem tempus obiit Johannes Biset
 apud Salopesburiam, et sepultus est apud Bradeleyam.

Constitutum est in capitulo Theokesberię per domi- Manner in
 num Robertum abbatem, conventu consentiente, ut which the
 festum dedicationis solemniter prima die celebretur, dedication
 sicut dies Assumptionis beatæ Mariæ; cæteris vero feast of the
 diebus sicut in albis, et die octavo in cappis; et agentur abbey is to
 octavæ per omnia sicut Paschæ, exceptis tribus diebus be kept.
 capparum. Nos concessimus Roberto capellano, rectori Church of
 ecclesiæ de Belle, decimas nostras de Fífide et Calde- Bellchal-
 wall, pro xii. solidis annuis, xii. kal. Junii. well.

Circa festum apostolorum Petri et Pauli obiit G[ile- f. 39.
 bertus] Marescallus in tornamento apud Ware, et Accidental
 sepultus est apud Novum Templum Londoniæ. Vene- death of
 rabiles patres legati, Franciæ nomine Prænestinus,² et Gilbert
 Angliæ nomine Otto, circa Inventionem sanctæ crucis Marshall,
 ab imperatore Romano Frederico capti in mari et June 29.
 imprisonati sunt, cum archiepiscopis, episcopis, et aliis The
 quamplurimis. French and
 English
 legates im-
 prisoned
 by the
 emperor,
 May 3.

Justiciariis itinerantibus apud Gloucestriam, scilicet
 Roberto de Lexentune cum sociis suis, homines de
 Thodeam³ portaverunt breve de nova deseysina super
 abbatem Theokesberię, quod cassatum est, et ipsi in
 misericordia domini regis. Postea provisum fuit inter Arrange-
 dictum abbatem et Ricardum le Poer et hæredes suos, ment be-
 ut brueriam et turbas sumant, et cotarii sui, et com- tween the
 munis sit pastura, sicut solebat, sed nihil potest utraque abbey and
 pars dare vel vendere, nisi de suo proprio; et super R. le Poer.
 hoc cyrografum est confectum inter partes. Die Sancti Aug. 10.
 Laurentii dominus Johannes Dariensis⁴ episcopus conse-

¹ Maud, daughter of the count of Ewe, wife of Humphry de Bohun, earl of Hereford.

² Jacobus de Pecoraria, cardinal bishop of Palestrina.

³ Thodeam] Probably Todenham.

⁴ i.e., of Derry.

A.D. 1241. cravit duo magna signa nova in choro ; et in crastino altare Sancti Thomæ martyris super vivarium, cui contulit xiii. dies relaxationis per chartam suam.

Richard of Cornwall goes to Rome, June 24. Dominus R[icardus] comes Cornubiæ rediens a Terra Sancta, circa Nativitatem Sancti Johannis Baptistæ Romam adivit, ut pacem inter ecclesiam et imperium reformaret.

Submission of David. Aug. 24. Dominus Henricus rex Angliæ veniens apud Salopesburiam, cum orta esset discordia inter ipsum et Walenses, David filius Lewelini venit circa festum Sancti Bartholomæi ad eundem locum, et satisfecit domino regi, tradens ei fratrem suum Grifinum, qui ad

Henry, son of the emperor, slain by the Tartars, Sept. 26. Londoniam ductus incarceration. Henricus filius imperatoris Frederici a Tartaritis occisus est, et magna strages hominum facta est in vigilia Sanctorum Cosmæ et Damiani. Obiit Benedictus persona Sanctæ Crowennæ in Cornubia. Die Sanctæ Fidis factus est eclipsis solis per duas horas, licet non plenarie, sed particularis.

Eclipse, Oct. 6. Deodatus fuit præsentatus ad ecclesiam Sanctæ Crowennæ, circa festum apostolorum Symonis et Judæ. Die

Oct. 28. Sanctorum Crispini et Crispiniani translata sunt corpora Roberti filii Haymonis et Benedicti abbatis usque in chorum, in læva parte magni altaris ; et corpus Roberti abbatis, quod jacebat ad ostium ecclesiæ, positum est in capitulo, in loco ubi Benedictus abbas prius jacebat, agente domino Roberto abbate.

f. 39 b. Death of Pope Gregory IX., April 25. Oct. 18. Walter Marshal made earl marshal and earl of Pembroke, Oct. 28. Obiit Gregorius Papa circa festum Sancti Marci, cui successit Celestinus, qui sedit tantum per xi. dies. Obiit Rogerus Londoniæ et Hugo Coventriæ, episcopi, circa festum Sancti Lucæ evangelistæ. Dominus rex investivit¹ Walterum Mariscallum virga marescalciæ Angliæ. Die Sanctorum Symonis et Judæ fecit eum comitem de Pembroch. Magister W[illelmus] de Stane-weye profectus est Romam pro episcopo Exoniæ xv. kal. Decembris. Dominus episcopus Exoniæ instituit

¹ investivit] infuit, MS.

Deodatum in ecclesia Sanctæ Crowennæ. Die Sanctæ A.D. 1241.
 Barbaræ reddidit nobis Deodatus obligationem quam Dec. 4.
 de nobis habuit, et etiam obligationem Tresmundi, de
 c. solidis, tanquam procurator ejus. Nos contulimus Church of
 Tresmundo ecclesiam de Senesdune, mediante procura- Shening-
 tore suo Deodato. ton.

Dominus abbas Robertus tertius constituit, ut in die Pittance on
 anniversario Isabellæ comitissæ, et in omnium patrum the anni-
 et matrum, parentum, et omnium benefactorum, con- versaries of
 ventus habeat ad pitantiam x. sol. de Wynburne, the bene-
 disponendos per manus prioris Theokesberiæ, qui pro factors,
 tempore fuerit, de quadam terra quam dirationavit &c., to
 coram justiciariis itinerantibus de hæredibus H. filii the con-
 Warini. vent.

Dominus Ricardus comes Cornubiæ applicuit in Return of
 Angliam apud Doveram, die Sanctæ Agnetis, de Terra Richard of
 Sancta; et dominus Walterus Wygorniaë episcopus Cornwall,
 venit cum eo, de transmarinis partibus; qui cum honore Jan. 21.
 suscepti sunt. Obiit Celestinus Papa, nocte Sancti Death of
 Martini. Walterus Marescallus comes duxit in uxorem Pope Ce-
 comitissam Lincolniaë nomine Margeriam,¹ uxorem quon- lestine.
 dam Johannis comitis Lincolniaë, circa Epiphaniam Nov. 11.
 Domini.

Dominus Ricardus Crassus abbas Eweshamiaë, can-
 cellarius domini regis, canonice eligitur in episcopum
 Coventrensem, sed non multum post dictæ electioni
 renunciavit, et de novo eligitur W[illelmus]² cantor Co-
 ventriaë, tam a monachis quam a canonicis Lichesfelde.
 xiii. kal. Martii obiit Adam persona medietatis ecclesiæ
 Sanctæ Trinitatis Bristollis. Magister Willelmus de
 Stanewey rediens ab itinere Romano, vix evasit potes-
 tatem imperatoris. viii. idus Aprilis obiit Johannes
 Sellanus, persona Sancti Johannis Bristollis. Schisma
 non modicum et dissidentia inter fratres cardinales
 fuit. Dominus rex extorsit a nobis xx. marcas, ad

¹ Daughter of Robert de Quinci. | ² William of Montpelier.

A.D. 1241. itinerandum in partibus transmarinis. Circa festum
 Death of Sancti Nicholai obiit Johanna¹ imperatrix, et sepulta
 the princess Isabella, est apud Barensem urbem. iii. idus Aprilis obiit
 wife of Caducanus episcopus Bangorum, apud Doram.
 Frederick II.

Dec. 6. MCCXLII. Nos dedimus ecclesiam Sancti Johannis
 f. 40. Bristollis Ricardo capellano, qui quondam tenuit medie-
 tatem ecclesiæ Sancti Petri, quam consolidatam con-
 tulimus Symoni de Redenovere clerico. Et ecclesiam
 Sancti Michaelis ibidem dedimus Rogero de Swines-
 hefd, quam H. vicarius de Hilmeduna² resignavit.

May 6. Dominus Henricus rex Angliæ transfretavit circa
 festum Sancti Johannis in Portam Latinam, cum magno
 exercitu. Dominus Robertus tertius abbas pacavit xx.
 marcas domino regi apud Portesmuth, et Johanni de
 Pleyssi xv. marcas, pro bosco quem aliquando emimus
 de Johanne Byset. Audito ibidem de morte Nicholai
 Advice of bishop personæ de Merlawe, dominus abbas adivit episcopum
 Grosseteste to the abbat Lincolnæ³ apud Londoniam, ubi tunc multi fuerunt
 respecting the presen- episcopi in unum congregati, et cum de dicta ecclesia
 tation to the church sermocinaretur, in usus proprios convertenda, durum
 of Great habuit contradictum. Tandem consuluit episcopum
 Marlow. super præsentatione G[ileberti] de Clare pupilli. Qui

dedit in consilio, ut unum idoneum præsentaret, et ipse
 ordinaret ad commodum ipsius G[ileberti], ut de dicta
 ecclesia acciperet per manum personæ xxvi. marcas,
 nomine simplicis beneficii, donec ei provisum fuerit in
 aliquo beneficio ecclesiastico, per nos vel per alium. Et
 sic dominus abbas præsentavit magistrum Willelmum
 de Staneweya ad dictam ecclesiam, die Mercurii proxima
 May 21. post festum Sancti Dunstani, qui benigne admissus est.
 Et dominus abbas coram dicto episcopo protestatus est,
 se velle præsentasse B[erardum] de Secya, si præsens
 esset, vel ejus certus procurator, et super hoc accepit
 literas domini episcopi patentes testimoniales, et literas

¹ An error for Isabella.

² Himbleton.

³ R. Grosseteste.

domini S[tephani]¹ decani Herefordiæ in testimonium, A.D. 1242. apud Vetus Templum Londoniæ, et magister prædictus Willelmus literas inquisitionis eodem die asserebat se denuntiasset dicto B. in ecclesia sua de Tweninge, ut compareret per se vel per idoneum procuratorem ad prædictam præsentationem proseguendam, prout est inde in schedula prope inserta. Sabbato post festum July 5. apostolorum Petri et Pauli protestati sumus per literas nostras missas domino Lincolnæ, nos ratam habere ordinationem circa beneficium simplex conferendum G[ileberto] de Clare, de ecclesia de Merlawe, donec eidem provisum fuerit, in beneficio curam animarum habente vel non habente, quod cum acciperet a nobis vel a quocumque, cessabit dicti beneficii solutio.

Obiit Nicholaus de Spinewile persona de Merlawe, v. non. Maii. W. persona apostolorum Philippi et Jacobi Bristollis, in vigilia Sancti Dunstani. Obiit May 18. Nicholaus de Cranford v. non. Julii.

Eodem die monuit dominus abbas magistrum J[ohan-nem] de Northtune archidiaconum de Midelsex, cui tenebamur in ii. marcis et dimidia, ut veniret et re- f. 40 b. ciperet ecclesiam Sancti Jacobi de Fer Bristollis, sicut continetur in charta sua, quæ non est vicaria, licet pensionaria prioratui Sancti Jacobi Bristollis. Et hoc factum est in domo sua juxta cathedralem ecclesiam Sancti Pauli Londoniæ, per magistrum W[illelmum] prædictum et Hugonem clericum, scilicet in certo domicilio suo.

Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wygornæ dedicavit ecclesiam de Marsfeld kal. Junii. Willelmus de Marisco capitur apud Lunday et plures alii piratæ, et ducti sunt captivi vii. idus Julii. Non multo post tractus et suspensus est apud Hulmos Londoniæ. Capture and execution of William Marsh.

Nos dedimus ecclesiam de Frome Quintini Rogero de Swyneshefd. Rogerus de Lagerne rector ecclesiæ de Tarente, opposuit se, dicens se esse privilegiatum ad Church of Frome S. Quintin.

¹ Stephen Thorne.

A.D. 1242. plura beneficia habenda. Sed compertum est quod non habuit, et dictus Rogerus de Swyneshefd sic institutus est in ecclesia de Froma. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wygorniae concessit vii. dies relaxationis omnibus transeuntibus per cimiteria episcopatus sui, dicentibus ternam orationem Dominicam. Dominus Robertus Groseteste episcopus Lincolniae ordinavit, ut G[ilebertus] de Clare acciperet xxvi. marcas annuas nomine simplicis beneficii, de ecclesia de Merlawe.

July 22.
Battle of
Saintes.
Conduct of
Hugh,
count de la
Marche.
July 20.
Churches
of Chittle-
hampton
and S.
Wenn.

Circa festum Sanctae Mariæ Magdalenæ, factus est congressus inter exercitum regis Angliæ et Galliæ extra civitatem de Seyntes, et per prodicionem comitis Marchiæ clausæ sunt januæ dictæ civitatis contra regem Angliæ. Circa festum Sanctæ Margaretæ datur ecclesia de Chitellhamptune magistro Willelmo de Staneweya commendata, quæ prius eidem fuit intitulata, et domino S[tephano] domini Papæ capellano ecclesia Sanctæ Wennæ, quæ dicto Willelmo prius fuit commendata, et dictus magister Willelmus protestatus est, se velle dare de camera sua tres marcas annuas ad exoneramendam domum, quoad sex marcas R. Crispini. Præterea protestatus est se velle reddere nos indemnes propriis expensis, si Berardus voluerit nos convenire super ecclesiam de Merlawe. Circa idem tempus præsentatus fuit W. filius W. de Kent ad ecclesiam apostolorum Petri et Jacobi Bristollis, et Hugo clericus ad ecclesiam Sancti Petri Bristollis.

July 25.
Distur-
bances in
Glamor-
ganshire
quieted by
abbat
Robert
and others.
f. 41.

Circa festum Sancti Jacobi apostoli audito Ricardus de Clare, quod Hoelus filius Mereduth et Resus filius Grifini G. de Turbewille bellarent ad invicem, et pacem terræ de Glamorgan Mischm et Seynhmich perturbarent, noluit ille ire, sed ex consulto misit loco suo dominum Robertum abbatem Theokesberiae, W. de Kardif, Jacobum de Clare, et plures alios de specialibus amicis suis, ut investigarent causamurbationis; qui convocato comitatu apud Kardif quinto kal. Augusti, pacificaverunt dissidentes prout potuerunt, acceptis obsidibus, videlicet a Hoelo plegios omnes Glamorgenses,

a Reso filium suum, quem in castro de Kardif dimise- A.D. 1242.
runt obsidem pro dicto Reso. Inter agendum dominus The church
abbas Landblethian adivit, ut missionem ejusdem ec- of Llanble-
clesiæ acciperet, secundum mandatum prioris Winche- thian.
cumbe, subdelegati domini Papæ, propter privationem
Rogeri Meylok, quam fecit super solutione quam facere
omisit de firma prædictæ ecclesiæ. Archidiaconus vero
de Landavia¹ constituit ibidem quendam vicarium Tho-
mam de Pennarh, auctoritate ordinaria, vacante sede
Landavensi, quem dominus abbas nullo modo voluit
admittere, quo viso, dictus Thomas resignavit dictam
vicariam, dicens se nolle contendere cum domino abbate.
Dominus vero abbas dictam vicariam contulit eidem
Thomæ auctoritate ipsius et conventus sui, concedens
ei omnes obventiones dictæ ecclesiæ præterquam gar-
bas, ita ut sustineat omnia onera, ordinaria et consueta;
et dictus Thomas fecit fidelitatem domino abbati ibi-
dem. Prædictus autem Rogerus rogavit dominum
abbatem, ut permetteret ei tenere dictam ecclesiam ad
firmam, sicut eam prius tenuit; quod dominus abbas
nullo modo voluit concedere, sed in pleno cōmitatu
de Kardif protestatus est, quod si aliquid damnum
pateretur in facultatibus suis vel suorum in partibus
Walliæ, nulli imputaret nisi prædicto Rogero et suis.
Ad petitionem tamen Resi avunculi sui, et aliorum
amicorum suorum, promisit dominus abbas, ut eidem
Rogero daret v. marcas annuas, et hoc fecit mera
ductus liberalitate. Nuper post apud Glocestriam, ad
petitionem R[icardi] de Clare, concessit ei vi. marcas
annuas, quas ipse recusavit, dicens se velle expectare
gratiam pleniorē. Nos autem ad majorem securi-
tatem literas tuitionis Ricardo de Clara vicecomiti
Glamorgensi impetravimus.

Quidam canonicus Lantonizæ juxta Gloucestriam oc- Murder at
cidit socium suum in dormitorio, vi. kal. Augusti. Die Llanthony.
f. 41 b.

¹ Maurice.

A.D. 1242. Sancti Donati obiit Gilebertus de Sullie vicarius de
 Aug. 7. Kenefek; Nicholaus quondam abbas de Eynesham v.
 Presenta- idus Februarii. Nos dedimus vicariam de Kenefek
 tion to the church of Waltero Aluredi, in vigilia Sancti Bertini, qui eodem
 Kenvig, die fecit fidelitatem in capitulo nostro de omnimoda
 Sept. 4. facultate nobis conservanda quoad dictam vicariam,
 quam archidiaconus Landavensis¹ tradidit domino Wal-
 tero causa rei seriendæ, nec tamen instituit, quia J.
 rector ecclesiæ Sancti Andreæ opposuit se, dicens abba-
 tem et omnes obedientiariorum esse excommunicatos, et
 ideo non potestatem [habere] excom[municatum] præ-
 sentandi. Rogerus Meylok non deferens sententiæ qua
 ligatus fuit per judicem a domino Papa delegatum, post
 missionem quam nobis fecit archidiaconus Landavensis
 in ecclesia de Landblethian, ad mandatum dicti judicis
 dictam ecclesiam adivit et bladum rapuit, trituvit,
 et asportavit, et homines minatus est, se velle dare
 incendio bona nostra tam in Anglia quam in Wallia;
 quo audito dominus abbas et timens periculum ei im-
 minere, providit dare eidem Rogero xii. marcas annuas,
 donec posset providere in aliquo beneficio in Anglia vel
 in Wallia, volens si quomodo posset, pacem redimere et
 possessionem dictæ ecclesiæ retinere.

Roger
 Meylok
 and the
 church of
 Llanble-
 thian.

Dominus Walterus episcopus Wigorniae nitebatur
 facere vicarium in ecclesia nostra Theokesberiae, et
 Sancti Jacobi Bristollis, contra Romanorum pontifi-
 cum privilegia et alia munimenta ecclesiæ nostræ, circa
 Nativitatem beatæ Virginis. viii. idus Octobris sigil-
 lata fuit charta Thomæ vicarii de Landblethian, et
 eodem die fecit juramentum super omni fidelitate ec-
 clesiæ nostræ conservanda. Eodem etiam die signatæ
 fuerunt literæ præsentationis magistri N. de Hereford
 ad ecclesiam de Essemere. Memorandum quod compo-
 sitio quæ aliquando facta fuit inter G. de Derleye et
 nos super decimis de Kenemertone, sic post mortem
 Kemerton.

The
 bishop of
 Worcester
 attempts to
 place a
 vicar at
 Tewkes-
 bury,
 Sept. 8.

Composi-
 tion re-
 specting
 the tithes of
 Kemerton.

¹ Maurice.

ipsius continuata est, quod nos solvimus die Sanctorum A.D. 1242.
 Germani et Vedasti per manum Hugonis clerici, ra- July 31
 tione dictarum decimarum, ii. solidos Roberto procura- and Feb. 6.
 tori vel potius tutori filii Ricardi Muchegros rectoris
 ecclesiæ de Kenemertone, videntibus W. et Mauricio
 capellanis et aliis. Dominus Willelmus Exoniensis epi-
 scopus admisit Stephanum de Anagnia domini Papæ
 capellanum ad ecclesiam Sanctæ Wennæ, procurante
 magistro Willelmo de Stanewey.

“ Berardus rector ecclesiæ de Catfeld abbati Theokes- f. 42.
 beriæ salutem. De status mei continentia vobis Letter of
 lator præsentium poterit vobis oretenus reserare. Berard
 “ Quid actum sit penes vos de facto meo et aliis meis rector of
 “ in Anglia mihi vestris literis intimetis. Valete.” Catfield to
 the abbat.

Istas literas detulit ad nos Russel cursor suus, die
 Sanctæ Fidis. Oct. 6.

Die Sancti Wilfridi dominus abbas et prior noster Oct. 12.
 convenerunt apud Stokes, ut tractarent de pace inter
 magistrum Hubertum rectorem ecclesiæ de Cliva
 super minutis decimis de Guderintone; nihil inde
 fecerunt ad tempus.

iv. kal. Novembris obiit piæ memoriæ magister
 W[illelmus]¹ prior Wigorniae; Jocelinus episcopus Ba-
 thoniae circa octavas Sancti Martini. Comes Rogerus Nov. 18.
 Bigod, comes Wintoniae,² Willelmus de Sey, Willelmus
 de Vesci, et alii quamplures redierunt a partibus
 transmarinis in Octobri.

In octavis Sancti Martini dominus episcopus Wi- Richard de
 gorniae, convocatis apud Fladebure abbatibus, prioribus, Gundicote
 et aliis viris religiosis et clericis suis præsentatis coram made prior
 eo, septem fratribus de gremio matris ecclesiæ Wi- of Worces-
 gorniae, multis habitis colloquiis, tandem præfecit eis ter,
 priorem Ricardum de Gundicote sacristam dictæ ec- Nov. 18.
 clesiæ, et fecit eum installare in vigilia beati Edmundi Nov. 19.
 per Vincentium personam de Blokkeley. Ricardus

¹ William de Bedeford.

| ² Roger de Quincy.

A.D. 1242. comes Cornubiæ adivit Tolosam, ut duceret uxorem
 Expedition of Richard
 of Corn- filiam comitis Provinciæ S[anchiam], sororem reginæ
 wall to Angliæ, et ibidem præmunitus fuit per fratrem¹ suum
 Toulouse, filium comitis Marchiæ, quod parabantur ei insidiæ;
 with a view quo audito, iter suum reflexit, et Angliam petens,
 to his licet cum magno labore, applicuit apud Pertusum
 marriage, muris² in occiduis partibus Cornubiæ.

Walterus Aluredi accepit chartam de vicaria de Kenefek, in Decembri. Dominus Willelmus episcopus Exoniæ permisit, ut ecclesia Sanctæ Wennæ cederet in usus nostros ad satisfaciendum S[tephano] domini Papæ capellano de x. marcis annuis, procurante Thoma priore Bristollis, in Decembri.

Obiit Henricus de Cerne in Novembri, Adam de Pultona senior in Decembri, Mauricius archidiaconus Landavensis xix. kal. Januarii, dominus Ricardus Crassus abbas Eveshamiæ vi. idus Decembris. In ultra-
 Feb. 22. marinis partibus obiit W. persona de Lich, Cathedra Sancti Petri.

Exchange of benefices between Tewkesbury and the chapter of Exeter. f. 42 b. Circa festum Epiphaniæ, venit dominus Robertus abbas Theokesberię apud Exoniam, et ibidem a domino Willelmo Briwere honorifice susceptus est et exhibitus, et dum causa ageretur de permutatione ecclesiarum Theocensis et beati Petri Exoniæ, sic ordinatum est, utraque parte consentiente, scilicet, ut ecclesia de Chetelhamptone in Devoniam et Sanctæ Wennæ et Sanctæ Crowennæ in Cornubiam, cum omnibus pertinentiis suis cedant in usus Theokesberię, qui fuerint pro tempore; Exoniensi vero capitulo et ecclesiæ cedant ecclesia de Winkeleye in Devoniam, ecclesia Sancti Sancredi et Trevalgi in Cornubiam, et hinc inde partes de capitulo scripta acceperunt.

Circa Annuntiationem beatæ Mariæ dedimus Mauricio filio Rely Wrgan ii. marcas annuas de prioratu

¹ i.e., Richard Marshall, his brother-in-law by his first marriage.

² Porth-Enys, now Mousehole.

de Kardif, donec ei in uberiori beneficio provideremus, A.D. 1242. et ipse recessit a pensione de Landoch,¹ in qua intrusus fuit per M[auricius] archidiaconum Landavensem avunculum suum. Treugæ captæ sunt in Aprili inter regem Angliæ et Franciæ ad v. annos sequentes. Obiit magister Willelmus Scottus archidiaconus Wigorniae.

MCCXLIII. Dominus abbas Theokesberiae mera ductus voluntate, die Sancti Barnabæ apostoli assignavit redditum infirmariæ xxvii. solidos præter illum quem prius habuit, videlicet x. solidos, quos Robertus Fromund assignavit ecclesiæ nostræ de quodam molendino in Dorset, solvendo per manum prioris de Craneburne qui fuerit pro tempore; et vii. solidos de Langeford juxta Gloucestriam, et ii. solidos quos dedit Emma de Swereford ecclesiæ nostræ in vico Fabrorum, et viii. solidos de tenemento Elgari quod dedit ecclesiæ nostræ, quando ibidem habitum monachilem suscepit, quod est secus portam Sancti Osuualdi Gloucestriæ. Dedit insuper et concessit redditus xl. solidorum de Werestone annuatim suo perpetuo ad cooperiendum dormitorium nostrum. Dedit etiam cantariæ nostræ dimidiam marcam de Bukintone, quæ pertinuit ad cameram suam, et quatuor solidos de Edrichestone² qui simul pertinuerunt ad cameram suam, præter redditum quem prius habuit.

Vincentius de Bergeveni persona de Blokkeley factus est archidiaconus Wigorniae, in Junio. Isabel de Clara peperit R[oberto] de Brus filium nomine [Robertum]³ in Julio. B[erardus] de Secia misit literas suas propter pensionem suam, die Martis proxima ante festum Sancti Petri ad Vincula, et constituit procuratorem suum in Anglia generalem magistrum Reginaldum de Lundonia, rectorem ecclesiæ de Orpentone, in omnibus causis et negotiis suis.

Income assigned by the abbat to the infirm-ary, June 11.

Income assigned for covering the dormitory, and for the chantry.

¹ Landough.

² Atherstone upon Stour.

³ A blank space in MS.

- A.D. 1243. Dominus Senebaldus catholice eligitur in summum pontificem ad festum Sancti Johannis Baptistæ, qui mutato nomine ejus, vocatus est Innocentius quartus.
- Pope Innocent IV. June 24. Thieves caught within the abbat's liberty to be judged in his court. Milites hundredi Theokesberiae et de Derhusta adjudicaverunt domino abbati Theokesberiae ab antiquo usitatum libertatem, quod latro, qui captus fuerit infra libertatem domini abbatis, in curia ipsius debeat condemnari, sicut quidam cum latrocinio captus ab eisdem in eadem curia condemnatus fuit et suspensus.
- Sept. 2. Nascitur R[icardo] de Clara filius nomine G[ilebertus] in crastino Sancti Egidii apud Christi ecclesiam in Dorsetia. Idem Ricardus legitimam ætatem attigit in vigilia Osuualdi regis et martyris; sed quia dominus rex agebat in partibus transmarinis, nondum potuit habere terras suas, quoniam nuncii sui quos miserat propter dictum negotium redierunt, infecto negotio.
- Aug. 4. Nascitur Henrico regi Angliæ filia nomine [Beatrix]¹ in partibus transmarinis. Obiit Hubertus de Burgo apud Banstude, comes de Kent, et Hugo comes de Arundel. Obiit Henricus Folet abbas Sancti Petri Gloucestriæ, idus Julii; Radulfus de Nova Villa cancellarius Angliæ iv. non Februarii, et episcopus Cicestriæ; magister Stephanus de Tisleberia in Februario. Dominus rex applicuit in Angliam apud Portesmuthe die Veneris proxima ante festum Sancti Michaelis.
- Birth of princess [Beatrice]. Death of Hubert de Burgh, Ralph Neville, &c. J. rector ecclesiæ de Dinaspois evicit causam quæ vertebatur inter nos et ipsum, et xv. marcas ratione expensarum factarum pro dicta causa proseguenda; et obtinuit minutas decimas pro quibus movit quæstionem. Nos misimus magistrum J. de Bek ad curiam Romanam pro negotiis ecclesiæ nostræ expediendis circa Decollationem beati Johannis Baptistæ. Dominus rex Angliæ reddidit Ricardo de Clare omnes terras suas
- Suit between the convent and the rector of Dinas Powis. Aug. 29.

¹ Blank in MS.

simul cum terris quas Ricardus comes Cornubiæ tenuit, A.D. 1243. in vigilia Sancti Michaelis, apud Wintoniam.

Vacante sede Landavensi, et mortuo Mauricio archidiacono ejusdem loci, agente etiam domino rege in partibus transmarinis, Ricardus de Clare dominus de Glamorgan auctoritate dominationis suæ dedit archidiaconatum dicti loci Radulfo de Novo Castro, quibusdam canonicis consentientibus, quibusdam non; qui aliquandiu illum tenuit, et proventibus gaudebat. Sed processu temporis per regios procuratores in Anglia substitutus est alius et installatus, quod prædictus Radulfus patienter sustinuit, nolens aliquam movere controversiam propter dominum suum dictum Ricardum de Clare, qui nondum suscepit saisinam terræ suæ in Angliæ. Dictus vero archidiaconus ordinavit quendam vicarium in capella Sancti Johannis de Kardif, ob cujus gravamen R. de Derby, tunc prior dicti loci, præsentiam domini Papæ appellavit, et ad tuitionem appellationis suæ capitulum Cantuariæ; et H[enricus]¹ prior noster dictum locum adivit, ut dictam tuitionem ad judices impetraret, circa festum Sancti Michaelis.

The arch-deaconry of Llandaff.

f. 43 b.

Appeal of the prior of Cardiff against the archdeacon of Llandaff.

He died on the day intended for his installation, v. Annal. Wygorn. Wharton, i. p. 492. Walterus de Sancto Johanne, prior Sancti Petri Gloucestriæ, canonicè electus in abbatem ejusdem loci, benedicitur apud Basinges iv. non. Octobris. Nos dedimus magistro J[ohanni] le Noble v. marcas annuas, donec eidem in competentiori loco per nos provisum sit, vel pro patrocínio suo nobis præstando sicut decet. Sigillata autem charta sua fuit die Exaltationis sanctæ crucis. Statutum est tempore domini Roberti abbatis tertii, assensu totius conventus, ut de cætero quolibet anno dentur conventui pellicia, et datur maledictio Dei omnipotentis et omnium Sanctorum hoc statutum aliquando infringentibus, necnon et viii. coopertoria da-

Sept. 14.

Order respecting the dresses of the monks.

¹ Henry of Banbury.

A.D. 1243. buntur singulis annis, et protestatus est dictus abbas in capitulo, coram toto conventu, quoniam sufficit substantia cameræ ad dictorum supplementum, audiente fratre Martino tunc camerario et testimonium perhibente.

Johannes de Felda præcentor Gloucestriæ canonice eligitur in abbatem ejusdem loci; confirmatur, benedicitur die Sancti Nicholai, installatur die Sanctæ Lucie.

Dec. 6.
Dec. 13.

W. de
Raleigh
made
bishop of
Winches-
ter.

Domino Willelmo de Radlege episcopo Northwiche conceditur a domino Papa Innocentio IV. episcopatus Wintoniæ, ad quem a monachis dicti loci canonice electus fuit, licet per dominum regem differretur. Et dominus Papa prædictus a domino rege Angliæ omnia arreragia tam tributi debiti curiæ Romanæ, post mortem Papæ Gregorii, quam denariorum Sancti Petri instanter exegit.

f. 44.
Arch-
bishop
Boniface.

Beatrice,
countess of
Provence,
in Eng-
land.

Marriage
of Richard
of Corn-
wall.

Nov. 22.

Bonifacius confirmatur ab eodem Papa in archiepiscopum Cantuariæ. Nuper postquam advenit Henricus rex de partibus transmarinis, advenit et comitissa Provinciæ mater reginæ A[lienoræ] in Novembri, adducens secum filiam¹ suam virginem, quam Ricardus comes Cornubiæ duxit uxorem, accipiens secum honorem Richmundiæ. Desponsavit autem apud Londoniam die Sanctæ Cecilie.

The priory
of Win-
chester.

Nos reddidimus Ricardo de Clare boscum de Mutha, quem dominus rex nobis tradidit usque ad legitimam ætatem dicti Ricardi. Mortuo Andrea intruso priore Wintoniæ, intentavit dominus rex dictæ ecclesiæ interdictum, cum² vi et de vi armata, ne Willelmus de Radlege ejusdem loci episcopus in ecclesiam ingressum haberet, contra omnem juris ordinem et regni consuetudinem. Dominus rex celebravit Natale suum apud Walingeford cum fratre suo Ricardo, et quamplures magnates Angliæ. Dominus

¹ i.e., Sanchia.

| ² cum] vū, MS.

rex contulit prioratum Wintoniæ cuidam monacho A.D. 1243. ejusdem loci contra libertatem et defensionem episcopi loci, nomine [Andreæ],¹ quem episcopus excommunicavit et omnes complices suos, et civitatem supposuit interdicto. In crastino² Conversionis Sancti Pauli misit Jan. 26. B[erardus] de Secia literas ad petendum pensionem xxxiv. marcarum annuarum, quæ a retro est de triennio, ut dicit.

Circa idem tempus recessit comitissa Provinciæ ab Anglia, ut iret in locum suum. Dominus Papa constituit dominum Willelmum de Radlege judicem inter ipsum et impeditores suos ut ipsos sententia excommunicationis possit innodare, nulla persona excepta, et ipse quamcumque sententiam in quoscumque intulit confirmavit. Thomas prior de Penwrthan eligitur in abbatem Evesham. Fulco Basset, decanus Eboraci, eligitur in episcopum Lundoniæ. Griffinus filius Lewelini cadens de turri Lundoniæ interiit. Penwortham in Lancashire, a cell to Evesham. Obiit Andreas prior Wintoniæ per regem intrusus. Death of Griffith, son of Llewellyn. Obiit W. prior de Keynesham die Sancti Ambrosii. April 4. Patricius de Chawrthe accepit in uxorem Hawisam dominam de Uggemore. Dominus Petrus de Aqua Alba episcopus Herefordiæ, procurator domini Bonefacii Cantuariæ archiepiscopi, constituit officiales per archiepiscopatum Cantuariæ. iv. kal. Martii corruit quædam cripta apud Wigorniam. Dominus Willelmus de Radlege postulatus Wintoniæ curiam adiit Romanam. Archidiaconus Landavensis fecit citare priorem f. 44 b. de Kardif . . .³ in crastino Sancti Gregorii Papæ. March 13. Dominus rex magnam indignationem concepit versus nautas qui duxerunt Willelmum de Radlege ad partes transmarinas. Magister Rogerus cantor Sarum⁴ eligitur in episcopum Bathoniæ. Confirmatur a domino Papa, non obstantibus cavillationibus canonicorum Wellen-

¹ A blank space in MS.

² *crastino*] *crastina*, MS.

³ The MS. is injured here.

⁴ *Sarum*] *Barr*', MS.

A.D. 1243. sium. Consecratur, intronizatur, et dominus rex reddidit ei omnia temporalia, in Junio. Fulco Basset consecratur in episcopum Lundoniæ.

Nos incepimus fieri fidejussores Ricardi de Clare versus dominum comitem Cornubiæ, de ccc. libris, per chartam nostram, et prædictus Ricardus chartam suam nobis fecit de indemnitate.

Composi-
tion with
the rector
of Clive.

MCCXLIV. Facta est compositio inter dominum Robertum abbatem et conventum Theokesberię, et magistrum Hubertum rectorem ecclesię de Cliva, super minutis decimis de Gudrintone, assentiente domino Waltero de Cantilupo Wigornię episcopo; videlicet quod dabunt dicti abbas et conventus xx. solidos annuos dicto Huberto et successoribus suis, omni cavillatione, contradictione, et aliis auxiliis et juris remediis sopitis, xx. solidis parti renitenti solvendis persistenti, et subdiderunt se jurisdictioni Wigorniensis episcopi ad partem renitentem compellendum.

Disturb-
ances be-
tween the
clergy and
town of
Cambridge.

Dominus [Johannes] de Swinesheved, abbas de Keynesham, transfertur in abbatem de Wiggemor; P. de Pratis successit. Magna turbatio orta est inter clerum et burgenses Cantibrigię, ita ut aliqui trucidarentur et vertebatur pondus belli in clericos. Thomas clericus Eveshamensis confirmatur¹ a domino Papa [Innocentio],² die Pentecostes, benedicitur a domino [Hugone]² episcopo Elyensi, in vigilia Sancti Georgii. Dominus Bonefacius Cantuarię archiepiscopus venit in Angliam in Maio, et honorifice susceptus est a domino rege et episcopis et magnatibus Anglię.

Disturb-
ances
about the
execution
of a boy
by the
bailiffs of
the abbey
of St.
Alban's;
and at
Reading.

Magna turbatio orta est apud Sanctum Albanum pro suspensione cujusdam pueri minus caute judicati et suspensi per ballivos abbatię. Similiter apud Radinges propter occisionem quorundam hominum, cui, ut dicitur, interfuerunt quidam servientes abbatię, unde dominus rex graviter utrique domui commotus est.

¹ i.e., as abbat of Evesham.

| ² A blank space in MS.

Ricardus de Clare concessit nobis liberum aquæduc- A.D. 1246.
tum per totam terram suam, die Sanctæ Petronillæ May 31.
virginis, per literas suas apertas. Magna

.¹
. regere in jure apud Oxoniam. Vigilia Natalis f. 45.

Domini obiit Mauricius quondam archidiaconus Glou-
cestriæ, et sepultus est in prioratu Sancti Osuualdi
Glocestriæ.

Die Sancti Matthæi apostoli celebratum fuit capitu- Sept. 21.
lum generale apud Oxoniam, et quia pauci fuerunt
ibi abbates, decreverunt vocare universos ad Norhamp-
tone, circa Lætare Jerusalem.

Mid-Lent
Sunday.

Circa festum Sancti Michaelis erecta est et correcta
capella Sancti Eustachii per H[enricum] de Bannebire
tunc priorem Theokesberię. Circa festum Sanctæ Robbery
Luciæ venerunt raptores apud Rippel, et ingressi curam of plate,
personæ loci ipsius, ipsum ligantes et omnem familiam books, and
ejus, quicquid invenerunt in auro et argento et in horses from
libris abstulerunt, et duos equos duxerunt, sed ne- the parson
minem occiderunt. of Ripple.
Dec. 13.

xvii. kal. Januarii apud Lugdunum canonizatus Canoniza-
est Sanctus Eadmundus quondam archiepiscopus Can- tion of
tuarie. Silvester² de cancellaria domini regis eligitur archbishop
in episcopum de Karduville. Die Sancti Thomæ Edmund.
apostoli obiit Sampson qui dicebatur Taundi, et W. Dec. 21.
filius et hæres Walteri de Dunstanville junioris, et
sepultus est apud Hideshalle. Die Sanctorum In- Dec. 28.
nocentium fecimus literas præsentationis magistro
Johanni Nobili ad ecclesiam de Tornebiria, quæ vacabat,
ut credebamus; præsentatus est iv. idus Januarii.
Willelmus de Eboraco eligitur in episcopum Sarum.

x. kal. Martii, feria iv., hora diei ix., luna xii., Earth-
factus est terræmotus magnus per totam Angliam et quake.
Hiberniam. In crastino Lætare Jerusalem facta fuit

¹ Two leaves are wanting here. | ² Silvester de Everdon.

A.D. 1246. convocatio abbatum nigri ordinis apud Norhamptone, Meeting of et ibi constituerunt visitatores qui præfuerunt, scilicet black monks at abbas Eveshamiæ et abbas de Abendone.¹ Die Veneris North- proxima post festum Sancti Gregorii facta est peram- ampton, bulatio apud Bowerugge,² inter abbatem Glastoniæ³ et March 18. abbatem Theokesberiæ, de quadam pastura, per vice- comitem Dorsetiæ et vicecomitem de Wiltesyre, per March 16. xii. milites, abbatibus præsentibus prædictis.

Election and death of [Henry of Thuringia]. MCCXLVII. Deposito Frederico imperatore, successit quidam alius per Papam [Innocentium]⁴ quem Fredericus postea adnihilavit. Willelmus de Eboraco eligitur in episcopum Sarum. Archidiaconus⁵ Westmonasterii eligitur in abbatem ejusdem loci. x. kal. Martii circa horam xii. factus est terræmotus magnus. Nos accepimus xii. marcas pro redditu xii. solidorum de Botintone.⁶ f. 45 b.

MCCXLVIII. Dominus Willelmus de Eboraco consecratur in episcopum Sarum. Dominus Silvester in episcopum de Karduille. Magister Thomas Walensis in episcopum Menevensem. Ricardo comiti Gloucestriæ nascitur filius nomine Beves, xii. kal. Augusti. Cedente Henrico abbate de Winchelcumbe, successit ei Johannes de Waneuurth. Magister H. de Hereford adivit curiam Romanam pro negotiis domus nostræ, et dedimus ei pensionem xx. solidorum annuorum donec ei uberius provideatur. Dominus Landavensis episcopus absolvit priorem de Kardif de quadam sententia qua tenebatur pro vicaria de Kardif. Taxata est etiam vicaria, ita quod vicarius habebit totum argentum proveniens ad manus suas in capella Sancti Johannis, reddendo inde priori xx. solidos annuos pro potura sacerdotis ad mensam prioris. Vicarius de Landithwith habebit totum altalagium cum decimis majoribus

Vicarage of Cardiff.

Vicarage of Llanwit-Major.

¹ John de Blomevil.

² *i.e.*, Boveridge.

³ Michael de Ambresbury.

⁴ A blank space in MS.

⁵ Richard de Crokesleye.

⁶ *i.e.*, Boddington.

et minoribus, exceptis garba et fœno, et etiam omnes A D. 1248.
decimas capellæ de Liswrinni.¹ Dominus Robertus
abbas emit totum redditum Willelmi de Berewike in
villa Theokesberiæ, quem habuit vel habere poterit,
pro ix. libris. Nos post accepimus saysinam de La-
pulle cum omnibus pertinentiis suis per chartam
domini comitis confirmatam. Magister W[illelmus]
Lupus transfertur ab archidiaconatu Wigorniae² ad
archidiaconatum Lincolniae. Dominus Ricardus comes
Gloucestriæ implacitavit nos de advocacione ecclesia-
rum, scilicet de Hameledene, de Tuerlawe, de ecclesia Advow-
sons of
Hamble-
den, &c.
Omnium Sanctorum Lundoniae, brevi regio coram justi-
ciariis apud Wycumbe, et evicit, nobis gratis admit-
tentibus. Magister Thomas officialis Wigorniae efficitur
archidiaconus Glocestriæ. Willelmus de Kardif implaci-
tavit nos de terra de Lapulle. Cedente Ricardo priore
de Kardif, successit Alanus Cornubiæ; eo mortuo
successit Philippus de Leche. Die Sancti Silvestri fuit Dec. 31.
ventus validissimus. Factus est congressus inter satra-
pas regis et comitem Ricardum Gloucestriæ juxta
Neubyriam. Filia³ comitis Devoniae nupsit comiti de
Aubemarle.⁴ Facta est alternatio monetæ. Nos dedi-
mus magistro Johanni phisico pensionem viginti soli-
dorum annuorum, donec ei uberius provideatur.

MCCXLIX. Dominus Ricardus de Clare comes Glou- f. 46.
cestriæ peregre proficiscitur apud Sanctum Eadmun- Richard
de Clare
goes to
Pontigny.
The con-
vent bor-
row 100
marks of
the Jews
for him.
dum de Puntene. Nos pro eodem mutuavimus in
Judaismo c. marcas pro c. libris. Justiciarii sederunt
apud Gloucestriam. Implacitavit nos ibidem per breve
regium filius Willelmi a Godeshalfe de Oximdune, de
una hida terræ in Pamentune. Quem tandem convi-

¹ *i.e.*, Llwyswarney.

² *i.e.*, of Gloucester, then part of
the bishoprick of Worcester. See
Annal. Wigorn. ap. Wharton, i.
p. 492. Vincent de Bergaveny

was then archdeacon of Worcester,
v. supra, p. 129.

³ Isabella, daughter of Baldwin
de Redvers, and countess of Devon.

⁴ William de Fortibus.

A.D. 1249. cimus, dando ei x. marcas pro omni clamio et jure suo, quod in eadem hida posset vel poterit obtinere, et hoc cyrographo regio confirmato cum magna etiam assisa.

Uxor Ricardi de Greyvile tulit ibidem super nos breve regium de dote sua restituenda de terra nostra de Compedene, sed cassatum ibidem extitit. Dominus rex exegit et obtinuit ab abbatibus et prioribus pensiones innumeras ad opus fratris sui Aylmarii.

S. Louis
goes to the
Holy Land.

Dominus Franciæ adivit Terram Sanctam una cum regina, et maxima optimatum caterva. Circa idem tempus in Anglia facta est mira crucis-signatio. Magister Willelmus de Buttune eligitur in episcopum Bathoniæ et consecratur in brevi. Dominus Ricardus de Clare rediit a peregrinatione sua circa festum Sancti Johannis Baptistæ. Præsentatur per nos Christianus capellanus episcopo Bathoniæ ad ecclesiam de Burneth, quem benignissime admisit.

Affair of
the church
of Thorn-
bury.

Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigorniae admonuit abbatem Theokesberiae, ut procuratorem cujusdam Opisonis nepotis domini Papæ in ecclesia de Tornebiria admitteret. Quod si adquiescere nollet, injunxit et palam præcepit, ut a die admonitionis in octo ebdomadas sequentes coram domino Papa compareret, responsurus quare non obtemperaret.

Magister N[icholas]¹ de Durhame episcopus ejusdem loci cessit voluntate spontanea. Nos implacitavimus Willelmum de Kardif de cantaria capellæ de Waltone, et de quodam itinere in prato suo versus Waltone, quod nobis adjudicatur per viros discretos tempore congruo, sicut in cyrographo inter nos confecto continetur. Magister J[ohannes] Nobilis adivit curiam Romanam pro nobis et ecclesia de Tornebiria. Magister Willelmus de Stannweya contulit nobis pensionem annuam

¹ Nicholas de Farnham.

sex marcarum quoad vixerit, de ecclesia de Chetel- A.D. 1249.
hamtone. Archiepiscopus impetravit a domino Papa
primum annum omnium ecclesiasticorum beneficiorum
infra triennium vacantium.

Factus est terræmotus universalis die Mercurii f. 46 b.
proxima ante Natale Domini. Audita sunt tonitrua
die Sanctorum Innocentium. Nos accepimus literas Dec. 28.
domini comitis¹ de c. marcis pro eo mutuatis in
Judaismo, sed nondum persolutæ.

Condemnatus fuerat dominus abbas coram domino The abbat
Papa in c. marcas, pro contumacia sua de ecclesia de fined by the
Tornebiria, quam magister J[ohannes] dictus Nobilis Pope for
obtenuit coram domino Papa, reddendo ex ea annuatim the affair
nepoti domini Papæ xl. marcas, donec per dominum of Thorn-
J[ohannem] provisum fuerit in aliquo ecclesiastico bury.
beneficio uberiori, et obtenuit dictus J[ohannes] literas
provisionis a domino Papa impetratas.

MCCL. Dominus Willelmus de Kardif quietum cla-
mavit comiti Gloucestriæ et abbati et conventui
Theokesberia totum jus suum et clamium quod habuit
vel habere poterit in terra de Lapulle. Die Sancti Injuries to
Johannis Baptistæ submersi sunt et occisi multi apud the bishop
passagium de Hupertone, pro quo infortunio orta est of Worces-
maxima controversia inter episcopum Wigornia et ter by W.
Willelmum de Bello Campo, tam coram domino rege de Beau-
quam domino Papa. champ.

Rex Franciæ, Dei fultus gratia, mandavit per uni- Damietta
versas terras Christianitatis se civitatem Damietæ taken and
adeptum, quam paulo post, heu dictu! amisit. Matilda lost.
comitissa Gloucestriæ peperit filiam nomine Marga-
retam.

Dominus Papa concessit regi Angliæ xxiii. partem Resistance
omnium bonorum Angliæ, tam clericorum quam reli- of the
giosorum, sed minime obtenuit, episcopis² Lincolnia, the grant

¹ i.e. Richard de Clare, v. p. 137.

² R. Grosseteste, Walter de Cantilupe, and Fulk Basset.

A.D. 1250. Vigorniae contradicentibus et etiam Lundoniae. Die of a 23d by the Pope to the king. Sept. 21. Nov. 25. Inthronization of archbishop Boniface, Nov. 1. Sancti Matthæi celebratum fuit concilium generale monachorum nigri ordinis apud Oxoniam, in quo statuerunt, ut abbates universi venirent Lundoniam die Sanctæ Katerinæ sequenti. Die Omnium Sanctorum archiepiscopus intronizatur, Ricardo de Clare comite Gloucestriæ senescallo et pincerna ipsius festivitatis existente, primo die, jure hæreditario.

Question of the criminal jurisdiction of the abbey. Duo latrones capti fuerunt in libertate domini abbatis Theokesberiae in Wymburne monachorum, manerio suo, quorum unus per negligentiam ballivorum suorum ductus in curiam de Craneburne, ibique subiit judicium suspendii, in maximum dispendium libertatis nostræ. Dominus Ricardus de Clare adivit Sanctum Jacobum iii. non. Martii. Dominus rex cruce signatur iii. non. Martii. Johannes de Cauez, prior Sancti Suuithuni Wyntoniae, transfertur in abbatem de Burgo, loco cujus successit Willelmus de Tantone monachus ejusdem loci.

f. 47. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigorniae videns placitum de Videnam non bene tractatum in curia regia, quod motum fuit inter ipsum et W[illelmum] de Bello Campo, traxit eum ad curiam Romanam Lugduni, quam adivit in propria persona, et dictus Willelmus similiter. Obiit Alexander rex Scotiæ, Johanna comitissa de Warenne.

The criminal jurisdiction of the abbey. The gallows at Cranborne. Post multas altercationes inter comitem Gloucestriæ et abbatem Theokesberiae de quadam libertate abbatis, scilicet de suspendio latronum, tandem comes concessit eandem abbati et conventui tunc in manerio suo de Wymburne, ita tamen quod ad furcas de Craneburne ducetur si quis ibidem subierit judicium; in qua libertate captus fuit unus eodem tempore et morti adjudicatus in curia domini abbatis, præsentibus A. de Bukeswach, tunc ballivo domini comitis, qui ibidem advenit sicut unus de populo, Thoma de Kinetone, Roberto de Lucy, Rogero Chamberlence militibus et cæteris multis.

Nos solvimus Stephano de Anagnya xxx. marcas de A.D. 1250. arreragiis suis de annua pensione x. marcarum, Dominica qua cantatur Misericordia Domini.¹

Nos accepimus a Deodato ecclesiam Sanctæ Crowennæ pro xv. marcis annuis suo perpetuo; in festo Sancti Michaelis c. solidis, ad Pascha c. solidis. Fiet prima solutio anno Domini mccli. Quam accipiemus post vitam suam in proprios usus. Commisimus ad firmam cuidam capellano Olivero ecclesiam Sanctæ Crowennæ ad tres annos sequentes pro xxv. marcis annuis; similiter ecclesiam Sanctæ Wennæ Gileberto capellano ad unum annum pro xv. marcis.

The church of St. Crowan.

The church of St. Wenn.

Orta est gravis dissensio inter Cantuariæ archiepiscopum et clerum Lundoniæ in Aprili, propter quandam visitationem quam dictus Cantuariensis fecit in ecclesia Sanctæ Trinitatis Lundoniæ. In quo conflictu quidam canonicus Sancti Bartholomæi occubuit, ut dicitur, per archiepiscopum, ob quam causam episcopus Lundoniæ² et decanus³ ejusdem capituli cum v. dignioribus capituli curiam Romanam adiverunt Lugduni, contra quos Cantuariensis in propria persona adivit eandem.

Quarrel between the archbishop and the London clergy on a question of visitation.

Passagium cruce signatorum impeditur per dominum Papam ad instantiam regis. Die Sancti Swithuni comes Gloucestriæ Angliam applicuit a Sancto Jacobo. Matilda quædam, officio manuum et pedum per quinquennium privata, coram reliquiis die earundem curata est.

July 15. A miracle at Tewkesbury.

Circa Annunciationem beatæ Mariæ contigit omni sæculo quædam narratio. Contigit enim casu miserabili factam fuisse congressionem inter regem Franciæ et Soldanum Babiloniæ, quo captus fuit rex Franciæ, sed paulo post redemptus. Dies illa dies totius miseriæ,

f. 47 b.

Defeat of S. Louis and the crusaders.

¹ Second Sunday after Easter.
It was April 10 in 1250.

² Fulk Basset.

³ Henry of Cornhill.

A.D. 1250. qua populorum fidelium acies cessit in exterminium.
 Death of Inter quos viri nobiles Willelmus Longespey et comes
 the earl of Salisbury de Arthoys occubuere.

and the
 count
 d'Artois.
 Dec. 13.

Dedimus cuidam sacerdoti, Johannes nomine, vicariam de Amenel. Circa festum Sanctæ Luciae præparavimus magistro Berardo de Secya omnia arreragia sua, nec ei tenemur in aliquo nisi de annua pensione ipsius, xxxiv. marcarum, quæ incipit in festo Annunciationis Dominicæ proximo sequenti; qui nobis restituit omnia munimenta sua quibus nos implacitavit. Anno regni regis Henrici filii Johannis xxxiv. commisimus lanam nostram Willelmo le Especer de Wintonia ad terminum iv. annorum sequentium.

Rex tenuit magnum colloquium cum magnatibus Lundoniæ. Rex coegit omnes libere tenentes de ipso in Anglia, ut ostenderent munimenta sua quo jure tenerent; quæ qui non habuerunt, omnia eorum say-siari fecit, donec ab ipso munimenta peterent. Nos fecimus unam chartam W. de Chamberlenge de Forthamtone de terra quam tenet cum tribus acris superadditis. Ricardus de Clare comes Gloucestræ, Willelmum de Wiltone, Petrum le Botiler cingulo cinxit militari apud Hanlege.

Jan. 25.

Nocte Natalis Domini orta fuit maxima tempestas, scilicet pluviae, venti, fulguris et coruscationis. Nocte sequente Conversionem Sancti Pauli audita sunt tonitrua et visæ coruscationes. Episcopus Wigorniae litem inivit coram domino Papa cum W[illelmo] de Bello Campo, quem solemniter in episcopatu suo anathematizavit. Quo coram Papa existente, jussit eum dominus Papa ab excommunicatore suo petere absolutionem, quo renuente, tali vinculo innodatus remeavit in Angliam. Quem iterato episcopus¹ majori excommunicatione innodavit de die in diem.

¹ *episcopus*] *episcopo*, MS.

Nos pacavimus Papæ c. marcas pro ecclesia de Torne-
 biria, quia contulimus eam J[ohanni] Nobili. Commisi-
 mus unam virgatam terræ in Aldrintone Waltero de Ald-
 rintone et hæredibus suis pro xx. solidis annuis, quam
 nec vendet nec invadiabit, nec in Judaismo ponet.
 Willelmus de Clare accinctus est cingulo militari Lon-
 doniæ Natali Domini.

Circa festum Purificationis rex tenuit magnum collo-
 quium Londoniæ, de quadam seditione quam, ut dice-
 batur, H[enricus] de Bathonia¹ justiciarius debuit per-
 petrasse, quem quidam miles appellavit, sed tandem
 renunciavit. Obiit episcopus Wintoniæ,² cui successit
 Haymarus frater regis; abbas Cyrencestriæ, quidam
 Helias capellanus Ricardi comitis Cornubiæ, Willelmus
 de Cantilupo in Cathedra Sancti Petri, abbas Per-
 sore³ iii. non. Martii, Frethericus quondam im-
 perator, ut dicitur, in vigilia Sancti Lucæ in habitu
 Cisterciensi.

A.D. 1250.
 Thornbury
 church.
 f. 48.

Supposed
 treason
 of H. de
 Bathonia.

Feb. 22.
 Death
 of the
 emperor
 Frederick
 II., Oct. 17.

MCCLI. Rex tenuit magnum parliamentum Londoniæ,
 cum magnatibus Angliæ; ubi fuit magna commotio
 inter regem et magnates pro domino Henrico de Ba-
 thonia, qui tandem pro bono pacis et ira sedanda⁴ regia
 exhibuit domino regi duo milia libras sterlingorum.
 Episcopus Wigorniae⁵ remeavit a Lugduno,⁶ curiam
 regiam aditurus, ad quam dum pervenit, orta fuit
 maxima dissentio inter dominum regem et episcopum
 præfatum pro controversia inter ipsum et dominum
 Willelmum de Bello Campo coram domino Papa ven-
 tilata. Nam dominus Papa confirmavit sententiam
 episcopi contra dictum Willelmum promulgatam. Nos
 mutuavimus circa quindenam post Pascha, pro magistro
 Alano de Sancta Fide apud Londoniam xxx. marcas.

Parliament
 in London.
 Case of
 H. de
 Bathonia.

¹ *Bathonia*] Rathon², MS.

² William de Raleigh.

³ Roger de Radeby.

⁴ *sedanda*] cedeanda, MS.

⁵ Walter de Cantilupe.

⁶ *a Lugduno*] ad Lugd', MS.

- A.D. 1251. Die Veneris ante festum Sancti Johannis ante Portam Latinam, circa horam vespertinam combustum est unum horreum cum multa quantitate bladi, et cum quadam domo sibi adjuncta. In crastino Sancti Augustini nungebat in claustrum. Godefridus de Alneto quietum clamavit pro se et hæredibus suis Deo et ecclesiæ Sanctæ Mariæ Theokesberiæ totum pratum quod habuit in prato manerii nostri de Burneth, pro qua quietam clamancia dedimus eidem vii. marcas sterlingorum præ manibus, reddendo sibi et hæredibus suis vi. denarios annuos pro omni sæculari demanda, et chartam suam nobis confecit. In vigilia Sanctorum Petri et Pauli nos alternavimus cum domino Nicholao Poinz quandam virgatam terræ quam habuimus de dono patris sui Hugonis Poinz, quam contulit ecclesiæ Sancti Jacobi Bristollis, pro quadam virgata terræ in marisco juxta Tokintone, chartis inter nos confectis ex utraque parte de quietam clamancia inperpetuum.
- The Pope leaves Lyons for Genoa. Liberties of the priory of Cranborne and manor of Boveridge. A thief caught and hanged.
- Dominus Papa recessit a Lugduno versus Genes, circa Pascha. Comes Gloucestriæ circa festum Sanctæ Trinitatis nitebatur libertates prioratus de Cranburne, et manerii nostri de Bonrugg pro viribus suis adnihilari, ita ut animalia prioratus et de Bonrugg, quæ de jure cum animalibus suis in omni loco incedere deberent in pastura sua, ne amplius incederent inhibisset. Qui tandem precibus convictus, nobis omnia prædicta remisit, patria hoc testante, et inquisitione pro nobis examinata. Facta est inquisitio coram eodem de libertate abbatis, scilicet de furium suspensione, si capti fuerint super feodum abbatis, et adjudicata est ei libertas secundum antiquam consuetudinem. Sed obstabat eidem abbati suspensio cujusdam furis qui fuit natus ipsius abbatis. Qui N. per patrem proprium appellatus et in curia de Craneburne convictus, ibidem suspensionis subiit judicium. Sed inquisitione facta si fuisset tempore veri patroni, vel tempore veri domini, vel tempore custodiæ, pro certo promulgatum est quod

tempore custodiæ. Captus etiam fuit postea quidam A.D. 1251. fur, ut dicebatur, in libertate abbatis, in manerio suo de Bourugge, quem dictus comes extorsione sua duxit apud Craneburne, qui postea ductus est apud Gyvelcestre,¹ quia dicti furis accusatio ad jus regium pertinebat; et postea liberatus est in eodem comitatu.

A thief caught in the manor of Boveridge.

Abbas Salopesbiriaë per regem intrusus, privatus est officio et beneficio abbatiaë per dominum Papam; quam abbatiam contulit cuidam² monacho de Evesham. Rex exegit tallagium a tota Anglia ad filiam suam maritandam, xviii. kal. Septembris, nocte sequenti quam hora media audita sunt tonitrua et visa sunt fulgura, qualia a tempore cujus non extat memoria audita et visa non extiterant.

Tallage exacted for the marriage of the princess Margaret. f. 49.

Vigebant in Francia homines³ ignominiose qui mentiendo dicebant se Pastores ovium, qui animarum depopulatores extiterant. Ipsi namque ex quatuor mundi climatibus adunati, fidei læsionem pluribus in partibus transmarinis suggerebant. Qui tandem divina providente clementia cum quodam principe eorum Deum suum Machometum invocante in congressu quorundam Christianorum cum eis, fere ad duo milia hominum ibidem interfecti sunt, exceptis alibi interfectis, et ita Deo propitio adnihilati sunt.

Sect of the Pastoreaux in France.

Haymerus, frater regis, electus Wintoniaë, ibidem magnum tenuit convivium ob introitum electionis suæ, rege ibidem existente cum regina, et quampluribus magnatibus Angliæ. Willelmus de Bello Campo adeptus est a domino Papa, Henrici regis instantia, ut absolveretur a sententia qua innodavit eum episcopus Wigorniaë, scilicet Walterus de Cantilupo; quem dictus episcopus absolvit in aula Westmonasterii. Robertus de Forthamtone abbas Theokesberiaë redemit terram quæ fuit Walteri Caumuel in manerio nostro de

Aymer, bishop elect of Winchester. Absolution of W. de Beauchamp.

¹ Ilchester?

² Henry.

³ homines] nom, MS.

A.D. 1251. Amenel, a domino Johanne le Brun inperpetuum, pro
 Nov. 18. xlii. marcis. In octavis Sancti Martini chartam suam
 Parliament de queta clamancia nobis confecit. Dominus rex
 in London. tenuit magnum parliamentum Londoniæ. Nonas No-
 Dedication vembris dedicata est ecclesia de Hayles, ad preces
 of the church of Ricardi comitis Cornubiæ, ejusdem loci fundatoris,¹ a
 Hales. domino Waltero de Cantilupo episcopo Wigorniae, rege
 ibidem existente cum regina et xiii. episcopis, et max-
 ima magnatum multitudine. Abbas et conventus
 Gloucestriæ se commiserunt dictioni episcopi, ut ipsius
 Debts of freti auxilio sublevarentur a debitis quibus abbatia
 the abbey eorum extitit onerata, scilicet ad tria milia marcarum.
 of Glouces- Quamobrem episcopus ibidem exclusit seu interdixit
 ter. omnem hospitum susceptionem. Deposito priore Sancti
 Osuualdi, succedit eidem subprior² ejusdem loci, et
 reddita sunt eis beneficia eorum quæ archiepiscopus
 Eboraci retinuit propter depopulationem eorum.

Princess Dominus rex dedit filiam suam primogenitam regi
 Margaret Scotiæ. Celebratæ sunt nuptiæ apud Eboracum ab
 married to Alexander archiepiscopo³ ejusdem loci, circa festum beati Ste-
 III. of phani. Ricardus de Clare comes Gloucestriæ exegit a
 Scotland, suis auxilium ad filiam suam maritandam, quam nec-
 Dec. 26. dum scivit cui. Fecit etiam idem æstimare vilenagia
 f. 49 b. sua ubique, et extendere quanti pretii fuissent servitia
 eorum per annum, ad maximum detrimentum possiden-
 tium. Cedente priore⁴ Lantoniae juxta Gloucestriam,
 succedit eidem quidam Everardus nomine, canonicus
 ejusdem loci. Episcopus Wigorniae Walterus de Can-
 tilupo literis fultus apostolicis, ut dicebat, coegit
 monachos in episcopatu suo ut viverent secundum
 constitutiones suas a se prolatas. Qui in ecclesia nos-
 tra fecit maximum scrutinium per subpriorem Wygor-
 niæ⁵ et tertium priorem Gloucestriæ; sed ars arte

Examina-
 tion of the
 abbey by
 the bishop
 of Worces-
 ter.

¹ *fundatoris*] fundatore, MS.

² v. note ¹, p. 78.

³ Walter de Gray.

⁴ Godfrey.

⁵ Thomas.

deluditur, nihil invenientes nisi ordinatum et honestum, A.D. 1251. juxta ordinis observantiam. Johannes filius Stephani de Wimburneministre concessit abbati et conventui unam virgatam terræ in Upwinburne, et illam charta sua confirmavit in crastino Sanctæ Lucie. Orta fuit maxima controversia inter burgenses Oxoniæ et universitatem. In crastino Sanctæ Lucie suspensi sumus a collatione beneficiorum per episcopum Rofensem,¹ donec providerimus W. de Kilkenny in beneficio xl. marcarum vel eo amplius. Civitas Damietæ per paganos ad terram prosternitur. Eodem anno contigit Bisextilis, et litera Dominicalis G mutatur in F. Circa festum Sanctæ Agnetis ventus violentissimus extitit. Johannes Maunsel vi decimas extorsit de dominico nostro de Kyngestone. Dominus Ricardus de Clare comes Gloucestriæ et Hertfordiæ, ad instantiam nostram constituit procuratorem suum proprium in curia Romana, scilicet magistrum Rogerum Lovel, procuratorem nostrum in eadem curia. Et nos eidem Rogero Lovel confecimus chartam nostram annuæ solutionis xx. solidorum, quamdiu in curia Romana pro nobis steterit, x. kal. Aprilis. Reginaldus quondam serviens Sancti Jacobi Bristollis, obiit xii. kal. Novembris. Henricus de Celario obiit vi. idus Aprilis.²

Dec. 14.
Quarrel
between
the uni-
versity
and towns-
men of
Oxford.

Jan. 21.
John Man-
sel extorts
the tithes
of Kings-
ton manor
from the
abbey.

MCCLII. Ricardus de Clare tenuit Paschale suum f. 50. apud Theokesberiam. Dominus rex tenuit magnum parliamentum Londoniæ cum magnatibus Angliæ. Eodem anno tanta extitit siccitas quanta veteres nostri in antea se non meminere contigisse, fœni medietate subtracta, ipsa fere quatuor mensibus existente; extitit etiam maxima strages boum. Nos confirmavimus capitulo Landavensi medietatem decimarum ecclesiæ de Lanternen, xv. kal. Maii. Eodem die nos confecimus chartam domino Brachelege et hæredibus suis de erec-

Parliament
in London.

Great
drought.

Tithes of
Lanedarn.

¹ Laurence de S. Martin.

² *Reginaldus . . . Aprilis*] This is in a different hand.

A.D. 1252. tione unius capellæ in curia sua de Treverike in Cornubia, quæ sita est in parochia Sanctæ Crowennæ ad nos pertinente, salva nobis omni indemnitate matricis ecclesiæ, scilicet Sanctæ Crowennæ. Quod si aliquid ingruerit quod in matricis ecclesiæ cedat præjudicium, sibi gratiam, prout chartis inter nos confectis continetur, collatam licite et libere licebit nobis revocare. Abbas redemit unam virgatam terræ in manerio nostro de Burneth.

Manor of
Burnett.

The Dominicans and Franciscans ordered to preach a crusade.

A miracle. Rex habuit magnum colloquium Londoniæ cum magnatibus Angliæ. Prædicatores et Minores jussi sunt a domino Papa iterum de cruce prædicare et cruce signare. Literæ quibus nos obligavimus Londoniæ mercatoribus Florentiæ pro magistro Alano de Sancta Fide, ad nos in vigilia beati Johannis Baptistæ pervenere relaxatæ, cum literis dictorum mercatorum testimonialibus de solutione eis plenarie perpetrata. In die sanctarum Reliquiarum ad honorem nominis Jesu Christi et beatæ Virginis et sanctarum Reliquiarum, quædam fœmina omnium membrorum per annum et dimidium, teste patria, privata, sanitati perfectissimæ, teste populo, restituitur.

Church of
Llanblethian.

July 7.

Lawsuit
between
the convent
and John
Mansel, as
rector of
Ferring.
f. 50 b.

Dedication
of Cran-

Hugo de Forthampton clericus reddidit chartam firmæ suæ de ecclesia de Landblepian, firma sua per v. annos, die Translationis beati Thomæ martiris. Eodem die misimus literas domini abbatis procuratori,¹ de subditiōe ordinationi episcopi Cycestriæ² de ecclesia manerii nostri de Kingestone, ut lis pacificaretur inter nos et dominum J[ohannem] Maunsel rectorem ecclesiæ de Feringes. Flumen quoddam juxta Neth, ut dicitur, desiccabatur. Quidam Francigena non religiosus sed irreligiosus, procurator domini episcopi Herefordiæ totius episcopatus, meritis suis exigentibus, morte miserabili, se in capella sua missam suam audiente, a quibusdam perimitur. Ecclesia de Craneburna dedicata

¹ domini abbati procuratori] domino abbati procuratoris, MS.

² Richard de la Wyche.

est in honore Sancti Marci et Sancti Bartholomæi, xiii. A.D. 1252.
kal. Octobris, vel vi. Roys filius Ricardi comitis Gloucestriæ nascitur, in vigilia Sancti Lucæ.¹

borne
church.

Oct. 17.

Dominus Ricardus de Clare comes Gloucestriæ fecit incarcerationi Milonem camerarium suum apud Huske, ob quoddam facinus, ut dicitur. Lis inter nos et dominum J[ohannem] Maunsel composuit hoc modo, quod tam nos quam ipse supposuimus nos ordinationi domini episcopi Cycestriæ; qui Deum præ oculis habens, confirmavit ecclesiæ Theokesberiæ decimas tam minores quam majores dominii nostri de Kyngestone imperpetuum, reddendoatrici ecclesiæ de Feringes c. solidos annuos. Confirmavit et sua mera ductus gratia ecclesiæ nostræ decimas tam minores quam majores dominii nostri de Wyke imperpetuum, nihil inde reddendo. Accepimus literas confirmationis prædictarum decimarum die sancti Hippolyti, tam sigillo domini episcopi Cycestriæ quam capituli sui munitas, quas sua gratia duplicavit. iii. idus Septembris nos commisimus ad feofirmam Adæ filio A[dæ] de Pultone et hæredibus suis manerium nostrum de Pultone cum omnibus pertinentiis suis imperpetuum, reddendo ecclesiæ Theokesberiæ c. solidos annuos imperpetuum, salva nobis rationabili prisā in bosco de Pultone, ad manerium nostrum de Werftone; salvo etiam abbati cum ibi advenerit, hospitio antiquitus debito et aliorum monachorum stramine et feoragio; salvo etiam homagio suo et hæredum suorum, et hæredum custodia usque ad ætatem legitimam; salvo etiam maritagio, relevio; salvo etiam cum obierit ipse vel hæredes sui, equo suo cum harnesio. Ipse dictus Adam et hæredes sui defendent, acquietabunt omne forinsecum quod dicto manerio de Pultone poterit accidere, sicuti de omni regali servitio et rebus aliis.

The suit
about the
tithes of
Kingston
manor
with John
Mansel
settled.

Aug. 13.

Manor of
Pulton.

Eodem die Rogero de Swynesheved viam universæ carnis ingrediente, vacavit ecclesia de Froma, ad quam

The church
of Frome.

¹ *Ecclesia . . . Lucæ*] This is at the foot of the page in the MS.

A.D. 1252. præsentavimus magistrum J[ohannem] physicum in cras-
 Tournam- tino. Tenta fuit rotunda tabula apud Blythe, ubi occubuit
 ment at quidam miles ¹ probæ juventutis, a domino Rogero de
 Blythe. Leyburne occisus. Dedicata fuit ecclesia Craneburne
 a venerabili episcopo Sarum,² xiii. kal. Octobris. Die
 Sept. 21. Sancti Matthæi celebratum fuit capitulum generale
 f. 51. monachorum apud Oxoniam; sed abbatibus quamplu-
 General ribus se absentantibus, nihil ibi actum est, sed prote-
 chapter latum est usque Dominicam qua cantatur Lætare
 of monks at Jerusalem, in Quadragesima, ut ibidem omnibus abba-
 Oxford on tibus et prioribus proprios abbates non habentibus, sub
 Mid-Lent poena suspensionis convenientibus, ordinis honor debitus
 Sunday. reformetur. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus
 Synod at Wigornia celebravit synodum suam apud Wygorniam,
 Worcester. viii. kal. Octobris. xvi. kal. Octobris accidit tanta
 aeris obscuritas circa horam tertiam diei, ut spatio
 totius magnæ missæ sacerdos celebraret divina cum
 lumine.

Quarrel Orta et maxima dissensio inter dominum episcopum
 between the bishop Wigornia, Walterum scilicet de Cantilupo et monachos
 and monks suos, in tantum ut quosdam monachos ejusdem loci a
 of Worcester. proprio grege eliminaret, eos ad diversas abbatias
 Angliæ mittendo. Confirmatur domino regi per domi-
 num Papam decima pars omnium ecclesiasticorum
 beneficiorum per triennium. Subprior³ Wigornia factus
 [est] prior ejusdem loci. Orta est domino Ricardo de
 Clare comiti Gloucestræ filia circa Natale Domini, apud
 Lantrissan.

Nov. 20. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigornia,
 Inquisition auctoritate apostolica die sancti Eadmundi confessoris,
 throughout fecit maximam inquisitionem per omnem episcopatum
 the country suum, tam de temporalibus quam spiritualibus virorum
 into eccle- ecclesiasticorum tam religiosorum quam regularium,
 siastical property. cujus valoris existerent. Et etiam ita fecerunt cæteri

¹ Arnold de Montigny, v. Matt.
 Par. p. 846.

² William of York.

³ Thomas.

episcopi totius Angliæ, ad quandam summam pecuniæ, A.D. 1252, scilicet sex milia librarum, domino Papæ pro quodam privilegio Anglicis indulto persolvendam.

V. Matt.

Par. p. 857.

Orta fuit dissensio maxima inter archiepiscopum Cantuariæ et electum Wintoniæ, de incarceratione officialis¹ archiepiscopi per fratrem dicti electi perpetrata, pro intrusione cujusdam prioris de Lamey,² contra jurisdictionem archiepiscopi facta per dictum electum. Sed pax inter eos per dominum regem cito post reformata est.

Quarrel between archbishop Boniface and bishop Aymer.

Dominus Ricardus de Clare adivit partes transmarinas pro Willelmo fratre suo in torneamento ibidem viliter dejecto, omnibus armis et equis suis amissis. Qui ibidem adveniens, acquisivit omnia ibidem amissa, cum maximo honore repatrians ad propria, omnibus adversariis suis in nihilum fere redactis.

Richard de Clare goes abroad.

Dominus abbas Theokesberię una cum abbate de Keynesham, et cum priore de Stokes adivit Londoniam, se subiciendo cum dicto abbate et dicto priore versus dominum regem pro comite de Gloucestria, de quadam pœna qua se obligavit domino regi de maritaggio filii sui G[ileberti] et filiæ sororis domini regis in partibus transmarinis, si se de maritaggio retrahet. Summa pœnæ prædictæ est xi. milia librarum.

Proposed marriage of Gilbert de Clare with Alice, daughter of Guy of Angoulême.

f. 51 b.

Abbas Glastoniæ³ gratis cessit prælatiæ suæ, cui successit celerarius⁴ ejusdem loci. Dominus comes Gloucestriæ rediit a partibus transmarinis circa mediam Quadragesimam.

Capitulum generale monachorum celebratum fuit apud Oxoniam viii. idus Aprilis, in quo statutum est ne abbates vel priores proprios abbates non habentes, pro aliquo se obligent per chartam, vel parterras vel maneria vendant, aut invadient, nisi de consensu sui

Statutes decided at the general chapter of monks at Oxford.

¹ Eustace of Lynn.

² A hospital in Southwark.

³ Michael of Ambresbury.

⁴ Roger Forde.

A.D. 1252. capituli, et etiam capituli generalis. Item statutum est ne a Septuagesima usque ad Pascha nec in Adventu Domini pinguedo comedatur ab aliquo, nisi ex dispensatione abbatis ut supra. Item statutum est ne aliqua administratio forinseca juvenibus committatur, quousque ad ordinem sacerdotii promoveantur, si ad hoc habiles non existant, et si tales inveniantur. Hoc quidem facient visitatores in sua visitatione. Item qui contumaces et incorrigibiles fuerint in capitulo, vel qui libellos famosos componunt contra quoscunque fratres, a monasterio, sicut regula præcipit, expellantur. Item nec obedientiarii alibi vel alicubi aliquid assignare præsumant cum hoc in eorum voluntate non consistat; quod si secus egit, tanquam proprietarii puniantur, et si forte aliqua sit pecunia, communitati fratrum conferatur, et de ea nihil sine permissione abbatis ordinetur. Qui vero proclamati fuerint in capitulo ex quavis¹ causa et proclamationem indignanter tulerunt, eodem die sint in pane et aqua sine omni dispensatione. Qui vero fuerint in recreatione, cito post primum prandium redeant ad claustrum. Hoc idem faciant visitatores in sua visitatione.

Visitation
of the
abbey by
the bishop
of Wor-
cester.
f. 52.

MCCLIII. Dominus Walterus de Cantilupo episcopus Wigorniae fecit visitationem suam apud nos ix. kal. Maii. In qua visitatione maximum ibidem fecit scrutinium, singulos separatim examinando.

Extortion
of the
king.

Ricardus de Clare comes Gloucestriae adivit partes transmarinas causa torneandi. Dominus rex celebravit Pentecosten suum apud Wyntoniam, quo Rogerum de Mortuo-Mari gladio accinxit militari. x. kal. Maii audita sunt prima tonitrua. Dominus rex partes transmarinas adire disponens, terras suas ibidem amissas pro posse cupiens adipisci, a viris religiosis vi valida maximam extorsit pecuniæ quantitatem; cui contulimus circa Purificationem apud Londoniam xx. marcas.

¹ *quavis*] *quamvis*, MS.

Dominus Ricardus de Clare remeavit a partibus trans- A.D. 1253.
marinis circa Translationem beati Benedicti. Dominus
abbas in pleno capitulo constituit festivitatem beatæ July 11.
Margaretæ in xii. lectionibus celebrari. July 20.

Dominus Ricardus de Clare discessit a curia regia
cum maxima regis indignatione, eo quod nollet cum
eo partes transmarinas adire. Quo tempore dominus
rex in propria persona easdem adivit cum maxima
classium multitudine. Facta est apud Oxoniam die Assembly
Sancti Matthæi maxima abbatum totius Angliæ con- of abbats
vocatio. Dominus Ricardus de Clare adivit partes at Oxford,
Sept. 21.
Hiberniæ nec multum post ab eisdem rediit. Cedente Nicholas of
domino Henrico de Bannebiria a prioratu Theokesberiæ, Overbury
made prior.
successit loco suo Nicholaus de Overbiria, scilicet iii.
nonas Octobris. Dominus Johannes¹ quondam abbas
de Margan eligitur in episcopum Landavensem; sus-
cipitur a rege circa festum beati Johannis Baptistæ
apud Doferam; consecratur Dominica sequente Epi- June 24.
phaniam² Domini apud Cantuariam, una cum magistro Jan. 11.
Johanne Biscop electo Cycestrensi; incathedratur
apud Landaviam xv. kal. Martii. Dominus Walterus
de Cantilupo, episcopus Wygornia, litera fultus Apo-
stolica, monachos nigri ordinis totius episcopatus sui
vivere coegit juxta constitutiones a Gregorio nono pro-
mulgatas, sub poena excommunicationis. Die Sanctorum Dec. 28.
Innocentium translata est misericordia juxta refectorium
ad cameram Stephani infirmitorii,³ sed paulo post ad
locum revertitur pristinum. Circa idem tempus impla-
citavit nos abbas de Nothleya,⁴ de decimis tam mino-
ribus quam majoribus domini nostri Ricardi comitis
Cornubiæ in manerio suo de Swelle Poinz. Gilebertus
de Clare filius et hæres nobilis viri Ricardi de Clare Marriage
of Gilbert
de Clare.
comitis Gloucestriæ, voluntate paterna desponsavit

¹ John de la Ware.

² *Epiphaniam*] epiphanie, MS.

³ *infirmitorii*] *ivifir'mitor*^p, MS.

⁴ Nutley in Buckinghamshire.
The abbat was John Grendon.

A.D. 1253. *f. 52 b.* filiam comitis Marchiæ in partibus transmarinis, sororem scilicet electi Wyntoniam, et neptem¹ domini regis.

The king at Bourdeaux. Dominus rex apud Burdelagum existens, mandavit parlamento Londoniæ tento circa festum Epiphaniæ Domini, ut omnes magnates, comites scilicet et barones

Demands of the king of Spain, Alphonso X., upon Gascony. et milites quoad citius valerent, prout eis decentius competeret intuitu Dei et amoris regii, sibi subvenirent, scientes pro certo regem Hispaniæ sibi demandasse, ut sibi Gasconiam, quam sibi jure hæreditario perhibebat competere, libere et absolute sibi resignaret; alioquin, sciret ipsum se visitaturum cum xv. militibus equitum.

Low-Sunday. Mandavit insuper dominus rex, Londoniæ ut uniuscujusque libere tenentis redditus æstimaretur seu examinaretur; qui redditus si decem librarum constiterit, gladio cingatur militari, et una cum magnatibus Angliæ Londoniam citra clausum Pascha conveniant prompti et parati cum dictis magnatibus transfretare.²

f. 53. MCCLIV. Regina Alyenor cum archiepiscopo Cantuariæ et episcopo Wygorniam et Eadwardo filio suo vii. kal. Januarii adivit dominum regem in partibus transmarinis. Dominus Ricardus de Clare comes Gloucestriæ adivit dominum regem apud Burdelagum vii. idus Septembris. Dominus Henricus rex adeptus Gasconiam, filio suo Eadwardo eandem totaliter contulit, qui voluntate paterna³ desponsavit filiam regis Hispaniæ.

Marriage of Prince Edward with Eleanor of Castile.

¹ *neptem*] nepotem, MS. See the next note.

² A later hand here inserts, mostly repeated from above:—"Die Translationis sancti Swithuni, tempore domini Roberti abbatis tertii, concessum est in capitulo quod festum sanctæ Margaretæ in xii. lectionibus fiet. Dominus H. rex Angliæ dedit Eadwardo filio suo primogenito comitatum Cestriæ et villam Bristollarum, et magnam

" partem Hyberniam. Gilebertus de Clare, filius et hæres Ricardi de Clare comitis Gloucestriæ, voluntate paterna desponsavit filiam comitis Marchiæ in partibus transmarinis, neptem scilicet domini regis et electi Wintoniam."

³ *paterna*] The MS. has *paterna*. *superna*.

The passage is repeated in the next page, where *propria* is read.

Dominus Henricus rex Angliæ tenuit sua Natalia A.D. 1254.
 apud Parisius, tribus regibus ibi existentibus, scilicet Henry III.
 rege Francorum et filio suo rege, et rege Averniæ,¹ et at Paris.
 comite Gloucestriæ. Dominus rex una cum regina et
 comite Gloucestriæ et cæteris magnatibus Angliæ a
 partibus transmarinis remeavit circa Circumcisionem
 Domini. Magnum parliamentum extitit apud Por- Parliament
 tesmwe de transfretatione magnatum Angliæ, quod at Ports-
 translatum fuit apud Londoniam, ac postea apud mouth.
 Wyntoniam, ubi responsum est per dominum Ricardum Refusal of
 de Clare, omnibus magnatibus assentientibus, se nolle the barons
 transfretare, donec ei plenarie ea quæ sibi jure hære- to cross,
 ditario competebant, per dominum regem restituerentur ; unless
 quia non minimo tempore antea præterito omnia quæ their rights
 exigebat, filio suo Eadwardo in partibus transmarinis were re-
 existens imperpetuum contulit, scilicet Bristollas cum stored.
 pertinentiis, et alia quamplurima.

Decanus Exoniæ, scilicet magister Willelmus de Resigna-
 Staneweya, resignavit ecclesiam de Chitelhamptone. tion of the

[vii. idus Septembris Ricardus de Clare comes Glou- church of
 cestriæ adivit dominum regem apud Burdelagum. Chittle-
 Dominus rex totam adeptus Gasconiam filio suo hampton
 Eadwardo eandem totaliter contulit, qui voluntate by W. de
 propria² nupsit sorori regis Hispaniæ. Circa Circum- Stanway.
 cisionem rex a partibus transmarinis remeavit.] Gascony
given to
Prince
Edward.

Viam universæ carnis dominus Robertus bonæ Death of
 memoriæ quondam abbas Theokesberię ingressus est, abbat
 xii. kal. Decembris, die Sancti Eadmundi, pro quo Robert,
 piissimus Jesus multa pandit miracula, cujus loco Nov. 20.
 electus est Thomas de Stokes, prior Sancti Jacobi Election of
 Bristollis, in crastino Epiphaniæ. Suscipitur a comite Thomas de
 apud Theokesberiam ii. kal. Martii, benedicitur nonas Stokes.
 ejusdem apud Ombresleyam ; installatur per archidia-
 conum Gloucestriæ ii. idus ejusdem.

¹ Theobald II., king of Navarre. | ² See note ³ in the previous page.

A.D. 1254. Dominus rex tenuit parliamentum suum apud
 Heavy tax. Londoniam, in quo exegit tallagium grave et mirabile,
 sed ei quoad tunc non concedebatur; sed tandem
 obtinuit, scilicet decimam omnium bonorum ecclesias-
 f. 53 b. ticorum. Obiit Ricardus episcopus Cicestriæ, Robertus
 Death of Richard de Groseteste episcopus Lyncolniæ, Willelmus episcopus
 la Wyche, Landaviæ, Willelmus de Wesci, Robertus de Michegros,
 Grosse- teste, &c. comes de Ferers,¹ Willelmus de Cantilupo.

The jus- MCCLV. Justiciarii sederunt apud Gloucestriam in
 tices at crastino Sanctæ Trinitatis, et apud Cicestriam post
 Gloucester festum Sancti Michaelis. Tertio idus Julii audita
 and Chi- sunt tonitrua valde terribilia. Abbas² Westmonasterii
 chester. mandati domini Papæ executor [fuit], quo domino regi
 indulgebatur, ut omnium religiosorum Angliæ decimas
 obtineret suorum temporalium.

Comes coegit nos sequi curiam suam de Feyrford,
 pro quibusdam nos contingentibus in Rindecumbe, et
 Miracles by Aestuna, et alibi. Ad laudem gratiæ Dei omnipo-
 the late abbat. tentis per venerabilem patrem dominum Robertum
 abbatem Theokesberiae perspicua infirmitates patientibus
 exhibentur suffragia.

General Capitulum generale celebratum fuit apud Ewesham,
 chapter of præsidentibus abbate de Glestonia³ et abbate de
 Benedic- Persore⁴ in quo maximæ et notabiles edebantur con-
 tines at stitutiones.
 Evesham.

Quarrel Orta est dissensio magna inter dominum Willelmum
 between the bishop de Burtone, episcopum Bathoniæ, et dominum Rogerum
 of Bath abbatem Glastoniæ, propter quasdam libertates et
 and the abbat of diversas consuetudines, ita quod instinctu episcopi
 Glaston- omnes fere monachi contra dictum abbatem viriliter
 bury. insurrexerunt et steterunt, et ab abbazia eum dejecerunt,
 et novum abbatem⁵ constituerunt ac creaverunt, quem

¹ William de Ferrers.² Richard de Crokeslye.³ Roger.⁴ Elerius of Fescamp.⁵ Robert Pederton.

dictus episcopus infra tres dies aut quatuor ad in- A.D. 1255.
stantiam conventus, primo abbate abjecto, benedixit
et installavit. Tandem dictus primus abbas Rogerus
vi regia abbatiam suam recuperavit et obtinuit, et
omnes adversarios suos monachos per diversa Angliæ f. 54.
loca longe lateque dispersit, et alios loco eorum con-
festim illico monachavit. Deinde episcopus una cum
novo abbate curiam adiit regiam et nihil profecit.
Postea adierunt curiam Romanam, quo diu steterunt
nihil proficientes contra dictum Rogerum.

Ricardus de Devises celerarius Theokesberiæ, factus
est prior Sancti Jacobi Bristollis, vi. kal. Aprilis.

MCCLVI. Justiciarii itinerantes sederunt apud Wyltunc
in crastino octavarum Paschæ, et apud Syreburne in April 24.
crastino Sanctæ Trinitatis, et apud Twiwelcestre¹ in June 12.
octavis Sancti Johannis Baptistæ, et in crastino June 25.
apostolorum Symonis et Judæ apud Exoniam. Oct. 29.

Ricardus comes Cornubiæ filius regis Johannis, Richard of
frater regis Henrici, electus est in regem Alemanniæ. Cornwall
elected
Molendinus equorum extra portam abbatie cedit in king of
cineres, et stabulum hospitum extra portam prædictam, Germany.
et medietas pistrini eleemosynarii, ante mediam noctem
sequentem Dominicam Sexagesimæ, scilicet iii. idus
Februarii. Dominica sequente daya nostra de Fidintune
percussa a quodam ribaldo dicti loci obiit, et dayaria
circa horam primam igne accensa, sed tamen ab
incendio liberata. Fire of
some of
the build-
ings of the
abbey,
Feb. 11,
1257.

Extitit quædam collecta, scilicet de qualibet libra
domino regi concessisse iii. denarios. Circa festum
beati Jacobi extitit maximus terror tonitruorum et July 25.
coruscationum post mediam noctem. Orta est maxima
dissentio inter episcopum Wygornie et abbatem Glou-
cestriæ² de obedientiariis suis constituendis, et compo-
tibus reddendis, et quibusdam aliis personam ipsius
contingentibus. Nocte sanctæ Fidis virginis maxima Oct. 6.

¹ Twywell, in Northamptonshire. | ² John de Felde.

A.D. 1256. venti tumultuositas fere per totam noctem extitit. Orta est maxima comminatio inter dominum Eadwardum et Walenses.

f. 54 b. MCCLVII. Collatis et datis domino Eadwardo filio regis Henrici a patre suo quarto anno præcedente tota terra quam habuit dictus Henricus rex in Hibernia [et] Wallia, et villa Bristollarum, salvo tamen ipsi Henrico regi Angliæ regali suo in Hibernia, voluit interim dictus Eadwardus per senescallos suos, scilicet G[alfridum] de Langeleya et Willelmum de Wytune, imponere Walensibus juga sibi sub honore insueto, de quolibet scilicet capite xv. capere denarios.

The Welsh
taxed by
prince
Edward.

Rising of
Llewellyn
in Wales.

Death of
Stephen
Bausan
in Wales.

The king
invades
Wales.

Lewelinus igitur, filius David, tunc temporis princeps Walliæ, collecto sibi auxilio de Wallia et alibi, pro posse suo viriliter paternas libertates sustinendo restitit. Ad quos debellandum missus erat Stephanus Bausan miles et alii de Anglia fortes et nobiles, qui omnes seducti per quendam fraudulentum Abauhan, miserabiliter interfecti occubuerunt, evadentibus solum domino Nicholao de Sancto Martino (sed tamen captus et imprisonatus) et domino Rogero de Leyburne. Ob quam causam dominus Henricus rex collecto exercitu suo, partes Walliæ adiit circa [],¹ per Cestriam usque ad Gannoc, ubi per aliquantulum tempus, scilicet mensem vel amplius, moram faciens, tædio autem affectus rediit, de negotio suo parum utilitatis assecutus. Scutagium tamen statim post per totam Angliam ad maximum pauperum gravamen colligi fecit.

Richard of
Cornwall
in Ger-
many.

Ricardus comes Cornubiæ post Pascha profectus est Alemanniam, diadema regni illius suscepturus, quod die Ascensionis Domini sequente in regione illa suscepit.

f. 55.

Justiciarii de foresta, scilicet Willelmus Bretun, Simon de Torp milites, Nicholaus de Romese sederunt apud Wyltune, a die Paschæ in unum mensem.

¹ A blank space in MS. Matt. Par. has *tempore messium imminente*, p. 954.

Eglentina filia Ricardi de Clare comitis Gloucestriæ A.D. 1257
nata est, et xv. ebdomada mortua et sepulta apud Theokesberiam.

Birth and
death of
Eglantine
daughter
of R. de
Clare.

Obiit Adam de Pultone. Obiit Rogerus de Reygni miles. Obiit Symon Tracy de Estona.

Fulco Basset vel de Samford eligitur in archiepiscopum Dublinii, consecratur, installatur.

Dominus Robertus Groseteste episcopus quondam Lyncolniæ ob manifesta miraculorum prodigia, Romæ canonizatur.¹

Canoniza-
tion of
Grosse-
teste.¹

Episcopo Elyensi² viam universæ carnis ingresso, loco ipsius eligitur subprior³ loci ejusdem.

Domino Ricardo⁴ episcopo Exoniæ de medio sublato, loco ipsius substituitur dominus W[alterus]⁵ archidiaconus de Sureya. Per totam Angliam exactum fuerat soccagium.

Obiit Walterus⁶ Norþwycensis episcopus, Willelmus Lungespey junior, Robertus⁷ decanus Sarum.

Memorandum, quod anno gratiæ MCCLVII. prælationis domini Thomæ abbatis tertio, idem Thomas abbas assignavit et dedit conventui suo de suo perquisito, excepta omni domus substantia, xxiii. solidos vi. denarios annui redditus, quos percipient et colligent duo fratres monachi, scilicet quos conventus ad hoc voluerit assignare, et expenderetur dictus redditus in hunc modum, videlicet, die anniversario quo dictus abbas fuit susceptus a conventu dum idem abbas vixerit, in pane dimidia marca, in vino dimidia marca, et in coquina, secundum quod dicti duo monachi viderint expedire, dimidia marca; salva tamen portione conventus.⁸ Dictos vero denarios

Gift to the
convent
by abbat
Thomas.

¹ This is an error. There was an attempt to have Grosseteste canonized in 1307, but it was unsuccessful.

² William de Kilkenny.

³ Hugh Balsham.

⁴ Richard le Blund.

⁵ Walter Bronescomb.

⁶ Walter de Suthfeld.

⁷ Robert de Hertford.

⁸ At the foot of the page is inserted:—"De tribus solidis et vi. den. ematur panis eodem die, et distribuetur pauperibus, per manus dictorum monachorum."

A.D. 1257. percipient locis et temporibus subscriptis, scilicet de Johanne aurifabro et hæredibus suis decem solidos ad quatuor anni terminos, scilicet in festo Sancti Michaelis ii. sol. vi. den., in Natali Domini ii. sol. vi. den., in Annunciatione beatæ Mariæ ii. sol. vi. den., et in Natali beati Johannis Baptistæ ii. sol. et vi. den., de quadam domo ex opposito cimiterii, quam emit dictus abbas de Nicholao aurifabro et tradidit dicto Johanni ad feodam primam per chartam.

f. 55 b.

Item collectores dicti redditus percipient de Thoma li Mortimer vi. sol. ad quatuor terminos anni, videlicet ad festum Sancti Michaelis xviii. den., in Natali Domini xviii. den., ad Pascha xviii. den., et in Nativitate Sancti Johannis Baptistæ xviii. den., de quadam domo ex opposito cimiterii quam emit dictus abbas de Hugone Spone, et tradidit dicto Thomæ ad feodam firmam per chartam suam et conventus.

Item percipient de dicto Thoma Mortimer annuatim iii. sol. ad quatuor anni terminos¹ proximo subscriptos, videlicet in quolibet termino ix. den., de quadam domo in vico Fullonum, quam emit dictus abbas de Nicholao aurifabro, et tradidit dicto Thomæ ad firmam feudam per chartam suam et conventus.

Item percipient de Willelmo fabro de quadam domo in Bertonestrete iv. sol. et vi. den. ad duos terminos anni, scilicet in festo Sancti Michaelis xxvii. den., et ad Pascha xxvii. den.; quam domum emit dictus abbas de Ricardo Dobet, et tradidit dicto Willelmo et hæredibus suis ad feodam firmam per chartam suam et conventus.

The whole amount of the gift.

Summa totius redditus xxiii. sol. et vi. den., quos expendent dicti duo monachi dum vixerit dictus abbas, die et modo supradictis. Post mortem vero dicti abbatis eodem modo expendent dictum redditum, die scilicet anniversario obitus ipsius abbatis imperpetuum.

¹ MS. inserts *annos*.

Qui huic collationi, donationi, et ordinationi contra- A.D. 1257.
venerit, maledicatur a Deo et sanctis ejus. Amen.

Memorandum, quod celerarius Theokesberiae solebat percipere annuatim de redditibus quos emit dictus abbas Thomas et convertit in usus conventus, v. sol. et vi. den. Quos restituit dictus Thomas abbas eisdem de redditibus quos ipse emit, et assignavit percipiendos locis subscriptis in hunc modum: de domo quæ fuit N[icholai] aurifabri ex opposito cimiterii xxvi. den. Item de domo quæ fuit Hugonis Spone ex opposito cimiterii ii. sol. Item de domo quæ fuit Dobet in Bertonestrete xvi. den. Summa ut supra v. sol. et vi. den.

Et quia isti redditus jam convertuntur, ut dictum est, de dono dicti abbatis ad usus conventus, idem Thomas abbas assignavit tantundem celerario, percipiendum de redditibus quos ipse emerit, scilicet de quadam terra in Oldeburestrete, quam tenet Robertus Prouz iii. sol. et i. den. ad quatuor terminos anni. Præterea de eadem terra percipiet infirmarius v. den. per annum.

Item percipiet celerarius de Ricardo, filio Ricardi de Tredyntuna, pro quadam terra ii. sol. ad duos terminos, scilicet quos emit dictus abbas. Item de Thoma Mortimer, de quadam domo quam emit dictus abbas de Hugone Spone, ex opposito cimiterii viii. den. ad quatuor terminos. Summa v. sol. et ix. den.

Et quia celerarius nunc percipit plusquam solebat de tribus denariis, ipse reddet annuatim Johanni de Clyve pro medietate terræ de Tredintune i. den. Item Cecilie de Daneis pro alia medietate i. den.; et remanet celerario pro labore et escambio excrescens i. den.

Chartas vero de emptione dicti abbatis, tam de redditibus quos dedit conventui quam de illis quos celerario assignavit, toti conventui idem abbas in capitulo

A.D. 1257. liberavit, sabbato ante Passionem Domini, anno gratia
March 31. millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.¹

f. 57. MCCLVIII. A Passione Domini mcccxxv. anni, cicli solaris vii., cicli lunaris xix., v. indictionis lxxxv., annus ejusdem i., concurr. i., epactæ xiv., terminus Pascalis xi. kal. Aprilis, dies Paschæ ix. kal. ejusdem, luna ipsius diei xvi., litera Dominicalis F.

Great tempests and floods. Obiit Sewalus archiepiscopus Eboracensis, cui successit [Godefridus].² Tempestas valida pluviarum inundantium, nivium, glaciei, tonitruui magni, fulguris horribilis, talis subito emersit ante festum Sancti Johannis Baptistæ, scilicet xii. kal. Julii, qualis, ex quo gentes esse cœperunt, non fuit, videlicet supra rivos aquarum Sabrinæ a Salopesburia usque ad Bristollas. Ex cujus inundatione omnia prata juxta Sabrinam simul et sata perdita sunt et violata, nec hominibus nec animalibus sunt grata. Demersi sunt etiam in illis aquis vehementibus infiniti homines et pueri utriusque sexus.

June 20. horribilis, talis subito emersit ante festum Sancti Johannis Baptistæ, scilicet xii. kal. Julii, qualis, ex quo gentes esse cœperunt, non fuit, videlicet supra rivos aquarum Sabrinæ a Salopesburia usque ad Bristollas.

Great loss of property and life. Ex cujus inundatione omnia prata juxta Sabrinam simul et sata perdita sunt et violata, nec hominibus nec animalibus sunt grata. Demersi sunt etiam in illis aquis vehementibus infiniti homines et pueri utriusque sexus.

Marriage of Isabella de Clare. Isabel filia Ricardi de Clare primogenita nupsit domino Marchio de Ponte Ferato, mense Junii, apud Leouns, cum qua transfretavit Willelmus de Bekeford monachus Theokesberia. iii.³ non Maii obiit frater Willelmus de Stanewey conversus.

Obiit Eadmundus de Lacy frater Matildis comitissæ Gloucestriæ, et sepultus est apud [Stanlaw].⁴

Quidam⁵ Romanus, magister Haroldus nomine, a

¹ This is repeated again immediately above, in rubrick, with xvii. kal. Aprilis (i.e., March 16) for sabbato ante Passionem Domini.

² Blank in MS. This is Godfrey de Ludham.

³ This is inserted at the foot of the page.

⁴ Blank in MS.

⁵ The whole of this passage, from

“ quidam Romanus ” to “ ad propria forte irreditura,” p. 165, is repeated on ff. 61, 62 in another hand. The variations are given between the two, the first being denoted by A., the second by B.

In B. it is preceded by the rubrick title:—“ Anno 1258, Parliamentum regis et magnatum Angliæ apud Londonias, et adventus magistri

domino Papa missus, circa festum Sancti Georgii An- A.D. 1258.
 gliam arripuit, ex parte domini Papæ bullas et literas Herlot, a
 diversimode minatorias ad interdicens capellam Roman,
 domini regis una cum tota ecclesia Anglicana secum sent by
 deferens, nisi domino Papæ pecuniam mitteret, et con- the Pope
 cito persolveret quam pro honore regio terræ Pulliæ¹ into Eng-
 filio suo Eadmundo a dicto Papa concessio promiserat. land.
 Convenientibus igitur in unum apud Oxoniam² cunctis April 23.
 Angliæ magnatibus, absentibus tamen archiepiscopis, Parliament
 episcopis, et clero, forte aliqua³ cautela mediante, quia at Oxford.
 parum ante archiepiscopi, episcopi, et clerus⁴ de statu f. 57 b.
 ecclesiæ Angliæ et reconciliatione apud Mertune tracta-
 verunt, et de oppressione, sed nihil profecti sunt.

Circa festum Sancti Vitalis martyris ad parliamen- April 28.
 tum domini regis,⁵ pro domini Papæ demanda grave Demands
 exiit edictum et jugum oneris inauditum, dirissimumque of the
 a⁶ liberis ac servis totius Angliæ attemptarat exigere Pope,
 tallagium, scilicet omnium mobilium et immobilium and conse-
 totius Angliæ tertium denarium. Sed nondum statim quent at-
 erat finis. Magnatibus igitur inducias super his ad tempted
 interrogata respondendum petentibus, dies tertia futura⁷ exactions
 eis est præfixa a domino rege et obtenta. Episcopi of the
 tamen, ut supradictum est, inito inter eos consilio, king.
 diversimode seipsos excusantes,⁸ ne iram regis et indig- The
 nationem incurrerent, licenciati reversi sunt ad pro- bishops
 pria. absent
 themselves.

Die vero tertia illucescente, horaque diei tertia
 appropinquante, accesserunt ad curiam, scilicet apud
 Westmonasterium, viri nobiles ac strenui, comites,
 barones, et milites, armis peroptime muniti et gladiis

"Haroldi civis Romani in Anglia,

"ad interdicens capellam domini

"regis una cum universali ecclesia

"Anglicana pro compromisso, quod

"compromisit dominus rex domino

"Papæ pro terra Pulliæ."

¹ i.e., Apulia.

² Oxoniam] Londoniam, B.

³ aliqua] om. A.

⁴ clerus] cleri, A.

⁵ A. inserts a quo.

⁶ a] om. A.

⁷ futura] om. A.

⁸ excusantes] accusantes, MS.

A.D. 1258. præcincti,¹ ad introitum tamen aulæ regię gladios
 Demand of the deponentes, et coram domino rege apparentes, ipsum
 barons that ut dominum regemque honore debito devote salutantes.
 the king Domini itaque rege protinus animo commoto et hæsi-
 dismiss the Poitevins. tante, qua de causa armati sic accesserunt, ait: "Quid
 Roger " est, domini mei? Captivus ego a vobis ne captus
 Bigod. " sum?" Cui comes dominus Rogerus Bigod: "Non
 " domine mi rex, non. Sed fugiant captivi et intolera-
 " biles Pictavenses, et omnes alienigenæ a facie vestra
 " et nostra tanquam a facie leonis, et erit *gloria in*
 " *excelsis Deo et in terra vestra pax hominibus bonæ*
 " *voluntatis*. Est istud vero secretum nostrum, quod
 " ob dignitatem, honorem, et profectum vestræ domina-
 " tionis totiusque regni vestri, vobis confitemur nos
 " omnes. Si vero modo vos juretis et asseratis consiliis
 " nostris tota observantia adhærere, optimum vobis
 " remedium eveniet et solamen." Quibus rex ait: "Et
 " quid est quod cernitis, quod consiliis vestris obe-
 " diam?" Cui Barnagium: "Tactis sacrosanctis evan-
 f. 58. " geliis ac præstitis, una cum filio vestro et hærede²
 " Eadwardo juramentum præstabitis, quod absque con-
 " silio xxiv. virorum³ prudentum Angliæ, videlicet
 " episcoporum, comitum, baronum, electorum, damnum,
 " [aut] jugum insuetum ante⁴ contra regni vestri et
 " antecessorum vestrorum jura, nullatenus imponere præ-
 " sumatis, et sigillum vestrum regium per prædictorum
 " consilium, viro discreto cui providerint, tradere non
 The king " differatis." Videns igitur dominus rex, quod ulterius
 and prince non poterit differre, tactis sacrosanctis⁵ evangeliis jura-
 Edward agree to mentum una cum Eadwardo filio suo et hærede,⁶
 the de- tamen invito, præstitit, ii. kal. Maii, anno mcclviii,
 demands of et seipsum consilio eorum totum commendavit, et
 the barons. omnia quæ fieri vellent concessit et approbavit.

¹ *præcincti*] succincti, A.² *et hærede*] primogenito, B.³ *virorum*] em. B.⁴ *ante*] aut, B.⁵ *sacrosanctis*] sacris, A.⁶ *et hærede*] primogenito, B.

His igitur peractis, fidelitatem regi et regno, et ad A.D. 1258. awardum parium suorum stare, omnes quotquot in All swear fidelity to the king, igitur nonnulli indignanti stomacho repleti, qui¹ and to stand by this award, erant ex Pharisæis, bona regni et regis devorantes et this award, devastantes, videlicet dominus Emerinus electus Wyn- except the Poitevin nobles, toniæ, Willelmus de Walencia,² et alii duo, quorum nomina penitus ignoro,³ fratres domini regis, cismarinis partibus oriundi, una cum Fulcone Basset episcopo Londoniæ, qui noluerunt stare ad awardum, nec jurare, sed indignantes ab Oxonia discesserunt⁴ apud Wyntoniam. Barones vero indignati talibus de advenis et alienigenis persecuti⁵ sunt eos, venientes omnes unanimiter una cum domino rege apud Wintoniam, ibique secundum parliamentum celebraverunt. Convicti igitur prædicti quatuor fratres domini regis, Angliæ traditores, exules confestim sine mora aliqua⁶ a regno Angliæ expulsi et ejecti, cum dolore, lamento, et confusione⁷ repatriaverunt ad propria, forte irredituri. who withdraw to Winchester, but are pursued by the barons, who hold a parliament at Winchester. The Poitevins expelled.

Obiit Rogerus monachus, scilicet Markant apud Bristollas.⁸

x. kal. Augusti, appoisonatus apud Wyntoniam ad Death of W. de Clare by poison. jentaculum Eadwardi filii regis Henrici, obiit Willelmus de Clare, frater Ricardi de Clare comitis Gloucestriæ et Herteford, apud Reperesford, et sepultus est apud Dureforde abbatiam, qui legavit corpus suum sepeliendum apud Theokesberiam juxta patrem suum. Occulte vero apud Dureford ad tempus sepeliebatur, ne rumoribus auditis cor comitis, qui eodem modo erat appoisonatus, impleretur dolore et tristitia.

¹ *qui*] et hi, B.

² *Walencia*] Walens', B.

³ These were Guy and Geoffrey de Lusignan.

⁴ *discesserunt*] recederunt, B.

⁵ *persecuti*] consecati, B.

⁶ *aliqua*] om. A.

⁷ *et confusione*] om. A.

⁸ This is at the foot of f. 57 b.

A.D. 1258. v. idus Augusti obiit Isabel de Gloucestria uxor Roberti de Gloucestria, burgensis Bristolliae, et Lætitia Leperenewombe.

f. 58 b. Obiit magister Johannes electus Eboracensis.

Famine in London. Obierunt viginti milia hominum apud Londoniam supradicto anno, in æstate, attenuati fame.

Dedication of the church of Salisbury. Dedicata fuit ecclesia Sarum in festo Sancti Michaelis. Ubi præsentēs fuerunt dominus Henricus rex Angliæ filius Johannis regis, et regina [Alienora] et duo filii regis, scilicet Eadwardus et Eadmundus, et uxor Eadwardi nomine [Alienora], et comitissa de Lincolnia et comitissa de Insula, et barones et milites nonnulli. Fuerunt etiam ibidem eandem ecclesiam dedicantes, videlicet dominus Bonefacius archiepiscopus Cantuariæ, Fulco Basseth episcopus Londoniensis, Egidius episcopus Sarum, Walterus Wygorniae, [Gualterus]¹ Exoniae, Symon Norþwycensis, Willelmus Bathoniae, [Johannes]¹ Cycestrensis, [Robertus]¹ Kardoliensis, Willelmus Landavensis, [Ricardus]¹ de Sancto David.

Slaughter of nobles at Caermarthen. Sept. 7. Interfecti sunt et seducti apud Keyrmerdin in Wallia dominus Patricius de Chawrd, dominus Hugo de Wymme, et [],² milites, in vigilia Nativitatis beatæ Mariæ, et quidam alii, tam equites quam pedites.

Pacavimus magistro Henrico de Stretford x. marcas et unum dolium vini ad opus conventus, circa festum Sancti Michaelis, pro quodam conflictu inter ipsum et Rogerum de Boyfeld monachum nostrum moto, super quadam conventionē bladi apud Kardf inter eos confecta, quando idem Rogerus ibi fuerat prior.

Arrangement respecting. Convenit inter dominum Thomam abbatem et conventum Theokesberiae ex una parte, et Gregorium de

¹ Blank in MS.

² This blank may probably be filled up with the name of Walter

Malefaunt. v. Annales Cambriæ, p. 97.

Anania nepotem Stephani de Anania ex altera, super A.D. 1258. pensione x. marcarum de camera, pro ecclesia de Sene-^{the church of Sandon.} dune, quod abbas solvet omnia arreragia post mortem dicti Stephani dicto Gregorio apud Londoniam, et persolvat eidem x. marcas annuas dum diu vixerit. Idem vero Gregorius reddidit abbati et conventui omnia munimenta sua et etiam dicti Stephani.

Ricardus rex Alemanniæ, filius regis Johannis Angliæ, Richard of Corn-
frater Henrici regis Angliæ, Angliam arripuit, circa wall in
festum Purificationis beatæ Mariæ. England.

Obiit Johannes filius Gaufridi, circa festum Sancti Martini.

MCCLIX. Magnates Angliæ magnum tenuerunt parlia- f. 59 b.
mentum apud Londoniam, a quindena Paschæ.

Circa festum Sancti Johannis ante Portam Latinam May 6.
recepimus literas aquietationis de x. marcis pacatis
apud Londoniam procuratori Stephani de Anania.

Unaterus de Scoteny miles interfectus et equis tractus Execution
est apud Wyntoniam, et postea patibulo suspensus, vii. of Walter
kal. Junii, die Sancti Augustini, ob causam mortis de Scoteny,
domini Willelmi de Clare fratris domini Ricardi comitis May 26.
Gloucestræ, quem dictus Walterus appoisionavit, ut
dicebatur, apud Wyntoniam.

Tertio decimo kal. Septembris accessit dominus Ri- Richard de
cardus de Clare comes Gloucestræ et Hertfordiæ apud Clare at
Theokesberiam, petens a conventu processionem; qua Tewkes-
habita et suscepta, a majori usque ad minorem omnibus bury.
devote dedit osculum pacis. Pro quo signo omnes
gavisi sunt.

viii. idus Septembris venerunt octoginta Walenses Attack of
bene ferro cooperti, una cum equitibus et septem milia the Welsh
peditum ad prosternendum castrum de Neþ. on Neath
sunt dictum castrum prosternere, sed non valentes, in- castle.
fectoque negotio et illorum proposito, villam totam ad
valvas castri combusserunt, et sic ad dæmones redierunt.
Parum vero ante, scilicet circa Assumptionem beatæ

A.D. 1259. Mariæ, interfecti sunt de illis Walensibus apud []¹

Aug. 15. v. viginti numero annotati.

Henry III. MCCLX. Dominus Henricus filius regis Johannis rex
crosses to Angliæ, et regina, et comes Gloucestræ, transfretavit,
France. et iter arripuit versus Franciam ad vendendum vel
escambium faciendum de terra et redditu Gasconia. Pavimentum appositum est in capitulo Theokesberia de perquisitis conventus.

Obiit Ranulfus de Novo Castro.

Obiit Jacobus de Clare, viii. kal. Junii.

Obiit Egidius Scissor, qui tenuit Parvam Campodenam et multa mala machinavit camerario Theokesberia.

f. 60. Obiit Isolda de Reyseld de Bristollis, viii. kal. . . .²

Income bought for the convent by Thomas of Kidderminster, Dec. 13. Frater Thomas Kydermunstre, tunc temporis cleemosynarius Theokesberia, emit duos solidatos annui redditus de Symone le Betere, in villa Theokesberia, pro xxi. sol. et iv. den., circa festum sanctæ Lucia, quos scilicet emit dictus Symon de Henrico Bissop. Nos cepimus ad firmam quoddam manerium quod Hamma vocatur, in Dorseta, versus Wynbourneminstre, de Alexandro de Angnon, ad terminum xxv. annorum, pro sexaginta marcis, de quo cyrografum inter nos et ipsum confectum est.

Death of prince Louis of France. MCCLXI. Filius et hæres Leuwisi regis Francia mortuus est et sepultus apud []¹ ad ejus sepulturam interfuerunt dominus Henricus filius regis Johannis, Angliæ rex, comes Gloucestræ, et alii nonnulli magnates Angliæ, et a multis putabatur et dicebatur cum ab Anglicis esse appoisionatum.

Civil discords. Maxima orta est dissensio inter Edwardum filium regis Henrici et Ricardum comitem de Clare propter novas consuetudines et leges Anglicanas in Anglia con-

¹ Blank in MS.

| ² The MS. is cut here.

stitutas, et propter alias causas inter eos motas; ita A.D. 1261. quod omne regnum fere in se divisum desolabatur.

Emerinus frater Henrici regis Angliæ ex parte matris, Expulsion of Aymer, bishop elect of Winchester. electus Wyntoniæ, ab Anglia expulsus et apud curiam Romanam in episcopum consecratus, et transmeando versus Angliam, apud Parisius mortuus et sepultus.

Obiit Philippus de Lecce, xviii. kal. Januarii.

MCCLXII. Obiit vir nobilis et omni laude dignus, f. 60 b. Death of Richard of Clare; his burial at Tewkesbury. Ricardus de Clara comes Gloverniæ et Hertfordiæ, idus Julii. Et sepultus est apud Theokesberiam quinto kal. Augusti, ad cujus sepulturam interfuerunt episcopus Wygornia Walterus de Cantilupo, et Willelmus episcopus Landavensis, et viii. abbates. Omnibus igitur pro anima dicti Ricardi comitis Deum humiliter deprecantibus talis late effusa datur indulgentia, videlicet a Bonefacio Cantuariæ archiepiscopo xl. dies, ab episcopo Rogero² Cestriæ xx. dies, ab episcopo Wygornia xx. dies, ab episcopo Landavensi xx. dies. Item prædicti episcopi Wygornia et Landavensis concesserunt eodem die omnibus iii. Pater Noster, et iii. Ave Maria dicentibus cotidie pro anima dicti comitis per annum integrum, decem dies relaxationis.

xv. kal. Novembris obiit Adam de Prestune prior de Craneburna.

viii. kal. Decembris obiit Henricus de Banneburia.

Gileberto de Clare filio Ricardi comitis Gloucestriæ, nondum cincto³ gladio militari, nascitur filia nomine Isabella, vi. idus Martii, de uxore sua Alicia filia comitis Marchiæ.

Anno MCC. sexagesimo secundo, x. kal. Julii, die June 22. Sancti Albani, factus est Willelmus Isaac prior Sancti Jacobi Bristollis.

¹ Blank in MS.

² Roger de Lungespée.

³ *cincto*] *cinctus*, MS.

A.D. 1262. Eodem anno, v. kal. Julii, Willelmus de Derherst factus est prior de Kardif.¹

f. 63. Et talis erat litera domino Papæ directa et causa manifesta Matt. Par.,
A.D. 1258. eidem indicata ad illos removendos. Addita-
Letter "Sanctissimo patri ac domino [Alexandro],² divina provi- ment. p.
from the "dentia³ universalis ecclesiæ summo pontifici, communitas 215. Bur-
barons to "communitatum,⁴ procerum et magnatum, aliorumque regni ton Annal.
Pope "Angliæ, cum subjectione debita, pedum oscula beatorum. a. 1258.
Alexander "Nuper vestra sanctitas, tam per literas quam per venera-
IV. against "bilem virum magistrum Herlotum⁵ subdiaconum et notarium
the king's "vestrum, nos simpliciter monuit et induxit, ut et dominum
Poitevin "nostrum illustrem regem Angliæ in prosecutione regni
relations. "Seciliæ juvaremus, sibi commune subsidium super hoc
"faciendo. Licet autem⁶ idem dominus rex absque nostro
"consilio et consensu, quinimmo nobis reclamantibus [et]
"invitis, hujusmodi negotium assumpsisset, quod sibi impos-
"sibile propter difficultatem conditionum et alia quæque
"statum nostrum respiciebant, penitus credebamus; ob reve-
"rentiam tamen Apostolicæ sedis et vestram, eidem domino
"regi duximus respondendum, quod si de procerum et
"magnatum suorum consilio regnum suum multipliciter
"deformatum vellet in melius reformare, et vos⁷ condiciones
"vestras in privilegio vestro contentas, vires ipsius regis
"excedentes omnino, ad hoc⁸ mitigare velitis, quod juxta
"mitigationem et reformationem hujusmodi, optatus⁹ eventus
"negotii spera[re]tur, opem præberemus et operam efficacem,¹⁰
f. 63 b. "ut rex negotium, quod sine nobis assumpserat, per vestrum
"auxilium possit producere ad effectum. Cæterum dominus
"rex præfatus attendens importabile pondus negotii memorati,
"et statum regni sui imbecillem, voluit et expresse concessit,
"ut de procerum et magnatum suorum consilio, sine quibus

¹ Here follows the repetition of pp. 162-165, as mentioned above, p. 162, note ⁵.

What follows is in a different hand, and another and entirely different chronicle of the same years, 1258-1263.

² Blank in MS.

³ Matt. Par. inserts *sanctæ*.

⁴ *communitatum*] *comitum*, M.P.

⁵ *Herlotum*] *Arlotum*, M.P.

⁶ *autem*] *ante*, M.P.

⁷ MS. inserts *et*.

⁸ *ad hoc*] *quodammodo*, M.P.

⁹ *optatus*] *optatus*, MS.

¹⁰ For this M.P. has *speratus*, *ipsi præberemus et operam et effectum*.

“ suum gubernare non poterit nec ¹ negotium prosecui memo- A.D. 1258.
 “ ratum, dicta reformatio proveniret; videlicet hoc modo, ut
 “ duodecim ex parte sua electi, et alii totidem ex parte
 “ communitatis nominatim disponderent, statuerent, ac etiam
 “ ordinarent super melioratione et reformatione regni Angliæ,
 “ et ipsum regnum contingentibus, prout eis melius expedire ²
 “ videretur; promittens ³ tam ipse, quam dominus Eadwardus
 “ primogenitus suus, ac firmantes ⁴ propriis juramentis, quod
 “ per prædictos viginti et quatuor vel majorem partem eorum
 “ ordinatum existeret, inviolabiliter observare; facturi et
 “ procuraturi securitatem omnino ⁵ quam ipsi viginti et
 “ quatuor vel major pars eorum super hoc providebunt fieri.
 “ Verumtamen cum inter duodecim electos ex rege, ⁶ electus
 “ Wyntoniae ⁷ et fratres sui nominati fuissent, idem electus,
 “ quasi salutis suæ immemor, et invigilans turbationi regni et
 “ dispendiis potius quam reformationi, regem ipsum sollici-
 “ tavit, et toto posse induxit, eidem immensam promittens
 “ pecuniam, etiam usque ad exinanitionem propriæ ⁸ sub-
 “ stantiæ et facultatis ecclesiæ Wyntoniae, ut, spreto juramento
 “ proprio, a provisionibus ⁹ hujusmodi resiliret, in ¹⁰ regni sui
 “ grave dispendium et irreparabile detrimentum. Cumque
 “ per hanc viam intentionis suæ desiderium explere non
 “ poterit, ad alios ¹¹ se convertens, dominum Eadwardum et
 “ quosdam alios de nobilioribus totius regni animavit, et
 “ quantum in se fuit stimulavit ad subversionem totius
 “ negotii, ¹² quasi in necem totius regni et lapsum irrepara-
 “ bilem conjurasset; ut de illo vere potest dici: *Iste est vir*
 “ *qui turbavit terram, et concussit regnum.* Nam cum
 “ reformationi qui ad hoc ¹³ nominati fuerant, studio vigilantibus
 “ intenderant, prædicti electus et fratres sui, nunc per subter-
 “ fugia, nunc per alias cavillationes varias, eventum reforma-
 “ tionis hujusmodi retardabant; sed *mentita est sibi iniquitas*, f. 64.
 “ quia quanto ¹⁴ plus tenebantur negotium impedire, tanto
 “ frequentius ¹⁵ et constantius [alii] zelo reipublicæ inflammatis,
 “ instanti vigilatione et propensiori cautela [illud] promovere

¹ *nec*] in, MS.

² *expedire*] expediens, M.P..

³ *promittens*] promittentes, M.P.

⁴ *ac firmantes*] affirmantes, M.P.

⁵ *omnino*] omnimodam, M.P.

⁶ *rege*] parte domini regis, M.P.

⁷ *i.e.*, Aymer de Lusignan.

⁸ *propriæ*] om. M.P.

⁹ *provisionibus*] promissionibus, M.P.

¹⁰ *in*] et, MS.

¹¹ *alios*] alia, M.P.

¹² *negotii*] regni, M.P.

¹³ *ad hoc*] nunc, M.P.

¹⁴ *quanto*] quando, MS.

¹⁵ *frequentius*] ferventius, M.P.

A.D. 1258. “ studebant, attendentes quod firma coherencia fidelis esse
 “ non potest, ubi non est tenax unio voluntatum, et ipsorum
 “ conglutinatio animorum. Sed quid ultra? Prædictorum
 “ electi et fratrum suorum tam graves erant excessus et
 “ grandes, quod jam *clamor pauperum ad cælum ascenderat*
 “ *contra ipsos*. Ipsorum enim ministri et officiales, qui
 “ potius satellites et prædones,¹ deprædabantur pauperes,
 “ insidiabantur simplicibus, fovebant² impios, opprimebant
 “ innocentes, exultabant in rebus pessimis, lætabantur cum
 “ male fecissent, peccata populi comedentes, luxuriabantur in
 “ lacrymis viduarum; in nuditatem pupillorum gaudentes, in
 “ oppressionibus subditorum; et in tantum ipsorum effrænata
 “ cupido invaserat,³ quod nec sub ipsis minores vivere
 “ poterant, nec cum ipsis conversari pares, nec super ipsos
 “ impares majores. Nos igitur attendentes, quod respublica
 “ corpus quoddam [est] quod divini muneris beneficio vege-
 “ tatur, et summæ æquitatis nutu agitur, et regitur quodam
 “ moderamine rationis; nec expedit, quod in uno corpore
 “ dissonantia sit membrorum; dictos electum et fratres tan-
 “ quam turbatores quietis et tranquillitatis regni totius, post
 “ multas instantias et frequentes monitiones vocavimus, et
 “ vocari per regem fecimus, ut in iudicio sisterent suis
 “ querentibus responsuri, juxta consuetudines et regni leges.
 “ Ita quod duo ex ipsis, quos mallet, regnum⁴ exirent,
 “ reliquis duobus remanentibus, qui pro se et aliis responde-
 “ rent; aut si sibi magis expediens videretur,⁵ omnes regnum
 “ exirent. Qui suis culpis exigentibus subire iudicium formi-
 “ dantes, maluerunt exire, quam rigorem iudicii expectare.
 “ Sed hæc adhuc;⁶ nobis et regno super hoc contrarium⁷
 “ existeret, si electus, cui totius turbationis materiam merito
 “ imputamus, rediret in Angliam, subito cujus præsentia
 “ posset interdicere⁸ quicquid nostra sollicitudo multis vigiliis
 “ et infinitis laboribus studuit ordinare. Unde fixum est pro-
 “ positum omnium, et accensum desiderium singulorum, quod
 “ ille actor schismatis, homo dissensionis et scandali, inter nos
 “ deinceps nullatenus conversetur. Quia igitur præfatus

f. 64 b.

¹ M.P. inserts *dicebantur, undique*.

² *fovebant*] *movebant*, M.P.

³ *cupido invaserat*] *rabies in-*
valuerat, M.P.

⁴ *regnum*] *om.* M.P.

⁵ *videretur*] *crederent*, M.P.

⁶ MS. repeats *sed hæc adhuc*;
 M.P. has *nec* for *hæc*.

⁷ *contrarium*] *plene non tantum*,
 M.P. The Burton Annals have
cautum.

⁸ *interdicere*] *evertere*, M.P.

“ electus et fratres ejus regem et dominum Eadwardum A.D. 1258.
 “ infatuaverant, adeo quod non solum insolentiæ remanebant
 “ penitus impunitæ, sed, quod pejus est, et verecundius dicere
 “ terribileque audire, si quis contra ipsos vel eorum alterum
 “ differret in iudicium quæstionem, rex, qui delinquentem
 “ punire et delictum corrigere tenebatur, ipsos in suis facino-
 “ ribus nutriens, contra conquerentem mirabiliter turbatur; et
 “ cui debebant [iudices] subvenire, illum opprimebant;¹ im-
 “ munitates² et libertates ecclesiarum damnabiliter violando,
 “ clericos vulnerando, homines incarcerando, in præjudicium
 “ coronæ, cui soli competit hujusmodi incarceratio, laxatis
 “ habenis nequitie debacchando per regnum pro³ suæ libito
 “ voluntatis. Unde si, quod absit, electus rediret in Angliam,
 “ pejora prioribus⁴ formidamus. Sanctitati igitur vestræ cum
 “ affectione qua possumus supplicamus, quatinus sicut uni-
 “ tatem et pacem regni Angliæ, quod semper vobis extitit
 “ devotum, et existet, diligitis,⁵ sæpedictum electum ab admi-
 “ nistratione Wintoniensis ecclesiæ, quæ ex munificentia
 “ sedis Apostolicæ sibi concessa fuerit, amoveatis omnino;
 “ tum magis⁶ quod istud fiat sine scandalo et vestræ plenu-
 “ dine potestatis, quam, [quod] Deus et homo⁷ evertat,
 “ occasione ipsius pejora contingant, et nos vestri devotissimi
 “ aliud facere compellamur. Scituri vero, quod si dominus f. 62.
 “ rex et regni majores hoc vellent, communitas tamen ipsius
 “ ingressum in Angliam nullatenus sustinerent. Potius enim
 “ desævire[n]t in ipsum, quam ipsius intollerabilem sævitiam
 “ expectarent. Quinimmo omnibus regni[colis] onerosum et
 “ toti regno dispendiosum existe[re]t, [si] proventus, de quibus
 “ [regnum] infestare disposuit, reciperet, quod et⁸ omnes, qui
 “ qualitatem viderant negotii, asseruerant. Et certe, clemen-
 “ tissime Pater et domine, hoc satis⁹ credimus sine scandalo
 “ faciendum, cum non sit in episcopum consecratus, et tantum
 “ ministratio sibi est concessa. Super his autem et aliis quæ
 “ nuntii nostri et latores præsentium sanctitati vestræ exponent,
 “ fidem indubitata[m] adhibere velitis, petitiones nostras quas
 “ per ipsos vobis offerimus, si placet, exauditionis gratia¹⁰

¹ *et . . . opprimebant*] This is apparently abridged from the corresponding sentence as it appears in M.P.

² *immunitates*] communitates, M.P.

³ *pro*] per, MS.

⁴ M.P. inserts *probabiliter*.

⁵ *diligitis*] diligenter, MS.

⁶ *tum magis*] et magis expedit, M.P.

⁷ *et homo*] om. M.P.

⁸ *et*] si, MS.

⁹ *satis*] sciatis, MS.

¹⁰ *exauditionis gratia*] ad exauditionis gratiam, M.P.

A.D. 1258. "admittentes. Nos Ricardus de Clare comes Gloucestriae, Symon de Monteforti comes Leycestriae, Rogerus Bigod, marescallus Angliæ, H[umfridus] de Boun comes Herfordia, [Willelmus]¹ de Fortibus comes [Albemarliae],² J[ohannes] de Plesis comes de Warewik, P[etrus] de Saubaudia, H[ugo] Bigod justiciarius Angliæ, J[ohannes] filius Gaufridi, J[acobus] de Audele, P[etrus] de Monteford,³ præsentibus literis sigilla nostra apposuimus in testimonium prædictorum. Conservet incolumitatem vestram Altissimus per tempora longiora."

Parliament
at Oxford.

f. 62 b.

The Pro-
visions of
Oxford.

MCCLIX. Anno igitur quinquagesimo nono, post jurementum domini regis et Eadwardi primogeniti sui apud Londoniam, vi tamen et necessitate cogente, convocata est omnis multitudo magnatum et procerum Angliæ apud Oxoniam, die [], anno ut supra, ad tractandum et providendum, disponendum et prosequendum de utilitatibus et negotiis regis et regni, et reipublicæ Angliæ. Convocatis igitur omnibus, et de supradictis tractantibus, ex parte domini regis una cum Eadwardo primogenito suo et eorum complicibus, et ex parte magnatum Angliæ unanimi consensu, concessum fuit quod providentia universalis illius concilii, omni appellatione, contradictione, et partium utrarumque cavillatione procul remota, rata, stabilis, inconcussa in posterum permaneret et illæsa. Et si quis, seu qui illorum, scilicet ex parte domini regis seu ex parte baronum, contra prædictum concilium et providentiam violenter vel seditiose insurgerent, seu insultarent, omnes concilium prædictum firmiter et fideliter observantes, contra malignos Pharisæos reipublicæ ad deprædandum et confundendum sine moris dispendio insurgere non omittant. Tale autem erat concilium, videlicet quod alienigenæ de qualibet natione, seu Romani seu alii, bona Angliæ majora possidentes, devorantes, et dissipantes,

¹ *Willelmus*] II., MS.

² Blank in MS.

³ M.P. inserts *vice totius communis*.

et a latere regis quasi secundi reges se habentes, ab A.D. 1259. Anglia exules amoverentur. Provisum etiam erat, quod cætera alia non minima honorem regis, regni, et sacerdotii contingentia, de jure civili et canonico quæ sunt constituta et provisa, inconcussa perma[ne]rent.

Cursu igitur temporis parvo transacto, instinctu Some of the barons go over to the king. nefario quidam ex nobilibus gratiam domini regis pro lucro terreno, non pro dilectionis affectu cupientes, se a proposito communi magnatum una cum domina regina et Eadwardo regis ejusdem¹ primogenito subtraxerunt, et contra juramentum tactis sacrosanctis evangeliiis, favente Sathana, *cum consilio impiorum abierunt retrorsum, in cathedra pestilentiae sedentes, in via stantes peccatorum.*

Eodem igitur tempore archiepiscopus Bonefacius Arch-bishop Boniface Cantuariæ, avunculus dominæ reginæ, partes petiit transmarinas, qua nescio de causa, forte vel quia malum goes abroad. sus²

. . . secundos in regno esse post regem, si suo acquiescent consilio, videlicet quod si fidelitatem fide et fœdere Conduct of some of the barons. confœderatam baronibus de providentia Oxoniæ relinquerent. De promissis igitur terrenis et vanitatibus hujus vitæ variæ leviter isti omnes Sathanæ satellites convicti, terris amplis, castris fortibus, possessionibus sibi non minimis concessis, chartis sibi conscriptis ac regia voluntate et consensu sigillatis, barones sibi conjuratos reliquerunt, et juramentum fide prius præstitum violaverunt, et domino regi et suo primogenito filio Eadwardo hostiliter, non dico fideliter, adhæserunt. Ab illo autem die dominus rex cum suis barones de die in diem quærebant seducere et interficere, sed timebant turbam, forte illud evangelicum in corde sæpius revolventes : *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.*

¹ ejusdem] ejusque, MS.

| ² One or more leaves are lost here.

A.D. 1263. *MCCLXIII.* Anno igitur *MCCLXIII.* exiit edictum a domino rege Angliæ, quod omnes magnates et proceres Angliæ, una cum archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus conventualibus, apud Londoniam circa festum Nativitatis beatæ Mariæ in unum essent congregati, ad tractandum de pacis reformatione. Quibus convocatis et ibidem fere per quindenam commorantibus, et de dicta pace tractantibus, nulla inventa est pacis recordatio, sed diaboli instinctu nefario unusquisque contra alium, minas, bellum, et mortis dispendium obtulerunt, et ita a Londonia, infecto pacis reformandæ negotio, repatriaverunt. Sed tamen antequam repatriarent, submiserunt se dominus rex et barones veredictioni et dispositioni et providentiæ domini regis Franciæ, et in instanti dominus rex una cum regina et episcopo Herefordensi¹ et aliis multis transfretavit, et dominum regem Franciæ adiit, et barones miserunt nuntios, milites et clericos, et ibi invenerunt Johannem Mansel, qui furtive nuper mare transiit.

f. 65 b.
Parliament
at London.
Sept. 8.

Determina-
tion of
the king
and barons
to refer
their
quarrels
to the king
of France,
S. Louis.

He first
inclines to
the barons ;

Rex² igitur Franciæ auditis turbationibus inter regem Angliæ et suos fideles barones, in visceribus cordis sui præ dolore et tristitia non minimum commotus et anxius, consilio habito benigno, bene eidem primo complacuit et acta approbavit baronum, dicens quod sicut navis sine gubernaculo navigantium non valet in undis maris sine periculo salvari, ita nec rex aliquis sine coadjutoribus regni sui proprii, regni prospera potest gubernare, nec adversa defendere ; asserens, quod dignum et justum est regnum unumquodque per regem et regni fideles gubernari et non per alienos. Super verbis igitur domini regis lætati sunt universi, et reversi sunt nuntii cum gaudio, laudantes et glorificantes Deum.

¹ Peter de Egeblanke.

² This is preceded by the following title in rubrick:—"Quod multum dolebat rex Franciæ de tur-

batione Anglorum, primo tamen dico, sed postea mutatum est cor ejus in contrarium."

Eodem igitur tempore fraude mulieris serpentina, A.D. 1263. scilicet reginæ Angliæ, et allocutione deceptus et f. 66. seductus idem rex Franciæ, sicut scriptum est, *Non est* but afterwards, *fraus super fraudem mulieris*, nam primum parentem, through the deceit of queen Eleanor, regem Salomonem, David prophetam, et alios multipliciter decepit; mutatum est cor regis ejusdem de bono changes. ad malum, de malo ad pejus, de peiori ad pessimum. Ita regiis mandatis literatorie proceribus et magnatibus Angliæ scripsit in hæc verba, dicens:—

Mandatum regis Franciæ baronibus Angliæ per antifrasi.

Rymer,
Fœdera,
i. p. 434.

1. “Nos vero partibus propter hoc convocatis Aubenis,¹ The award of the French king, annulling the Provisions of Oxford.
“ dicto rege personaliter et quibusdam de baronibus per se,
“ et aliis per procuratores comparentibus coram nobis, auditis
“ hinc inde propositis, et etiam dissentionibus ac rationibus
“ partium plenius intellectis, attendentes quod [per] provi-
“ siones et ordinationes et statuta et obligationes Oxoniæ, et
“ per ea quæ ex eis et occasione eorum subsequuta sunt, juri
“ et honori regio plurimum fuisse detractum regni turba-
“ tionem, ecclesiarum depressionem et deprædationem, et aliis
“ personis ipsius regni ecclesiasticis et sæcularibus, indigenis
“ et alienigenis gravissima dispendia provenisse, et quod veri-
“ similiter tenebatur, ne graviora contingerent in futurum,
“ communicato bonorum et magnatum consilio—in nomine
“ Patris et Filii et Spiritus Sancti, Amen, prædictas provi-
“ siones, ordinationes, et obligationes omnes quocumque
“ nomine censeantur, et quicquid ex eis vel occasione eorum
“ subsequutum est, per dictum nostrum seu ordinationem
“ nostram cassamus et irritamus; maxime cum appareat
“ summum Pontificem eas per suas literas cassas et irritas
“ nuntiasse; ordinantes, quod tam dominus rex quam barones,
“ et alii quicumque præsentis compromisso consenserint et de
“ prædictis observandis se quoquomodo astrinxerunt, se de
“ eisdem quietent et sint penitus absoluti.
2. “Adicimus etiam quod ex vi seu viribus prædictarum¹ f. 66 b.
“ provisionum seu obligationum, seu ordinationum, vel alicujus
“ super hoc concessæ potestatis a rege, nullus nova statuta
“ faciat nec jam facta teneat vel observet, nec propter non

¹ Sic. MS., an error for *Ambianis*,
i.e., Amiens.

² *prædictarum*] *predicta*, MS.

- A.D. 1263. “ observationem prædictorum debeat aliquis alterius capitalis Rymer,
 “ vel alter inimicus haberi, vel pœnam aliquam propter hoc i. p. 434.
 “ sustinere.
3. “ Decevimus etiam quod omnes literæ super præmissis
 “ provisionibus et eorum occasione confectæ, irritæ sint et
 “ inanes.
4. “ Et ordinamus quod ipsi regi Angliæ restituantur ablata
 “ a baronibus, et reddantur.
5. “ Item dicimus et ordinamus, quod castra cuicumque
 “ fuerint tradita custodienda ad securitatem, sive occasione
 “ dictorum, et adhuc detenta, libere a dictis baronibus eidem
 “ regi reddantur, tenenda ab eodem rege sicut ea tenebat ante
 “ tempus prædictarum provisionum.
6. “ Item dicimus et ordinamus quod libere liceat dicto
 “ regi capitalem justiciarium, cancellarium, thesaurarium, con-
 “ siliarios, justiciarios minores, vicecomites, et quoscumque
 “ alios officiales ac ministrales regni ac domus suæ præficere,
 “ instituere, destituere, et amovere pro suæ libito voluntatis,
 “ sicut faciebat et facere poterat ante tempus provisionum
 “ prædictarum.
7. “ Item retractamus et cassamus illud statutum factum,
 “ quod regnum Angliæ de cætero per alienigenas¹ non
 “ gubernetur, necnon ut exirent alienigenæ nec reversuri,
 “ exceptis illis quorum moram fideles regni communiter
 “ acceptant.²
8. “ Ordinamus per dictum nostrum, quod liceat alienigenis
 “ morari in dicto regno secure, et quod rex possit alienigenas
 “ et indigenas vocare ad consilium suum, quos sibi viderit
 “ utiles et fideles, sicut facere poterat ante tempus prædic-
 “ tum.
9. “ Item dicimus et ordinamus, quod dictus rex plenam
 “ potestatem et liberum regimen habeat in suo regno et ejus
 “ pertinentiis, et sit in eodem et in ejus plenaria potestate in
 “ omnibus et per omnia, sicut fuit ante tempus prædictum.
 “ Nolumus autem nec intendimus per præsentem ordina-
 “ tionem derogare in aliquo regiis privilegiis, chartis, liber-
 “ tatibus, statutis, laudabilibus consuetudinibus regni Angliæ,
 “ quæ erant ante tempus provisionum ipsarum.
10. “ Ordinamus etiam quod idem rex baronibus prædictis
 “ indulgeat et remittat omnem rancorem quem habet versus
 “ eos occasione præmissarum. Et similiter barones eidem.
 “ Et quod unus alterum occasione præmissarum, de quibus

f. 67.

¹ alienigenas] indigenas, MS. | ² acceptant] acceptantes, MS.

“ in nos extitit commissum, per se vel per alium de cætero A.D. 1263.
 “ non gravet in aliquo vel offendat.”

Ante istam ordinationem regis Franciæ, regina Angliæ, P[etrus] episcopus Herefordiæ, Johannes Mansel, et quidam alii perquisierunt literas domini Papæ regi Franciæ directas, quod omni modo provisiones Oxoniæ impediret, subverteret, et contradiceret, per legatum Romæ.

Letters had been obtained from the Pope against the Provisions of Oxford.

Barones vero nullo modo literis regis¹ Franciæ sive mandatis adquiescentes sibi directis, miro modo et ultra modum mota est terra Anglicana, et conturbatum est regnum, et fere in se divisum propter controversiam motam inter regem et regnum et regni magnates, odio Eadwardi filii regis et Rogeri de Mortuomari.

The barons refuse to agree to this award.

Eodem igitur anno circa Natale Domini, inito magnatum consilio, dominus Johannes Gyford cum non minimo conductu iter arripuit versus terras domini Rogeri de Mortuomari, et illas omnino destruxit, et castra sua obruit, et una die ducentos homines et eo amplius interfecit.

Destruction of the lands of Roger Mortimer.

Circa idem tempus quidam Anglicanus fidelis Angliæ barones ita occulte præmunivit in hæc verba:

Advice given to the barons.

“ Porro constet, quod legatus mittatur ad vos in
 “ manu potenti, scilicet cum potentia domini regis
 “ Franciæ, ad omnes provisiones revocandas, et quic-
 “ quid hactenus actum sit vobiscum, et ad puniendum
 “ gravissime omnes præsentis perturbationis auctores.
 “ Quod si admiserint, viri nobiles paulatim confunden-
 “ tur, et evanescent. Si non admiserint, excommuni-
 “ cabuntur, et terra interdicetur, et postmodum
 “ invocabitur contra eos brachium sæculare. Unde
 “ si justam causam non habeant nobiles viri, aut si
 “ forte præmissis resistere non valent, expediret eis
 “ super omnibus se ad invicem conformare ante adven-
 “ tum legati, scientes, quod si succumbant, aut bello
 “ aut alias per admissionem legati,² se exhære-

¹ regis] regiis, MS.

| ² MS. inserts *scientes*.

A.D. 1263. “ dari, qui alios ejecerunt. Caveat dominus Symon
 Especially “ de Monteforti, quia dicitur, quod alios etiam
 to Simon “ alienigenas persecuturus eiciendo, alios infra pro-
 de Mont- “ tegendo; qua etiam fronte potuit idem Symon terras
 fort. “ domini Johannis Mansel suo proprio filio conferre,
 “ et hujusmodi facere similia, quæ pro certo patientur
 “ recidivam? Non enim sui aut suorum vacare debent
 “ spoliis aut lucris, si pro communi bono laboraret.
 “ Creditur quod dominus rex Franciæ sit valde pronus
 “ ad intrandum Angliam, dum tamen ab ista ecclesia
 “ hoc sibi injungatur, quod non diebus nec noctibus
 “ cessat scribere, quod legatus ad vos transmittatur.
 “ Unde si viribus resistere proponant nobiles,
 “ omnino ad pugnam parent se pro patria, et pro
 “ seipsis, mare super omnia muniendo, et sibi in
 “ Hibernia, Wallia, Scotia, amicitias copulando, et ab
 “ infestivis inimicitiis præcavendo, quia si hoc non
 “ habuerint, non subsistent. Prospiciant etiam sibi,
 “ quod tempore Martis omnes equi religiosorum et
 “ clericorum cum eorum famelicis et laicis, et de
 “ qualibet villa liberi et præpositi et potentes sint
 “ præparati ad bellum, terram et propria capita
 “ defensuri, et talibus excrescet exercitus maximus
 “ sine damno subditorum. Prospiciendum etiam esset,
 “ quod si moreretur dominus Symon, qui jam senuit,
 “ quod in loco ejus alius capitaneus subrogaretur.
 “ Hæc et similia hic dicimus et sentimus, pelli nostræ
 “ et vestræ timentes, et maxime quia dicimini [ut]
 “ adeo faciles ad dissentiendum sitis; scituri quod
 “ legatus veniet, sicut præscripsi, dominus Sabinensis,¹
 “ vir bonus et discretus, cui multa injungentur. Quia
 “ pro certo”²

A head to
 be chosen
 in case S.
 de Mont-
 fort dies,

¹ Guy Foulquois, cardinal bishop of Sabino, afterwards Pope Clement IV.

² The MS. ends here imperfectly.

ANNALES MONASTERII DE BURTON,

1004—1263,

FROM

MS. COTTON. VESPAS. E. iii.

ANNALES MONASTERII BURTONENSIS.

ANNO ab incarnatione Domini MIV., indictione II., f. 1.
tempore Æthelredi regis Angliæ, patris Sancti Edwardi A.D. 1004.
regis et confessoris, quidam nobilis nomine Wlfricus Foundation
cognomento Spot, construxit abbatiam Burtoniam voca- of Burton
tam, deditque ei omnem hæreditatem paternam appre- abbey.
tiam septingentas libras. Et quia nondum utebantur
sigillis in Anglia, fecit donum suum his confirmari
subscriptionibus, prout in charta continetur.¹

Ego Æthelred rex Anglorum hoc donum perpetua ditavi	Subscrip-
libertate. Ego Æthelstan filius regis. Ego Ecghrith filius	tions to the
regis. Ego Ædmund filius regis.	charter.
Ego Eadred filius regis. Ego Eadpig filius regis.	Sees of the
Ego Eadgar filius regis.	bishops sub-
Ego Ælfric archiepiscopus composui.	scribing:
Ego Wlstan archiepiscopus conclusi.	Canterbury.
Ego Ælfheah episcopus consignavi.	York.
Ego Ælfhim episcopus consensi.	Winchester
Ego Lywing episcopus condixi.	London.
Ego Æthelric episcopus confirmavi.	Wells.
Ego Ælfhelm episcopus corroboraui.	Sherborne.
Ego Ordbriht episcopus assensi.	Dorchester.
Ego Godpine episcopus adquevi.	Selsey.
Ego Ælfgar episcopus adunavi.	Rochester.
Ego Godpine episcopus affirmavi.	Elmham.
Ego Sigeferde episcopus auxiliatus sum.	Lichfield.
Ego Ædpeardus abbas, et cæteri usque ad duodecim.	Lindsey.
Ego Ælric dux cum ducibus duobus.	
Ego Æpelmer minister.	

¹ The first paragraph is in rubrick.

- A.D. 1004. Ego Ordulf minister.
 Ego þilfgeat minister.
 Ego þulfheat minister, et cæteri usque xxi.
- Wlfgetus, the first abbat. Wlfgetus fuit primus abbas ecclesiæ Burtoniensis.
 MVI. Ælphegus Cantuariensis archiepiscopus suscepit pallium.
- Exchange of Rolleston for Aldsworth and Alfreton. MVIII. Rex Æthelredus excambivit villam de Rolvestonia pro duabus villis, videlicet Ældespirde et Ælfredintone, cum abbate þulfgeto. Hanc villam de Rolvestonia tenet comes de Ferrariis in hæreditate.
 MXI. Cantia vastata est a Dacis.
 MXII. Abbas Wlfgetus emit villam de Withmere¹ cum pertinentiis, a rege Anglorum Æthelredo, pro lxx. libris in auro et argento.
 Ælpfegus archiepiscopus martyrizatus est.
 MXIII. Swanus rex Dacorum fugavit Ethelredum in Normanniam.
- Death of Sweyn. MXIV. Occisus est Swanus a sancto Edmundo.
 MXV. Hic venit Cnut ad Anglos.
- Death of Ethelred. MXVI. Obiit Æthelredus rex, anno regni sui xxxvii.
 MXVII. Occisio Edricis ducis et sociorum ejus.
 MXVIII. Translatio sancti Elphegi Cantuariensis archiepiscopi.
 MXXIII. Hic obscuratus est sol ix. kal. Febr.
 MXXVI. Obiit Wlfgetus abbas.
- Abbat Brithtric. MXXVII. Successit Briptricus abbas.
 MXXVIII. Hic Cnut perrexit ad Norþegon cum l. navibus.
 MXXIX. Hic reversus est.
 MXXXI. Hic Cnut Romam petiit, et bellum in Cantia renovatum [est].
- f. 1 b. MXXXV. Cnut rex obiit.
- Murder of prince Alfred. MXXXVI. Ælfredus filius regis Ethelredi per Godwinum occiditur.

¹ i.e., Whitmore.

- MXL. Haraldus rex obiit. Hardecanutus coronatur. A.D. 1040.
- MXLII. Hardicanutus rex Angliæ et Danemarchiæ obiit.
- MXLIII. Sanctus Edwardus rex coronatur. Edward the Confessor.
- ML. Obiit Brictricus abbas.
- MLI. Venit Levericus abbas.
- MLXII. Sanctus Wlstanus episcopus Wigorniae consecratur.
- MLXV. Sanctus Edwardus rex obiit. Haraldus. Harold.
- MLXVI. Adventus Normannorum in Angliam. Haraldus dux, Godwini ducis filius, post mortem sancti Ædwardi regis occupavit regnum Angliæ, fracto fœdere quod pepigerat cum Willelmo duce Normanniæ, quando captus fuit in Pontivo.¹ Unde factum est quod dux Willelmus Normannus, dictus Bastardus, congregatis undecunque populis, Francis scilicet et Normannis, et aliorum populorum valida manu, transfretavit in Angliam, et conserto prælio cum Haraldo et exercito suo, obtinuit, et regni diademate insignitus est. The Norman invasion.
- MLXVII. Consecratio Petri Lichfeldensis episcopi.
- MLXVIII. Nascitur Henricus filius regis.
- MLXXXV. Obiit Levericus abbas. Successit Galfridus Mala Terra.
- MLXXXVI. Obiit Petrus Lichfeldensis episcopus.
- MLXXXVII. Obiit Willelmus rex Bastardus. Death of William I.
- Hic dedit nobis, videlicet monasterio Burtoniensi, Ufram majorem et minorem, tempore suo, cum tota terra de ultra Dova et Eccleshall.
- Willelmus filius ejus coronatus est. Coronation of William II.
- MLXXXVIII. Consecratio Roberti de Limesei Lichfeldensis episcopi.
- MXCIV. Galfridus Mala Terra expulsus est de abbacia: f. 2.
- Nigellus abbas venit, monachus et sacrista Wintoniæ.
- MXCV. Sanctus Wlstanus episcopus obiit.
- MXCVII. Jerusalem capitur a Francis. Capture of Jerusalem.

¹ *i.e.*, Ponthieu.

- A D. 1100. MXCVIII. Abbatia ordinis Cistercii fundata est.
- Coronation of Henry I. MC. Obiit Willelmus rex Rufus. Henricus rex frater ejus coronatus est.
- Hic rex Henricus destruxit impios regni; sed propter ducatum Normanniæ, detinuit Robertum fratrem suum ducem Normanniæ in custodia sua usque ad mortem suam. Iste Henricus duxit uxorem Matildem filiam Melchelmi regis Scotiæ et Mageriæ, de qua genuit Willelmum, et Matildem postea imperatricem.
- MCI. Robertus comes Normanniæ venit in Angliam cum exercitu.
- Capture of Robert of Normandy. MCVI. Henricus rex cepit comitem Robertum fratrem suum.
- MCX. Aqua Trenta apud Notingham a prima usque ad tertiam exsiccata est.
- The church at Burton begun. MCXIV. Inchoatio Burtoniensis ecclesiæ. Obiit Nigellus Abbas; cui successit eodem anno Galfridus abbas, prior Wintoniæ.
- MCXVII. Obiit Robertus de Limesei Lichfeldensis episcopus; successit Robertus cognomento Peccatum, Lichfeldensis episcopus.
- MCXXVII. Obiit Robertus cognomento Peccatum, Coventrensis episcopus.
- MCXXVIII. Rogerus de Clintone consecratus est episcopus Coventrensis.
- Garendon abbey. MCXXXIII. Abbatia de Gerendon fundata est.
- MCXXXV. Obiit rex Henricus primus.
- Coronation of Stephen. Coronatus est rex Stephanus, nepos ejus, comes Bononiæ, filius comitis Blesensis.
- Wardon abbey. MCXXXVI. Fundatur Waredonia.
- Bordesley abbey. MCXXXVIII. Abbatia de Bordesleia fundatur.
- MCXLVII. Lodowicus rex Franciæ peregre profectus est ad Hierusalem.
- Mereval abbey. MCXLVIII. Robertus de Ferrariis fundavit Myrevallem.
- MCL. Venit Robertus abbas.
- MCLI. Obiit Galfridus abbas.

MCLII. Obiit Rogerus de Clintone Coventrensis episcopus. Tileteya fundata est. A.D. 1152. Tiltey abbey.

MCLIII. Consecratio Walteri Durdent, Coventrensis episcopi. f. 2 b.

MCLIV. Obiit Stephanus rex Angliæ.

MCLV. Henricus rex, filius imperatricis, coronatus est. Uxor sua regina Elianor peperit Henricum filium suum. Coronation of Henry Fitz-empress.

MCLVI. Regina peperit filiam Matildam.

MCLVII. Regina peperit Ricardum.

MCLVIII. Regina peperit Galfridum.

MCLIX. Robertus abbas Burtoniensis depositus est et expulsus est ab abbacia. Deposition of abbat Robert.

MCLX. Bernardus abbas venit, monachus Gloverniæ, quondam abbas de Cerne, unde recessit propter magnas ejusdem domus exordinationes. Abbat Bernard.

MCLXI. Obiit Walterus Durdent episcopus Coventrensis.

MCLXII. Gloriosus Thomas Cantuariensis archiepiscopus consecratus est.

MCLXV. Regina peperit Johannam filiam suam.

MCLXVI. Regina peperit Johannem filium suum.

MCLXX. Sanctus Thomas archiepiscopus passus est.

MCLXXII. Abbacia de Stanlawe fundata est.

Stanlaw abbey.

MCLXXV. Obiit Bernardus abbas.

MCLXXVI. Robertus abbas reversus est.

Bertram de Verdonia fundavit Crokesdene.

Crokesden abbey.

MCLXXVII. Obiit Robertus abbas.

MCLXXVIII. Rogerus Malebranche abbas venit, prior de Malvernia majori.

MCLXXXI. Obiit Ricardus Pecche episcopus Coventrensis.

MCLXXXII. Obiit Rogerus abbas.

Ricardus abbas venit, prior de Rofa.

MCLXXXIII. Gerardus cognomento Puella, consecratur episcopus Coventrensis.

MCLXXXIV. Obiit Gerardus episcopus Coventrensis.

A.D. 1186. MCLXXXVI. Hugo de Nonant consecratur episcopus Coventrensis.

MCLXXXVII. Obiit Ricardus abbas. Nicholaus abbas venit, prior Abbendoniae.

Death of
Henry II.

MCLXXXIX. Obiit Henricus rex, filius imperatricis. Hic rex Henricus tenuit regnum Angliæ et ducatum Normanniæ, et regnavit annis xxxv. Fuit autem prudens, et ducatum Normanniæ magis pecunia sua quam armis defendebat contra regem Lodowicum, patrem Philippi, et contra Philippum postea regem, et sic exhauriebat quasi de fonte thesauros Angliæ et Normanniæ.

Prince
Henry;
his mar-
riage with
[Margaret,
daughter of
Louis VII.]

Henricus rex filius ejus magnanimus fuit, et regnum Angliæ et ducatum Normanniæ cum patre suo aliquanto tempore, paucio stipatus milite, tenuit; et duxit filiam regis Franciæ, sed paucio vixit tempore; tamen adversarius fuit patris sui.

Coronation
of Richard
I.

Rex Ricardus coronatus est. Hic fuit bellicosus et fortunatus in adversis. Regnum Angliæ et omnes terras transmarinas tenuit in vita sua, sed armorum exercitio. Quantus etiam fuerit si quis scire voluerit, legat Chronica magistri Hugonis¹ de Hovedene.

f. 3.

He goes to
the Holy
Land.
Siege of
Acre.

MCXC. Rex Ricardus peregre profectus est ad Jerusalem. Obierunt in obsidione Acon Theobaldus² Cantuariensis archiepiscopus, Willelmus comes de Ferrariis, et Fredericus Romanorum imperator obiter versus Hierusalem, et Conradus filius suus, et totius orbis ducum et principum, archiepiscoporum, episcoporum, comitum, et baronum, militum, cleri, et populi infinita multitudo isto anno ibidem obiit.

Abridged
from Ho-
veden,
f. 390 b.

Acre re-
stored to
the Chris-
tians.

MCXCI. Pagani reddiderunt Acon Ricardo regi Angliæ et Philippo regi Franciæ, cum omnibus quæ in ea erant, et quingentos captivos Christianos qui in ea erant reddiderunt quietos; et conventionaverunt regibus, quod traderent eis crucem sanctam, et mille Christianos captivos, et ducentos

Ib. f. 396.

¹ *Hugonis*] An error for *Rogeri*.
² *Theobaldus*] An error for *Baldwin*. The error possibly arose from

a confusion between him and Theobald, count of Blois.

milites captivos Christianos, quoscumque prædicti reges elegerint de omnibus captivis qui fuerunt inventi in potestate Soldani;¹ et ad opus regum darent ducenta milia Bisantiorum; et quod ipsi remanerent obsides in eorum custodia quousque hoc perfecissent, tantum infra quadraginta dies sub pœna vitæ et membrorum.

Hoveden,
f. 405 *b*.

Hugo de Nonant expulit monachos de Coventria, et posuit² canonicos sæculares.

Ib. f. 408.

MCXCII. Ricardus rex propter sinistros rumores quos audivit de Philippo rege Franciæ et Johanne de Moretonio comite fratre suo, qui castella sua et terras occupavit, et propter infirmitatem corporis, repatriare disposuit. Seizure and imprisonment of Richard.

Ib. f. 410.

. Et cum esset in transeundo mare ad partes suas reversurus, accidit ut ventus, rupta navi sua in qua erat, duceret eam versus partes Histriæ, ad locum qui est inter Aquileiam et Venetiam, ubi passus naufragium cum paucis evasit. Considerato autem et audito quod in terra erat, Limpoldus dux Austriæ, consanguineus Henrici imperatoris, impositis ubique custodibus, juxta Wenam in villa viciniori in domo despecta regem cepit.³ Quod postea Henricus imperator significavit regi Franciæ.

Ib. f. 414 *b*.

MCXCIII. Ricardus rex fecit finem pro redemptione sua, videlicet domino imperatori centum milia marcarum.⁴ Item triginta milia marcas domino imperatori, pro quibus debuit dare sexaginta obsides: et viginti milia marcas duci Austriæ, pro quibus debuit invenire septem obsides. Si autem dominus rex solverit promissionem quam domino imperatori de Henrico quondam duce Saxonie fecerat, imperator de quinquaginta milibus marcis argenti regem liberum dimittens et absolutum, pro ipso rege solvet duci Austriæ viginti milia marcas, et rex non tenebitur dare duci Austriæ septem obsides, neque imperatori sexaginta. Cum igitur rex prædictam promissionem de Henrico quondam duce Saxonie impleverit, et centum milia marcas solverit, libere recedet. Præterea rex fecit jurare in animam suam quod neptem suam filiam G[alfridi] comitis Britannie traderet nuptui filio ducis Austriæ, infra septem menses postquam liberatus fuerit et in

¹ *Soldani*] Saladini, Hoveden.

² *posuit*] in ea instituit, Hoveden.

³ *cepit*] captivavit, Hoveden. The latter part of this paragraph is from

the letter of the emperor to Philip, as it is in Hoveden, f. 410.

⁴ This is abridged from the *Forma Compositionis* given by Hoveden.

A.D. 1193. terram suam redierit; et eam transmittet usque ad introitum imperii, si eam recipere voluerit; et si noluerit, rex erit absolutus.

Quod cum rex Franciæ Philippus audisset, statim mandavit comiti Johanni ut ipse sibi caveret, quia diabolus jam solutus erat.

Endea-
vours of
Philip of
France and
John to
keep Ri-
chard im-
prisoned.

MCXCIV. Qui erat secundus annus captionis Ricardi regis Angliæ, idem Ricardus fuit adhuc in captione H[enrici] f. 417.

f. 3 b.

imperatoris Romanorum in Alemannia apud Spiram die Natalis Domini, quæ sabbato evenit; et ibi mansit usque ad tempus liberationis suæ, quod statuerat ei imperator, videlicet a secunda die¹ post diem Nativitatis Domini, in tres septimanas. Cumque imperator venisset illuc una cum archiepiscopis, episcopis, ducibus, et magnatibus imperii sui, et diu tractasset de liberatione Ricardi regis,² venerunt ad imperatorem nuncii regis Franciæ, et nuncii comitis Johannis fratris regis Angliæ, et obtulerunt imperatori ex parte regis Franciæ quinquaginta milia marcas argenti, et ex parte comitis Johannis triginta milia marcas argenti tali conditione, ut ipse regem Angliæ Ricardum teneret in captione sua usque ad festum Sancti Michaelis proxime sequens; aut si imperator mallet, darent ei in fine uniuscujusque mensis quamdiu ipse regem Angliæ in captione sua teneret, mille libras argenti; aut si imperator mallet, rex Franciæ daret ei centum milia marcas argenti, et comes Johannes daret ei quinquaginta milia marcas argenti, tali conditione, ut ipse traderet eis Ricardum regem, vel saltem in captione sua eum teneret ab illo tempore per spatium unius anni. Quibus auditis imperator distulit diem liberationis suæ, et statuit ei alium diem, videlicet, in Purificatione beatæ Mariæ, apud Mauguntium.

Feb. 2.

Die vero Purificationis beatæ Virginis, Henricus Romanorum Ib. f. 417 b. imperator celebrato concilio apud Maguntium de liberatione regis, volens a pacto resilire propter cupiditatem pecuniæ quam Philippus rex Franciæ et comes Johannes ei obtulerant³

Liberation
of Richard.

Feb. 4.

. In eodem concilio tradidit imperator per manus Mauguntii et Coloniae episcoporum Ricardum regem in manu Elienor matris suæ liberum et quietum, ii. non. Februarii, feria vi. die Ægyptiaca, quam moderni diem malam vocant; et sic in die mala liberavit eum Dominus.

¹ die] feria, Hoveden.

² Ricardi regis] regis Angliæ, Hoveden.

³ The sentence is unfinished, from the compiler altering, and then forgetting, Hoveden's construction.

Hoveden,
f. 418.

Cum autem idem rex rogaret Robertum de Nonant, fratrem Hugonis de Nonant Coventrensis episcopi, qui Robertus portavit literas imperatori de rege Franciæ et comite Johanne, ut idem Robertus de Nonant esset pro illo obses; respondit Robertus, quod ipse erat homo comitis Johannis, et ideo noluit pro ipso obses esse. Unde rex iratus præcepit illum capi et in carcerem mitti, et ita factum est. Eodem die rex summonuit per literas suas H[ugonem] de Nonant Coventrensem episcopum, quod ipse veniret in curia sua, stare iudicio episcoporum in eo quod episcopus erat, et iudicio laicorum in eo quod ipse de eo laicalem tenuerat ballivam, super his quæ adversus eum loqueretur.

A.D. 1194.
Conduct of
Robert de
Nonant.

Deinde Ricardus rex Angliæ promisit et chartis suis confirmavit quibusdam archiepiscopis, episcopis, ducibus et comitibus, baronibus et militibus,¹ de imperio, redditus annuos pro homagiis et fidelitatibus et auxiliis eorum contra regem Franciæ. Recepit itaque homagium de archiepiscopo Maguntino, et de archiepiscopo Colonia, et de archiepiscopo² de Legis,³ et de duce Ostricii, et de duce de Lovain, et de marchiso de Munferant, et de duce de Nemburc,⁴ et de duce Swaviæ,⁵ fratre imperatoris, et de comite Palatino de Reno, et de filio comitis de Henou,⁶ et de comite de Hoylande, et de aliis multis, salva fidelitate imperatoris.

Richard confirms the revenues of various bishops, counts, &c., of the empire, in return for assistance against France.

Et est sciendum quod Ricardus rex Angliæ fuit in captione imperatoris per spatium unius anni et vi. hebdomadarum et iii. dierum. Liberato autem rege, omnes qui aderant præ gaudio lachrymati sunt. Deinde imperator tradidit regi salvum conductum. Cum autem venisset rex Coloniam, archiepiscopus præ gaudio suæ liberationis celebravit missam in hunc modum: *Nunc scio vere quia misit Dominus angelum suum, et eripuit me de manu Herodis et de expectatione plebis Judæorum, etc.*

Length of Richard's captivity.

Act. xii. 11.

Ib. f. 418 b.

Hæc tria castella, videlicet Lancaster, Merleberge, et Mons Sancti Michaelis in Cornubia, reddita fuerant ante adventum regis in Angliam. Duo vero, Nottingham et Tikehul, viriliter restiterunt impugnantibus. Sed audito adventu regis, illi de castello de Tikehul recedentes tradiderunt episcopo Dunelmensi⁷ castellum ad opus regis, salvis sibi vita et membris.

Various castles restored to the king.

¹ et militibus] multis, Hoveden.

² archiepiscopo] episcopo, Hoveden.

³ i.e., Liege.

⁴ i.e., Limburg.

⁵ MS. inserts et.

⁶ i.e., Hainault.

⁷ Hugo de Puisac. This sentence is abridged.

A.D. 1194. Illi autem de castello de Notingham restiterunt usque ad adventum regis, et adhuc post ejus adventum per aliquot dies viriliter restiterunt, ipso rege cum exercitu suo fortiter impugnante. Cognito autem post aliquot dies quod Ricardus rex in propria persona fuit ibi in obsidione, cum de hoc antea hæsitabant, reddiderunt castellum de Notingham qui illud tenuerunt, ponentes se in misericordia regis. Castellum de Notingham captum est xxvii. die mensis Martii.¹

Reconcilia- In sequenti vero Pentecoste in Normannia facti sunt amici Ricardus rex et comes Johannes frater suus, Alienora matre eorum mediante; sed rex nullum castellum neque terram aliquam ei reddere voluit. Hoveden, f. 421.

MCXCV. Eodem anno Ricardus rex Angliæ remisit comiti Johanni fratri suo omnem iram et indignationem suam, et reddidit ei comitatum de Moretonia, et honorem de Eya; et comitatum Gloucestriæ, cum omni integritate eorum, exceptis castellis; et pro omnibus aliis comitatibus et terris suis, dedit ei rex per annum octo mille libras Andegavensis monetæ. Ib. f. 428.

Reconcilia- Eodem anno rex remisit iram et malevolentiam suam Hugoni Coventriæ episcopo, et reddidit ei episcopatum suum pro quinque milibus marcis argenti quas ei dedit; sed Robertus de Nonant frater ejusdem episcopi obiit in captione regis apud Doroberniam. Similiter dominus rex remisit Galfrido fratri suo Eboracensi archiepiscopo iram et malevolentiam suam, et recepit eum in osculo pacis. Unde idem archiepiscopus supra modum elatus, ipsum regem opprobriis exasperavit, quod ipse præcepit illum disseisire de archiepiscopatu suo et de vicecomitatu Eboraci.

Famine. MCXCVI. Mortalitas magna et fames erat in Anglia et in omnibus finibus ejus. Eodem anno comes de Sancto Egidio duxit in uxorem Johannam sororem Ricardi regis, quondam reginam Siciliae. Ib. f. 436 b.

Marriage of the count de S. Giles (Raymond VI. of Toulouse) with the Princess Joanna. MCXCVII. Johanna comitissa de Sancto Egidio, soror Ricardi regis Angliæ, peperit Reimundum suum primogenitum. Ib. f. 438.

Assize of measures.

De assisa mensurarum.

Constitutum est quod omnes mensuræ totius Angliæ sint ejusdem quantitatis, tam de bladis, quam de leguminibus, et

¹ This, though similar, is a different account to Hoveden's.

Hoveden,
f. 440 b.

de rebus consimilibus, scilicet una bona summa equi; et hæc A.D. 1197.
mensura sit rasa, tam in civitatibus et burgis, quam extra. Assize of
Mensura etiam vini et cervisiæ, et cunctorum liquorum . . . ¹ Measures.
sint ejusdem quantitatis in toto regno, secundum diversitatem
mercaturarum. Mensuræ etiam bladorum et liquorum vini et
cervisiæ, inclaventur in eis claves, ne per dolum possint
falsari.

Constitutum est, ut lanei panni, ubicumque fiant, sint² de
eadem latitudine, scilicet de duabus ulnis infra lisuras; et
ejusdem bonitatis in medio et in lateribus. Eadem etiam
ulna sit in toto regno, et ejusdem quantitatis, et ulna sit
ferrea. Prohibitum est omnibus mercatoribus per totum reg-
num, ne quis mercator prætendat seldæ suæ rubeos pannos
vel nigros, vel scuta vel aliqua alia per quæ visus emptorum
sæpe decipiuntur ad bonum pannum eligendum. Prohibitum
est etiam quod nulla tinctura vendenda,³ nisi solummodo nigra,
fiat alicubi in regno, nisi in civitatibus aut capitalibus burgis.

Constitutum est etiam, ut in singulis civitatibus aut burgis
quatuor aut sex legales homines de ipsa villa secundum quanti-
tatem villæ, similiter in vicecomitatu, aut cum præpositis civi-
tatis aut burgi, si in manu vicecomitis non fuerint, assignentur
ad assisam custodiendam; scilicet hac forma; ut ipsi videant
et certi sint, quod omnia vendantur et emanant per eandem f. 4 b.
mensuram, et omnes mensuræ sint ejusdem quantitatis secun-
dum diversitatem mercium. Et si aliquem invenerint, qui con-
fessus, vel convictus fuerit, quod per aliam quam per statutam
mensuram vendiderit; corpus ipsius capiatur, et in prisonem
mittatur, et omnia catalla sua in manu domini regis seisiantur;
nec deliberetur nisi per dominum regem, aut capitalem ejus
justiciarium. De ipsis custodibus statutum est, quod si ipsi
hanc custodiam ita negligenter fecerint, quod per alios quam
per eos convincantur coram justiciariis domini regis, aliquam
transcriptam assisam transire, vel de mensuris victualium vel
aliarum mensurarum, vel latitudine pannorum; ipsi custodes de
catallis suis in misericordia domini regis remaneant.

Præceptum est etiam, ut post festum purificationis beatae
Mariæ, nullus in aliquo comitatu vendat aliquid nisi per præ-
scriptam mensuram quæ ejusdem sit quantitatis; nec post
feiram mediæ Quadragesimæ, quæ est apud Stanfordiam, ven-

¹ This sentence is made non-
sense by the omission of the words
" sit ejusdem quantitatis secun-
dum diversitatem liquorum. Pon-

" dera etiam et libræ et cæteræ
" pesiæ."

² sint] fiant, H.

³ vendenda] vendentia, MS.

A.D. 1197. dat aliquem pannum minoris latitudinis quam duarum ulnarum infra lisuras. Hoveden, f. 440 b.

Obiit Nicholaus abbas Burtoniæ.

Arch-
bishop
Hubert
restores the
Coventry
monks.

MCXCVIII. Hubertus Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, Apostolicæ sedis legatus, et totius Angliæ summus justiciarius, venit ad Coventriam, et cum eo abbas Sampson ecclesiæ Sancti Edmundi, per mandatum Cælestini summi pontificis, et introduxit monachos in ecclesiam ejusdem villæ cathedralem, quos Hugo de Nonant ejusdem ecclesiæ episcopus ab eadem ecclesia vi et armata manu expulerat, et loco illorum in ea canonicos sæculares instituerat, et eos de bonis ecclesiæ, quæ ad sustentationem monachorum ibidem Deo servientium collata fuerunt, præbendaverat; sed canonicis expulsis inde, bona ecclesiæ redierunt in usus monachorum.

Letter of
Pope
Cælestine
III. on this
subject to
archbishop
Hubert,
bishop
Hugh of
Lincoln,
and abbat
Sampson of
S. Ed-
mund's
Bury.

“ Cælestinus episcopus servus servorum, etc., dilectis filiis
“ archiepiscopo Cantuariensi, episcopo Lincolnensi, et abbati
“ de Sancto Edmundo, salutem et apostolicam benedictionem.
“ Sicut ea quæ a prædecessoribus nostris provida fuerint de-
“ liberatione statuta, nullatenus irritari volumus vel infringi;
“ sic quæ per surreptionem ab eis obtenta sunt, in honestatis
“ ecclesiasticæ detrimentum, corrigi volumus, et in statum re-
“ digi meliorem. Cum enim, sicut accepimus, imo sicut bene
“ novimus, in Conventriæ ecclesia, fere a prima fidei Chris-
“ tianæ fundatione in Anglia, ordo fuerit monasticus institutus;
“ et in tantum in ea observantia servierunt regulari, ut ab
“ Apostolica sede privilegiari, et inclytæ recordationis regibus
“ Angliæ dotari meruerunt et ditari; dolemus plurimum, quod
“ venerabilis frater noster Cestrensis episcopus, occasione
“ quarundam literarum quas a bonæ memoriæ Papa Clemente
“ prædecessore nostro, ad falsam suggestionem sine commi-
“ ventia¹ nostra et fratrum nostrorum, sicut dicitur, et vix
“ credere possumus, impetravit; dilectos filios nostros priorem
“ et conventum de eodem monasterio violenter ejecit, et
“ canonicos in eo² instituit sæculares. Cum igitur id in mo-
“ nasticæ religionis, et totius ecclesiasticæ disciplinæ redundet
“ opprobrium; nec nostræ intentionis sit, quod dictus præde-
“ cessor noster tantæ irregularitati, nisi circumventus, aucto-
“ ritatem præstiterit aut favorem; fraternitati vestræ per Apo-
“ stolica scripta mandamus, et in virtute obedientiæ districtè
“ præcipimus, quatenus, (prædictis literis, vel aliis privilegiis

¹ *commiventia*] conscientia. Hoveden. | ² *eo*] eos, MS.

Hoveden, f. 441. “ confirmationis vel indulgentiæ, nequaquam obstantibus,) A.D. 1198.
 “ amotis ab eodem monasterio sæcularibus clericis, qui in eo
 “ fuerunt per supradictum episcopum instituti, sine alicujus
 “ quæstionis impedimento monasticum ibidem ordinem refo- f. 5.
 “ metis, monachos ejectos exinde reducentes¹ in illud, et tales
 “ in eo instituentes personas qui beati Benedicti regulam ob-
 “ servare debeant et desiderent. Memoratum vero episcopum,
 “ et universos detentores bonorum ejusdem ecclesiæ, ad eorum
 “ restitutionem per censuram ecclesiasticam, appellatione post-
 “ posita,² compellatis. Volumus etiam nihilominus et manda-
 “ mus, ut donationes ejusdem episcopi, infeudationes, locationes,
 “ et alienationes possessionum ejusdem ecclesiæ ab eo tempore
 “ factas, nostra freti auctoritate cassetis; eos qui contravenire
 “ præsumpserint, sublato appellationis obstaculo, censura ca-
 “ nonica percellentes; illos qui manus violentas in prædictas
 “ monachos injecerunt, denunciatis excommunicatos, et cum
 “ literarumstrarum testimonio veniant ad sedem Apostolicam
 “ absolvendi.” Datum.

De electione Othonis regis Alemanniæ.

Eodem anno infra Natale Domini venerunt Rotomagum Richard
 nuncii archiepiscopi Colonix et Maguntini, et aliorum magna- summoned
 tum Alemanniæ, ad Ricardum regem Angliæ, dicentes ei ex to the elec-
 parte prædictorum virorum, quod omnes magnates Alemanniæ tion of the
 convenirent apud Coloniam viii. kal. Martii ad eligendum emperor.
 imperatorem, et præceperunt ei in vi sacramenti et fidei quibus
 astringebatur imperatori et imperio Romano, quod omni con-
 tradictione et occasione remota, veniret Coloniam ad præno-
 minatum terminum, ut ipse, sicut præcipuum membrum im-
 perii, esset simul cum illis ad eligendum imperio idoneum,
 Deo auxiliante, imperatorem. Quibus auditis, Ricardus rex
 Angliæ, habito cum suis consilio, misit cum prædictis nunciis
 Alemannorum, Philippum Dunelmensem episcopum, et quos-
 dam alios episcopos et comites,³ et Willelmum de Pratellis,
 ut ipsi interessent electioni imperatoris loco ipsius.
 Ipse enim timebat plurimum illuc ire, et iterum incidere in
 manus eorum, nisi securitas daretur ei de salvo conductu
 eundi et redeundi. Nec mirum; ipse enim quæ promiserat
 magnatibus terræ se daturum pro liberatione sua, non sol-

¹ *reducentes*] redeuntes, MS. and
 H.

² *postposita*] proposita, H.

³ These are mentioned by name
 in Hoveden.

A.D. 1198. verat; et quia corpus imperatoris propter eum inhumatum **Hoveden,**
 Election of erat. Procuravit etiam rex et fecit adversus ar- **f. 441 b.**
 Otho IV. chiepiscopos Coloniae et Maguntini, et quosdam alios magnates,
 quod ipsi Othonem nepotem suum, fratrem Henrici ducis
 Saxoniae in regem Alemanniae elegerunt.

Forma eligendi regem Alemanniae.

Manner of the election of the emperor. Est autem sciendum quod in electione Romanorum imperatoris taliter procedendum est.

Defuncto imperatore, archiepiscopi, episcopi, abbates, duces, comites, et omnes caeteri magnates Alemanniae, in unum convenientes, debent duodecim viros eligere communiter, et eos praesentare Coloniae et Maguntino archiepiscopis, et duci de Saxonia, et comiti Palatino de Reno, et quemcumque illi quatuor elegerint de praedictis duodecim electis, erit rex Alemannorum, et coronabitur apud Aese¹ capellam, ubi Carolus magnus requiescit.

Eodem anno obiit Hugo de Nonant episcopus Coventriae; **Ib. f. 442 b.**
 cui successit Galfridus de Muschamp.

MCXCIX. Decimus annus et ultimus Ricardi regis An- **Ib. f. 449.**
 gliae.

De morte Ricardi regis.

Death of Richard I. Widomarus vicecomes de Limoges invento magno thesauro **Ib. f. 449 b.**
 auri et argenti in fundo suo, misit inde Ricardo regi Angliae domino suo partem non modicam: sed eam refutavit, dicens se debere totum . . habere de jure suae dominationis; quod praedictus vicecomes nullo modo concedere voluit. Venit ergo Ricardus rex cum exercitu magno in partes illas ad praedictum vicecomitem debellandum, obseditque castellum suum, quod dicitur Caluz, in quo sperabat thesaurum illum esse absconditum; et cum milites et servientes qui erant in castello, exeuntes obtulissent ei castellum illud, salvis vita et membris et armis illorum, noluit rex recipere; sed juravit quod eos vi caperet et suspenderet. Reversi sunt igitur milites et servientes in castellum dolentes et confusi, et paraverunt se ad defendendum. Eodem die cum Ricardus rex et Marcadeus circumirent castellum hinc et inde, explorantes in quo loco esset commodius insultum facere, quidam arcubalista nomine Bertramnus

f. 5 b.

¹ Aix-la-Chapelle.

Hoveder, f. 449 b. de Gurdun traxit sagittam de castello, et percutiens regem in A.D. 1199 brachio vulneravit cum plaga insanabili; et sic rex vulneratus ascendit equum suum, et ad hospitium suum equitavit, et præcepit Marcadeo et exercitui suo universo, ut insultum facerent indesinenter in castellum donec caperetur; et factum est ita. Quo capto, præcepit rex omnes suspendi, excepto illo solo qui eum vulneraverat; quem, ut fas est credere, turpissima morte damnaret, si convalesceret. Deinde rex commisit se manibus cujusdam medici Marcadei, qui cum conaretur ferrum extrahere, solum lignum extraxit, et sagitta¹ remansit in carne; et cum carnifex ille circumquaque brachium regis minus caute incideret, tandem sagittam extraxit. Cum autem rex de vita desperaret, divisit Johanni fratri suo regnum Angliæ et omnes alias terras suas, et fecit fieri prædicto Johanni fidelitates ab illis qui aderant, et præcepit ut traderentur ei castella sua, et tres partes thesauri sui; et omnia baubella sua Othoni² nepoti suo regi Alemannorum, et quartam partem thesauri sui præcepit servientibus suis et pauperibus distribui.

Deinde fecit coram se Bertramnum de Gurdun vocari,³ qui eum vulneraverat, et dixit ei, "Quid tibi mali feci, quare me interemisti?" Cui ille respondit, "Tu interemisti patrem meum, et duos fratres meos manu tua, et me nunc interemere voluisti. Sume ergo de me vindictam quamcumque volueris; libenter enim patiar quæcumque excogitaveris majora tormenta, dummodo tu interficiaris, qui tot et tanta mala intulisti mundo." Tunc præcepit rex eum solvi; et dixit, "Remitto tibi mortem meam." At juvenis 'constitit Lucan. ii. 'ante pedes' regis 'minaci vultu' et sic laxatis⁵⁰⁹. vinculis permissus est abire; et præcepit ei rex dari centum solidos Anglicanæ monetæ. Sed Marcadeus, rege nesciente, injecit manus in eum et tenuit; et post obitum regis excoriatum suspendit.

Deinde præcepit rex ut cerebrum et sanguis ejus et viscera His burial. sua sepelirentur apud Charron, et cor suum apud Rotomagus, et corpus suum apud Fontem Ebraudi ad pedes patris sui. Discessit autem viii. idus Aprilis, feria iii. ante Dominicam in ramis palmarum, undecimo die postquam percussus fuerat. Et sui sepelierunt eum in supradictis locis, sicut præceperat. De morte autem illius quidam sic ait:

Istius in morte perimit formica leonem.

Proh dolor! in tanto funere mundus obit. . . .

¹ *sagitta*] ferrum, H.

² H. adds *divisit*.

³ *vocari*] venire, H.

A.D. 1199. Defuncto Ricardo rege, Johannes comes Moretonii frater Hoveden, ejus, moram faciens in partibus transmarinis,¹ perrexit f. 450 b. ad Chinonem, ubi thesaurus fratris sui erat, quem Robertus de Turneham habens in custodia, tradidit ei, cum castello de Chinone et castello de Saumur, et aliis castellis quæ custodiebat.

Arthur acknowledge-
d as liege lord in Anjou, Le Mans, and Tours. f. 6. Convenientes in unum principes Andegaviæ, Cenomanniæ, et Turoniæ, adhæserunt Arthuro comiti² Britannię sicut domino suo ligio, dicentes illum filium esse fratris senioris, scilicet Galfridi comitis Britannię, qui habiturus fuisset hæreditatem,³ si supervixisset Ricardum regem fratrem suum. . . .

Arthur sent to Paris. Constantia comitissa Britannię . . tradidit Arthurum filium suum Philippo regi Franciæ; qui statim misit eum⁴ Parisius custodiendum ad Ludovicum filium suum, et seisiavit in manu sua civitates et castella et munitiones dicti Arthuri. . . .

Capture of Le Mans by John. Johannes Comes . . cepit civitatem Cinomannum, . . et castellum et domos civitatis lapideas subvertit, et cives misit in captivitatem, eo quod ipsi contra fidelitatem quam ei fecerant, receperunt Arthurum in dominum. . . .

John made Duke of Normandy. Deinde venit comes Johannes Rotomagum, et die Dominica proxima sequenti, in octabis Paschæ, videlicet vii. kal. Maii, in festo Sancti Marci evangelistæ, accinctus est gladio ducatus Normanniæ, in matrici ecclesia, per manum Walteri Rotomagensis archiepiscopi, et præfatus archiepiscopus posuit in capite ducis circulum aureum, habentem in summitate per circuitum rosas aureas. Et ipse dux coram clero et populo juravit super reliquias sanctorum, et super sacrosancta evangelia, quod ipse sanctam ecclesiam et dignitates illius bona fide et sine malo ingenio servaret illæsas, et rectam justitiam exercebit, et leges iniquas destruet et bonas instituet. Interim regina Alienor mater prædicti ducis, et Marchadeus cum ruta sua, . . Andegaviam devastaverunt, eo quod Arthurum receperunt.

Fealty sworn to John in England. Hubertus Cantuariensis archiepiscopus et Willelmus Marscallus, . . . una cum Galfrido filio Petri justiciario Angliæ,⁵ fecerunt homines regni, tam de civitatibus et burgis, quam etiam comites et barones, et libere tenentes, jurare fidelitatem et pacem Johanni duci Normannorum, filio Henrici regis, filii Matildis imperatricis, contra omnes homines. . . .

¹ *partibus transmarinis*] Normannia, H.

² *comiti*] duci, H.

³ Abridged.

⁴ *qui . . . eum*] quem rex Franciæ statim misit, H.

⁵ *una . . . Angliæ.*] This is introduced from the next sentence in H.

Hoveden, Postea . . . convenerunt apud Norhampton et convocatis A.D. 1199.
f. 450 b. coram se illis de quibus plus dubitabant, videlicet David comes¹ fratre regis Scotiæ, Ricardo comite de Clare, Ranulfo comite Cestriæ, Willelmo comite Totisbury,² Walrando comite de Warewich, . . . et multis aliis tam comitibus quam baronibus, fecerunt illis fidem, quod prædictus Johannes Normannorum dux redderet unicuique illorum jus suum, si ipsi illi fidem servaverint et pacem. Sub hac igitur conventionem supradicti comites et barones juraverunt Johanni duci Normanniæ fidelitatem et fidele servitium contra omnes homines.

Deinde Johannes dux transfretavit in Angliam, et He is
venit Londonias in vigilia Ascensionis, in crastino coronandus. crowned in
Congregatis igitur ibi in adventu suo una cum³ Huberto London by
Cantuariensi archiepiscopo omnibus magnatibus totius Angliæ, Hubert.
tam episcopis quam etiam comitibus et baronibus,⁴ idem
Hubertus archiepiscopus consecravit et coronavit præfatum
Johannem ducem Normanniæ, in regem Angliæ, in ecclesia
Sancti Petri apud Westmonasterium, vi. kal. Junii, feria v., die
Ascensionis Domini.

Ib. f. 452. Philippus rex Franciæ fecit Arthurum . . militem, et homa- Conference
gium suum recepit de Andegavia, et Pictavia, et Cenomannia, between
et Turonia, et Britannia, et Normannia. In crastino autem Philip
Assumptionis Beatae Mariæ, et die sequenti, fuit colloquium Augustus
inter reges Franciæ et Angliæ per internuncios inter Butavant and John.
et Guletut: et tertia die sequenti locuti sunt reges ipsi ore ad Aug. 16.
os. Sed rex Angliæ nullam gratiam invenit apud regem
Franciæ. Requisitus ergo rex Franciæ, quare sic oderat
regem Angliæ, qui nunquam illi aliquid mali⁵ fecerat; re-
spondit, quod sine licentia illius occupaverat Normanniam, et
alias terras. Debuerat enim in primis ad eum venisse, et eum
requisisse de jure suo, et inde homagium fecisse. In colloquio The Vexin
illo petiit rex Franciæ ad opus suum totum Vogesin, scilicet claimed by
totum quod est inter forestam de Lyuns et Secanam, et rive- Philip.
ram de Andeli et riveram de Otho; asserebat enim quod f. 6 b.
Galfridus comes Andegaviæ, pater regis Henrici filii Matildis,
dederat illud [Lodowico] Grosso regi Francorum, pro auxilio
suo habendo contra Stephanum regem Angliæ in adquirendo

¹ comes] sic: introduced by the transcriber without regard to case.

² i.e., de Stuteville.

³ ibi cum] apud Londonias in adventu prædicti ducis, H.

⁴ omnibus . . . baronibus] Instead of this H. gives a long list of names.

⁵ aliquid mali] malum, H.

A.D. 1199. Normanniam. Præterea petiit ad opus Arthuri, Pictaviam et **Hoveden,**
 Andegaviam, et Cenomanniam, et Turoniam; et alias fecit **f. 452.**
 petitiones quas rex Angliæ nullo modo concedere voluit nec
 debuit; et sic discordes ab invicem recesserunt. Venerunt
 igitur ad Johannem regem Angliæ, comites et barones de
 regno Franciæ qui adhæserunt Ricardo regi Angliæ, et deve-
 nerunt homines Johannis regis; et juraverunt ei, quod ipsi
 cum rege Franciæ non componerent, nisi de consensu et
 voluntate illius; et ille juravit eis, quod ipse pacem
 cum rege Franciæ non faceret, nisi ipsi essent infra pacem.

The elec- Innocentius Papa et Romani elegerunt sibi in imperatorem
 tion of Othonem regem Alemanniæ. . . . Confirmata electione a
 Otho con- domino Papa, . . . publice clamatum est in Capitolio, et per
 firmed by totam urbem, "Vivat imperator noster Otho." Imperator
 Pope Inno- itaque Otho electus mandavit Johanni regi Angliæ avunculo
 cent III. suo ut . . . differret pacem facere cum Philippo rege
 Franciæ, quia ipse, Deo volente, faceret illi succursum
 bonum, qualem imperialis celsitudo facere posset melio-
 rem.

Statutes Johannes rex statuit quod nullum tonellum vini Pictavensis **Ib. f. 453.**
 concerning vendatur carius quam pro xx. solidis, et nullum tonellum vini
 the price Andegavensis carius quam xxiv. solidis, et nullum tonellum
 of wine. vini Franciæ¹ carius quam pro xxv. solidis; nisi vinum illud
 adeo bonum sit, quod aliquis velit pro eo dare circa duas
 marcas ad altius. Præterea statuit quod nullum sextarium vini
 Pictav[ens]is vendatur carius quam pro iv. denariis, et nullum
 sextarium vini albi carius quam vi. denariis. Statuit etiam
 quod omnia tonella quæ de cetero venient in Angliam, post-
 quam venerint de Rech post tempus præsentis musti, sint de
 mutatione. Item statuit quod nullum vinum ematur
 ad regrateriam de vinis quæ applicuerint in Anglia. Sed hoc
 primum regis statutum vix inchoatum, statim est adnihilatum,
 quia mercatores hanc assisam sustinere non poterant. Et data
 est licentia vendendi sextarium de vino rubeo pro vi. denariis,
 et de vino albo pro viii. denariis; et sic repleta est terra potu
 et potatoribus.

Terms of Eodem anno² Johannes rex Angliæ fuit in Normannia **Ib. f. 454 b.**
 agreement apud Burum die Natalis Domini quæ sabbato evenit, et erat
 between illud Natale Domini primum post ejus coronationem. Post
 Philip Natale Domini Johannes rex Angliæ et Philippus rex Franciæ
 Augustus and John.

¹ *Franciæ*] Francigavensis, Hoveden.

² This is under the year 1200 in Hoveden.

Hoveden, f. 454 b. convenerunt ad colloquium; . . . ubi convenit inter eos, quod A.D. 1195.

Ludowicus filius regis Franciæ duceret in uxorem Blanchiam filiam Aldefonsi regis Castellæ, neptem Johannis regis Angliæ, et Johannes rex daret cum ea et quietâ clamaret prædicto Ludowico civitatem Ebroicarum cum toto comitatu, et omnes munitiones et castella, quæ rex Franciæ habuit in Normannia die qua Ricardus rex fuit vivus et mortuus; et insuper daret ei triginta milia marcas argenti. Et juravit quod nullum auxilium faceret Othoni nepoti suo neque de pecunia neque de hominibus, ad imperium Romanum acquirendum. Post colloquium illud Johannes rex misit Alienoram matrem suam ad regem Aldefonsum pro prædicta filia sua sic¹ maria-
tanda.

Ib. f. 456.

mcc. Colloquium factum est inter reges Angliæ et Franciæ in octabis sancti Johannis Baptistæ;² in quo rex Franciæ reddidit Johanni regi Angliæ civitatem Ebroicarum, et totum comitatum, et omnia castella et civitates et prædia quæ occupaverat . . per werram; et Johannes rex statim f. 7. devenit inde homo regis Franciæ. Et incontinenti dedit Marriage of Blanche of Castile with Louis, son of Philip Augustus. universa illa Ludowico filio prædicti regis, in maritagium cum Blanchia nepte sua; et in crastino, scilicet x. kal. Junii, feria iii., desponsavit eam præfatus Ludowicus³ apud Piremor, archiepiscopo Burdegalensi⁴ officium faciente, præsentibus regibus cum clero et populo innumerabili.² Regnum Franciæ erat tunc sub interdicto propter Botildam reginam, filiam Cnut regis Daciæ, quam rex Franciæ dimiserat.

Præfatus Ludowicus . . statim duxit secum sponsam suam in Franciam. . . .

Eodem die . . . Arthurus devenit homo regis Johannis, Arthur in præsentia regis Franciæ, de Britannia et aliis terris becomes liege man to John. suis, de consensu et voluntate regis Franciæ; sed Arthurus de traditione Johannis regis, remansit in custodia regis Franciæ. . . .

Otho . . Romanorum imperator misit Henricum ducem Otho Saxoniæ, et Willelmum Wintoniensem fratres suos, ad regem demands of John the dignities and treasures given to him by Richard. Johannem avunculum suum, petens ab eo comitatum Eboraci, et comitatum Pictavis, quos Ricardus rex ei dederat, et duas partes totius thesauri sui, et omnia exenia sua, quæ idem Ricardus ei delegavit.⁵ Sed Johannes rex nihil horum quæ

¹ sic] L. filio P. regis Fr., Hov.

² Abridged.

³ desponsavit . . . Ludowicus] desponsata est L. filio Ph. regis Fr., H.

⁴ Elias.

⁵ Ricardus ei delegavit] rex Angliæ ei divisit, H.

A.D. 1200. petebantur, facere voluit, propter jusjurandum quod regi Franciæ fecerat, scilicet quod non faceret succursum præfato Othoni neque auxilium.

Divorce and second marriage of John. Eodem anno factum est divortium inter Johannem regem Hoveden, et Hawisam uxorem suam, filiam Willelmi comitis Gloverniæ, f. 457. per Burdegalensem¹ archiepiscopum, et per Pictavensem,² . . . eo quod erant affines in tertio gradu consanguinitatis. . . .

Rex autem Johannes de consilio domini sui Philippi regis Franciæ, duxit sibi in uxorem Isabel filiam Ailmari comitis de Engolismo, quam prædictus comes consilio et voluntate Ricardi regis Angliæ prius dederat Hugoni le Brun comiti de la Marche, quam idem Hugo comes cepit per verba de præsententi, et ipsa . . . eum; sed quia illa annos nondum attigerat nubiles, noluit eam prædictus Hugo in facie ecclesiæ sibi copulare. Videns ergo pater puellæ quod Johannes rex Angliæ eam affectavit, eripuit eam de custodia præfati Hugonis, et dedit eam regi Johanni . . . , et statim rex desponsavit eam per archiepiscopum Burdegalensem apud Engolismum. . . .

Death and burial of St. Hugh, bishop of Lincoln. Mense Novembri xvi. kal. Decembris, obiit sanctus Hugo Ib. f. 461 b. Lincolniensis episcopus Londoniis . . . et ix. kal. Decembris corpus ejus delatum est Lincolniam tumulandum. Cui occurrentes rex Johannes et Hubertus Cantuariensis archiepiscopus, et duo alii archiepiscopi, et xiii. episcopi, et comites et barones totius Angliæ, qui ibi una cum rege fuerunt congregati ad colloquium, ad tractandum de concordia inter regem Angliæ et regem Scotiæ qui ibi similiter convenerant.³ Receperunt autem feretrum⁴ dominus rex et comites et barones, in collo suo portaverunt corpus et in humeris suis usque in atrium matricis ecclesiæ, gaudentes obsequium se præstare tanto patri pontifici.⁵ Ad ostium ecclesiæ receperunt corpus archiepiscopi et episcopi, et sic in humeris eorum delatum est corpus usque in chorum pernoctandum. . . .

Octavo kal. Decembris, feria vi., corpus Sancti Hugonis Lincolniensis episcopi post missarum solemniam . . . in ecclesia nova quam ipse fundaverat in honore gloriosæ Virginis Mariæ, a præfatis archiepiscopis et episcopis juxta altare Sancti Johannis Baptistæ cum honore debito tumulatum est. . . .

Fivemoons seen in the Eodem anno mense Decembri, paulo ante Natale Domini, in Ib f. 462 b. provincia Eboracensi apparuerunt de nocte in cælo quinque

¹ Elias.

² William.

³ Abridged.

⁴ feretrum] corpus illud, H.

⁵ tanto patri pontifici] Deo et beato præsuli illi, H.

lunæ, circa primam vigiliam noctis. Prima apparuit in aquilone, A.D. 1200. secunda in meridie, tertia in occidente, quarta in oriente, provincia of quinta luna in medio illarum quatuor lunarum, et habebat York. secum stellas multas, et illa cum stellis suis circuibat quin- quies vel sexies præfatas quatuor lunas. Hæc autem apparitio apparuit multis videntibus et admirantibus quasi per spatium f. 76. unius horæ, et postea evanuit ab oculis intuentium.

Eodem anno venit abbas Willelmus Burtoniam ad Abbat Purificationem Beatæ Mariæ.¹ William.

Hoveden,
f. 463.

Eodem anno facta est hæc pax et finalis concordia inter Philippum regem Franciæ et Johannem regem Angliæ. Terms of peace between France and England.

“ Philippus Dei gratia rex Francorum universis ad quos
“ præsens scriptum pervenerit, salutem. Noveritis quod hæc
“ est forma pacis facta inter nos et dilectum nostrum et
“ fidelem Johannem Dei gratia regem Angliæ; scilicet, quod
“ ipse tenebit nobis pacem et hæredibus nostris quam Ricardus
“ frater ejus fecit nobiscum inter Eroidum et Carotom, exceptis
“ his quæ per præsentem chartam excipiuntur, vel mutantur
“ propter exceptiones quas idem rex Ricardus nobis fecerat de
“ pace illa. Scilicet, quod idem rex Johannes donavit nobis
“ et hæredibus nostris, sicut rectus hæres Ricardi regis fratris
“ sui, civitatem Ebroicarum et Ebrociniū cum omnibus
“ feodis et dominiis, sicut subscriptæ metæ determinant.
“ Metæ autem positæ sunt inter Ebroicas et Novum burgum,
“ et totum id quod erit inter has metas ex parte Franciæ, erit
“ nostrum; et id quod erit versus Novum burgum, erit regis
“ Angliæ. Et quantum terræ habuimus versus . . . Conchias,
“ et versus Akemu, ad eandem mensuram ex parte ubi
“ abbatis de Noa sita est, sicut aqua Iconiæ currit. Gur-
“ tebo . . nobis dedit. Tylers cum pertinentiis suis, et
“ Danvilla remanet regi Angliæ. Ita tamen² quod dominus
“ de Bruroles habebit id, quod habere debet, in dominatu de
“ Tylers; et dominus de Tylers habeat id, quod habere debet,
“ in dominatu de Bruroles. Concessit etiam nobis de episco-
“ patu Ebroicensi id quod est infra has metas, unde episcopus
“ Ebroicensis nobis respondebit et hæredibus nostris. Idem
“ autem episcopus respondebit regi Angliæ et hæredibus suis,
“ de hoc quod est extra has metas. Et sciendum, quod neque
“ nos neque rex Angliæ poterimus firmare inter has metas
“ constitutas inter Novum burgum et Ebroicum, neque apud

¹ This is below the page, in
another hand.

² Ita tamen] Item tantum, H.

A.D. 1200. " Gurtebo, neque nos ex parte nostra, neque rex Angliæ ex Hoveden,
 Terms of " parte sua, nisi ubi firmatum est, infra metas prædictas. f. 463.
 peace. " Præterea forteliciæ de Portis et Landis incontinenti diru-

" entur, neque ibi aliæ forteliciæ debent¹ reædificari. Hæc
 " autem omnia quæ comes Ebroicensis tenebat inter has metas,
 " fecit nobis rex Angliæ adquietari a recto hærede Ebroi-
 " carum.

" De Hulcasino Normannia sic² erit; prædicto regi
 " Angliæ et hæredibus suis remanebunt feoda et dominium,
 " sicut archiepiscopus Rotomagi inde erat tenens die qua
 " fecit excambium de Andeliaco; totum Hulcasmi residuum
 " nobis remanet. Nos quoque non possumus firmare ultra
 " Gamagium ex parte nostra Normanniæ, nec ultra fines
 " forestæ Vernonis, sed infra; neque rex Angliæ ultra fores-
 " tam Andeliaci, sed infra.

" Dedit etiam rex Angliæ in maritagium Ludowico filio
 " nostro cum filia regis Castellæ, sua nepte, feudum Eroidium
 " et feudum Carsari, et feudum Buturesum, sicut Andreas de
 " Calbamaco ea tenebat de rege Angliæ; de omnibus his
 " erimus seisiati usque dum maritagium sit consummatum. Et
 " quicquid contingat de maritagio postquam factum fuerit, nos
 " prædicta feoda tenebimus tota vita nostra. Et post vitam
 " nostram revertentur prædicta feoda ad prædictum regem
 " Angliæ et ad hæredes suos, si prædictus Ludowicus filius
 " noster hæredem non habuerit de nepte regis Angliæ. Si vero
 " contigerit ipsum regem Angliæ mori absque hærede de uxore
 " sua desponsata, cum prædictis feodis dedit rex Angliæ
 " Ludowico filio nostro cum prædicta nepte sua in maritagium,
 " feudum Hugonis de Gurnai, citra mare Angliæ, sicut id
 " tenet de rege Angliæ; et feudum comitis de Albimaris³
 " . . citra mare Angliæ.

" Præterea idem rex dedit nobis viginti⁴ milia marcarum
 " argenti, ad pondus et legem in qua facta fuerint, scilicet xiii.
 " solidos et iv. denarios pro marca, propter recatum nostrum,
 " et propter feudum Britannniæ, quod nos regi Angliæ dimisi-
 " mus. Rex vero Johannes recepit Arthurum in hominem,
 " ita quod Arthurus tenebit Britanniam de prædicto rege
 " Angliæ.

" Idem vero rex Angliæ Johannes, sicut rectus hæres regis
 " Ricardi fratris sui, tenebit de nobis omnia feoda sicut pater
 " ejus et Ricardus rex frater ejus tenuerunt, et sicut feoda

¹ debent] poterunt, II.

² sic] scilicet, MS.

³ de Albimaris] Patricii, II.

⁴ viginti] triginta, II.

Hoveden,
f. 463.

“ teneri debent, exceptis supradictis quæ nobis remanent, sicut A.D. 1200.
“ supradictum est. Terms of

“ De comite Engolismi, et vicecomite Limovicensi, sic erit ;
“ quod rex Johannes recipiet eos in homines, et¹ quod jura
“ eorum eis dimittet. peace.

“ De comite Flandriæ et comite Boloniæ sic erit ; quod
“ comes Flandriæ tenebit id quod tenet de terra nostra, et nos
“ ea quæ tenemus de comite Boloniæ, scilicet dominia et feoda,
“ et ea quæ comes Ponticii tenet in feodo,² et dominium rema-
“ neret nobis et comiti Ponticii, propter hoc quod comes
“ Flandriæ tenet de nostro ; ideo faciet nobis hominum ligium.³
“ Et si ipse comes Flandriæ, aut aliquis hominum meorum,
“ qui meli[us] sint, aut esse debent homines nostri, quam regis
“ Angliæ, nobis malum facere aut nocere velint, rex Angliæ
“ non poterit contra nos adjuvare et manu tenere eos ; similiter
“ neque nos suos, qui sint aut melius esse debent homines sui
“ quam nostri, contra eum, salva forma hujus pacis prædictæ.
“ In conventionibus istis habet rex Angliæ conventionem, quod
“ ipse Otoni nullum faciet auxilium, neque per pecuniam neque
“ per gentes, neque per milites, . . . nisi per consilium
“ nostrum.

“ De Arthuro sic erit ; quod rex Angliæ non minuet eum de
“ feodo vel de dominio Britanniae citra mare Angliæ, nisi per
“ rectum iudicium curiæ suæ.

“ Rex vero Angliæ dedit nobis securitates de hominibus suis
“ subscriptis, Baldwino comite Albemaris, Willelmo comite
“ de Pembroc, Hugone de Gurney, Willelmo de [Humet]⁴
“ constabulario Normanniæ, Roberto de Harecurt, Johanne
“ de Pratellis, Willelmo de Kau, Garino de Capiun ; qui
“ juraverunt hoc modo, quod ipsi cum omnibus suis feodis
“ citra mare ad nos venient, si rex Angliæ non teneret pacem
“ et conventionem, sicut divisa est.

“ Nos quoque dedimus securitatem de hominibus nostris
“ subscriptis ; comite Roberto Drocorum, comite Galfrido
“ Perticii, Willelmo Garland, Bartholomæo de Roia, Gervasio
“ de Castellis, Waltero Camerario,⁵ Ursone filio ejus, Philippo
“ de Leuns, Waltero Camerario juniore ; qui similiter jura-
“ verunt, quod cum omnibus suis ad regem Angliæ venirent,
“ si nos ei pacem hanc et conventionem non tenuerimus,
“ sicut est divisa.

¹ et] ita, H.

² in feodo] inde feodum, H.

³ hominum ligium] homagium, H.

⁴ Blank in MS.

⁵ H. inserts patre.

A.D. 1200. “Nos autem et prædicti hostagii bona fide et sine malo Hoveden,
 “ ingenio hæc firmiter et fideliter observanda juravimus. Quæ f. 463 b,
 “ ut perpetuum robur obtineant, præsentem chartam auctoritate
 “ sigilli nostri corroboravimus. Actum apud G.,¹ anno ab
 “ incarnatione Domini mcc., mense Maii.”

Et consimilem chartam huic habet rex Franciæ, conversis tamen nominibus.

Law re-
 specting
 the debts
 due to the
 Treasury.

Eodem anno statutum est in Anglia, et per præceptum regis Johannis confirmatum, quod [nullus] vicecomes capiat aliquem ad præsentationem baronis in senescallum, qui non possit respondere de misericordia pertinente ad transgressionem fidei si forte inciderit in eam. Quod autem senescallus ad præsentationem baronis affiderit quod pacem faciet vicecomiti de debitis domini sui ad scaccarium, intelligendum est, quod super compotum vicecomitis de debito pacem faciat; quod si non fecerit, mittatur in prisonam statutam secundum legem scaccarii, et debitum regis capiatur de catallis domini sui, secundum legem scaccarii. Quod si fidem præstitam non servaverit, ita quod ad compotum vicecomitis non venerit, vel si venerit et sine licentia recesserit, corpus ejus capiatur, et in prisonam ponatur regis statutam, nec deliberetur nisi per speciale præceptum² regis. Item mittatur ad terram domini cujus senescallus defecerit, et de catallis suis solvatur pecunia quæ debetur, secundum legem scaccarii. Et si pecunia illa debeatur pro fine terræ, et catalla non inveniantur unde pecunia illa solvatur, ipsa terra pro qua finis facta fuit, capiatur in manum domini regis, et teneatur, donec pecunia illa solvatur, secundum legem scaccarii. In pœna læsionis fidei, senescallus qui fidem transgressus fuit, nunquam de hoc vel de alio debito per fidem suam credatur vel recipiatur; nec dominus credatur vel recipiatur in hoc debito, nisi de gratia et voluntate regis, secundum legem et consuetudinem scaccarii.

f. 8 b.

Coronation
 of John
 and Isa-
 bella at
 Canter-
 bury.

Eodem anno, videlicet ab incarnatione Domini mcci., qui Ib. f. 465 b.
 erat tertius annus regni Johannis regis Angliæ, idem rex et
 Isabel regina uxor ejus fuerunt apud Cantuariam coronati ab
 Huberto Cantuariensi archiepiscopo, in ecclesia cathedrali,
 die Paschæ, quæ nono kal. Aprilis evenit, festo Annuncia-
 tionis Dominicæ, præsentibus Johanni Dublicensi archiepiscopo,
 Willelmo Londonensi, Gilberto Rofensi, Eustachio Elyensi,
 et Johanne Norwicensi episcopis. Et statim post Pascha

¹ Possibly Guleton, i.e., Gaillon.

² *præceptum*] mandatum domini, Hoveden.

Hoveden,
f. 465 b.

præcepit rex ut comites et barones Angliæ essent apud Portesmuc ad Pentecosten, parati equis et armis ad transfretandum cum illo. Pictavi enim prævaluerunt adversus custodes terrarum suarum, et castella sua obsederunt. Et Warinus de Clapiun senescallus Normanniæ, ex mandato domini sui Johannis regis Angliæ, obsederat castellum de Denecurt, quod Ricardus rex Angliæ dederat Radulpho de Ysoudun, comiti de Auco, fratri Hugonis le Brun. Sed ante adventum regis Johannis,¹ Philippus rex Franciæ solvit omnes prædictas obsidiones.

A.D. 1201.
The barons
summoned
to Ports-
mouth to
cross to
France
with John.

Interim comites et barones Angliæ convenerunt ad colloquium inter eos habitum apud Leycestriam, et ex communi consilio mandaverunt regi, quod non transfretarent cum illo, nisi ille reddiderit eis jura sua. Rex autem malo usus consilio, petebat ab eis castella sua; et incipiens a Willelmo de Aubenio, petiit ab eo castellum de Beuver, cui idem Willelmus satisfaciens, tradidit filium suum in obsidem, et ita castellum suum retinuit.

They re-
fuse, unless
he will
restore
their
rights.

Eodem anno, regnantibus Innocentio Papa tertio in urbe Roma, et Saphadino fratre Saladini in sancta civitate Jerusalem, et Alexandro fratricida in civitate Constantinopolitana, et Leone in Ermenia, et Aimerico de Luman in civitatibus Tyri et Sidonis et Accaron et insula de Cipro, et Reimundo principante in civitate Anthiochena; et Othone fratre Henrici ducis Saxoniae in Alemannia electo in Romanorum imperatorem, et Philippo in Francia, et Johanne in Anglia, et Swero Bukeban in Norweia, et Cnut in Dacia, et Willelmo in Scotia, et Guthred in insula de Man, et Johanne de Curci in Uluestre;² prædicaverunt doctores,³ solum esse draconem illum antiquum qui est diabolus et Sathanas, juxta illud beati Johannis apostoli et evangelistæ dicentis, Ego Johannes vidi angelum descendantem de caelo, habentem clavem abyssi, et catenum magnam in manu sua; et apprehendit draconem antiquum, qui est diabolus et Sathanas, et religavit eum per annos mille, et misit eum in abyssum, et clausit et signavit super eum, ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille anni; et post hæc oportet eum solvi modico tempore. Asserebant itaque doctores,³ illos mille annos jam esse consumptos, et diabolum solum. Væ terræ, [et] habitantibus in ea; quia si diabolus

Preaching
of certain
doctors
that the
millen-
nium was
at an end.

Apoc. xx.
1-3.

¹ Abridged.

² i.e. Ulster.

³ H. inserts *nostri*.

A.D. 1201. ligatus tot et tanta intulit mala mundo, quot et quanta inferet HoveJen, solutus? f. 465 b.

From the
hymn, *Jam
lucis orto
sidere*,
stan. 2.

“ Prece[m]ur ergo Deum supplices,
“ Ut in diurnis actibus,
“ Nos servet a nocentibus,
“ Linguam refrænans, &c.

f. 9.

Eodem anno in hebdomada Pentecostes, cum barones Angliæ essent congregati apud Portesmue ad transfretandum cum rege, rex cepit de quibusdam illorum pecuniam quam expenderent in servitio suo, et permisit eos domum redire, et præmisit in Normanniam Willelmum Marescallum comitem de Penbroch¹ cum centum militibus soldariis, et Rogerum de Laci constabularium Cestriæ cum aliis centum militibus ad reprimendum impetum inimicorum suorum in partibus transmarinis.² Et rex tradidit Huberto de Burgo camerario suo centum milites, et constituit eum custodem finium Angliæ et Walliæ.

John and
Isabella
land in
Normandy.

Deinde rex Johannes et Isabel regina ascenderunt naves transfretaturi; : sed rex applicuit in Vectæ insula; et regina uxor ejus aliam navem ingressa, prosperis gavisavis, applicuit in Normannia. Et post aliquot dies facta mora in Anglia, Johannes rex iterum naves intravit apud

Ib. f. 466.

Conference
with Philip
Augustus.

Portesmue, et transfretavit in Normanniam. Et statim habitum est colloquium inter ipsum et regem Franciæ prope insulam de Andeli, et bene convenit inter eos, nemine colloquii illorum conscio præter illos duos. Et post triduum Johannes rex ad preces regis Franciæ, hospitatus est et honorifico procuratus, et rex Franciæ alias se transtulit hospitaturus. Et recedens inde cum honore maximo rex Angliæ, perrexit ad Chinonem; et venit illuc Berengera quondam regina Angliæ, uxor Ricardi regis; cui Johannes rex Angliæ satisfecit de dote sua, secundum testimonium illorum³ qui interfuerunt suæ desponsationi, deditque ei in vita sua habendam civitatem Baiocensem cum pertinentiis suis, et duo castella in Andegavia, et mille marcas sterlingorum singulis annis recipiendas, . . . videlicet quingentas marcas Londoniis ad scaccarium regis, et alias quingentas marcas apud Cadomum in Normannia.

Ib. f. 467 b.

Berengera's
dowry.

Eodem anno obiit Constantia mater Arthuri comitis⁴ Britan-

¹ Penbroch] Striguil, H.

² partibus transmarinis] finibus
Normanniæ, H.

³ illorum] Philippi Dunelmensis
episcopi et cæterorum, H.

⁴ comitis] ducis, H.

niæ. Eodem anno obiit Margareta mater prædictæ Constantiæ, A.D. 1201. soror Willelmi regis Scotiæ, mater Henrici de Boum, comitis Herefordiæ.

Hoveden,
f. 468.

Eodem anno, ut pax firmior haberetur inter Philippum regem Franciæ et Johannem regem Angliæ, statutum est et scripto confirmatum, quod si rex Franciæ in aliquo violaverit pacem quam ipse cum rege Angliæ fecerat, barones Franciæ quos ipse fidejussores de servanda pace assignavit, a fidelitate sua cum omnibus hominibus eorum soluti, redirent ad regem Angliæ ad auxiliandum ei contra regem Franciæ; similiter erit de baronibus regis Angliæ, quos ipse constituit fidejussores, si pacem illam fuerit idem rex transgressus.

The barons of France and England freed from their allegiance, if their sovereigns do not keep the peace.

Eodem anno Johannes rex Angliæ volens appellare barones Pictaviæ de sua et fratris sui regis Ricardi proditione, multos conduxit et secum duxit viros arte bellandi in duello doctos, et de terris suis cismarinis et transmarinis electos; sed barones Pictaviæ inde præmuniti, ad curiam illius venire noluerunt, dicentes quod nemini responderent nisi pari suo. Et sic rex Angliæ fraudatus a desiderio suo, reversus est in Normanniam, et Pictavi facti sunt ei ex hoc inimiciores; ad quorum impetum comprimendum constituit rex Angliæ Robertum de Turneham procuratorem.

Affairs of Poitou.

Eodem anno sanctus Wlstanus Wigorniensis, et Sancta Modwenna Burthoniensis claruerunt multis et magnis miraculis.

f. 9 b.

MCCII. Arthurus captus est apud Mirabel.

Seizure of Arthur at Mirabeau.

MCCVII. Tredecimata est Anglia. Stephanus de Langetone factus est archiepiscopus. Henricus filius regis Johannis natus est.

Birth of Prince Henry.

MCCVIII. Factum est interdictum generale in Anglia. In exilium perrexerunt episcopi Angliæ propter archiepiscopum. Johannes rex subjugavit sibi Hiberniam.

The Interdict. The bishops exiled.

MCCXI. Venientes nuncii domini Papæ Innocentii tertii¹ coram domino rege Johanne Angliæ, apud Northampton, convocatis omnibus comitibus et baronibus Angliæ, dominum regem in hunc modum alloquuntur:²

Ireland subdued.

Conference between John and the papal ambassadors.

“Domine, de longinquo venimus huc, per petitionem

¹ *terti*^{ti}] *iiii.*, MS.

² The variations between this dialogue as given here and in the Waverley annals, are pointed out in the latter.

A.D. 1211. "tuam, pro pace sanctæ Ecclesiæ confirmanda et reformanda; et audituri super hoc voluntatem tuam."

Rex ait, "Nescio quid petitis."

They ask only the common right, and that the king will receive the archbishop and bishops in peace.

Dixerunt illi: "Nil nisi jus commune; scilicet ut jures te satisfacturum sanctæ Ecclesiæ, et persolviturum omnia quæ ab ecclesiasticis personis¹ rapuistis; et magistrum S[tephanum] Cantuariensem archiepiscopum, et omnes suos, et coepiscopos suos cum suis qui in partibus transmarinis sunt, bene et in pace suscepturum."

John refuses and threatens to hang the archbishop.

Quod audiens rex, vultu protervo respondit, "De cætero cor meum et secreta cordis mei vobis revelabo. Vos potestis facere me jurare reddere omnia, et quodcumque vultis faciam; sed nunquam ille S[tephanus] tale conductum poterit habere, quin illum, ex quo terram meam intraverit, faciam faciam suspendi." Hæc audientes nuncii responderunt, "Modo scimus voluntatem tuam; dicesne aliud?"

Respondit rex, "Dixi."

They say, We cannot relax the Interdict.

Tunc illi, "Nos causam adventus nostri in terram tuam tibi et omnibus comitibus, baronibus, clericis, et laicis volumus propalare. Verum est quod nos mandasti Romam, quod nos venissemus huc causam tuam justissimam, ut asserebas, et jus tuum audituri; et si videretur nobis causa tua ostensa et audita, te versus patrem tuum dominum Papam et sanctam Ecclesiam, et clerum Angliæ in aliquo deliquisse, judicio nostro sanctæ Ecclesiæ promptus esses satisfacturus; et quamcumque pœnitentiam injungeremus, subiturus; et si nos causam tuam justam, ut asserebas, invenire possemus, quod Interdictum Angliæ relaxaremus. Nihil proponis quare relaxare illud debeamus; sed magis confirmare."

Ad hæc dominus rex, "Audite," inquit, "et recte judicate. Bene," inquit, "fateor, quod dominus Papa

¹ *personis*] rebus, Waverl.

“ est pater meus spiritualis, et quod vicem gerit beati A.D. 1211.
 “ Petri, et illi debeo obedire, scilicet in spiritualibus ; He answers,
 “ et in terrenis, quæ coronæ meæ pertinent, nequa- the Pope
 “ quam. Dominus Papa archiepiscopatum Cantuariæ, is to be
 “ si posset, injuste vellet conferre per electionem pro- obeyed
 “ ditorum meorum, scilicet xiv. monachorum, qui jura- only in
 “ verunt quod nunquam alium eligerent quam episco- spiritual
 “ pum Norwicensem ;¹ et fidei illorum fidem adhibens, things.
 “ literas meas patentes illis commisi, et per illos domino
 “ Papæ direxi in hæc verba :
 “ Quod quemcunque hi xiv. eligerent, dummodo The monks
 “ esset de Anglicana natione, in archiepiscopum Can- who elected
 “ tuariæ reciperem, et ccc. libras in expensis illis Stephen
 “ commisi. Ipsi vero venientes Romam magistrum Langton
 “ S[tephanum] eligerunt, et Norwicensem episcopum re- deceived
 “ futaverunt, me inconsulto et regno meo. Præterea him, and
 “ vobis ostendo, quod omnes prædecessores mei con- are traitors,
 “ tulerunt archiepiscopatus, episcopatus, et abbatias, in f. 10.
 “ thalamis suis. Unde videre potestis per sacras scrip-
 “ turas quod beatus et gloriosus rex Sanctus Edwardus It was S.
 “ contulit in tempore suo Sancto Wlstanus episcopatum Edward
 “ Wigorniae. Dum Willelmus Bastardus conquestor that gave
 “ Angliæ voluit ei auferre episcopatum, quia nescivit the bishop-
 “ Gallicum, respondens Sanctus Wlstanus Willelmo rick of
 “ Bastardo ait, ‘ Mihi non contulisti baculum, nec tibi Worcester
 “ ‘ reddam ;’ sed ivit ad tumulum Sancti Edwardi et to S. Wul-
 “ dixit in lingua sua : ‘ Edwarde, dedisti mihi baculum, stan, as the
 “ ‘ nec possum tenere pro rege, et ideo illum tibi com- legend of
 “ ‘ mitto : et si potestis defendere, defende ;’ et fixit William
 “ baculum in tumulo de lapide exciso, et baculus ita the Bastard
 “ miraculose adhæsit tumbæ beati Edwardi, quod non trying to
 “ erat aliquis ibi qui eum posset evellere, nisi Sanctus take it
 “ Wlstanus. Præterea temporibus nostris pater meus away
 “ Henricus Sancto Thomæ contulit archiepiscopatum proves;
 “ and Henry
 “ II. the see
 “ of Canter-
 “ bury to S.
 “ Thomas.

¹ John de Grey.

A.D. 1211. " Cantuariæ. Sed modo vult dominus Papa omnes
 The Pope " libertates quas prædecessores mei habuerunt, mihi
 takes away " auferre pro voluntate sua ; nec benefacit."
 the liberties " Magister Pendulfus respondit : "Allegas quod domino
 my ances- " Papæ obedire teneris in spiritualibus, et non in ter-
 tors had. " renis. Dicimus quod obedire debes domino Papæ,
 Answer of " tam in terrenis, quam in spiritualibus. Nonne jurasti
 Pandulf to " fidem Deo, obedientiam Papæ, ac jura Ecclesiæ re-
 this. " gere, cum regni gubernacula suscepisti ? Item allegas
 " quod xiv. monachi sunt proditores tui, quia jurave-
 " runt quod nunquam alium eligerent, nisi episcopum
 " Norwicensem ; et literas tuas patentes illis commi-
 " sisti, et per ipsos domino Papæ transcripsisti, sub
 " hac forma, quod quemcumque hi xiv. monachi eli-
 " gerent, dummodo esset de Anglia, ipsum tanquam
 " archiepiscopum reciperes ; et insuper ccc. libras illis in
 " expensis commisisti. Postea magistrum S[tephanum]
 " eligerunt. Et verum est quod tales literas domino
 " Papæ misisti patentes ; sed allegationibus ex parte
 " tua, et monachorum ex parte adversa, et episcoporum
 " qui sibi jus eligendi archiepiscopum vendicabant, pro-
 " positis, probaverunt monachi, quod eorum erat electio.
 " Dum dominus Papa quassavit electionem utriusque,
 " tam subprioris¹ quam episcopi Norwicensis ; tum
 " quia persona subprioris odiosa erat regi et regno ;
 " tum quia persona episcopi Norwicensis insufficiens
 " erat ad tantum onus sustinendum, et quia injusta
 " erat illius electio. Tunc præcepit dominus Papa,
 " quod omnes monachi qui ibi aderant, dividerent se
 " in tres partes, et eligerent sibi pastorem idoneum.
 " Et factum est ita. Elegit autem prima pars iterum
 " subpriorem ; xiv. monachi episcopum Norwicensem ;
 " tertia vero pars magistrum S[tephanum]. Dominus
 " Papa rationabilibus causis electionem subprioris et

His ac-
count of
the elec-
tion.

¹ *Subprior, i.e. Reginald.*

“ episcopi Norwicensis quassavit. Præcepit autem A.D. 1211.
 “ dominus Papa ut omnes irent simul, et in unum
 “ consentirent. Quatuordecim vero monachi tunc pe-
 “ dibus domini Papæ se projecerunt, dicentes, ‘ Domine,
 “ ‘ miserere nostri, quoniam juravimus coram domino
 “ ‘ rege, quod in alium non consentiremus electum,
 “ ‘ nisi in episcopum Norwicensem.’ Dominus Papa
 “ dixit, ‘ Nonne estis viri religiosi? Quare ergo præ-
 “ ‘ sumpsistis facere juramentum terreno principi, absque
 “ ‘ præcepto prælati vestri?’ Responderunt, ‘ Nos id
 “ ‘ fecimus regio metu, et ut dignitatem ecclesiæ nos-
 “ ‘ træ salvaremus.’ Dominus Papa, ‘ Devovistis vos
 “ ‘ juramenta facturos quod nemo potest facere in hoc
 “ ‘ mundo nisi ego solus.’ Et absolvit eos, et injunxit
 “ eis poenitentiam secundum delictum. Tunc iverunt et
 “ consenserunt in magistrum Stephanum. Dominus vero
 “ Papa ipsum tibi tanquam principi ante confirma-
 “ tionem suam præsentavit; sed tu repugnasti, cum
 “ nullam causam scivisti, nec potuisti ostendere, quare
 “ non potuisset confirmari.

“ Item allegas de Sancto Edwardo, et Willelmo John must
 “ Bastardo; cui respondeo, quod successor Sancti not com-
 “ Edwardi non es, nec te illi potes comparare. Ipse pare him-
 “ enim fuit protector sanctæ Ecclesiæ, tu vero de- self to S.
 “ structor et infestator; sed bene concedimus quod sis Edward,
 “ successor Willelmi Bastardi, quoniam ipse in principio but is more
 “ infestavit sanctam Ecclesiam in hoc quod voluit like Wil-
 “ auferre Sancto Wlstano episcopatum Wigorniae, et liam the
 “ ideo succedis ei, et non Sancto Edwardo. Quoniam Bastard.
 “ in hoc non degeneras, quia tu et omnes prædeces-
 “ sores tui nitebantur sanctam Ecclesiam destruere.
 “ Item leges Willelmi Bastardi, licet pessimas, servari
 “ præcipis et diligis; et leges Sancti Edwardi, licet
 “ optimas, quasi vilissimas contemnis.

“ Item dicis quod pater tuus Henricus, et omnes
 “ prædecessores tui, archiepiscopatus, episcopatus, abba-
 “ tias, et prioratus conferre solebant in thalamis suis.

A.D. 1211. “ Respondeo, quod pater tuus Henricus per petitionem
 S. Thomas “ suam fecit eligere Sanctum Thomam, et quia per
 resigned “ preces illius fuerat electus, quando venit in exilium,
 his see to “ domino Papæ Alexandro archiepiscopatum resignavit,
 the Pope “ dicens se symoniace archiepiscopatum suscepisse, quia
 because he “ per preces patris tui Henrici electus fuit. Dispen-
 had been “ savit tamen cum eo dominus Papa; et tandem pace
 elected si- “ formata inter patrem tuum et Sanctum Thomam,
 moniacally “ reversus est Sanctus Thomas ad ecclesiam suam, et
 through the “ ibi per præceptum patris tui martirium subiit.
 influence of “ Tandem vero cum pater tuus Henricus sanctæ
 Henry II. “ Ecclesiæ satisfecit, hoc privilegium in remissionem
 “ omnium peccatorum suorum monachis Cantuariensis
 “ ecclesiæ concessit, quod archiepiscopum secundum
 “ Deum eligerent in perpetuum, episcopis Angliæ non
 “ vocatis, cum regio assensu comitibus et baronibus
 “ assensum præbentibus, et per chartam suam confir-
 “ mavit hoc pro se et pro hæredibus suis; et juraverunt
 “ tempore patris tui Henrici quod R[icardum] priorem
 “ Dorferensem in archiepiscopum eligerent.”

“ Hoc autem Henricus pater meus in vita sua dedit,”
 respondit rex Johannes, “ et non in præjudicium suc-
 “ cessorum suorum.”

Pendulfus, “ Et tu illum idem annuisti, et jurasti
 “ tenere quod prædecessores tui, et illud confirmasti.
 “ Quare ergo non vis ad minus in vita tua custodire
 “ quod dicis?”

Rex subticuit.

Item Pendulfus dixit comitibus et baronibus et
 militibus, “ Utinam essetis filii Dei, et velletis bene
 “ videre quod jus recipit injustitias contra impium.”

Siluerunt omnes.

John's pro-
 posal.

Tunc respondit rex, “ Faciam tantum pro amore
 “ domini Papæ: resignet magister Stephanus archiepisco-
 “ patum, et dominus Papa conferat cuicumque voluerit
 “ archiepiscopatum, et ego ipsum tanquam archiepisco-
 “ pum recipiam; et postea roget me dominus Papa

“ ut concedam illi episcopatum in terra mea, et forsitan A.D. 1211.

“ concedam illi in Anglia.”

Pendulfus, “ Sancta Ecclesiæ non consuevit degradare Pandulf
archiepiscopum sine manifesta causa; sed assueta est refuses it.

“ principes sibi rebelles a summo ruere in deorsum.”

Ad hæc rex, “ Vos profertis minas? Creditis me Case of
sic subicere vobis, sicut nepotem meum Othonem Otho.

“ imperatorem? Ego enim ab ipso recepi, quod alium
fecistis eligere imperatorem in Alemannia.”

Magister Pendulfus, “ Verum est. Et credit dominus
“ Papa, et certus est, se ita istum facere imperatorem,
“ sicut fecit alium; et sic te subicere sibi, ut fecit
“ alium.”

Rex, “ Num magis potestis malefacere quam dicere?”

Pendulfus, “ Secreta cordis vestri jam nobis revelasti, John is
“ et tibi secreta cordis nostri revelabimus. Scias quod excommu-
“ dominus Papa te excommunicavit; sed suspensa est nicated,
“ sententia usque adventum nostrum in partes istas and the
“ tibi subjectas; sed de cætero scias te esse excommu- sentence
“ nicatum, et sententiam in te latam effectum habere.” will now be
no longer
suspended.

Rex, “ Et quid magis?”

Pendulfus, “ Absolvimus omnes Anglos die hac, qui
“ tecum non communicaverint; et qui tecum com-
“ municaverint, sciant se esse excommunicatos.”

Rex, “ Et quid magis?”

Pendulfus, “ Absolvimus die hac comites, barones, The Eng-
“ milites, clericos, et francos laicos, et omnes fidei lish are;
“ Christianæ, per terras tibi subjectas, a fidelitatibus absolved
“ suis et homagiis quibus tibi tenebantur; et ad hoc from their
“ exequendum per Angliam, vices nostras committimus allegiance.
“ Wintoniensi¹ et Norwicensi² episcopis. Per universum
“ orbem, episcopis qui in transmarinis partibus sunt,
“ transmisimus causam sanctæ Ecclesiæ et jus tuum
“ quod te dicis habere ostendendum, et ut absolvant
“ omnes qui contra te tanquam contra inimicum
“ sanctæ Ecclesiæ voluerint insurgere. Nec opus est

¹ Peter de Rupibus.

| ² John de Grey.

A.D. 1211. f. 11. “ tantum facere, quoniam duobus annis jam elapsis
 “ rogaverunt duces, comites, et barones dominum
 “ Papam, ut ipsos absolveret, et ipsi terram istam cum
 “ manu forti intrarent, et cuicumque vellet dominus
 “ Papa, regnum committerent. Dominus Papa vero
 “ proponit exercitum suum mittere in Angliam; nam
 “ quam paucos habes vicinos amicos, plurimos vero
 “ inimicos. Sane vero sancta Ecclesia vult jus suum
 “ declarare, et cum filiis suis jus suum vindicare.
 “ Præcipimus etiam omnibus, quod cum dominus
 “ Papa exercitum suum miserit in Angliam, vos
 “ omnes adeatis, et fidem duci exercitus faciatis. Sin
 “ autem, sciatis vos in debitam et perpetuam poenam
 “ esse redigendos.”

Ad hæc rex, “ Quid potestis facere plus?”

Pendulfus, “ In verbo Dei tibi dicimus, quod tu, nec
 “ hæres quem possis habere, post diem hunc poterit
 “ coronari.”

Threats of
John.

Ad hæc rex, “ Intimatum mihi erat per quosdam
 “ latores meos, immo latrones, quod vos in curia Romana
 “ promoveretis causam meam, et quod me diligeretis.
 “ Modo vero hic percipio, quod causam meam non fovetis,
 “ sed velletis me nunquam de cætero regnaturum; sed
 “ per Ipsum qui cuncta regit, si terram meam intras-
 “ setis talia mihi nunciaturi sine mandato meo, vos et
 “ vestros per annum facerem equitare. Talia autem
 “ mihi nunciaturos non mandavi, sed ut causam meam
 “ defenderetis.”

Pandulf is
aware of
his danger,
and ready
to suffer
death.

Pendulfus, “ Secundum Deum causam tuam promo-
 “ vimus, et te dileximus, et per mandatum tuum huc
 “ venimus, credentes te Deo et patri tuo domino
 “ Papæ obediturum, et sanctæ Ecclesiæ satisfactorum;
 “ sed malam spem in hoc de te concipimus; et pro
 “ dilectione quam erga te habuimus, omne fere malum
 “ tibi et terræ tuæ futurum¹ in præmuniendo munivi-
 “ mus: [et] non futurum,² quia jam præsens est; et

¹ *futurum*] facturum et, MS. | ² *futurum*] facturum, MS.

“ idem jurasti jam nos per annum equitatu- adeo A.D. 1211.
 “ decenter posses dixisse nos suspensuros. Sed Deum
 “ invocamus testem, quod¹ pro alio mandato non
 “ venimus terram tuam intraturi, nisi pro causa
 “ Ecclesiæ mortem passuri, nec a te aliam credimus
 “ expectare mercedem.”

Tunc præcepit dominus rex vicecomitibus, et fores- Conduct of
 tarius, ut ducerent incarceratos suos coram se, magistro John in
 Pendulpho præsentem; et protinus sic factum est; et ad order to
 terrorem magistri Pendulphi quosdam suspendi præ- frighten
 cepit, quosdam oculis orbari, quosdam pedibus et Pandulf.
 manibus truncari. Inter quos erat quidam clericus
 falsarius, quem præcepit rex suspendi. Hoc autem
 audiens magister Pendulphus statim voluit eos ex-
 communicare, qui in eum manus inicerent; et
 egressus quæsivit candelam. Hoc videns rex venit
 post eum, et commisit ei clericum, ut faceret de eo
 judicium. Et ita liberatus est.

Rex autem cum eisdem nunciis nuncios suos ad
 dominum Papam destinavit.

MCCXIV.

Litteræ domini Papæ domino regi Angliæ.

A.D. 1214.

Printed
 from this
 in the
 Fædera,
 i. p. 108.

“ Innocentius episcopus, servus servorum Dei, Johanni illustri
 “ regi Anglorum, spiritum consilii sanioris.
 “ Auditis verbis nunciorum vestrorum qui ad præsentiam
 “ nostram pervenerunt, etsi non illa nobis ex parte tua suffi-
 “ cienter obtulerint, quæ sunt ad satisfactionem sufficientia
 “ competentem, super multis et magnis injuriis et jacturis
 “ quas longo tempore intulisti ecclesiæ Anglicanæ, contra
 “ divini nominis gloriam, et Apostolicæ sedis honorem, in
 “ periculum animæ et dispendium famæ tuæ; adhuc tamen
 “ experiri volentes utrum te revocare possimus ab errore ad
 “ veritatem, ecce tibi benedictionem et maledictionem pro-
 “ ponimus, Ejus exemplo qui per Moysen famulum suum bene-
 “ dictiones et maledictiones proposuit filiis Israel, ut eligas
 “ quam malueris, benedictionem, si satisfeceris, ad salutem,
 “ sive maledictionem, si contempseris, ad ruinam. Licet enim

Letter of
 Innocent
 III. to
 John.

¹ MS. inserts *non*.

A.D. 1214. f. 11 b. “ quasdam literas nobis destinaveris, quibus asseruisti habiturum te ratum quicquid abbas de Bello Loco, frater A. Martel, frater W. de Sancto Audoeno, Thomas de Erdintone, Philippus de Wigornia, et magister Ricardus de Mertona, super negotio Cantuariensis ecclesiæ agerent coram nobis; et tantum ex his non nisi tres pervenerunt ad nostram præsentiam, et hi sine aliis nihil facere poterant, secundum earundem continentiam literarum. Præterea, non igitur tantum de negotio Cantuariensis ecclesiæ, sed totius Anglicanæ ecclesiæ, quam impie prosequendo niteris ancillari; propter quod vinculo anathematis meruisti innodari. Hi vero tres nuncii, videlicet abbas de Bello Loco, frater A. Martel, et frater W. de Sancto Audoeno, nobis ad ultimum obtulerunt, quod secundum illam formam satisfacere promittebas, quam per dilectos filios P[andulphum] subdiaconum, et fratrem A. familiares nostros curabamus destinare. Verum cum per te steterit, quominus secundum eandem formam pax reformata fuerit, et postea pejora prioribus attentaveris; nos ad eam quæ pro majori parte gratiam continebat, minime jam tenemur, cum ipse gratia reddideris te indignum. Ut autem vincamus in bono malum, et omnem tibi excusationis materiam auferamus; adhuc eam parati sumus servare, si usque ad kal. Junii proximo venturas, per juramentum iv. baronum tuorum, jurantium te præsentem ac mandante in animam tuam, et per patentes literas tuas repromiseris, quod tam fideliter tenebis et efficaciter adimplebis secundum expositiones et explanationes, quas ad omnis dubitationis scrupulum removendum duximus exhibendas; et infra eundem terminum hoc totum significaveris per tuas patentes literas venerabili fratri nostro S[tephano] Cantuariensi archiepiscopo, et qui cum eo sunt episcopis suis. Alioquin, Ejus exemplo qui populum suum de servitute Pharaonis in manu valida liberavit, Anglicanam ecclesiam in forti brachio de servitute tua studebimus liberare. Prædicentes tibi nunc veraciter et constanter, quod si pacem recipere cum valueris non vis, cum volueris non valebis; eritque inutilis pœnitentia post ruinam; sicut per eorum exemplum potes cognoscere, qui diebus istis similia præsumpserunt. Formam vero quam præfatis nunciis injunximus, præsentibus tibi literis mittimus inclusam. Datum, etc.”

Expositiones et explanationes sunt istæ.

John's charter of submission. “ Johannes Dei gratia Angliæ, etc. Omnibus præsentibus Roger of Wendover, iii. p. 248. “ literas inspecturis, salutem. Per has patentes literas sigillo nostro munitas, volumus esse notum, quod nobis præsentibus

Roger of
Wendover,
iii. p. 249.

“ et mandantibus, hi quatuor barones nostri N., etc.,¹ jurave- A.D. 1214.
 “ runt in animam nostram, quod nos subscriptam pacis formam John’s
 “ bona fine curabimus per omnia observare. Inprimis itaque charter of
 “ solemniter et absolute jurabimus stare mandatis domini submission.
 “ Papæ coram ejus legato vel delegato,² super omnibus pro
 “ quibus sumus excommunicati ab ipso. Et veram pacem et
 “ plenam securitatem præstabimus venerabilibus viris Ste-
 “ phano Cantuariensi archiepiscopo, W[illelmo] Londoniensi,
 “ E[ustachio] Eliensi, E[gidio] Herefordensi, J[ocelino] Ba-
 “ thoniensi, H[ugoni]³ Lincolniensi episcopis, priori quoque
 “ et monachis Cantuariæ, R[oberto] filio Walteri, ac Eustachio
 “ de Vesce, necnon cæteris clericis et laicis hoc negotium con-
 “ tingentibus, præstando simul coram legato vel delegato
 “ publice juramentum, quod ipsos cum suis nec lædemus nec
 “ lædi faciemus vel permittemus, in personis vel rebus; eisque
 “ dimittemus omnem indignationem, et in gratiam nostram
 “ recipiemus eosdem ac tenebimus bona fide. Quodque præ-
 “ fatos archiepiscopum et episcopos non impediemus nec fa-
 “ ciemus aut permittemus aliquatenus impediri, quominus
 “ ipsi libere suum exequantur officium, et plene suæ jurisdic-
 “ tionis auctoritate prout debent utantur. Et super his tam
 “ domino Papæ, quam ipsi archiepiscopo, et singulis episcopis,
 “ nostras patentes literas exhibebimus, facientes ab episcopis
 “ et comitibus et baronibus nostris, quot et quos præfati
 “ archiepiscopus et episcopi postulaverint, juramenta et eorum
 “ patentes literas exhiberi, quod ipsi bona fide studebunt ut f. 12.
 “ hæc pax et securitas firmiter observetur. Et si forte, quod
 “ Deus avertat, per nos ipsos vel per alios contravenerimus,
 “ ipsi pro Ecclesia contra violatores securitatis et pacis man-
 “ datis apostolicis inhærebunt, nosque perpetuo vacantium
 “ ecclesiarum custodiam amittamus. Quod si forte nequiveri-
 “ mus eos ad hanc ultimam juramenti partem inducere, vide-
 “ licet quod, [si] per nos ipsos vel per alios contravenerimus,
 “ ipsi pro Ecclesia contra violatores securitatis et pacis man-
 “ datis apostolicis inhærebunt, nos propter hoc domino Papæ
 “ ac ecclesiæ Romanæ per nostras patentes literas obligabimus
 “ omne jus patronatus quod habemus in ecclesiis Anglicanis,
 “ et omnes literas quæ pro securitate prædictorum sunt exhi-
 “ bendæ, præfatis archiepiscopo et episcopis ante suum in-
 “ gressum in Angliam transmittemus. Si vero nobis placuerit,
 “ sæpedicti archiepiscopus et episcopi præstabunt, salvo ho-

¹ The names are given in R.W.

² *vel delegato*] om. R.W., aut
nuncio, Matt. Par.

³ *Hugoni*] Huberto, incorrectly,
R.W.

A.D. 1214. “ nore Dei,¹ juratoriam vel literatoriam cautionem, quod ipsi Roger of
 John’s “ nec per se nec per alios contra personam vel coronam nos- Wendover,
 charter of “ tram aliquid attemptabunt, nobis prædictum eis securitatem iii. p. 250.
 submission. “ et pacem servantibus illibatam.

“ De ablatis² autem plenam restitutionem et de damnis re-
 “ compensationem sufficientem omnibus impendemus, tam cle-
 “ ricis omnibus quam etiam laicis universis ad hoc negotium
 “ pertinentibus, non solum rerum sed etiam libertatum; et
 “ restitutas conservabimus libertates, archiepiscopo quidem et
 “ episcopo Lincolnæ a tempore suæ confirmationis,³ aliis a
 “ tempore discordiæ inchoatæ. Nec obstat aliqua pactio vel
 “ promissio sive concessio quominus et damna recompensentur,
 “ et ablata restituantur, tam vivorum quam defunctorum.
 “ Nec de his aliquid retinebimus prætextu servitii quod de-
 “ buerit nobis impendi; sed postea debita nobis pro servitio
 “ recompensatio tribuetur. Statimque omnes quos detinemus,⁴
 “ absolutos faciemus dimitti, ac restitui propriæ libertati, et
 “ etiam laicos qui occasione hujus negotii detinentur. Incon-
 “ tinenti quoque post adventum illius qui nos debebit absol-
 “ vere, faciemus de parte restitutionis ablatorum octo milia
 “ librarum legalium sterlingorum, pro persolvendis debitis et
 “ faciendis expensis, nunciis prædictorum archiepiscopi et
 “ episcoporum ac monachorum Cantuariæ assignari, sine im-
 “ pedimento quolibet per potestatem nostram ad eos libere
 “ deferenda, ut expediti revertantur in Angliam honorifice
 “ revocati, videlicet S[tephano] Cantuariensi archiepiscopo duo
 “ milia et quingentas libras; W[illelmo] Londoniensi septin-
 “ gentas et quinquaginta libras; H[ugoni] Lincolniensi septin-
 “ gentas et quinquaginta libras; E[ustachio] Eliensi mille et
 “ quinquaginta libras; E[gidio] Herefordensi septingentas et
 “ quinquaginta libras; J[oscelino] Bathoniensi septingentas et
 “ quinquaginta libras; priori et monachis Cantuariæ mille
 “ libras: sed protinus absque mora, postquam pacem istam
 “ duxerimus acceptandam, resignari faciemus archiepiscopo et
 “ episcopis et clericis ac ecclesiis universis in manibus nun-
 “ ciorum vel procuratorum ipsorum, omnia immobilia⁵ cum
 “ administratione libera eorundem, et in pace dimitti. Inter-
 “ dictum etiam, vulgariter utlagatio nuncupatum, quod pro-
 “ poni fecimus contra personas ecclesiasticas, publice revocabi-
 “ mus, protestando per nostras patentes literas archiepiscopo

¹ R.W. adds *et ecclesiae*.

² *ablatis*] *abbatiis*, MS.

³ *confirmationis*] *consecrationis*,
 R.W.

⁴ R.W. adds *clericos*.

⁵ *immobilia*] *mobilia*, R.W.

Roger of Wendover, iii. p. 251. “tribuendas, id ad nos de personis ecclesiasticis¹ nullatenus pertinere; et quod illud de cætero contra personas ecclesiasticas nullatenus faciemus proponi; revocantes præterea utlagationem laicorum ad hoc negotium pertinentium, et remittentes omnia quæ post interdictum recipimus ab ecclesiarum hominibus præter regni consuetudinem et ecclesiasticam libertatem. Si vero super damnis vel ablatis, aut eorum quantitate vel æstimatione, quæstio fuerit de facto suborta, per legatum aut delegatum domini Papæ receptis probationibus publice² terminetur. Et his omnibus rite peractis relaxabitur sententia interdicti. Supra cæteris autem capitulis si quæ fuerint dubitationes subortæ, de quibus merito valeat dubitari, nisi per legatum vel delegatum domini Papæ de partium fuerint voluntate sopitæ, ad ipsius referantur arbitrium, ut super his quod ipse decreverit observetur.”

A.D. 1214.
John's
charter of
submission.

Charta regis de pace et securitate facta archiepiscopo et omnibus suis.

Printed from the Patent Rolls in the Fædera, i. p. 112. “Johannes Dei gratia rex Angliæ, etc., venerabili patri f. 12 b. S[tephano] eadem gratia Cantuariensi archiepiscopo, salutem. Sciatis quod secundum formam mandati domini Papæ et venerabilis patris I[nnocentii] gratia Dei summi Pontificis, veram pacem et plenam securitatem vobis præstamus, nec non cæteris tam clericis quam laicis hoc negotium quod inter nos et Anglicanam ecclesiam versatum est contingentibus, nec vos nec vestros lædemus vel lædi faciemus aut permittemus in personis vel rebus; vobisque dimittimus omnem indignationem, et in gratiam nostram vos recipimus et tenebimus bona fide; et quod non impedimus aut permittemus aliquatenus impediri, quominus libere vestrum officium exequamini, et jurisdictionis vestræ auctoritate prout debetis utamini; et super his vobis juramenta et literas patentes fidelium nostrorum venerabilium patrum H[enrici] Dublinensis archiepiscopi, P[etri] Wintoniensis, et J[ohannis] Norwicensis episcoporum, et præterea xii. baronum nostrorum, scilicet G[alfridi] filii Petri, etc., fecimus exhiberi, quod ipsi bona fide studebunt quod hæc pax et securitas firmiter observetur. Et si forte, quod Deus avertat, per nos ipsos vel per alios contravenerimus, ipsi pro Ecclesia contra violatores securitatis et pacis mandatis apo-

Charter of
John to
the arch-
bishop.

¹ de personis ecclesiasticis, om. | ² publice] om. R.W.
R.W.

A.D. 1214. “ stolicis inhærebunt, nosque perpetuo ecclesiarum vacantium
 “ custodiam amittemus. Et ideo vos rogamus quatenus ad
 “ nos sine dilatione in Angliam venire festinetis. Si quid
 “ autem in hoc scripto omissum fuerit, vel minus plene fac-
 “ tum secundum formam mandati apostolici, cum ad nos
 “ veneritis, perficietur. Et in hujus rei testimonium has lite-
 “ ras nostras patentes vobis mittimus. Teste Dublinensi
 “ archiepiscopo.

Charta de tributo Angliæ et Hybernæ curie Romanæ.

Charter of
 John, re-
 signing the
 crown into
 the Pope's
 hands.

“ Johannes Dei gratia rex Angliæ, etc., universitati vestræ
 “ per hanc chartam sigillo nostro munitam volumus esse no-
 “ tum, quia cum Deum et matrem nostram sanctam Ecclesiam
 “ offenderimus in multis, et proinde divina misericordia pluri-
 “ mum indigere noscamur,¹ nec quod digne possumus offerre
 “ pro satisfactione Deo et ecclesiæ debita facienda, nisi nos
 “ ipsos habeamus² et regna nostra, volentes nos ipsos humi-
 “ liare pro Illo qui se pro nobis humiliavit usque ad mortem,
 “ gratia Sancti Spiritus inspirante, non vi inducti,³ nec timore
 “ coacti, sed nostra bona spontaneaue voluntate ac communi
 “ consilio baronum nostrorum, offerimus et libere concedimus
 “ Deo et sanctis apostolis ejus Petro et Paulo, et sanctæ Ro-
 “ manæ ecclesiæ matrici nostræ, ac domino nostro Papæ
 “ Innocentio, ejusque catholicis successoribus, totum regnum
 “ nostrum Angliæ, et totum regnum nostrum Hybernæ, cum⁴
 “ omnibus pertinentiis suis, pro remissione peccatorum meo-
 “ rum, et totius generis nostri, tam pro vivis quam pro de-
 “ functis: et amodo illa a Deo et Romana ecclesia tanquam
 “ feodetarius⁵ recipientes et tenentes, in præsentia prudentis
 “ viri Pendulfi domini nostri Papæ subdiaconi. Et familiarem
 “ fidelitatem exhiberi prædicto domino nostro⁶ papæ Inno-
 “ centio, ejusque catholicis successoribus, et ecclesiæ Romanæ,
 “ per subscriptam formam facimus et juramus, et homagium
 “ ligium in præsentia domini Papæ si coram eo esse poterimus,
 “ faciemus: successores nostros et hæredes nostros⁷ in per-
 “ petuum obligantes, ut simili modo summo Pontifici qui pro
 “ tempore fuerit, et ecclesiæ Romanæ, sine contradictione

Roger of
 Wendover,
 iii. p. 252.

¹ *indigere noscamur*] indigeamus, R.W.

² *habeamus*] humiliemus, R.W.

³ *inducti*] interdicti, R.W.

⁴ R.W. adds *omni jure*.

⁵ *feodetarius*] secundarius, R.W.

⁶ *Et . . . nostro*] R.W. has “ Et familiaris. Exinde prædicto Domino.”

⁷ R.W. adds *de uxore nostra*.

Roger of Wendover, iii. p. 253. “ debeant fidelitatem præstare et homagium recognoscere. A.D. 1214.
 “ Ad indicium autem hujus nostræ perpetuæ obligationis et
 “ concessionis, volumus et stabilimus, ut de propriis et specia-
 “ libus redditibus regnorum nostrorum, pro omni servitio et
 “ consuetudine, quæ pro ipsis facere debemus, salvo per The tribute
 “ omnia denario beati Petri, ecclesia Romana mille marcas¹ to be paid
 “ annuatim percipiat; scilicet in festo Sancti Michaelis quin- to Rome.
 “ gentas, et in festo Paschæ quingentas; septingentas scilicet
 “ pro regno Angliæ, et trescentas pro regno Hybernæ; salvis
 “ nobis et hæredibus nostris, justiciaria, et regalibus liber-
 “ tatibus nostris.² Quæ omnia sicut supradicta sunt, rata esse
 “ volentes perpetuo atque firmo³. . obligamus nos et suc-
 “ cessores nostros non contravenire. Et si nos vel aliquis
 “ hæredum⁴ nostrorum hoc attemptare voluerit, cadat a jure
 “ regni. Quod quicumque ille fuerit, nisi rite commonitus
 “ resipuerit, cadat a jure regni. Et ut hæc charta obliga- f. 13.
 “ tionis nostræ semper firma permaneat.

“ Ego Johannes Dei gratia rex Angliæ ab hac hora ero Form of
 “ fidelis Deo, et beato Petro et ecclesiæ Romanæ et domino John's
 “ meo Papæ Innocentio, et ejus successoribus canonice in- homage to
 “ trantibus; nec ero inde dicto, facto, consilio, vel consensu, the Pope.
 “ ut perdant vel⁵ membra, vel mala captione capiuntur.
 “ Eorum damnum si scivero, impediam et remanere faciam si
 “ potero; alioquin quam citius potero, ei intimabo, vel tali
 “ personæ dicam, quam eis credam esse dicturam. Consilium
 “ quod mihi dederint,⁶ per se, vel per nuntios, vel per literas
 “ secretas,⁷ tenebo, et ad eorum damnum nulli pandam me
 “ sciente. Patrimonium beati Petri, et specialiter regnum
 “ Angliæ et Hybernæ, adjutor ero ad defendendum et tenen-
 “ dum contra omnes homines pro posse meo; sic me Deus
 “ adjuvet et hæc sancta evangelia. Teste meipso apud do-
 “ mum militiæ Templi juxta Doveram, coram domino H[enrico]
 “ archiepiscopo Dublinensi, et multis aliis,⁸ xv. die Maii, anno
 “ regni nostri xiv.

Isto anno et isto modo facta est solutio Interdicti. The Inter-
 dict taken
 off.

¹ R.W. adds *esterlingorum*.

² *justiciaria . . . nostris*] justitiis, libertatibus, et regalibus nostris, R.W.

³ *perpetuo atque firmo*] atque firma, R.W. A blank follows in the MS.

⁴ *hæredum*] successorum, R.W.

⁵ R.W. adds *vitam*.

⁶ *dederint*] crediderint, R.W.

⁷ *secretas*] suas, secretum tenebo, R.W.

⁸ The names are given in R.W.

A.D. 1214. Eodem anno fuit congressus Francorum et Flandren-
 Battle of sium, in quo comes Flandriæ, nomine Ferrant, et
 Bovines. comes Boloniæ, et Willelmus Longus Ensis, frater regis,
 comes Saresbyriæ capti sunt.

Eodem anno venit Rogerus abbas Normannus.

Fourth Concilium Lateranense Romæ celebratum fuit.

Lateran Eodem anno incepit werra inter regem Johannem
 council. Angliæ et barones.

Consecratio Willelmi Coventrensis episcopi.

Louis, son of Philip Augustus invited by the English barons. MCCXVI. Ludowicus filius Philippi regis Franciæ ad
 Death of instantiam baronum venit Londonias.

John. Eodem anno rex Johannes in redeundo de Axiholm
 quam devastavit, apud Newerch obiit xv. kal. No-
 vembris.

Coronation of Henry III. Eodem anno Henricus filius ejus, puer ix. annorum,
 III. in festo Sanctorum Simonis et Judæ apud Gloverniam,
 Oct. 28. jussu legati Gwalonis, et Stephani Cantuariensis archi-
 episcopi, et de assensu comitis Ranulfi Cestriæ, et
 [Willelmi] de Ferrariis comitis Derbeiæ, et aliorum
 magnatum qui cum eo et patre suo rege Johanne
 fideliter contra barones tenuerunt, coronatus est.

Obiit Rogerus abbas Burtoniæ. Nicholaus de Wal-
 lingford, prior Burtoniæ, factus est abbas Burtoniæ.

The fair of MCCXVII. Sabbato in hebdomada Pentecostes apud
 Lincoln. Lincolniam fuit congressus Francorum et baronum, cum
 regalibus; ubi devicti sunt Franci, et comes Perticiæ
 occisus est. Et comites et barones qui contra regem
 fuerunt, ibidem capti sunt a regalibus, uno solo milite
 tantum de familia comitis de Ferrariis ex parte regis
 ibi interfecto. Recedentibus inde Ranulfo comite Cestriæ
 et W[illelmo] de Ferrariis comite Derbeiæ cum regali
 exercitu usque ad castellum de Munsorel, ceperunt
 illud, et subverterunt, et ad nihilum redegerunt.

Louis ap- Eadem æstate exercitus copiosus veniens Ludovico
 plies for in auxilium, ex parte regis Franciæ patris sui, et
 peace, is Blanchiæ uxoris suæ, in mari captus est a regalibus,
 absolved, et major pars submersus et interfectus. Unde Ludo-
 and leaves et
 England.

vicus pacem quæsit, et absolutus a sententia excom- A.D. 1216.
municationis qua fuit innodatus, cum suis recessit,
relicta Anglia circa festum Sancti Michaelis, et appulit
in Flandriam.

MCCXVIII. Ranulfus comes Cestriæ et W[illelmus] de Damietta
Ferrariis comes Derbeiæ peregre profecti sunt in terram taken and
sanctam Jerusalem. In illo tempore capta fuit lost.
Damietta a Christianis; et postea fuit perdita post re-
cessum magnatum Christianorum qui illam ceperant
per obsidionem.

MCCXX. Translatio sancti Thomæ martyris, Cantua- f. 13 b.
riensis archiepiscopi.

MCCXXII. Obiit Nicholaus abbas ii.; successit Ricar-
dus de Insula, prior Sancti Edmundi, abbas Burtoniæ.

MCCXXIV. Castrum de Bedeford captum est a rege Capture of
Henrico, præsentibus in obsidione S[tephano] Cantua- Bedford
riensi archiepiscopo cum cæteris magnatibus totius castle by
Angliæ. Henry III.

Alexander Coventrensis episcopus sacratus Romæ,
ibi primo venit ad regem Henricum.

*Isto anno fecit dominus rex Henricus Chartas de libertatibus
regni et de foresta; sic.*

Heming-
burgh,
i. p. 265. Henricus Dei gratia rex Angliæ, dominus Hybernæ, dux Magna
Normanniæ, Aquitanniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, Charta.
episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, vice-
comitibus, præpositis, ministris, et omnibus ballivis et fide-
libus suis præsentem chartam inspecturis, salutem. Sciatis
quod nos, intuitu Dei et pro salute animæ nostræ, et anima-
rum antecessorum nostrorum et successorum, ad exaltationem
sanctæ Ecclesiæ, et emendationem regni nostri, spontanea et
bona voluntate nostra dedimus et concessimus archiepiscopis
episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, et omni-
bus de regno nostro, has libertates subscriptas tenendas in
regno nostro Angliæ in perpetuum.

Inprimis concessimus Deo, et hac præsentī charta nostra
confirmavimus pro nobis et hæredibus nostris in perpetuum,
quod Anglicana ecclesia libera sit, et habeat omnia jura sua
integra, et libertates suas illæsas.

A.D. 1225. Concessimus etiam et dedimus omnibus hominibus liberis
 Magna regni nostri, pro nobis et hæredibus nostris in perpetuum,
 Charta. has libertates subscriptas habendas et tenendas eis et hæredibus
 suis de nobis et hæredibus nostris in perpetuum.

Si quis comitum vel baronum nostrorum, sive aliorum tenentium de nobis in capite per servitium militare, mortuus fuerit, et cum decesserit,¹ hæres ejus plenæ ætatis fuerit et relevium debeat; habeat hæreditatem suam per antiquam relevium; scilicet hæres vel hæredes comitis, de baronia comitis integra per centum libras; hæres vel hæredes baronis, de baronia integra per centum libras; hæres vel hæredes militis, de feudo militis integro per centum solidos ad plus; et qui minus debuerit, minus det, secundum antiquam consuetudinem feudorum. Si autem hæres alicujus talium fuerit infra ætatem, dominus ejus non habeat custodiam ejus, nec terræ suæ, antequam homagium suum ceperit. Et postquam talis hæres fuerit in custodia, cum ad ætatem pervenerit, scilicet viginti et unius anni, habeat hæreditatem suam sine relevio et sine fine. Ita tamen quod si ipse dum infra ætatem fuerit, fiat miles, nihilominus terra remaneat in custodia dominorum suorum usque ad terminum prædictum. Custos terræ hujusmodi hæredis qui infra ætatem fuerit, non capiat de terra hæredis nisi rationabiles exitus, et rationabiles consuetudines, et rationabilia servitia; et hoc sine destructione et vasto hominum vel rerum. Et si nos commiserimus custodiam alicujus talis terræ vicecomiti, vel alicui alii, qui de exitibus terræ illius nobis debeat respondere, et ille destructionem de custodia fecerit vel vastum; nos ab illo capiemus emendationem, et terra committatur duobus legalibus et discretis hominibus de feudo illo, qui de exitibus nobis respondeant, vel ei cui assignaverimus. Et si dederimus vel vendiderimus alicui custodiam alicujus talis terræ, et ille destructionem inde fecerit vel vastum; amittat ipsam custodiam, et tradatur duobus legalibus et discretis hominibus de feudo illo, qui similiter nobis respondeant sicut prædictum est. Custos autem quamdiu custodiam terræ habuerit, sustentet domos, parcos, vivaria, stagna, molendina, et cætera ad terram illam pertinentia de exitibus terræ ejusdem; et reddat hæredi cum ad ætatem plenam pervenerit, terram suam totam instauratam de carucis et omnibus aliis rebus, ad minus secundum quod illam recepit. Hæc omnia observentur de custodiis archiepiscopatum, episcopatum, abbatiarum, prioratum, ecclesiarum, et dignitatum

f. 14.

¹ MS. inserts *et*.

vacantium, quæ ad nos pertinent; excepto quod hujusmodi A.D. 1225.
custodiæ vendi non debent.

Magna
Charta.

Hæredes maritentur absque disparagatione.

Vidua post mortem mariti sui, statim et sine difficultate aliqua habeat maritagium suum et hæreditatem suam; nec aliquid det pro dote sua, vel pro maritagio suo, vel pro hæreditate sua, quam hæreditatem maritus suus et ipsa tenuerunt die obitus ipsius mariti sui; et maneat in capitali mesuagio ipsius mariti sui per quadraginta dies post obitum ipsius mariti; infra quos assignetur ei dos sua nisi prius ei fuerit assignata, vel nisi domus illa sit castrum. Et si de castro recesserit, statim provideatur ei domus competens in qua possit honeste morari, quousque dos sua ei assignetur, sicut prædictum est. Et habeat rationabile estoverium suum interim de communi. Assignetur autem ei pro dote sua tertia pars totius terræ mariti sui, quæ sua fuit in vita sua, nisi de minori fuerit dotata ad ostium ecclesiæ.

Nulla vidua distringatur ad se maritandam, dum vivere voluerit sine marito; ita tamen quod securitatem faciat, quod se non maritabit sine assensu nostro, vel sine assensu domini sui si de alio tenuerit.

Nos vero vel ballivi nostri non seisiemus terram aliquam nec redditum pro debito aliquo, quamdiu catalla debitoris præsentia sufficiant ad debitum reddendum, et ipse debitor paratus sit inde satisfacere. Nec plegii ipsius debitoris distringantur, quamdiu ipse capitalis debitor sufficiat ad solutionem debiti. Et si capitalis debitor defecerit in solutione debiti, non habens unde reddat, aut reddere nolit cum possit, plegii respondeant pro debito; et si voluerint, habeant terras et redditus debitoris, quousque sit eis satisfactum de debito, quod ante pro eo solverunt, nisi capitalis debitor monstraverit se esse quietum versus eosdem plegios.

Civitas Londoniarum habeat omnes antiquas libertates et liberas consuetudines suas.

Præterea volumus et concedimus, quod omnes aliæ civitates, et burgi, et villæ, et barones de quinque portubus, et omnes portus habeant omnes libertates et liberas consuetudines suas.

Nullus distringatur ad faciendum majus servitium de feudo militis, nec de alio libero tenemento, quam inde debetur.

Communia placita non sequantur curiam nostram, sed teneantur in aliquo loco certo.

Recognitiones de nova disseisina, et de morte antecessoris, non capiantur nisi in comitatibus suis, et hoc modo: nos, vel si extra regnum fuerimus, capitalis justiciarius noster, mitte- f. 14 b.
mus justiciarios per unumquemque comitatum semel in anno,

A.D. 1225. qui cum militibus comitatum, capiant assisas prædictas. Et
 Magna ea quæ in illo adventu suo in comitatu per justiciarios præ-
 Charta. dictos ad dictas assisas capiendas missos, terminari non
 possunt, per eosdem terminentur alibi in itinere suo. Et ea
 quæ per eosdem, propter difficultatem aliquorum articulorum,
 terminari non possunt, referantur ad justiciarios nostros de
 bancho, et ibi terminentur.

Liber homo non admerciatur pro parvo delicto, nisi secundum modum ipsius delicti; et pro magno delicto, secundum magnitudinem delicti; salvo contenemento suo. Et mercator eodem modo, salva mercandisa sua; et villanus alterius quam noster, eodem modo amercietur, salvo wainagio suo, si inciderit in misericordiam nostram. Et nulla prædictarum misericordiarum ponatur, nisi per sacramentum proborum et legalium hominum de visneto.

Comites et barones non amercientur, nisi per pares suos; et non nisi secundum modum delicti.

Nulla ecclesiastica persona amercietur secundum quantitatem beneficii sui ecclesiastici, sed secundum laicum tenementum suum, et secundum quantitatem delicti.

Nec villa, nec burga, nec homo distringatur facere pontes ad riparias, nisi qui ex antiquo et de jure facere debet.

Nulla riparia de cætero defendatur, nisi illæ quæ fuerunt in defenso, tempore regis Henrici avi nostri, per eadem loca et eosdem terminos sicut esse consueverunt tempore suo.

Nullus vicecomes, constabularius, coronatores, vel alii ballivi nostri, teneant placita coronæ nostræ.

Si aliquis tenens de nobis laicum feudum moriatur, et vicecomes vel ballivus noster ostendat literas nostras patentes de summonitione nostra de debito quod defunctus nobis debuit, liceat vicecomiti vel ballivo nostro attachiare et inbreviare catalla defuncti inventa in laico feudo, ad valentiam illius debiti, per visum legalium hominum; ita tamen quod nihil inde amoveatur, donec persolvatur nobis debitum quod clarum fuerit; et relinquatur executoribus ad faciendum testamentum defuncti. Et si nihil nobis debeatur ab ipso, omnia catalla cedant defuncto, salvis uxori ipsius et pueris suis rationabilibus partibus suis.

Nullus constabularius vel ejus ballivus capiat blada vel alia catalla alicujus, qui non sit de villa ubi castrum situm est; nisi statim inde reddat denarios, aut respectum inde habere possit ex voluntate venditoris. Si autem de ipsa villa fuerit, infra quadraginta dies pretium reddat.

Nullus constabularius distringat militem aliquem ad dandum denarium pro custodia castri, si ipse voluerit facere in propria

persona, vel per alium probum hominem, si ipse eam facere A.D. 1225. non possit propter rationabilem causam. Et si nos duxerimus Magna eum, vel miserimus in exercitum, erit quietus de custodia Charta. castrum, secundum quantitatem temporis quo per nos fuerit in exercitu de feudo pro quo fecit servitium in exercitu.

Nullus ballivus vel vicecomes vel alius capiat equos aut carectas alicujus pro cariagio faciendo, nisi reddat liberationem antiquitus statutam; scilicet pro carecta ad duos equos, decem denarios per diem; et pro carecta ad tres equos, quatuordecim denarios per diem.

Nulla carecta alicujus ecclesiasticæ personæ, vel militis, vel alicujus dominæ, capiatur per ballivos prædictos; nec nos nec ballivi nostri nec alii capiemus alienum boschum ad castra vel aliqua agenda nostra, nisi per voluntatem ipsius, cujus f. 15. boschus ille fuerit.

Nos vero non tenebimus terras eorum qui convicti fuerint de feloniam, nisi per unum annum et unum diem; et tunc reddantur terræ dominis feudorum.

Omnes kidelli de cætero deponantur per Tamisiam et Medeweyam, et per totam Angliam, nisi per costeram maris.

Breve quod vocatur præcipe de cætero non fiat alicui de aliquo tenemento, unde liber homo perdat curiam suam.

Una mensura vini sit per totum regnum nostrum, et una mensura cervisiæ, et una mensura bladi, scilicet quarterium Londoniense, et una latitudo pannorum tinctorum, et russettorum, et haubergetorum, scilicet duæ ulnæ infra listas.

De ponderibus vero sit, ut de mensuris.

Nihil detur de cætero pro brevi inquisitionis, ab eo qui inquisitionem petit de vita vel membris, sed gratis concedatur, et nulli negetur.

Si aliquis teneat de nobis per feudi firmam, vel socagium, vel burgagium, et de alio terram teneat per servitium militare, nos non habebimus custodiam hæredis vel terræ suæ quæ est de feudo alterius, occasione illius feudi firmæ vel socagii vel burgagii. Nec habebimus custodiam illius feodi firmæ, vel socagii, vel burgagii, nisi ipsa feodi firma debent servitium militare.

Nos non habebimus custodiam hæredes nec terræ alicujus, quam tenet de alio per servitium militare, occasione alicujus parvæ serganterię quam tenet de nobis per servitium reddendi cultellos, vel sagittas, vel hujusmodi.

Nullus ballivus aliquem ponat de cætero ad legem manifestam, vel ad juramentum, simplici loquela sua, sine testibus fidelibus ad hoc inductis.

Nullus liber homo capiatur, vel imprisonetur, aut disseisie-

A.D. 1225. tur de aliquo libero tenemento suo, vel libertatibus, vel liberis
Magna consuetudinibus suis, aut utlagetur, aut exulet, aut aliquo
Charta. alio modo destruatur; nec super eum ibimus, nec super eum
mittemus, nisi per legale iudicium parium suorum, vel per
legem terræ.

Nulli vendemus, nulli negabimus aut differemus rectum
vel iustitiam.

Omnes mercatores, nisi publice antea prohibiti fuerint,
habeant saluum et securum exire de Anglia, et venire in
Angliam, et morari et ire per Angliam, tam per terram quam
per aquam, ad emendum vel vendendum, sine omnibus tollis
malis per antiquas et rectas consuetudines, præterquam in
tempora gwerræ. Et si sint de terra contra nos gwerrina, et
si tales inveniantur in terra nostra in principio gwerræ,
attachiantur sine damno corporum vel rerum, donec sciatur a
nobis, vel a capitali iusticiario nostro, quomodo mercatores
terræ nostræ tractentur qui tunc inveniuntur in terra contra
nos gwerrina; et si nostri salvi sint ibi, alii salvi sint in
terra nostra.

Si quis tenuerit de aliqua eschaeta, sicut de honore de
Walingford, Bolonia, Notinghamia, Lanchastria, vel de aliis
eschaetis quæ sunt in manu nostra, et sit baronia, et obierit,
hæres ejus non det aliud relevium, nec faciat nobis aliud
servitium, quam faceret baroni, si ipsa esset in manu
baronis. Et nos eodem modo tenebimus quo baro eam
tenuit. Nec nos occasione talis baroniæ vel eschaetæ,
habebimus aliquam eschaetam, vel custodiam aliquorum
hominum nostrorum, nisi alibi tenuerit de nobis in capite
ille qui tenuit baroniam vel eschaetam.

f. 15 b. Nullus liber homo de cætero det amplius alicui, vel
vendat, de terra sua, quam ut de residuo terræ suæ possit
sufficienter fieri domino feodi servitium ei debitum quod
pertinet ad feodum illud.

Omnes patroni abbatiarum, qui habent chartas regum
Angliæ de advocatione, vel antiquam tenuram vel posses-
sionem; habeant earum custodiam, cum vacaverint, sicut
habere debent, et sicut supra declaratum est.

Nullus capiatur vel imprisonetur propter appellum fœminæ
de morte alterius quam viri sui.

Nullus comitatus de cætero teneatur, nisi de mense in
mensem, et ubi major terminus esse solebat, major sit.

Nec aliquis vicecomes vel ballivus faciat turnum suum
per hundredum, nisi bis in anno, et non nisi in loco debito
et consueto, videlicet semel post Pascha, et iterum post
festum Sancti Michaelis. Et visus de franco plegio tunc

fiat ad illum terminum Sancti Michaelis sine occasione; ita A.D. 1225. scilicet quod quilibet habeat libertates suas, quas habuit et Magna habere consuevit tempore regis Henrici avi nostri, vel quas Charta. postea perquisivit.

Fiat autem visus de franco plegio sic, videlicet, quod pax nostra teneatur, et quod retinga integra sit sicut esse consuevit; et quod vicecomes non quærat occasiones, sed quod contentus sit eo quod vicecomes habere consuevit tempore regis Henrici avi nostri de visu suo faciendo.

Non liceat alicui de cætero dare terram suam alicui domui religiosæ, ita quod illam resumat tenendam de eadem domo. Nec liceat alicui domui religiosæ terram alicujus sic recipere, quod tradat illam ei a quo ipsam recepit, tenendam. Si quis terram suam alicui domui religiosæ sic dederit, et super hoc convincatur, donum suum penitus cassetur, et terra illa domino suo illius feodi incurratur.

Scutagium de cætero capiatur, sicut capi solebat tempore regis Henrici avi nostri.

Et salvæ sint archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, templariis, hospitalariis, comitibus, baronibus, et omnibus aliis tam ecclesiasticis quam sæcularibus personis, libertates et liberæ consuetudines quas prius habuerunt.

Omnes autem istas consuetudines prædictas et libertates, quas concessimus in regno nostro tenendas, quantum ad nos pertinet, erga nostros, omnes de regno nostro [tam clerici quam laici]¹ observent, quantum ad se pertinet erga suos.

Pro hac autem donatione et concessione libertatum istarum, et aliarum libertatum contentarum in libertatibus forestæ, archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites, barones, milites, libere tenentes, et omnes de regno nostro, dederunt nobis quintam decimam partem omnium mobilium suorum.

Concessimus etiam eisdem pro nobis et hæredibus nostris, quod nec nos nec hæredes nostri aliquid perquiremus, per quod libertates in hac charta contentæ infringantur vel infirmentur. Et si ab aliquo aliquid contra hoc perquisitum fuerit, nihil valeat et pro nihilo habeatur. His testibus, domino Stephano [Langton] Cantuariensi archiepiscopo, [Eustachio de Fauconberg] episcopo Londoniensi, [Jocelino Troteman] episcopo Bathoniensi, [Petro de Rupibus] episcopo Wintoniensi, [Hugone Wellensi] episcopo Lincolniensi, [Roberto de Bingham] episcopo Saresbyriensi, [Henrico de Sandford] episcopo Roffensi, [Gulielmo de Blois] episcopo Wigornensi, [Johanne de Fontibus] episcopo Elyensi, [Hugone Foliot] episcopo Herefordensi,

¹ A later hand has inserted these words in the margin.

A.D. 1225. [Radulpho de Neville] episcopo Cicestriensi, [Gulielmo Brewer] episcopo Exoniensi, [Hugone de Northwold] abbate Sancti Edmundi, [Gulielmo de Trumpington] abbate Sancti Albani, [Ricardo] abbate de Bello, [Roberto de Bello] abbate Sancti Augustini Cantuariæ, [Thoma de Merlebergh] abbate de Evesham, [Ricardo de Barking] abbate Westmonasterii, [Alexandro de Holderness] abbate de Burgo Sancti Petri, [Simone] abbate de Radinges, [Roberto de Henreth] abbate Abbendonæ, [Johanne Walensi] abbate Malmesburiae, [Thoma] abbate Winchecumb, [Gualtero de Astone] abbate de Hyda, [Alano] abbate Certeseiæ, [Philippo] abbate Syreburn, abbate de Cerne, abbate Abbodesburiae, [Willelmo de Stokes] abbate de Midelton, [Ricardo de Kellesay] abbate de Seleby, [Roger de Scarbrough] abbate de Witebi, [Gualtero] abbate Cyrencestriæ, Huberto de Burgo justiciario, R[anulpho Blundevil] comite Cestriæ et Lincolnæ, [Willelmo de Longespee] comite Saresbyriensi, [Willelmo] comite Warennæ, G[ilberto] de Clara comite Gloverniæ, W[illelmo] de Ferrariis comite Derbeiae, W[illelmo] de Mandeville comite Essexiæ, H[ugone] Bigot comite Norfolk, W[illelmo de Fortibus] comite Aubemar, H[umfrido de Bohun] comite Herefordiæ, J[oanne de Lacy] constabulario Cestriæ, Roberto de Ros, Roberto filio Walteri, Roberto de Veteri Ponte, W[illelmo] Briwar, Ricardo de Munfichet, Petro filio Herberti, Matheo filio Herberti, W[illelmo] de Albinaco, Roberto de Gresley, R[eginaldo] de Breusa, J[ohanne] de Monemu, Johanne filio Alani, H[ugone] de Mortemer, W[illelmo] de Bello Campo, W[illelmo] de Sancto Johanne, P[etro] de Malo Lacu, Briano de Insula, Thoma de Moleton, R[icardo] de Argent, G[alfredo] de Neville, W[illelmo] Maudut, Johanne de Balun. Datum apud Westmonasterium undecimo die Februarii, anno regni nostri nono.

f. 16.

Charta de libertatibus Forestæ.

Charta de Foresta. Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., ut supra, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, forestariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, et omnibus ballivis et fidelibus suis, salutem. Sciatis quod nos, intuitu Dei et pro salute animæ nostræ, et animarum antecessorum nostrorum et successorum, ad exaltationem sanctæ Ecclesiæ, et emendationem regni nostri, spontanea et bona voluntate nostra, dedimus et concessimus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, et omnibus de regno nostro, has libertates subscriptas tenendas in regno nostro Angliæ in perpetuum.

In primis omnes forestæ quas rex Henricus avus noster

Heming-
burgh, i.
p. 276.

afforestavit, videantur per bonos et legales homines; et si A.D. 1225. boschum aliquem alium quam suum dominicum afforesta- Charta de verit, ad damnum cujus boschus fuerit, deafforestetur; et si Foresta. boschum suum proprium afforestaverit, remaneat foresta, salva communia de herbagia, et aliis in eadem foresta, illis qui prius habere consueverunt.

Homines qui manent extra forestam, non veniant de cætero coram justiciariis nostris de foresta per communes summonitiones, nisi sint in placito vel plegii alicujus, vel aliquorum, qui attachiati sunt propter forestam.

Omnes autem boschi qui fuerunt afforestati per regem Ricardum avunculum nostrum, vel per regem Johannem patrem nostrum, usque ad primam coronationem nostram, statim deafforestentur, nisi fuerit dominicus boschus noster.

Archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites, barones, milites, et libere tenentes, qui boschos suos habent in forestis, habeant boschos suos, sicut eos habuerunt tempore primæ coronationis prædicti regis Henrici avi nostri; ita quod quieti sint in perpetuum de omnibus purpresturis, de vastis, et essartis factis in illis boschis post illud tempus, usque ad principium secundi anni coronationis nostræ; et qui de cætero vastum, purpresturam, vel essartum sine licentia nostra in illis boschis fecerint, de vastis et essartis et purpresturis respondeant.

Reguardores nostri eant per forestas, ad faciendum reguardum, sicut fieri consuevit tempore primæ coronationis prædicti regis Henrici avi nostri, et non aliter.

Inquisitio vel visus de expeditatione canum existentium in foresta, de cætero fiat, quando fieri debet reguardum, scilicet de tertio anno in tertium annum; et tunc fiat per visum et testimonium legalium hominum, et non aliter. Et ille cujus canis inventus fuerit tunc non expeditatus, det pro misericordia tres solidos. Et de cætero nullus bos capiatur pro expeditatione. Talis autem sit expeditatio per assisam comitatum,¹ quod tres ortilli abscidantur sine pelota de pede anteriori. Nec expeditentur canes de cætero, nisi in locis ubi consueverunt expeditari tempore primæ coronationis prædicti regis Henrici avi nostri.

Nullus forestarius vel bedellus de cætero² colligat garbas vel avenam vel bladum aliud, vel agnos, vel porcellos, nec aliquam collectam faciat.

Et per visum et sacramentum duodecim reguardorum quando facient reguardum, tot forestarii ponantur ad forestas custo-

¹ comitatum] communiter, Hem. | ² Hem. inserts *faciat scotale*.

A.D. 1225. diendas quot ad illas custodiendas rationabiliter viderint Charta de sufficere.

Foresta.

f. 16 b.

Nullum swanimotum teneatur in regno nostro, nisi ter in anno, videlicet in principio quindecim dierum ante festum Sancti Michaelis, quando agistatores ad agistandum dominicos boschos nostros, et circa festum Sancti Martini, quando agistatores nostri debent recipere pannagium nostrum. Et ad ista duo swanimota conveniant forestarii et viridarii, et non alii per distractionem. Et præterea singulis quadraginta diebus per totum annum conveniant viridarii et forestarii ad videndum attachiamenta de foresta, tam de viridi quam de venatione, per præsentationem ipsorum forestariorum et coram ipsis attachiatis. Prædicta autem swanimota non teneantur nisi in comitatibus in quibus teneri consueverunt.

Unusquisque liber homo agistet boschum suum in foresta pro voluntate sua, et habet pannagium suum.

Concedimus etiam quod unusquisque liber homo ducere possit porcos suos per dominicum boschum nostrum libere et sine impedimento, ad agistandum eos in boschis suis propriis, vel alibi ubi voluerit. Et si porci alicujus liberi hominis una nocte pernoctaverint in foresta nostra, non inde occasionentur ita quod de suo perdat.

Nullus de cætero amittat vitam vel membra pro venatione nostra; sed si aliquis captus fuerit et convictus de captione venationis, graviter redimatur, si habeat unde redimi possit; et si non habeat unde redimi possit, jaceat in prisiona nostra per unum annum et unum diem; et si post unum annum et unum diem plegios invenire possit, exeat a prisiona; sin autem, abjuret regnum Angliæ.

Quicumque archiepiscopus, episcopus, comes, vel baro, veniens ad nos ad mandatum nostrum, transierit per forestam nostram, liceat ei capere unam vel duas bestias, per visum forestarii si præsens fuerit; sin autem, sciat cornari, ne videatur furtive hoc facere. Idem liceat eis in redeundo facere, sicut prædictum est.

Unusquisque liber homo de cætero sine occasione faciat in boscho suo, vel in terra quam habet in foresta, molendinum, stagnum, vivarium, marleram, fossatum, vel terram arabilem, extra coopertum in terra arabili, ita quod non sit ad nocumentum alicujus vicini.

Unusquisque liber homo habeat in boschis suis aerias ancipitrum sparvariorum, falconum, aquilarum, et ardearum;¹ et habeat similiter mel quod inventum fuerit in boschis suis.

¹ ardearum] heironum, Hem. | through, and et ardearum in the
The MS. has et de heyrinis scratched | margin.

Nullus forestarius de cætero, qui non sit forestarius de A.D. 1225. feudo nobis reddens firmam pro balliva sua, capiat chemina- Charta de
gium aliquod in balliva sua. Forestarius autem de feudo Foresta,
nobis reddens firmam pro ballia sua, capiat cheminagium,
videlicet pro carecta per dimidium annum duos denarios, et
per alium dimidium annum duos denarios; et pro equo qui
portat summagium, per dimidium annum unum obolum, et
per unum alium dimidium annum unum obolum; et non
nisi de illis qui de extra balliam suam tanquam mercatores
veniunt per licentiam suam in ballia sua ad buscam, corticem,
meiremium, vel carbonem emendum, et alias ducendum ubi
voluerit. Et de nulla carecta vel summagio aliquo chemi-
nagium capiatur. Et non capiatur nisi in locis illis ubi
antiquitus solebat capi, et debuit.

Illi autem qui portant super dorsum suum buscam, corticem, vel carbonem ad vendendum, quamvis inde vivant, nullum de cætero dent cheminagium.

Omnes utlagati pro foresta, tantum a tempore regis Henrici avi nostri usque ad primam coronationem nostram, veniant ad pacem nostram sine impedimento, et salvos plegios inveniant, quod de cætero non forisfaciant nobis de foresta nostra.

Nullus castellanus vel alius teneat placita sive de viridi sive de venatione, sed quilibet forestarius de feodo attachiet f. 17.
placita de foresta tam de viridi quam de venatione, et ea præsentet viridariis provinciarum, et cum inrotulata fuerint, et sub sigillis viridariorum inclusa, præsententur capitali forestario cum in partes illas venerit ad tenendum placita forestæ, et coram eo terminentur.

Has autem libertates de forestis concessimus omnibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, et aliis tam personis ecclesiasticis quam sæcularibus, Templariis, Hospitalariis, salvis libertatibus et liberis consuetudinibus in forestis et extra in warennis et aliis quas prius habuerunt.

Omnes autem istas consuetudines prædictas et libertates quas concessimus in regno nostro tenendas, quantum ad nos pertinet, erga nostros, omnes de regno nostro tam clerici quam laici observent quantum ad se pertinet erga suos.

Pro hac autem concessione et donatione libertatum istarum et aliarum contentarum in majori charta nostra de aliis libertatibus, archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites et barones, milites libere tenentes, et omnes de regno nostro dederunt nobis quintam decimam partem omnium mobilium suorum.

Concessimus etiam eisdem pro nobis et hæredibus nostris,

A.D. 1225. quod nec nos nec hæredes nostri aliquid perquiremus, per Charta de quod libertates in hac charta contentæ infringantur vel infrimentur. Et si ab aliquo aliquid contra hoc perquisitum fuerit, Foresta. nihil valeat et pro nihilo habeatur. His testibus ut supra; datum ut supra.

Rex cepit quintum decimum pro istis chartis.

MCCXXVI. Isto anno confirmavit rex Henricus libertates monasterii Burthoniensis, in hæc verba :

Charter of
liberties
given to
the abbey
of Burton.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, forestariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, et omnibus ballivis et fidelibus suis, salutem. Sciatis nos concessisse, et hac præsentī charta nostra confirmasse Deo et Sanctæ Mariæ de Burthonia, et abbati et monachis ibidem Deo servientibus, warennam per totam terram suam; et prohibemus super decem libras forisfacturæ, ne aliquis in ea fuget neque leporem capiat, neque venetur, sine licentia abbatis. Concessimus etiam prædictis abbati et monachis curiam suam plenarie de omnibus placitis et querelis cum socca et sacca et thol et theam et infongenthef et omnibus consuetudinibus in burgo et extra burgum, in boscho et plano, in aquis, in viis, et extra vias et in omnibus locis. Præcipimus etiam quod totum corredium et omnes res abbatis et monachorum de Burthonia, quas homines sui affidare poterunt suas esse proprias, sint quietæ de theloneo et passagio et pontagio et omni consuetudine. Et prohibemus quod nullus eis vel rebus suis in aliquo injuriam faciat vel contumeliam, vel injuste disturbet, super decem libras forisfacturæ. Et ideo vobis mandamus et firmiter præcipimus, quod prædictos abbatem et monachos de Burthonia terras, res, redditus, tenementa, possessiones, et omnia sua tam ecclesiastica quam laica, manu teneatis, custodiatis, et protegatis sicut nostra dominica, non inferentes eis vel rebus suis, neque ab aliquo inferri permittentes, injuriam, gravamen, aut molestiam. Et si quis eis in aliquo forisfecerit, illud eis sine dilatione emendari faciatis. Has autem libertates et quietantias prædictis abbati et monachis concessimus, et præsentī charta nostra confirmavimus, pro salute animæ nostræ et pro animabus domini Johannis regis patris nostri, et Henrici regis avi Henrici regis avi nostri, et ipsius Henrici regis avi nostri, et omnium antecessorum et successorum nostrorum, sicut confirmatio prædicti Johannis regis patris, et

Printed
from this
in the Mo-
nasticon,
iii. p. 43.

“ chartæ Henrici regis avi Henrici regis avi nostri, et ipsius A.D. 1226.
 “ Henrici regis avi nostri, quas inde habent, rationabiliter
 “ testantur. Et præterea concessimus et hac charta nostra
 “ confirmavimus abbati et monachis de Burthonia ex dono
 “ domini Johannis regis patris nostri, unam feriam per tres
 “ dies duraturam, videlicet in vigilia sanctæ Modvennæ, et in July 4.
 “ die et in crastino, apud Burtoniam; et ibidem unum forum
 “ in qualibet septimana, scilicet die Jovis, cum omnibus liberta-
 “ tibus et liberis consuetudinibus ad hujusmodi feriam et forum
 “ pertinentibus; ita quod non sint ad nocumentum vicinarum
 “ feriarum et vicinorum mercatorum. Et prohibemus ne quis
 “ eos super his vexet vel disturbet, super forisfacturam decem
 “ librarum, sicut charta prædicti Johannis regis patris nostri,
 “ quam inde habent, rationabiliter testatur. His testibus,
 “ H[uberto] de Burgo comite Cantiaë, justiciario nostro, etc.
 “ Datum per manum venerabilis patris Radulphi de Neville
 “ cancellarii nostri, apud Windesores, xii. die Maii anno regni
 “ nostri xi.

Charta regis de mercato et feria apud Bromley.

Printed
from this
in the Mo-
nasticon,
iii. p. 43.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., archiepiscopis, epi- Charter
 “ scopis, ut supra. Sciatis nos, intuitu Dei et pro salute given to
 “ animæ nostræ et animarum antecessorum et hæredum nos- the abbey
 “ trorum, concessisse et præsentī charta nostra confirmasse of Burton
 “ abbati et monachis de Burthonia super Trentam, quod of a fair
 “ habeant in perpetuum unum mercatum singulis septimanis and market
 “ per diem Martis apud manerium suum de Bromley; et at Bromley.
 “ quod habeant ibidem singulis annis unam feriam per tres
 “ dies duraturam, videlicet in vigilia, et in die, et in crastino
 “ sancti Bartholomæi; nisi prædictum mercatum et prædicta
 “ feria sint ad nocumentum vicinorum mercatorum et vicina-
 “ rum feriarum. Quare volumus et firmiter præcipimus quod
 “ prædicti abbas et monachi habeant in perpetuum prædictum
 “ mercatum et prædictam feriam cum omnibus libertatibus et
 “ liberis consuetudinibus ad hujusmodi mercatum et feriam
 “ pertinentibus, sicut prædictum est. His testibus, H[uberto]
 “ de Burgo, etc. Datum ut supra.

Charta de libertatibus Huberti de Burgo.

Printed
from this
in the
Fœdera, i.
p. 186.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc. Sciatis nos dedisse, Charter
 “ concessisse, et hac præsentī charta nostra confirmasse granted to
 “ Huberto de Burgo comiti Cantiaë, et M[argaretæ] uxori Hubert de
 “ suæ, et hæredibus eorum de eisdem Huberto et Margareta Burgh.

A.D. 1226. Charter granted to Hubert de Burgh.

“ descendantibus, et aliis hæredibus ipsius Huberti, quod ipsi
 “ et homines sui hæbeant quietantiam in perpetuum de schiris
 “ et hundredis et sectis schirarum et hundredorum, wapenta-
 “ corum, et lestorum, et de auxiliis vicecomitum et ballivorum
 “ suorum et misericordiis eorum, et de custodiis et operatio-
 “ nibus et clausuris castellorum, parcorum, et pontium, et de
 “ passagio, pontagio, stallagio, tailagio, theolneto, hidagio,
 “ lestagio, paagio, et pecunia pro murthero danda. Et quod
 “ idem Hubertus et Margareta et hæredes sui sicut prædic-
 “ tum est, habeant omnes terras et tenementa sua in per-
 “ petuum ubique cum soc et sac, tol et them, infongenthef,
 “ utfongenthef, hamsoene, leirwite, chidwite, murther, latro-
 “ cinium et franplegium, ita quod visus franplegii fiat
 “ in curia prædictorum Huberti et Margaretæ, et hæredum
 “ suorum prædictorum, coram serviente nostro ad hoc vocato,
 “ si venire voluerit: et si venire noluerit, non ideo remaneat:
 “ et si qua inde pervenerit misericordia, sit ipsorum Huberti
 “ et Margaretæ et hæredum suorum prædictorum. Conces-
 “ simus etiam eis quod habeant liberam curiam suam de
 “ omnibus placitis quæ vicecomites placitare solent, et de
 “ omnibus aliis placitis, querelis, et attachamentis, de omnibus
 “ hominibus et tenentibus suis ubicumque, vel de quibus-
 “ cumque, vel quacumque occasione implacentur, vel attachi-
 “ entur, vel arestantur; salva nobis et hæredibus nostris
 “ justitia vitæ et membrorum, et placitis quæ ad coronam
 “ nostram pertinent, quæ justiciarii itinerantes in itinere suo
 f. 18. “ placitare solent et debent. Has autem libertates et liberas
 “ consuetudines eis dedimus et concessimus, salvis eis in
 “ omnibus et per omnia libertatibus et liberis consuetudinibus
 “ quas prius habuerunt in terris, tenementis, et feodis suis.
 “ Et prohibemus super forisfacturam nostram, quod nullus eis
 “ contra hanc chartam nostram in aliquo forisfaciat, quia
 “ ipsos, homines, res, et possessiones suas, et hæredum et
 “ hominum suorum in custodiam et specialem protectionem
 “ nostram suscepimus. Quare volumus et firmiter præci-
 “ pimus quod prædicti Hubertus et Margareta et hæredes
 “ eorum sicut prædictum est, habeant et teneant omnes et
 “ libertates et liberas consuetudines præscriptas in omnibus
 “ terris et tenementis suis, et in omnibus aliis locis libere,
 “ quiete, integre, honorifice, pacifice, jure hæreditario in per-
 “ petuum, sicut prædictum est. His testibus. Datum per
 “ manus venerabilis patris R[adulphi de Neville] Cicestrensis
 “ episcopi, cancellarii nostri, apud Westmonasterium, xviii. die
 “ Julii, anno regni nostri undecimo.

Ludovicus rex Franciæ obiit.

A.D. 1226.

MCCXXVII. Obiit Honorius Papa.

Death of
Louis VIII.,
and Pope
Honorius
III.

Successit Gregorius ix. Papa.

Isto anno fuerunt trituratores horreorum Romanorum in Anglia, et bladorum venditores, ob quam causam magister Robertus de Schardel ejectus est a curia domini regis.

Literæ domini Papæ in vindictam Romanorum.

Part of this
is printed
in Raynal-
di, ii. (Ba-
ron. xxi.)
p. 64.

“ Gregorius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus A.D. 1232.
“ fratribus archiepiscopo Eboraci,¹ episcopis, et dilectis filiis, Letter of
“ et aliis ecclesiarum prælatis Angliæ constitutis, salutem et Pope
“ apostolicam benedictionem. Dulcis amaritudinis et amaræ IX., com-
“ dulcedinis historiam recensentes ante oculos mentis vestræ plaining of
“ creaturæ, scripturæ, gloriæ, ac naturæ speculum inclyti the treat-
“ speculatoris² proponimus, ut in his quæ in Anglia bullæ ment of his
“ nostræ literis, clericis, ac cursoribus facta sunt his diebus, letters and
“ dormientes ac vigiles ab invicem advertentes quasi sub quo, messengers,
“ dam compendio causam suam in sinu suo recolligente and the
“ quolibet diversa diversis inferentes stipendia meritorum, Romans
“ dormientes correctionis aculeis excitatis, et vigiles ad noctis beneficed
“ vigiliis studiosius excubantes speculatori qui astat desuper in England.
“ præsentemus. Attendite igitur, fratres et filii, si in con-
“ culcatione numismatis Petri et Pauli apostolorum imaginem
“ et nomen Jesu Christi vicarii profitentis, debita Creatori
“ reverentia exhibetur; si in laceratione literarum nostrarum,
“ scripturæ mandata servantur³; si in captione, obsessione,
“ redemptione, spoliatione clericorum, privilegiati cleri glo-
“ riosa libertas infringitur; si in illata in cursoribus nostris
“ injuria, uno in frustra conciso, et altero semivivo relicto,
“ illa communis securitas, quæ non solum in Christianismo,
“ sed etiam in paganismo quasi naturaliter debetur omnibus,
“ observatur. Sane bullæ nostræ quid injuriæ debebatur,
“ quæ pro universis et singulis a tempore cujus non exstat
“ memoria, et specialiter a tempore beatissimi Thomæ mar-
“ tyris, principes et tyrannos in ecclesiis et bonis earum in
“ Anglia sæpius debacchantes, pro conservatione ecclesiasticæ
“ libertatis ac privilegio clericali tuendo, auctoritate sedis
“ apostolicæ toties expugnavit? Quod si aliquid inhonesti
“ literis nostris impingitur, deducatur in medium, et luce

¹ Walter de Gray.

² *speculatoris*] speculatores, MS. |

³ *servantur*] reserantur, MS.

A.D. 1232. " clarius apparebit, quod in ipsis nullius justitia læditur,
 Letter of " animarum saluti consulitur, indulgentiæ conservantur, jus
 Pope Gre- " suum patronis redditur, prælatis honor debitus exhibetur,
 gory IX. " nobilibus, literatis et bene meritis gratia non negatur; et
 " sic nisi corrigere delinquentis excessus, et clerum in melius
 " reformare sit vitium, nihil in eis quod oculos intelligentis
 f. 18 b. " offendat, poterit inveniri. Herodiana vero severitas in cle-
 " ricos, et maxime in Italicos agitata, vel tantum desævire
 " sperav[i]t in rebus, et sic eos permisisse debuit abire jejunos,
 " vel si circa extraneos in specie voluit generali privilegio
 " derogare, cum ex impressione characteris clericalis locorum
 " distantia vel varietate linguarum non plus uni quam alteri
 " debeatur, si per illos intelligitis generi renunciatum esse
 " quasi per speciem, restat ut suo genere major sit species,
 " quod absurdum est non solum credere sed referre, cum
 " species non sit sui generis destructiva. Cursorum ergo
 " nostrorum supplicia plus movere debuerunt speculatores
 " nostros in Anglia, quam nos ipsos. Cum enim cursor cum
 " literis apostolicis Christi exercitus et ecclesiasticæ libertatis
 " quasi vexillum deferat, restat ut vexillo decidente in illis
 " partibus oppressoribus libertatis sine offendiculo alicujus
 " per campum non refrænatae licentiæ discurrentibus, de liber-
 " tatis ecclesiasticæ titulo desperetur. Nec alicui circa partes
 " occidentales immunitatem tanti sceleris ignorare licuit quod
 " in partibus orientalibus fama vel verius infamia deferente
 " non sine juris injuria et contemptu sedis apostolicæ jam per-
 " venit. Qui vero sciens amore vel timore tacuit, in sinu suo
 " causam recolligat, et quid per nos præsentandum sit specu-
 " latori omnium, ipse cognoscat. Igitur considerate, carissimi,
 " quis dormiendo tacuit, vel quis corripuit vigilando. Ex quo
 " non immerito sequitur, quod si nullus corripuit, nemine
 " super grege Dominico vigilante, quilibet tacente dormivit.
 " Ubi ergo pastorum vigiliæ? Ubi speculatorum excubiæ?
 " Ubi zelatores animarum? Ubi conservatores libertatum?
 " Ubi contra lupos audacia? Ubi nobilium potentia? Ubi
 " debitum ecclesiæ Romanæ præstitum juramentum? Ubi
 " subditorum devotio? Ubi cleri constantia? Ubi reverentia
 " filialis? Ubi verbum Domini penetrabilius omni gladio an-
 " cipiti bis acuto? Ubi ecclesiasticæ disciplinæ severitas?
 " Ubi suspensio interdicti? Ubi excommunicationis vinculum,
 " quod contumaces et rebelles a fidelium consortio et fidei
 " unitate sic separat, ut vita sit eis supplicium, et suspecta
 " criminis conscientia etiam dormiendo timorem incutiat dam-
 " nationis æternæ? Quis ipso jure excommunicatos hujus-
 " modi et raptores, incendiarios et prædones in sua diocesi

“ publicavit? Quis ad relevandam Ecclesiæ generalis injuriam A.D. 1232.
 “ organa condolendo suspendit? Quis a Jerusalem in Jericho Letter of
 “ descendenti, sacerdote ac Levita prætereuntibus, vulneribus Pope Gre-
 “ sauciati vinum et oleum cum Samaritano infudit? Quis ex gory IX.
 “ semine Sem virtutum operatione famosus, vel Japhet cari- complain-
 “ tatis dilatatus amore, humeris suis imponens pallium, vere ing of the
 “ cundiam matris suæ pallio suo retrorsum incedens operuit treatment
 “ a Caim callido denudatam? Non inventis ergo Sem et Ja- of his
 “ phet ejusque seminibus in partibus Anglicanis, utinam locum letters, &c.
 “ non habeat Noæ maledictio, jugum servitutis Canaan filiis and the
 “ imponentis. Quod autem minimo clerico Angliæ debebatur, Romans
 “ qua fronte negari potuit pro ecclesiasticæ libertatis subver- beneficed in
 “ sione ipsius provinciæ generali? Quod si ratione multi- England.
 “ tudinis severitati erat aliquid detrahendum, quis suæ salutis
 “ non immemor tanti sceleris novitatem ecclesiæ Romanæ ac
 “ nobis nuncio vel literis super contritione Joseph compatiens
 “ nunciavit? Nemine autem compatiante invento, recte vae
 “ Amos prophetæ negligentes et opulenti poterunt timere præ-
 “ lati. Sane si universitatis titulus sine titulo indefinite
 “ loquentis, universitas eorum qui magis eligunt mori quam
 “ a Romanis confundi, et prælati impressio subscribentis *ecce*
 “ *gladii duo hic*, pusillanimes terruit, frivola causa timori
 “ affuit, cum membrorum universitas sine capite et eorum
 “ qui magis eligunt mori non expressis nominibus præ timore f. 19.
 “ quam a Romanis confundi, desperationis præcedens judicium
 “ sub corporis monstruosi specie palliata speculatoris con-
 “ stantis animum animare potius ad vindictam quam depri-
 “ mere debuisset. Nec duorum gladiatorum prænominata sub-
 “ scriptio retardare vos debuit a vindicta, quæ cum binarius
 “ numerus sit infamis ab unitate recedens, et Trinitatis mys-
 “ terium non attingens, ceræ liquiditate utens viribus hebetatis
 “ sine mittente præcedens et sine auctoritate coercens ceræ
 “ materia liquefacta liquescet. Nec aliud erga vos tempore
 “ nostro nos omisisse fatemur, nisi quod in beneficiis con-
 “ ferendis et aliis ad instar prædecessorum nostrorum, re-
 “ misimus tam in Anglicanis quam in aliis mundi partibus
 “ sine personarum acceptione plenitudine potestatis utentes,
 “ vobis sine Italicorum injuria de speciali gratia duximus
 “ indulgendum, ut ipsorum beneficia cedentibus vel deceden-
 “ tibus personis quæ ipsa detinent, ad eorum donationem
 “ quorum interest, libere sine alicujus contradictione redirent.
 “ Non geminata ergo vivis Italicis debebatur injuria, quæ a
 “ nobis ipsis decedentibus cæteris est illata. Nec credat illa
 “ universitas, iniquitas magnorum favore fulcita, nos male-
 “ factorum personas et faventium nomina, quæ tamen expri-
 “ mere ad præsens differimus, ignorare. Verum si, quod non

See R.
 Wendover,
 iv. p. 231.

- A.D. 1232. “ credimus, aliqui pastorum ab ovibus, et oves a quibusdam
 Letter of “ pastoribus, consensu vel opere in hoc contagium contrax-
 Gregory “ issent, quid restaret aliud, nisi eos a grege sibi commissio
 IX. “ repellere, ne cæteras oves labe suæ contagionis inficiant?
 “ Nec adeo abbreviata est manus Domini, et ecclesiæ Romanæ
 Ps. ciii. 32. “ potentia, quin *tangendo montes eos fumigare* faciat, et as-
 Isa. xl. iv. “ *pera* reducat *in plana*. Nec vos latere volumus, quod a
 “ trino climate libellus triplicis supplicationis ingeritur, et
 “ importune ad januam pulsavit et pulsat, ecclesiæ gratiam
 “ postulans, non novam, concessam pluribus, nec juri con-
 “ trariam. Qui si fuisset ad sacrarium exauditionis admissus,
 “ et mater uteri filii sui fuisset oblita, nequaquam cordis im-
 “ perio oculus annuisset, manus non cessasset a scelere, lingua
 “ non blasphemasset in cælum, nec animi secreta continua-
 “ tionis occultæ operum nova temeritas detexisset, præsertim
 “ ubi timore pænæ amor justitiæ superatur. Ne igitur cum
 Isa. xiv. “ Lucifero ut *Altissimo similis* fieret, sedem suam ad Aquil-
 13, 14. “ lonem ponente, quem cælum sustinere non potuit, gentis
 “ Babylonicæ sine fundamento ædificantis, in confusione lin-
 “ guarum et etiam animorum, corpora temporalibus, et animæ
 “ suppliciis deputentur æternis: surgite qui dormitis, et
 “ vigiles antepone vobis Jesum et ipsum pro salute humani
 “ generis crucifixum, facientes quod thymiana opere unguen-
 “ tarii compositum diligenter mixtum, purum, et sanctificatione
 “ dignissimum, malefactores ipsos qui dixerunt Domino, *Discede*
 “ *a nobis, et viam obedientiæ tuæ nolumus*, præcisos¹ a vite
 “ Christo qui est via non errans, veritas non fallens, vita non
 2 Tim. iv. “ deficiens, *obsecrate, arguite, increpate, in omni patientia et*
 2. “ *doctrina*, exemplo quoque Aaron ferentes thuribulum et
 “ hausto igne de altari, mittite incensum, currentesque in
 “ medio multitudinis quam superbiam jam devastat incendium,
 “ monitionum, correctionum, et orationum afferre thymiana.
 Joel ii. 14. “ *Quis enim scit si ignoscat Deus*, aut beneplacitum sit ei
 Ezech. “ adhuc, ad locum suum *ossa arida* revertantur, et mortui
 xxxvii. 4. “ reviviscant? Forte vobis *astantibus inter mortuos et vi-*
 Num. xvi. “ *ventes plaga cessabit*. Si vero velut obstinati ad moni-
 48. “ tionem nostram Deo, ecclesiæ Romanæ, ac nobis, necnon
 “ et passis injuriam, plene satisfacere forte noluerint, quia
 f. 19 b. “ peccator cum venerit in profundum malorum contemnit,
 “ dictos idololatrias, fautores, receptatores, et consiliatores
 “ eorum excommunicatos, et a liminibus sanctæ matris Ec-
 “ clesiæ sequestratos, publice nuncietis, facientes excommu-
 “ nicationis sententiam, qua propter præmissos tenentur ex-
 “ cessus, singulis diebus Dominicis et festivis, pulsatis campanis

¹ *præcisos*] preciosos, MS.

“ et candelis accensis, quilibet in locis sibi subjectis auctori- A.D. 1232.
 “ tate apostolica publicari, donec passis injuriam satisfecerint Letter of
 “ competenter, et cum vestrarum testimonio literarum ad Gregory
 “ sedem venerint Apostolicam absolvendi; alias contra ipsos, IX.
 “ invocando etiam ad hoc si necesse fuerit brachium sæculare,
 “ per subtractionem beneficiorum, et aliis modis quibus expe-
 “ dire videritis, procedentes, ut ab hædis ovibus separatis
 “ bonus pastor et in lactis dulcedine obedientes foveat, et
 “ ovem errantem nunc monitis, nunc terroribus ad ovile re-
 “ ducat, et sic unum ovile et unus pastor effecti, ad januam
 “ sedis Apostolicæ, cui licet immeriti præsidemus, in qua tan-
 “ quam lapis angularis in fidei fundamento, quo nemo potest
 “ ponere præter id quod positum est, successor Petri et vi-
 “ carius Jesu Christi, universis gratias et jura contribuit, quæ
 “ nemini gremium suum claudit, sed filio etiam prodigo re-
 “ vertenti occurrit, securi pro venia petenda recurrant. Datum
 “ Spoleti v. idus Junii, pontificatus nostri anno sexto.”

*Litteræ domini Papæ super visitatione religiosorum facienda,
 exceptis exemptis per diocesanos.*

Roger of
Wendover,
iv. p. 258.

“ Gregorius episcopus, etc., venerabilibus fratribus suffraga- Bull of
 “ neis Cantuariensis ecclesiæ salutem et apostolicam benedic- Gregory
 “ tionem. Egressus a facie Dei Sathan, ad fortia manum IX. for a
 “ mittens, de sua calliditate confusus, vitiorum vinculis illa- general
 “ queare molitur electos in sortem Dominicam evocatos, ma- visitation
 “ jores ibi parans ille tortuosus insidiator insidias, ubi gra- of monas-
 “ viores prospexerit corruptelas. Sane cum frequenter ad teries.
 “ nostram audientiam pervenisset, quod monasteria Cantuari-
 “ ensis provinciæ in spiritualibus enormiter, et in temporalibus
 “ graviter, per malitiam et injuriam in eisdem habitantium,
 “ sunt collapsa, nos culpas eorum nolentes ulterius sub dis-
 “ simulatione transire, ne si eas dimiserimus incorrectas, ipsas
 “ nostras efficere videamur, monasteriis illis, quæ ad Romanam
 “ ecclesiam nullo noscuntur medio pertinere, in eadem pro-
 “ vincia constitutis, visitatores, reformatores, et correctores,
 “ tam in capite quam in membris, deputavimus speciales,
 “ plenaria sibi potestate concessa ut visitatores eadem monas-
 “ teria vice nostra corrigant, et reforment quæ in ipsis cor-
 “ rectionis et reformationis officio noverint indigere, correc-
 “ tionibus aliis in provinciali capitulo rite factis, in suo robore
 “ nihilominus duraturis. Licet autem nobis in plenitudine
 “ potestatis assumptis cura cunctorum immineat generalis,
 “ quia tamen vos qui vocati estis in partem sollicitudinis,
 “ super grege vobis commisso specialiter decet esse sollicitos
 “ et attentos, ne ovis morbida pereat a pastoris negligentia,

A.D. 1232. “ vel neglecta, universitatem vestram monemus et hortamur
 Bull of “ attente in virtute obedientiæ, districtè vobis præcipiendo
 Gregory “ mandantes, quatenus singuli vestrum tam in civitatibus
 IX. for a “ quam in diœcesibus vestris per vos ipsos aut per viros
 general vi- “ religiosos qui experimento rerum in hujusmodi visitationibus
 sitation of “ sunt instructi, loca monachorum, monialium, et canonicorum
 monas- “ regularium, necnon sæcularium¹ clericorum, vobis subjecta
 teries. “ visitare curetis, tam auctoritate nostra quam vestra, gene-
 “ raliter universa reformantes et corrigentes in capite ac
 “ membris, omni gratia et timore postpositis, in eisdem quæ
 “ reformanda noveritis et etiam corrigenda, salvis his quæ
 “ circa religiosos in provinciali capitulo provide sunt statuta
 “ juxta constitutionem generalis concilii, contradictores per
 f. 20. “ censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compe-
 “ scendo; præceptum nostrum taliter impleturi, quod Dominus
 “ ultionum in illo tremendo judicio quo unicuique secundum
 “ opera sua reddet, de vestris manibus non requirat sangui-
 “ nem eorundem, et nos ad id limam correctionis Apostolicæ
 “ apponere non cogamur. Datum Spoleti v. idus Junii, pon-
 “ tificatus nostri anno sexto.”

A.D. 1227. Obiit Bertrudis comitissa Cestriæ.²

MCCXXVIII. Causa inter ecclesias Coventriæ et Lich-
 feldiæ terminatur.

MCCXXIX.

*Confirmatio regis Henrici super libertatibus concessis episcopis
 Coventrensibus a Ricardo rege.*

Confirma- “ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc. Inspeximus chartam
 tion by “ Ricardi regis avunculi nostri in hæc verba, Ricardus Dei
 Henry III. “ gratia Angliæ, etc. Sciatis nos concessisse et hac præsent
 of a grant “ charta nostra confirmasse dilecto et familiari nostro Hugoni³
 of Richard “ Coventriæ episcopo, et successoribus suis episcopis Coven-
 I. to the “ triæ, ut omnia maneria sua, et omnes terræ suæ, et omnes
 bishops of “ homines sui, et omnia maneria et omnes terræ et omnes
 Coventry. “ feodi ecclesiæ suæ de Covintria, et ecclesiæ suæ de Lich-
 “ feld, et de Cestria, et de Salopesberia, et de Gnowesale, et
 “ omnium ecclesiarum suarum, imperpetuum libera sint et
 “ quieta de murdro, et latrocinio, et schiris, et hundredis, et
 “ sectis schirarum et hundredorum, de auxiliis vicecomitum,
 “ de foresta et placitis forestæ, de wastis et essartis et re-

¹ *regularium necnon sæcularium*] | lioc, earl of Chester, daughter of the
 regularia necnon sæcularia, MS. | earl of Evreux.

² Bertra, widow of Hugh Cyve- | ³ Hugh de Nonant.

“ wardis forestæ, et omnibus operibus tam castellorum quam A.D. 1229.
 “ vivariorum et stagnorum, et omnibus placitis et omnibus
 “ querelis. Quare volumus et firmiter præcipimus ut omnia
 “ maneria et omnes terræ et omnes feodi prædicti episcopi et
 “ successorum ejus et prædictarum ecclesiarum suarum inde
 “ imperpetuum libera sint et quieti. Testibus, etc. Datum
 “ per manum W[illelmi] Elyensis electi¹ cancellarii nostri,
 “ anno primo regni nostri. Nos igitur prædictam conces-
 “ sionem et confirmationem ratam et gratam habentes, pro
 “ nobis et hæredibus nostris eam concedimus, et præsentī
 “ charta nostra confirmamus, sicut charta prædicti regis
 “ Ricardi avunculi nostri rationabiliter testatur. His testibus.
 “ Datum, etc., anno regni nostri quartodecimo.

Eodem anno abbas Hugo² Sancti Edmundi conse-
 cratus est in episcopum Elyensem in Ascensione May 24.
 Domini.

Ricardus de Insula, abbas Burthoniæ, quondam prior Abbat
 Sancti Edmundi, factus est abbas Sancti Edmundi, et Richard de
 in die Sancti Edmundi installatus est, præsentibus Insula
 Ricardo Magno Cantuariensi archiepiscopo, et Hugone made abbat
 Elyensi, et quampluribus aliis episcopis et magnatibus of St.
 Angliæ. Edmund's
 Bury.

Laurentius monachus Burthoniæ successit Ricardo, Laurence
 et factus est abbas Burthoniæ, et installatus est in made abbat,
 secunda festivitate Sanctæ Modvennæ, per fratrem Sept. 9.
 Johannem de Stretone, tunc temporis ejusdem domus
 priorem, et Nicholaum subpriorem.

Decimata est ecclesia Angliæ ad opus Papæ per Exaction of
 Stephanum. a tenth by
 Stephen de

MCCXXX. Transfretatio regis Henrici in Britanniam. Anagnia,

MCCXXXI. Rediit rex Henricus de Britannia. the Pope's

MCCXXXII. Ranulfus³ comes Cestriæ obiit. nuncio.

Captus est Hubertus de Burgo, justiciarius Angliæ, Imprison-
 et incarceratur apud castrum de Devises. ment of
 Hubert de

MCCXXXIII. Ricardus de Insula, abbas Sancti Ed- Burgh at
 mundi, quondam abbas Burthoniæ, obiit. Devises.

¹ William Longchamp.

² Hugh Northwold.

³ Ralph Blundevil.

A.D. 1233. MCCXXXIV. Sanctus Edmundus Cantuariensis archi-
 f. 20 b. episcopus consecratur in Annunciatione beatæ Virginis.
 Edmund of Ricardus Marscallus in Hybernia occisus est.
 Abingdon, Istο anno confirmavit rex Henricus libertates ecclesiæ
 archbishop of Canter- Westmonasterii, et cellarum suarum, in hæc verba:

Confirma-
 tion of the
 liberties of
 the church
 of West-
 minster.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., archiepiscopis, epi-
 scopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis,
 “ forestariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, et omnibus
 “ ballivis et fidelibus suis, salutem. Sciatis nos intuitu Dei,
 “ et ob reverentiam beati Edwardi prædecessoris nostri, et
 “ pro anima patris nostri domini Johannis regis, et pro salute
 “ animæ nostræ et antecessorum et hæredum nostrorum, con-
 “ cessisse et hac præsentī charta nostra confirmasse, pro nobis
 “ et hæredibus nostris in perpetuum, Deo et ecclesiæ Sancti
 “ Petri Westmonasterii et glorioso regi Edwardo patrono
 “ nostro speciali, et R[icardo de Barking] abbati Westmonas-
 “ terii, et monachis ibidem Deo servientibus, et successoribus
 “ suis, omnes terras, et donationes terrarum, hominum, elec-
 “ mosynarum, rerum, reddituum, possessionum, et cellarum,
 “ a prædecessoribus nostris regibus Angliæ, vel ab aliis fide-
 “ libus, temporibus præteritis vel in præsentī collatas, vel in
 “ futuro a nobis seu successoribus nostris regibus Angliæ vel
 “ ab aliis fidelibus conferendas, vel alio modo juste adquisitas,
 “ vel in posterum acquirendas, tam in ecclesiis quam rebus
 “ et possessionibus ecclesiasticis seu mundanis. Quare volu-
 “ mus et firmiter præcipimus quod prædicta ecclesia West-
 “ monasterii, et prædicti abbas et monachi et eorum succes-
 “ sores, et cellæ ad dictam ecclesiam pertinentes, habeant et
 “ teneant ecclesias suas, homines, terras, eleemosynas, res,
 “ redditus, et possessiones, cum omnibus libertatibus et liberis
 “ consuetudinibus et quietantiis suis in boscho et plano, in
 “ pratis et pascuis et pasturis, in aquis et molendinis, in viis
 “ et semitis, in stagnis et vivariis, in mariscis et piscariis, in
 “ grangiis et virgultis, infra burgum et extra, cum socha et
 “ sacha, et thol et theam, infongenthef et utfongenethef,
 “ wesegeldeneyef, hamsohne, et grithbriche, et blodwite,
 “ infang et forfang, flithwite, et fitwite, et fredwite, et
 “ angwite, et leyrwite, et flemiswite, et flemesfremthe, et
 “ escapio de priona, et mурdro et latrocinio, et de pecunia
 “ quæ ad mурdrum pertinet sive ad latrocinium, et forstal
 “ infra tempus et extra, et cum omnibus causis quæ sunt vel
 “ esse possunt. Concedimus etiam imperpetuum quod præ-
 “ dicta ecclesia Westmonasterii, et prædicti abbas et monachi,

“ cum cellis suis, sint quieti de omnibus misericordiis, et A.D. 1234.
 “ quod ipsi et omnes homines sui de tenementis quæ de ipso
 “ abbate et cellis suis tenent, liberi sint ab omni scoto et Confirma-
tion of the
liberties of
Westmin-
ster.
 “ geldo et omnibus auxiliis regum, vicecomitum, et ministro-
 “ rum suorum, et misericordia et fine comitatus, et hidagio,
 “ et carucagio, et danegeldo et hornegeldo, et wapentake, et
 “ tallagio, lestagio, et stallagio, schewinge, mischenninge,
 “ burebrige, mundbrige, syris et hundredis, swanimotis,
 “ placitis, et querelis, assisis, visis, et summonitionibus,
 “ et de thesauro ducendo, et warda, et wardepeni et aver-
 “ peny, et hundretpeny et bortalpeny, et tithenspeny, et
 “ de omnibus operibus castellorum, parcorum, murorum,
 “ vivariorum, et pontium, clausuris, et omni carreyo, et sum-
 “ magio, et navigio, et domuum regalium ædificatione, et
 “ omnimoda operatione. Et prohibemus ne bosci eorum ad
 “ prædicta opera vel ad aliqua opera alia ullo modo capiantur.
 “ Similiter bladum eorum vel hominum suorum, vel aliquid
 “ de rebus suis vel hominum suorum, ad castella munienda
 “ non capiantur. Volumus etiam quod libere et sufficienter
 “ sine qualibet occasione thimagii vel alterius impedimenti,
 “ capiant de omnibus boscis suis ad usus suos proprios
 “ quando voluerint, nec propter hoc in forisfactum de vasto
 “ vel in misericordia ponantur. Omnes quoque terras et pur-
 “ pressuras jam factas, et omnia assarta sua, et hominum
 “ suorum qui non sunt comites, vel barones, jam facta, et f. 21.
 “ quæ in posterum regio assensu fient, eis imperpetuum
 “ quæta clamamus de vasto, et rewardo, et de visu forestario-
 “ rum, et de omnibus aliis quæ ad forestam vel forestarios
 “ pertinent, et quod ipsi et successores sui imperpetuum et
 “ homines sui prædicti de tenementis quæ de ipsis tenent,
 “ liberi sint et quieti, de canum expeditione. Præcipimus
 “ etiam quod dicti abbas et monachi et homines sui de tene-
 “ mentis quæ de ipsis tenent, liberi sint et quieti ab omni
 “ theloneo in omni foro, et in omnibus nundinis, et in omni
 “ transitu pontium, aquarum, viarum, et maris, per totum
 “ regnum nostrum et per omnes terras nostras in quibus
 “ libertates eis dare possumus: et omnia mercimonia sua et
 “ hominum suorum sint similiter in prædictis locis ab omni
 “ theloneo quæta. Concedimus etiam dictis abbati et mona-
 “ chis et successoribus suis, quod habeant visum franciplegii
 “ in omnibus terris suis et tenementis, cum placito vetiti
 “ namii, et cum finibus pro licentia concordandi. Insuper
 “ concedimus eis et confirmamus quod si aliquis hominum
 “ suorum, qui non sunt comites vel barones, pro delicto suo
 “ vitam vel membrum debeat amittere, aut fugerit, et iudicio

A.D. 1234. “ stare noluerit, vel aliud delictum fecerit pro quo debeat
 Confirma- “ catalla sua perdere; ubicunque justitia fieri debeat sive in
 tion of the “ curia nostra, sive in alia curia, ipsa catalla sint prædictorum
 liberties of “ abbatis et monachorum, et liceat ipsis sine disturbance
 Westmin- “ vicecomitis, et omnium ballivorum nostrorum, et aliorum,
 ster. “ ponere se in seisinam de prædictis catallis in prædictis
 “ casibus, et aliis, quando ballivi nostri, si ad nos pertinerent
 “ catalla illa, in manibus nostris ea seisire possent et deberent.
 “ Insuper concedimus quod animalia quæ dicuntur Weif
 “ inventa in feudo illorum, sint ipsorum, nisi aliquis ea
 “ secutus fuerit, qui velit et possit probare quod sua sint, et
 “ nisi fuerint infra terminos competentes secundum consuetu-
 “ dinem patriæ petita et secuta. Et si aliquis tenentium
 “ prædictorum abbatis et monachorum vel cellarum, feudum
 “ suum quod tenent de prædicto abbate vel cellis prædictis,
 “ forisfecerit, liceat ipsis prædictis ponere se in seisinam de
 “ ipso feudo suo, et ipsum feudum suum¹ cum pertinentiis
 “ suis possidere, non obstante eo quod consuevimus feudum
 “ fugitivorum et damnatorum per unum annum et unum diem
 “ possidere. Et si aliquis tenentium vel hominum suorum,
 “ exceptis comitibus et baronibus, sit amerciatus coram nobis,
 “ justiciariis nostris, vicecomitibus, constabulariis, forestariis,
 “ ballivis eorum, vel aliis ministris nostris cujuscunque con-
 “ ditionis fuerint, pro quacumque causa, debito, vel forisfacto;
 “ dicti abbas et monachi omnes mercias et amerciamenta, et
 “ fines pro licentia concordandi, et eorum districtiones, absque
 “ aliqua contradictione habeant. Et si forte aliquo casu per
 “ ballivos nostros vel hæredum nostrorum dictæ mercie vel
 “ amerciamenta fuerint collecta super scaccarium nostrum,
 “ vel hæredum nostrorum, per visum thesaurisarii qui pr
 “ tempore fuerit, eisdem abbati et successoribus suis sine
 “ diminutione reddantur. Concedimus etiam eisdem, et hac
 “ charta nostra pro nobis et hæredibus nostris confirmamus,
 “ quod si forte aliqua prædictorum libertate usi non fuerint,
 “ nihilominus ea de cætero utantur. Et prohibemus ne aliquis
 “ prædictos abbatem et monachos seu cellas gravet inde vel
 “ inquietet, neque eis molestiam vel injuriam faciat vel fieri
 “ permittat, neque in placitum ponat de aliquo tenemento suo
 “ quod teneant, nisi coram nobis ipsis et hæredibus nostris,
 “ vel justiciariis nostris. Concedimus etiam eisdem quod
 “ nullus ingredi feudum ipsorum vel terras eorum habere seu
 “ retinere possit, nisi de consensu abbatis qui pro tempore

¹ MS. repeats *suum*.

“ fuerit. Hæc omnia prædicta eis concedimus et confirmamus, A.D. 1234.
 “ in puram et perpetuam eleemosynam, cum omnibus liberta-
 “ tibus et liberis consuetudinibus quas regia potestas liberius Confirm-
 “ alicui domui religionis conferre potest, pro Dei amore, et tion of the
 “ pro anima domini regis Johannis patris nostri, et pro liberties of
 “ animabus omnium antecessorum et successorum nostrorum. Westmin-
 “ Et prohibemus super forisfactum nostrum, quod nullus f. 21 b.
 “ justiciarius, vicecomes, constabularius, forestarius, vel eorum
 “ ministri, de terris, redditibus, possessionibus, vel boscis, se
 “ in magno vel in minimo contra hanc chartam nostram
 “ intromittat, nec eis vel hominibus suis vel cellis in aliquo
 “ forisfaciat; quia ipsos et omnes res et possessiones suas et
 “ hominum suorum in custodiam et specialem protectionem
 “ nostram suscepimus. His testibus, venerabili patre W[al-
 “ tero],¹ Carleonensi archiepiscopo, etc. Datum per manus
 “ venerabilis patris Radulfi² Cycestrensis episcopi cancellarii
 “ nostri, apud Wodestoke, primo die Junii, anno regni nostri
 “ nonodecimo.

MCCXXXV. Fredericus Romanus imperator duxit Marriage
 Isabellam sororem regis. of Frede-
 rick II. to
 the princess
 Isabella.

Leges de Merton.

Anno regni regis Henrici, filii regis Johannis, vicesimo. Laws of
 Die Mercurii in crastino sancti Vincentii, in curia domini Merton.
 regis apud Mertone, coram domino rege Henrico et coram Jan. 23.
 venerabili patre domino Edmundo Cantuariensi archiepiscopo,
 et coepiscopis suis, et coram majori parte comitum et baronum
 nostrorum Angliæ pro corona[tione] domini regis et reginæ,
 et pro communi utilitate totius Angliæ provisum fuit tam a
 prædictis archiepiscopo, episcopis, comitibus, et baronibus,
 quam a nobis, et concessum, quod de cætero isti articuli
 teneantur in regno nostro Angliæ.

Primo de viduis.

Matt. Par. Omnes viduæ quæ post mortem virorum suorum expelluntur Widows.
 p. 422. de dotibus suis, vel dotes suas vel quarentenam suam habere
 non possunt sine placito, et quæ postea per placitum dotes
 suas recuperaverint de tenementis de quibus viri earum
 obierunt seisiti, recuperent simul cum dotibus suis de illis
 qui de injusto deforciamiento convicti fuerint, damna sua

¹ Walter Mau-clerc.

| ² Ralph Neville.

A.D. 1235. scilicet ad¹ valorem totius dotis illas contingentis, a tempore Matt. Par. Laws of mortis virorum suorum usque ad diem quo ipsæ viduæ per p. 422. Merton. judicium curiæ nostræ seisinam suam recuperaverint; et ipsi deforciantes nihilominus sint in misericordia nostra sicut prius solent.

Item omnes viduæ de cætero possunt legare blada sua in terra, tam de dotibus suis, quam de aliis liberis terris et tenementis suis, salvis servitiis dominorum quæ debentur de dotibus et aliis tenementis.

Punish- Item si quis fuerit disseisitus de libero tenemento suo, et ment in coram justiciariis itinerantibus seisinam suam recuperaverit cases of re- per assisam novæ disseisinæ, vel per cognitionem eorum qui disseisinam fecerint, vel quocumque alio modo per judicium disseisin. curiæ nostræ, et ipse disseisitus seisinam suam per vicecomitem habuerit; si iidem disseisitores post iter justiciariorum vel infra, iterum eos disseisiaverint, et inde convicti fuerint, capiantur, et in prisiona domini regis detineantur, quousque per dominum regem per redemptionem vel alio modo delibereantur. Et hæc est forma qualiter tales convinci debeant; videlicet, cum conquerentes ad curiam venerint, habeant breve domini regis vicecomiti directum, in quo contineatur eorum narratio de disseisina facta super disseisinam, et ideo mandetur vicecomiti, quod assumptis secum custodibus placitorum coronæ, et aliis legalibus militibus, in propria persona sua accedat ad tenementum illud vel pasturam, de quibus facta fuit querela, et coram eis per primos juratores et per alios vicinos et legales homines diligentem faciant inde inquisitionem, et si ipsum iterum disseisitum invenerint, sicut dictum est, tunc faciant secundum prædictam provisionem; sin autem, tunc sit conquerens in misericordia domini regis, et alius quietus recedat. Eodem modo fiat de illis qui seisinam recuperaverint per assisam mortis antecessoris; et similiter de omnibus aliis qui terras et tenementa quocumque modo in curia nostra per juratam recuperaverint vel quocumque alio f. 22. modo per judicium curiæ nostræ, si postea inde disseisiti fuerint a prioribus deforciatoribus, versus quos recuperaverunt.

Common of Item, quia multi magnates de regno nostro Angliæ, qui pasture by feofaverunt milites et libere tenentes suos de parvis tenementis freeholders in magnis maneriis, questi fuerunt, quod commodum suum within facere non potuerunt de residuo maneriorum suorum, sicut de great ma- vastis, boscis, et pasturis, desicut ipsi feofati sufficientem nors. possent habere pasturam quatenus pertineret ad tenementa

¹ ad] et, MS.

Matt. Par. sua; ita provisum est et a nobis concessum, quod, cum¹ hujus- A.D. 1235.
 p. 422. modi a quibuscunque feofati² assisam novæ disseisinæ deferant *Laws of*
 de communa pasturæ, si coram justiciariis cognoverint quod *Merton.*
 sufficientem pasturam habeant quantum pertinet ad tenementa
 sua, et habeant ingressum et egressum liberum de tenementis
 suis usque ad pasturam illam, tunc inde sint contenti, et illi
 de quibus tales conquesti fuerint, quieti recedant de hoc quod
 commodum suum de terris suis, vel boscis, vastis, et pasturis
 fecerint. Si autem dixerint quod sufficientem pasturam non
 habuerint, vel sufficientem ingressum et egressum, quantum
 pertinet ad tenementa sua; tunc inquiratur inde veritas per
 assisam; et si per assisam recognitum fuerit, quod per eosdem
 in aliquo fuerit impeditus ingressus et egressus, vel quod non
 habeant sufficientem pasturam sicut prædictum est; tunc re-
 cuperent seisinam suam per visum juratorum, ita quod per
 discretionem et sacramentum ipsorum habeant conquerentes
 sufficientem pasturam, et ingressum et egressum sufficientem
 in forma prædicta, et disseisitores sint in misericordia, et
 damna reddant sicut prius reddi solent ante provisionem
 istam. Si autem recognitum fuerit per assisam, quod con-
 querentes habeant sufficientem pasturam, cum libero ingressu
 et egressu sicut prædictum est, tunc licite faciant alii com-
 modum suum de residuo et de assisa illa recedant quieti.

Item provisum est, et a nobis concessum, ex consensu *Usuries*
 magnatum, quod de cætero non currant usuræ contra aliquem *not to run*
 infra ætatem existentem a tempore mortis antecessoris cujus *against*
 hæres ipse fuerit, usque ad legitimam ætatem suam, ita tamen *minors.*
 quod propter hoc non remaneat solutio debiti principalis cum
 usuris ante mortem antecessoris sui. Et ideo.

Item, de malefactoribus in parcis et vivariis tractatum fuit *Trespas-*
 quali pœna puniri debeant, nondum discussum fuit quia mag- *sers in*
 nates petierunt prisonem suam propriam de malefactoribus *parks, &c.*
 quos caperent in parcis et vivariis; sed dominus rex non con-
 cessit hoc eis. Et ideo fiat desicut prius.

De forestis, et justiciariis de forestis, et ballivorum officio.

Die Mercurii proxima post purificationem beatæ Mariæ, anno *Feb. 5.*
 regni domini regis Henrici filii regis Johannis xxi., coram *Regula-*
 domino rege, et coram domino Edmundo Cantuariensi archi- *tions re-*
 episcopo, et aliis terræ magnatibus de concilio domini regis, *specting*
 tractatum fuit de forestis et de officio capitalium justiciariorum *the forests,*
 forestæ et de officio ballivorum, dominica domini regis custo- *the office*
 of the jus-

¹ Matt. Par. omits *cum*.

² a quibuscunque feofati] feofati a quibuscunque, Matt. Par.

A.D. 1237. dientium; inter quos contentio fuit, quis eorum debuit respon-
 tices of the dere de viridi et venatione. Et tandem ita provisum est
 forest, and coram domino rege, quod capitales justiciarii plenam habeant
 of the potestatem custodiendi omnes forestas, tam de dominicis
 king's domini regis quam de aliis, et quod ballivi domini regis de
 bailiffs. dominicis suis habeant in boscis domini regis ea quæ pertinent
 ad maneria sua, videlicet nuces, mel, et pessonem, et etiam
 agistationem per visum agistatorum et forestariorum, et her-
 bagium ad staurum domini regis, per visum et concilium
 capitalis justiciarii, ad majus commodum domini regis per
 visum viridarium et forestariorum. Et dominus rex habeat
 f. 22 b. in singulis villis suis forestarium suum sine arcu et sagittis,
 et qui non vivat de patria, sed capitalis justiciarius apponat
 forestarios cum arcu et sagittis, et tales quod de eorum facto
 respondeant. Et si aliqui bosci sint qui non pertineant ad
 aliquod manerium domini regis, tunc capitalis justiciarius
 illum custodiat, et inde absolute respondeant.

De pareis clausis ballivi domini regis sint custodes et inde
 respondeant.

De forestariis qui feofati sunt per chartas, et qui fuerunt
 disseisiti per ballivos domini regis, ita provisum est, quod
 rehabeant seisinās suas in eodem statu quo prius illas habue-
 runt; et postea si domino regi placuerit, summoneantur ad
 ostendendum warantum suum, et secundum legem terræ dedu-
 cantur.

A quibus temporibus currunt brevia Domini regis de recto.

Limitation De narratione descensus ab antecessoribus in brevi de recto,
 of writs. a tempore Henrici regis senis anni et diei, provisum est
 quod de cætero non fiat computatio a tam longinquo tempore,
 sed a tempore regis Henrici avi domini regis anno et die
 quo obiit, et habeat locum ista constitutio et vigorem ad
 Pentecosten anno regni regis Henrici filii regis Johannis
 xxi., et non ante; et brevia prius impetrata procedant.

De morte antecessorum, et nativis.

Writs of Brevia mortis antecessorum, et de nativis, et de ingressu,
 Mort non excedant redditum domini Johannis regis de Hybernia in
 d'Aunces- Angliam, et vigorem habeat ista provisio a tempore prædicto,
 tor, etc. et brevia prius impetrata procedant.

Novæ disseisinæ.

Writs of Brevia novæ disseisinæ non excedant transfretationem regis
 novel dis- Henrici, qui nunc est, in Britanniam, et vigorem habeant
 seisin. a tempore prædicto; et brevia prius impetrata procedant.

De mercandis capiendis ad nundinas.

Postea apud Kenentone coram ipso domino rege et concilio A.D. 1237.
 suo provisum est, et rex¹ hoc concessit, quod ballivi sui qui Of the
 mittendi sunt ad nundinas vel alibi pro vinis et pannis et bailiffs who
 aliis mercandiis ad opus domini regis, emendis, plus non are sent to
 capiant ad opus domini regis quam ipse dominus rex necesse buy for the
 habuerit, nec plus quam continebitur in literis domini regis king's use
 eis super hoc conficiendis, nec aliud nisi id unde habuerint at fairs.
 breve domini regis ad warantum. Et cum ad nundinas
 venerint, statim capiant et sine longa mora merces et
 mercandisas pro quibus illic missi fuerint. Nec merca-
 tores aliqui per eos injuste graventur, ut antea gravari
 solebant. Et ballivi tales habeant literas de singulis nundinis
 secundum diversa genera mercandisarum quæ ad opus domini
 regis emendæ sunt, quod in fide qua Deo et domino regi
 tenentur, rationabile pretium imponent prædictis mercandiis.

MCCXXXVI. Henricus rex duxit in uxorem Alys- Marriage
 noram reginam, filiam comitis de Provincia. of Henry
 III. with

Obiit Willelmus de Bleys episcopus Wigornia; suc- Eleanor of
 cessit magister Walterus de Cantelupo episcopus Provence.
 Wigornia.

Eodem anno obiit Thomas de Blunville episcopus
 Norwicensis, cui successit [Radulphus].

MCCXXXVII. Obiit Johannes Scotus comes Cestriae.

Celebratum est concilium generale totius Anglicanæ Council in
 ecclesiæ apud Londonias; in quo fuerunt sanctus Ed- London
 mundus Cantuariensis archiepiscopus, et Eboracensis under Otho.
 archiepiscopus,² et omnes episcopi Angliæ, et cæteri
 prælati, vel eorum procuratores, præsidente domino
 Othone domini Papæ legato.

Eodem anno post Pascha apud Oxoniam orta est Riot be-
 discordia inter servientes domini legati ex eorum tween the
 protervia, et quosdam scholares; et cocus ipsius legati servants of
 occisus est a clericis in curia de Oseney. the legate
 Ipse autem Otho and
 legatus in turri ecclesiæ absconditus evasit; propter the scholars
 quod jussu regis Henrici, plures clerici capti sunt, et at Oxford.
 f. 23.

¹ rex] qui, MS.

! ² Walter de Gray.

A.D. 1237. in Turri Londoniensi incarcerati. Sed post paululum convocato concilio apud Londoniam, ubi interfuerunt ipse legatus, et archiepiscopus Eboracensis, et dominus rex, et episcopi Angliæ; episcopus Lincolnæ, Robertus Grossum caput, viriliter se habuit pro clericis, excom-

Conduct of bishop Grosse-
teste. municans solemniter in præsentia ipsius legati et domini regis, omnes qui in clericos manus miserunt violentas. Tandem obtinuit sibi tradi clericos, negantibus ipso legato et domino rege illatam vim fuisse clericis per ipsos.

Grievances of the clergy pre-
sented for redress to the king. Isto anno petierunt archiepiscopi, episcopi, et clerus, quod dominus legatus moneret, et si posset, ut induceret dominum regem, quod subscripta quæ fiunt in regno Angliæ in præjudicium libertatis ecclesiasticæ, per dominum regem et ballivos suos corrigantur.

Dominus rex concessit terræ Anglicanæ, tam prælatis ecclesiæ, quam comitibus, et baronibus, militibus, et omnibus aliis, quandam generalem chartam libertatum, et ad instantiam domini regis, et de assensu suo et omnium prælatorum et magnatum Angliæ, et in præsentia eorum lata fuit generalis sententia excommunicationis in omnes contra libertates quocumque modo venientes. Et dominus rex nunc venit, ut dicitur, contra dictam chartam libertatis, et maxime in articulo de forestis, ut nunc factum est in diœcesi Wintoniæ coram justiciariis forestæ, et in aliis articulis pluribus.

Item petunt, quod clerici non conveniantur in actione personali quæ non sit super re immobili, coram iudice sæculari, sed coram iudice ecclesiastico; et quod prohibitio regis non currat quo minus hoc fieri non possit.

Item, quod innovetur poena in canone statuta contra clericos qui impetrant in hoc casu prohibitionem domini regis ad iudices ecclesiasticos, et in omnibus aliis in jure prohibitis.

Item, ne testamentum episcoporum et aliorum impediatur.

Item, quod iudices sæculares non decident causas ecclesiasticas in foro sæculari, nec tales homines determinent utrum talis capella debeat habere baptisterium et sepulturam, an non; et utrum dandæ sint decimæ de lapidinis vel silvæcædiis, vel herbagiis, vel pasturis, vel de aliis decimis non consuetis.

Item, quod per solos iudices sæculares non determinetur de aliqua causa, utrum debeat dici ecclesiastica vel sæcularis.

Item, quod episcopi non compellantur respondere coram A.D. 1237. sæculari iudice de officio suo, videlicet, quare talem electionem *Grievances* factam de tali in abbatem non confirmavit, vel quare ei munus *of the* benedictionis non contulit, vel quare præsentatum a tali ad *clergy.* talem ecclesiam non admisit.

Item, ne compellatur institutus per episcopum in aliqua ecclesia respondere coram sæculari iudice de ingressu suo in talem ecclesiam.

Item, quod prohibitio domini regis non currat, quo minus in foro ecclesiastico decendantur hujusmodi causæ, videlicet, utrum hujusmodi capella pertineat ad hanc vel ad illam ecclesiam, et utrum tales decimæ pertineant ad hanc vel ad illam ecclesiam.

Item, ne currat prohibitio domini regis, ne rector parochialis ecclesiæ impetat eos qui percipiunt decimas infra limites parochiæ suæ.

Item, ne currat prohibitio, ne iudices ecclesiastici cognoscant de jure patronatus, quo minus clerici possint petere decimas tanquam de jure communi ad ecclesias suas pertinentes, quia patroni ecclesiarum vel capellarum qui decimas petitas possident, dicunt per talem petitionem juri patronatus sui derogari, et nolunt justiciarii domini regis judicare quota pars decimarum peti possit vel debeat coram iudice eccle- f. 23 b. siastico, ad hoc quod non præjudicatur juri patronatus scilicet iurare.

Item, ne clerici compellantur se purgare coram sæculari iudice, vel juramentum præstare.

Item, de liberatione magistri R. de Ladeford, ne consimile fiat de cætero.

Item, multoties compelluntur iudices ecclesiastici se purgare coram justiciariis de bancho, quod non tenuerunt talem causam contra prohibitionem regis.

Item, ne clerici in sacris ordinibus constituti, nec alii clerici in habitu clericali inventi, nisi coram suo iudice convicti et prius degradati, suspendantur; quod multoties fit.

Item, ne episcopi compellantur exhibere officialem vel archidiaconum suum, vel alios clericos suos, coram iudicibus sæcularibus, ut ibi respondeant quare talem excommunicaverunt, vel talem causam tenuerunt.

Item, ne clerici propter hujusmodi incarcerationem, vel detineantur; quod multoties fit.

Item, ne clerici citentur coram sæculari iudice, responsuri coram eis quare causas tractaverunt in foro ecclesiastico contra prohibitionem domini regis.

Item, quod iudices ecclesiastici possint cognoscere de pertur-

A.D. 1237. bationibus libertatum ecclesiæ, et spoliatores rerum ecclesiasticarum ad restitutionem compellere.

Grievances
of the
clergy.

Item, quod successori personæ ecclesiasticæ possit subveniri per beneficium restitutionis super spoliatione facta prædecessori suo contra laicum spoliatores in foro sæculari.

Item, quod dominus rex non sustineat minatores suos de stagno, plumbo, vel ferro, minare vel evertere terras Ecclesiæ, sine voluntate personæ, quod multoties fit per fraudem, tum per servos Ecclesiæ qui minatores sunt in offensam dominorum suorum, tum per citatos ad capitulum propter peccata sua, ut se vindicent.

Item, quod nullus ballivus prætextu alicujus mandati domini regis, in communi forma possit terras vel possessiones Ecclesiæ compellere ad aliquid solvendum vel faciendum contra libertatem Ecclesiæ, ut in pontagiis, summagiis, paagiis, cariagiis, et hujusmodi.

Item, dicunt ballivi domini regis quod non possunt vel debent excommunicari dum sunt in servitio domini regis, pro aliquo delicto in balliva sua commisso, et de excommunicatione regi conqueruntur.

Item, ballivi domini regis clericos in nullo enormi crimine interceptos, capiunt, incarcerant, et bona eorum diripiunt, quandoque ex nulla causa, quando ex levi, quando ex causa facta solum ut noceant.

Item, ballivi domini regis citati ad capitulum propter peccata sua et excessus suos enormes, fingunt causas ut apparitores, decanos, vel capellanos, per quos citati sunt, capiant et in carcerem detrudunt ad vindictam.

Item, clerici volentes morari Londoniæ compelluntur invenire fidejussores laicos, nec pro eis potest sufficere testimonium prælati.

Item, clericos conquerentes de laicis incarcerant, dicentes eos esse perturbatores pacis.

Item, laici faciunt clamare Londoniæ voce præconia, ne quis tractet causam in foro ecclesiæ, sive de perjurio, sive de fide læsa, de usura vel simonia, vel defamatione, nisi tantum super testamento et matrimonio, et prosequentes hujusmodi causas incarcerant.

f. 24.

Item, ex abusu obtento de voluntate et mandato domini regis Angliæ et Scotiæ, non solum simplices clerici, sed et abbates et priores in diocesi Karleoli, si appellati fuerint ab aliquo de regno Scotiæ de re aliqua, et e converso, compelluntur cum lanceis et gladiis alias inermes duellum, quod dicitur Acram, committere inter fores utriusque regni, ita videlicet quod abbas vel prior cujuscunque religionis et ordinis

vel duellum personale [sustinebit], vel ligatus in loco duelli A.D. 1237. habens pugilem, si ejus pugil succumbat, ipso interfecto,¹ ipse quoque abbas vel prior plectrum capitis similiter sustinebit; sicut nostris temporibus prior de Lide² legis tali conditione ligatus fuit ibidem. Moneatis igitur utrumque regem, et ad præsens dominum regem Angliæ, et tanquam legatus utriusque regni, si necesse fuerit, compellatis, quod tam detestabilis abusio quoad personas ecclesiasticas non servetur.

MCCXXXVIII. Obiit Alexander Coventriæ et Lichfeld episcopus die Sancti Stephani protomartyris. Dec. 26.

MCCXXXIX. Natus est Edwardus filius regis Henrici filii regis Johannis, xiv. kal. Julii. Birth of prince Edward.

Ricardus comes Cornubiæ frater regis profectus est Hierosolymam.

MCCXL. Otto legatus imposuit tallagium in regno, sicut inferius anno Domini MCCLV.

Hugo de Pateshull factus est episcopus Coventriæ et Lichfeld.

MCCXLI. Obiit Hugo Coventrensis episcopus.

Sedes Romana, ecclesiæ Cantuariæ et Coventriæ et Lichfeld per aliquod tempus simul et semel vacaverunt.

MCCXLII. Transfretatio regis Henrici in Gasconiam.

MCCXLIII. Ricardus comes duxit sororem reginæ in uxorem, nomine Schench. Marriage of Richard of Cornwall and Sanchia.

Rediit Henricus rex de Gasconia.

MCCXLIV. Bonifacius archiepiscopus Cantuariensis consecratur. Griffinus Walensis cecidit de turri Londoniensi, et mortuus est. Death of Griffith, son of Llewellyn.

Innocentius quartus Papa consecratur.

Litteræ de Corasminis.

Matt. Par. p. 631, who gives the copy of this letter addressed “ Sanctissimo patri I[nnocentio], Dei gratia summo Pontifici, sanctæ civitatis Hierusalem patriarcha, salutem, etc. Letter from the patriarch Robert of Jerusalem to Pope “ Egressa de finibus Orientis crudelitas bestialis, in Hierosolymitanam provinciam est conversa, quæ etsi diversis temporibus a circumstantibus Saracenis multipliciter

¹ *interfecto*] in *q*, MS.

| ² *Lide*] Probably Lechelade.

- A.D. 1244. “ vexaretur, his tamen diebus, sopitis vicinis hostibus, in to the
 Innocent “ statu pacifico¹ utcumque respirabat. Excitaverunt autem prelates of
 IV. con- “ in ejus excidium peccata populi Christiani gentem incog- France and
 cerning the “ nitam et ultorem gladium de longinquo; desæviens rabies England.
 Carismians “ siquidem Tartarorum totam Orientalem plagam flagello
 and the “ multiplici et terrore concussit. Qui dum persequentes
 battle of “ æqualiter universos, nullam distantiam facerent inter in-
 Gaza. “ credulos vel fideles, prædam ab extremis finibus fugaverunt,
 “ Christianum populum prædaturam. Ipsi etenim Tartari
 “ universam Persidem destruentes, in nequiores se spiritus
 “ prælium converterunt, venantes crudelissimos hominum
 “ Corasminos, quos quasi dracones ex cavernis eductos de
 “ propriis finibus expulerunt. Qui cum certum habitaculum
 f. 24 b. “ non habentes, non possent ab aliquibus Saracenis propter
 “ eorum nequitias receptaculum adipisci, solus Soldanus
 “ Babylonæ, Christi fidei persecutor, eisdem Corasminis hos-
 “ pitium in terra propria denegans, obtulit alienum, eosdem
 “ incredulos ad inhabitandam terram promissionis advocans
 “ et incitans, quam in se credentibus Altissimus promiserat
 “ et donavit. Illi vero de Soldani præsidio confidentes, in
 “ hæreditatem Domini, quam dictus Soldanus prout dicitur
 “ illis contulit, adverterunt cum uxoribus et familiis et multis
 “ milibus equitum et armatorum. Quorum sic extitit re-
 “ pentinus adventus, quod nec a nobis nec a vicinis partibus
 “ potuit prævideri, ut præcognita jacula vitarentur, usque
 “ dum Hierosolymitanam provinciam per partes Saphet et
 “ Tiberiadis intraverunt. Et cum sollicitudinem apposuerimus
 “ multipliciter et laborem, qualiter Terræ Sanctæ pax et tran-
 “ quillitas pristina redderetur, novis hostibus perturbata, nec
 “ ad eorum expulsionem Christianorum vires sufficerent,
 “ præfati Corasmini totam terram a Turone militum quod
 “ est prope Jerusalem usque Gazaram occupaverunt. Ex
 “ communi itaque consilio et unanimi voluntate, una cum
 “ prælatis, magistris religiosarum domorum, et nobilium
 “ regni, Soldanos Damasci et Chamelæ, qui erant cum
 “ Christianis pacis fœdere colligati, et contra Corasminos
 “ inimicitias habent speciales, reputantes etiam se per illorum
 “ adventum fore confusos, et terram quam habebant Christiani,
 “ juxta formam treugarum, tenebantur defendere contra omnes
 “ alios Saracenos, ad Christianorum subsidium duximus con-
 “ vocandos. Qui etsi firmiter promiserint et juraverint se
 “ nobis auxilium præstaturos, illorum tamen succursu valde
 “ dilato, et Christianis in respectu paucissimis solis contra

¹ *pacifico*] *pacifici*, MS.

Matt. Par. p. 631. “ illos perfidos dubitantibus dimicare, dicti Corasmini civi- A.D. 1244.
 “ tatem Jerusalem propugnaculis penitus immunitam sæpius Letter re-
 “ invadebant. At Christiani qui erant in illa, prædictorum specting
 “ sævitiam metuentes ad veniendum in terram Christianorum, the Caris-
 “ ultra sex milia hominum congregati, paucis in civitate mians and
 “ relictis, confisi de treugis quas cum Soldano de Cracco et the battle
 “ rusticis de montanis habebant, iter cum omnibus familiis of Gaza.
 “ suis et rebus per ipsa montana ceperunt. Egressi vero
 “ rustici partim illos gladio occiderunt, partim miserabiliter
 “ captivaverunt, exponentes venales Christianos utriusque
 “ sexus, et etiam moniales, Saracenis; ex quibus cum aliqui
 “ evadentes [in] Ramensem planitiem descendissent, Corasmini
 “ irruentes in eos trucidaverunt eosdem, ita quod ex tanto
 “ populo vix evasere trecenti semivivi relictæ. Tandem præ-
 “ nominati perfidissimi Jerosolymitanam civitatem intrantes
 “ quasi populo destitutam, Christianos qui ibi remanserant,
 “ seque infra ecclesiam Dominici sepulcri receptaverunt,
 “ ante ipsum sepulcrum crudeliter universos evisceraverunt;
 “ et universos decapitantes qui in altaribus celebrabant, dice-
 “ bant ad invicem, ‘Hic effundamus sanguinem populi Chris-
 “ tiani, ubi libaverunt vinum ad honorem Dei sui quem
 “ ‘hic dicunt fuisse suspensum.’ Insuper cum dolore Horrible
 “ dicimus et cum suspiriis intimamus, quod in sepulcrum treatment
 “ resurrectionis Dominicæ manus sacrilegas extendentes, illud of the Holy
 “ multipliciter deturpaverunt; tabulatum marmoreum quod Places.
 “ circumcirca erat positum, funditus evertentes, et montem
 “ Calvaria ubi Christus erat crucifixus, et totam ecclesiam
 “ ultra quam dici valeat, in omni turpitudine quantum in se
 “ fuerat fœdaverunt. Columnas vero sculptas quæ ante se-
 “ pulcrum Domini erant ad decorem positæ, sustulerunt; in
 “ Christianorum contumeliam ad sepulcrum sceleratissimi
 “ Machumeti, in signum victoriæ, transmittentes; et violatis
 “ sepulturis feliciū regum in eadem ecclesia collocatis,
 “ eorundem ossa in Christianitatis injuriam disperserunt. f. 25.
 “ Montem insuper Syon, locum reverentissimum, sine re-
 “ verentia profanantes, templum Domini, ecclesiam vallis
 “ Josaphat, ubi beatissimæ Virginis est sepulcrum, ecclesiam
 “ Beedlemitanam, et locum nativitatis Domini, indignis relatu
 “ enormitatibus polluerunt, omnium Saracenorum nequitiam
 “ excedentes, qui licet terram Christianorum sæpius occu-
 “ passent, loca tamen sancta utcumque in veneratione ser-
 “ vabant. Verum cum his omnibus non contenti, ad captionem
 “ et destructionem totius terræ sæpedicti Corasmini multi-
 “ pliciter aspirarent, nec possent mala ulterius tolerari quæ
 “ cujuslibet Catholicæ fidei zelatoris animum merito poterant

- A.D. 1244. " in mœrorem et amaritudinem irritasse, tot injuriis et Matt. Par.
 Letter re- " enormitatibus lacessiti, populus Christianus, ad resistendum p. 632.
 specting " eisdem, prædictorum Soldanorum potentiam una cum
 the Caris- " Christianorum viribus de communi consilio duximus con-
 mians. " gregandam, sicut¹ olim per venerabilem patrem dominum
 " episcopum Tyberiadensem et nostras literas vestræ pater-
 " nitati meminimus intimasse. Cum quibus omnibus contra
 " illos quarto die mensis Octobris exercitus Christianus de
 " maritima Accone movere incepit, per Cæsaream et alia loca
 The battle " maritima procedendo. Ipsi vero Corasmini, nostrum præ-
 of Gaza. " sentientes adventum, et per diversa loca retrocedentes,
 " demum [ante] Gazaram castra fixerunt, expectantes suc-
 " cursum quem Soldanus Babylonie, caput sacrilegii, erat
 " eisdem transmissurus. Recepta vero ab eodem Soldano
 " maxima multitudine armatorum, nobisque cum exercitu
 " Christiano et præfatorum Soldanorum appropinquantibus
 Oct. 17. " contra illos, eos in vigilia Sancti Lucæ ante Gazaram
 " invenimus cum multitudine infinita, habentes acies ordinatas
 " ad bellum, nostris per duces exercitus acies disponentibus,
 " qualiter progredierentur ad bellum. Nobis² autem auctoritate
 " omnipotentis Dei et sedis Apostolicæ remissionem indul-
 " gentibus, de pœnitentiis peccatorum summa contritio et
 " effusio lacrymarum singulis cœlitus est infusa, ut mortem
 " corporis pro nihilo reputantes, et sperantes præmium
 " sempiternum, mori pro Christo vivere reputarent; unde
 " etsi forte corporalis calamitas peccatis nostris exigentibus
 " supervenit, credendum est Altissimum, qui est scrutator
 " cordium et cognitor secretorum, animarum lucrum potius
 " quam corporum acceptasse. Post hæc autem concur-
 " rentibus nostris una cum illis, Saraceni qui nobiscum
 " aderant ab hostibus superati, universaliter se converterunt
 " in fugam, captis pluribus ex illis et interfectis; et sic
 " Christiani soli in prælium remanserunt. Cumque in eos
 " Corasmini cum Babylonicis insimul irruissent, eis invicem
 " dimicantibus, Christiani tanquam athletæ Dei et fidei
 " Catholicæ defensores, quos eadem fides et passio vere fecit
 " esse germanos, fortissime restiterunt. Et cum essent
 " respectu inimicorum paucissimi, proh dolor! succubuerunt
 " in bello, hostibus præliorum adversitate cedente[s], ita quod
 " de conventibus domus militiæ Templi, Hospitalis Sancti
 " Johannis, et Sanctæ Mariæ Teutonicorum, tantummodo xxxvi.

¹ *sicut . . . intimasse*] This sen-
 tence is not in M.P.

² M.P. inserts *patriarcha et aliis
 prælatis.*

Matt. Par. “ Templarii, xxv. Hospitalarii, et tres fratres Theutonici eva- A.D. 1244.
 p. 632. “ serunt, aliis peremptis et captis. Optimates autem terræ The battle
 “ et milites pro majori parte capti et interfecti fuerunt, præter of Gaza.
 “ stragem balistariorum et peditum infinitam. De archiepi-
 “ scopo vero Tyrensi, episcopo Sancti Georgii, abbate Sanctæ
 “ Mariæ de Josapath, magistro Templi, et præceptore Sanctæ
 “ Mariæ Theutonicorum, et quam pluribus aliis religiosis et
 “ clericis, cum non apparuerint, plurimum dubitatur utrum
 “ in illo bello obierint, vel sint in captivitate detenti; nec de
 “ ipsis adhuc scire potuimus veritatem. Magister vero Hos-
 “ pitalis, et comes Walterus de Brena, heu! cum multis aliis
 “ capti in Babyloniam sunt deducti. Nos vero, in quos nostris f. 25 b.
 “ peccatis exigentibus omnis calamitas supervenit, indigni a
 “ Domino martyrio reputati, evasimus semivivi apud Asca-
 “ lonem, cum nobilibus viris, constabulario Acconensi, Philippo
 “ de Monte Forti, militibus et peditibus qui evaserunt de
 “ bello, receptaculum capientes; et¹ exinde Joppen venimus,
 “ reperientes locum ipsum immunitum, maxime cum comes
 “ Galterus captus esset; pro cujus munitione per duos dies
 “ traximus ibi moram, dimittentes ad defensionem ejusdem
 “ stipendiarios, prout possibilitas ministrabat. Et licet nobis
 “ qui cuncta perdidimus in bello prædicto, nulla sit consolatio
 “ in tot adversitatibus et ærumnis, illud tamen quod ad præ-
 “ sens potuimus facientes, illustribus regi Cypri et principi
 “ Antiochiæ nostras literas et nuncios misimus speciales, eos
 “ cum omni devotione rogando et etiam exhortando, ut in
 “ tantæ necessitatis articulo ad terræ defensionem mittere
 “ debeant milites et armatos; sed quid sint super hoc facturi,
 “ nescimus. Demum apud Accone civitatem reversi, et mo-
 “ rantes in illa, ipsam civitatem cum tota ultramarina pro-
 “ vincia invenimus plenam doloribus, ululatibus, et afflictionibus
 “ infinitis. Nec erat domus vel anima quæ mortuum suum
 “ proprium non ploraret. Cum enim sit dolor de præteritis,
 “ timor imminet præcipuus de futuris; cum enim tota terra
 “ privata suffragio defensorum sit sufficientia destituta,² super-
 “ stites etiam sint numero pauci in exanimationem deducti,
 “ restat ut Crucis hostibus. ad votum desiderata succedant.
 “ Qui in maximam audaciam prodeuntes, castrametati sunt in
 “ planitie Acconiae prope civitatem per miliaria duo; et per
 “ totam terram libere nullo resistente discurrent, occupantes
 “ eandem et inter se quasi propriam dividentes, per villas et
 “ casalia Christianorum legatos et bajulos præficiunt, susci-
 “ pientes a rusticis redditus et tributa quæ Christianis præ-

¹ et . . . ministrabat] This sen-
 tence is not in M.P.

² This sentence is abridged from
 that which appears in M.P.

- A.D. 1244. “ stare solebant, qui etiam Christianis hostes et rebelles effecti, **Matt. Par.**
 Letter re- “ præfatis Corasminis universaliter adhæserunt. Ita quod p. 633.
 specting “ omnes Jerosolymitanæ provinciæ Christiani aliam terram
 the Caris- “ non habent ad præsens, nisi munitiones quas cum maxima
 mians and “ difficultate defendunt, et¹ totius terræ perditio imminet et
 the battle “ ruina, nisi virtus Altissimi et sedes Apostolica subsidii manum²
 of Gaza. “ duxerit apponendum, ut Terræ Sanctæ in proximo passagio
 “ mensis Martii succurratur. Dicitur etiam quod Babylonici
 “ apud Gazaram existentes in multitudine infinita, venturi
 “ sunt ad partes Acconia, ut simul cum Corasminis obsideant
 “ civitatem. Ha,³ Deus, nunquid Rachel filios non plorabit?
 “ Aut ipsa poterit oblivisci? Vel matris piissimæ animam
 “ filiorum excidium non affliget? Nunquid etiam sanguis in-
 “ nocens filiorum qui clamant a terra, cor Patris ad miseri-
 “ cordiam non compunget? Ut successor Altissimi qui animam
 “ suam dedit pro ovibus, a quo sibi in beato Petro oves
 “ Domini sunt commissæ, lupis gregem laniantibus non re-
 “ sistat? Avertat hoc Dominus Deus Jesus Christus a vicario
 “ suo ut terram quam ipse proprio sanguine consecravit, et
 “ peregrinorum filii non sine multa sanguinis effusione ædifi-
 “ caverant, in qua etiam sedes Apostolica una cum mundi
 “ principibus frequenter labores, dolores, et expensas subiit
 “ in immensum, pastor eximius suis diebus deserat in ruinam.
 “ Itaque cum suspiriis et lacrymis sanctitatem Apostolicam
 “ imploramus, humiliter deprecantes in Christo quatenus con-
 “ siderantes subversionem populi Christiani, cui similis in
 “ partibus transmarinis a memoria hominum est remota, atten-
 “ dentes etiam graviora quæ in posterum poterunt evenire,
 “ quibus est velociter obviandum, pietate vobis innata, accele-
 f. 26. “ ratum præsidium et salutare consilium apponatis. Et quia
 “ cæteras necessitates et universalem statum terræ longum
 “ esset vestræ beatitudini per literas explicare, mittimus ad
 “ pedes vestræ dominationis religiosos viros fratres J. et R.
 “ ordinis fratrum Minorum,⁴ qui seriem veritatis fideliter et
 “ plenarie referent Apostolicæ sanctitati. Ad⁵ illustres reges
 “ Franciæ et Angliæ cum vestris literis, si de vestræ volun-
 “ tatis beneplacito fuerit, processuri, pietatis vestræ clemen-
 “ tiam humiliter implorantes, ut vestræ dignationi placeat
 “ prædictos fratres, qui se pro Ecclesia Dei magnis exposuere
 “ periculis tempore hyemali navigando, solita benignitate

¹ et . . . succurratur] This sentence is not in M.P.

² manum] manus MS.

³ Ha . . . apponatis] M.P. has different matter from these sentences.

⁴ Instead of these names, M.P. has *venerabilem patrem Biritensem episcopum et religiosum virum Arnulphum ordinis Prædicatorum.*

⁵ ad . . . processuri] Not in M.P.

“ liberaliter recipere et audire. Datum apud Acconiam tali ¹ A.D. 1244.
 “ die, anno Domini MCCXLIV.”

Literæ Apostolicæ de concilio convocando.

Matt. Par.
 p. 656.

“ Innocentius episcopus, etc., abbatibus et prioribus exemptis [et non exemptis] per Angliam constitutis, salutem et Apostolicam benedictionem. Dei virtus et Dei sapientia, Dominus Jesus Christus, cujus ineffabili subjecta sunt omnia Majestati, a foundationis initio splendore virtutum suam illustravit Ecclesiam, et sic insignem reddidit singularis privilegio potestatis, ut per ejus ministerium suum justitia consequatur effectum, et sedato ² gwerrarum turbine, mundo possit tranquillitas provenire. Hujus enim præminentiam dignitatis dum nos reverenter attendimus, qui regimini generalis Ecclesiæ, licet immeriti, divina providentia præsidemus, reddimur corde solliciti, quod tempestatis horror qua ipsa turbatur Ecclesia et religio Christiana concutitur, per nostræ provisionis auxilium, cælesti pietate propitia, propulsetur. Hinc est quod, ut ipsa Ecclesia per fidelium salubre consilium et auxilium fructuosum, status debiti possit habere decorem, ac deplorando Terræ Sanctæ discrimini et afflicto Romanæ imperio prope[re] valeat subveniri, ac inveniri remedium contra Tartaros et alios contemptores fidei Christianæ, ac persecutores populi Christiani; necnon pro negotio quod inter Ecclesiam et principem vertitur, reges terræ, prælatos ecclesiarum, ac alios mundi principes duximus advocandos. Rogamus itaque devotionem vestram et hortamur attente, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus ad præsentiam nostram apud Lugdunum omni prorsus occasione postposita usque ad proximum festum Sancti Johannis Baptistæ personaliter venire curetis; ut ipsa Ecclesia ex vestræ visitationis honore spirituale gaudium, et ex vestra industria consilium percipiat profuturum. Scituri, quod nos dictum principem in prædicatione nostra citavimus, ut per se vel per suos nuncios in concilio celebrando compareat, nobis responsurus et aliis qui aliquid contra ipsum proponendum duxerint, et satisfactionem idoneam præstiturus. De personarum autem et evectionum numero illam cum veneritis prudentiam habeatis, quod vestris nimis onerosi ecclesiis non existatis. Datum Lugduni v. idus Junii, ³ pontificatus nostri anno secundo.”

Letter of Innocent IV. to the English abbats, summoning them to the council of Lyons.

¹ tali] M.P. has *vicesimo quinto die mensis Novembris.*

² sedato] sedata, MS.

³ v. idus Junii] M.P. has *tertio kal. Februarii.*

A.D. 1244.

De quodam antipapa in Hungaria.

Letter of Innocent IV. against the anti-Pope in Bohemia. “ Innocentius episcopus, etc., venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, et dilectis filiis aliis ecclesiarum praelatis in regno Hungariæ constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Excæcata præsumptio hæreticæ pravitatis locustarum more cuncta devastans, adeo circa Boemiæ partibus dicitur pullulasse, ut non solum simplices contra matrem Ecclesiam convertat ad bellum, verum etiam principes et potentes ex dolosa hæreticorum fabrica in arma iniquitatis bellantia asseratur informiter formavisse: Isa. v. 18. “ *protrahentes siquidem iniquitatem in funiculis falsitatis*, in tantam immanitatis proruperunt audaciam, ut more simiæ, quæ rationis expers laborat animal imitari rationale, hæresiarcham quendam quem Papam nominant, habentem horroris discipulos potentes cum ingenti multitudine venerantur, et in sinu alieno confoti matris gremio alieno virus pestiferum exhaustiunt aspidum, lacte doctrinæ simplicis conculcato. f. 26 b. “ Volentes igitur invalescentis morbi corruptelæ adhibere antidota sanitatis, ne ipsorum sermo, qui serpit ut cancer, membra occupet saniora, Illius auctoritate confisi cujus vices gerimus, qui ligandi plenam nobis contulit potestatem, excommunicamus et anathematizamus hæresiarcham quem Boemi Papam vocant, cum discipulis falsitatis ac utriusque sexus hæreticos in Boemiæ regno constitutos, fautores, receptatores, et defensores eorum; vobis per apostolica scripta præcipientes districte quatenus ipsos excommunicatos in terris vestris et diocesisibus publice denunciatis, et faciatis ab omnibus arctius evitari. Si quis autem zelo fidei succensus, prædictorum bona invaserit et manu occupaverit violenta, prout carissimi in Christo filii nostri illustris regis Hungariæ digna præconiis statuta decernunt, præsentis scripti patrocinio confirmamus, et ad ipsorum jus et proprietatem volumus pervenire, cathedralium et aliarum ecclesiarum in omnibus jure salvo. Ipsum vero hæresiarcham et ejus complices, necnon potentes regni prædicti, ac multitudinem universam qui religione juramenti damnablem præstiti, ad violentam et abjuratam hæresim sæpius sunt relapsi, sæculari judicio sine ulla penitus audientia secundum canones decernimus relinquendos. Ne vero vobis dormientibus zizania pejus in deteriora proficiant, moneatis principes, inducatis potentes, populos animetis, ut ad eradicandam injuriam Crucifixi se accingant, et malos de ipsorum finibus male perdant. Datum Lugduni xiv. kal. Sept., pontificatus nostri anno secundo.”

Isto anno misit dominus Innocentius Papa quartus A.D. 1244. literas per orbem universum pro pecunia extorquenda ab universali Ecclesia contra imperatorem Fredericum.

The Pope demands money to assist him against the emperor Frederick II.

Responsiones Cleri Angliæ.

Answers of the English clergy to this demand.

Matt. Par. p. 535, a. 1240, where it is given as coming from the rectors of Berkshire.

“Dicunt omnes et singuli rectores ecclesiarum Angliæ quod
“contra imperatorem Fredericum non est contribuendum ut
“contra hæreticum, cum non sit damnatus iudicio Ecclesiæ;
“nec contra ipsum tanquam contra excommunicatum, cum sit
“in causa absolutionis, asserens stare concilii generalis man-
“datis: nec pro eo quod occupat vel impugnat patrimonium
“ecclesiæ Romanæ, quia Ecclesia non utitur brachio sæculari
“nisi contra hæreticos.

“Item, sicut ecclesia Romana suum habet proprium patri-
“monium, cujus administratio pertinet ad dominum Papam;
“similiter aliæ ecclesiæ habent suum, ex largitione et con-
“cessionem regum et principum, quod in nullo est censuale
“vel tributarium ecclesiæ Romanæ; unde non debent prælati
“compelli de patrimonio ecclesiarum suarum contribuere.

“Item, licet argumento legis omnia dicantur esse principum,
“non tamen dominio et proprietate, sed cura et sollicitudine;
“similiter ecclesiæ spectant ad dominum Papam cura et
“sollicitudine, et non dominio et proprietate; unde dicunt
“quod nec volunt nec debent contributioni consentire.

“Item, cum dicat Veritas, *Tu es Petrus*, etc., reservavit sibi
“proprietary, committendo curam, sicut patet ex verbis
“evangelii sequentibus, *Quodcumque ligaveris super terram, et*
“*quodcumque solveris*, etc. *Non quodcumque rapueris vel*
“*exegeris super terram, erit raptum vel exactum in cælis.*
“Unde, etc.

“Item, cum ex auctoritate sanctorum patrum fructus eccle-
“siarum in certos usus, puta Ecclesiæ ministrorum et paupe-
“rum, sint deputati, non debent in alios usus converti, nisi
“auctoritate universalis Ecclesiæ; unde de bonis Ecclesiæ non
“est contribuendum ad pugnandum.

“Item, cum clericis vix sufficiant eventus ecclesiarum
“suarum ad victus cotidianos, tum propter eorum tenuitatem,
“tum quia nonnunquam fames ingruit, messe deficiente, tum f. 27.
“quia tanta est multitudo pauperum, quorum mortem videre
“pro defectu alimonie non possunt, tum quia nullus potest
“nisi unicum beneficium obtinere; non sunt ad contributionem
“compellendi.

“Item, licet esset bonum contribuere, omitti debet propter
“scandalum suscitatum contra ecclesiam Romanam, quia
“dicitur quod publice alias factæ fuerunt hujusmodi exactiones

A.D. 1244. “ et extorsiones, et clerici depauperati, et statim, exacta Matt. Par.
 Answers of “ pecunia, colluserunt Papa et Imperator; et similiter modo p. 535.
 the English “ timetur. Unde cum dicit canon, quod licet pro scandalo
 clergy to “ vitando peccatum mortale committi non debet, bonum tamen
 the Pope’s “ quandoque omitti debet ut scandalum vitetur. Item, binus
 demand for “ actus inducit consuetudinem, unde cum alias facta fuerit
 a contribu- “ contributio, si modo fieret, in consuetudinem verteretur.
 tion against “ Unde, etc.
 the emper-
 ror.

“ Item, si contribuerent contra Imperatorem, non solum
 “ cruciatum corporis sed mortis periculum per terram Impera-
 “ toris sedem Apostolicam et Terram Sanctam adeuntibus
 “ immineret. Unde, etc.

“ Item, exhæredatio principis Angliæ et magnatum terræ,
 “ considerata potestate Imperatoris, et debilitate et paupertate
 “ regni Angliæ, ex contributione hujusmodi immineret mani-
 “ festa. Unde, etc.

“ Item, cum rex Angliæ et magnates, tam jure hæreditario,
 “ quam bona et approbata consuetudine, habeant jus patronatus
 “ ecclesiarum in Anglia, et sint rectores ad eorum præsentationem
 “ instituti, nolunt, sicut nec debent nec possunt in
 “ aliquam contributionem consentire inconsultis patronis; quia
 “ sic posset ecclesiis suis præjudicium generari, cum eadem
 “ ecclesiæ per eosdem patronos terrarum ac reddituum per
 “ hoc specialiter collationibus ditatæ, ut rectores earum
 “ teneant hospitalitates, tam divitum quam pauperum, tam
 “ clericorum quam laicorum, secundum suas facultates, loco-
 “ rum exigente consuetudine, a quibus si procedat talis
 “ exactio, oportet cessare, et ita patroni jure suo et intentione
 “ hac causa donandi fraudati, et sic donata repetere, vel
 “ saltem alia quærant gravamina, vel ad minus multa alia
 “ beneficia nitentur subtrahere.

“ Item, cum istud petatur contra talem¹ qui fœdus iniit cum
 “ principe suo, nolunt sicut nec debent eo inconsulto con-
 “ tribuere.

“ Item, quod nuper alias præstiterunt contributionem in casu
 “ consimili, et promissum esset præbentibus, auctoritate istius
 “ ejusdem Papæ, quod de cætero non fieret hujusmodi exactio,
 “ de dicto gravamine adhuc sentientes se gravatos, nolunt
 “ sicut nec debent, etc., quia timent quod ex frequenti contri-
 “ butione in servilem trahantur consuetudinem vilius quam
 “ alterius nationis clerici; præcipue cum clerici Galliæ, sicut
 “ acceperunt, non consentiunt in hujusmodi contributione,
 “ quia non est manifestum vel notorium per illam contribu-
 “ tionem aliquod evidens emolumentum contigisse.

¹ A blank space in MS.

Matt. Par.
p. 536.

“ Item, cum omnes vel fere omnes voto crucis sint astricti, A.D. 1244.
“ ad quæ vota per se vel per alios solvenda admonitionem Answers of
“ papalem receperunt, cum hoc et contributionem simul et the clergy
“ semel facere non sufficiunt, nec volunt, etc. to the
“ Item, cum iidem privilegio cruce signatorum tam genera- Pope's de-
“ liter sint muniti, quibus fructus et obventiones reddituum mand.
“ suorum sibi integre triennio conceduntur, non debent, etc.”

MCCXLV. Innocentius quartus Papa celebravit con- Council of
cilium apud Lugdunum, in quo canonizavit sanctum Lyons.
Edmundum Cantuariensem archiepiscopum; et dam- Deposition
navit et deposuit Fredericum Romanorum imperatorem of Frede-
ob causas magnas et multiplices. rick II.

Magister Rogerus de Weseham, decanus Lincolnien- f. 27 b.
sis, ad concilium Lugduni consecratur episcopus
Coventriæ et Lichfeld a domino Papa Innocentio
quarto.

Ludovicus rex Franciæ et regina uxor sua, cum S. Louis
tribus fratribus suis comitibus ¹ ejusdem videlicet regis, sets out
et populo innumerabili cruce signato, accepta benedic- for the
tione apud Lugdunum a domino Papa, profecti sunt in crusade.
terram sanctam Jerusalem.

Henricus rex aggressus est Walliam, scilicet Ganneu.

*Ista capitula sunt statuta in Concilio apud Lugdunum pro cruce
signatis et signandis.*

Matt. Par.
p. 672.

Afflicti corde pro deplorandis Terræ Sanctæ periculis, sed Decrees of
pro illis præcipue quæ constitutis in ipsa fidelibus noscuntur the Council
accidisse, ad liberandum ipsam Deo propitio de impiorum of Lyons
manibus, totis affectibus aspiramus, diffinientes sacro appro- for the
bante concilio, ut ita cruce signati se præparent, quod oppor- crusaders.
tuno tempore universis insinuando fidelibus per prædicatores
et nuncios nostros speciales, omnes qui disposuerunt trans-
fretare, in locis idoneis ad hoc convenient deputatis, de
quibus in ejusdem terræ subsidium cum divina et apostolica
benedictione procedant.

Sacerdotes autem et alii clerici qui fuerint in exercitu
Christiano, tam subditi quam prælati, orationi et exhortationi
diligenter insistant, docentes eos verbo pariter et exemplo, ut

¹ i.e., Robert, count d'Artois, Alphonse, duke of Poitiers, and Charles,
duke of Anjou.

A.D. 1245. *timorem et amorem Domini semper habeant ante oculos, ne Matt. Par.*
Decrees of quid dicant aut faciant quod æterni Regis majestatem offendat. p. 672.
the Council Et si aliquando in peccatum lapsi fuerint, per veram pœnitentiam
of Lyons tiam mox resurgant, gerentes humilitatem cordis et corporis,
for the Cru- et tam in victu quam vestitu mediocritatem servantes,
saders. dissensiones et æmulationes omnino vitando, rancore ac livore

a se penitus relegatis, ut spiritualibus et materialibus armis muniti, adversus hostes fidei securius præliantur, non de sua præsumentes potentia, sed de divina virtute sperantes.

Nobiles quidem et potentes exercitus, ac omnes divitiis abundantes, piis prælatorum monitis inducantur, ut intuitu Crucifixi pro quo crucis signaculum assumpserunt, ab expensis inutilibus et superfluis, sed ab illis præcipue quæ fiunt in commensationibus et conviviis, abstinentes, eas convertant in personarum illarum subsidium, per quas Dei negotium valeat prosperari, et eis propter hoc juxta prælatorum ipsorum providentiam peccatorum suorum indulgentia tribuatur.

Prædictis autem clericis indulgemus, ut beneficia sua integre percipiant per triennium, ac si essent in ecclesiis residentes; et si necesse fuerit, ea per idem tempus pignori valeant obligare.

Ne igitur hoc sanctum propositum impediri vel retardari contingat, universis ecclesiarum prælatis districte præcipimus, ut singuli per loca sua illos qui signum crucis deposuerunt, resumere, et tam ipsos quam alios cruce signatos et quos adhuc signari contigerit, ad reddendum Domino vota sua diligenter moneant ac inducant; et si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, et interdicti sententias in terras ipsorum, omni tergiversatione cessante, compellant.

Adhuc, ne quid in negotio Jesu Christi de contingentibus omittatur, volumus et mandamus ut patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, abbates, et alii qui curam obtinent animarum, studiose proponant commissis sibi populis verbum crucis, obsecrantes per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, unum solum verum æternum Deum, reges, duces, principes, marchiones, comites, et barones, aliosque magnates, necnon communia civitatum, villarum, et oppidorum, ut qui personaliter non accesserint in subsidium Terræ Sanctæ, competentem conferant numerum bellatorum cum expensis ad triennium necessariis, secundum proprias facultates, in remissionem suorum peccaminum, prout in generalibus literis, quas pridem per orbem terræ misimus, sit expressum, et ad majorem cautelam inferius exprimetur.

f. 28.

Hujus igitur remissionis volumus esse participes non solum eos qui ad hoc naves proprias exhibebunt, sed etiam illos qui propter hoc opus naves studuerint fabricare; renuentibus

Matt. Par. autem, si qui forte tam ingrati fuerint Domino Deo nostro, ex A.D. 1245.
p. 673.

parte apostolica firmiter protestemur, ut se sciant super hoc Decrees of
nobis in novissimo districti examinis die coram tremendo the Council
Judice responsuros. Prius tamen considerantes, qua scientia of Lyons
quave securitate comparere poterunt coram Dei Filio unigenito for the Cru-
Jesu Christo, Cui omnia dedit Pater in manus, si Ei pro saders.
peccatoribus Crucifixo servire renuerint in hoc negotio, quasi
proprie sibi proprio, Cujus munere vivunt, Cujus beneficio
sustentantur, quinetiam Cujus sanguine sunt redempti.

Cæterum ex communi concilii approbatione statuimus, ut omnes omnino clerici, tam subditi quam prælati, vicesimam ecclesiasticorum proventuum usque ad triennium integre conferant in subsidium Terræ Sanctæ, per manus eorum qui ad hoc apostolica fuerint providentia ordinati: quibusdam tamen religiosis exceptis, ab hac præstatione merito eximendis, illisque similiter qui assumpto vel assumendo crucis signaculo sunt personaliter profecturi. Nos autem et fratres nostri, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, plenarie decimam persolvemus; sciantque omnes [se] ad hoc fideliter observandum per excommunicationis sententiam obligatos; itaque illi qui super hoc scienter fraudem commiserint, sententiam excommunicationis incurrant.

Sane quia iudicio¹ cælesti[s] Imperatoris obsequiis inhærentes speciali decet prærogativa gaudere, cruce signati a collectis vel talliis aliisque gravaminibus sint immunes, quorum personas et bona post crucem assumptam sub beati Petri protectione et nostra suscipimus, statuantes ut sub archiepiscoporum et episcoporum ac omnium prælatorum Ecclesiæ Dei defensione consistent, propriis nihilominus protectoribus ad hoc specialiter deputandis; ita ut donec de ipsorum reditu vel obitu certissime cognoscatur, integra maneant et quieta; et si quisquam contra præsumpserit, per censuram ecclesiasticam compescatur.

Si qui vero proficiscentium illuc ad præstandas usuras juramento teneantur astricti, creditores eorum ut remittant eis præstitum juramentum, et ab usurarum executione desistant, eadem præcipimus districtione compelli. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus. Judæos² vero ad remittendas usuras per sæcularem compelli præcipimus potestatem; et donec illas remiserint ab universis Christi fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino communio³ denegetur. His vero qui Judæis debita solvere

¹ M.P. inserts *justo*.

² *Judæos*] *judices*, MS.

³ *communio*] non, MS.

A.D. 1245. nequeunt in præsentī, sic principes sæculares utili dilatione pro- Matt. Par.
 Decrees of videant, quod post iter arreptum usque quo de ipsorum reditu P. 674.
 the Council vel obitu certissime cognoscatur, usurarum incommoda non in-
 of Lyons curret, compulsis Judæis proventus pignorum, quos interim ipsi
 for the perceperint, in sortem expensis deductis necessariis computare;
 Crusaders. cum hujusmodi beneficium non multum videatur habere dis-
 pendii, quia solutionem sic prorogat quod debitum non absorbet.

Porro ecclesiarum prælati qui in exhibenda justitia cruce signatis et eorum familiis negligentes extiterint, sciant se graviter puniendos.

f. 28 b. Cæterum quia cursarii et piratæ sæpius impediunt subsidium Terræ Sanctæ, capiendo et spoliando transeuntes ad illam, et redeuntes ab ipsa; nos eos et principales adjutores et fautores eorum, excommunicationis vinculo innodamus; sub interminatione anathematis inhibentes, nequis cum eis scienter communicet in aliquo emptionis vel venditionis contractu, et injungentes rectoribus civitatum et locorum suorum, ut eos ab hac iniquitate revocent et compescant; alioquin quia nolle perturbare perversos, nihil est aliud quam fovere, nec caret scrupulo societatis occultæ [qui] manifesto facinori¹ desinit obviare; in personas et terras eorum per ecclesiarum prælatos severitatem ecclesiasticam volumus et præcipimus exerceri.

Excommunicamus præterea et anathematizamus illos falsos et impios Christianos, qui contra ipsum Christum et populum Christianum Saracenis arma, ferrum, et ligamina deferunt galearum; eos etiam qui galeas eis vendunt vel naves, quique in piraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel in machinis quibuscumque aliis aliquod eis impendunt consilium vel auxilium in dispendium Terræ Sanctæ; ipsosque rerum suarum privatione mulctari, et capientium servos fore censemus excommunicatos;² præcipientes ut per omnes urbes maritimas diebus Dominicis et festivis hujusmodi sententia publice innovetur, et talibus gremium non aperiatur ecclesiæ; nisi totum quod de commercio tam damnato perceperint, et tantundem de suo, in subsidium prædictæ terræ transmiserunt, ut æquo judicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint, sic alias reatus talium castigetur, quod in pœna ipsorum aliis interdicatur audacia similia præsumendi.

Prohibemus insuper omnibus Christianis et sub anathemate interdicimus, ne in terras Saracenorum qui partes Orientales inhabitant, usque ad quadriennium transmittant aut transvehant naves suas, ut per hoc volentibus transfretare in subsidium

¹ scrupulo . . . facinori] scrup. |
 so. oc. ma. fa., MS.

² excommunicatos] Not in M.P.

Matt. Par. p. 674. Terræ Sanctæ major navigii copia præparetur, et Saracenis prædictis subtrahatur auxilium quod eis consuevit ex hoc non modicum provenire. A.D. 1245.
Decrees of
the Council
of Lyons
for the
Crusaders.

Licet autem torneamenta sint in diversis conciliis sub certa pœna generaliter interdicta, quia tamen hoc tempore crucis negotium per ea plurimum impeditur; nos illa sub pœna excommunicationis firmiter prohibemus usque ad triennium exerceri.

Quia vero ad hoc negotium exequendum est permaxime necessarium, ut principes et populi Christiani ad invicem pacem observent, sancta universali synodo suadente, statuimus, ut saltem per quadriennium in toto orbe Christiano pax generaliter observetur, ita quod per ecclesiarum prælatos, discordantes reducantur ad plenam pacem, aut firmam treugam inviolabiliter observandam, et qui adquiescere forte contempserit, per excommunicationem in personas, et interdictum in terras, arctissime compellantur, nisi tanta fuerit injuriatorum malitia quod ipsi tali non debeant pace gaudere. Quod si forte censuram ecclesiasticam vilipenderit, poterunt non immerito formidare, ut per auctoritatem Ecclesiæ contra eos, tanquam perturbatores negotii Crucifixi, sæcularis potentia inducatur.

Nos ergo de omnipotentis Dei misericordia, et beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, ex illa quam nobis licet indignis Deus ligandi atque solvendi contulit potestatem, omnibus qui laborem istum in propriis personis subierint et expensis, plenam suorum peccaminum de quibus veraciter fuerint corde contriti et ore confessi, veniam indulgemus, et in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem qui non in propriis personis illuc accesserint, sed in suis duntaxat expensis juxta facultatem et qualitatem suam f. 29. viros idoneos destinaverint, et illis similiter qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remissionis volumus et concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii et devotionis affectum, omnes qui ad subventionem illius terræ de bonis suis congrue ministrabunt, aut circa prædicta consilium et auxilium impenderint opportunum. Omnibus etiam pie proficiscentibus in hoc opere, sancta et universalis synodus orationum et beneficiorum suorum suffragium impertitur, ut eis digne proficiat ad salutem. Amen.

Examinatio facta de Tartaris apud Lugdunum per dominum Papam.

Inter cæteros mundi prælatos venit ad concilium apud Lugdunum archiepiscopus Ruthenus, nomine The arch-
bishop of
Russia at

A.D. 1245. Petrus, qui, prout quidam asserebant de concilio ve-
 the council nientes, neque Latinam neque Græcam neque Hebrai-
 of Lyons. cam novit linguam, et tamen per interpretem peroptime
 coram domino Papa exposuit evangelium. Ipse etiam
 seorsum vocatus cum domino Papa ceterisque prælatis
 in divinis, sacris vestibus indutus, sed non eo modo
 quo ipsi, divinatorum assistebat celebrationi.

Examinatio de Tartaris.

Account of Requisitus Petrus archiepiscopus de Russia super
 the Tartars factis Tartarorum ;
 by Peter, archbishop
 of Russia.

De Tartaris.

Primo de origine, secundo de modo credendi, tertio
 de ritu colendi, quarto de forma vivendi, quinto de
 fortitudine, sexto de multitudine, septimo de intentione,
 octavo de observantia fœderis, nono de nunciorum
 receptione ;

Respondit sic :

Origin of Primo de ipsorum origine dicit,
 the Tartars. Quod reliquæ Madianitarum fugientes a facie
 Gedeonis usque ad remotas partes Orientis, receperunt
 se in quodam deserto quod dicitur Ethreu : illi autem
 habebant xii. duces, quorum major dicebatur Tatarkan,
 a quo Tartari dicti sunt ; ab illo autem descendit
 Cliyream, qui habuit tres filios, nomen primogeniti
 Thessirican, nomen secundi Curthican, nomen tertii
 Bathatarcan. Qui quamvis essent montibus eminen-
 tissimis et quasi immeabilibus circumdati, provocati
 tamen a Curceuza nepote ¹ Salbatin domini cujusdam
 magnæ civitatis quæ vocatur Ornac, exierunt, pater
 scilicet et tres ejus filii, cum magna multitudine arma-
 torum ; et interfecto Salbatin, et Ornac civitate ejus
 occupata, Curceuzam nepotem ejus per multas provin-

¹ nepote] nepte, MS.

cias insecuti sunt. Provincias vero ipsum recipientes A.D. 1245.
 devastaverunt; inter quas pro magna parte devastata Origin of
 est Russia. Jam sunt xxvi. anni elapsi. Mortuo vero the Tartars.
 patre, tres fratres ab invicem sunt divisi. Tessirican
 autem ivit contra Babylonios, Curthican contra Thur-
 cos, Bathatarean remansit Ornachi, et misit principes
 suos contra Russiam, Poloniam, et Hungariam, et alia
 multa regna. Qui quidem tres cum suis exercitibus
 modo circa partes intimas Syriæ sunt conjuncti, et
 jam ut dixerunt, transierunt circiter xxxiv. anni ex
 quo exierunt de deserto Ethreu.

De modo credendi respondit,

Quod unum dominatorem mundi credunt; unde Their
 cum legationem emitterent ad Ruthenos, mandaverunt creed.
 in hæc verba: "Deus et filius ejus in cælis, Chyrean
 " in terris."

De forma vivendi respondit,

Quod carnes comedunt jumentinas, caninas, ac alias Their mode
 quascumque, humanas etiam in necessitate, non crudas of life.
 tamen, sed coctas. Aquam bibunt et lac. Graviter
 puniunt scelera, scilicet fornicationes, furta, adulteria,
 homicidia, ultimo supplicio. Uxores habent unam vel
 plures. Ad convictum familiarem, vel ad negotiorum f. 29 b.
 tractatus, vel ad consiliorum secreta, alias nationes non
 admittunt. Seorsum ab omnibus aliis divisi castra-
 metantur; quibus si quis alienorum irrepserit, confes-
 tim trucidatur.

De ritu colendi respondit,

Quod quolibet mane manus ad cælum levant. Their
 Comedentes, primum moysellum in aera faciunt. worship.
 Bibentes, prius partem in terram fundunt, in venera-
 tione Creatoris, et dicunt se habere Sanctum Johannem
 ductorem. In novilunio multum gaudent.

A.D. 1245.

Fortitude
of the
Tartars.*De fortitudine respondit.*

Quod fortiores et agiliores nobis sunt. Mulieres more masculorum equitant, militant, et sagittant. Arma habent de corio multiplici et vix penetrabilia, ad muniendum. Arma habent ferrea ad impetendum. Machinas habent multiplices, et recte jacentes. Sub divo jacent, de intemperie temporum quasi non curantes.

Their num-
bers.

De multitudine, non dedit certum responsum; tamen dixit, quod quasi de omnibus nationibus et sectis universis sunt illis populi multi aggregati.

*De intentione respondit,*Their
object.

Quod intendunt totum mundum sibi subjugare, et quod insinuatum est divinitus, quod debent totum mundum per xl. annos uno minus vexare: asserentes quod sicut olim animadversio divina purgavit mundum per diluvium, sic in præsentī ipsorum depopulatione purgabit ipsum mundum per vastationem gladii. Item credunt se habituros durum congressum cum Romanis et aliis Latinis, et est eis ambiguum utrum vincant vel vincantur; quod si vincant, debent dominari toti orbi.

*De observantia fœderis respondit,*Their ob-
servance
of treaties.

Quod satis observant fœdera illis qui se sponte illis tradunt, accipientes ab eis bellatores, artifices ad varias servitutes, nullatenus eis parcentes qui eorum insultus expectant.

*De nunciorum receptione respondit,*Their re-
ception of
ambassa-
dors,
and man-
ner of
crossing
rivers and
seas.

Quod benigne eos admittunt, expediunt, et remittunt.

In fine requisitus de transmeatione fluminum et marium, dixit;

Quod flumina transeunt in equis, et quod in tribus locis parant navigia super mare.

Dixit etiam quod quidam de Tartaris, nomine Kalalid, gener Chyrcean, exulatus est in Russia, quia deprehensus fuit dixisse mendacium. Cui quidem ob gratiam uxoris suæ paritum est ne occideretur.

Super factis Tartarorum eum plenius non instruxit.

De libertate capellarum domini regis.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., universis Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem. Noverit universitas vestra, quod nuncii nostri quos nuper pro negotiis nostris et regni nostri ad generale concilium apud Lugdunum celebratum destinavimus, inter plura privilegia nobis et regno nostro a domino Papa Innocentio concessa, unum nobis de immunitatibus, exemptionibus, et libertatibus capellarum nostrarum detulerunt, in hæc verba: ‘Innocentius episcopus, servus, etc., carissimo in Christo filio Henrico regi Anglorum illustri, salutem et Apostolicam benedictionem. Tanto libentius celsitudinis tuæ precibus benignum impertimur assensum, quanto inter reges et principes Christianos te specialius in Domino reputamus dilectum et devotum. Tuis itaque supplicationibus inclinati, districtius inhibemus, ne aliquis ordinarius, aut etiam delegatus, vel etiam subdelegatus, in capellas regias et oratoria earundem, ecclesiæ Romanæ immediate subjecta, seu canonicos vel servientes eorundem, contra tenorem privilegiorum aut indulgentiarum Apostolicæ sedis, excommunicationis vel interdicti sententiam [audeat] promulgare, seu aliquod ipsis onus imponere, quod aliis exemptis ecclesiis non consuevit imponi, absque mandato sedis Apostolicæ speciali, quod expressam faciat de inhibitione hujusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Apostolorum Petri et Pauli se noverit incursum. Datum Lugduni xii. kal. Augusti, pontificatus nostri anno [tertio].’

“ Volentes igitur privilegium illud in perpetua firmitate manere, vobis universis et singulis mandamus, quatenus illud inviolabiliter observetis et observari faciatis; et ne aliquis contra prædictum privilegium aliquid audeat attemptare, sedem Apostolicam appellamus. Teste meipso apud Westmonasterium xx. die Martii, anno regni nostri xxx.”

“ Innocentius episcopus, etc., venerabili fratri Coventriæ et Lichfeld episcopo, salutem et Apostolicam benedictionem.

A.D. 1245. “Mente solliciti semper existimus, ut sic honorem et gratiam
 Letter of “personis quancumque sublimibus conferamus, quod nullus
 Innocent “ex hoc sibi præjudicium fieri, aut jacturam intelligat
 IV. to the “generari. Sane obtentu in Christo carissimi filii nostri
 bishop of “Henrici illustris regis Angliæ, pridem per Apostolicas literas
 Lichfield “inhibuisse dicimur, quod nullus ordinarius, aut delegatus
 and Coven- “vel subdelegatus ab ipso, sine speciali mandato sedis
 try against “Apostolicæ expressam faciente de inhibitione hujusmodi
 certain “mentionem, in capellas et oratoria regis, ejusdem ecclesiæ
 rectors who “Romanæ immediate subjecta, aut in canonicos vel servientes
 have “illorum, contra indulta privilegiorum prædictæ sedis, ex-
 abused the “communicationis vel interdicti sententiam audeat promulgare,
 above pri- “aut aliquod ipsis onus imponere, quod aliis exemptis
 vilege. “ecclesiis non consuevit imponi: propter hoc siquidem
 “Sanctæ Mariæ de Stafford, beatæ Mariæ de Salopesberia,
 “Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Bruges, de Tetenhale, et
 “quarundam aliarum ecclesiarum parochialium, seu capellarum
 “ad illas spectantium rectores et canonici Coventriensis et
 “Lichfeldensis diocesis, eas capellas esse regias asserentes,
 “in quibus prædecessores tui, ac locorum archidiaconi, qui
 “fuere pro tempore, celebrare synodos, ac alia jura episcopalia
 “et archidiaconalia exercere, necnon de causis omnibus
 “servitorum et ministrorum ac parochianorum earundem
 “ecclesiarum seu capellarum ad ecclesiasticam jurisdictionem
 “spectantibus cognoscere consueverunt libere ab antiquo, se
 “jurisdictioni tuæ temere subducere molientes, tibi de præ-
 “fatis respondere juribus, ac obedire in aliis, ut tenentur,
 “denegant minus rite, cognitionem causarum ipsarum sibi
 “nequiter usurpantes, et committentes easdem ipsorum
 “clericis terminandas, in tuum grave præjudicium et ecclesiæ
 “tuæ non modicum detrimentum. Cum itaque nostræ in-
 “tentionis non fuerit, nec existat, quod prætextu inhibitionis
 “hujusmodi, deberet in aliquo tuis juribus derogari, frater-
 “nitati tuæ præsentium auctoritate concedimus, ut circa
 “præfatos rectores et canonicos, quod tibi super præmissis
 “intendant omnimode ut tenentur, non obstante inhibitione
 “ipsa, libere, appellatione remota, officii tui debitum exequaris,
 “contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione
 “postposita, compescendo. Datum Lugduni iv. idus Augusti,
 “pontificatus nostri anno [].

Demand of “MCCXLVI. Isto anno misit dominus Papa Innocen-
 Innocent “tius quartus diversas literas in Angliam, ex quibus
 IV. for a “articuli colliguntur et extrahuntur subsequentes.

moiety of “Ex primo rescripto domini Papæ colligitur, quod
 ecclesiasti-

Papa exigit medietatem omnium proventuum eccle- A.D. 1246.
siasticorum per triennium, a tempore concilii Lugduni, ^{cal profits}
quarundam personarum, et quarundam vicesimam ^{for three} et
quarundam tertiam partem. Datum Lugduni ii. kal.
Maii, pontificatus Innocentii Papæ anno tertio.

Ex secundo colligitur, quod Papa exigit medietatem f. 30 l.
omnium tam dignitatum et personarum, quam præ-
bendarum ecclesiarum, aliorumque beneficiorum eccle-
siasticorum, personarum illarum quæ in ipsis per sex
menses ad minus residentiam non faciunt personalem,
sive unum habeant beneficium sive plura, exceptis illis
qui morantur in obsequiis Papæ, et fratrum suorum,
vel prælatorum suorum, sive in peregrinatione, vel
scholis, et exceptis quibusdam aliis qui non exprimun-
tur in rescripto illo.

Colligitur etiam ex eodem rescripto, quod medietas
omnium beneficiorum clericorum, qui propter absentiam
suam ab ecclesiis suis nullos vel paucos proventus
percipiunt ex consuetudine ecclesiarum, sed illi pro-
ventus converti solent in usus residentium, sive eccle-
siarum, vel capitulorum, aut canonicorum, assignetur
per triennium in subsidium imperii, non obstantibus
aliquibus, etc. Datum sicut superius.

Ex tertio colligitur, quod si capitula vel personæ
aliquæ consueverunt de statuto vel consuetudine per-
cipere aliquid usque ad annum vel amplius de beneficiis
vacantibus, medietas talium proventuum assignetur in
subsidium imperii, etiamsi huiusmodi beneficia aliis
personis conferri contingat. Et Papa vult quod hoc
extendatur ad Templarios, Hospitalarios, Cystercienses,
et alios religiosos, non obstantibus, etc. Datum anno
prædicto.

Ex quarto colligitur, quod omnes publice denun-
cientur excommunicati qui in fraudem hujus constitu-
tionis scholas vel peregrinationes adierint, vel subierint
obsequia prælatorum, vel officium huiusmodi procura-
tionis, vel in hoc scienter fraudem fecerint; et potes-

A.D. 1246. tatem absolvendi tales episcopo Londoniensi commisit.

Demands of the Pope. Datum sicut primum.

Quintum rescriptum est ipsa constitutio in qua exprimuntur personæ exceptæ in primo rescripto, et adiecit de illis exceptis, illos qui ecclesiarum suarum negotia procurant de mandato prælatorum suorum, et cruce signatos, et signandos, in subsidium Terræ Sanctæ vel imperii. Et si qui omnium exceptorum, præter cruce signatos et cruce signandos, procuratores, seu proficiscentes, habeant centum marcas in redditibus, solvant vicesimam; et qui habent ultra centum, solvant tertiam illius residui, et nihilominus vicesimam illarum centum. Et qui fraudem super hoc fecerint, etc.

Et adiecit quod eadem venia peccaminum, et idem privilegium, et eadem immunitas conceditur omnibus imperio Romano subvenientibus, quæ Terræ Sanctæ indulgentur. Datum ut prius.

Convocatis isto anno ad parliamentum apud Westmonasterium totius Angliæ magnatibus cum clero, provisæ fuerunt ibidem responsiones et objectiones cum literis eorum specialibus contra præscripta gravamina per nuncios speciales summo Pontifici destinandæ.

Litteræ ex parte cleri, cum objectionibus.

Letter from the English clergy to Pope Innocent IV. on this demand.	.. Summo Pontifici, clerus Angliæ pedum oscula, etc. Divinæ Matt. Par. P. 700. .. providentia Majestatis in numero, pondere, et mensura dispositus, P. 700. .. nens universa, Ecclesiæ suæ sic jecit in petra solida fundamentum, ut super structuram stabilis fundamenti cæmento sanguinis Filii Sui fortius solidati facilius et felicius surgeret paries erigendus. Ecclesia quidem universalis, quæ a sanguine Christi, qui plus clamat veniam quam vindictam, sic suo Sponso disponente, sub uno patre regitur ac pastore, sicut arca in cataclysmo regebatur, in cubito consummata. Sane Christus, Dei virtus et sapientia, Ecclesiam universalem tanquam sponsam unicam sibi copulavit, quia una est columba sua, electa sua, quæ licet in particulari sit divisa, non tamen esse debet a cultu divino discrepans vel diversa. Ecclesia quidem Anglicana se semper Sponso suo, qui cum ea contraxit in utero virginali, absque macula sive ruga,

Matt. Par. p. 700. " incessanter exhibuit gloriosam. *De civitate enim Dei*, scilicet A.D. 1246.
 " ecclesia Anglicana, usque ad tempora novissima, *dicta sunt* Letter of
 " *gloriosa*, quæ sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ membrum spe- the English
 " ciale, mons Libani, decor Carmeli et Saron, in divinis clergy to
 " obsequiis frequens ac sollicita, cum candore munditiæ Innocent
 " tanquam aquam¹ effundens, puras ad Deum levat manus, the papal
 " orationis thura² ad consistorium Trinitatis jugiter dirigendo. exactions.
 " Licet autem divinis obsequiis sit intenta, non modicum
 " condolet, tristatur, et turbatur propter exactiones, oppressio-
 " nes, et tribulationes multimodas, quæ invenerunt eam nimis.
 " Quia, ut ex assertione magnatum et clamore populi accepi-
 " mus, ventus irruens a deserto quatuor ipsius angulos,
 " tanquam domum Job, impulit vehementer et concussit.
 " Unde ipsa plausum in planctum, et lætitiā commutavit in
 " lamentum, quia anima ejus in amaritudine est, nisi per
 " vestræ gratiā majestatis caput ejus jam demissum subli-
 " mius elevetur. Ad vos igitur, pater reverende, tanquam
 " ad columnam quam fixit Deus, non homo, ecclesia Anglicana
 " recurrit, confidenter sperans in Domino qui facit bonitatem,
 " quod contra oppressiones ipsius salubrem adhibebitis medi-
 " cinam, et per justitiā, quæ de cælo prospexit, mediante
 " Dei et hominis unione, jus suum unicuique tribuetis,³ et in
 " sua justitia conservabitis universos. Cum igitur simus
 " sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ filii fideles ac devoti, ut jaculā
 " prævisa minus lædant, præmissa sedi Apostolicæ duximus
 " intimanda, videntes eidem multiplex periculum imminere,
 " et nisi in multis a vobis contingat remedium adhiberi,
 " timendum est ne tumultus fiat in populo, scandalum oriatur,
 " et schisma multipliciter generetur. Commovetur enim
 " populus contra regem, ab ipsius fidelitate recedere pro-
 " ponentes, nisi contra morbos imminentes per potentiam
 " regiam citius occurratur. Asserunt enim proceres et mag-
 " nates, quod si ecclesiæ collatæ monasteriis ab eisdem,
 " clericis Italicis conferantur, ipsas ecclesias et alia beneficia
 " in proprietatem suam juste possunt revocare: quia ex eis
 " fructus provenientes ad usus pauperum et peregrinorum
 " debent de jure deputari, cum hoc fuisset intentio conferen-
 " tium, et causa conferendi. Provideat ergo sanctitas vestra,
 " ut regnum et sacerdotium nullatenus sint divisa: quia si
 " ecclesia Anglicana, quæ quondam fuit posita in superbiam
 " sæculorum, secundum verbum propheticum, quasi terra
 " gigantum, detrahatur in ruinam, inter regnum et sacerdo-

¹ M.P. inserts *cor*.² *thura*] *thara*, MS.³ *tribuetis*] *tribuens*, MS.

A.D. 1246. " tium divisione facta, gemat *tam populus quam sacerdos*, et Matt. Par.
 " ex hoc strages multorum posset subsequi sine mora. De p. 700.
 " injuriis autem de quibus procures et magnates conqueruntur,
 " per latores præsentium poteritis edoceri, ut correctione
 " subsequente mœror eorum in gaudium convertatur. Sancti-
 " tatem vestram Ecclesiæ suæ conservet Altissimus per tempora
 " longiora.

Objectiones et responsiones ex parte cleri.

The objec- tions of the clergy to the papal exac- tions deter- mined on at the council of Lyons. f. 31 b. Canons of cathedrals will not be able to reside if so much of their in- come is taken away. Themonas- teries will be reduced either to beggary or giving up their hospi- tality.	" Si nota esset conditio et status regni Anglicani domino Id. p. 716. " Papæ et ejus fratribus tempore concilii, nunquam ad statuta " illa promulganda aliqua ratione processisset. Et si essent " ei exposita pericula et incommoda, quæ occasione hujus " statuti imminere possent ecclesiæ Anglicanæ, ad hæc sta- " tuendum nullatenus moveretur. In ecclesiis enim cathedra- " libus ita obtentum est et observatum, quod per canonicos " in eisdem residentes, quorum in quibusdam ecclesiis modica " est portio de proventibus ecclesiasticorum beneficiorum quæ¹ " in diversis locis obtinent, minores clericos exhibent, et alios " ecclesiæ ministros; quorum portionem si contingat usque " ad medietatem defalcari, peribit obsequium ecclesiæ, " canonicis non valentibus ipsos exhibere, cum ipsi canonici, " tanta portione defalcata, in ecclesiis cathedralibus residere " non valeant. Et si in eisdem duxerint residendum, de " medietate beneficiorum exteriorum nec seipsos aut etiam " alios poterunt sustentare. Et maxime cum dominus Papa " medietatem portionis absentium in usus terræ Romanæ " intendat applicare, computata portione non residentis ac si " et ipse resideret; nec etiam deductis oneribus² aut expensis, " quas circa collectionem fructuum, et alia multa fieri con- " tingit; quibus non deductis vix quarta pars penes canonicos " remanebit. " Item, cum loca religiosa per regnum Angliæ constituta, in " proventibus de ecclesiis parochialibus sint fundata, et vix in " præsentī ipsis sufficiant beneficia cum aliis possessionibus " sic collata; si illorum beneficiorum medietas ipsis subtra- " hatur, compelletur una medietas mendicare, aut contingeret " hospitalitatem subtrahi, aut utrumque in aliquibus locis fieri, " quod³ sine scandalo et animarum periculo fieri non posset; " cum aliquos ex ipsis per orbem contingeret evagari, et ejus- " dem evagationis prætextu in peccatum⁴ multiplex intendere,⁵

¹ MS. inserts *que*.

² *oneribus*] omnibus, MS.

³ *quod*] quia, MS.

⁴ *in peccatum*] inpuratum, MS.

⁵ *intendere*] incidere, M.P.

Matt. Par. p. 716. “ non observata sanctorum patrum regula, ad quam ex voto A.D. 1246. “ tenentur astricti.

“ Item, cum in regno Angliæ hætenus sit obtentum et de The rectors
 “ consuetudine observatum, ut rectores ecclesiarum parochia- of parish
 “ lium huc usque valde hospitales extiterint, parochianis ad churches
 “ inopiam vergentibus alimenta præbere consueverunt, et eo will be
 “ prætextu non solum summo Creatori placere conati sunt, sed forced to
 “ etiam laicis quibuscumque quibus clerici oppido infesti esse give up
 “ consueverunt; deducta medietate beneficiorum, necesse habe- their hospi-
 “ bunt hospitalitatem subtrahere, et consueta pietatis officia tality, and
 “ denegare; quibus subtractis incurrent odium subditorum, the poorer
 “ amittent gratiam transeuntium et vicinorum, subtrahentur ones their
 “ rectoribus ecclesiarum jura, nec ipsis prætextu paupertatis services.
 “ ea defendere valentibus, ab ipsis laicis penitus opprimuntur,
 “ in universalis Ecclesiæ scandalum et jacturam. Quidam vero
 “ ex eis, cum habeant beneficia quæ ad residentiam sex
 “ mensium non sufficiant, et vix aliunde victualia quærant; si
 “ resecetur illorum beneficiorum medietas, compellentur men-
 “ dicare, continget in eorundem ecclesiis obsequia divina
 “ cessare; quibus cessantibus earundem parochiarum et deci-
 “ marum vel proventuum solutiones cessabunt, nec erit qui
 “ ecclesiæ jura præ inopia prosequatur; vilesceat ecclesiæ
 “ dignitas, clericorum cætus erit in contemptum, cessabunt
 “ prædicationes, animarum cura omittetur, fides exinde peri-
 “ clitabitur, populo contemnente prælatorum doctrinam et
 “ correctionem.

“ Item, cum de bonis ecclesiasticarum personarum pauperes, The poor
 “ quorum infinitus est numerus, per annum sustententur, et will lose
 “ multi generosi eorum consanguinei, et alii qui in eorum their alms,
 “ obsequiis commorantur, de bonis ipsorum victualia necnon and so will
 “ et stipendia recipiant; subducta medietate proventuum, either
 “ cessabunt eleemosynæ, licentia buntur familiæ; ad quod si starve or
 “ deveniatur, quod absit, pauperes fame peribunt, alii vero, take to
 “ cum fodere non valeant et mendicare erubescant, antequam robbery.
 “ fame pereant, necesse habebunt furtis, rapinis, et depræda-
 “ tionibus incumbere. Ex quibus multa sequentur homicidia,
 “ insurget tumultus populi, et de facili totius regni turbatio.

“ Item, cum multi sint clerici in regno Angliæ ære alieno Clerks in
 “ prægravati graviter, si non subducto ære alieno, et si non debt will
 “ subductis expensis quarum æstimatio sextam partem reddi- be utterly
 “ tuum continet,¹ quarum deductionem vix aliquis² solet ruined.
 “ impedire; si non deductis oneribus consistentibus in³ pen-

¹ continet] commanet, MS.

² M.P. inserts *casus*.

³ in] et, MS.

A.D. 1246. " sionibus prælatorum et procurationibus, et ecclesiarum et Matt. Par.
f. 32. " ornamentorum reparatione, proventuum medietas exsolvatur, p. 717.

" ipsis de residuo vivere non valentibus, compellentur egere;
" cum tamen in talibus personis haberi debeat ratio ne egeant.
" maxime ubi¹ immineat scandalum universalis Ecclesiæ.

The sum demanded from the clergy is so enormous that it is impossible to be paid. " Item, cum nuper nomine vicesimæ, sex milia marcarum
" domino Papæ sint soluta, habita ratione æstimationis vice-
" simæ ad æstimationem medietatis, summa petitæ pecuniæ
" sexaginta milium marcarum summam continere continget,
" unâ cum sexta parte reddituum quam in collectione fructuum
" refundere contingit, cum partem illam non deducat; et cum
" præter hæc a personis in primo mandato exceptis, ab his
" qui centum marcas in redditibus obtinent, vicesimam, et ab
" his qui ampliores habent redditus, partem tertiam habere
" nitatur; usque ad summam quater viginti milium marcarum
" de bonis clericorum per annum redigere oporteret; ad cujus
" quidem pecuniæ solutionem vix totum regnum Angliæ suffi-
" cere posset; quantum minus et cleri, cum eorum bona tan-
" tummodo in fructibus existent, qui licet venales annuatim
" exponi consueverunt, de eadem tamen pecunia multæ fiunt²
" emptiones, cum de manu ad manum pecunia proficisci con-
" tingat, et in regno remaneat? Ac si contingat de singulis
" venditionibus pecuniam deducere, et extra regnum deportare,
" deficerent emptores, nec contingeret in toto regno tantam
" pecuniæ summam invenire; quod³ in gravi necessitatis casu
" per experientiam alias est declaratum, videlicet cum nobilis
" memoriæ quondam Angliæ rex Ricardus in partibus remotis
" captus esset et detentus, ad ipsius liberationem centum⁴
" milia marcarum soluta fuerunt, ad quod solvendum regnum
" totum contribuerat, nec exsolvi poterat ad plenum, nisi ad
" hoc perficiendum cruces et calices ecclesiarum in solutum
" pro parte traderentur; quanto minus et nunc de bonis cleri
" tantum tanta pecuniæ summa redigi posset, cum ipsam
" contingeret infra triennium triplicare?

The church of England opposes it, and appeals to a general council. " Cum igitur huic exactioni contradicat ecclesia Anglicana
" per procuratores ad⁵ contradicendum destinatos, et maxime
" cum in concilio huic statuto solemniter contradictum fuerit;
" petunt procuratores ut hanc contradictionem communem
" domino Papæ insinuare velitis, pro statu Anglicanæ ecclesiæ
" præsentiam Domini nostri Jesu Christi appellantes, et concilii
" universalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi."

¹ ubi] nisi, MS.

² fiunt] fuerunt, MS.

³ quod] que, MS.

⁴ centum] sexaginta, M.P.

⁵ ad . . . fuerit] This sentence
is not in M.P.

Litteræ magnatum Angliæ cum suis rationibus domino Papæ A.D. 1246. dirigendæ.

Matt. Par. p. 700. Fœdera, i. p. 265 from this copy. " Sanctissimo patri in Christo carissimo I[nnocentio], Dei gratia universalis Ecclesiæ summo Pontifici, devoti filii R[icardus] comes Cornubiæ, S[imon] de Monte Forti comes Leycestriæ, W[illelmus] de Ferrariis comes Derbeia,¹ H[umfridus] de Boun comes Herford et Essexiæ, R[ogerus] de Bigot comes Norfok et Suffok, marescallus Angliæ, R[icardus]² comes Gloucestriæ et Herford, R[ogerus]³ comes de Wintonia, W[illelmus]⁴ comes Albemarliæ, H[ugo]⁵ comes Oxoniæ, et alii totius Angliæ barones, procures, et magnates, ac nobiles portuum maris habitatores, necnon et clerus, et populus, salutem et debitam tanto Pontifici in omnibus reverentiam. Sic mater Ecclesia filios suos tenetur confovere, ipsos sub alas suas congregando, ut filii sui non degenerent in obsequio matris suæ, sed pro matre, si necesse fuerit, manum suam mittant ad fortia, et arma et scutum assumentes, pro defensione sua cuilibet discrimini se opponant, de cujus uberibus lac sugunt consolationis, et ad ipsius dependent ubera pietatis. Mater enim filiorum uteri sui debet reminisci, ne si secus fiat, lactis pabulum subtrahendo videatur novercari. Pater etiam a filiis suam subtrahens pietatem non pater, sed victricus merito debet appellari, cum filios naturales, spurios reputat esse privignos. Idcirco, pater reverende, *currus Israel et auriga ejus*, ad asylum vestræ pietatis recurrimus confidenter, clamantes f. 32 b. post vos, implorantes etiam humiliter et devote, quatenus ob spem retributionis divinæ voces clamantium post vos dignemini misericorditer exaudire, et gravaminibus, injuriis, et oppressionibus regno Angliæ et domino nostro regi multipliciter impositis ac illatis, velitis salubre remedium adhibere. Alioquin necesse est ut veniant scandala, clamore populi tam dominum regem quam nos intolerabiliter impellente; quoniam nisi de gravaminibus domino regi et regno illatis, rex et regnum citius liberentur, oportebit nos ponere murum pro domo Domini, et libertate regni; quod quidem ob Apostolicæ sedis reverentiam hucusque facere distulimus, nec ultra reditum nunciorum nostrorum, qui propter hoc ad sedem Apostolicam mittuntur, dissimulare poterimus, quin regni Angliæ tam clero quam populo, qui talia nullatenus

¹ This name is not in M.P.

² Richard de Clare.

³ Roger de Quinci.

⁴ William de Fortibus.

⁵ Hugh de Vere.

- A.D. 1246. “ sustinebunt, pro viribus nostris subveniamus. Et nisi citius Matt. Par.
 “ prædicta per vos corrigantur, pro certo teneat vestra sanc- p. 701.
 “ titas, quod non immerito timeri potest, quod tam ecclesiæ
 “ Romanæ quam domino regi tale periculum imminet,
 “ quod eidem remedium, quod absit, de facili non poterit
 “ adhiberi.”

Gravamina summo Pontifici porrecta.

Grievances of the kingdom of England.	“ Regnum Angliæ gravatur, eo quod dominus Papa non est Id. p. 698. “ contentus illo subsidio quod vocatur denarius beati Petri, “ sed a toto clero Angliæ gravem extorquet contributionem, “ et adhuc graviora nititur extorquere; et hoc facit sine con- “ sensu domini regis et assensu, et contra antiquas consuetu- “ dines, libertates, et regni jura, et contra appellationem et “ contradictionem procuratorum regis et regni in generali “ concilio apud Lugdunum factam.
Extortions practised on the clergy. Churches given to Romans ignorant of English.	“ Item gravatur, eo quod patroni ecclesiarum ad eas cum “ vacaverint, clericos idoneos præsentare non possunt, prout “ dominus Papa eis concessit; sed conferuntur ecclesiæ “ Romanis qui penitus idioma regni ignorant, in periculum “ animarum, et extra regnum pecuniam asportant, illud ultra “ modum depauperando.
Provisions made by the Pope.	“ Item gravatur in provisionibus a domino Papa factis, in “ pensionibus exigendis, contra literarum suarum tenorem, in “ quibus continetur, quod ex omnibus retentionibus factis “ in Anglia, non intendebat conferre nisi duodecim beneficia “ post prædictarum literarum confectionem; et credimus “ multa plura beneficia ab eodem postea esse collata, et “ provisiones factas.
Italian succeeds Italian.	“ Item gravatur eo quod Italicus Italico succedit, et quod “ Anglici extra regnum in causis trahuntur, contra regni “ consuetudines, contra jura scripta, eo quod inter inimicos “ conveniri non debent, et contra indulgentias a prædeces- “ soribus domini Papæ domino regi Angliæ et regno “ concessas.
Tallages, &c. against the consent of the king. The clause non ob- stante.	“ Item gravatur in tallagiis generalibus, collectis, et assisis “ sine regis assensu et voluntate factis, quod fieri non debet “ nec solet, et contra contradictionem et appellationem procu- “ ratorum domini regis et universitatem regni. “ Item gravatur ex multiplici adventu illius infami[s] nuncii “ illud <i>non obstante</i> , per quod juramenti religio, consuetudines “ antiquæ, scripturarum vigor, concessionum auctoritas, sta- “ tuta, jura, et privilegia, debilitantur et evanescent; per “ quod infiniti de regno Angliæ oppressi sunt graviter et “ afflicti; nec se dominus Papa versus regnum Angliæ in

Matt. Par. p. 699. “ plenitudine potestatis suæ revocanda, ita curialiter vel A.D. 1246.
 “ moderate gerit, prout procuratoribus regni ore tenus dederat
 “ in promissis.
 “ Item gravatur eo quod in beneficiis Italicorum nec jura Neglect of
 “ prælatorum, nec pauperum sustentatio, nec hospitalitas, nec their duties
 “ divini verbi prædicatio, nec ecclesiarum ornatus, nec anima- by the
 “ rum cura, nec in ecclesiis divina fiunt obsequia, prout decet, Italians.
 “ et moris est patriæ, sed in ædificiis suis parietes cum tectis f. 33.
 “ corruunt et penitus lacerantur.”

Responsiones.

See the Fœdera, i. p. 266. Responsiones domini Papæ qui scire voluerit, quærat eas in registro domini regis.

MCCXLVII. Vetus moneta mutata fuit.

New
coinage.
May 27.

Translatio Sancti Edmundi in crastino Sanctæ Trinitatis.

Isto anno obiit Willelmus de Ferrariis, nobilis comes Derbeie, x. kal. Octobris.

Death of
the earl of
Derby.

Agnes comitissa, uxor ejus, completa quarentena sua, decessit quarto non. Novembris.

Willelmus de Ferrariis filius eorum successit patri, et factus est comes, ad Purificationem proximo sequentem, apud Westmonasterium.

Factus est terræ motus universalis per Angliam, x. kal. Martii, feria quarta.

MCCXLIX. Ludovicus rex Franciæ cepit Damietam.

Capture of
Damietta.

Isto anno Robertus de Ferrariis, puer ix. annorum, filius Willelmi de Ferrariis comitis Derbeie, desponsavit apud Westmonasterium, Mariam vii. annorum puellulam, neptem regis Henrici, filiam fratris sui comitis Engolismi et Marchiæ.

Marriage
of Robert
de Ferrers.

MCCL.

Litteræ quomodo Ludovicus rex Franciæ captus est a paganis, et exercitus Christianus captus et occisus.

“ Reverendis in Christo patribus, et dominis venerabilibus, Letter of
 “ cœtui cardinalium sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, Robertus, the patri-
 “ Dei gratia Jerosolymitanus patriarcha licet indignus, salutem arch of
 “ cum reverentia debita patribus et devota. Paternitati Jerusalem
 “ vestræ libentius læta quam tristia referremus; sed quia con- on the
 capture of
 S. Louis.

A.D. 1250. " ditio necessitatis inopinabilis et amaræ, in quam Dominus
 " Jesus Christus, peccatis exigentibus, diebus præteritis
 " Christianitatem induxit, dolorosos rumores quod non solum
 " corda¹ hominum ad ululatum et planctum, sed etiam ele-
 " menta, ex horribilitate quam in se continent, ad mugitum
 " sufficiunt excitare, Apostolicæ sanctitati et vobis denunciare
 " nos compellit; paternitati vestræ cum multa cordis angustia
 " duximus intimandum, quod Christianus exercitus xx. die
 " mensis Novembris proximo præteriti, de Damietta recessit,
 " contra Babylonicum exercitum processurus, qui castrame-
 " tatus erat ultra fluvium Thaneos, in casali quodam quod
 " Mansura vocatur, ubi fluvius Thaneos a magno flumine
 " derivatur. Christiano vero exercitu veniente ad locum
 " eundem die Martis ante nativitatem Dominicam, contra
 " Saracenos ab oppositis super ripam ipsius fluminis castra
 " sua posuerunt, prætendentes de magno fluvio ad alium
 " supradictum, et resistentibus Saracenis pro viribus quod
 " noster exercitus non transierit ad eos. Quidam vero explo-
 " ratores conducti pretio, designaverunt quendam locum ab
 " exercitu parum distantem, per quem dominus rex Franco-
 " rum, habito concilio baronum suo[rum], viii. die mensis
 " Martii cum majori parte exercitus fluvium Thaneos in
 " navigia sine contradictione transivit, et antequam Saraceni
 " perpenderent ipsius ingressum, intravit castra eorum, et
 " machinas occupavit eorum quas posuerant contra nostras.
 " Saracenis autem in simul congregatis, conflictus maximus
 " habitus est inter ipsos et nostros, interfecta hinc inde non
 " modica quantitate; et tunc electa militia de nostro exercitu
 " periit in illo conflictu, inter quos erant dominus comes
 " Attre bathensis, comes Willelmus Longespy, dominus An-
 " dreas de Vitreo, dominus de Cusy, dominus Archandus de
 " Brena, dominus Focardus de Merlo; et Templarii fere
 " omnes, et alii infiniti, præter vulneratos ad mortem. A die
 " autem illa nescimus quo Dei judicio omnia nostris desideriis
 " contraria successerunt, violenta peste mortalitatis tam in
 " hominibus quam in equis. Aliud etiam genus morbi
 " invaluit in oribus hominum, tabescentibus gengivis ita quod
 " non poterant cibaria masticare. Pedes etiam et tibiæ
 " nigrescebant inflatione sequente, adeo quod non poterant
 " pedibus sustentari, et sic in brevi tempore spiritum exhala-
 " bant. Quid plura? Secure possumus dicere quod a tempore
 " quo recessimus a Damietta usque per totum mensem Martii

f. 33 b.

¹ corda] cordi, MS.

fere duæ partes exercitus perierunt, tam in militibus quam A.D. 1250.
 balistariis et armatis. Tandem vero cum dominus rex et The patri-
 exercitus, propter infortunia supradicta et defectum vic- arch's ac-
 tualium, non posset ibi ulterius immorari, deliberato count of
 consilio arripuerunt iter revertendi apud Damietam per the defeat
 terram et fluvium cum galeis et vasis armatis, iv. die of S.
 Aprilis, circa noctis ingressum. Et hostibus perpendentibus Louis.
 de nostro recessu, galeæ suæ irruerunt in nostras, et multas
 ex eis et alia vasa coeperunt, et alias combusserunt, inter-
 fectis pro certo ut asseritur plus quam tribus milibus
 infirmorum, qui erant positi in galeis et vasis eisdem,
 præter sanos; et aliæ galeæ et alia vasa quæ potuerunt
 evadere remigando, reversa sunt apud Damietam. Dominus
 autem legatus et nos sequenti die Mercurii circa horam
 primam, cum equitassetus per totam noctem armati,
 propter laborem nimium dissuetum adeo defecti viribus et
 confracti, quod nullo modo laborem equitando possemus
 ulterius sustinere, et soli sine aliquo de familia nostra in-
 travimus quandam barcham, quam, sicut Domino placuit,
 invenimus juxta ripam fluminis, disponentes per aquam
 procedere usque ad noctem versus Damietam, ubi crede-
 hamus dominum regem et exercitum adventurum, et castra-
 metaturum, dismissis in exercitu militibus et tota familia
 nostra cum omnibus bonis nostris. Nobis autem vergentibus
 ad locum prædictum, rumores intelleximus ab eis qui retro
 veniebant per aquam, quod dominus rex et exercitus reman-
 serunt prope quoddam casale quod dicitur Sarensa, et quod
 ibi advenerant Saraceni in multitudine infinita. Cumque
 post nos videremus in fluvio vasa Christianorum igne
 accensa, nec ad exercitum reverti possemus, nec ibi sine
 periculo expectare, processimus ultra et applicuimus ipsa
 die apud Damietam circa solis occasum; et nobis expectan-
 tibus in crastinum adventum domini regis et exercitus, cum
 nullus rediret apud Damietam, nec aliquam certitudinem
 habere potuimus de exercitu memorato, de mandato
 autem dominæ reginæ, et consilio domini legati et aliorum
 magnatum, missæ fuerunt sequenti die Veneris decem galeæ
 et alia multa vasa armata in succursum domini regis,
 cum multitudine armatorum; qui procedentes usque ad
 casale de Sarensa nullam certitudinem de exercitu habere
 potuerunt. Et deponentes aliquos homines de galeis in
 terram, ad explorandum si exercitus alicubi compareret,
 nihil intellexerunt per eos, quia exercitum videre non
 poterant. sed invenerunt in quodam campo juxta casale
 ipsum magnam stragem hominum gladiis occisorum, qui

- A.D. 1250. " nudi erant sine capitibus, et equos innumeros interfectos.
 Defeat of " Et ad nos venientes exinde sequenti die Sabbati tam tristia
 S. Louis. " nunciaverunt; unde manifeste perpendimus, quod nostri
 " succubuerunt in conflictu. Sequenti vero die Dominica
 " rumores habuimus, quod prædicto die Mercurii conflictum
 " habuerunt Saraceni cum nostris in bello campestri, et
 " obtinuerunt victoriam, proh dolor! contra nostros, ita quod
 " dominus rex, et comes Pictaviæ et Andegaviæ fratres sui,
 " comes Britanniae, comes Flandriæ, dominus Philippus de
 " Monte Forti, dominus Baudoinus, dominus Gwido de Ybelino,
 " fratres præceptores Templi utriusque, Hospitalarii, et quam
 f. 34. " plures barones et alii milites capti fuerunt in eodem
 " conflictu, et capti tenebantur apud casale de Mansura
 " superius nominatum. Et ut verum fateamur, de toto exercitu
 " qui redibat per terram, Christianus unicus non remansit
 " quin fuerit captus sive interfectus. Tandem vero dominus
 " rex misit apud Damietam solemnes nuncios significando
 His truce " dominæ reginæ, domino legato, et aliis qui erant in civitate
 with the " eadem, quod ipse fecerat treugas cum Soldano Babyloniae
 sultan. " usque ad decennium, et erant hinc inde juramento firmato
 " firmatae. In quarum forma continebatur expresse, quod
 Damietta " dominus rex tenebatur reddere civitatem Damietam Soldano
 given up, " jam dicto, et dare pro redemptione sua et captivorum, et
 a ransom " aliis damnis quæ eidem Soldano intulerat, octies centum
 to be paid, " milia Byzantium Saracenorum, et omnes captivi tam Chris-
 and the " tiani quam Saraceni, qui capti erant a tempore illo quo
 captives on " dominus Fredericus veniens ad partes Jerosolymitanas iniit
 both sides " treugas cum Soldano Babyloniae, infra certum tempus ab
 restored. " utraque parte liberari debebant. Et terræ illæ quas
 " Christiani tenebant in regno Jerosolymitano, quando dominus
 " rex Franciæ venit ad Cyprum, erunt in ipsa treuga. Sed
 " tam civitatem Jerosolymam quam Beethleem, et omnes alias
 " terras quas tenebant et occupaverant Saraceni, retinuerunt
 " sibi, nec Christianis restituere voluerunt; et Jerosolymitana
 " ecclesia, quæ per ipsos Saracenos destituta est bonis suis,
 " non recuperavit unicum casale, nec possessiones aliquas in
 " treugis supradictis. Placuit etiam domino regi vocare nos
 " quod iremus ad ipsum locum ubi tenebatur captus in
 " castris Saracenorum, cum adventus noster esset ei neces-
 " sarius. Et quamvis justum timorem haberemus eundi, tamen
 " timentes ne propter absentiam nostram liberationem suam
 " contingeret retardari, exposuimus nos periculis, et ivimus
 " cum quodam admirato qui nos conduxit. Venientes igitur
 " ad locum ubi dominus rex fuit, primo die Maii, eadem
 " die multa fuerunt tractata super modum ipsius liberationis

“ et aliorum captivorum. Sequenti vero die in mane, cum A.D. 1250.
 “ negotium esset quasi inexpeditum, admirati et alii Saraceni Letter of
 “ irruentes in soldanum Babylonie dominum, qui praesens the patri-
 “ erat in castris, interfecerunt ipsum, gladiis in publico arch of Je-
 “ trucidantes; nos et omnes qui nobiscum erant, ceperunt, rusalem.
 “ et ligatis manibus, multis injuriis affecerunt, spoliando
 “ bonis omnibus quae nobiscum ibidem portaveramus. Et nisi
 “ Dei clementia mitigasset eorum furorem, tam dominum
 “ regem quam nos et alios Christianos in ore gladii posuissent.
 “ Quot autem injurias, minas, et terrores domino regi in-
 “ tulerunt et aliis, longum esset per literas enarrare. In fine
 “ etiam post multos et diversos tractatus, consenserunt Sara-
 “ ceni in treugas quas fecerat dominus rex cum soldano jam
 “ dicto, et juramentis interpositis innovaverunt easdem. Et Release of
 “ sequenti die Veneris ballivi et homines domini regis red- S. Louis.
 “ diderunt civitatem Damietae admiratis Babylonie, qui post-
 “ quam habuerunt dominium civitatis ejusdem, liberaverunt
 “ dominum regem eadem die, et alios multos nobiles quos
 “ captivos habebant. His autem peractis ut superius contine- who comes
 “ tur, dominus rex una cum legato et fratribus suis et multis to Acre.
 “ nobilibus recedens de Damietta venit in Accon, ubi morari
 “ proposuit usque ad passagium mensis Septembris primo
 “ venturum, ut interim in ejus praesentia compleantur omnia
 “ quae continentur in dictis treugis. Datum apud Accon, anno
 “ Domini MCC. quinquagesimo, xv. die mensis Maii.”

Isto anno apud Oxoniam inrotulatur sic in rotulis The right
 episcopi Lincolniae: “ Procurator abbatis Burthoniae of Burton
 “ probavit longævam possessionem a tempore quo non to the tithes
 “ extat memoria de decimis de Appelby, sed nullum of Appleby.
 “ exhibuit instrumentum; ideo consulendus est Papa.”

Isto anno obiit Fredericus quondam Romanorum Death of
 imperator. the em-
 peror Fre-
 derick II.

Isti articuli subscripti extracti de testamento ejus-
 dem Frederici devenerunt ad dictum regem Angliae.

Matt. Par.
 p. 812.

“ Ego Fredericus in primis relinquo pro anima mea centum f. 34 b.
 “ milia unciarum auri pro Terra [Sancta] sanctae Ecclesiae recu- His will.
 “ peranda et expendenda ad voluntatem Conradi filii mei. Item
 “ volo, quod omnia male illata Templariis et Hospitalariis, et
 “ damna per me illata restituantur. Item omnes captivos de
 “ regno et imperio relinquo liberos, exceptis proditoribus tan-
 “ tum. Item relinquo totam terram Ecclesiae liberam; et volo
 “ quod omnia jura Ecclesiae restituantur. Item meum haere-

A.D. 1250. " dem relinquo Conradum in regno Siciliæ et imperio Romæ. Matt. Par.
 Will of " Item relinquo Henrico filio meo regnum Jerusalem et p. 812.
 Frederick II. " regnum Arly,¹ et centum milia unciarum auri, secundum
 " voluntatem Conradi. Item nepoti meo filio filii mei Henrici,
 " relinquo ducatum Strelia,² et decem milia unciarum auri.
 " Item Heynfredum³ filium meum [relinquo ballivum]⁴ Con-
 " radi in imperio et regno Siciliæ usque ad decem⁵ annos,
 " excepto quando Conradus sit præsens. Item sepulturam
 " meam eligo apud Palermum.⁶ ubi jacuit rex Willelmus pater
 " meus."
 M.CCL.

*Litteræ de pastoribus.*⁷

Letter of " Venerabilibus in Christo fratribus suis, Adæ de
 [John de " Marisco, et fratribus Minoribus Oxoniæ, frater . . .
 Parma?] " dictus custos ordinis fratrum Minorum Parisius
 to Adam " salutem. Nuper in festo Resurrectionis, cum spera-
 de Marisco " bamus jam pacem sanctæ Ecclesiæ esse redditam,
 respecting " et contritus esset terræ malleus universæ, surrexit
 the Pastou- " malum inopinatum; venit quidam hæreticus vel
 reaux. " paganus, moribus et doctrina insignis et prodigiis
 S. John x. " mendacibus, in hypocrisi velut lupus *non intrans per*
 1. " *ostium in ovile*, indutus tamen pelle ovina, sub cruce
 " signationis prætextu et specie pietatis, se principem
 " fecit pastorum, asserens sibi revelationes factas a Deo,
 " ut ultra mare pugnaturus cum Saracenis se trans-
 " ferret, gladium gerens ad pugnandum cum pastoribus
 " Christianis; ac cooperante nescio quo, Deo tamen
 " propter peccata nostra permittente, tanta fatuitas sic
 " invaluit, ut undique pastores ex diversis mundi
 " partibus ca[te]rvatim cucurrerunt in parvissimo
 " temporis spatio, ipsum perditum hominem sequuntur;

¹ *et regnum Arly*] om. M.P., who has *decem* for *centum* immediately afterwards.

² *Strelia*] Austria, M.P.

³ *Heynfredum*] Manfredum, M.P.

⁴ There is a blank of half a line in the MS.

⁵ *decem*] lxx., M.P.

⁶ *Palermum*] Pannoniam, M.P.

⁷ This letter was sent on to Grosseteste by A. de Marisco. See Brewer's *Monumenta Franciscana*, p. 109.

“ sed et plebis circa ipsum et ejus complices tantus **A.D. 1251.**
 “ invaluit favor, ut dicere possent et facere quaecumque **Letter**
 “ vellent. Videns itaque vir perditus tanta se stipatum **on the**
 “ caterva, favore gentium, conceptum venenum non **excesses**
 “ potuit plus continere, quin inciperet dignitatem **of the**
 “ ecclesiasticam violare, sacramenta execrando, populum **Pastou-**
 “ benedicendo, prædicando, crucem dando, aquas asper- **reaux.**
 “ sionis novo more faciendo, miracula confingendo,
 “ insuper in virorum ecclesiasticorum cæde grassando.
 “ Denique in adventu ejus Parisius et suorum præcur-
 “ sorum et sequacium, tam valida facta est commotio
 “ populi contra clerum, ut in paucis diebus plurimi
 “ clerici interfecti, aliqui in flumine projecti, sed et
 “ plures essent sauciati: sacerdos etiam parochialis in
 “ missa, casula spoliatus, rosis coronatus illudebatur.
 “ Et in tantum crevit ista malitia, quod nisi affuisset
 “ Salvatoris clementia, universitatem a Parisius extir-
 “ passent, cum effusione ecclesiastici sanguinis, et
 “ opprobrio Christiano. Apud Rothomagum ecclesiam
 “ et domum archiepiscopi confregerunt. Item Aure-
 “ lianis plurimos clericos interficientes, congregationem
 “ clericorum, quæ ibi jam diu resederat, ut recederet
 “ coegerunt. Turonis, inter alia scholam domum Præ-
 “ dicatorum aggressi manu potenti, alios sauciantes,
 “ alios sine habitu honestatis eorum post se tamquam
 “ captivos trahentes, eosdem per civitatem victualibus
 “ et aliis quæ eis contulerat pietas Christiana, privarunt.
 “ Sed quod auditu et relatu horribile est, sed visu magis
 “ horrendum, cum intrassent ecclesiam ubi illud inteme- **f. 35.**
 “ ratum et sacratissimum sacramentum corporis Christi
 “ venerabiliter fuerat reconditum super altare, vitupera-
 “ biliter projecerunt, et nasum imaginis gloriosæ Virginis
 “ absciderunt, et oculos eruerunt, et nefandis manibus ea
 “ quæ placuerant abstulerunt. Domum etiam fratrum
 “ nostrorum quam ¹ Deus dederat, cum eorum injuria as-

¹ quam] que, MS.

- A.D. 1251. “ portaverunt. Parvam etiam domum fratrum nostrorum
 Letter “ vi confringentes, fratres injuriis lacessitos in doloribus
 on the “ et terroribus remiserunt. Sed heu ! de omnibus his
 excesses “ curæ Gallicanis non erat. Quid plura ? Enarrare non
 of the “ sufficio blasphemias sceleratorum, et populi contemptum
 Pastou- “ verbi Dei divini, injurias religiosis et clericis illatas ;
 reaux. “ et inter alia, insaniem plebis, talibus hominibus, ho-
 “ micidis scilicet, sicariis et latronibus, curandos infirmos
 “ offerentes, et cum non essent curati, nec melius se
 “ habentes, virtutes miserorum prædicantes. Verun-
 “ tamen Deo disponente, ex super abundanti bonitate,
 “ non ex meritis nostris, hic filius perditionis talem
 Death of “ sortitus est finem. Cum pervenisset Bituris, cœpit am-
 theirleader “ plius concepta venena diffundere, et cœpit [dicere] uni-
 at Bourges. “ versis assistentibus non debere credi his quæ a clericis
 “ dicebantur, cum doctrina eorum exorbitaret a vita,
 “ quare cuncta frivola astruebat. Ad hæc verba quidam
 “ et singularis phoenix, zelo succensus Altissimi, cœpit
 “ verbis viri potentis et sapientis resistere, dicens ea
 “ quæ dicuntur a clericis et religiosis, quamvis in ali-
 “ quibus doctrinæ non respondeat vita, soliditatem et
 “ firmitatem habere, per scripturas novi et veteris
 “ Testamenti : ipsius autem verba nullum penitus habere
 “ fulcimentum. Quo audito, filius perditionis superba
 “ mente se non valens continere, in Christi virum irruit,
 “ et eum gladio percussit, pariterque peremit. Quo viso,
 “ concives mortui ad arma currentes, cum non modica
 “ strage suorum, filium perditionis defendentem se, et
 “ Machometum, ut dicitur, invocantem, cum aliquibus
 “ complicibus suis peremerunt, ipsum concidentes in
 “ frusta, alios in fugam propellentes. Dicitur autem hoc
 “ eorum fuisse commentum, ut primo clerum extirparent
 “ a terra, secundo religiosos abraderent, postmodum in
 “ milites et nobiles irruerent, ut sic terra desolata
 “ omni præsidio, facilius pateret erroribus et incursibus
 “ paganorum. Quod veri simile videtur ; præsertim
 “ cum quædam multitudo militum ignotorum qui albis

“ induti sunt in partibus Alemanniæ, cœperit manifestari. A.D. 1251.
 “ Hæc usque hodie ut a fide dignis auditum est, ita
 “ se habent. Datum Parisius, anno Domini MCCLI.”

Rex Franciæ cum regina uxore sua, et duobus filiis S. Louis at
Acre and
Cæsarea.
 suis parvulis, et modico exercitu suo sibi adhuc relicto,
 moram faciens in Terram Sanctam apud Acconiam et
 Cæsaream, et in partibus illis, destinavit literas suas
 summo Pontifici et cardinalibus, et universi orbis regibus
 et principibus Christianis, continentes casum suum et
 infortunium sibi et exercitu suo inter paganos con-
 tigisse; implorando humiliter et devote, ad injurias Jesu
 Christi vindicandas, suffragia sibi per cruce signatos
 exhiberi tempestiva; quoniam, disponente Altissimo, non
 a partibus illis proposuit recedere, quousque Oriens ex
 alto suo illuxerit Occidenti.

*Literæ domini Papæ regi Angliæ directæ super negotio Terra
 Sanctæ, et subsidio regi Franciæ.*

“ Innocentius episcopus, servus, etc., carissimo in Christo filio Letter from
Pope
Innocent
IV. to
Henry III.
concerning
the Holy
Land.
f. 35 b.
 “ illustri regi Angliæ Henrico, salutem et apostolicam bene-
 “ dictionem. Clamat instanter ad nos pro¹ festino succursu
 “ misera illa Jerosolymitana regio in angustia vehementi
 “ posita, clamat, inquam, tribulationibus afflicta continuis,
 “ durisque afflicta flagellis, et ignominiose nimis subjectionis
 “ jugo depressa, secundum dolorum suorum multitudinem
 “ amarius voces suæ lamentationis replicat et exaltat. Ecce
 “ aggravatur, anxieque suspirat regio ipsa tristis, luget
 “ hostili captivata vinculo, et ejulat incessanter. Et ubi non
 “ sentiuntur ipsius suspiria et singultus? Ubi ululatus et
 “ gemitus ejus non audiuntur? Innotuit siquidem omnibus
 “ dolor suus, et totius orbis auditum protulit validus clamor
 “ ejus. Quis ergo fidelis ad vocem illius tam tristem et
 “ flebilem plangere² non potest, qui amet? Quis inquam non
 “ potest compati ejus passionibus tam acerbis? Cujus animum
 “ ad subveniendum non commovet tantarum illius effusio lacry-
 “ marum? Cujus mentem tam ejus evidens necessitas in sui
 “ auxilium non compungit? Certe miserabiles terræ ejus

¹ *pro*] quod, MS.

² *plangere*] plaudere, MS.

A.D. 1251. " voces patulis auribus suscipit mater Ecclesia, dolendum
 Letter from " illius statum amara consideratione clementer attendit,
 Innocent " condolet ejus tantis miseriis pio corde, sibi que clementer
 IV. on the " celeriterque quibus potest remediis studet subvenire.
 Holy Land. " Dumque plurima eidem terræ hactenus ministrata subsidia
 " recolit, illaque fructum sperati effectus minime protulisse;
 " dumque sumptus et labores innumeros Christi fidelium
 " nullius defensione inutiliter quasi abusos considerat; tanto
 " vehementius in ejus inardescit auxilium, quod ex hoc vires
 " hostium invalescere prospicit contra eam. Tu quoque,
 " audito ejusdem terræ gemitu,¹ motus misericordia nimia
 " contra ipsam, velut princeps eximius et athleta Dei specialis,
 " ad subventionem illius tuum protinus animum erexisti, et
 " crucis assumpto signaculo, cœpisti statim pro tui executione
 " voti magnificum disponere apparatus; et totus in hoc
 " ardens desiderio, carissimo in Christo filio nostro illustri
 " regi Franciæ, sicut per suos intelleximus nuncios, literas
 " destinasti, quod deffendus ille casus qui sibi et suis in
 " tantarum strage captionum sinistro eventu acciderat, deso-
 " latio dictæ terræ tua interiora immensi doloris telo confo-
 " derant, et tandem de ipsius regis liberatione mirabili
 " vehementi concepta lætitia, contra ejusdem prosecutionem
 " voti efficaciter insistebas, omnino desiderans ipsius regis in
 " eadem terra videre præsentiam, et inibi una secum relevare
 " pressuras. Ipse vero ingenti ex hoc exultans gaudio, tibi
 " affectuose rescripsit, extollens, ut debuit, tuum pium pro-
 " positum in hac parte, ac insinuans quod ferventer optare
 " tecum pariter ipsius terræ subvenire miseriis, eamque, tuæ
 " potentiæ addito robore, de infidelium manibus liberare,
 " tuum cunctis adventibus præstolabatur adventum, præsertim
 " quia inter infideles ipsos dissensione suborta, eorumque
 " nunc divina providentia viribus minoratis, poterit hoc
 " tempore ipsi terræ leviori et moderatori suffragio sub-
 " venire. Significavit insuper quod nisi ejus terræ status
 " reformetur in melius, reverti ad propria minime intendebat;
 " rememorans nihilominus multa magnifica tui et sui præ-
 " decessorum, qui simul in terra ipsa circa illa negotia
 " fuerunt operati. O si tantum bonum eidem terræ proveniat,
 " si tanta prosperitas tantaque propitiatio sibi adsit, quod
 " talium duorum principum præsentia fulciatur, amborum
 " pariter recipiat patrocina, et utriusque simul sentiat
 " dextram adjutricem, quanto confortabitur consolationis

¹ *gemitu*] *gemito*, MS.

.. remedio, quantaque lætitia exultabit! Et ad quantam A.D. 1251.
 .. nimirum fiduciam consurgere poterit, quod tunc de paga- Letter of
 .. norum manibus eripiat, et de laniantium eam faucibus Innocent
 .. extrahatur! O si miserabilis ipsa hoc videat salutare, si IV. to
 .. afflicta tale refugium sumat, si suorum incendia vulnerum Henry III.
 .. talium fomentorum medicamine leniantur, quod horum on the Holy
 .. duorum vires in illius ad invicem juvamine subveniant, Land.
 .. jungatur utriusque potentia, et in Christi blasphemos am- f. 36.
 .. borum robusta brachia eleventur; quam facile terra ipsa de
 .. suis respirabit angustiis, a tantis relevabitur oppressionibus,
 .. et liberabitur a tam longævæ nexibus servitutis! Profecto,
 .. fili carissime, si ejusdem terræ subventioni fortitudinis tuæ
 .. robur adicias, dum rex præfatus illius subsidio immoratur,
 .. ita quod conjunctim causam geratis ipsius, quia valde
 .. utriusque potentatus est fortis et in toto orbe terrarum
 .. famosus, propter quod uncti sitis, ex ipso consortio summæ
 .. concrescent victoriæ, et inviolabile contra hostes suscipient
 .. firmamentum, cum terra ipsa evidenter percipiet expectare
 .. effectum, satisfiet omnino diutinis fidelium desideriiis, et de
 .. facili cum Dei adjutorio tot laborum et sumptuum finis
 .. optatus et placidus subsequatur. Ideoque celsitudinem tuam
 .. rogamus et hortamur attente, et obsecramus in Domino
 .. Jesu Christo, quatenus instantem terræ præfatæ necessitatem
 .. clementer attendens, et considerans quod subventio quæ
 .. sibi modo impenditur, majorem utique fructum affert, quam
 .. si tempore alio patraretur; pie insuper pensans, cum quanta
 .. constantia memoratus rex in ejusdem terræ subsidio per-
 .. severat, et quod valde desiderat tuus esse in illius recu-
 .. peratione consocius, ac ideo expectat anxie grandis potentiæ
 .. tuæ manum; recolens etiam quod præfati prædecessores
 .. vestri simul ipsius terræ affuere succursui, magnifice illius
 .. negotium exequentes; ejusdem subventionem non protrahas,
 .. et sicut firmum ad hoc propositum habere te credimus,
 .. festinanter illi juvamen impendas, et prompto ad id con-
 .. surgens animo, illuc, honorabili et strenua præcinctus
 .. potentia, cum celeritate procedas ad ultionem injuriarum
 .. Christi, qui tuam omniumque salutem ibi voluit operari, et
 .. per quem regni solium obtines, triumphalem gladium
 .. adjutore Domino ostensurus. Ex hoc siquidem, præter
 .. remunerationem æternam, singularem hic gloriam conse-
 .. queris, et immensa replebis lætitia universum populum
 .. Christianum. Quod si forte jam festinanter iter aggredi
 .. non potes transmarinum, cruce signatos regni tui qui
 .. transfretare voluerint, suum votum exequi pro divina
 .. reverentia patiaris. Datum Romanæ, xv. kal. Novembris.
 .. pontificatus nostri anno nono,"

A.D. 1251. *Litteræ consolationis directæ reginæ Gallie ex parte patriarchie.*

Letter from
the Patri-
arch of
Jerusalem
to the queen
[dowager]
of France
on the
safety of S.
Louis, and
the war be-
tween the
Sultans of
Aleppo and
Cairo.

“ Cupientes de rumoribus dilectionem vestram in aliquo
“ recreare, significamus dominum regem Franciæ, dominam
“ reginam, et eorum duos filios, Johannem de Damieta, et
“ Petrum natum in castro peregrini mense Junii in festo
“ Sanctorum Petri et Pauli, et concilium domini regis, una
“ nobiscum corporali vigere sospitate, simile audire de vobis
“ affectantes. Idem vero rex cum exercitu suo fixit tentoria
“ sua ante Cæsaream Palæstini primo die Aprilis, quam
“ optime restitit tribus mœnibus et fossatis, et sumus ibi
“ cum residuo Christianitatis cismarinæ. Verum, prout cre-
“ dimus vos audivisse, soldanus Halapiæ fuit in festo Purifi-
“ cationis beatæ Mariæ nuper præterito disconfictus in capite
“ versus Babyloniam ab eisdem Babylonicis, dum tamen
“ evaserit cum paucis et fugerit in Damascum; exercitus
“ vero Babylonie descendit apud Naples paulo post quam
“ venimus in Cæsaream, et erat dux eorum Feres Cerataye,
“ manens ibi usque in finem Julii, quia tunc soldanus
“ Halapiæ resumptis viribus veniebat super eum cum mul-
“ titudine non pauca, unde ipsi versis tergis cessaverunt inde
“ versus Babyloniam fugientes. Nec est mirum, quia pauci
“ erant respectu prædictorum Halapiensium, et persequerantur
“ ipsos. Et credimus quod adhuc attemptabunt fines Ægypti
“ modo aliquo occupare. Quid autem futurum est, pro loco
“ et tempore vobis significabimus. Datum, etc.”

f. 36 b.

Marriage
of the prin-
cess Mar-
garet and
Alexander
III. of
Scotland.

Isto anno rex Scotiæ, filius regis Alexandri, puer
parvulus novem annorum, die Natalis Domini apud
Eboracum desponsavit Margaretam filiam regis Henrici
Angliæ, parvam puellulam ejusdem ætatis, præsentibus
ibidem Henrico rege, et Elyanora regina uxore sua, et
regina Scotiæ¹ matre regis, et fere omnibus proceribus
et magnatibus Angliæ et Scotiæ; et ducta est cum eis
in Scotiam.

Articles of
ecclesias-
tical en-
quiry in
the diocese
of Lich-
field.

MCCLII. Isto anno, exemplo Roberti Grossi Capitis
Lincolniensis episcopi, facta est inquisitio per Coventriæ
et Lichfeldiæ diocesim super articulis subscriptis.

De vita archidiaconi et suæ familiæ.

De decanis, qualiter se habent in officiis suis.

An aliquis laicus teneat ecclesiam ad firmam, vel possideat
decimas.

Compare
the Consti-
tutions
published
by Grosse-
teste him-
self in Lin-
coln dio-
cese, Epist.
lii. p. 154.

¹ Mary de Coucy.

An rectores vel vicarii ecclesiarum vel capellani qualiter- A.D. 1252.
cumque ministrantes, vel constituti infra sacros ordines, sint Articles of
incontinentes, et cum quibus commiserint incontinentiam. inquiry in
the diocese
of Lich-
field.

An sortilegia fiant in parochiis.

An aliqui beneficiati, vel infra sacros ordines constituti, sint uxorati.

An aliqui clerici frequentant ecclesias monialium sine rationabili causa.

An aliquis clericus infra sacros ordines constitutus, teneat aliquam mulierem sibi cognatam, vel aliquam aliam de qua oritur mala suspicio.

An aliqui clerici seu capellani sint frequentantes tabernas, negotiatores, usurarii, pugnatores, vel exercentes mercata in habitu penitus indecenti.

An capellani ordinati ab alienis episcopis, sint licentiatii ad celebrandum divina sine licentia episcopi, et a quibus sint licentiatii.

An mercata alicubi teneantur diebus Dominicis.

An diaconi audiant confessiones, vel alia ministrent sacramenta tantum sacerdotibus concessa.

An rectores vel vicarii sint residentes.

An aliquis clericus teneat in hospitio suo concubinam sacerdotis seu clerici vel laici.

An ecclesiæ sint dedicatæ.

An aliqui sint adepti beneficia per simoniam.

An aliqua capella sit de novo erecta, et a dicta capella aliquid sibi vendice[tur] juris vel libertatis ultra id quod sibi primo fuit concessum.

An aliqui vicarii se faciant rectores vel e converso.

An aliqui ratione longæ firmæ se faciant rectores, vel vicarios, vel veros possessores aliquarum decimarum.

An aliqua ecclesia vel vicaria ponatur ad firmam.

An aliqui se gerant rectores vel vicarios, qui per episcopum, vel per alium potestatem habentem in eisdem non sunt instituti.

An aliqui faciant pactum cum sacerdotibus suis, ut præter stipendia certa possint ab alio annualia vel tricennalia recipere.

An aliqua libera terra de eleemosyna ecclesiæ laicis tradatur ad firmam.

An redditus assignati ad luminaria vel alios certos usus ecclesiæ committantur in usus rectorum.

An vicariæ sint per episcopum taxatæ.

An alicubi compellantur parochiani ut in die Paschæ post missam simul offerant et communicent.

A.D. 1252. An aliquis sacerdos extorqueat pecuniam pro pœnitentia, vel pro aliis sacramentis injungat pœnitentias lucrativas.

Articles of inquiry in Lichfield diocese. An in ecclesiis per honestos clericos deserviat, secundum facultates earum.

An mercata, vel ludi, seu placita sæcularia fiant in sacri locis.

An cœmeteria sint ubique clausa, et ecclesiæ decenter ædificatæ et ornatae, et vasa sacra rite custodita.

An canon missæ sit rite correctus.

An sacramentum Eucharistiæ ubique portetur ad infirmos cum debita reverentia, et sicut decet custodiatur.

f. 37 An aliquis sacerdos sit desidiosus ad visitandum infirmos.

An aliquis capellanus vel alius convertat chrismalia in usus sæculares.

An adulteria et alia crimina publica sint alicubi corrigenda.

Isto anno destinavit dominus Henricus rex Angliæ literas domino Papæ deprecatorias pro redemptione cruce signatorum de tota terra sua.

Letter from Pope Innocent IV. to Henry III. urging him to carry on the Crusade.

Littere domini Papæ excusatorie super præmissis.

.. Innocentius episcopus, servus, etc., Henrico illustri regi Angliæ, salutem et apostolicam benedictionem. Scire te volumus, fili carissime, et nullatenus dubitare, quod inter alios orbis reges et principes te singularem et præcipuum defensorem fidei et Ecclesiæ reputantes, libenter in omnibus quantum cum Deo possumus, condescendere volumus votis tuis; sed cum tuam deceat celsitudinem, ut nostro parentis honori, sic circa postulata vel postulanda tuum desiderium modereris, quod exinde non oriatur scandalum, et nos qui libenter non inveniremur varii, non dedeceat exaudire, nostrum debes affectum clementer intendere, ac defectum benigne apud tuam conscientiam excusare. His utique modis amicorum mutua conservatur dilectio, et alternis affectibus augmentatur. Cum igitur super concedendis tuæ magnificentiae in terris tuis redemptionibus votorum, et aliis deputatis Sanctæ Terræ subsidio nondum collectis, quanquam concessis aliis nobis nuper direxeris scripta tua, quia famæ nostræ non expedit, nec tu etiam, qui zelaris decus Ecclesiæ, debes velle ut nos, qui disponento Domino universali regimini, quamvis immeriti, præsidemus, illorum more frustremur illos, qui spem de gratia nostra coneeperunt; regalem excellentiam duximus affectuose rogandam, quatenus, (considerato prudenter quam probrosum sit cuilibet

“ probo nedum summo Pontifici, a quo cæteri debent modum A.D. 1252.
 “ et normam assumere, de inconstantia et promissi violatione Letter of
 “ notari,) excusatos nos habeas de precibus, propter ea solum- Innocent
 “ modo non admissis. Ut autem crucis negotium, quod per IV. to
 “ miserabilem casum Christiani¹ exercitus qui nuper in trans- Henry III.
 “ marinis partibus accidisse dicitur, tuis humeris est relictum,
 “ potentius et magnificentius, prout decet tantum principem,
 “ et magnitudo negotii requirit, exequaris, quia non unius
 “ regis vel regni ad id facultates sufficiunt et personæ, cum
 “ olim retroactis temporibus inclytæ recordationis Fredericus
 “ Romanorum imperator, et Philippus Franciæ, et Ricardus
 “ Angliæ reges, viri profecto tam strenui militia, divitiis et
 “ potentia præminentes, cum multis aliis baronibus ac nobi-
 “ libus aliorum regnorum convenerint, non sine providentia
 “ insimul ad tantum negotium prosequendum; expedit, imo
 “ necesse est, ut ad tam piam et necessariam causam, totius
 “ Christianitatis reges et principes ac alii universi, qui ad id,
 “ ut firmiter credimus, invenientur faciles, per sedem Apo-
 “ stolicam instantissime inducantur; tuque illam circa prælatos,
 “ barones, et alios nobiles, ac universum clerum et populum
 “ regni tui, qui tibi erunt utiliores præ aliis, habeas benig-
 “ nitatem et mansuetudinem, ab ipsorum gravaminibus et
 “ molestiis penitus abstinendo, quod ipsos etiam plus corde
 “ quam corpore paratos et promptos habere valeas ad hæc et
 “ alia tua beneplacita et mandata, sicque poterit in tuis brā-
 “ chiis tuorum et aliorum fultis præsidio, prosperari Domino
 “ auxiliante negotium, et periculo, quod de novo contigit, ob-
 “ viari. Si vero, quod absit, aliter confusus de tuis viribus
 “ aggrediereris negotium, peccatis Christiani populi exigenti- f. 37 b.
 “ bus sic depressum, verendum esset, et merito, de subver-
 “ sione Christianitatis et fidei, cum omnes in hoc facto ad te
 “ tanquam præcipuum oculos erigant, et sperent a tanta con-
 “ fusione² tuo ministerio relevari. Quapropter considera,
 “ quæsumus, et attende, quod, cum assumpta causa sit valde
 “ gravior et difficilior propter casum, cum ea in ipsa prosc-
 “ quenda maturitate procedas, barones et nobiles ac alios
 “ modis quibus poteris inducturus, ut multitudine nobilium et
 “ populi de diversis mundi partibus congregata, transmarinum
 “ iter in nomine Christi arripias ad delenda Christianitatis
 “ probra munitus, sciturus pro certo, quod parati sumus ad
 “ id per nos et alios opem et operam quantumcunque poteri-
 “ mus exhibere. Datum, etc., anno Domini MCLII.”

¹ *Christiani*] Christianus, MS.

² *a tanta confusione* is repeated in MS.

A.D. 1252. *Dissensio inter archiepiscopum et praelatos Angliæ.*

Quarrel
between
archbishop
Boniface
and the
bishops
respecting
visitation
and procu-
rations.

Orta dissensione inter B[onefacium] Cantuariæ archiepiscopum ex una parte, et suos suffraganeos et alios regni praelatos, propter visitationem et procurationem quam ab eisdem exigebat ratione metropolitani, ex altera; ipsi contradicentes ad dominum Papam appellaverunt; ubi idem archiepiscopus personaliter accessit, iidem autem procuratores destinaverunt. Tandem vero obtinuerunt ibidem procuratores, quod dominus Papa pro quatuor mille marcis ordinavit, sicut inferius continetur in Decretali tunc facta speciali.

Ipsi autem procuratores pro expensis suis duo mille marcas ab universitate receperunt.

Decretalis nova super visitatione.

Decree of
the Pope
respecting
procu-
rations, that
the greater
are not to
exceed the
sum of
four marks.

“ Venerabili in Christo fratri R[oberto], Dei gratia Lincolniensi episcopo, collegæ suo, F[ulco] eadem gratia Londoniensis et W[illelmus] Wellensis episcopi, conservatores a domino Papa delegati, salutem in Domino. Mandatum domini Papæ suscepimus in hæc verba: ‘ Innocentius episcopus, servus, etc. Venerabilibus fratribus Lincolniensi, Londoniensi, et Wellensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Ad memoriam et observantiam perpetuam, contra gravamina quæ in procurationibus ratione visitationis debitis inferantur subditis a praelatis, providerunt salubriter canonica instituta circa evectionum et personarum multitudinem, epularum immoderantiam, et alias superfluitates, statuendo modestiam debitam observari, ut nec in exigendo nimium praelati excedant, nec in exhibendo superflue subditi graventur, fieretque visitatio ad salutem animæque lætitiâ, et non afflictionem tædium quesubditorum. Unde quia nonnullæ adhuc de huiusmodi procurationibus audiuntur querimoniæ, nos tamen volentes pastoralis sollicitudine providere taliter in hac parte, ut tollatur omnis occasio gravandi, et cesset prorsus materia murmurandi, auctoritate apostolica statuimus, ut archiepiscopis, episcopis, archidiaconis, aliisque praelatis personaliter visitantibus, ab ecclesiis visitatis et locis exhibeantur procurationes in victualibus et necessariis moderate; ita quod hæc secundum communem rerum æstimationem singulorum locorum, vel sumptus qui pro his fient, summam vel valentiam quatuor marcarum argenti in nulla

Matt. Par.
Additam.
p. 186.

Matt. Par. ‘procuracione transcendant. Proviso tamen, quod secundum A.D. 1252.
 Additam. ‘majorem vel minorem personarum [vel] evectionum nume-
 p. 186. ‘rum pro majoritate vel minoritate praelatorum in concilio
 ‘Lateranensi taxato[rum], fiant usque ad summam ipsam vel
 ‘infra hujusmodi procuracionum expensæ: sed in locis in
 ‘quibus major fertilitas vel copia rerum habetur, et ubi
 ‘majores sunt redditus et ecclesiasticæ facultates, minus
 ‘secundum ampliorem necessariorum ubertatem et parvitatem
 ‘proventuum in ipsis procuracionibus expendantur. Si autem
 ‘amplius in hujusmodi procuracionibus fuerit expensum,
 ‘prælati eas recipientes restituere in utilitatem ecclesiarum a
 ‘quibus ipsas receperunt, et illi qui eas exhibuerunt, erogare f. 38.
 ‘de suo proprio pauperibus in duplum ejus quod taliter et
 ‘ultra expensum fuerit, compellantur, et alias nihilominus
 ‘pœna puniantur, si visum fuerit expedire; cæteris nihil-
 ‘ominus quæ pro talibus visitationibus seu procuracionibus
 ‘generaliter statuta esse noscuntur, manentibus semper salvis.
 ‘Nulli ergo, etc. Datam Perusii vi. idus Julii, pontificatus
 ‘nostri anno nono, anno Domini MCCLII.’

Litteræ super præmissis conservatorio.

“Venerabili in Christo fratri R[oberto], Dei gratia Lincolni- Letter of
 “ensi episcopo, collegæ suo, F[ulco] eadem gratia Londoniensis, Innocent
 “et W[illelmus] Wellensis episcopi, conservatores a domino IV. sent on
 “Papa delegati, salutem in Domino. Mandatum domini Papæ by the
 “suscepimus in hæc verba: ‘Innocentius episcopus, etc. vene- persons ap-
 “rabilibus fratribus Lincolniensi, Londoniensi, et Wellensi pointed to
 “episcopis, salutem et Apostolicam benedictionem. Volentes carry out
 “igitur quod hæc nostra constitutio robur obtineat perpetuæ the decree.
 “firmitatis, fraternitati vestræ per apostolica scripta manda-
 “mus, quatenus ecclesias et ecclesiasticas personas regni
 “Angliæ non permittatis super his contra ipsius constitutionis
 “tenorem ab aliquibus indebite molestari; molestatores hujus-
 “modi per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita,
 “compescendo, non obstante si aliquibus de partibus illis
 “quod excommunicari, suspendi, vel interdicti non valeant, a
 “sede Apostolica sit indultum, et constitutione de duabus
 “dietis edita in concilio generali. Quod si non omnes his
 “exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nihilominus
 “exequantur.’ Datum ut supra.”

Decretalis facta in concilio Lateranensi.

Mansi. “Cum Apostolus se ac suos propriis manibus decreverit Decree of
 Concil. “exhibendos, ut locum prædicandi auferret pseudo-apostolis, the third
 t. xxii. col. “et illis quibus prædicabat non existeret hoc onerosum et Lateran
 219. Council,

A.D. 1252. "grave nimis; et emendatione dignum esse dinoscitur, quod
 1179, cap. iv. "quidam fratrum et coepiscoporum nostrorum ita graves in
 "Qualiter praelati debeant cum sub- jectis hos- pitare." "procuracionibus subditis existant, ut pro hujusmodi causa
 "ipsa interdum ecclesiastica ornamenta subditi exponere com-
 "pellantur, et longi temporis victum brevis hora consumat.
 "Quocirca statuimus quod archiepiscopi parochias visitantes,
 "pro diversitate provinciarum, et facultatibus ecclesiarum xl.
 "vel l. exactionis numerum, episcopi autem xx. vel xxx..
 "cardinales autem xxiii. vel xxv. nunquam excedant. Archi-
 "diaconi vero v. aut vii, decani constituti sub episcopis,
 "duobus equis contenti existant; vero cum canibus venatoriis
 "non proficiscantur et avibus, sed ita procedant, ut non *quæ*
 "sua sunt *quærant*, sed *quæ Jesu Christi* quærere videantur,
 "nec sumptuosas epulas quærant, sed cum gratiarum actione
 "recipiant quod honeste et competenter illis fuerit minis-
 "tratum."

Indulgentia super exemptione ecclesiarum parochianarum.

Letter of Innocent IV. to the bishops of the province of Canterbury concerning the exemption of parish churches from procurations.

"Innocentius episcopus, etc. venerabilibus fratribus episco-
 "pis Cantuariensis provinciæ, salutem et apostolicam bene-
 "dictionem. Attendentes quod Cantuariensis provincia clare
 "semper consuevit prælatis pollere, qui officii sui debitum
 "laudabiliter exercentes, studuerunt circa greges sibi creditos
 "curam impendere vigilem et salubrem, visitando eos oppor-
 "tune, sicut in aliis provide gubernando:—considerantes etiam
 "quod ecclesiæ sæculares non collegiatae vestrarum civitatum
 "et diocesium in quibus singulares rectores et vicarii et non-
 "nulli alii sunt clerici instituti, tum quia erga ipsos a suis
 "prælatis sollicitudo debita in visitatione sic aliis adhibetur,
 "tum quia in eis clericorum collegia non existunt, a metro-
 "politano vestro quasi nunquam indigeant visitari, et propter
 "hoc ipsos ratione visitationis metropolitice in procuracionibus
 "aggravari nolentes; vobis et eisdem ecclesiis, de fratrum
 "nostrorum consilio, perpetuo auctoritate apostolica indulge-
 "mus, ut idem metropolitanus ab eisdem ecclesiis procura-
 "tiones, quæ ratione visitationis debentur, nullatenus de cætero
 "exigere, nec in aliquibus exactionibus pecuniariis aggravare
 "[audeat], nec etiam ecclesiæ ad illarum exhibitionem aliqua-
 "tenus teneantur; decernentes quascunque sententias talium
 "occasione procuracionum sive exactionum contra easdem eccle-
 "sias vel rectores et vicarios ipsos seu alios dictus metropoli-
 "tanus seu quilibet alius auctoritate sua tulerit, irritas penitus
 "esse et inanes, nisi forte ad singulorum vestrum petitionem,
 "vel de communi majoris partis concilii consilio et assensu, illas

.. duxerit visitandas. Et in his casibus ut eadem ecclesiæ A.D. 1252.
 .. non graventur secundum facultates earundem, majoribus vel
 .. minoribus procurationibus, secundum nostræ constitutionis
 .. tenorem nuper super his editum contentus existat, nulla
 .. sedis Apostolicæ indulgentia impetrata vel impetranda præ-
 .. missis derogante. Nulli ergo etc." Datum.

Dati sunt conservatores qui prius.

Qualiter metropolitanus teneatur facere visitationem suam.

.. "Innocentius episcopus, etc. Cum metropolitanus suam Bull of In-
 .. provinciam visitare voluerit, ecclesia sua, civitate, et diœcesi nocent IV.
 .. prius plene visitatis, si ad aliam diœcesim hujusmodi causa as to the
 .. declinare constituat, episcopum vel ejus vicarium primo visitation
 .. legitime præmuniat, ut is subditos suos ad certos dies et of the me-
 .. loca per eundem assignanda reddere valeat præmunitos. tropitan.
 .. Demum die primo præfixo ipsum episcopum et capitulum
 .. cathedrale, præpositosque collegiorum ejusdem civitatis, si
 .. commodè possit, in ecclesia cathedrali personaliter visitare
 .. procuret, unaque procuratione ex eorundem contributione
 .. pro rata contentus existat, quæ in victualibus pro personis
 .. et evectionibus quatuor marcarum æstimationem non exce-
 .. dat; alioquin, aliis collegiis ejusdem civitatis die sequenti
 .. per suos præpositos ad locum congruum evenientibus,
 .. visitationis officium impendat, aliam procurationem ab
 .. eisdem visitatis in forma supradicta recepturus. Alio autem
 .. vel aliis diebus abbates, priores, aliosque collegiorum præ-
 .. positos, et archidiaconos per diœcesim constitutos, ad locum
 .. congruum ab episcopo præfixum convocatos metropolitanos
 .. ipse personaliter studeat visitare, statum suum atque subdi-
 .. torum et ecclesiarum suarum sine coactione qualibet et
 .. exactione juramenti secundum canonicas sanctiones inqui-
 .. rendo. Ita tamen quod ab eis sicut a supradictis per
 .. idoneas personas, ad id a diœcesano loci vel a concilio pro-
 .. vinciali in qualibet diœcesi constitutas, unicam tantum
 .. procurationem vel plures secundum numerum dierum præ-
 .. fixarum, in forma recipiat memorata, nihil amplius re vel
 .. spe per se vel suos aut per alios quocunque modo oblatum.
 .. datum, promissumve fuerit, aut remissum, prædicta victualia
 .. recepturus. Quod si contra præsumptum fuerit, dantes ipso
 .. facto ab officio et beneficio noverint se esse suspensos;
 .. recipientes autem excommunicationis sententiam incurrant;
 .. a qua nisi per sedem Apostolicam cum relatione dupli-
 .. nullatenus absolvantur, ecclesiis parochialibus a visitatione
 .. et procuratione metropolitani prorsus exceptis."

Absolutio Londoniarum.

A.D. 1252. Absolution of the dean and chapter of St. Paul's, &c., who had been excommunicated for resisting the visitation of the archbishop.

f. 39.

“ Innocentius episcopus, etc. venerabili fratri Cantuariensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Sicut decanus ¹ et capitulum Sancti Pauli, et Sanctæ Trinitatis ² et Sancti Bartholomæi ³ ecclesiarum priores, eorumque conventus Londoniensis nobis significare curarunt, te proponente visitationem et procurationem in ecclesiis ipsis habere: quia prædicti decanus et alii tibi super his restiterint, denegantes te ad invicem ⁴ ad prædicta, tu versus quosdam ex ipsis, post appellationem ad nos interpositam, ad excommunicationis sententiam processisti, eosque nunciasti excommunicatos, et fecisti etiam denunciari, motu propriæ voluntatis; cumque super his causa ad Apostolicam sedem per appellationem delata fuisset, et per diffinitivam ibidem sententiam terminata, pro parte prædictorum decani, priorum, et aliorum nobis humiliter fuit supplicatum, ut providere ipsis super excommunicatione et denunciatione prædictis paterna diligentia curaremus: quocirca, frater, tibi per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsam infra octo dies post receptionem præsentium sine difficultate qualibet ad cautelam relaxare, et ab hujusmodi denunciationibus omnino cessare procures, eisdem propter hoc penitus injungendo seu, [sicut] decet, demandando; alioquin dilecto filio abbati de Waltham, ⁵ Londoniensis diocesis, literis nostris injungimus, ut ipse ex tunc juxta præscriptam formam sententiam eandem studeat relaxare, illos ex prædictis in quos hujusmodi sententia lata fuit, in locis in quibus expedire viderit, nunciando absolutos, et cum ipsis, si forte absolutionis beneficio non obtento, se miscendo divinis, vel ordines suscipiendo, irregularitatem aliquam incurrerint, sive per te sive per eundem abbatem absolutionis consequantur beneficium dispensando; ac contra-dictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, non obstante, si aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possunt per literas sedis ejusdem, nisi in eis plena et expressa de ipso indulto vel tenore ipsius de verbo ad verbum mentio habeatur, vel alia qualibet indulgentia apostolica per quam non expressam præsentibus impediri mandati hujus effectus valeat vel differri. Datum Perusii, pontificatus nostri, non. Junii, anno nono.”

¹ Henry de Cornhill.² John de Toting.³ Peter.⁴ *ad invicem*] sic MS. ; Gale proposes *admittere*.⁵ Simon de Seham.

Consimiles literæ, mutatis mutandis, diriguntur A.D. 1252. abbati de Waltham.¹

Isto anno post Natale Domini obiit Clementia² comitissa de Rependun,³ relicta nobilis viri Ranulfi quondam comitis Cestriæ.

Obiit dominus Ricardus Cicestrensis episcopus, quondam cancellarius Sancti Edmundi, [] kal.⁴ Aprilis.

Eodem tempore convocatis ad parliamentum apud Westmonasterium coram domino rege Henrico, B[onifacio] Cantuariensi, [Waltero]⁵ Eboracensi archiepiscopis, episcopis, et abbatibus, comitibus et baronibus, et totius regni Angliæ magnatibus, et porrecto ibidem in medio quodam privilegio domini Papæ ex parte domini regis, per quod exigebat decimam partem omnium bonorum virorum ecclesiasticorum sibi exhiberi, sed eisdem viriliter resistentibus et contradicentibus, petebant pleraque gravamina quæ fiebant in regno contra libertates ecclesiæ et regni in chartis ejusdem regis contentas prius emendari. Quorum quædam notantur superius anno Domini MCCXXXVII. Et datus est alius dies post Pascha loco quo prius ad uberius tractandum super hujusmodi exactione.

MCCLIII.

Fœdera i. p. 289. Anno gratiæ MCCLIII., tertio idus⁶ Maii, in majori aula regia Westmonasterii, sub præsentia et assensu domini H[enrici] Dei gratia regis Angliæ illustris, et dominorum R[icardi] comitis Cornubiæ, fratris sui, R[ogeri] comitis Norfochiæ et Suthfochiæ, marescalli Angliæ, H[umfridi] comitis Hereford, H[ugonis] comitis Oxoniæ, J[ohannis] comitis Warewich, et aliorum optimatum regni Angliæ, nos B[onifacius] divina miseratione Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, F[ulco] Londoniensis, H[ugo] Elyensis, R[obertus] Lincolniensis, W[alterus] Wigornensis, W[alterus] Norwicensis, P[etrus] Herefordensis, W[illelmus] Saresbyriensis, W[alterus] Dunel-

Parliament
at West-
minster.

Excommu-
nication of
the infrac-
tors of
Magna
Charta.

¹ Simon de Seham.

² Daughter of Ralph de Fengers, widow of Alan Dinant.

³ i.e., Repton.

⁴ kal.] Mat. Par., p. 864, has *quarto nonas*.

⁵ Waltero] i.e., Walter de Gray; MS. has *R*.

⁶ idus] die, M.S.

A.D. 1253. mensis, R[icardus] Exoniensis, S[ilvester] Carleolensis, W[il- Fœdera i.
Excommu- lelmus] Bathonensis, L[arentius] Roffensis, Th[omas] Mene- p. 289.
nication of vensis episcopi, pontificalibus induti, candelis accensis, in
the infrac- transgressores libertatum ecclesiasticarum, et libertatum, seu
tors of liberarum consuetudinum regni Angliæ, et præcipue earum
Magna quæ continentur in charta communium libertatum regni et
Charta. charta de foresta, excommunicationis sententiam solemniter
f. 39 b. tulimus sub hac forma: Auctoritate Dei omnipotentis, Patris
et Filii et Spiritus Sancti, et gloriosæ Dei genetricis semperque
Virginis Mariæ, beatorum Apostolorum Petri et Pauli, omni-
umque Apostolorum, beati Thomæ archiepiscopi et martyris,
omniumque martyrum, beati Edwardi regis Angliæ, omniumque
confessorum atque virginum, omniumque sanctorum Dei,
excommunicamus, anathematizamus, et a liminibus sanctæ
matris Ecclesiæ sequestramus omnes illos qui amodo scienter
et malitiose ecclesias privaverint vel spoliaverint suo jure.

Item omnes illos qui ecclesiasticas libertates, vel antiquas regni consuetudines approbatas, et præcipue libertates et liberas consuetudines quæ in chartis communium libertatum et de foresta continentur, concessis a domino rege archiepiscopis, episcopis, et cæteris Angliæ prælatis, comitibus, baronibus, militibus, et libere tenentibus, quacumque arte vel ingenio violaverint, infregerint, diminuerint, seu mutaverint, clam vel palam, facto, verbo, vel consilio, contra illas vel earum aliquam in quocumque articulo temere veniendo. Item omnes illos qui contra illas vel earum aliquam statuta ediderint, vel edita servaverint, consuetudines introduxerint, vel servaverint introductas; scriptores statutorum, necnon consiliarios, et executores, et qui secundum ea præsumpserint judicare. Qui omnes et singuli superius memorati hanc sententiam incursuros se noverint ipso facto, qui scienter aliquid commiserint de prædictis. Qui vero ignoranter, nisi commoniti, infra quindenam a tempore commonitionis se correxerint, et arbitrio ordinariorum plene satis fecerint de commissis, ex tunc sint hac sententia involuti. Eadem etiam sententia innodamus omnes illos qui pacem regis et regni præsumpserint perturbare. In cujus rei memoriam sempiternam nos signa nostra præsentibus duximus apponenda.

Battle of Walcheren. Isto anno Flandrenses et Franci quorum non erat numerus, capti sunt ab Alemannis, et occisi, ob discordiam inter comitissam¹ Flandriæ et Johannem de Avenes filium suum uterinum, quem ipsa nitebatur bastardire et exhæredare de [Flandria].²

¹ Margaret.

| ² Blank in MS.

Eodem anno dominus Henricus rex Angliæ transivit in Wasconiam, circa festum Sancti Oswaldi regis et martyris. A.D. 1253.
The king
in Gas-
cony.
Aug. 5.

Eodem anno factæ sunt inquisitiones subsequentes per singulas et universas dioceses totius regni Angliæ, de vita et conversatione clericorum et laicorum.

An aliquis laicus in parochia ubi degit, extra matrimonium aliquam fœminam cognoverit. Articles of
enquiry
throughout
England
into the
life and
conversa-
tion of the
clergy and
laity.

An aliquis laicus cum uxore alterius adulterium commiserit, vel aliquis alterius conditionis.

An aliquis laicus incestum qualitercumque vel stuprum commiserit, vel aliter quocumque modo super luxu carnis suæ, sive sorore, sive filia, sive alia quacumque consanguinea defametur.

An aliquis laicus frequentet domum cujuscumque alterius qualiscumque conditionis sine causa rationabili.

An aliqui laici sint ebriosi, vel tabernam frequentantes ex consuetudine, vel usurarii quocumque genere usuræ.

An aliquis laicus recipiat in feudo suo liberam terram ecclesiæ ad firmam.

An aliquis laicus recipiat in feudo suo decimas alicujus ecclesiæ.

An redditus assignati ad luminaria, vel alios certos usus ecclesiæ, convertantur in usus rectoris vel vicarii. f. 40.

An laici alicubi compellantur, ut die Paschæ post missam communicent et offerant.

An aliquis laicus, vel alius cujuscunque conditionis vel famæ perierit conscio rectore vel vicario loci.

An aliquis laicus sit notabiliter superbus, vel notabiliter invidus, vel notabiliter avarus, vel notabiliter accidiosus, vel notabiliter rancorem nutriens, vel notabiliter gulosus, vel luxuriosus.

An aliqui laici mercata, vel ludos, seu placita pecuniaria fieri faciant in locis sacris, et an hæc fuerint prohibita ex parte episcopi.

An aliqui laici elevaverint arietes, vel fieri faciant Scohthales, vel decertaverint de præeundo cum vexillis in visitatione matricis ecclesiæ.

An aliquis laicus vel laica teneat in hospitio concubinam alicujus hominis cujuscunque conditionis, et qui sunt meretricantium et adulterantium receptores.

An aliquis infirmus caruerit aliquo sacramento ex negligentia sacerdotis legitime vocati.

A.D. 1253. An aliquis laicus vel alius cujuscunque conditionis decesserit Articles of intestatus, vel sine participatione sacramentorum, per negli- enquiry into the gentiam sacerdotis vel rectoris.

life and An aliquæ ecclesiæ recentur fuerint sine sacerdote.

conversa- An aliquæ ecclesiæ restant dedicandæ, et an aliqua sit tion of the diruta sine licentia episcopi, post concilium Londoniense.

clergy and An Judæi morentur alicubi ubi non consueverunt morari.

laity. An aliqui laici clandestinum contraxerint matrimonium, in casu a jure non concessio, bannis ecclesiæ omissis.

An laici sint pertinaces, ut stent in cancello cum clericis.

An aliquis laicus celebrari faciat in aliqua capella sine licentia episcopi.

Qualiter laici famuli et ministri personarum, abbatum, priorum, priorissarum, et aliarum personarum et religiosorum, in suis grangiis, seu mansionibus, seu possessionibus se habeant.

Inquiratur diligenter de taxatione cujuslibet ecclesiæ, et quantum rector uniuscujusque ecclesiæ dedit ad subsidium domini Papæ.

An aliqui rectores vel vicarii vel sacerdotes sint enormiter illiterati.

An sacramentum Eucharistiæ portetur ubique ad infirmos cum debita reverentia, et sicut decet custodiatur.

An aliqui de prædictis, et alii infra sacros ordines constituti, sint incontinentes, et quo genere incontinentiæ.

An incontinentes sint correcti per archidiaconum loci, et quoties unusquisque correctorum sit correctus, et qualiter.

An aliqui convicti vel confessi super incontinentia, obligaverint se ad resignationem beneficii, vel aliam poenam canonicam, si recidivent. Et si quisquam eorum post obligationem recidiverit.

An aliqui beneficiati vel in sacris ordinibus sint uxorati.

An aliqui clerici frequentant ecclesias monialium sine rationabili causa.

An aliquis clericorum in sacris ordinibus teneat aliquam sibi cognatam vel aliam de qua oritur mala suspicio.

An aliqui sint ebriosi, vel tabernas frequentantes, vel negotiatores, vel usurarii, vel pugnatores, vel luctatores, vel alio vitio notati.

An aliqui sint firmarii, dantes et recipientes ad firmam ecclesias vel vicarias, sine licentia episcopi.

An aliqui sint vicecomites, vel justiciarii sæculares, vel teneant ballivas a laicis, unde obligentur eisdem ad rationcinia.

An aliqui rectores faciant pactum cum sacerdotibus suis

annuis, ut præter stipendia a rectore recepta, possint ab aliis recipere annualia et tricennalia. A.D. 1253. f. 40 b.

De simoniace ingressis et ordinatis.

An aliquis sacerdos parochialis non habeat a rectore sufficientem sustentationem. Articles of enquiry into the life and

An aliquis rector vel vicarius ædificaverit in laico feudo vel cæmeterio de bonis ecclesiæ, vel in laico feudo decimas reponat. conversation of the clergy and laity.

An aliqui portent arma, vel non habeant tonsuram et habitum congruentes.

An aliquis habeat plures curas animarum sine dispensatione.

An aliquis rector vel vicarius sit filius proximo administrantis.

An aliquis sacerdos extorqueat pecuniam pro pœnitentia, vel aliis sacramentis, vel injungat pœnitentias lucrativas.

An diaconi audiant confessiones, vel ministrent alia sacramenta, solis sacerdotibus concessa.

An aliquis rector vel vicarius non faciat residentiam in suo beneficio.

An aliqua ecclesia non habeat clericos seu clericum honestum, secundum facultates ecclesiæ.

An cæmeteria sint ubique clausa, et ecclesiæ decenter ædificatæ et ornatæ, et ornamenta et vasa sacra rite custodita.

An aliquis sacerdos celebret de aceto.

An aliqui beneficiati audiant vel doceant leges sæculares.

An fiant cariagia diebus Dominicis vel festivis, et per quos.

An canon missæ sit ubique rite correctus.

An aliquis laicus seu clericus teneat in hospitio concubinam clerici. Et ubi concubinarum sint receptacula.

An aliquis sacerdos bis celebret in die, nisi in casibus concessis, et nisi in propria ecclesia.

An aliqui religiosi appropriaverint sibi aliquas decimas vel ecclesias, vel hujusmodi; vel aliqua pensio vel portio sit religiosis adaucta, sine episcopo loci.

An aliqui vicarii faciant se rectores, vel e converso.

An aliqui illegitimi, cum quibus non est dispensatum, habeant ecclesiastica beneficia, vel sint in sacris ordinibus constituti.

An aliqui se gerant rectores vel vicarios, qui non sunt per episcopum instituti.

An superaltaria sint honesta, et non molantur super ea colores.

An adulteria et crimina publica et notoria laicorum sint rite per archidiaconum correctæ, et an aliquis contraxerit matrimonium in casu non concesso.

A.D. 1253. An singulis decanatibus statuti sint certi pœnitentarii
Articles of rectorum, vicariorum, et sacerdotum, et qui sint.

enquiry Qui sacerdotes sint ordinati in Hibernia, vel alibi extra
into the hunc episcopatum, et unde oriundi, et in quibus locis hac-
life and tenus ministraverunt, et per quem licentiati sunt ad cele-
conversation of the brandum.

clergy and An singulis archidiaconatibus sint sufficientes pœnitentarii
laity. episcopi.

De vita et honestate archidiaconorum, decanorum, et cleri-
corum qui ministrant in ecclesiis, et de ministris et famulis
personarum et aliorum.

An aliqua anachoreta facta fuit sine assensu episcopi.

An alicubi morentur¹ monachi vel religiosi in grangiis sive
possessionibus eorum, et quomodo se gerunt iidem monachi
in spiritualibus, et cujus sint famæ.

An decanus et alii conspiracy fecerint ante adventum
episcopi.

An aliqui archidiaconi plus receperint ratione procurationis,
quam recipere debuerunt secundum constitutionem novam.

Inquirendum est de executoribus testamentorum, an bene
et fideliter se habuerint in executionibus faciendis, et si de
dictis executionibus solverint compotum episcopo.

An alicubi teneantur mercata diebus Dominicis.

f. 41.

Remark-
able meteor
seen at
Alvaston,
near Derby.

Eodem anno xiv. kal. Octobris, cum esset cæli
serenitas, circa horam vesper[ti]am, apud villam quæ
dicitur Ailwaldestone juxta Derbeiam, stantibus et
videntibus domino Thoma Hanselin milite, ætatis
decrepitæ, illius villæ domino, et Galfrido filio suo et
hærede, plerisque aliis tam de eadem villa quam de
sua propria familia, inter quos erat quidam libere
tenens nomine Nicholaus de Finderne, qui hoc vidit
et nobis narravit; subito in quadam nube magna et
obscura apparuit quædam stella magna et lucida sicut
sol radians, et ecce juxta eam duæ parvæ stellæ rubeæ
sicut candelæ scintillantes, quæ statim immoderate
insultum fecerunt contra magnam stellam, supra quam
fari potest eam impetentes, et in eam irruentes, et
cum ea fortiter dimicantes; ita quod visum fuerat

¹ MS. repeats *morentur*.

his qui huic spectaculo ibi aderant, [ut] scintillæ igneæ ab eis descenderunt. Et duravit hujusmodi bellum usque sero, ita quod iidem qui hoc ibidem viderunt, stupefacti præ timore et admiratione, ignorantes quid hoc portenderet, recesserunt. A.D. 1253.

Eodem anno cum dati essent provisores auctoritate Apostolica dominus et magister [Hugo de Mortuo-mari] Cantuariensis archidiaconus, et quidam Romanus nomine Innocentius, ad providendum cuidam Romano puero parvulo de prima [præbenda] vacante in ecclesia cathedrali Lincolnæ; acceptis eorundem literis in eodem negotio executoriis, dominus et magister Robertus, ejusdem loci episcopus, eisdem in hæc verba rescripsit.

- Matt. Par. p. 870. Roberti Grosseteste Epistolæ, cxxviii. p. 432, where a collation of the letter with this and other copies will be found.
- “ Robertus, Dei permissione Lincolnæ episcopus, Cantua-
 “ riensi archidiacono et magistro Innocentio domini Papæ
 “ scriptori salutem et benedictionem. Intelleximus vos literam
 “ domini Papæ recepisse, in hæc verba: Innocentius episco-
 “ pus, etc. Dilectis filiis archidiacono Cantuariensi, et magistro
 “ Innocentio scriptori nostro in Anglia commoranti, salutem,
 “ etc., et infra. Noverit autem discretio vestra, quod manda-
 “ tis apostolicis affectione filiali omnino devote et reverenter
 “ obedio; his quoque quæ mandatis Apostolicis adversantur,
 “ parentalem zelans honorem, adverso et obsto. Ad utrumque
 “ enim similiter et æqualiter teneor ex divino mandato.
 “ Apostolica enim mandata non sunt, nec esse possunt, alia
 “ quam Apostolorum doctrinæ, et ipsius Domini nostri Jesu
 “ Christi, Apostolorum magistri et Domini, cujus typum et
 “ personam maxime gerit in hierarchia ecclesiastica dominus
 “ Papa, consona et conformia. Ait enim ipse Dominus Jesus
 “ Christus, *Qui non est mecum, contra me est.* Contra
 “ ipsum autem nec est, nec esse potest Apostolicæ sedis
 “ sanctitas divinissima. Non est igitur prædictæ literæ
 “ tenor Apostolicæ sanctitati consonus, sed absonus pluri-
 “ mum et discors. Primo, quia de illius literæ, et aliarum
 “ ei consimilium longe lateque dispersarum, superaccumulato
 “ non obstante, non ex legis naturalis observandæ ne-
 “ cessitate inducto, scet cataclysmus inconstantiae, audaciæ,
 “ et procacitatis etiam inverecundæ mentiendi et fallendi,
 “ diffidentiae cuiquam credendi, vel fidem adhibendi. Ex
 “ his consequentium vitiorum, quorum non est numerus,
 “ Christianæ religionis puritatem, et socialis conversationis
- Letter of bishop Grosseteste to Pope Innocent IV. refusing to admit his nephew into a canonry in Lincoln cathedral.
- S. Luc. xi. 23.

- A.D. 1253. " hominum tranquillitatem commovens et perturbans. Præ-
 Letter of " terca, post peccatum Luciferi, quod idem erit in fine tem-
 Grosseteste " porum ipsius filii perditionis Antichristi, *quem interficiet*
 to Pope " *Dominus Jesus Christus spiritu oris sui*, non est, nec esse
 Innocent " potest alterum genus peccati, tam adversum et contrarium
 IV. " Apostolorum doctrinæ et evangelicæ, et ipsi Domino Jesu
 2 Thess. ii. " Christo tam odibile, detestabile, abominabile, et humano
 8. " generi tam pernecabile, quam animas curæ pastoralis officio
 f. 41 b. " et ministerio vivificandas et salvandas, pastoralis officii et
 " ministerii defraudatione mortificare et perdere. Quod
 " peccatum evidentissime scripturæ sacræ testimoniis commit-
 " tere dinescuntur, qui in potestate curæ pastoralis constituti,
 " de lacte et lana ovium Christi suis carnalibus et tempora-
 " libus desideriis et necessitatibus prospiciunt, et pastoralis
 " officii ministeria in æternam ovium Christi salutem operan-
 " dam debita non administrant. Ipsa enim ministeriorum
 " pastoralium non administratio, est scripturæ testimonio,
 " ovium occisio et perditio. Quod¹ autem hæc duo genera
 " peccatorum, licet dispariter sint pessima, et omne alterum
 " genus peccati inæstimabiliter superexcedentia, manifestum
 " est ex hoc, quod ipsa sint duobus existentibus et dictis,
 " licet dispariter et dissimiliter, optimis directe contraria;
 " pessimum enim est quod optimo est contrarium. Quantum
 " autem est in dictis peccantibus, unum peccatum est ipsius
 " Deitatis superessentialiter et supernaturaliter optimæ, alte-
 " rum vero deiformitatis et deificationis ex divini radii gratifi-
 " cata participatione essentialiter et naturaliter optimæ
 " interemptio. Et quia sicut in bonis, causa boni melior est
 " causato: sic et in malis, causa mali pejor est causato;
 " manifestissimum est, quod talium pessimorum interemp-
 " torum deiformitatis et deificationis in ovibus Christi in
 " ecclesiam Dei introductores, ipsis pessimis interemptoribus
 " sunt peiores, et Lucifero et Antechristo proximiores. Et in
 " hac pejoritate gradatim magis superexcellentes, qui ex
 " majori et diviniore potestate sibi² divinitus in ædificationem
 " et non in destructionem tradita, magis tenentur ab Ecclesia
 " Dei tales interemptores pessimos excludere et extirpare.
 " Non potest igitur sanctissima sedes Apostolica, cui a sancto
 " sanctorum Domino Jesu Christo tradita est *potestas omni-*
 2 Cor. xiii. " *moda, testante Apostolo, in ædificationem, et non in destruc-*
 10. " *tionem*, aliquid vergens in hujusmodi peccatum, domino

¹ quod] ^{qd}
 Cum, MS.

² sibi] sunt, MS.

.. Jesu Christo tam odibile, detestabile, abominabile, et A.D. 1253.
 .. humano generi summe pernecabile, mandare vel præcipere, Letter of
 .. vel quoquo modo aliquid tale conari. Hoc enim esset Grosseteste
 .. evidenter suæ potestatis sanctissimæ et plenissimæ vel to Pope
 .. defectio, vel corruptio, vel abusio, et a throno gloriæ Domini Innocent
 .. Jesu Christi elongatio, et in cathedra pestilentiae poenarum IV.
 .. gehennalium duobus prædictis tenebrarum principibus
 .. proxima coaccessio. Nec potest quis immaculata et sincera
 .. obedientia eidem sedi subditus et fidelis, et a corpore Christi
 .. et eadem sancta sede per schisma non abscisus, hujusmodi
 .. mandatis vel præceptis, vel quibuscunque conaminibus unde-
 .. cumque emanantibus, etiamsi a supremo angelorum ordine,
 .. obtemperare, sed necesse habet totis viribus totum contradi-
 .. cere et rebellare. Propter hoc, reverendi Domini, ego ex
 .. debito obedientiæ et fidelitatis, quo teneor ut utrique parenti
 .. Apostolicæ sanctissimæ sedi, et ex amore unionis in corpore
 .. Christi cum ea, his quæ in prædicta litera continentur, et
 .. maxime quia inter prædictum peccatum, Domino Jesu Christo
 .. abominabilissimum, et humano generi perniciosissimum,
 .. evidentissime vergunt et Apostolicæ sedis sanctitati omnino
 .. adversantur et contrariantur, canonice, unice, filialiter, et
 .. obedientes non obedio, contradico, et rebello. Nec ob hoc
 .. potest vestra discretio quicquam durum contra me statuere,
 .. quia omnis mea in hac parte et dictio et actio, nec
 .. contradictio est nec rebellio, sed filialis divino mandato,
 .. debita patri et matri honoratio. Breviter autem recolligens
 .. dico, Apostolicæ sedis sanctitas non potest nisi quæ in
 .. ædificationem, et non in destructionem; hæc enim est
 .. potestatis plenitudo, omnia posse in ædificationem. Hæc
 .. autem quas vocant provisiones, non sunt in ædificationem,
 .. sed in manifestissimam destructionem. Non igitur eas f. 42.
 .. potest beata sedes Apostolica. Etenim caro et sanguis 1 Cor. xv.
 .. quæ regnum Dei non possidebunt, eas revelavit, et non Pater 50.
 .. Domini nostri Jesu Christi, qui est in celis." S.Matt.xvi.
 17.

Prædicti vero provisores, videlicet archidiaconus
 Cantuariensis, et magister Innocentius, auditis et
 intellectis eisdem domini Lincolniensis episcopi literis,
 statim eas domino Innocentio summo Pontifici et
 cardinalibus sub sigillis suis transmiserunt.

Eodem anno Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus Visitation
 fecit visitationem suam per Cantuariensem provinciam; of arch-
 et cum prius visitatis Rofensi, Londoniensi, Norwicensi, bishop
 Bonifacc.

A.D. 1253. et Elyensi diocesibus, recessisset a Lincolnia post visitationem suam ibidem factam, et venisset apud Nerwerch, audito ibi obitu venerabilis patris, magistri et domini Roberti Grossi capitis, Lincolnensis episcopi, rediit Lincolniam, et ibidem una cum dominis Fulcone Londoniensi, et Waltero Wigornensi episcopis, plerisque aliis abbatibus et prioribus, et clero et populo innumerabili, ad exequias tali et tanto pontifici exhibendas convenientibus, corpus ejusdem sancti patris cum ea qua decuit reverentia et honore in majori ecclesia tumulavit. Transiit autem idem sanctus pater non. Octobris, cujus memoria in benedictione est, et sepultus ut prædictum est, iii. idus Octobris, anno domini Innocentii quarti Papæ decimo.

Death of
Grosse-
teste.

Obiit Willelmus de Vescy in Gasconia.

Eodem tempore acceptis prædictis literis domini episcopi Lincolnæ, et eisdem lectis et intellectis, summus Pontifex archiepiscopis, episcopis, et quibusdam abbatibus regni Angliæ xxx. paria literarum vel amplius, bullata, sub hac forma transmisit.

Littere Apostolicæ.

Letter of
Innocent
IV. on the
subject of
provisions.

“ Innocentius episcopus, etc. Venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, præpositis, decanis, archidiaconis, archipresbyteris, et aliis ecclesiarum prælatis, earumque capitulis et conventibus seu collegiis, tam exemptis quam non exemptis, ac patronis clericis seu laicis, præsentis literas inspecturis, salutem et Apostolicam benedictionem. Postquam regimini generalis Ecclesiæ nos licet immeritos divina pietas voluit præsidere, cordi semper habuimus, quod honestatem et ordinem in omnibus servaremus, ac in provisionibus faciendis haberemus illius providentiæ modum, per quem ecclesiis et monasteriis seu aliis piis locis honor et commodum proveniret. Quo autem contrarium quandoque accidisse dinoscitur, tum propter malitiam temporum, tum improbitatem nimiam petitorum, sæpe nobis dolorem intulit, et cordi nostro suspiria cumulavit. Maxime cum post multa diffugia, et excogitata resistantiæ studium, provisiones quasdam prorsus inviti fecerimus, quas potuisse vitare pro magno et solemni gaudio duceremus.

Matt. Par
Addita-
ment., p.
184.

Matt. Par.
Addita-
ment, p.
185.

.. Cum itaque dudum fuerimus mente vigiles, ut super his A.D. 1253.
 .. adhibere possemus remedium opportunum, nos pro quiete Letter of
 .. mentis nostræ, ac pro ecclesiarum, monasteriorum, et loco Innocent
 .. rum prædictorum salute, duximus statuendum, quod singuli IV. on pro-
 .. vestrum canonicas et præbendas, ac beneficia seu personatus, visions.
 .. ac dignitates, cum cura aut sine cura, redditus, ac etiam
 .. pensiones, ad collationem, sive electionem, seu præsentationem
 .. vestram spectantia, quæ obtinentur a quibuscumque
 .. oriundis extra regna in quibus habentur canonicatus et
 .. præbendæ ac alia supradicta, sive apud sedem Apostolicam
 .. maneant, sive alibi commorentur, ex tunc personis idoneis,
 .. Deum habendo præ oculis, conferre, vel eas ad ea eligere f. 42 b.
 .. ac electas confirmare, sive præsentare et præsentatas admit-
 .. tere, sublato cujushibet contradictionis et appellationis obsta-
 .. culo valeatis. Et ex tunc personæ ipsæ in eisdem canoniis
 .. et præbendis, ac beneficiis seu dignitatibus, et personatibus,
 .. redditibus et pensionibus plenum jus et inconcussum obti-
 .. neant. Nec tamen de his priusquam vacent, se aliquatenus
 .. intromittant, sed ea ipso jure quam citius vacaverint asse-
 .. quantur, et ipsa intrandi ac retinendi, nullius requisito
 .. consensu, liberam habeant facultatem. Ita tamen quod illi
 .. qui nunc ipsa obtinent, ea quousque cesserint vel decesse-
 .. rint, pleno jure pacifice habeant et quiete, ac nullum
 .. omnino super his prætextu ejusdem statuti præjudicium
 .. patiantur. Volumus tamen, quod si sub expectatione præ-
 .. bendarum in ecclesiis in quibus provisum fuerit dictis per-
 .. sonis prius sint recepti aliqui vel si super provisione sua in
 .. eis literas Apostolicas impetrarunt, sicut in receptione vel
 .. impetratione, sic in præbendarum assecutione, personis¹
 .. præferantur eisdem. Si vero aliqua personarum ipsarum,
 .. cui obtentu ejusdem statuti provisum fuerit, vel ei per vos
 .. juxta modum inferius annotatum contigerit de vestra liberali
 .. gratia provideri, cedat interim vel decedat, licitum sit vobis
 .. tam cito loco sui aliam idoneam subrogare, ac successive
 .. hoc facere. In cujus earundem cessione vel obitu perso-
 .. narum, sub divini tamen judicii obtestatione præcipimus,
 .. quod personæ ipsæ post possessores dictorum canonicatum
 .. et beneficiorum, ac præbendarum, seu personatum, et
 .. dignitatum, reddituum seu pensionum, nullas insidias, aut
 .. fraudem, vel molestias, sive quodcumque aliud inconveniens
 .. machinentur; alias autem hoc ipso cadant ab omni jure eis
 .. super provisione hujusmodi adquisito. Cum dignum sit,

¹ *personis*] *persone*, MS.

A.D. 1253. " quod sicut gratia pro virtute tribuitur, ita pœna pro vitio Matt. Par.
 Letter of " compensetur. Pro malitiis autem cohibendis quæ hujusmodi Addita-
 Innocent " forsitan occasione statuti oriri possent in mentibus perversis, ment, p.
 IV. on pro- " sorum, volumus, ut si aliquem cui subrogatio ex beneficio 185.
 visions. " ejusdem statuti facta fuerit, quod absit, perimi contigerit
 " quoquo modo, taliter subrogatus possessionem suæ provi-
 " sionis non habeat, nec aliquatenus apprehendat, nisi prius
 " Apostolicas, vel ordinarii, et aliquorum religiosorum virorum
 " Deum timentium patentes literas obtinuerit, quod de morte
 " sic occisi suspectus nullatenus habeatur. Cæterum quia
 " personis eisdem in grave posset redundare tædium, quod
 " vacationem canonicatum et præbendarum, ac aliorum præ-
 " dictorum per longa tempora expectarent, ad hoc nostra
 " desudat intentio ut de canoniis, præbendis, ac beneficiis,
 " sive personatibus et dignitatibus, redditibus, et pensionibus,
 " ad vestram collationem aut electionem vel præsentationem
 " spectantibus, quæ præter hujusmodi provisionem vestram
 " vacant ad præsens, sive vacare contigerit, dummodo nulli
 " alii de jure competant, liberaliter ac sine mora provideatis
 " eisdem, et postmodum ipsorum loco alias personas idoneas
 " quam citius subrogetis. Ad hæc statutum prædictum,
 " quamvis juri oppositum, quod pro causa legitima et salubri
 " ad nullius requisitionem vel instantiam proprio motu fecimus,
 " plenam et inviolabilem firmitatem volumus obtinere; si
 " tamen ad alias collationes et electiones seu præsentationes
 " quascunque de cætero fieri contigerit, idem statutum nulla-
 " tenus extendatur, nec sanctionibus canonicis propter ipsum
 " in posterum aliquod præjudicium generetur. Præterea nulla
 " privilegia vel indulgentiæ, sive literæ Apostolicæ sedis, vel
 " legatorum ejus, sub quacunque forma verborum de cætero
 f. 43. impetranda, obsistant præfato statuto, cum jam plenum jus
 " per hujusmodi collationem aut electionem sive præsentationem
 " acquiratur personis eisdem, et illud eis tolli non
 " possit, absque divini offensa nominis, et sedis Apostolicæ
 " injuria manifesta. Nos enim nihilominus, si aliquid super
 " his contra præfatum statutum contigerit attemptari, non
 " solum irritum et inane decernimus, sed omnes qui contra-
 " venire præsumpserint, divinæ maledictioni ac nostræ volumus
 " subjacere. Licitumque sit vobis universis et singulis, tan-
 " quam nostris in hac parte ministris, nostras sive legatorum
 " nostrorum lacerare literas, si quæ statuto ipsi contraire,¹
 " vobis aut alicui vestrum fuerint præsentatæ. Canonicatum

¹ contraire] contrariæ, MP.

Matt. Par. Addita-
ment, p.
186.

“ insuper et præbendarum ac beneficiorum et aliorum prædic- A.D. 1253.
torum possessio, sicut prædictum est, nihilominus intretur Letter of
“ ac retineatur libere, non obstantibus literis memoratis. Sæpe Innocent
“ vero dictum statutum ad pontificatus et abbatias ac alias IV. on
“ regulares extendi volumus dignitates. Datum Laterani iii. provisions.
“ non. Novembris, pontificatus nostri anno undecimo.”

Eodem anno obiit Willelmus de Manecestria, decanus Lichfeldensis; cui successit magister Radulfus de Sempingham, theologus, cancellarius Oxoniæ.

Eodem anno Silvester Carleolensis episcopus itine- Death of
rando versus curiam domini regis juxta Norhampton Silvester,
cecidit ab equo suo, et quarto die sequenti mortuus bishop of
est scilicet []¹ kal. Aprilis. Carlisle.

Eodem anno castellum de Benages, quod rex Hen- The castle
ricus obsedit, redditum fuit eidem domino regi in of Bazas
festum Sancti Leonardi, per mulieres uxores adversa- captured by
riorum et inimicorum suorum, quæ fuerunt in eodem. Henry III.,
Quas etiam dictus Rex tradidit Gwidoni de Marchia and given
fratri suo custodiendas; et idem Gwido quodam die, up to his
dum rex cum suis in prælibatione sedebat, inconsultis half-bro-
domino rege et suo consilio, et penitus ignorantibus, ther Guy of
easdem mulieres destinavit maritis earundem, domini Lusignan.
regis adversariis et inimicis, usque ad Castrum de Nov. 6.
Regula, quod iidem contra dominum regem occupave- Castle of
runt et tenuerunt. Propter quod comites et barones La Réole.
qui ibi cum domino rege aderant, supra modum com-
moti sunt.

MCCLIV.

Willelmus de Ferrariis comes Derbeiæ obiit v.² kal. Aprilis, apud Eventonam juxta Leycestriam, et sepultus est in capitulo de Mirevalle ii. kal. Aprilis.

Domina Alienor regina Angliæ, et dominus Ed- The Queen
wardus filius ejus primogenitus, ad mandatum domini and Prince
regis, transierunt in Wasconiam ad dominum regem, in Gas-
intrans in mare apud Portesmutham iv. kal. Junii, cony.

¹ There is a blank in the MS. | ² v.] nono, M. Par.
Matt. Par. has *tertio idus Maii*.

A.D. 1254. scilicet die Veneris ante Pentecosten; et applicantes, Domino dirigente prosperum eorum iter, apud Burdegalas die Jovis sequenti, scilicet ii. non. Junii, quibusdam magnatibus Angliæ cum eisdem ibidem tunc transfretantibus.

Return of
S. Louis
from Pales-
tine.

Eodem anno circa festum Sancti Johannis Baptistæ, Ludovicus rex Franciæ et [Margareta] regina uxor sua, cum duobus filiis quos pepererat in Terram Sanctam, redierunt in Franciam.

Eodem anno dominus Henricus de Lessintona, decanus Lincolnæ, factus est episcopus Lincolnæ.

Eodem anno venerabilis pater dominus Hugo Elyensis episcopus, quondam abbas ecclesiæ Sancti Edmundi, decessit viii. idus Augusti.

Magister Willelmus de Kilkenny, cancellarius domini regis, electus est apud Ely, circa festum Sancti Michaelis, obtenta prius eligendi domini regis licentia. Cui etiam dominus rex gratanter assensum præbuit.

f. 43 b.

Isto anno summus Pontifex ad instantiam cleri regni Angliæ, consensu et assensu domini regis et consilii sui interveniente, confirmavit sententiam excommunicationis latam anno præcedenti ab archiepiscopo Cantuariensi et episcopis apud Westmonasterium sub hac forma :

Littere domini Papæ.

Confirma- tion by the Pope of the excommu- nication of the infrac- tors of Magna Charta.	“ Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus “ fratribus universis archiepiscopis et episcopis regni Angliæ, p. 293. “ salutem et apostolicam benedictionem. Cum a vobis petitur “ quod justum est et honestum, tam vigor æquitatis quam “ ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri “ ad debitum perducatur effectum. Cum itaque sicut ex “ parte vestra fuit propositum coram nobis, nos cupientes, “ prout ad vestrum spectat officium, libertatem ecclesias- “ ticam in regno Angliæ illibatam ab omnibus conservari, “ cum voluntate ac beneplacito carissimi in Christo filii “ Henrici illustris [regis] Angliæ, in omnes illos qui mali- “ tiose ac scienter ecclesias ipsius regni suo jure privaverint “ vel spoliaverint, et libertates ecclesiasticas, et antiquas “ regni consuetudines, et præcipue illius libertates et liberas

Fœdera i.
p. 293.

V. supra,
p. 306.

“ consuetudines quæ continentur in chartis communium A.D. 1254.
 “ libertatum et de foresta, concessis a dicto rege vobis et Confirmation
 “ aliis ejusdem regni prælatis, violaverint, infregerint, di- tion by the
 “ minuerint, seu immutaverint, et qui contra illas statuta Pope of
 “ ediderint vel edita observaverint, consuetudines introduxerint the excom-
 “ vel servaverint introductas, necnon in scriptores, executores, of the in-
 “ et consiliarios statutorum ipsorum, excommunicationis sen- fractors of
 “ tentias duxeritis proferendas, prout in literis super hoc Magna
 “ confectis plenius continetur; nos vestris supplicationibus Charta.
 “ inclinati, quod a vobis provide factum est in hac parte,
 “ ratum habentes et gratum, id de fratrum nostrorum consilio,
 “ auctoritate apostolica confirmamus et præsentis scripti
 “ patrocinio communimus, tenorem literarum ipsarum præ-
 “ sentibus inseri facientes, qui talis est: ‘Auctoritate Dei
 “ ‘omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, glorio-
 “ ‘sæque Virginis et Dei genetricis Mariæ, beatorum Aposto-
 “ ‘lorum Petri et Pauli, omniumque sanctorum Apostolorum,
 “ ‘beati Thomæ archiepiscopi et martyris, omniumque sanc-
 “ ‘torum martyrum, beati Edwardi regis Angliæ, omniumque
 “ ‘confessorum atque virginum, et omnium sanctorum Dei,
 “ ‘nos B[onifacius] divina miseratione Cantuariensis archi-
 “ ‘episcopus, totius Angliæ primas, F[ulco] Londoniensis,
 “ ‘H[ugo] Elyensis, R[obertus] Lincolniensis, W[alterus]
 “ ‘Wigornensis, W[alterus] Norwicensis, P[etrus] Herefor-
 “ ‘densis, W[illelmus] Saresbyriensis, W[alterus] Dunelmensis,
 “ ‘R[icardus] Exoniensis, S[ilvester] Carliolensis, W[illelmus]
 “ ‘Bathoniensis, L[aurentius] Rofensis, Th[omas] Menevensis,
 “ ‘episcopi, de assensu et voluntate venerabilis patris W[al-
 “ ‘teri] Dei gratia Eboracensis archiepiscopi, anathematizamus
 “ ‘et a liminibus sanctæ matris Ecclesiæ sequestramus, omnes
 “ ‘illos qui amodo scienter ac malitiose ecclesias privaverint
 “ ‘vel spoliaverint suo jure. Item omnes illos qui eccle-
 “ ‘siasticas libertates, vel antiquas regni consuetudines appro-
 “ ‘batas, et præcipue libertates et liberas consuetudines quæ
 “ ‘in chartis communium libertatum et de foresta continentur,
 “ ‘a domino rege concessas archiepiscopis, episcopis, et cæteris
 “ ‘prælatis Angliæ, comitibus, baronibus, militibus, et libere
 “ ‘tenentibus, quacumque arte vel ingenio violaverint, infre-
 “ ‘gerint, diminuerint, seu immutaverint, clam vel palam,
 “ ‘facto, verbo, vel consilio, contra illas vel illarum aliquam
 “ ‘in quocumque articulo temere veniendo. Item omnes illos
 “ ‘qui contra illas vel earum aliquam statuta ediderint vel
 “ ‘edita servaverint, consuetudines introduxerint, vel serva-
 “ ‘verint introductas; scriptores etiam statutorum ipsorum,
 “ ‘necnon et consiliarios et executores, et qui secundum ea
 “ ‘præsumperint judicare. Qui omnes et singuli superius

A.D. 1254. “ ‘ memorati hanc nostram sententiam incursuros se noverint
 “ ‘ ipso facto, qui scienter aliquid commiserint de prædictis.
 “ ‘ Qui vero ignoranter, nisi commoniti, infra quindenam a
 f. 44. “ ‘ tempore commonitionis se correxerint, et arbitrio ordina-
 “ ‘ riorum plene satisfecerint de commissis, ex tunc sint hac
 “ ‘ sententia involuti. Eadem etiam sententia innodamus omnes
 “ ‘ illos qui pacem regis et regni præsumpserint perturbare.
 “ ‘ In cuius rei memoriam sempiternam nos signa nostra
 “ ‘ præsentibus duximus apponenda. Datum in majori aula
 “ ‘ regia apud Westmonasterium, anno Domini MCCCLIII. tercio
 “ ‘ idus Maii, sub præsentia et assensu Henrici Dei gratia
 “ ‘ regis Angliæ illustris, et dominorum R[icardi] egregii
 “ ‘ comitis Cornubiæ, fratris sui, Rogeri comitis Norfolchiæ
 “ ‘ et mariscalli Angliæ, H[umfridi] comitis Herefordiæ,
 “ ‘ H[ugonis] comitis Oxoniæ, J[ohannis] comitis Warewichiæ,
 “ ‘ et aliorum optimatum Angliæ, ad hoc quasi ad concilium
 “ ‘ specialiter vocatorum.’ Nulli ergo omnino hominum liceat
 “ ‘ hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu
 “ ‘ temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præ-
 “ ‘ sumpserit, indignationem Dei omnipotentis, et beatorum
 “ ‘ Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.
 “ ‘ Datum Anagninæ, kal. ii. Octobris, pontificatus nostri anno
 “ ‘ duodecimo.’ ”

The deans
of London
and Lin-
coln ap-
pointed to
carry out
this man-
date.

Dati sunt conservatores istius mandati a summo Pontifice decani Londoniarum² et Lincolnæ³; qui statim accepto mandato apostolico per totum regnum Angliæ universis episcopis, officialibus, archidiaconis, et eorum officialibus, et decanis, auctoritatem suam demandaverunt, in locis et diebus prout viderint expedire, promulgandam et inviolabiliter observandam, sub forma subsequenti: excepto quod solus decanus Lincolnæ hic scribit, ut patet inferius, episcopo Coventriæ et suis subjectis sibi ordinariis, decano Londoniarum se excusante.

Letter of
the dean of
Lincoln to
the bishop
of Lichfield
for this

“ Reverendo in Christo patri et Domino carissimo R[ogero]
 “ Dei gratia Coventrensi et Lichfeldensi episcopo, ac discretis
 “ viris, officialibus ejusdem domini, et universis archidia-
 “ conibus,⁴ officialibus, et decanis, per Coventrensem et Lich-
 “ feldensem dioccesim constitutis R[icardus] decanus Lincolnæ

¹ The copy in the Fædera has
undecimo.

² Walter de Salerne.

³ Richard de Gravesende.

⁴ Sic.

salutem in Domino sempiternam. Noveritis nos mandatum A.D. 1254.
 Domini Innocentii Papæ quarti jam pridem suscepisse in purpose,
 hæc verba; ‘Innocentius episcopus, servus servorum Dei, (the dean of
 dilectis filiis Londoniensi et Lincolnensi decanis salutem et London
 apostolicam benedictionem. Cum sicut ex parte venerabilium excusing
 fratrum nostrorum archiepiscoporum et episcoporum regni himself,)
 Angliæ, fuit propositum coram nobis, iidem cupientes, prout reciting
 ad eorum spectat officium, libertatem ecclesiasticam in regno the Pope’s
 Angliæ illibatam ab omnibus conservari, cum voluntate ac bull.
 beneplacito carissimi filii nostri illustris regis Angliæ in
 omnes illos qui malitiose ac scienter ecclesias ipsius regni suo
 jure privaverint vel spoliaverint, et libertates ecclesiasticas
 et antiquas regni consuetudines, et præcipue illas libertates
 et liberas consuetudines quæ continentur in chartis commu-
 nium libertatum et de foresta, concessis a domino rege ipsis
 archiepiscopis et episcopis ac aliis ejusdem regni prælatis,
 violaverint, infregerint, diminuerint, seu immutaverint, et
 qui contra illas statuta ediderint vel edita observaverint, con-
 suetudines introduxerint, vel servaverint introductas, necnon
 in scriptores, executores, et consiliarios statutorum ipsorum,
 excommunicationis sententias duxerint proferendas, prout in
 literis super hoc confectis plenius continetur: nos ipsorum
 archiepiscoporum et episcoporum supplicationibus inclinati,
 quod ab eis provide factum est in hac parte, ratum habentes
 et gratum, id de fratrum nostrorum consilio auctoritate
 apostolica duximus confirmandum. Quocirca discretionis ves-
 træ per apostolica scripta mandamus quatenus sententias
 ipsas in locis in quibus videritis expedire, diebus Dominicis
 et festivis curetis solemniter publicare, contradictores per
 censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo,
 non obstante si a sede Apostolica sit indultum aliquibus, quod
 excommunicari, suspendi, vel interdicti non possint per literas
 apostolicas non facientes plenam et expressam, seu de verbo f. 44 b.
 ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem, et consuetudinem
 de duabus¹ dietis edita in concilio generali. Quod si non
 ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrum ni-
 hilominus ea exequatur. Datum Anagninæ, ii. kal. Octobris,
 pontificatus nostri anno duodecimo.’ Auctoritate itaque
 mandati hujus, quod pro eo validum esse constat, quod con-
 sequitur ad privilegium perpetuo valiturum, vobis, reverende
 pater, supplicamus, quatenus prædictam sententiam tantorum
 patrum, auctoritate apostolica, in comitatibus, hundredis, et
 aliis publicis conventibus ac locis quibuscumque opportunum

¹ *duabus*] *duatis*, MS.

A.D. 1254. “ fuerit, publicari in vestra civitate et per vestram diœcesim
 “ faciatis; vices enim nostras si dignemini admittere, vobis
 “ committimus in hac parte. Vobis autem officiali, archi-
 “ diaconis, et vestris officialibus ac decanis, in virtute
 “ obedientiæ qua sedi Apostolicæ tenemini, mandamus firmiter
 “ injungentes, quatenus sententiam prædictam, modo quo
 “ prædiximus, publicetis et per alios publicari faciatis
 “ distincte et dilucide, in lingua Anglicana et Gallicana,
 “ ubicumque et quandocumque videritis expedire. Prædictæ
 “ vero sententiæ transcriptum cum¹ sua confirmatione præ-
 “ sentibus sub sigillo nostro appendimus, ut ipsius copiam
 “ habeatis, et aliis habere faciatis, et sic ad omnium perveniat
 “ notitiam, ne aliquis se valeat de ignorantia excusare. Ne
 “ autem aliquos ignorantes maledictum per ignorantiam
 “ involvat, transcriptum chartæ communium libertatum et
 “ chartæ de foresta sub sigillo nostro vobis transmittimus
 “ transcribendum, et nobis per latorem præsentium remit-
 “ tendum, ut et illius copiam similiter aliis, sicut opportuum
 “ visum fuerit, haberi faciatis. Ea igitur diligentia et studio
 “ præmissa omnia curetis exequi, rebelles si necesse fuerit
 “ vocando et compescendo, auctoritate prædicta, et vice
 “ nostra, quam vobis in hac parte committimus, ut per hoc
 “ honor regno,² tranquillitas ecclesiis, et pax populis, favente
 “ Domino valeat pervenire. Si qui vero vestrum favore
 “ cujuscumque personæ aut timore, quod absit, onus istud
 “ ab humeris suis voluerit excutere, rebellantes hujusmodi
 “ citare satagat, ut coram nobis vel commissariis nostris apud
 “ Lincolniam in majori ecclesia compareat, super sua præ-
 “ sumptione responsurus, et juri pariturus. Citandis vero
 “ terminum præfigatis peremptorium competentem, quem
 “ nobis vel dictis commissariis nostris, una cum rebellionis
 “ suæ modo et causa, per vestras patentes literas significetis.
 “ Scribo autem vobis ego solus, decano Londoniensi collega
 “ nostro se quantum ad vestram diœcesim excusante. Datum
 “ apud Langeford iii. idus Maii, anno Domini mclv.”

The man-
date sent
throughout
England.

Episcopi autem et eorum officiales, archidiaconi
 officialesque eorum seu decani, accepto præscripto
 mandato, secundum tenorem ejusdem per totum regnum
 Angliæ sententiam antedictam promulgarunt, et ab
 omnibus inviolabiliter observari præceperunt.

¹ cum] omni, MS.

| ² regno] regni, MS.

Isto anno in nocte Sancti Leodegarii martyris com-
busta est villa de Burthonia.

A.D. 1254.
Fire at
Burton,
Oct. 2.
Henry III.
at Bour-
deaux,
Oct. 13.

Eodem anno dominus rex Henricus, die Sancti
Edwardi regis et confessoris, celebravit festum ejusdem
sancti apud civitatem Burdegalensem.

Marriage
of prince
Edward
and Elea-
nor of Cas-
tile at
Burgos.

Eodem tempore dominus Edwardus filius regis et
hæres apud Bures in Hispania a domino Amfulso rege
Castellæ cingulo accinctus est militari; et de consensu
regis patris sui et assensu, ejusdem regis sororem no-
mine Alienoram duxit in uxorem, ibidem nuptiarum
festum ut tantum decebat principem, diebus plurimis
cum regni Angliæ magnatibus, videlicet, Ricardo de
Clare comite Gloverniæ, Johanne Mansel clerico, qui
maritagium procuravit, et quibusdam aliis qui ibi cum
eo convenerant, necnon et prænominato rege Amfulso
et patriæ illius optimatibus, solemniter celebrans et
consummans.

Inundatio aquarum subita, non ex pluvia proveniens,
fuit tanta isto anno ante festum Sancti Edmundi
regis et martyris, quod maxima pars Bedefordiæ aspor-
tata fuit, et villæ plures versus mariscum, et populus
innumerabilis utriusque sexus, senes cum junioribus,
et etiam parvuli in cunabulis, submersi sunt et
necati. Et similiter per aquam de Trente. Asserebant
autem justiciarii domini regis tunc apud Bedefordiam
sedentes, et etiam patriæ plebs, quod fuit diluvium
particulare.

f. 45.
Great
floods
about
Nov. 20.

Cum inter dominum Innocentium summum Ponti-
ficem, et dominum Henricum regem Angliæ, esset
amor reciprocus, prout populus prædicabat, magis ob
amorem pecuniæ de Anglorum marsupiis utriusque
videlicet populi exhauriendæ sive extorquendæ, quam
propter patriæ cælestis regnum et gloriam acquirendæ,
et ejusdem regis nunciis ab ejus lateribus pro suis
negotiis diversis ad curiam Romanam destinatis, ali-
quoties secretius in thalamo coram eodem Pontifice
suisque cardinalibus et aliis suis commessalibus exis-

Friendship
between
Henry III.
and Pope
Innocent
IV.

A.D. 1254. tentibus, facta fuisset amicabile altercatio sive risum movens contentio, de dictorum Papæ et regis ætate, quis eorum senior esse videretur, his ex parte una regem suum dominum juniorem esse asserentibus, illis ex parte altera summum Pontificem; tandem negotiis expletis pro quibus ibi venerant, cum iidem nuncii in reditu suo disceptationem hujusmodi domino regi retulissent, idem rex eidem apostolico apices amicales destinavit, mandans eidem, quod licet ipsemet nascendo prævenisset, et ætatis majoris extiterit, tamen idem apostolicus magis gratia præfulsit, et sapientia abundavit ut decebat. Ad hæc summus Pontifex regi rescripsit in hæc verba :

Litteræ Papæ.

Letter of Innocent IV. on the respective ages of himself and Henry III.	“ Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo Fœdera, “ in Christo filio Henrico illustri regi Angliæ salutem. i. p. 294. “ Regiam gratitudinem digna gratiarum actione prosequimur, “ quæ, apostolicam sedem in tua recognoscens gratanter vota “ proclivem super his, quæ honeste postulanda decreveris, “ favorem tibi ex hoc benevolum vindicavit. Perpendimus “ enim quod plenam de nobis spei tibi fiduciam suggerit “ sinceritas filialis, affectum nostrum ad tuæ beneplacita “ voluntatis astringens, ut sicut secundum Deum poterimus, “ voto tibi et opere placeamus. Porro in literis tuis ad “ jocunditatis solatium seriis ludicra miscuisti, de illius vide- “ licet scrupulo quæstionis qua coram nobis, ut asseris, uter “ nostrum alterum nascendo præveniret, extitit disceptatum. “ Sane licet contendere videaris te nobis esse juniorem, nos- “ que reponas in consortio seniorum, super hoc tamen dubi- “ tantium forsitan vacillat opinio, quibusdam annos tuos “ producentibus, aliis annos nostros corripientibus. Ad hoc “ autem aliud non respondemus ad præsens, nisi quod de “ transmisso verborum solatio, quo nos lætificare curasti, [tuæ] “ celsitudini gratias exhibentes, tecum optamus ut mutuæ “ visionis judicio possimus dirimere propositam quæstionem. “ O si unquam nobis desuper illucesceret dies illa quæ com- “ mode nostram tibi tuamque nobis desiderabilem præsentiam “ exhiberet, multa quidem præteritorum dierum malignitas, “ quos in tribulationis amaritudinem traximus, in copiosa

“ illius consolationis dulcedine leniretur. Datum Laterani,¹ A.D. 1254.
 “ pontificatus nostri anno xi.”

Eodem anno dominus Papa ad instantiam regis Angliæ concessit eidem decimam totius ecclesiæ Anglicanæ per triennium percipiendam, exceptis ordine Cisterciensi et Hospitalariorum et Templariorum, et licet diversas literas singulatim antea diversis super hoc demandasset, tandem tamen eisdem revocatis et non obstantibus, W[altero] episcopo Norwicensi hoc præcise demandavit exsequendum. Idem autem episcopus, licet invitus, mandato hujusmodi obtemperans, per totum regnum in singulis capitulis cujuscumque diocesis fecit decanum et tres rectores vel vicarios qui fuerint majoris auctoritatis, pro sua voluntate jurare sub forma in ejusdem literis contenta subsequenti:

A tenth of ecclesiastical property for three years granted by the Pope to the king.
 f. 45 b.

Litteræ Episcopi Norwicensis executoriæ.

“ Walterus permissione divina Norwicensis episcopus, ne- Letter of
 “ gotii crucis executor a sede Apostolica deputatus, discretis Walter de
 “ viris decano Christianitatis de Stafford, et juratis de capitulo, Suthfeld,
 “ salutem in Domino. Cum nuper convocatis vobis et aliis bishop of
 “ de decanatu vestro viris fide dignis, sacramentum a vobis to the dean
 “ receperimus, quod prout vobis inferius injungetur, justas of Christi-
 “ æstimationes omnium ecclesiasticorum beneficiorum fideliter anity of
 “ inquireretis; vobis in virtute obedientiæ qua sedi Apostolicæ execution
 “ tenemini, et sub religione sacramenti ac pœna perjurii, of this
 “ injungimus, quatenus tam a vestris conscientiiis propriis, mandate.
 “ quam rectoribus, vicariis, et aliis quibuscumque personis
 “ magis videritis expedire, plenius inquiratis veritatem, quæ
 “ sit justa æstimatio omnium proventuum ecclesiasticorum tam
 “ majorum quam minorum, cujuscumque sint, exemptorum
 “ vel non exemptorum, in decanatu vestro existentium, et
 “ quæ æstimatio decimarum separatarum, videlicet si quas
 “ decimas, pensiones, vel alios proventus percipiant et habeant
 “ in parochiis rectorum ecclesiarum, jure speciali, sive aliquis
 “ nomine eorum eas teneat. Prædictas siquidem justas æsti-
 “ mationes in scriptis fideliter, sub pœna ante dicta, redigatis,
 “ et per litteram patentem signis vestris signatam nobis
 “ habere faciatis, ad terminum et locum vobis infra præfi-
 “ gendos. Bona autem religiosorum, quæ non pertinent ad
 “ ecclesias eis appropriatas, nec sunt decimæ separatæ, per ipsos

¹ The copy in the Fædera has *xx. kal. Jan.*

A.D. 1254. " religiosos taxabuntur, si abbatia, vel cella, seu prioratus ad
 " quos hujusmodi bona pertinent, in vestro fuerint decanatu. Si
 " vero in vestro decanatu non existant, bona ipsorum per vos
 " taxabuntur, et eorum taxationem nobis dilucide et aperte in
 " scriptis habere faciatis. Damus siquidem vobis omnibus et
 " singulis plenam potestatem compellendi ad jurandum omnes
 " et singulos de decanatu vestro, pro veritate vobis in hac
 " parte manifestanda, prout melius videritis expedire: contra-
 " dictores et rebelles, si quos in officio vestro inveneritis, per
 " interdicti aut excommunicationis sententias, nostra freti
 " auctoritate, compescendo. Consulimus insuper ad vestram
 " salutem et communem liberationem, quod in taxationibus
 " faciendis sic diligentes [et] veraces sollicitudine et facto
 " vos habeatis, non obstantibus aliquibus taxationibus præha-
 " bitis, ne ex post facto alii facta vestra et dicta scrutantes,
 " vos inveniant a via veritatis manifeste declinasse, et in
 " sententiam excommunicationis incidisse, quæ per sedem
 " Apostolicam in omnes illos, qui scienter in dicta decima
 " subtrahenda, vel non solvenda, fraudem commiserint, pro-
 " mulgari demandatur. Volumus etiam, si justum vobis visum
 " fuerit, quod unusquisque cujus ecclesia tenetur ad firmam,
 " juxta quantitatem firmæ quam recepit, respondeat de decima.
 " dum sua voluntate et communi pactione ipsa firma durabit.
 " Hoc siquidem officium vobis in remissione peccatorum
 " injungimus, concedentes vobis auctoritate sedis Apostolicæ,
 " ut relaxationis indultæ omnibus Terræ Sanctæ subvenien-
 " tibus participes efficiamini in Domino. Prædictas autem
 " æstimationes in scriptis fideliter redactas nobis vel certo
 " nuncio nostro sigillis vestris signatas tali die apud Lichfeld
 " habere faciatis."

Litteræ Episcopi ut supra.

Letter of " W[alterus] permissione divina episcopus Norwicensis, etc.,
 the bishop " discretis viris subpriori de Burthonia, et juratis de capitulo,
 of Norwich " salutem in Domino. Cum sacramentum nuper præstiteritis
 to the sub- " super æstimatione omnium bonorum immobilium ad eccle-
 prior of " siam vestram spectantium, majorum et minorum, absque
 Burton for " fraude facienda, exceptis proventibus ecclesiarum parochia-
 the same " lium quas habetis, qui per decanos debent æstimari, et
 purpose. " exceptis bonis quæ sunt in manu domini regis tempore
 f. 46. " vacationis; vobis in virtute obedientiæ quæ sedi Apostolicæ
 " tenemini, et sub religione sacramenti præstiti, injungimus.
 " quatenus in hac parte fideliter vos habentes, quæ sit justa
 " æstimatio omnium bonorum vestrorum supradictorum, in
 " scriptis fideliter redigatis, et illam æstimationem plene,
 " plane, et dilucide, per litteram patentem sigillo capituli

“ signatam, nobis habere faciatis ad diem et locum infra- A.D. 1254.
 “ scriptos. Damus, etc. Contradictores, etc. Consulimus,
 “ etc. Prædictas autem æstimationes, etc.” ut supra.

Rescriptio Subprioris et Juratorum.

“ Venerabili in Christo patri W[altero], Dei gratia Norwicensi Answer of
 “ episcopo, negotii crucis executori a domino Papa deputato, the sub-
 “ frater M. subprior Burthoniæ, et jurati de capitulo, salutem prior.
 “ in Domino sempiternam. Noverit paternitas vestra nos ad
 “ mandatum vestrum justam æstimationem omnium bonorum
 “ nostrorum immobilium ad ecclesiam nostram spectantium,
 “ exceptis proventibus ecclesiarum parochialium quas habemus
 “ per provinciam, et exceptis bonis quæ sunt in manu domini
 “ regis tempore vacationis, diligenter inquisivisse; quam
 “ quidem æstimationem præsentium tenore vobis duximus
 “ significandam.
 “ Ecclesia de B[urtonia] valet quatuordecim marcas.
 “ Bona ad coquinam spectantia, valent centum et quinque
 “ solidos.
 “ Bona ad cameram pertinentia, quinque marcas.
 “ Ad refectorium et hospitale, xxx. d.
 “ Ad infirmitorium, duas marcas.
 “ Ad eleemosynam, quadraginta solidos.
 “ Ad sacristiam, quinque solidos.
 “ Ad camerariam, duos solidos.
 “ Summa totius, tantum.
 “ Decima inde deducta, tantum.
 “ In cujus rei testimonium has literas nostras sigillo abbatis
 “ nostri signatas vobis transmittimus. Valete.”

Facta est autem solutio istius pecuniæ primo anno The money
 nunciis ejusdem episcopi ad locum et terminum ab eis paid.
 præfixum, et in depositum missa.

Circa idem tempus Henricus rex Angliæ et regina, Pilgrimage
 petita licentia et benigne obtenta a rege Franciæ et of Henry
 barnagio, peregre proficiscendi ad Sanctum Edmundum III. and
 quondam Cantuariæ archiepiscopum apud Pontinia- Queen
 cum, et per regnum Franciæ in Angliam revertendi¹; Eleanor to
 rex Franciæ misit eis in obviam apud civitatem Ble- Pontigny.
 vensem archiepiscopum Bituricensem² et dominum
 Philippum de Enemus, ad eos per Franciam salvo pro
 sua voluntate conducendum. Quibus etiam idem rex

¹ *revertendi*] revertendo, MS.

| ² Philip Berruier.

A.D. 1254. Franciæ apud civitatem Aurelias occurrit, ibique eos cum gaudio suscepit immenso; et facto ibi triduo in magna solemnitate, rex Franciæ obtulit se velle eos conducere per Pontiniacum; sed rex Angliæ propter laborem ejus immensum, eo quod nupèr de Terra Sancta Jerusalem redierat, hoc nullatenus voluit sustinere: veruntamen facta prius apud Pontiniacum peregrinatione, iterum sibi apud Parisius deberent obviare, inter eos ut convenit. Quod et sic factum est. Venerunt etiam magnates Franciæ ad regem Angliæ, eum cum magna rogantes devotione, ut per eorum terras divertere dignaretur, honorem et reverentiam quam decebat suscepturus; quibus ipse gratias agens, et se excusans, quod, cum sanctissimi patris sui Edmundi Cantuariensis archiepiscopi fuisset peregrinus, ad præsens hoc facere non decebat. Inter quos quidam nobilis, eximiæ potentiæ et auctoritatis immensæ, nomine Willelmus de Bares, prorupit in vocem dicens, "Domine rex, ut quid ad partes istas declinastis¹ "nobiscum spatium, et terras nostras ac castella "visitare vestra non dignatur majestas et excellentia, "quæ etiam vestræ majestati regiæ cum magna devotione omnia ad vestrum honorem et beneplacitum "subicimus et committimus? Pro certo, prout nobis "videtur, vester adventus ad partes istas ad præsens "declinans pro minimo debet reputari."

f. 46 b.

Ad hæc rex grates et gratias reiterans, respondit, "Non, non, domine Willelme, pro minimo, imo pro "immense et maximo habemus et reputamus, una cum "nostra ad Pontiniacum peregrinatione, dilectissimum "nostrum consanguinem et vicinum, regem vestrum, "qui adhuc pro loco et tempore cum sibi placuerit "et pro sua dignatione meus erit dominus, post suos "immensos labores quos jampridem in Jesu Christi "servitio nostri sustinuit Redemptoris, videre simul "et visitare, et ejus dulci frui colloquio et refocillari."

¹ MS. inserts *cum*.

Et sicut jam prædictum est, post peregrinationem A.D. 1254.
 regis Angliæ apud Pontiniacum factam, apud Parisius The kings
 iidem reges sibi mutuo obviaverunt. Convocavit etiam and queens
 at Paris.
 ibidem rex Franciæ omnes majores regni sui suæ
 ditioni subjectos, ad honorem regi Angliæ et reginæ
 præstandum et reverentiam. Fuerunt etiam ibi præ-
 sentes comitissa de Provençia, mater, et quatuor suæ Beatrice,
 filiæ, duæ reginæ, videlicet Franciæ et Angliæ, et duæ countess of
 comitissæ, uxores nobilium comitum, scilicet Ricardi Provence,
 comitis Cornubiæ, fratris regis Angliæ, et Caroli and her
 comitis Provençiae, fratris regis Franciæ, ut mutua daughters,
 refocillarentur consolatione. Fuerunt etiam reges et Margaret,
 reginæ ad aulam regis simul in mensis, et pariter Eleanor,
 pernactantes. Postea vero fuerunt cum domino rege Sanchia,
 Angliæ ad domum Templariorum in prælibatione Beatrice.
 Franciæ et Navarræ¹ reges, et Burgundiæ² et Lo-
 vaniæ³ et []⁴ duces, et archiepiscopi et episcopi
 xxiii., comites autem xxvii., quos omnes convocavit
 ibidem rex Franciæ, ob honorem regis Angliæ et
 reginæ, et inter eos confederationem.

Facta autem ibidem mora, rex Angliæ et regina Their re-
 inde recedentes cum honore immenso, versus Angliam turn.
 profecti sunt, et in die Sancti Johannis apostoli et
 evangelistæ, in Natali Domini, apud Doroberniam
 prospere applicuerunt, domino Edwardo filio eorum et
 uxore sua in Wasconia commorantibus. Dedit etiam
 rex Franciæ regi Angliæ unum elephantem tunc An ele-
 temporis, quem transvexit usque Londonias. phant
 given by
 S. Louis to
 Henry III.

Eodem tempore Innocentius Papa quartus in crastino
 Sancti Nicholai obiit apud Neapolim. Death of
 Innocent
 IV.

Alexander Papa quartus,⁵ episcopus Hostiensis, statim
 successit. Succession
 of Alex-
 ander IV.

Eodem tempore post festum Sancti Hilarii sederunt
 justiciarii itinerantes apud Lichefeld; et factæ sunt
 coram eis inquisitiones subsequentes. The jus-
 tices itine-
 rant at
 Lichfield.

¹ Theobald II.

² Hugh IV.

³ Henry IV.

⁴ Blank in MS.

⁵ *quartus*] *tertius*, MS.

Inquisitiones factæ coram justiciariis.

A.D. 1254. De veteribus placitis coronæ, quæ alias fuerunt coram justiciariis, et non fuerunt terminata.

Articles of inquiry before them. De novis placitis coronæ, quæ postea emeruerunt.

De illis qui sunt in misericordia domini regis, et non sunt amerciati.

De valettis et puellis qui sunt et esse debent in custodia domini regis, vel in donatione domini regis; qui sint, et qui illos habent, et per quem, et quantum terræ illorum valent.

De dominabus quæ sunt et esse debent in donatione domini regis, sive sint maritatæ, sive maritandæ. Et si sint maritatæ, quibus, et per quem, et quantum terræ illarum valent.

De ecclesiis quæ sunt de donatione domini regis, quæ sint ecclesiæ illæ, et qui illas habent, et per quem.

De eschaetis domini regis, quæ sint, et qui illas habent, et per quod servitium, tam de terris Normannorum, quam de aliis; et si teneantur sine waranto, capiantur in manu domini regis.

De sergantiis, quæ sint, et qui illas tenent, et per quem, et cujusmodi illæ sergantiæ sint, et quantum valent.

f. 47.

De purpresturis factis sive in terra, sive in aqua, sive in mare, sive in libertate, sive extra libertatem.

De mensuris factis et juratis per regnum, si sint servatæ, sicut provisum fuit. Et si custodes mensurarum mercedem ab aliquo ceperint, ut possint per unas vendere, et per alias emere: et intelligatur de omnibus mensuris, tam de [] quam de ponderibus. Et si assisa pannorum servata fuerit, sicut provisum fuit. Et si aliquis mercedem ceperit de vino vendito contra assisam, vel pro panno vendito contra assisam; et de thesauro invento.

De vicecomitibus et aliis ballivis domini regis qui tenent placita coronæ.

De vicecomitibus et aliis ballivis, qui convenire fecerunt hundredum vel wapentakium pro inquisitione facienda pro morte hominis, vel de aliis placitis coronæ, et ceperunt misericordiam pro defaultis.

De uthesio levato et non secuto.

De usurariis Christianis mortuis, qui fuerint, et quæ catalla habuerunt et qui ea habuerint.

De catallis Judæorum occisorum, scilicet vadiis, et chartis, et debitis; et quis ea habet.

De falsonariis et retondentibus denarios.

De moneta et escambio, et qui fecerunt monetam sine domino rege et ejus justiciariis. A.D. 1254.

De burgatoribus et malefactoribus, et eorum receptatoribus tempore pacis. Articles of inquiry before the justices

De fugitivis qui redeunt post fugam sine waranto domini regis. itinerant at Lichfield.

De his per quorum terras uthlagati vel burgatores transierunt, et non fecerunt sectam post eos, sicut præceptum fuit.

De uthlagatis et eorum catallis, et qui redierunt post fugam sine waranto domini regis.

De mercatis remotis ab uno die ad alium diem, sine licentia domini regis; et an si sit Dominica dies; et si quæ mercata fuerint levata sine præcepto domini regis.

De novis consuetudinibus levatis in regno, sive in terra, sive in mari, sive in aqua dulci, et quis eas levaverit, et ubi.

De defaultis, scilicet de his qui summoniti fuerunt esse primo die coram justiciariis, et non fuerunt.

De gaelis deliberandis sine waranto domini regis.

De malefactoribus in parkis et vivariis.

De wrecco maris.

De evasione latronum.

De illis qui non permittunt ballivos domini regis intrare terras suas ad summonitiones faciendas pro debito domini regis vel aliis sine præcepto regis.

De ballivis qui ceperunt denarios pro amovendo juratores de assisis.

De his qui tenent terras Normannorum, Britannorum, et aliorum extraneorum, de quocumque feodo sint, et quo waranto eas tenent, sine domino rege, vel illis quibus dominus rex vel dominus feodi non concessit conferendum.

De his qui subtraxerunt sectam schyrarum vel hundredorum, vel auxilium vicecomitum, post werram motam inter regem Johannem et barones suos, per voluntatem vicecomitum et aliorum ballivorum, sine licentia domini regis vel ejus assensu.

De vicecomitibus et aliis ballivis qui ceperunt redemptionem de valettis integrum feodum militis tenentibus, vel xx. libras terræ habentibus, ne milites fierent ad mandatum domini regis, cum vicecomites et ballivi præceptum domini regis inde non habuerint.

De valettis integrum feodum militis tenentibus, et plenæ ætatis existentibus, milites faciendis.

A.D. 1254. De vicecomitibus et aliis ballivis, qui placitant placita Articles of coronæ de namio vetito terminato coram vicecomitibus vel inquiry aliis ballivis per sacramentum, cum nullam inde habeant before the potestatem sine speciali licentia domini regis, et hoc per breve justices itinerant at suum.

Lichfield. De excessibus vicecomitum et aliorum ballivorum, si aliquem foverint prætextu terræ vel custodiæ habendæ, f. 47 b. vel denarios perquirendi¹ per quos justitia et veritas suffocetur.

De vicecomitibus et aliis ballivis ambidextris, qui capiunt ex una parte et ex altera.

De wapentakiis et aliis ballivis domini regis, positis ad firmam per vicecomites et ballivos, quanta singula eorum valent, et pro quanto posita fuerint temporibus illorum vicecomitum.

De prisīs domini regis, sive in terra, sive in mari, sive in aqua dulci, et in libertatibus spectantibus ad castella sua, vel comitatus suos, vel ad burgos, sive in aliis locis quæ sint, et quantum valent, et quis ea occupaverit, vel celaverit, vel suffocaverit.

De parvis ballivis qui faciunt cervisias quas quandoque vocant Scotalas, quandoque Fulstales, ut extorqueant pecuniam a sequentibus hundredum et eorum subditis; et de aliis qui cervisiam non faciunt garbas in autumno colligentibus, et bladum pauperum indebite distrahentibus.

De catallis extraneorum de potestate regis Franciæ existentium, captis dum rex fuit in Wasconia, quo devenerunt, et quis ea habet.

De his qui levaverint warennam si[ne] sufficienti waranto domini regis.

De his qui piscantur cum kidellis et sarkellis.

De denariis captis pro defaultis non venientium ad summonitionem vicecomitum, et quis eos cepit, et quantum.

De vicecomitibus et aliis ballivis qui ceperunt denarios ab his qui rectati fuerunt de morte hominis, ut dimitterent eos per plevinam, cum nullo modo fuerint plegiandi, sine speciali mandato domini regis.

De vicecomitibus et aliis ballivis qui bis aut pluries receperunt denarios ab aliquo pro unico amerciamento, cum semel fuerit amerciatus.

De his qui distrinxerunt plures habentes unum nomen, per summonitionem seaccarii, ut unusquisque per se pacaret

¹ *perquirendi*] *perquirende*. MS.

unicum amerciamentum, cum unus eorum tantum fuerit A.D. 1245.
amerciatus.

De his qui imprisonaverunt illos qui rectati fuerunt de latrocinio per inditamenta, et illos in prisiona detinuerunt quousque ab eis redemptionem ceperunt, cum per legem Angliæ nulla redemptione facta sint replegiandi.

Articles of inquiry before the justices itinerant at Lichfield.

De his qui distrinxerunt aliquem ad pacandum plus quam ad quod fuerit amerciatus, per summonitionem scaccarii.

De his qui manu ceperunt habendi aliquem coram justiciariis, et illum non habent primo die.

De his qui traxerunt brevia domini regis, et alteri parti vendunt, per quod dominus rex amisit quod ad eum pertinebat.

Isto anno et anno præcedenti fuit frugum fertilitas f. 48. per regnum Angliæ.

Eodem tempore Alexander Papa destinavit literas episcopis Angliæ sub hac forma :

In the Fœdera, i. p. 312, is the letter addressed to the king, agreeing exactly with this till very near the end.

“ Alexander episcopus, servus servorum, etc., venerabilibus
“ fratribus archiepiscopo Cantuariensi et ejus suffraganeis,
“ salutem et apostolicam benedictionem. Cathedra præminen-
“ tiæ pastoralis in hac Ecclesia militanti per plurimos pon-
“ tifices frequenti successionis vicissitudine variatur, pro eo
“ quod illos manere diutius naturæ mortalis conditio non
“ permittit. In Ecclesia siquidem triumphanti, quæ supernæ
“ patriæ regionem inconcussa possessione jam obtinet, Salvator
“ noster, Dei Filius, summus est Pontifex, qui sempiterno fun-
“ gitur sacerdotio, manens in æternum, et subacto mortis
“ imperio semper vivens. In hac autem quam in exemplarium
“ instar cælestium in consummationem sanctorum super ter-
“ ram Dei sapientia fabricavit, pontifices, mortalitatis infir-
“ mitate circumdati, ut constituentur pro hominibus apud
“ Deum, ex hominibus assumuntur. Hinc est quod illa in-
“ deficienti æterni Sponsi gaudio et immortalitate beata luctum
“ viduitatis ignorat. Hæc autem dum peregrinatur in terris,
“ corporum carceribus obligata, frequenter cogitur viduitatis
“ suæ lamenta resumere, ac tædia experiri; his lamentis et
“ tædiis, sicut Domino placuit, qui *aufert spiritum principum*, Ps. lxxv.
“ Ecclesiæ sanctæ nuper concussa sunt viscera, ejusque maxillæ
“ perfusæ amaro profluvio lacrymarum, felici recordationis
“ Innocentio Papa prædecessore nostro vii. idus Decembris
“ apud Neapolim per universæ carnis viam de nequitia hujus
“ sæculi evadente. Qui cum adhuc necessarius esset et ad-
“ modum utilis populo Christiano, forsitan ideo vocatus est
“ a Domino ante tempus, ut mundus in maligno positus, ejus

Letter of Pope Alexander IV. to the archbishop of Canterbury announcing his election.

A.D. 1254. " præsentia agnosceretur indignus, et ipse de iniquitatum **Fœdera.**
 Letter of " medio *quæ ejus animam diu cruciaverant.* tolleretur. Die ^{i. p. 312.}
 Pope Alex- " itaque sequenti, juxta morem, exequiarum sollemnitate
 ander IV. " præmissa, ejusque corpore in Neopolitana ecclesia tumulto.
 2 Pet. ii. 8. " nos et fratres nostri ad substituendum convenimus succes-
 " sorem. Et missarum solemnibus in honore Sancti Spiritus de-
 " vote ac humiliter celebratis, post aliquantulum de futuri pas-
 " toris substitutione tractatum, iidem fratres nostri oculos suos
 " ad imbecillitatem nostram communiter et concorditer direx-
 " erunt, nos ad conscendendam speculam apostolici culminis, et
 " subeundam gravissimam orbis sarcinam eligendo. Verum ea
 " re supra quam dici valeat stupefacti, et quæ ac qualis esset
 " illa dispositionis divinæ vocatio, anxie cogitationis examine
 " revolventes intra nos ipsos, quantum in illa potuimus su-
 " pernæ instantiæ pressura, resedimus, meditando negotii
 " gravitatem, metiendo vires, ponderando prudentiam, com-
 " parando merita, et ad perficiendum sumptus virtutum
 " necessarios computando. Denique videntes hæc nobis non
 " abundanter adesse, quin potius advertentes quod nihil nobis
 " de nostris meritis revelabat propriæ considerationis attentio,
 " unde constitui mereremur in mundi vertice super gentes et
 " regna, et universalem in orbe terrarum evellendi atque
 " plantandi accipere potestatem, in spiritu non contumaciæ
 " vel contemptus, sed timoris de nostrorum defectuum con-
 " scientia procedentis, non sequenda judicavimus vota fratrum,
 " sed manus ab opere, ac humeros ab onere cohibendos.
 " Consideratio enim gradus, casus nobis formidinem ingerebat.
 " quia de tam alto culmine dignitatis terribilis, videlicet loco
 " apostolorum principis, quisnam animus quantumlibet magnus,
 " inspecta jacentis deorsum abyssi facie, non paveret? Quis
 " nempe jugum publicæ servitutis, sub quo probata gigantum
 " virtus, et fortitudo virorum a sæculo laudatorum hactenus
 " gemit, audeat prudenter et scienter appetere, quod spi-
 " ritum mœroribus torquet, mentem eviscerat, dies laboribus
 " obsidet, et noctes producit insomnes? O quam sani consilii
 " et quam consultæ deliberationis electio, abjectum esse in
 " domo Dei, magis quam loci eminentioris celsitudine præ-
 " minere! In convivio Christi locum tenere¹ novissimum,
 " quam cum pacatæ quietis dispendio superius promoveri!
 " Defuit nimirum spiritus considerantibus nobis undique, quanta
 " nunc ager mundi hujus malorum densitate silvescit, et spem
 " de viribus circa ejus cultum difficultas operis vix relinquit.
 " Cumque invalescens malignitas desidentium corda populorum

f. 48 b.

¹ tenere] ponere, MS.

Fœdera,
i. p. 313.

“ durasse videatur in lapides, ita ut manum Domini quam A.D. 1254.
 “ pauci sentiant in flagellis, cui dabitur *filios*¹ *Abrahæ de* Letter of
 “ *lapidibus suscitare, et reddere Domino populum acceptabilem,* Pope Alex-
 “ sectatorem bonorum operum? Propterea excusavimus cum ander IV.
 “ lacrymis, et usque ad contristationis et indignationis offen-
 “ sam, eisdem fratribus, importabilem nobis ingredientibus
 “ Apostolatus sarcinam, duximus resistendum, orantes eos, et
 “ per obtestationem divini iudicii obsecrantes, ut a nobis
 “ calicem hunc transferrent, et traderent alteri fortiori. Sed
 “ ipsi, utinam non ob nostrorum exigentiam peccatorum,
 “ irrevincibilis importunitatis instantia nostram resistentiam
 “ evicerunt, cogentes nos invitos suis desideriis consentire;
 “ et sic cum dolore cordis ac tremore quamplurimo, infirmi-
 “ tatis nostræ colla submisimus jugo Apostolicæ servitutis;
 “ confidentes in Deo, qui dat omnibus affluenter, quod insuffi-
 “ cientiam nostram, quam humiliter recognoscimus et libere
 “ profitemur, ex Se ipso misericorditer adimplebit. Sollicitu-
 “ dine itaque publicæ administrationis assumpta, et plena de
 “ vobis concepta fiducia, quod ad supportandam tanti oneris
 “ molem in caritate Dei, qui vos vocavit in partem hujus
 “ ministerii, fideles nobis eritis adjutores, universitatem
 “ vestram rogamus totis in Christo affectibus et monemus,
 “ quatenus infirmitatem nostram apud Deum devotis orationi-
 “ bus et sacris placationibus roborantes, Ipsius pro nobis
 “ misericordiam imploretis, ut per beneplacita voluntatis suæ
 “ in viam pacis dirigat gressus nostros, et favorem nobis
 “ cælestis pietatis aspiret,² ne qua nos demergat tempestas
 “ per hanc maris altitudinem in quam venimus gradientes.
 “ Dare quoque dignetur benignitatis suæ annum placabilem,
 “ in quo, laboribus nostris Eo desuper incrementum largiente.
 “ proveniet quies regnis, pax ecclesiis, concordia plebibus, et
 “ minoribus disciplina. Vos³ autem quæsumus, fratres, lega-
 “ tionem vestram attendite, ac superintendite universo gregi
 “ in quo vos episcopos dispensatio divina constituit, ut cum
 “ Princeps pastorum commissa quæsiturus advenerit, dignam
 “ ei possitis reddere rationem. Porro de nobis indubitatum
 “ volumus vos tenere fiduciam, quod singulos vestrum, tan-
 “ quam principalia corporis ecclesiastici⁴ membra, in quantum
 “ Dominus dederit, opportunis curabimus fulcire suffragiis,
 “ et fraternis semper honoribus prævenire. Datum Neapoli
 “ undecimo kal. Januarii, pontificatus nostri anno primo.”

¹ *filios*] filiis, MS.

² *aspiret*] aspirat, MS.

³ *Vos*] Nos, MS.

⁴ *ecclesiastici*] ecclesiastice, MS.

- A.D. 1255. MCCLV. Henricus rex Angliæ in quindena a Pascha tenuit parliamentum suum apud Westmonasterium; convocatis ibidem dominis Waltero de Gray archiepiscopo Eboracensi, Ricardo comite Cornubiæ, totiusque regni episcopis, abbatibus, comitibus, et baronibus universis ibi præsentibus, paucis tamen valetudinariis excusatis, dominoque Bonefacio Cantuariensi in partibus transmarinis moram faciente, instanter et importune exigebat sibi auxilium exhiberi, et ut quidam qui ibidem affuerunt asserebant, disposuit rex habere taylagium quod dicitur *horngelth*. Magnates autem e contra petebant, ut secundum consuetudinem regni, tres personas possent per electionem in regno habere, videlicet capitalem justiciarium, cancellarium, et thesaurarium, propter communem regni utilitatem; et tunc possent et vellent de eorum et communi consilio plenius et planius regiæ respondere exactioni. Et sic neutro concessa, datus est dies ad deliberandum super his, usque in quindenam a festo Sancti Michaelis ejusdem anni, et unusquisque ad partes suas declinavit.
- f. 49. Eodem tempore, in redeundo de parlamento, Walterus de Gray, archiepiscopus Eboracensis, anno pontificatus sui xl., obiit apud Fulham juxta Londonias, kal. Maii, die sabbati, in senectute bona, plenus dierum; et sepultus est in vigilia Pentecostes in ecclesia Sancti Petri Eboraci.
- Parliament at Westminster. Demands of the king. Death of the archbishop at York.
- Miracles of bishop Grosseteste. Capture of a large sturgeon in the Trent.
- Isto anno Sanctus Robertus Lincolniensis episcopus claruit miraculis.
- Eodem tempore circa Ascensionem Domini, captus fuit piscis unus octo pedum, qui vocatur sturgun, in aqua de Trente, sub castello de Donentone, senioribus patriæ dicentibus et affirmantibus quod piscis consimilis in eodem loco captus fuit eodem anno antea quo rex Johannes coronatus fuit.
- Storms in the valley of the Trent.
- Accidit etiam eo tempore, iii. idus Julii, quædam tempestas grandinis per vallem de Trente, a ponte de Wychenofere usque ad Rependonam, ultra modum

admirabilis, cui similem in illis temporibus non extitit A.D. 1255. qui se vidisse affirmaret. Sequebatur grandinem vorago quædam mirabilis terram cum arboribus et ædificiis et blada in campis submergens et asportans. Fuit etiam universalis destructio fœni per vallem de Trente per aquarum inundationes, qualis non contigit longis ante temporibus.

Henricus rex et regina fuerunt in die Assumptionis beatæ Virginis apud Eboracum, et inde profecti sunt versus Scotiam, ad loquendum cum rege Scotiæ genero¹ suo, et regina eorum filia, et propter quandam dissensionem quæ inter eos emerserat, et Robertum de Ros qui eos ad eorum voluntatem non tractavit, eo quod non sustinuit eos carnaliter simul commiscere, ob quam causam rex disseysivit eundem Robertum de castello de Wrech et de quibusdam suis aliis terris.

Interview of Henry III. with Alexander III. and queen Margaret of Scotland.

Eodem tempore, rege existente in partibus Scotiæ, missi sunt per regnum justiciarii ad inquisitionem faciendam super articulis subsequentibus. Dominus Henricus de Bathonia cum sociis suis sedit apud Nottingham, qui ibidem se bono modo et curialiter habuerunt; similiter et alii per totum regnum, domino Philippo Lovel apud Staffordiam durius et asperius se habente, coram quo etiam sociisque suis ibi secum sedentibus super istis articulis factæ sunt inquisitiones.

Justiciaries itinerant sent through the kingdom.

Capitula coram justiciariis.

De juribus et libertatibus domini regis, scilicet qui archiepiscopi, episcopi, comites, et barones, milites, vel alii libere tenentes subtraxerint sibi de juribus et libertatibus et hidagiis ad ipsum dominum regem spectantibus, et quas libertates.

Articles of inquiry before those at Stafford.

De sectis debitis ad comitatum, hundredum, et curiam de dominicis maneriis domini regis et ad molendina, eorum maneriorum scilicet qui se subtraxerint de sectis illis, et a

¹ *genero*] *genere*, MS.

A.D. 1255 quo tempore, et in quantum dominus rex damnificatus est per
Articles of annum per subtractionem illam.

enquiry De extensionibus dominicorum regis, scilicet quid omnia
before the illa valere possint per annum.
justices at
Stafford. De militibus, libere tenentibus, viris religiosis, vel quibus-
cumque aliis, scilicet qui infra dominica domini regis terras
tenent.

De donatione vel conditione sokemanorum, vel permissione
custodum vel aliorum ballivorum eorundem maneriorum.

De statu forestarum, hayarum, parcorum, vivariorum,
domini regis, scilicet qui fecerunt vastum, venditionem, pur-
presturam, vel destructionem in eisdem.

f. 49 b. De castris domini regis, scilicet quid pertineat ad castra
illa, ut in wardis, redditibus, et aliis rebus assisis, et quid
custodiæ illorum castrorum valere possint per annum, et quæ
wardæ debeantur tempore pacis, et quæ tempore werræ, et
pro quanto per annum possint custodiri.

De purpresturis factis super dominum regem, sive in terra,
sive in aqua, sive in mari, sive in portu, et per quem.

De hundredis singulis in comitatu quolibet, scilicet quot
hundredæ in manu domini regis, et quot ad feudi firmam, et
quid vicecomites percipiunt per annum de singulis hundredis.

De his qui habent returnum brevium domini regis, scilicet
utrum returnum illud habeant ex concessione regum, vel ex
permissione vicecomitum, vel aliorum ballivorum.

De Judæis et eorum catallis, qui catalla eorum receptaverint,
et quæ catalla.

De his qui tenent placita de namio vetito, et similiter visum
francplegiorum sine vicecomite, et sine waranto domini regis.

De ecclesiis quæ sunt et esse debent de donatione domini
regis.

De viduis et puellis quæ sunt et esse debent in donatione
domini regis, si sint maritatæ, sive maritandæ. Et si sint
maritatæ, quibus, et per quem, et quantum terræ illarum va-
lent per annum.

De sergantiis vel aliqua parte earundem sergantarum aliena-
tarum, per quem, et a quo tempore.

De his qui clamant habere libertates sine charta regis, et
quales.

Inquirantur etiam si viri religiosi intraverint feodum domini
regis, ubi dominus rex amittit wardum, et relevium, vel tay-
lagium; qui, et a quo tempore.

De viris religiosis et aliis qui compellunt laicos placitare
coram iudicibus delegatis, vel ordinariis, de placitis quæ per-
tinent ad coronam domini regis.

Item et omnes libere tenentes de singulis villis a quolibet A.D. 1255. hundredo, si quatuor homines et præpositus venerunt ad sum- Articles of monitionem, sicut dominus rex præcepit in brevi suo. enquiry

De feodis domini regis, quot feoda tenentur de eo in capite, before the et qui ea tenent, et quid inde sit eleemosynatum, et quis illud justices at teneat, et a quo tempore. Stafford.

De omnibus quæ subtracta sunt domino regi, ut de juribus et sectis debitis, si ex permissione ballivorum fiat, et cujus ballivi permissione.

Item de vicecomitibus et hundredariis et aliis ballivis, si aliquem malefactorem receptaverint, vel consenserint, vel aliquid ceperint pro hujusmodi, ab anno regni regis Henrici filii regis Johannis qui nunc est, xviii. hucusque, et quid ceperint pro hujusmodi, et quantum, et si aliquem gravaverint per injustam extortionem.

Innocentius Papa quartus post mortem Frederici The king- imperatoris regnum Ciciliæ multoties et non semel dom of Sicily ; fratribus regis Franciæ singulatim, aliisque diversarum terrarum magnatibus quamplurimis, ex dono obtulit ; quod quidem universi et singuli singulatim admittere penitus recusarunt, timentes potentiam Conradi filii prædicti Frederici imperatoris, qui prædictum regnum post mortem Henrici fratris sui, nepotis Henrici regis Angliæ, obtinuit et possedit. Postea vero præfatum refused by Richard of regnum Ricardo comiti Cornubiæ, fratri regis Henrici, Cornwall ; multoties fuit oblatum, quod et ipse similiter refutavit. Tandem vero astutiam et potentiam regis Henrici Angliæ summus Pontifex et cardinales considerantes et agnoscentes, prænominatum regnum Edmundo præfati given to prince Edmund. regis filio de communi fratrum consilio dominus Papa dedit et concessit, diversas literas diversis temporibus super hujusmodi negotio transmittendo, quarum una ab Alexandro summo Pontifice isto anno sub hac forma emanavit :

“ Alexander episcopus servus, etc. Henrico illustri regi f. 50.

“ Angliæ, etc. Regale genus Angliæ, quod speciali quodam Letter of
“ affectu et intimæ delectionis prærogativa prosequimur, exal- Pope Alex-
“ tare super cæteros orbis reges et principes cupientes, ma- ander IV.
“ gistrum [. . . .] notarium nostrum, Apostolicæ sedis to Henry
“ legatum, qui illius generis honorem et commodum zelatur III. offer-
ing the

A.D. 1255. " ut proprium, ad partes illas principaliter hac de causa
 crown of " transmisimus, ut idem genus locupletans et exaltans ei con-
 Sicily to " ferret regnum Ciciliæ, quod opulentia et deliciis alia regna
 his son " mundi superat, ad sedem Apostolicam devolutum. Et licet
 Edmund. " super hoc fuerit plerumque hinc inde tractatum, quia tamen
 " in eodem regno adhuc superat unicus nepos tuus, ne vide-
 " reris sitire sanguinem proprium et proximorum tuorum
 " spolia concupere, tantum honorem et commodum recipere
 " usque hæc tempora distulisti. Sed eodem nepote tuo ita
 " pie ut asseritur sublato de medio, tu desiderans cum sede
 " Apostolica filium habere communem, devovisti perpetuo ad
 " ejus obsequia carissimum in Christo filium Edmundum
 " natum tuum, faciens ipsum de præfati legati manibus, ha-
 " bentis super hoc plenariam potestatem, recipere prædictum
 " regnum, ad honorem Dei, et ecclesiæ pacem, et tranquilli-
 " tatem totius populi Christiani, super quo celsitudini tuæ
 " gratiarum referimus actiones, prompti et parati ad omnia
 " quæ placere noverimus cordi tuo. Cum igitur collationem
 " hujusmodi ab eodem legato factam duxerimus de fratrum
 " nostrorum consilio confirmandam, magnificentiam regiam
 " rogamus et hortamur, quatenus considerato diligenter quod,
 " cum omnes de regno illo redemptionem a nobis expetent et
 " expectant, negotium ipsum ex sui natura accelerationem
 " postulat et requirit. Quod quia dilatio in talibus maximum
 " consuevit parere detrimentum, prædictum regem ad prose-
 " quendum negotium assumptum sic in militia, pecunia, et
 " aliis viriliter, celeriter, et potenter accingas, ut ad fastigium
 " prædicti regni, ubi recipietur cum desiderio ut matutinus
 " Lucifer, possit, prout decet tantum principem, pervenire;
 " scituri quod cum negotium prædictum sit Dei non hominis,
 " prædicto regi cuncta prospera succedent, nosque sibi cura-
 " bimus in personis et rebus modis omnibus quibuscumque
 " poterimus opulentissime subvenire, parati obligare nos et
 " Romanam ecclesiam fidejussoris nomine pro his quæ sibi
 " ad prosecutionem prædicti negotii fuerint opportuna."

De puero apud Lincolniam crucifixo a Judæis.

Murder by the Jews of S. Hugh, a boy of nine years, at Lincoln. July 31. Eodem tempore convocatis apud Lincolniam Judæis ex totius regni majoribus, sanctum Hugonem puerum parvulum ix. annorum cujusdam pauperculæ mulieris filium unicum, scholarem, in vigilia Sancti Petri quæ dicitur ad vincula, quidam ejusdem civitatis Judæus nomine Jopinus, jam sole vergente ad occasum, a

suorum contribulium et coætaneorum jocis ac choreis A.D. 1255. tetensis insidiis furtive sustulit, sublatum in conclavi secretiori domus propriæ per viginti sex dies occultavit, et in tantum famis ac sitis affecit inedia, ut vix vocem in verba formare posset. Deinde omnibus tam indigenis quam extraneis qui in eadem civitate erant Judæis in unum congregatis, collegerunt consilium pontifices et sacerdotum principes, ut morti traderent innocentem. Adducto ergo illo et in eorum medio constituto, tanquam agno in luporum medio, excæcati et insensati, in ignominiam passionis Jesu Christi, qui patitur in sanctos misericordia pietatis, patris sui desiderium adimplere cupientes, de quibus scriptum est, *vos ex patre diabolo estis*, innocentem puerulum circum- S. Joh. viii. 44. dederunt, nudaverunt, flagellis ceciderunt, et in faciem conspuerunt, nasique cartilaginem cum superiori labio reciderunt, principales dentium confringentes superiores. Deinde ipsum in crucem elevantes, eidem insultabant vocibus, et frendebant dentibus in eundem. *O quam incomprehensibilia sunt judicia tua, Domine!* Sed Rom. xi. 33. *omnia in sapientia fecisti.* Arridebat parvulus toto Ps. ciii. 24. malignitatis spiritu in eum debacchantibus, nec murmur resonat, nec querimonia ab ejus ore. Quippe Spiritus Sancti repletus gratia, alacri vultu quasi nil patiens permanebat. Et quod dictu mirabile est, in ætate tam tenera constitutus, nec vocem nec gemitum emittebat. Tandem ministri diaboli ut Regem gloriæ irritarent, nostrum Redemptorem quem patres eorum ante faciem Pilati negaverunt, dicendo *Non habemus regem nisi Cæsarem*, et ejus membra, id est Christianos, detestanda et horrenda crudelitate confunderent, dicti pueruli corpus tenerrimum a planta pedis usque ad verticem minutis aculeis et acutis in tantum pupugerunt, ut toto corpore cruentato vulneribus, vulnera inflicta ipsius corpus pelli hericii similarent. Denique ejus latere lancea perforato, inclinato capite in manus Domini spiritum exhalavit. Mulier quidem, hujus

A.D. 1255. sancti mater, ubi eum more solito domum minime redire conspexit, expavit continuo, et festinanter eundem per notos vicinos et amicos requirebat. Quo non reperto, assertionem infantium cum quibus ludere consuevit, ostensis hora diei et loco ubi eum ultimo viderunt et reliquerunt, orta est suspicio vehemens inter Christianos, ipsum a Judæis sublatum et interemptum. Ex hoc enim argumentum sumebat eorum opinio, quod ex cunctis provinciis et civitatibus regni Angliæ diversi in eadem civitate Judæi tunc conveniant, et plus solito sibi invicem applaudebant. Requisiti etiam callide a quibusdam Christianis eorundem familiaribus cur sic convenerint, et tamdiu inibi moram fecerint, responderunt, nuptiarum solemnia celebrandi gratia e diversis provinciis nationis suæ principes et potentiores se evocasse, evocatos ideo moram fecisse diutius, quod nexus sponsalium inter prædivites et nobilitate generis præminentes cæteris esset contrahendus, palliare cupientes quod nequiter commiserunt. Sed facti veritate jam per dies paulatim clarescente, prædicta mulier, mater præfati pueri, cum fletu et gemitu in labore et vultus sui sudore, in Scotiam ad dominum regem ubi tunc agebat profecta est, et ad pedes ejus provoluta, clamans et ejulans suam super hoc deposuit querimoniam. Interim scientes Judæi super hac re inquisitionem faciendam, et cum rei veritas innotesceret acriori pœna digne pro meritis se damnandos, congelati et consternati, conscientia sese interius remordente intempestæ noctis silentio corpus exanime tulerunt secretius, et in quendam puteum projecerunt, clamque discesserunt. Ubi postea cum ex mandato regio super hac re facta foret inquisitio, repertus est, prodente Illo cujus vestigia secutus fuerat in passione, qui etiam quod in ignominiam nominis Sui et fidei Christianæ irrisionem, contemptum, et improprium a nefandis Judæis commissum fuerat, ad Sui Ipsius gloriam, et fidei Christianæ exaltationem

Suspicion
of the mur-
der falls on
the Jews.

dignatus est immutare. Nam ipso sic reperto, et cum **A.D. 1255.** suis indumentis e puteo jam extracto, concursus populorum factus est undique voce magna clamantium et dicentium, “Gratias tibi, Domine Jesu Christe, qui
 “etiam modernis temporibus tenellos pueros per pal-
 “mam martyrii dignatus es ad regna cælestia evocare.”

Cumque piis fletibus omnes qui aderant pectora irriga- A miracle performed by the dead body. rent, et utriusque sexus tam majores quam minores ad hoc spectaculum properarent, ecce mulier per annos

quindecim utrorumque oculorum orbata lumine, quæ prius infantem plurimum dilexerat, ibidem adducta accessit propius, et corpus cum fide tetigit sic exclamans, “Heu, heu, Hugeline puer mi dulcissime, quod
 “sic contigit!” et retrahens manum quam supra corpus posuerat, ex humore corporis cruentati cæcos linivit oculos, et confestim visum integerrime recuperavit; sed f. 51.

novitate miraculi stupefacta, cunctis astantibus, grandisonis inclamabat vocibus, “Congratulamini mihi omnes
 “qui diligitis Deum, et videte miracula quæ in vestra
 “præsentia operatus est.” Cumque in eam fixissent

intuitum, et pro certo deprehendissent ipsam esse foeminam quæ tamdiu cæca extitit, attoniti et stupefacti universi et singuli, ingentem ad sidera tulere clamorem, “*A Domino factum est illud, et est mirabile* Psa. cxvii. 23.
 “*in oculis nostris*; benedictus Deus qui non derelin-

“quit sperantes in se, et plebem suam, antiqua mira-
 “cula renovando, ad sui nominis timorem et amorem
 “excitat, et in fide corroborat et confirmat.” Repleta est ergo civitas immenso gaudio, et in ore omnium ejus dulcissima passio resonabat. Catervatim quidem ruunt populi, cernere cupientes quæ per eum miracula Deus omnipotens operatur. Quicumque enim tunc temporis infirmus vel debilis ad ejus corpus sanctissimum accessisset, quacumque molestia laboraret, sanitate recepta gaudens et hilaris ad propria remeabat. Auditis igitur tantis miraculis, et clamore populi vel fama circumquaque divulgatis, ecclesiæ cathedralis decanus

A.D. 1255, et canonici ejusdem civitatis una cum vicariis suis, associato sibi clero et populo, ordinata processione solemniter ad sancti martyris corpus perrexerunt. Illud etiam elevantes, præcedentibus cereis, crucibus, et thuribulis, revestitis etiam quibusque, loco debito dispositis et ordinatis, ad majus monasterium beatæ Virginis psallentes et flentes, et in cordis organo voce dulcisona Deum collaudantes, portaverunt ; concanonico quodam ejusdem collegii, in cujus parochia idem puerulus ab utero matris usque ad martyrium tenere exstitit educatus, ne corpus extra suam parochiam cujuscumque præsumptione temeraria in suæ præbendæ præjudicium portaretur, audacter appellante, et totis viribus reclamante. Prænominati vero decanus et canonici hujusmodi appellationi non deferentes, triumphantis martyris solemniter celebrantes exequias, omnibus rite peractis, sancti corporis glebam juxta tumulum sanctissimi patris Roberti ejusdem loci episcopi sepulturæ decentissimæ tradiderunt.

Richard of Cornwall comes to Lincoln. Advenit itaque sub eodem tempore Ricardus comes Cornubiæ, frater regis Henrici, ad eandem civitatem, peregrinationis causa ad sanctum Robertum ; in cujus præsentia dignata est divina clementia diversa miracula operari.

The affair is brought before the king. Posthæc autem expletis negotiis pro quibus in Scotiam dominus rex profectus fuerat, ad eandem civitatem, et una cum eo domina regina aliisque quamplurimis episcopis regni et proceribus, circa festum Sancti Michaelis reversus est. Examinato igitur negotio, et rei veritate diligenter inquisita super passione hujus pueruli, luce clarius cunctis innotuit præscripto modo et ordine rem gestam processisse. Nam cum ex decreto regio ballivis et aliis exeuntibus ut Judæos caperent, scelus sceleri accumulantes, (non a Juda Jacob filio, nec Juda Macabæo Matathiæ filio, sed a Juda proditore perfido perditionis filio, affectu et opere trahentes nomina,) claudentes ostia seris objectis et

pessulis se ipsos defendere conati sunt, existimantes se A.D. 1255.
 posse resistere potestati regiæ et decreto. Sed eorum
 obstinantia exacerbati ballivi et alii domini regis
 ministri ibidem de præcepto domini regis destinati, et
 in iracundiam provocati, dirumpentes januas, avulsis
 seris, confractis pessulis, per posticos, fenestras, et ostia
 ingressi sunt, irruentes in eos, quotquot reperire pote-
 rant, arctis vinculis vincientes, ignominiose et turpiter
 secum ad curiam deduxerunt. Cumque examinarentur
 diversimode super processu hujus facti, de præcepto
 domini regis, Johannes de Lessintona, ejusdem senes- f. 51 b.
 callus, et a secretis, vir providus et discretus, et in Execution
 utroque jure, canonico scilicet et civili, peritus, Joppi- of the prin-
 num Judæum, principem eorundem et pontificem, de cipal mur-
 cujus consilio, ut asseritur, sacrum scelus a sceleratis derer.
 et perfidis perpetratum est, accersivit, et sponndit se
 ei consilium conferre et juvamen ne morti traderetur,
 si sibi rei veritatem enarraret. Gavisus ergo tanti
 viri sponsione, et existimans se pecuniaria largitione
 cæterosque Judæos posse redimi, universa penitus est
 confessus. Scripta est igitur hujus confessio, et in
 præsentia domini regis et majorum regni, qui ibidem
 interfuerunt, recitata, ipso Judæo referente. Et quia
 in coronæ regiæ et majestatis videretur infamiam
 redundare, si hujusmodi homicida poena debita non
 plecteretur, tanti sceleris perpetrator et auctor judiciali
 sententia per pedes proprios caudæ vivus equi alli-
 gatur, super quem confestim ascendens quidam juvenis
 subductis calcaribus eundem in cursum velocius exci-
 tavit, et nefandum miserabiliter sed digne pro meritis
 per vicos et plateas ejusdem civitatis spectante populo
 detrahebat. Fit laus et exultatio Christianorum, horror
 Judæis et confusio. Cumque diutius per platearum
 diverticula, calculos et saxos, ligna et lapides distrac-
 tus, minutatim corpore jam dilacerato, in patibulo sus-
 penderetur, miserandam animam ab execrando corpore
 violenter ejectam transmisit ad inferos poena perpetua

A.D. 1255. puniendam. Cæteri autem qui capti fuerant ex mandato regio ad civitatem Londoniarum perducuntur. Qui etiam tunc evaserant festinanter, quæ secum portare poterant amplectentes, die noctuque latenter aufugerunt. Deinde mittuntur nuncii cum brevi regio per diversas provincias regni Angliæ ad capiendum singulos qui huic facto assensum vel consilium præstitisse vel præsentibus fuisse alicujus assertione aut relatu vel indicio perpendebantur; unde factum est ut quamplures apud Londonias usque ad parliamentum post Pascha proximo sequens incarcerarentur: e quibus octodecim antea post Natale Domini ad caudas equorum per totam civitatem Londoniarum turpiter et ignominiose tracti, ac deinde in patibulo suspensi, a præsentis vitæ curriculo descenderunt ad inferos, cum auctore sui sceleris pœna perpetua cruciandi.

Execution
of other
Jews.

The Domi-
nicans en-
deavour to
save the
Jews.

S. Marc.
xvi. 16.

Interim, quod dictu horribile est, fratres Prædicatores,¹ qui propter amorem Crucifixi paupertatem eligentes arctioris vitæ regulam professi sunt, ut exemplo bonorum operum et verbo vitæ perituras salvarent animas, et ab ipsis inferni faucibus liberarent, cæteros qui in carceris claudebantur ergastulo meritorum suorum exigentia damnandi imperpetuum cum diabolo, utpote qui ad fidem Christi nullatenus converti voluerant vel proponebant, totis viribus conati sunt a morte corporis liberare; scriptum quippe est, *Qui credidit, etc.; qui vero non credidit, etc.* Et propterea mirum quod incredulos, nisi ad fidem Christi et gratia baptismatis converti voluerint, quoquo modo a morte corporis liberare niterentur. Sed quid? Contingit sæpius quod ab illis fermentum egreditur, qui se deberent azymos exhibere; nam protestabatur infamia, quod ingenti corrupti pecunia, se eos a mortis spopondissent periculo liberaturos. Quod si verum est, quod Deus

¹ Prædicatores] Matt. Par., p. 922, has *Minores*.

avertat, qualiter Symoniacum possent declinare vitium, A.D. 1255. ignoramus. Sed hoc fateri de illis erubescimus; nam ipso habitu et cotidianum victum quæritando per ostia, cunctis religionibus se mundum sprevisse plenius manifestant. Sed quocumque spiritu eos, ut jam dictum est, liberare attemptassent, propter illud factum et quoddam aliud quod paulo ante acciderat, quod vobis in sequentibus exponemus, non solum Londoniensium, f. 52.

sed fere omnium totius regni Angliæ ad quos illius facti notitia potuit pervenire, indignationem non modicam incurrerunt.

In tantum enim habebantur contemptui, quod in tota civitate Londoniensi per dies plurimos cum famis et sitis inedia laborarent, licet more solito per ostia mendicarent, neminem invenire poterant qui eis misericordiæ manum porrigeret, vel eorum inopiæ subveniret. Quod etiam instigante totius boni et justitiæ inimico, eisdem prius acciderat, tale erat.

Cum inter universitatem Parisius et fratres Prædicatores suborta fuisset dissensio, eo quod iidem fratres institutis aut cæremoniis universitatis parere contempserint, quinetiam quæ cancellarii ac totius universitatis consilio geri consueverant, jurisdictionem

Their loss of influence and poverty in consequence.

sibi incautius super universitatem et contra ejusdem universitatis libertatem vindicantes, suo potius gerenda arbitrio proponebant, videlicet, ut pro voluntate sua ipsi inciperent de theologia, absque licentia cancellarii vel universitatis, et quod nullus magistrorum lecturus theologiam examinaretur ab aliis quam ab ipsis, vel incipiendi licentiam obtineret. Super his igitur et aliis utrisque ad sedem Apostolicam appellantibus, tandem post multas altercationes hinc inde factas, auditis utrorumque allegationibus, dicti fratres in præjudicium, opprobrium, et scandalum totius universitatis obtinuerunt, et soluti ab omni lege universitatis, cum privilegio super hoc sibi a sede Apostolica indulto Parisius redierunt. Indignantibus igitur magistri Parisiacenses quod eorum libertas, quam ab antiquo per

Previous quarrels of the Dominicans with the University of Paris.

A.D. 1255. privilegia summorum pontificum habere consueverant, sic tanquam pro nihilo deperiret, confestim cessaverunt legere, et commune sigillum universitatis disponentes confringere, civitate Parisiacensi relicta, quidam ad suam patriam, quidam ad diversas provincias discesserunt.

Failure of
their efforts
to save the
accused
Jews,

Præfati autem fratres apud Londonias, etsi magnam diligentiam ad liberandum corpora perfidorum a debito mortis periculo, ut jam dictum est, adhibuissent, nihil tamen profecerunt. Tandem vero adveniente domino rege cum regni majoribus apud Radinges, provisum fuit Judæos universos totius regni qui huic facto assensum præstitissent, et præcipue eos qui affuerunt, videlicet lx. et undecim qui apud Londonias in vinculis tenebantur, quemadmodum Joppinus interiit, interire, ne si forte quoquo modo possent evadere qui hoc scelus commiserant, ad scelus simile vel majus committendum fierent proniores. Impunitas enim delinquentium præstat audaciam delinquendi. Quo audito, Ricardus comes Cornubiæ, frater regis, eo quod pro maxima summa pecuniæ a fratre suo rege cunctos Judæos Angliæ ad terminum pro vadio suscepisset, et pro immensa summa pecuniæ quam a Judæis receperat ut eos salvaret, objecta auctoritate sua et potentia morti addictos a mortis periculo liberavit. Nec erat qui resisteret vel eidem in hoc facto contradiceret. Sic, sic justificati sunt propter pecuniam, qui fecerunt injuriam, et rei absque satisfactione absolvuntur.

who, how-
ever, are
saved by
Richard of
Cornwall.

Sublatus est itaque a Judæis furtive præfatus sanctus puerulus, ut jam prædiximus, ii. kal. Augusti, videlicet in vigilia Sancti Petri quæ dicitur ad vincula, et vi. kal. Septembris, die Veneris scilicet, crucifixus, et quarto kal. ejusdem, scilicet die Dominica, inventus et ex puteo extractus, regnante Domino nostro Jesu Christo qui vivit et regnat, etc.

Return of
Peter
de Ege-
blanche.

Eodem tempore Petrus de Egeblanche, avunculus reginæ, episcopus Herefordensis, qui longo tempore

antea a domini regis latere pro ejusdem negotiis ad A.D. 1255. Romanam curiam fuerat destinatus, rediit in Angliam, deferens secum Anglicanæ ecclesiæ depressionem, prout inferius in literis patebit apertius apostolicis per eum impetratis. Duxit etiam secum episcopum Bononien- f. 52 b. sem,¹ a summo Pontifice destinatum, qui filium regis Edmundum de regno Ciciiliæ de dono domini Papæ et mandato per quendam annulum investivit. Quod Affairs of Sicily. quidem domino regi et reginæ, patri et matri ejusdem, valde complacuit, et supra quam dici potest gaudentes effecti et hilares, quasi filio tanti jam regni in veritate potito regimine, tantæ dignitatis et honoris collatori condigna festinavit dominus rex munera recompensari. Misit igitur domino Papæ quinquaginta Money sent to the Pope by Henry III. against Manfred. mille marcas sterlingorum pro expensis suis factis in verra contra Memfredum, qui dictum regnum occupavit et possedit, obligando per chartam suam cc. milia marcarum sterlingorum de regno Angliæ eidem Papæ in subsidium prædictæ terræ perquirendæ, infra certum tempus solvendarum; seque personaliter in pecunia et manu militari copiosa statim post festum Sancti Michaelis proximo sequentis, sacramento præstito in præfati episcopi præsentia ibidem profecturum promittendo, et per chartam suam similiter obligando, una cum sigillo suo eisdem chartis quorundam signis appensis episcoporum et etiam plurimorum regni magnatorum; propter quod cum esset ex longo tempore, videlicet a primo coronationis suæ anno, cruce signatus occasione et causa in Terram Sanctam Jerusalem peregrinandi, ab eodem voto a domino Papa qualem qualem obtinuit absolutionem. Ad hoc etiam negotium melius prosequendum et celerius concessit Papa domino regi decimam ecclesiæ Anglicanæ per triennium, ut V. p. 325. supradictum est, recipiendam.

¹ This is most likely Ottaviano Ubaldino, who had resigned the bishoprick of Bologna in 1244. He was cardinal tit. S. Maria nova, and had been legate in Sicily against Manfred.

A.D. 1255. Venit etiam cum eodem episcopo Herfordiæ quidam clericus nomine magister Rostandus, natione Burdegallensis, a domino Papa specialiter destinatus ad mandata apostolica per diversas literas exsequenda, sicut patebit inferius.

Commission to Rustand, the Pope's chaplain, for a crusade against Manfred, king of Sicily.

“ Venerabilibus in Christo patribus Wygornensi, Herefordensi, Coventrensi episcopis, et viris religiosis, abbatibus, prioribus, capitulis, conventibus, decanis, archidiaconis et archipresbyteris, et aliis ecclesiarum prælatis, et universis Christi fidelibus per Wygornensem, Herefordensem, Coventrensem, dioceses constitutis, magister Rostandus domini Papæ subdiaconus et capellanus, executor negotii crucis, salutem.

“ Mandatum domini Papæ recepimus in hæc verba :

“ ‘ Alexander episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri archiepiscopo Cantuariensi, et dilecto filio magistro Rostando subdiacono et capellano nostro, salutem. Volumus et præsentium auctoritate mandamus, quatenus vos vel alter vestrum redemptiones virorum cruce signatorum qui per deputatos ad hoc præsentium facultatem et legata indistincte necnon et obventiones ex quacumque causa prodeuntes subsidio Terræ Sanctæ in regno Angliæ et aliis terris carissimi in Christo filii nostri illustris regis Angliæ, per vos vel per alios integre colligere, ipsaque in tutis locis deponere, ac eisdem postmodum regi ut votum crucis exsequi valeat efficacius integre assignare curetis; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstante si personis aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas plenam et expressam aut de verbo ad verbum non facientes de indulto huiusmodi mentionem, et constitutione de duabus dietis in concilio generali. Datum Neapoli, tertio kal. Maii, pontificatus nostri anno primo.’

“ Item noverit universitas vestra nos aliud mandatum domini Papæ recepisse in hæc verba :

“ ‘ Alexander episcopus, etc, ut supra. Quia de discretione, providentia, sollicitudine, ac circumspectione vestra plenam in Domino fiduciam obtinemus, negotium crucis in regno Angliæ et aliis terris carissimi in Christo filii nostri illustris regis Angliæ, vobis tenore præsentium duximus committendum, prudentiæ vestræ per apostolica scripta mandantes, quatenus vos, vel aliter vestrum, juxta datam vobis calitus gratiam, in regno prædicto et terris prædictis juxta formam quaruncumque literarum ad quoscumque alios

“ ‘ prius super hoc a sede Apostolica directarum, per vos vel A.D. 1255.
 “ ‘ per alios quos ad hoc idoneos esse noveritis, diligenter ac
 “ ‘ fideliter exsequi studeatis; ita quod crescatis exinde meritis
 “ ‘ apud Deum, penes nos gratia, et apud homines clara
 “ ‘ fama; contradictores per censuram ecclesiasticam appella-
 “ ‘ tione postposita compescendo. Non obstante, si personis
 “ ‘ aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod interdicti,
 “ ‘ suspendi, vel excommunicari non valeant per literas
 “ ‘ apostolicas plenam et expressam non facientes de indulto
 “ ‘ hujusmodi privilegio mentionem, et constitutione de duabus
 “ ‘ dietis edita in concilio generali. Datum xi. kal. Junii,
 “ ‘ pontificatus nostri anno primo.’ ”

“ Cum igitur executioni præfatorum mandatorum ad præsens
 “ intendere non possumus, dilectis filiis nostris magistro
 “ Alexandro canonico Herefordensi, et magistro Willelmo de
 “ Ros rectori ecclesiæ de Dodelesburia, in Wygornensi, Here-
 “ fordensi, et Coventrensi civitatibus et diocesisibus, conjunctim
 “ et divisim cuilibet per se in dicto negotio crucis, et omnibus
 “ dictum negotium contingentibus, tam in decima domino regi
 “ concessa fideliter colligenda et in tuto loco deponenda,
 “ quam aliis, vices nostras committimus, donec eas duxerimus
 “ revocandas: districtè præcipiendo mandantes eisdem, qua-
 “ tenus ad executionem et etiam negotii crucis diligenter et
 “ efficaciter procedant; contradictores, si qui fuerint et rebelles,
 “ juxta præfati mandati tenorem per censuram ecclesiasticam
 “ compescendo. In cujus rei testimonium, etc.”

“ Venerabilibus in Christo patribus Wygornensi, Herefor-
 “ densi, Coventrensi, et viris religiosis, etc., ut supra, magister
 “ Rostandus, etc., salutem. Mandatum domini Papæ suscepimus
 “ in hæc verba: ‘ Alexander episcopus servus, etc. venerabili
 “ ‘ fratri archiepiscopo Cantuariensi, et dilecto filio magistro
 “ ‘ Rostando capellano nostro salutem. Volumus et præsen-
 “ ‘ tium auctoritate mandamus, quatenus vos vel alter vestrum
 “ ‘ omnem pecuniam in regno Angliæ et aliis terris carissimi
 “ ‘ filii nostri illustris regis Angliæ, ex quacumque causa
 “ ‘ Terræ Sanctæ deputatam, etiamsi ad hoc deputata fuerit
 “ ‘ priusquam idem rex signum crucis sumeret, ad quorum-
 “ ‘ cumque manus devenerit, detentores illius ad exhibendum
 “ ‘ eam vobis ammonitione præmissa per censuram ecclesiasti-
 “ ‘ cam appellatione postposita compellendo, integre recipere,
 “ ‘ ac eidem regi pro executione negotii regni Siciliæ assignare
 “ ‘ curetis; contradictores autem, si qui fuerint et rebelles,
 “ ‘ censura simili compescatis. Non obstante, si personis ali-
 “ ‘ quibus a sede Apostolica sit indultum quod interdicti, etc.
 “ ‘ Datum Neapoli, idus Maii, pontificatus nostri anno primo.’ ”
 “ Cum igitur executioni præfati mandati ad præsens intendere

A.D. 1255. “ non possumus, dilectis nostris magistro Alexandro et Wil-
 “ lelmo de Ros, etc., ut supra. Districte præcipientes, etc.
 “ In cujus rei testimonium, etc.”

“ Alexander episcopus, etc. venerabili archiepiscopo Can-
 “ tuariensi, et dilecto filio magistro Rostando capellano nostro,
 “ salutem et apostolicam benedictionem. Pia matris Ecclesiæ
 “ studia circa prosecutionem negotii regni Siciliæ, quod
 “ tanquam speciale et præcipuum residet cordi nostro reli-
 “ quiarum quondam Jerusalem, olim Romanorum impera-
 “ toris proterva temeritas et superba rebellio impie impedire
 “ conabatur. Nam Memfredus, ipsius Frederici filius, eidem
 “ Ecclesiæ, ad evacuandam ejus in hac parte sollicitudinem,
 “ suorumque labores fidelium non veritus cum infidelibus
 “ obviare, Saracenis Nuchariæ detestabiliter et impudenter
 “ adhæsit, eisque nefando fœdere copulatus, eorum præcipue
 “ contra Christianos præelegit et assumpsit auxilium, pro-
 “ pugnatore Ecclesiæ et defensores libertatis et fidei damna-
 “ biliter cum illorum viribus in injuriam Christiani nominis
 “ oppugnando, nobisque in tam boni executione propositi se
 “ cum inimicis crucis et fidei Christianæ obicem opponendo.
 “ Profecto si bene a fidelibus et diligenter attenditur, in quan-
 “ tum animarum dispendium, detrimentum Catholicæ fidei et
 “ Ecclesiæ opprobrium id redundet, non jussi, non rogati, nec
 f. 53 b. “ moniti, animis deberent promptis consurgere, ac in unum
 “ omnes in ipsius Nuchariæ suorumque habitatorum exter-
 “ minium potenter congerere vires suas, ut nullis amplius in
 “ nocumentum Ecclesiæ, ac suorum rebellium refugium esse
 “ posset. Cum igitur Apostolica sedes pro ipsius defensione
 “ fidei, eamque impugnantium debellatione salubri, ad remo-
 “ tiora mundi climata copiosa subsidia consueverit destinare,
 “ suffragantibus ad hoc largas remissiones et indulgentias
 “ concedendo: nos attendentes quod pestis hujusmodi Romanæ
 “ ecclesiæ matri fidelium tam vicina, pestilentior esse posset,
 “ si ad eandem radicitus extirpandam, ne deterius graviusque
 “ circumposita loca corrumpat, provisionis appositione oppor-
 “ tuna consilia, suæque ulterius ipsa Ecclesia conflare differret
 “ molimina potestatis, publice apud Neapolim in celebrato
 “ generali colloquio contra præfatos Mamfredum et Saracenos,
 “ quamplurimos crucis signaculo insignivimus, post proposi-
 “ tum a nobis congregatis ibidem populis verbum Dei, et tam
 “ per fratres nostros quam per ecclesiarum prælatos et viros
 “ religiosos jam innumeros alios eodem signaculo mandavimus
 “ et fecimus insigniri. Quocirca discretionis vestræ per apo-
 “ stolica scripta mandamus, quatenus tam per vos, quam per
 “ alios quos ad hoc idoneos esse noveritis, proponentes juxta
 “ datam vobis a Deo prudentiam per regnum Angliæ ac alias

“ terras carissimi in Christo filii nostri illustris regis Angliæ A.D. 1255
 “ fidelibus verbum crucis, eos ut contra Mamfredum et Sara-
 “ cenos, tanquam contra ipsius hostes fidei, signum crucis
 “ assumant, et in nostrum et Ecclesiæ adjutorium viriliter
 “ exsurgentes, ad convertendam ipsorum insollertiam et pestem
 “ tam nox[i]am de medio fidelium auferendam, absque tardi-
 “ tate procedant, studeatis sedulis monitis et studiosis induc-
 “ tionibus exhortari. Nos enim de omnipotentis Dei gratia,
 “ et beatorum apostolorum Petri et Pauli ejus auctoritate
 “ confisi, ex illa quam nobis licet indignis Deus ligandi
 “ atque solvendi contulit potestatem, omnibus qui Ecclesiæ in
 “ prosecutione instantis negotii prædicti regni Siciliæ, ac
 “ præfato regi cui hujusmodi negotium commisimus fideliter
 “ exsequendum, efficax in personis vel bonis juvamen impende-
 “ rint, illam [] suorum peccaminum de quibus corde contriti
 “ et ore confessi fuerint indulgemus, ipsosque illo privilegio
 “ eaque volumus immunitate gaudere, quæ Terræ Sanctæ
 “ subvenientibus in generali concilio sunt concessa. Datum
 “ ut supra.”

Negotium Crucis.

“ Venerabilibus in Christo patribus Wygornensi, Here- Letter of
 “ fordensi, Coventrensi episcopis, et viris religiosis, etc. ut Rustand
 “ supra. Magister Rostandus, etc. Mandatum Domini Papæ, appointing
 “ etc. Alexander, canon of

“ “ Alexander episcopus, etc. Cum negotium crucis dudum Hereford,
 “ “ diversis executoribus per diversas literas in regno Angliæ and Wil-
 “ “ et aliis terris carissimi in Christo filii nostri illustris regis liam de
 “ “ Angliæ, necnon et regno Scotiæ, ab Apostolica sede com- Ros as his
 “ “ missum venerabili fratri nostro Cantuariensi archiepiscopo, deputies.
 “ “ et dilecto filio magistro Rustando capellano nostro, revocatis
 “ “ hujusmodi literis, plenarie duximus committendum; univer-
 “ “ sitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus
 “ “ eisdem archiepiscopo et capellano, eorumque nunciis, et
 “ “ nullis aliis executoribus in omnibus hujusmodi negotium
 “ “ contingentibus, efficaciter intendatis, dantes super hoc con-
 “ “ silium opportunum; alioquin sententiam quam idem archi-
 “ “ episcopus et capellanus vel ipsorum alter rite tulerint in
 “ “ rebelles, ratam habebimus, et faciemus Deo auctore ad
 “ “ satisfactionem condignam appellatione remota inviolabiliter
 “ “ observari. Datum, etc.’

“ Cum igitur dominus Papa nobis suis dederit literis in
 “ mandatis, ut venerabili patri archiepiscopo Cantuariensi et
 “ nobis, et etiam nostrum alteri, circa negotium crucis in
 “ regno Angliæ nobis et nostrum alteri commissum, quibus-

A.D. 1255. f. 54. " cumque aliis literis revocatis, ut nostris nunciis inten-
 " datis; et nos non potentes ad præsens dicto negotio in
 " vestris civitatibus et diocesisibus superesse, Alexandro
 " canonico Herefordensi, et magistro Willelmo de Ros, con-
 " junctim vel divisim cuilibet per se commiserimus vices
 " nostras, super collectione decimarum et aliis dictum nego-
 " tium contingentibus, donec eas duxerimus revocandas; cari-
 " tatem vestram monemus et hortamur, auctoritate nobis in
 " hac parte commissa vobis præcipiendo mandamus, quatenus
 " dictis magistris Alexandro et Willelmo de Ros, vel eorum
 " alteri, super prædictis efficaciter intendatis, ita quod in
 " contradictores et rebelles non habeant materiam procedendi.
 " Datum apud Londonias," etc.

De laicis feodis.

Letter of Rustand requiring the tithes from manors and baronies to be paid up. " Magister Rostandus, domini Papæ subdiaconus et capel-
 " lanus, universis abbatibus et prioribus, capitulis et con-
 " ventibus in Wigornensi, Herefordensi, et Coventrensi civi-
 " tatibus et diocesisibus constitutis, salutem in Domino Jesu
 " Christo. Cum decima omnium proventuum ecclesiasticorum
 " totius regni Angliæ usque ad certum tempus illustri regi
 " Angliæ sit concessa, ac interpretatione sedis Apostolicæ,
 " nomine proventuum ecclesiasticorum intelligantur obven-
 " tiones provenientes de baroniis ac maneriis, ecclesiis et
 " personis ecclesiasticis deputatis; vobis et vestrum singulis
 " districte præcipiendo mandamus, quatenus decimam de
 " vestris maneriis ac etiam baroniis quam pro anno præ-
 " terito non solvistis, infra festum Purificationis beatæ Mariæ
 " proximum futurum nobis vel mandato nostro plene et
 " integre assignare curetis, scituri quod omnes illos qui in
 " subtrahenda ipsa decima, vel non solvenda, scienter fraudem
 " commiserint, excommunicationis sententia innodavimus, et
 " adhuc etiam innodamus. Datum Londoniis, x. kal. Novem-
 " bris, anno Domini MCCLV."

Litera super executione mandati apostolici per magistrum Rostandum.

Letter of William de Ros on the execu- tion of the Papal man- date re- specting the tithes for the Crusade. " Viris venerabilibus et discretis, archidiaconis Coventrensi,
 " Cestrensi, Derbeiensi, Staffordensi, et eorum officialibus, ac
 " decanis universis per dictos archidiaconatus constitutis,
 " Willelmus de Ros gerens vices magistri Rostandi domini
 " Papæ subdiaconi et capellani, executoris negotii crucis,
 " salutem. Auctoritate dicti magistri Rostandi, cujus man-
 " data officiali venerabilis patris episcopi Coventrensis et
 " Lichfeldensis mittimus inspicienda, et vobis sub sigillo suo

.. publicanda, vobis et singulis vestrum mandamus, in virtute A.D. 1255.
 .. obedientiæ qua sedi Romanæ tenemini, et sub pœna excom-
 .. municationis secundum quod in mândato ejusdem continetur,
 .. firmiter injungimus, quatenus singuli vestrum in sua juris-
 .. dictione justas æstimationes omnium ecclesiarum et ca-
 .. pellarum exemptarum et non exemptarum, et omnium
 .. proventuum ecclesiasticorum, quocumque nomine censeantur,
 .. secundum quod ad firmam poni solebant vel poni possint
 .. communibus annis, nullo deducto præter expensas neces-
 .. sarias circa fructus colligendos factas, receptis super hoc
 .. sacramentis quatuor fide dignorum de quolibet decanatu,
 .. nobis sub sigillis vestris et dictorum quatuor juratorum,
 .. scriptas secundum ordinem distincte nomina et loca et
 .. justum valorem singularum possessionum dilucide designando,
 .. præsentetis die Jovis proxima post Epiphaniam Domini in
 .. majori ecclesia Lichfeldensi de archidiaconatu Cestrensi,
 .. die Veneris sequente de archidiaconatu Coventrensi et
 .. Staffordensi, die sabbati sequente de archidiaconatu Der-
 .. beïensi et de decanatu Lichfeldensi. De pensionibus vero
 .. et redditibus, et decimis separatis quibuscumque, baroniis,
 .. maneriis, et proventibus ecclesiasticis omnimodis ad ec-
 .. clesias vel ecclesiasticas personas, religiosas vel sæculares
 .. quocumque modo spectantibus, hæc eadem faciatis sub
 .. pœna prædicta, ita quod de justo, fidei, et legitimo valore
 .. singularum possessionum distincte nobis constare possit, et
 .. ne vos de perjurio, quod absit, redargui possitis. Citetis
 .. etiam peremptorie, vel citari faciatis, omnes viros, videlicet
 .. de qualibet congregatione duos vel tres, speciale mandatum
 .. habentes ad jurandum in animas omnium de ipso conventu, f. 54 b.
 .. super fidei, legitima, et justa æstimatione facta omnium
 .. possessionum suarum temporalium et spiritualium, et vos
 .. una cum quatuor juratis a rectoribus, vicariis, et a quibus-
 .. cumque aliis ecclesiarum prælatis, consimile recipiatis
 .. sacramentum super justo valore omnium bonorum ecclesias-
 .. ticorum annuatim. Item citetis peremptorie vel citari
 .. faciatis omnes collectores in singulis decanatibus existentes,
 .. tam decimæ domino regi concessæ, quam etiam pecuniæ
 .. in Terram Sanctam ex quacumque causa deputatæ, et
 .. alterius cujuslibet negotium crucis quocumque modo con-
 .. tingentis, quod dictis die et loco coram nobis compareant
 .. cum tota præfata pecunia, vel saltem cum ipsa quam penes
 .. se habent, et quam interim adquirere poterint, cum rationi-
 .. bus et munimentis, et aliis quibuscumque quæ super hoc
 .. habent, ut de ipsorum consilio provideamus et ordinemus
 .. ubi melius et competentius deponi possit dicta pecunia,
 .. et quid de aliis fieri debeat secundum mandata nobis super

A.D. 1255. " his directa. Tantum super his facientes, ut exinde crescatis
 " apud Deum meritis, et penes ecclesiam Romanam et dominum
 " regem gratia, et apud homines clara fama. Injungentes
 " taxatoribus ecclesiarum et ecclesiasticorum proventuum,
 " quod ita sibi prospiciant et se gerant in hac parte, ne
 " possint de perjurio seu falsitate, quod absit, redargui, nec
 " etiam pœnam perjurii formidare, et ne oporteat vos et illos
 " exploratores aliquos nobis vigilantī studio super his insi-
 " dantes ulterius pertimescere. Item pecuniam Terræ Sanctæ
 " ex quacunque causa deputatam, etiamsi ad hoc deputata
 " fuerit priusquam dominus noster illustris rex Angliæ signum
 " crucis assumeret, nulli alii quam nobis assignetis, nisi etiam
 " de speciali mandato magistri Rostandi supradicti. Et quid
 " super his feceritis, nobis ad dictos dies et loca per literas
 " vestras patentes harum seriem continentes rescribatis.
 " Formam etiam quam sequi debent decani et jurati de
 " quolibet decanatu, una cum præsentī mandato vobis trans-
 " mittimus. Si quid ultra elici possit quam hic teneatur,
 " quam diligenter et efficaciter exsequantur; scituri quod
 " dura et diligens super his et præcipue super taxatoribus
 " fiet inquisitio, et per tales quorum modum timemus, et
 " qui potestatem habebunt puniendi perjuros secundum
 " formam canonum. Valet. Datum Londoniis anno Domini
 " MCLV."

Articuli super quibus debent dari decimæ.

Manner
in which
the tithes
are to be
collected
and paid.

In singulis capitulis decanus et quatuor jurati, Deum ti-
 mentes, et perjurium timore et amore subire nolentes,
 inquirant per quos melius viderint inquirendum, quæ sit justa
 et vera æstimatio omnium ecclesiarum infra decanatum suum
 existentium, et capellarum exemptarum et non exemptarum,
 super hoc recepto juramento rectorum vel procuratorum¹ super
 justo valore.

Item de vicariis et decimis separatis in parochiis alienis,
 et in omnibus proventibus ecclesiasticis tam majoribus quam
 minoribus, quocumque titulo censeantur.

Item de maneriis et baroniis et omnibus bonis aliis ad
 ecclesias vel ecclesiasticas personas spectantibus hoc idem
 faciant.

Item caveant sub pœna perjurii, quod ecclesiæ nunc aut
 prius ad firmam positæ, non minus quam sit justa firma æsti-
 mentur vel taxentur, vel minus quam ad firmam poni solebant.

¹ *rectorum vel procuratorum*] rectores vel procuratores, MS.

ne evidenter in perjurium incidunt, quia timendum est de pœna A.D. 1255. quæ sequitur.

Item de maneriis, possessionibus, pensionibus, et bonis aliis temporalibus, majoribus et minoribus, quæ collegiati et religiosi obtinent, nomina et loca inquirent, et æstiment, et in scriptis redigant distincte. Quæ etiam æstimari debent per quatuor de congregatione ipsa fide digniores. Nec est timendum quod ulterius duret quam per triennium domini regis, quia dominus rex super hoc habet literas speciales, propter quod fiat taxatio fidelis et vera secundum valorem.

Item decanus de parvis prioratibus conventum non habentibus, et aliis domibus minoribus, puta hospitalibus, cœnobiis, et hujusmodi, recipiet sacramentum ab illo qui præest domui, et a duobus vel tribus de fratribus fide dignioribus, quod diligenter inquirent justas et veras æstimationes omnium bonorum f. 55. suorum temporalium et spiritualium, et de cotidianis distributionibus, nullo deducto præter expensas necessarias circa fructus colligendos factas, de quibus similiter decani et conjuratores sui inquirent, et compareat major congregationis et unus de fide dignioribus secum die assignata ad jurandum in animas omnium, super æstimatione fideliter facta.

Item decanus et quatuor jurati et alii qui præsent domibus, omnia prædicta fideliter, dilucide, et distincte singula nomina et loca in scriptis redigant, et æstimationes omnium non fictas sed veras; et omnia sic scripta, retentis penes se transcriptis, citra Epiphaniam Domini absque ulteriori dilatione prompta habeant, et secum deferant ad dies assignatas; et hæc omnia injungimus sub pœna excommunicationis.

Item, si contingat rectores, vicarios, aut alium proventus ecclesiasticos habentem, in fata decedere, et timeatur de dilapidatione bonorum ipsorum decedentium per executores, vel alios, pro rata decima contingente bona ipsa auctoritate nostra sequestramus sub testimonio fide dignorum.

Item si quid sit solvendum de anno præterito, decanus aut conjuratores sub pœna excommunicationis id secum deferant ad dies assignatos, secundum veram et justam æstimationem, utrum sit de ecclesiasticis, aut de decimis separatis, aut pensionibus, aut baroniis, aut maneriis, aut quibuslibet proveniuntibus ecclesiasticis, et etiam de perquisitis celerariorum, et de eschaetis ecclesiasticis, et de personis ecclesiasticis spectantibus quocumque modo, et circumspectione et industria taline in perjurium incidunt; quod si fecerint, sciant quod pœnam non evadent in canone contra perjuros statutam.

Item non timeant taxatores præteriti anni quod reprehenden-

A.D. 1255. tur de perjurio, si modo plus solito taxaverint. quia tunc multa deducta fuerunt quæ modo non deducuntur, et blada carius venduntur; unde taxent secundum veram et justam æstimationem, sicut pœnam voluerint vitare perjurii.

Item abbatibus, prioribus, et aliis viris religiosis, nullis exemptis, denuncient decani et injungant sub pœna prædicta, et præcipue obedientiariis denuncient, quod ad dies et loca assignata compareant per se vel per alios, speciale mandatum habentes ad jurandum in animas omnium de congregatione, super justa æstimatione omnium bonorum suorum et proventuum ecclesiasticorum facta per quatuor viros de ipso conventu, et etiam pecuniam nondum solutam vel statim solvant, vel infra diem assignatum in tuto loco deponant, et nobis deferant, cum ad partes illas venerimus, videlicet die assignata.

Item, recepto sacramento ab illis qui præsent domibus minoribus conventum non habentibus, et aliquo idoneo, illos tradant articulos aliis religiosis et personis ecclesiasticis tradendos, qui secundum illos habita deliberatione proventus suos ecclesiasticos taxent et æstiment sub forma tali, quod perjurium non oporteat illos formidare, nec pœnam etiam perjurii quæ sequitur, ut prædictum est.

Item, nulla sit portio adeo modica, in quibuscumque consistat in pondere, numero, et mensura, terris, pratis, pascuis, pannagiis, auro, argento, grano, liquore, operibus, servitiis liberis vel rusticis consuetudinibus, in panibus deferendis ad Natale Domini, gallinis, ovis, et quibuscumque aliis ad ecclesias vel ecclesiasticas personas spectantibus, quin taxetur et æstimetur, et portetur apud Lichfeld die assignata una cum pecunia in Terram Sanctam deputata seu promissa ex quacumque causa, sub pœna excommunicationis, non obstante cujusquam inhibitione, nisi speciale mandatum super hoc a dicto magistro Rostando receperint, vel a nobis. Nec cuiquam in hoc casu parcere poterimus, si præmissis non obtemperent, nec cuiquam alii ipsam solvant.

f. 55 b.

Item decanus injungat sacerdotibus parochialibus suæ jurisdictionis, ut inquirent de legatis in subsidium Terræ Sanctæ a tempore quo dominus noster venerabilis Ricardus comes Cornubiæ a Terra Sancta rediit, et de bonis cruce signatorum ab intestato decedentium, quæ sit, et quanta portio eorundem, et ad quos devenerint. Quibus compertis, statim sequentur.

Item decanus singulis presbyteris parochialibus injungat, quod plene et fideliter redigant in scriptis quæ super dictis

legatis et intestatorum bonis¹ per inquisitionem invenerint, A.D. 1255. et nobis præsentent sub sigillis suis, una cum pecunia quam interim perquirere poterint, die assignata, sub pœna superius notata contra desides et remissos.

Item abbas vel prior, vel si non sit abbas vel prior, major et tres vel quatuor de eodem collegio vel capitulo, vel saltem duo si non sit congregatio magna, jurati inquirent per se ipsos vel alios per quos viderint inquirendum, quæ sit justa et vera æstimatio omnium possessionum, reddituum suorum, et bonorum omnium temporalium et spiritualium, majorum et minorum, ad monasterium suum quocumque modo spectantium; excepto hoc, si ecclesias habeant, super quibus decani et sui conjuratores inquirent; et omnium prædictorum æstimationes fideliter et dilucide factas secum deferant ad dies assignatos, scilicet post festum Sancti Hilarii apud Lichefeld, una cum decima prædictorum de anno præterito, sub pœna excommunicationis, qua sunt innodati qui fraudem in ipsa subtrahenda vel non solvenda commiserint, quos omnes tales ex tunc denunciabimus.

Item inquirent de cotidianis distributionibus similiter ex quacumque causa provenientibus alibi vel per alios bona ipsa fuerint æstimata. Et tunc sic scribatur.

Item abbas vel prior, vel major congregationis, et jurati de domo, provideant statim et ordinent unde dicta decima debeat levare, tam de bonis exterioribus quam interioribus et cotidianis distributionibus; nec ob hoc murmurent subditi, et inferiores de collegio nil detrahant suis superioribus in hoc casu, si in hoc casu aliqua subtrahantur, præsertim cum viderint prælatorum suorum rationabilem excusationem. Et omnia præfata prompta habeant, cum fuerint ab eis exacta, sub pœna prædicta; et diebus assignatis ad minus duo vel tres de quolibet collegio compareant locis² assignatis, jurati ut dictum est, super vera et fideli æstimatione legitima omnium prædictorum per eos tunc facta.

Item religiosorum nullum excipimus, nisi privilegium istius exemptionis et indulgentiæ contra Mamfredum et Saracenos Nucharie commorantes ostendat, vel per literas magistri Rosandi immunis sit, quas ad dies assignatas secum deferant.

Item decanus, cum prædicatores mittantur ad prædicandum, eisdem assistat, et eis auxilium et consilium impendat opportunum.

Item decanus in singulis capitulis et ecclesiis parochialibus

¹ MS. inserts *que*.

| ² MS. repeats *locis*.

A.D. 1255. exponi faciat frequenter indulgentias cruce signatis a domino Papa indultas, videlicet idem privilegium et easdem immunitates quæ concessæ sunt eis qui in Terram Sanctam efficac in bonis vel personis impenderint auxilium.

Parliamentum apud Westmonasterium.

Indignation at the above.

Parliament at Westminster.

f. 56.

Promulgatis jam per totum regnum mandatis apostolicis, et articulis memoratis, resonabat murmur in clero, et factus est tumultus lacrymosus, propter hujusmodi gravamina quæ in regno emergerant inopinata, et a sæculo inaudita. Post festum Sancti Michaelis autem tenuit rex parliamentum suum apud Westmonasterium, convocatis ibidem episcopis, abbatibus, et prioribus, comitibus, et baronibus, et totius regni majoribus; in quo petebat a clero de laicis feodis suis sibi suffragium exhiberi ad negotium stulte et incircumspecte pro regno inchoatum Siciliæ prosequendum, disponens de suo consilio iniquo hoc prius a clero, et postmodum a populo majori et minori extorquere. Episcopi vero, abbates, priores, et procuratores qui ibidem pro universitate affuerunt, nolentes hujusmodi exactioni acquiescere, sed potius decernentes fore resistendum et contradicendum, rationibus et gravaminibus in scriptis redactis et allegatis, per fideles et discretos nuncios electos eadem gravamina summo Pontifici sub sigillis destinarunt. Quorum tenor talis est.

De archidiaconatu Lincolnie articuli pro communitate.

Grievances respecting the taxation brought forward by the clergy of the archdeaconry of Lincoln.

Procuratores clericorum beneficiatorum archidiaconatus Lincolnie pro tota communitate proponunt, quod gravati sunt, eo quod decima beneficiorum suorum domino regi fuit concessa, ipsis non vocatis; maxime, cum agitur de aliquo obligando, necessarius est ejus expressus consensus.

Item, si concessa esset ab initio dicta decima de communi consensu prælatorum et totius cleri, ad certum usum fuit concessa, et ob certam causam, unde causa data, causa non secuta. competit eis repetitio, nec de jure de cætero poterunt compelli ad præstationem dictæ decimæ, maxime cum ad alium usum proponit dominus rex convertere dictam decimam quam pro-

posuit tempore qualis qualis concessionis, de quo non fuit A.D. 1255. actum nec cogitatum eo tempore.

Item petitur ista decima usque ad certum tempus a domino rege, secundum quod ei conceditur a domino Papa, et illud tempus non est determinatum; unde timent se et beneficia sua in posterum enormiter posse gravari.

Item gravati sunt religiosi, eo quod cum omnia servitia forinseca domino regi faciant pro terris forinsecis et eorum redditibus, et dominis feodorum sua debita servitia faciant secundum quod imponuntur, quod ad præstationem dietæ decimæ non debeant compelli.

Item magister Rostandus qui dicit se habere auctoritatem Papalem, et judicalem indaginem in causis cruce signatorum, subditos ordinariorum ad loca remotiora trahendo gravat, in non modicum præjudicium ordinariorum, et contra privilegium cruce signatis indultum.

Item committit vices suas decanis et aliis, cum adhuc [non] constet de sua jurisdictione.

Item sunt gravati, quod compelluntur facere novas taxationes per eorum sacramentum ab anno in annum pro eorum voluntate.

Item gravati sunt, quod indistincte legata quæ secundum voluntatem decedentium in usus pauperum, parentum, et servientium, et in alios pios usus dividi deberent et distribui, domino regi sunt concessa in alios usus, contra voluntatem decedentium convertenda.

Item gravati sunt religiosi, per dominum episcopum Herefordensem, qui finxit se procuratorem quorundam religiosorum, cum non esset, in curia Romana; cujus prætextu eorum monasteria obligavit ad maximam pecuniæ quantitatem, in eorum non modicum præjudicium et gravamen.

Item spreta taxatione facta per episcopum Norwicensem, super ovis, gallinis, et omnibus existentibus in pondere, numero, et mensura, novam facit taxationem, in præjudicium et scandalum plurimorum.

Item gravantur clerici et laici Angliæ ex eo quod ad suggestionem quorundam proditorum circumventa est regia simplicitas in quadam obligatione super regno Appuliæ conficta in scandalum ecclesiæ Romanæ, et ipsius regis grave præjudicium, et totius cleri et populi Angliæ gravamen intolerabile, ipsius videlicet clero et populo super hoc minime requisitis.

Item protestamur, nos ecclesiæ Romanæ in casibus a jure concessis propter bonum obedientiæ pro viribus facultatum nostrarum velle subvenire.

A.D. 1255. *De Covintrensi et Lichfeldensi diocesi articuli pro communitate.*

Grievances brought forward by clergy of the diocese of Lichfield. f. 56 b. Proponunt procuratores subditorum ecclesiarum Covintrensis et Lichfeldensis diocesis; in primo, quod multipliciter perturbantur et læduntur libertates Ecclesiæ in partibus suis, per laicalem potestatem, contra canonicas sanctiones et consuetudines ecclesiasticas diu approbatas. Coguntur enim clerici in criminalibus quæstionibus et in causis civilibus passim laicis coram sæcularibus iudicibus respondere, et eventum judiciale ab eisdem recipere, et præsertim in actionibus injuriarum qualitercumque intentatis.

Item senescalli forestæ domini regis clericos prænominatos non vocatos, non confessos, non convictos, puniunt pro eadem et amerciant, licet in nullo teneantur obnoxii; et etiam longe gravius quam facerent laicos legitime convictos.

Item officialem episcopi sive eundem episcopum distringunt per baroniam suam, quod clericos prædictos faciant comparere coram eis, et si ibi amercientur, ad amerciamenta eadem solvenda compellat eosdem.

Item gravantur in eo, quod decima bonorum suorum ecclesiasticorum concessa fuit domino regi in subsidium executionis voti sui in Terram Sanctam, ipsis penitus irrequisitis.

Item gravati sunt in eo, quod decimam eandem adhuc nituntur extorquere ab eisdem invitis, cum causa solutionis quæ prima facie pia videbatur, jam in non piam, ut eis videtur, sit mutata.

Item, etsi forte aliquo casu dari de jure deberet decima, quod¹ non credunt, in proposito in exactionis modo prægravantur, prout tenore mandati exactorum eorundem apparet manifeste. Ibidem enim inter cætera talis clausula continetur:

v. p. 358. “ Nulla sit portio adeo modica, in quibuscumque consistat, in
 “ pondere, numero, et mensura, terris, pratis, pascuis, panna-
 “ giis, auro, argento, grano, liquore, operibus, servitiis liberis
 “ vel rusticis consuetudinibus, in panibus deferendis ad Natale
 “ Domini, de gallinis, ovis, et quibuscumque aliis ad ecclesias
 “ vel ecclesiasticas personas spectantibus, quin taxetur, æsti-
 “ metur, et portetur die assignato, scilicet die Purificationis
 “ beatæ Mariæ.”

Item super præmissis et aliis gravatur Ecclesia acerbius et enormius quam ante chartam libertatum a domino rege concessam gravabatur, non obstante excommunicationis sententia in omnes venientes contra libertates in eadem contentas

¹ quod] quam, MS.

solemniter lata, nec etiam juramento de eisdem servandis A.D. 1255. præstito.

Item jurisdictio ordinariorum quasi absorbetur et enervatur occasione executorum negotii crucis, qui passim tam cruce signatos quam non cruce signatos, aliquo modico dato seu promisso pro negotio crucis, ad querelas admittunt, et causas eorum audiunt, et excommunicatos absolvunt, et non ligatos excommunicant, et pœnas judiciales inflictas relaxant.

Item cum plura beneficia sint in diœcesi prædicta, quæ nequaquam aut vix sufficiunt ad sustentationem necessariam ministrorum, executores negotii crucis decimam ab eisdem extorquent in eorundem ministrorum gravamen, et scandalum plurimorum.

De singulis diœcesibus totius regni consimiles ibidem confecti sunt articuli, et summo Pontifici pro universitate similiter destinati, ut supradictum est.

Magister autem Rostandus, auditis frivolis in articulis memoratis, videlicet de pondere, mensura, panibus, ovis, gallinis, et cæteris ibidem conscriptis, sic æstimationem ordinavit :

“ Nos magister Rostandus, domini Papæ subdiaconus et
 “ capellanus, negotii Crucis executor a sede Apostolica depu- Letter of
 “ tatus, volumus et mandamus, quod commissarii nostri taxa- Rustand on
 “ tiones factas per venerabilem patrem Norwicensem episcopum the taxa-
 “ et collegas suos observare procurent; eo salvo, quod si in tion.
 “ aliquibus addi vel minui oportebit, cum testimonio diœcesani
 “ illud nobis studeant intimare, ut pensata negotii qualitate,
 “ addere possimus vel minuere, prout nobis bonum et æquum f. 57.
 “ videbitur. Item a domibus pauperum, in quibus egeni co- Houses for
 “ tidie recipiuntur et infirmi, decima non petatur ad præsens, the poor,
 “ donec super hoc aliud duxerimus ordinandum. Quod intel- hospitals,
 “ ligimus de illis hospitalibus et domibus leprosororum, et etiam &c. to be
 “ monialium, quæ continua egestate laborant, nec ecclesias in exempt
 “ usus proprios, vel decimas, vel alias amplas possessiones from the
 “ obtinere noscuntur, sed de laboribus propriis aut artificio taxation.
 “ manuum suarum et de eleemosynis cotidianis victum sibi
 “ quærunt cotidie. Item volumus et mandamus quod com-
 “ missarii nostri ad ea quæ ad jurisdictionem ordinariorum
 “ respiciunt, officium suum nequaquam extendant, nisi quati-
 “ nus privilegia cruce signatis indulta extendant. Pœnas
 “ quoque per ordinarios in forma iudicii inflictas tollere non
 “ præsumant, sed in foro pœnitentiali injunctas tollere possunt
 “ et mutare. Item sciant illi qui decimam domino regi con-

A.D. 1255. “ cessam plene et sine diminutione persolvent, quod illius
 “ indulgentiæ participes existunt, quæ datur transcuntibus
 “ ultra mare. Qui vero in solvenda decima rebelliam, con-
 “ traditionem, aut fraudem committunt, præter crimen inobe-
 “ dientiæ quod incurrunt, a prædicta indulgentia penitus sunt
 “ exclusi. Item præcipimus et mandamus, ut, cum commis-
 “ sariis nostris de expensis providere velimus, loca religiosa
 “ prætextu officii sibi commissi in expensis nullatenus gravare
 “ præsumant, seu aliquid extorquere. In testimonium præ-
 “ missorum magister Th. de B. auditor noster generalis,
 “ sigillum suum de conscientia nostra præsentibus apposuit.
 “ Datum Londoniis, quarto kal. Februarii, anno Domini
 “ MCCLV.”

Sub ista forma decimata est universalis ecclesia Anglicana isto anno, sicut et in anno proximo præcedenti fuit per episcopum Norwicensem; et similiter adhuc per unum annum decimabitur.

Recapitulation of the exactions during the reign of Henry III.

Quoniam redemptiones et decimationes bonorum ecclesiasticorum et temporalium, mobiliū et immobilium, quæ fiebant et imponebantur in regno Angliæ per summos Pontifices et regem Henricum qui nunc est, tempore ejusdem regis per incuriam omissæ fuerunt, nec in scriptis redactæ seu registratæ, ut in posterum memoriæ commendentur, eas hoc in loco duximus inserendas.

Anno Domini MCCXXIV. Henricus rex cepit quintum decimum pro chartis de libertatibus et de foresta.

Abbas Laurentius Burthoniæ dedit DCCC. marcas.

Anno Domini MCC.[XXXV.] rex cepit scutagium vetus et novum ad sororem suam imperatori Frederico maritandam. Et memorandum, quod, sicut Stephanus de Sagreve, qui tunc temporis fuit exulatus, in abbazia de Leycestria latitans et moram faciens, asserebat et affirmabat, vetus scutagium ad xxxii. milia scuta assummabatur et irrotulabatur; et ad tantumdem plene et plane potuit novum scutagium de novis terris assummari et inrotulari.

Anno Domini MCCXXIX. decimata est universalis ecclesia Angliæ, et omnia mobilia et immobilia clerico-

rum et religiosorum, de præcepto domini Gregorii A.D. 1255. Papæ, ad opus ejusdem Papæ, magistro Stephano clerico memorati Papæ ad hoc exsequendum procuratore specialiter destinato.

Burthonia.

Summa decimarum redditus assisi totius abbatiae de Bur- Assess-
ment of the
monastery
of Burton.
thonia, iv. l. xix. sol.

Summa decimarum bladi et fœni de dominico de Burthonia, xxxvi. sol. viii. d.

De pomis, vi. d.

De aucis, gallinis, agnis, et porcellis, vi. s. vi. d.

Summa decimæ bladi et fœni de Stretone, xlvi. s. v. d.

Summa decimæ bladi et fœni de Bronte, xv. s. ob.

Summa decimæ bladi et fœni de Winesham, v. s. iv. d.

Summa decimæ bladi et fœni de Stapenhill, xxv. s. ix. d.

De terris ultra Douvam.

l. 57 b.

Summa decimarum bladi et fœni de dominico abbatis ultra Douvam, xliii. s. iii. d.

Summa de Alduluestre, xxxiv. s. ix. d. ob.

Summa de Appelby, xviii. s.

Summa de Bromley, vii. s. xi. d. ob.

Summa summarum abbatis, xvi. l. viii. s. i. d.

Summa decimationis decimæ fœni de parochia de Burthonia, iv. s.

De cantaria, viii. d. ob.

De andresey, ii. d.

De sacrista, i. marca.

De camera, ii. marcæ, viii. s. ix. d.

De infirmaria, xl. d.

De eleemosynaria, iv. s.

De refectorio, ii. d. ob.

De horto, xii. d.

De coopertorio, iv. s.

De anniversario, v. s.

De coquinaria, v. marcæ, viii. s. iii. d. ob.

Summa obedientiarum, viii. l. vi. s. i. d.

Summa summarum, xxiv. l. xiv. s. ii. d.

Sub pœna excommunicationis facta fuit ista decimatio, et consimilis per totum regnum Angliæ.

A.D. 1255. Anno gratiæ MCCXL. Otto legatus convocavit omnes abbates, et priores proprios abbates non habentes, totius regni Angliæ, apud Londonias; et singulatim super universos et singulos, ad opus domini Papæ contra Fredericum imperatorem, tallagium pro voluntate sua imposuit et contributionem; nec erat dicecesanus aliquis, sive alius, qui se pro eis murum opponeret contra eum. Abbates etiam qui personaliter coram eo comparuerunt, supra modum gravati fuerunt; qui vero per procuratores, facilius evaserunt, redemptione eis imposita minori et leviori.

Amount paid by abbat Laurence. Abbas Laurentius Burthoniæ, æstimans sibi et monasterio suo expedire, coram legato personaliter comparens, de xxx. marcis finem fecit, assidente eidem legato, de domini regis præcepto et licentia speciali, qui etiam suum assensum hujusmodi contributioni præstabat et favorem, domino Radulfo de Neville, episcopo Cicestriæ, ejusdem cancellario. Tradidit etiam legato, licet invitus, memoratus abbas, sicut et cæteri, literas suas de tanta pecunia solvenda apud Londonias in festo sancti Nicholai proximo sequentis sigillo suo signatas. Quam quidem pecuniam frater Michael ejusdem domus monachus et præcentor, in dicto festo domini Papæ campsoribus ad hospitium præfati legati, videlicet ad aulam episcopi Dunelmensis, numeravit et pacavit, receptis literis legati de acquietantia.

The taxation in 1254, by the bishop of Norwich. Forma taxationis decimæ ad opus domini regis, quæ fiebat per episcopum Norwicensem anno proximo præcedenti, videlicet anno Domini MCCLIV.

Amount paid by Burton. Bona immobilia parochiæ ecclesiæ de Burthonia decimata ad opus domini regis per juratos de capitulo, de præcepto domini Innocentii Papæ quarti, exceptis his quæ sunt in manu domini regis tempore vacationis.

Ecclesia de Burthonia valet xiv. marcas.

Decima inde deducta, xviii. s. viii. d.

Abbas respondit pro medietate, ix. s. iv. d.

Sacrista pro parte sua, iv. s. iv. d.

Coquinarius pro parte sua, v. s.

Redditus sacristiæ assisus, vi. s. A.D. 1255.
 Decima inde deducta, vi. d.
 Bona coquinæ valent v. l. v. s., decima, x. s. vi. d.
 Bona cameræ, v. marcæ, decima, vi. s. viii. d.
 Bona infirmariæ, ii. marcæ, decima, xxxii. d.
 Bona refectorii, xxx. d., decima, iii. d.
 Bona cantariæ, ii. s., decima, ii. d. ob.
 Bona eleemosynariæ, xl. s., decima, iv. s. l. 58.
 Summa totius, xxi. l. xiv. s. vi. d.
 Summa decimæ, xliii. s. v. d. ob.
 Ecclesia de Ylum cum capellis valet x. marcas.
 Decima inde deducta, i. marca.
 Coquinaria respondit pro medietate, scilicet dimidia marca.
 Conventus respondit de xl. d.
 Camera respondit de xl. d.
 Item de ecclesia de Oufra, xx. s.
 Vicarius de Oufra respondit pro tertia parte per decanum de
 Derbeia.
 De ecclesia de Stapenhill, i. marca.
 De ecclesia de Bromley, xvi., per decanum Blithefeldiæ.
 De Appelby de omnibus bonis, xiv. s. viii. d.
 Decima de Hamtone, xxviii. d.

Ista decima domino regi a domino Innocentio quarto
 summo Pontifice primo concessa est, per tres annos
 duratura, sub ista forma; et post ejus decessum a
 domino Alexandro IV. Papa successore suo, plenarie
 confirmata. Fuerunt etiam diversis temporibus in
 regno non semel tallagia imposita gravia, onerosa, et
 tanquam importabilia, scilicet in passagio domini regis
 in Britannia; et postea in primo et secundo ejus
 passagio in Wasconia; pariter et quando dominus
 Edwardus filius ejus primogenitus et hæres cingulo
 accinctus est militari.

Isto anno, scilicet ab incarnatione Domini MCCLV. Death of
Luke, arch-
bishop of
Dublin.
 obiit Lucas archiepiscopus Dublinensis.

Eodem anno post Natale Domini, venerunt nuncii
 destinati a magnatibus terræ sanctæ Jerusalem, defe-
 rentes domino regi literas signatas sigillis eorum qui
 literas dirigunt, quorum nomina in litera continentur,
 sub hac forma:

A.D. 1255.

Littera magnatum Jerosolymitanorum.

Letter from
the mag-
nates of the
kingdom of
Jerusalem
to Henry
III. pray-
ing for
assistance.

“Egregio et excellentissimo domino Henrico, Dei gratia
“illustri regi Angliæ, Jocelinus Casariensis archiepiscopus,
“H. Nazarenus archiepiscopus, et Tyrenus electus et conse-
“cratus, R. magister domus militiæ Templi, G. magister
“domus Hospitalis Sancti Johannis, P. marescallus domus
“Teutonicorum et vicemagister ejusdem domus, J[ohannes] de
“Ybelino comes Joppensis, dominus Rametensis, et bajulus
“regni Jerosolymitani, Philippus de Monteforti, dominus Tyri
“et Thorom, J[ohannes] de Ybelino dominus de Arsuria, et
“constabularius regni Jerosolymitani, Julianus dominus
“Sydoniensis et Belli Forti, Galfridus de Sergines senescallus
“regni Jerosolymitani, Johannes Asa magnus dominus
“Casariensis, suorum nomine et totius populi regni Jerosoly-
“mitani, salutem et prosperis successibus abundare. Celsi-
“tudini vestræ regiæ statum regni Jerosolymitani præsentibus
“duximus intimandum. Noverit igitur regia magnitudo, quod
“ex recessu piissimi et Christianissimi regis Franciæ illustris,
“cujus præsentia regnum antedictum consolabatur, et defen-
“debatur auxilio ejus contra impios Saracenos, et adhuc
“defensatur, remansit Terra Sancta quamplurimum desolata,
“et auxilio et consilio destituta. Quæ desolatio crevit in
“immensum ex morte venerabilis patris domini Roberti
“quondam Jerosolymitani Patriarchæ, cujus providentia, dis-
“cretionem, et consilio regebamur, necnon et ex recessu reve-
“rendi patris nostri domini C. Tusculani episcopi, Apostolicæ
“sedis legati, a quo habebamus magnum consilium et
“juvamen; et remansimus ut pupilli sine patre, et velut oves
“in medio luporum absque pastore et rectore. Soldani etiam
“Alapiæ et Babyloniæ concordēs sunt et unanimes, et plus
“quam unquam consueverunt, ut pro certo asseritur, contra
“professores fidei Christianæ, nec curant facere pactum vel
“treugam cum Christianitate, et tractatum treugæ ruperunt,
“et omnino dimiserunt consilio illorum de Babylonia, qui
“pluries rogaverunt, ut dicitur, Soldanum Alapiæ, quod ali-
“quem ex fortioribus locis Christianorum obsideret, et ipsi
“parati erant obsidere alium fortiozem, quod nos et tota
“Christianitas mirabiliter formidamus, eo quod licet possimus
“omnes in simul congregati uni parti Saracenorum resistere,
“timemus tamen quod divisi eorum fortitudini et multitudini
“resistere non possemus propter paucitatem populi Christiani.
“Quia vero ad plenum literis explicare non possumus ea quæ
“contingunt negotium Terræ Sanctæ, ad vestræ celsitudinis
“præsentiam mittimus fratrem Robertum de Attrebatō.

Printed
from this
copy in the
Fœdera, i.
p. 308.

f. 58 b.

“ ordinis fratrum Prædicatorum, et fratrem Radulfum ordinis A.D. 1255.
 “ fratrum Minorum, viros religiosos, discretos, et honestos,
 “ qui vobis statum ipsius terræ ex parte nostra plenius
 “ explicabunt, quorum relatibus indubitanter, si placet, fidem
 “ dignetur vestra sublimitas adhibere. Nos vero devoti vestri
 “ intelligentes vos crucis characterem ad dictæ terræ sub-
 “ sidium, jam diu est, assumpsisse, ad vestram regiam
 “ majestatem, in qua inter cæteros mundi principes post Deum
 “ nos et cæteri Christiani cismarini spem habemus, recurrimus,
 “ ut ad refugium et asylum, supplicantes ut nobis aperientes
 “ viscera vestræ clementiæ super prædictis omnibus taliter
 “ dignemini providere, vestrum felicem adventum accelerantes
 “ ad dictæ terræ necessitates multiplices relevandas, ut illum
 “ tantillum residuum Christianitatis regni Jerosolymitani vestro
 “ consilio et auxilio valeat defensari contra impios Saracenos,
 “ et ne loca sancta, conceptione, nativitate, conversatione, et
 “ doctrina Salvatoris illustrata, necnon et passione et resur-
 “ rectione Ipsius consecrata, diutius ab impiis conculce[n]tur.
 “ Conservet vos Altissimus Ecclesiæ sanctæ suæ sanos et
 “ incolumes per tempora longiora. Datum Acconiae anno
 “ Domini MCCLIV., die Mercurii, mense Septembris.”

Litteræ Principis Antiochiæ.

Eodem tempore venit Londonias nuncius a lateribus principis Antiochiæ, destinatus domino regi cum literis, sub hac forma :

Printed
from this
copy in the
Fædera, i.
p. 321.

“ Excellentissimo domino Henrico Dei gratia illustri regi Letter from
 “ Angliæ, B[oemundus] eadem gratia princeps Antiochiæ et Boemund,
 “ comes Tripolitanus, salutem et reverentiam domino debitam prince of
 “ et devotam. Illa devotionis sinceritas quam in zelum Antioch,
 “ nominis Jesu Christi illustrissimum genus vestrum habuit ab to Henry
 “ antiquo, in majestatem vestram geminatis virtutibus deriva- III., on the
 “ tur, quem eximium regum terræ summa provisio benedixit, Turco-
 “ et magnificis semper actibus profuturum statuit in sublime, mans.
 “ ut per vos brachium Regis regum, nomen ipsius ad laudem
 “ ejus et gloriam, et confusionem hostium Crucifixi, jugiter
 “ exaltetur. Ille quidem athleta Christi fortissimus, inclitus
 “ rex Ricardus patruus vester memoriæ recolendæ, cujus
 “ nomen resonat toti mundo, zelum sincerum quem habuit
 “ egregiis actibus demonstravit, dum exponens omnem suam
 “ suorumque potentiam seque morti, ad funiculum hæreditatis
 “ Domini redimendum de faucibus paganorum, personaliter

A.D. 1255. “ provinciam cismarinam, Terram Sanctam, a crucis hostibus
 “ occupatam, triumphali gladio liberavit. Cæterum ad vos
 “ regem Christianissimum, succedentem eidem non solum jure
 “ hæreditario sed virtute, tanto devotius Christiani terræ
 “ prædictæ cum anxietate suspirant, quanto decus omne a
 “ vestris antecessoribus virtuose peractum, in personam
 “ vestram cælesti munere uberius est effusum. Verum
 “ Antiochena terra eo magis subsidium vestri culminis cum
 “ suspiriis præstolatur, quod plus cæteris provinciis Orienta-
 “ libus flagellatur ab hostibus Crucifixi, quoniam etiam omnis
 “ persecutionis instantia quæ in provincia cismarina concus-
 “ serit universos, in Antiochiam infelicem specialiter est
 “ conversa. Insurrexerunt etenim contra ipsam a longis tem-
 “ poribus Turcumanii, qui Dei et hominum inimici, sibi
 “ Antiochiam, hæreditationem meam, miserabilem elegerunt in
 “ prædam, et eam sic inhumaniter afflixerunt quod interemptis
 “ civibus, terrarum cultoribus captis, cunctis animalibus
 “ destructis, vineis, arboribus, villis, casalibus, atque maneriis
 “ bonisque omnibus desolatis, usque ad civitatis mænia, per
 “ eosdem feraliter undique debacchantes in cædibus, incendiis,
 “ et in prædis, illustrissimam civitatem, speculum Orientis, in
 “ spectaculum converterunt, et ad exanitionem ultimam
 “ deduxerunt. Et utinam supernus Arbiter flagellis præteritis
 “ contentus existens, ipsam ad expiationis sufficientiam per-
 “ duxisset! Sed quia humana præsumptio peccare non cessat,
 “ oculos divinæ Majestatis offendens, est consequens ut ab
 “ Ipso vindicta non cesset, cum *sit judicium et justitia præ-*
 “ *paratio ejus*, unde fit quod Turcumanii prædicti hæredi-
 “ tatem meam incessanter affligunt, et obsessis per eos
 “ itineribus civitatis, ne aliqua portentur in ipsam, neve
 “ habitatores exeant ab eadem, milites superstites et bur-
 “ genses deserunt civitatem jam jam quasi pomerii custodiam
 “ remansuram. Ha Deus! quid sibi vult quod civitas supra-
 “ dicta, ubi Christianum nomen primitus est assumptum, a
 “ principibus Christianis sit penitus derelicta, cum tamen
 “ contra loca Christianitatis convalescentibus persecutoribus
 “ paganorum, principum mundi atque fidelium cæterorum
 “ devotio sæpius affuerit in succursum. Infelix vero Anti-
 “ ochia, quæ caput fuerat Orientis, sic est oblivioni tradita,
 “ quod relinquitur in ridiculum canibus devoranda. Et
 “ quoniam Angliæ sublimissimum diadema Dominus benedixit,
 “ ejus triumphali gloriæ reservavit laudabiliter peragendum
 “ quicquid a cæteris principibus est omissum. Eapropter ad
 “ vos tanquam refugium singulare recurrens, ante oculos
 “ regiae majestatis Altissimum invoco, qui regibus imperans.

f. 59.

“ per quem regnant, se in operibus pietatis ali reputat et A.D. 1255.
 “ vestiri, quatenus civitatem meam non derelinquat advocatus
 “ fidei Christianæ. Sed quamvis locorum distantia faciat vos
 “ remotos, innata tamen vobis pietas faciat vos præsentēs, ac
 “ interioribus vestris oculis urgentem necessitatem civitatis
 “ ejusdem innata clementia repræsentet, quam exterioribus
 “ non videtis. Itaque vestræ sanctissimæ majestati me et
 “ meum patrimonium recomendo, totis affectibus supplicans
 “ et deprecans, ut circa me et hæreditatem meam tam mise-
 “ rabiler laniatam vestræ pietatis oculos ¹ extendatis, omnem
 “ viam gratiæ cogitantes, quæ deceat illustrissimum decus
 “ vestrum, ut civitas supradicta ad laudem et gloriam
 “ Christianæ fidei vestro subsidio protegatur. Mitto autem ad
 “ pedes regiæ majestatis nobilem virum Conradum de Duce
 “ militem et fidelem nostrum, et Gwarennum presbyterum et
 “ capellanum nostrum, latores præsentium, quibus vestra
 “ serenitas benignam audientiam et exauditionis gratiam
 “ largiatur. Datum Tripolis xiv. die mensis Maii, anno
 “ Domini MCCLV.”

His igitur et proximo præscriptis lectis et intellectis, Henry III. busy with the affairs of Sicily. rex rescripsit eisdem, ut videbatur, telam ² vitream verbis verisimilibus contexendo; perplexus enim circa negotia regni Ciciiliæ et Appuliæ, ad hoc totis nisibus intendebat, ut filius suus Edmundus,³ cui idem regnum, ut superius manifeste continetur, per summum Pontificem collatum fuerat, ejusdem regni dominium adquireret, expulsis in manu forti adversariis, et eorum principe debellato.

MCCLVI. Isto anno post Pascha apud Radinges The accused Jews saved by Richard of Cornwall. Judæi qui apud Lincolniam martyrio pueri interfuerunt, pecunia non modica interveniente, per Ricardum comitem Cornubiæ a morte quam meruerunt sunt redempti; licet antea, anno proximo præcedenti, post Natale Domini, apud Londonias octodecim eorundem socii qui una cum eis tam [im]pio scelere ibidem aderant, pro causa eadem tam crudeli judicialiter damnati fuerint et suspensi.

¹ *oculos*] oculis, MS.

² *telam*] tenam, MS.

³ *filius suus Edmundus*] filium suum Edmundum. MS.

A.D. 1255.
f. 59 b.

De secta de Oufra facienda pro tota socha.

Inquest
into the
property of
the abbats
of Burton
beyond the
Dove.

Memorandum quod anno proximo præcedenti, videlicet MCCLV., in autumno, facta est inquisitio per totum regnum Angliæ de his qui in capite tenebant de rege Henrico filio regis Johannis qualescumque possessiones; et ubi ventum est apud Notingham inquirere de possessionibus abbatis Burthoniæ ultra Dovam, coram Henrico de Bathonia, et domino Henrico de Syreburn, justiciariis ibidem præsentibus, ita inrotulatum est in illorum rotulis:

“Item dicunt quod Johannes filius Ricardi de Oufra facit eandem sectam ad wapentakium ad turnum vicecomitis et ad comitatum, pro tota socha de Oufra, quæ est de feudo abbatis de Burthonia; et præter hoc omnes libere tenentes ad turnum vicecomitis veniunt bis per annum.”

De Ponte de Egentona.

Question
as to re-
pairing the
bridge of
Egginton
over the
Dove.

Memorandum quod quidam hujus monasterii Burthoniæ prior, nomine Johannes de Stretone eo quod natus fuit apud Stretone, magnæ vir auctoritatis, et literaturæ eminentis, ex abbatum qui tempore illo eidem præfuerunt monasterio licentia speciali, de bonis patris sui et matris defunctorum, pro eorundem animarum salute, pontem de Egentona super aquam de Dove per longum tempus et fecit et misericorditer sustentavit. Post cujus autem in fata decessum, habitatores de Egentona, quod misericorditer factum fuerat scire nolentes, sed se fingentes ignorare, asserebant de Burthonia abbatem pontem illum debere reparare et in perpetuum sustentare, gratiam et eleemosynam in consuetudinem convertere cupientes. Quamobrem abbas Laurentius, qui tunc temporis eidem præfuit monasterio, per quendam clericum de domini regis cancellaria sibi familiarem, videlicet Henricum de Mercentone nomine, a domini regis

curia de Staffordia et de Derbeia vicecomitibus diversas A.D. 1256. literas per eadem verba sub tenore subsequenti impetravit.

Litera domini regis.

“ Henricus, Dei gratia rex Angliæ, etc., vicecomiti Staf- Brief of
 “ fordia salutem. Quia per fractionem pontis de Egentona Henry III.
 “ qui est ultra aquam de Douve inter comitatum Derbeia to the
 “ et comitatum Staffordia, magnum ut audivimus pervenit sheriff of
 “ periculum et dispendium transeuntibus per pontem illum, Stafford
 “ et etiam toti patriæ; tibi præcipimus, quod una cum requiring
 “ vicecomite nostro Derbeia, cui idem præcipimus, per sa him to
 “ cramentum proborum et legalium hominum tam de comitatu ascertain
 “ Derbeia quam de comitatu Staffordia per quos rei veritas whose duty
 “ melius sciri poterit, eo quod pons ille est in confinio it is to re-
 “ comitatuum prædictorum, diligenter inquiras, qui pontem pair the
 “ illum totum vel partem reparare debent et consueverunt; bridge.
 “ et si aliqui ex gratia pontem illum aliquo tempore repara-
 “ verunt, qui illum reparaverint, et qui illum de jure
 “ reparare debeant. Et omnes illos qui pontem illum de jure
 “ reparare debent, distringas ad illum sine dilatione re-
 “ parandum. Teste, etc.”

Inquisitio de pontis reparatione.

Eodem anno, videlicet Incarnationis Dominicæ Inquest
 MCCLVI, regni regis Henrici filii regis Johannis xl., concerning
 domini Laurentii abbatis Burthoniæ xxvii., die sabbati the duty of
 proxima ante festum Sancti Barnabæ apostoli, repairing
 facta the bridge
 est inquisitio de reparatione pontis de Egentona per of Eggin-
 ton;
 breve domini regis supradictum.

Nomina electorum de comitatu Staffordia.

in Stafford-
 shire,

Rogerus Durdent de Fischereswiche.

Petrus de Scheyla.

Herveus de Oclee.

Radulfus de Somervile.

Willelmus filius Johannis de Fischereswiche.

Radulfus filius Hugonis de Elleforde.

Stephanus Haliday.

A.D. 1256. Nicholaus Pollard.
 Ricardus filius Rogeri de Haselower.
 Willelmus de Tatenhulle.
 Alanus Poutere.
 Nicholaus le Bolur de Wichenovere.
 Robertus filius Walteri de Elleforde.
 Johannes Merveylus.

Veredictum.

f. 60. Qui dicunt per sacramentum suum, quod nullus de debito debet facere pontem ultra Douve, qui est in confinio inter comitatum Derbeiaë et comitatum Staffordiaë, sed de cleemosynis, et de legatis totius patriæ idem pons solebat sustineri et reparari.

Breve regis vicecomiti Derbeiaë.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., vicecomiti
 “ Derbeiaë salutem. Quia per fractionem pontis de
 “ Egentona, qui est ultra aquam de Douve,” ut supra.

Inquisitio.

Eodem anno et die facta est inquisitio per vicecomitem Derbeiaë, ibidem præsentem personaliter, de reparatione ejusdem pontis de Egentona, ex parte comitatus Derbeiaë per breve domini regis, sicut superius.

Nomina electorum de Derbisyra.

and in
 Derby-
 shire.

Stephanus filius Burgæ de Ailwaldestone.
 Henricus le Chambris de Beruerdecote.
 Willelmus de Schardel.
 Petrus de Thurlestone.
 Ricardus de Astone.
 Henricus filius Petri de Boltone.

Ricardus filius Orm. de Brunnelnester.

A.D. 1256.

Henricus de la Chambre de Twyford.

Robertus de Henovere.

Willelmus de Lebges.

Henricus frater suus.

Walterus de Wilne.

Veredictum, ut supra.

Qui omnes dicunt per sacramentum suum, quod nullus de debito debet facere pontem ultra Douve, qui est in confinio inter comitatum Derbeie, etc., ut supra.

The verdict is the same, that no one is bound to repair the bridge.

Justiciarii de mensuris corrigendis.

Eodem anno missi sunt justiciarii per regnum Angliæ ad omnes civitates et burgos, pro mensuris quibuscumque mutandis, augendis, vel minuendis, et corrigendis. Qui etiam per loca assisam panis, vini, et cervisie sub forma tradiderunt subsequenti:

Justices sent through the country to reform the measures.

Quando quarterium frumenti venditur pro xii. d. tunc panis quadranti de wastell ponderabit sex libras et sexdecim solidos.

Assize of bread, wine, and beer.

Panis coket de eodem blado et eodem bultello, ponderabit plus wastello ii. solidos. Et de eodem blado minoris pretii, ponderabit plusquam wastellum per v. solidos.

Panis vero simenel ponderabit minus quam wastellum ii. solidos.

Et panis quadranti de frumento ponderabit cokét et dimidium.

Panis vero de tret ponderabit duplex wastellum.

Panis de omni blado, duos cokettos.

Quando venditur pro xviii. d. tunc panis quadranti de wastello albus et bene coctus, ponderabit iii. libras, x. solidos, viii. denarios.

Quando pro ii. solidis, tunc ponderabit lxviii. solidos.

Quando pro ii. s., et vi. d., tunc ponderabit liv. s. iv. d. iii. q.

Quando pro iii. s., tunc ponderabit xlvi. s.

Quando pro iii. s. vi. d., tunc ponderabit xlii. s.

Quando pro iv. s., tunc ponderabit xxxvi. solidos.

Quando pro iv. s. et vi. d., tunc ponderabit xxx. s.

- A.D. 1256. Quando pro v. s., tunc ponderabit xxvii. s. ii. d. ob.
 Quando pro v. s. et vi. d., tunc ponderabit xxiv. s. iii. d. q.
 Quando pro vi. s., tunc ponderabit xxii. s. et viii. d.
 Quando pro vi. s. et vi. d., tunc ponderabit xx. s. xi. d.
 Quando pro vii. s., tunc ponderabit xix. s. v. d.
 Quando pro vii. s. vi. d. tunc ponderabit xviii. s. iii. ob.
 Quando pro viii. s., tunc ponderabit xvii. s.
 Quando pro viii. s. et vi. d., tunc ponderabit xvi. s.
 Quando pro ix. s., tunc ponderabit xv. s. et quadrantem.
 Quando pro ix. s. vi. d., tunc ponderabit xiv. s. [iii. d.] iii. q.
 Quando pro x. s., tunc ponderabit xiii. s. vii. d. q.
 Quando pro x. s. vi. d., tunc ponderabit xii. s. ix. d. q.
 Quando pro xi. s., tunc ponderabit xii. s. iv. d. q.
 Quando pro xi. s. vi. d., tunc ponderabit xi. s. et x. d.
 Quando pro xii. s., tunc ponderabit xi. s. et iv. d.

Sciendum est autem, quod quando quarterium frumenti venditur pro xii. s. et aliud quarterium pro xii. s. et vi. d., minoratur numerus ponderis pro prædictis, sex denariis crescentibus de quadraginta quinque solidis et duobus denariis.

Quando venditur pro xi. s. et aliud quarterium pro xi. s. et vi. d., tunc minoratur numerus ponderis pro prædictis sex denariis crescentibus.

Et sciendum, quod pistor potest lucrari in quolibet quarterio, ut probatum est per pistorem domini regis, duos denarios, et furfur, et duos panes ad furnagium, et tribus servientibus tres obolos, et duobus garcionibus duos obolos. In sale, ob. In gesta, ob. In surdon, q. In bosco, iii. d. In bultello locato, ob.

- f. 60 b. Quando quarterium frumenti venditur pro iii. s. vel xl. d. et hordeum pro xx. d. vel ii. s. et avena pro xvi. d., tunc debent et bene possunt broculatrices vendere in civitatibus duas lagenas ad denarium, et tres extra. Et quando in burgo venduntur tres, extra debent vendi quatuor, et bene possunt. Ista assisa generalis est per totam Angliam.

Isto anno obiit Willelmus de Kylkenni episcopus Elyensis.

Isto anno obiit [Thomas Vipont] episcopus Carleolensis.

Eodem anno obiit Philippus abbas Roucestrensis; successit Ricardus abbas ejusdem loci.

Eodem anno obiit dominus Johannes de Lessintona.

Proceed- Eodem anno dominus Rogerus de Weseham, Coven-
 ings on the trensis et Lichfeldensis episcopus, paralysi dissolutus,
 resignation

languorem sentiens indies accrescere, omni jam spe A.D. 1256.
 sanitatis recuperandæ ablata, ac etiam [sibi] et gregi of Roger de
 suo non modicum perpendens imminere periculum, Weseham,
 dum grex expositus lupi morsibus quasi tutore caret, bishop of
 et ipse nihilominus sibi injunctum pastorale officium Lichfield.
 more debito non adimpleret, utrisque volens con-
 sulere, domino Alexandro summo Pontifici missis
 nunciis instanter supplicavit, ut cum sua benedictione
 et gratia sibi cedere liceret oneri præsulatus. Cujus
 petitioni licet invitus dominus Papa annuens, domino
 Henrico de Lessintona Lincolnensi scripsit episcopo,
 ut dicti præsulis, vice sua et auctoritate, interesset
 cessionis; proviso tamen prius eidem, ut decebat, de
 domini regis assensu et licentia speciali, beneficio com-
 petenti. Quibus itaque die apud Brewode ad hoc
 assignato, videlicet die Lunæ infra octabas Sancti
 Andreæ Apostoli, scilicet ii. nonarum Decembris, in
 præsentia prædicti domini Lincolnensis et ejusdem
 familiæ,¹ non sine lamentatione et mœrore immenso
 peractis, prior et conventus de Coventria, et decanus et
 capitulum Lichfeldensis ecclesiæ, in capitulo monachorum
 de Coventria, die Martis proxima ante Purificationem
 beatæ Virginis, videlicet ii. kal. Februarii, dominum
 Rogerum de Meuleng, Lichfeldensis ecclesiæ canonicum,
 et domini regis nepotem, petita prius, ut moris est,
 a domino rege eligendi licentia et obtenta, invocata
 Spiritus Sancti gratia, unanimiter sibi in Coventriæ
 et Lichfeldiæ ecclesiarum episcopum elegerunt, sub hac
 forma :

*Forma electionis apud Coventriam. Literæ capitulorum Covin-
 triæ et Lichfeldiæ archiepiscopo Cantuariensi, pro confirma-
 tione electi sui.*

“ Venerabili patri in Christo B[onefacio], Dei gratia Cantua- Letter of
 “ riensi archiepiscopo, totius Angliæ primati, devoti sui the chap-
 “ Coventriæ et Lichfeldii ecclesiarum capitula, salutem, et ters of
 Lichfield

¹ *familiæ*] familia, MS.

A.D. 1256. “quam debitam tam devotam cum omni reverentia et honore
and Coven- “obedientiam. Cum ecclesiis nostris nuper vacantibus per
try to arch- “cessionem Domini R[ogeri] Dei gratia quondam episcopi
bishop “nostri, petita et obtenta a domino rege licentia eligendi, voca-
Boniface, “tis omnibus, et die communiter ad hoc præfixo in ecclesia
requesting “Covintrensi cathedrali convenientibus, qui voluerunt, debue-
the confir- “runt, et potuerunt commodè interesse, virum providum et
mation of “honestum, dominum Rogerum de Meuleng, subdiaconum,
of the election “canonicum Lichfeldensem, ac domini Papæ capellanum, per
of Roger de “quem firmiter in Domino speramus statum ecclesiarum nos-
Meuleng. “trarum posse in melius reformari, in episcopum nostrum
“Coventriæ et Lichfeldiæ ecclesiarum concorditer et canonice
“elegerimus; paternitati vestræ supplicamus humiliter et
“devote, quatenus desolationi dictarum ecclesiarum nostrarum,
“et nostræ, pio ac paterno affectu compati volentes, dictam
“electionem nostram dignemini confirmare. Ad quod obtinen-
“dum a vestræ paternitatis reverentia felicius, mittimus ad vos
“dilectos nostros dominum priorem Coventrensem,¹ thesaura-
“rium Lichfeldensem,² et quosdam alios tam monachos quam
“canonicos ecclesiarum nostrarum, per quos si vestræ
“sederit pietati, electio eadem examinari poterit competenter.
“Conservet, etc. Datum apud Coventriam, etc.”

Littera prioris et capituli de Coventria et capituli Lichfeldensis.

Proctors
appointed
by the
chapters
to obtain
the con-
firmation
of the
election.
f. 61.

“Venerabili patri in Christo et domino reverendo B[onifacio],
“Dei gratia Cantuariensi archiepiscopo, totius Angliæ pri-
“mati, devoti filii sui frater W[illelmus] prior et capitulum
“Coventriæ, R[adulphus] decanus et capitulum Lichfeldense,
“salutem, et quam debitam tam devotam obedientiam et
“reverentiam cum honore. Ad petendam a vobis confirma-
“tionem electionis nuper per nos communiter celebratæ de
“discreto viro domino Rogero de Meuleng, canonico Lichfeld-
“ensi, ac domini Papæ capellano, in episcopum ecclesiarum
“Covintriæ et Lichfeldiæ præficiendo, et ad eandem confir-
“mationem coram vobis in forma juris eum effectu prose-
“quendam, dilectos confratres nostros in Christo fratrem N.
“monachum ac precentorem Covintriæ, et magistrum H. de
“Wischawe canonicum Lichfeldensem, procuratores nostros
“constituimus, ratum habituri et gratum quicquid iidem, seu

¹ William de Brithwanton.

² Ralph de Chaddesden ?

³ Ralph de Sempringham.

“ corum alter qui pro tempore coram vobis præsens fuerit, A.D. 1256.
 “ fecerit, seu fecerint in præmissis. In cujus rei testimonium
 “ præsentis literas sigillis capitulorum nostrorum fecimus
 “ sigillari. Datum apud Covintriā kal. Februarii, anno Do-
 “ mini MCCLVI.”

Decretum electionis per scrutinium.

In nomine Domini nostri Jesu Christi, anno Incarnationis Account of
the elec-
tion.
 Dominicæ MCCLVI. mense Januarii, regnante domino Henrico
 Dei gratia illustri rege Angliæ, ecclesiis Covintriæ et Lich-
 feldiæ pastoris solatio destitutis per cessionem venerabilis
 patris R[ogeri] Dei gratia episcopi quondam ecclesiarum
 nostrarum, petita et obtenta a domino rege licentia eligendi,
 die Lunæ proxima post festum Conversionis Sancti Pauli a
 Covintriæ et Lichfeldiæ capitulis in ecclesia cathedrali Covin-
 trensi ad eligendum præfixo, et continuato usque in diem
 Martis sequentem, ad id faciendum vocatis et convenientibus
 omnibus qui debuerunt, voluerunt, et potuerunt commode
 interesse, post missarum solemnias, Spiritus Sancti gratia invo-
 cata, debito tractatu præhabito, placuit omnibus ut per viam
 scrutinii de pastore provideretur antedictis ecclesiis viduatis.
 Unde a priore et conventu electi erant viri fide digni, fratres
 Johannes de Oxonia et Willelmus de Sancto Nicholao, monachi
 Covintrenses, et a decano et capitulo Lichfeldiæ, magistri
 Petrus de Radenovere, et David de Sancta Fretheswitha,
 Salopiæ et Derbeie archidiaconi, canonici Lichfeldenses, ut
 ipsi secreto et sigillatim vota cunctorum, et sua, in forma
 juris exquirerent ac scrutarentur, et ea fideliter in scriptis re-
 digerent, et sic redacta publicarent postea in communi. Qui
 quatuor secreto et sigillatim vota cunctorum ac propria perscru-
 tantes, et in scriptis fideliter redigentes, ipsum scrutinium mox
 publicarunt in communi, et apparuit evidenter priorem Covin-
 triæ cum triginta monachis suis, precentorem, thesaurarium,
 et cancellarium canonicorum Lichfeldiæ, et præfatos archidia-
 conos cum quindecim aliis canonicis Lichfeldiæ, consensisse
 in dominum R[ogery] de Meuleug, subdiaconum, canonicum
 Lichfeldiæ, domini Papæ capellanum, virum providum et
 honestum, in suum episcopum eligendum, per quem speratur
 firmiter dictas ecclesias in spiritualibus et temporalibus posse in
 melius reformari. Apparuit etiam decanum Lichfeldiæ et sex
 canonicos ejusdem ecclesiæ, in magistrum Radulfum cancel-
 larium Saresbiriensem, et duos alios canonicos in thesaurarium
 Lichfeldiæ, et unum in dictum archidiaconum Salopiæ vota
 sua direxisse. Qui quidem cancellarius, thesaurarius, et

A.D. 1256. archidiaconus, et nominantes eosdem, protinus audita publicatione prædicta, ab hujusmodi sua nominatione penitus recedentes, omnes unanimiter in dictum dominum Rogerum una cum aliis consenserunt in suum episcopum eligendum. Collatione igitur canonica habita, et expeditis de jure expediendis, placuit omnibus et singulis tam monachis quam canonicis, quod dominus prior Covintriæ, vice omnium, et sua, dictum dominum R[ogerum] sibi eligeret in episcopum et pastorem. Et sic idem prior ipsum dominum R[ogerum] in nomine Domini nostri Jesu Christi solemniter elegit in episcopum et pastorem ecclesiarum Covintriæ et Lichfeldiæ. Cui electioni idem dominus R[ogerus] instantia eligentium inductus assensit; et tandem eo ad ecclesiam deportato, et aliis solemnibus, ut moris est, expeditis, idem prior vice omnium eligentium dictam electionem coram clero et populo ibidem congregatis, solemniter publicavit. Ut autem huic decreto fides plenior habeatur, ipsum dicti prior et capitulum Covintriæ, decanus et capitulum Lichfeldiæ, sigillis suis auctenticis roboraverunt. Datum apud Covintriam, die Martis proxima post festum Conversionis Sancti Pauli, anno Domini supradicto.

f. 61 b.

Litera regis archiepiscopo.

The king's
assent to
the elec-
tion.

“ Henricus, Dei gratia rex Angliæ, etc. venerabili patri
“ B[onefacio] Dei gratia Cantuariensi archiepiscopo, totius
“ Angliæ primati, salutem. Electioni factæ per dilectos nobis
“ in Christo priorem et conventum de Coventria, et decanum
“ et capitulum Lichfeldiæ, de dilecto nepote nostro Rogero de
“ Meuleng, canonico Lichfeldensi, domini Papæ capellano, in
“ episcopum Covintrensem et Lichfeldensem, assensum præ-
“ buimus regium et favorem; paternitati vestræ id significan-
“ tes, ut quod vestrum est exsequamini in hac parte. In
“ cujus rei testimonium has literas nostras fieri fecimus pa-
“ tentes. Teste meipso,” etc.

Rescriptio archiepiscopi domino regi.

Confirma-
tion by the
archbishop
by letters
to the king;

“ Excellentissimo domino suo Henrico, Dei gratia, etc.,
“ Bonefacius Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, etc., cum
“ omni reverentia debita et honore. Præsentatam nobis elec-
“ tionem nuper celebratam a Coventrensi et Lichfeldensi
“ capitulo, de viro provido et discreto domino R[ogero] de
“ Meuleng canonico Lichfeldensi, ac domini Papæ capellano,
“ examinavimus diligenter, et invenimus ipsam canonice esse

“ factam, et personam electam idoneam; unde electionem A.D. 1256.
 “ eandem auctoritate metropolitana confirmavimus; quod se-
 “ renitati regiæ tenore præsentium intimamus, ut quod vestrum
 “ est exsequamini in hac parte. Valeat excellentia vestra
 “ semper in Domino.”

*Litera archiepiscopi priori et conventui de Coventria, et decano
 et capitulo Lichfeldensi, pro electo, electione confirmata.*

“ B[onefacius] Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, etc., and to the
 “ discretis viris priori et conventui de Coventria, et decano chapters of
 “ et capitulo Lichfeldensi, totique clero et populo earundem Coventry
 “ civitatum et diœcesum, salutem, gratiam, et benedictionem. and Lich-
 “ Quia electionem nuper celebratam a Coventriæ et Lichfeldiæ field.
 “ capitulis de viro provido et discreto domino Rogero de
 “ Meuleng, canonico Lichfeldensi, ac domini Papæ capellano,
 “ nobis præsentatam, et per nos diligenter examinatam,
 “ invenientes ipsam canonicam et concordem de persona
 “ idonea esse factam, auctoritate metropolitana confirmavimus;
 “ vobis mandamus firmiter injungentes, quatenus electo
 “ vestro in monitis suis salubribus et canonicis mandatis cum
 “ devotione sitis obedientes, ac cum reverentia debita inten-
 “ dentes. Valete in Domino semper.”

Litera archiepiscopi officiali suo, sede vacante.

“ B[onefacius] Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, etc., Letter of
 “ discreto viro magistro Ricardo de Wittone, officiali Coven- the arch-
 “ trensi et Lichfeldensi, sede vacante, salutem et benedictionem. bishop to
 “ Quia electionem nuper celebratam a Coventriæ et Liche- the official
 “ feldiæ capitulis de viro provido et discreto domino Rogero in the
 “ de Meuleng canonico, ut supra, tanquam canonicam et de diocese
 “ persona idonea factam auctoritate metropolitana duximus requiring
 “ confirmandam; vobis mandamus quatenus a dicto officio him to give
 “ vobis commissio penitus desistentes, rotulos dictæ officiali- up his rolls
 “ tatis et etiam sigillum, si quod inde receperitis, dicto electo and seal to
 “ vel ejus officiali seu vices ejus gerenti sine difficultate the bishop
 “ restituatis, literas patentes super hujusmodi restitutione per elect.
 “ vos facta, a dicto electo, vel ab eo cui nomine suo dictam
 “ feceritis restitutionem, recipientes, ipsum electum ac offi-
 “ cialem suum seu ejus vices gerentes liberum exercitium
 “ jurisdictionis episcopalis in civitate et diœcesi prædictis
 “ habere permittentes. Datum, etc.”

A.D. 1256. *De gravaminibus factis in eadem diœcesi per officialem eundem tempore vacationis.*

Severity of
the official,
R. de
Wytton,
during the
vacancy.

Idem igitur magister R[icardus] de Wytton, a domini Cantuariensis archiepiscopi missus [est] lateribus, ut in Covintrensi et Lichfeldensi diœcesi, sede vacante, in spiritualibus vices gereret episcopales, cui namque talis insita erat iniquitas ut ejus verba mellitis dealbata dulcoribus, minus cautis toxicatam fraudulenter asperitatem ferrent actionis. Quoniam religiosorum privilegia a tempore cujus non extabat memoria possessa, probatissimas consuetudines, ususque longævos, quorum secundum canones non est vilis auctoritas, pro viribus suis nitebatur penitus infirmare, nisi ejus amica insatiabiliter sibi dilecta veniæ remedium postularet pecunia, quia pro tribunali justitia sibi assidebat voluntaria, et qualiscumque causæ coram ipso ventilatæ sola leges allegabat summa pecuniaria.

f. 62.

His inquisition into the vacant benefices and other matters in the diocese of Lichfield and Coventry.

Inquiratur per decanos Covintrensis et Lichfeldensis diœcesis, de ecclesiis et ecclesiasticis beneficiis aliquo modo vacantibus, ante cessionem episcopi, ad quem nondum aliquis præsentatus est et institutus; et de vacantibus in cessione vel post, et per quantum tempus vacaverunt. Et hoc de beneficiis vacantibus de facto.

De beneficiis vacantibus de jure, utpote quia ille qui possidet beneficium habens curam animarum annexam, adeptus est aliud beneficium cum simili cura; vel quia inhabilis est ætate, vel ordinum defectu, ad institutionem admittendam, vel quia aliter inhabilis est ad obtinendum beneficium ecclesiasticum, utpote uxoratus, homicida, vel aliter irregularis effectus.

Item quæ sint beneficia in quibus non sunt rectores instituti per episcopum, et ex quibus causis impediatur eorum institutio, ut puta, quia fuit contentio inter præsentantes vel præsentatos, jus se habere dicentes ad beneficia, vel quia nimis tarde fuit aliquis præsentatus ad ea, vel quia præsentatus patiebatur defectum in ætate, in ordinibus, vel literatura, vel quia alias beneficiatus noluit institutionem cum cura animarum recipere, sed nudam custodiam vel commendationem.

De sequestris factis tempore episcopi, et non relaxatis per A.D. 1256. eundem ex quacumque causa, et ad quem bona sequestrata pervenerunt; et utrum sequestrum factum fuerit vel propter contentiones, vel propter absentiam residentiae, vel propter incontinentiam contra praeceptum, vel defectum ordinum, vel insufficientiam literaturae, et propter alias causas diversas.

Item, si quis in beneficiis vacantibus fuerit per archidiaconum vel ejus officialem, sede vacante, institutus, vel ad ea aliquo modo admissus.

De ecclesiis appropriatis religiosis nuper, et praesertim sine consensu capituli.

De ecclesiis appropriatis religiosis, ubi non fuit vicarius, et in quibus ecclesiis vicarii sunt, et in quibus non sunt, et aestimationem beneficiorum et vicariarum.

Ubi sunt vicarii, si vicariae sint legitime taxatae.

Si vicariae sint minus sufficienter taxatae, in quo, et in quibus portionibus.

Qui vicarii sunt residentes, et qui non.

De causis matrimonialibus et aliis causis et negotiis motis coram episcopo destituto, vel ejus officiali vel commissario, et non terminatis. Et quis hujusmodi audivit et tractavit post sedis vacationem.

Quae causae spectant specialiter et spectabunt ad jurisdictionem episcopalem.

De ecclesiis et parochiis exemptis a dicta jurisdictione, et quae et qualia episcopus consuevit habere in illis.

De criminibus et excessibus manifestis et notoriis, per ordinarium non correctis.

De ecclesiis dedicandis, et de custodiis et tute

Item quot et quae abbatiae et prioratus, seu aliae domus religiosae, sint in diocesi, et cujus ordinis.

Item quot et quae ecclesiae parochiales in quolibet decanatu, et nomina earum, et quis rector, quis vicarius.

Si rector vel vicarius habeat plura beneficia sine dispensatione, quot, et quae, et in quibus diocesis.

Istis articulis respondebunt in scriptis decani talis archidiaconatus tali die et tali loco.

Citati sunt etiam peremptorie ad dictos diem et locum omnes abbates, priores, rectores, vicarii et capellani, ut compareant ibidem coram officiali archiepiscopi Cantuariensis, audituri mandata ipsius archiepiscopi, facturi et recepturi quod postulaverit ordo juris.

A.D. 1256.

De electione comitis Ricardi.

Richard of
Cornwall
elected
king of
Germany.

Isto anno fuit Ricardus comes Cornubiæ, frater regis
Henrici, electus in regem Alemanniæ.

Litera de convocatione prælatorum.

Brief sum-
moning the
abbat of
Burton to
London.

f. 62 b.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., dilecto sibi in Christo
“ abbati de Burthonia super Trentam salutem. Cum dilectus
“ frater et fidelis noster Ricardus comes Cornubiæ in regem
“ Alemanniæ, benedictus Deus, sit electus, et citra transfre-
“ tationem ipsius ad partes prædictas, quæ statim post mediam
“ Quadragesimam erit, Domino concedente, necesse habeamus
“ vobiscum et cum aliis prælatis et magnatibus nostris super
“ magnis et arduis negotiis nostris et regni nostri, ad com-
“ munem utilitatem quam nostram quam vestram et totius
“ regni ejusdem diligentem habere tractatum, devotionem
“ vestram attente rogamus, in fide qua nobis tenemini firmiter
“ injungentes, quatenus sicut nos et honorem nostrum dili-
“ gitis, sitis ad nos Londoniis die Veneris proxima ante me-
“ diam Quadragesimam prædictam ad ultimum, ut tractatus
“ et consilia quæ vobiscum et cum aliis prælatis et magna-
“ tibus nostris Deo volente tunc habituri sumus, citra cras-
“ tinum ejusdem mediæ Quadragesimæ, quo idem comes iter
“ suum versus mare arripiet, valeant expleri. Teste meipso
“ apud Westmonasterium xii. die Februarii, anno regni nostri
“ xli.”

Printed
from this
copy in the
Fœdera, i.
p. 354.

De archiepiscopo Messenensi, et magistro R[ostando].

Arrival of
the arch-
bishop of
Messina
and of
Rustand.

Venerunt etiam tunc temporis archiepiscopus Mes-
senensis et magister Rostandus a summo Pontifice
destinati pro negotio regni Siciliæ et Apuliæ, diversas
litteras deferentes domini Papæ, ad confusionem magis
cleri et populi et deprædationem, quam profectum, et
etiam totius regni, prout manifeste ex earundem te-
nore in sequenti apparebit.

Litera Coventrensis et Lichfeldensis electi.

Letter of
the pope to
the arch-

“ R[ogerus] Dei gratia Covintriæ et Lichfeldiæ electus, dis-
“ creto viro archidiacono Staffordensi, salutem in Domino.

“ Mandatum venerabilis patris, fratris J[ohannis] Messenensis A.D. 1256.
 “ archiepiscopi suscepimus in hæc verba: ¹ ‘ Venerabili in deacon of
 ‘ Christo fratri domino. . . . Dei gratia Coventrensi et Stafford
 ‘ Lichfeldensi electo, frater Johannes miseratione divina archi- [Robert of
 ‘ episcopus Messenensis, salutem in Domino. Noveritis nos reciting
 ‘ sanctissimi patris et domini summi Pontificis habere literas the letter
 ‘ in hæc verba. ‘ Alexander episcopus, servus servorum Dei, of the arch-
 ‘ venerabilibus fratribus universis archiepiscopis et episcopis, bishop of
 ‘ ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, et decanis, archidia- Messina,
 ‘ conis, præpositis, ac aliis ecclesiarum prælatis, necnon the Pope’s
 ‘ capitulis et conventibus, ac cæteris personis ecclesiasticis, recom-
 ‘ sæcularibus et regularibus cujuscumque sint ordinis, tam mendation
 ‘ exemptis quam non exemptis, ad quos literæ istæ perve- of him, and
 ‘ nerint, salutem et apostolicam benedictionem. Cum venera- demand for
 ‘ bilem fratrem nostrum archiepiscopum Messenensem, virum money.
 ‘ utique religione conspicuum, genere nobilem, consilio pro-
 ‘ vidum, et morum gravitate maturum, nobisque ac fratribus
 ‘ nostris suæ merito probitatis acceptum, confidentes de ipsius
 ‘ circumspectione laudabili et providentia circumspecta, in
 ‘ regnum Angliæ pro quibusdam arduis ecclesiæ Romanæ ne-
 ‘ gotiis destinemus, universitatem vestram monemus, rogamus,
 ‘ et hortamur attente, per apostolica scripta vobis mandantes,
 ‘ quatenus eundem archiepiscopum, cum ad vos declinare con-
 ‘ tingerit, ob reverentiam Apostolicæ sedis et nostram, benigne
 ‘ recipientes, et condigna honorificentia pertractantes, sibi pro
 ‘ se suaque familia in eundo, morando, et redeundo de neces-
 ‘ sariis et securo conductu liberaliter providere curetis; ita
 ‘ quod cum ad nos redierit, grata de vobis referre valeat,
 ‘ nosque devotionem vestram dignis exinde in Domino laudibus
 ‘ merito commendemus. Alioquin sententiam quam idem tu-
 ‘ lerit in rebelles, faciemus, auctore Deo, usque ad satisfac-
 ‘ tionem condignam, appellatione remota, inviolabiliter obser-
 ‘ vari. Datum Anagninæ, iii. idus Novembris, pontificatus
 ‘ nostri anno secundo.’

‘ Cum igitur pro prædictis Romanæ ecclesiæ negotiis per-
 ‘ tractandis in regno Angliæ nos oporteat commorari, frater-
 ‘ nitatem vestram monemus, rogamus, et hortamur attente,
 ‘ vobis cum omni reverentia qua fungimur auctoritate man-
 ‘ dantes, quatenus procuraciones integras, videlicet pro qualibet
 ‘ procuracione quadraginta solidos sterlingorum, licet propter

¹ This must be the letter which Matt. Par. intended to have insert-
 ed among the Additamenta, vide p. 944.—Additam. p. 197, where he
 says, “ Non invenimus.”

A.D. 1256. ‘ caristiam temporis nos amplius expendere sit necesse, ab
 ‘ ecclesiis vestræ jurisdictioni subjectis quæ legatis et solem-
 ‘ nibus nunciis Apostolicæ sedis alias procuraciones solverint,
 ‘ infra mensem post repræsentationem præsentium auctoritate
 ‘ nostra exigere et colligere procuretis, ipsam pecuniam in
 ‘ hospicio decani Londoniensis nobis vel certo nostro nuncio
 ‘ assignantes. Contradictores et rebelles ad id; si opus fuerit,
 ‘ auctoritate prædicta per censuram ecclesiasticam compel-
 ‘ lendo. Nomina vero ecclesiarum quæ hujusmodi procura-
 ‘ tiones persolverint, nobis nihilominus rescribatis; tantum
 ‘ exinde facientes, quod plus dilectionis intuitu quam mandati
 ‘ per vos benignius istud fiat, nosque vobis proinde ad gra-
 f. 63. ‘ tiarum merita fortius astringamur. Datum Londoniis, xvii.
 ‘ die Februarii, anno Domini mccclvi.’ Hujus igitur auctori-
 ‘ tate mandati vobis mandamus firmiter injungentes, quatenus
 ‘ procuraciones prædictas ab ecclesiis vestri archidiaconatus,
 ‘ quæ legatis et solemnibus nunciis Apostolicæ sedis alias
 ‘ procuraciones solverint, auctoritate prædicta exigere et col-
 ‘ ligere procuretis; ipsam pecuniam tali die in parlamento
 ‘ Londoniensi nobis assignantes, prædicto archiepiscopo sol-
 ‘ vendam, si de consilio venerabilium patrum episcoporum
 ‘ regni Angliæ sibi fuerit persolvenda; contradictores autem
 ‘ et rebelles si opus fuerit, ad id auctoritate prædicta per
 ‘ censuram ecclesiasticam compellentes; nomina ecclesiarum
 ‘ quæ hujusmodi procuraciones persolverint, et earum quæ
 ‘ solvere contumaciter recusaverint, nobis rescribentes. Tan-
 ‘ tum super his faciatis quod vestram in hac parte diligentiam
 ‘ debeamus in Domino commendare. Datum apud Waling-
 ‘ ford, viii. kal. Martii, anno gratiæ mccclvi.”

Recitatio mandati domini Papæ.

The arch-
 bishop of
 Messina
 speaks on
 the Sicilian
 question in
 the chap-
 ter-house
 of West-
 minster, on
 April 2.

Die Dominica post Dominicam qua cantatur *Lætare Jerusalem*, in capitulo Westmonasterii coram prælatis, clero, et populo in magna multitudine congregatis, exposuit archiepiscopus Messenensis negotium Siciliæ pro quo venit, sermone, verbo, et literis apostolicis satagens ipsos inducere ad assumendum ipsum negotium cum domino rege finaliter proseguendum. Super quo habita deliberatione per dies aliquot, communiter tam a clero quam populo fuerat contradictum per rationes

infra scriptas, tam domino regi quam dicto archiepi- A.D. 1256.
scopo traditas, Gallice et Latine.

Subscripta de negotio Apuliæ nos reddunt desperatos.

Rationes magnatum contra regem.

Inprimis regni illius distantia.

Item, transitus districtus potentum domino regi adversantium, et forsitan faventium adversanti.

Item, occupatio Laboris¹ et aliorum locorum per quæ patebat aditus ad alias regni partes.

Item, roboratio principis in regno.

Item, confœderatio ejusdem cum indigenis, et habitatoribus vicinis.

Item, detentio et occupatio fere omnium civitatum, castrorum, et aliarum munitionum.

Item, abundantia divitiarum quas cotidie percipit princeps de regno.

Item, jactura sumptuum immensorum ex parte domini regis jam factorum, cum nihil aut parum sit inde adquisitum, sed magis deperditum.

Item, sumptus inæstimabiles et necessarii; primo, ad debita acquietanda; secundo, ad sumptus itineris; tertio, circa acquisitionem regni præfati; ad quos tota Anglia non sufficit.

Item, destructio et depauperatio regni Angliæ per diversa itinera justiciariorum et frequentia, et per extorsiones et prisas multimodas et alias oppressiones.

Item, modicitas thesauri domini regis et filii sui, et paupertas omnium indigenarum, tam clericorum quam laicorum.

Item, turbatio Wasconiae, Hiberniæ, et Scotiæ.

Item, hostilis invasio Walensium in manu valida ad expulsionem indigenarum nunc existentium.

Item, minoratio potestatis regni Angliæ, in consilio, pecunia, et personis, per recessum Ricardi comitis Cornubiæ.

Item, animarentur magnates circumadjacentium terrarum, videlicet rex Franciæ, et alii, maxime qui olim terras in Anglia habuerunt, ad expugnandum eam, si pro negotio Siciliæ esset personis, armis, consilio, et pecunia desolata.

Item, quod onus hujus negotii assumat dominus rex, nolumus nec consentimus, ne ex nostro consensu in manus inimicorum suorum se tradere videatur. Nec dicti negotii

Reasons of
the clergy
and people
against the
Sicilian
undertaking.

¹ i.e., Calabria.

A.D. 1256. onus cum domino rege assumere possumus nec volumus, propter rationes prædictas, et propter immoderatum onus et incertum expensarum in ipso negotio faciendarum, ad quod¹ nos sufficere non speramus.

Item, propter difficiles et graves condiciones appositas in assumptione dicti negotii, propter quas post sumptus infinitos et labores, posset rex cadere a regni jure de facili.

Auctoritas et potestas Rostandi.

Authority given to the legate Rustand, published on Passion Sunday (April 2). f. 63 b.

Tandem die Dominica de Passione, publicavit magister Rostandus coram archidiaconis de singulis episcopatibus ibi convenientibus; plures literas apostolicas quas obtinuit ad multa gravia committenda. Et inter cætera hæc habuit; quod posset jure ordinario omnes causas cruce signatorum, et super omnibus legatis in subsidium Terræ Sanctæ certis, similiter et de indistincte² legatis decidere, sublata cujuslibet appellatione objecta in hac parte.

Printed from this copy in Wilkins' Concil. i. p. 722.

Item habuit potestatem inquirendi de cunctis beneficiis quæ tanto tempore vacaverunt quod collatio eorundem ad dominum Papam fuerat devoluta.

Item, quod de non residentibus in suis beneficiis ut tenentur, habere vult integros fructus eorundem quatenus non resideant in eisdem; exceptis illorum beneficiis qui in scholis sunt secundum suorum licentiam prælatorum, aut cum quibus super hoc a sede Apostolica fuerit dispensatum, aut qui in peregrinatione existunt, aut qui in obsequiis ecclesiarum immorantur, ubi habere beneficia talia dinoscuntur.

Item, quod Papa vult habere per quinquennium fructus primi anni omnium beneficiorum interim vacantium, sive in dignitatibus, seu in personatibus, seu aliis quibuscumque existant; exceptis duntaxat episcopis, et regularium prælaturis.

Habet insuper literam de inquirendo de clericis plura beneficia habentibus contra concilium, et de meritis

¹ quod] quos, MS.

| ² de indistincte] deinde distincte, MS.

dispensationum obtentarum in hac parte. Super quibus A.D. 1256. quod invenerit, domino Papæ referet, ut ipse super his faciat, quod sibi salubre fore visum fuerit faciendum.

Item ostendit literas apostolicas per quas adhuc dominus Papa vult continuare decimam per biennium, secundum verum valorem cujuslibet beneficii persolvendam, et de jam elapso triennio, ut creditur, iterandam. Super quarum quidem exactione et collectione per regni archidiaconos faciendis, alias literas ostendit eis directas; et sibi alias, ipsos ad hoc si necesse fuerit compellendos.

Alias etiam literas ostendit, per quas dicti archidiaconi et alii qui in hoc facto laboraverint, reputantur residentes in omnibus beneficiis suis ubicumque, et non compellantur ad ulteriorem ordinum susceptionem quam quos habent. Tandem ostendit literam directam Norwicensi¹ episcopo, et electo Saresbiriensi,² et magistro Rostando, ut super dicta decima componant cum clero. Super quo commune consilium super hoc resedit, quod decani, prælati, regulares, ac archidiaconi tractabunt cum suis capitulis et clericis super his, ita quod ad mensem post Pascha redeant Londonias per procuratores instructos ad plene respondendum seu componendum; alioquin idem Rostandus procedet in suis gravaminibus comminatis.

Monitio archiepiscopo Messenensis.

Printed from this copy in Wilkins' Concil. i. p. 723.	“ In nomine Domini, amen. Nos frater Johannes, miseratione divina archiepiscopus Messenensis, auctoritate domini Papæ monemus vos archidiaconos, et in virtute obedientiæ monendo vobis et cuilibet vestrum præcipimus, quatenus infra octavas Paschæ proximas, residuas procuraciones ecclesiarum existentium in archidiaconatibus vestris quæ consuerunt solvere, colligere procuratis, ipsam pecuniam nobis	Demand of procurations from the archdeacons by the archbishop of Messina.

¹ Walter de Suthfield.

| ² Giles de Bridport.

- A.D. 1256. “ vel procuratori nostro infra prædictum terminum persol-
 “ vendo ; illis exceptis dumtaxat ecclesiis, quæ in literis
 “ solutionis nobis factæ sigillis nostris munitis expressim et
 “ nominatim plenius continentur. Cæterum si aliqui fuerint
 “ in hac parte rebelles, ipsos in ipsum terminum teneamin
 “ excommunicare, et excommunicatos publice et solemniter
 “ nunciare. Quorum excommunicatorum nomina et excommu-
 “ nicationis formam nobis sub eodem termino sub sigillis ves-
 “ tris mittatis. Alioquin vos et quemlibet vestrum auctoritate
 “ domini Papæ qua fungimur, ex nunc excommunicamus in
 April 4. “ scriptis, et denunciamus publice excommunicatos. Datum
 “ Londoniis, die Martis post Dominicam de Passione.”

Debitum regis pro obligatione.

Debt of Henry III. to the Pope for the ex-
 penses con-
 cerning the
 kingdom
 of Sicily.

Debitum domini regis domino Papæ cxxxv. milia
 marcarum sterlingorum, propter impensas jam per
 summum Pontificem factas circa regnum Ciciliæ.

Exactio domini regis.

His de-
 mands of
 the clergy
 and people
 for its pay-
 ment.
 f. 64.

Petit dominus rex quod cum ipse, ex communi con-
 silio totius Anglicanæ ecclesiæ, se obligaverit domino
 Papæ, propter regnum Ciciliæ Edmundo filio suo con-
 cessum, ad expensas circa idem regnum perquirendum
 jam factas et faciendas, universus clerus et populus in
 totum, vel jam ad usuras et pœnas ad quas se astrinxerit
 in totum se obliget. Item petit decimas a clero con-
 tinuandas usque ad quinquennium, omnium beneficiorum
 suorum secundum novas taxationes, nullis deductis
 expensis præterquam necessario faciendis. Item petit
 fructus omnium beneficiorum proximo vacaturorum
 primi anni, usque ad quinquennium. Item petit di-
 midietatem fructuum non residentium in beneficiis suis.
 Item petit de privilegiatis, fructus omnium beneficiorum
 suorum, reservatis duntaxat unius beneficii fructibus
 privilegiato quod duxerit eligendum. Item petit indis-
 tincte legata.

Rationes episcoporum et cleri contra petitionem domini regis.

Reasons of
 the bishops
 and clergy

Inprimis, quod petitio domini regis nullum potest sortiri
 effectum, eo quod tanta summa pecuniæ inutiliter est expensa,

et expresse¹ perdita, sicut apparet evidenter et notorium A.D. 1256.
est. against the
payment.

Item, cum ad solutionem istius pecuniæ ab initio non essemus requisiti, nec aliquo modo obligati, nec contraxit dominus rex consentientibus tacite nec expresse, immo penitus nobis ignorantibus; ad consummationem propositi negotii nullatenus urgeri volumus nec debemus.

Item, cum nihil habeamus nisi de patrimonio Crucifixi, cujus sumus dispensatores, illud quod erogare tenemur pauperibus divinæ legi constricti, illud dare regibus non possumus, nisi Deum offendamus, et bona ecclesiastica in usus prohibitos convertamus, quod nulla ratione volumus vel debemus.

Item, ad tantum onus non sufficit totum regnum Angliæ, etiam si de luto fabricaretur aurum, præcipue cum illud regnum Siciliæ sit inexpugnabile, et cum exercitu de nostris quasi inaccessibile. Et si milites haberemus stipendiarios et conductitios de terra illa, de fide ipsorum posset merito dubitari, propter familiaritatem cum Frederico et suis diu contractam.

Item, si militia Anglicana ad partes illas duceretur, cum tanta pecunia quanta eis foret necessaria, possemus timere quod regna finitima et vicina regnum nostrum invaderent, et nos gladio exponerent, et sic posset utrumque regnum amitti, regnum scilicet possessum, et regnum appetitum et desideratum; præcipue cum dominus rex Romanorum affuturus sit, secum magnam partem militiæ nostræ ducturus.

Item, oculata fide videmus, Walenses terminos suos egressos, et terminos nostros per multa miliaria ingressos, nec rebus nec personis parcentes; et esset pernecessarium ut eisdem fortiter resisteretur, priusquam oculos nostros in aliena regna dirigeremus.

Item, dicitur, quod compositio intercessit inter Ecclesiam et Memfredum, super regno Siciliæ, et omnibus ejus adjacentiis, prout fama publica refert et testatur.

Littera Ricardi comitis Cornubiæ Romanorum in regem electi, ad archiepiscopum Messenensem.

“ Venerabili patri in Christo, et amico carissimo, fratri
“ Johanni Dei gratia Messenensi archiepiscopo, Ricardus ejus- Letter of
Richard of
Cornwall
to John,
“ dem gratia Romanorum in regem electus, semper Augustus,

¹ *expresse*] *expressa*, MS.

A.D. 1256. “ salutem et intimæ dilectionis affectum. Sciatis quod hac archbishop “ die Martis post prandium, accepimus rumores per nuncios of Messina, “ Alemannicos, quod de novo venerunt nuncii solemnes a announce- “ rege Bohemiæ transmissi, usque Covum¹ cum literis suis ing his “ patentibus, et ibidem ex parte sua publicaverunt, quod in election as “ electionem nostram totaliter consentit, et cum venerimus in king of the “ Alemanniam, ad mandatum nostrum veniet, fidelitatem et Romans. “ homagium nobis præstiturus, cum sexdecim milibus scutis “ ad servitium nostrum præparatis. Et hoc communicetis “ cum fratre Johanne de Dya, ut ibi talia exponat quo est “ iturus; quia si talia scivissemus, quando ab eo recessimus, “ sibi exposuissemus. Datum apud Walingforde, ii. kal. Fe- “ bruarii.”

MCCLVII.

f. 64 b.

Consecra-
tion of
Giles,
bishop of
Salisbury,
on March
25.

Magister Egidius consecratur episcopus Saresbiriensis in Dominica Annunciatione, quæ tunc in Dominica Passione accidit.

Isto anno rex tenuit parliamentum suum in quindenam a Pascha apud Westmonasterium. In quo fuit tractatum de negotiis Apuliæ, pro quibus archiepiscopus Messenensis ibidem interfuit; et responsum fuit tam a clero quam a populo, sicut anno præcedenti.

Dominus Ricardus comes Cornubiæ Romanorum in regem electus, versus Alemanniam ab eodem recessit parlamento.

Litera Ricardi regis Romanorum de transfretatione sua, et prosperis eventibus et coronatione sua.

Letter of
Richard,
king of the
Romans,
to prince
Edward,
his nephew,
giving an
account of
his voyage,
and his
coronation
at Aix-la-
Chapelle.

“ Ricardus Dei gratia Romanorum rex, semper Augustus, Fœdera, i.
“ Edwardo illustris regis Angliæ primogenito, carissimo nepoti p. 356.
“ suo, salutem et felices ad vota successus. Libenter votivos
“ et celebres nostræ felicitatis eventus ad nostrorum specialium
“ amicorum corda transferimus; et ad aures præcipue vestræ
“ dilectionis, cui sic nos identitas sanguinis cunnivit, ut ipsas
“ ex zelo naturalis affectus circa ea quæ augmentum status
“ nostri respiciunt, non immerito confidimus esse sollicitas et
“ attentas, per nuncios nostros et literas libentissimi tripudii
“ nostri derivamus, arbitantes in nobis tunc augmenta con-
“ gaudii geminari, cum vos, quem reputamus preciosam cor-

¹ i.e. Canvey or Sheppey isle.

“ poris nostri partem, senserimus a gaudiorum nostrorum A.D. 1257.
 “ participio non exclusos: quæ proculdubio delectasset nos
 “ potius vobiscum præsentialiter celebrasse, quam interpretis
 “ scripturæ ministerio nunciare, ut præsentiae vestrae vicinitas
 “ jocundius patrum desiderium refecisset, et nostrae sublima-
 “ tionis diffusius generasset tripudium in nepote. Verum
 “ cum ea læta et prospera quæ circa nos acta sunt ab eo
 “ tempore quo de partibus Angliæ recessimus, non sit pos-
 “ sibile nisi vobis fuerint intimata, dilectionem vestram scire,
 “ præsentem paginam omnium eventuum nostrorum ostensi-
 “ vam vobis duximus destinandam, ut ad vos plena eorundem
 “ eventuum et certa notitia perferatur. Dominica enim
 “ proxima post festum Sancti Marci Evangelistæ, nobis navem April 29.
 “ cum tota nostra conscendentibus comitiva, et extra portum
 “ de Gernemuth venientibus, occurrit ventus contrarius, qui
 “ ad figendam anchoram in vicinia littoris Anglicani sui im-
 “ petus violentia nos arctavit. Sed in sequenti die prospero
 “ vento nostris processibus aspirante, iter navigationis as-
 “ sumpsimus, et continuo navigantes die Martis proximo sub-
 “ sequenti, in festo videlicet beatorum Apostolorum Philippi
 “ et Jacobi, circa nonam, salvis omnibus et nostris et totius
 “ nostræ familiæ ac etiam comitivæ personis et rebus, sani et
 “ hilares applicuimus apud Durdrech, in oppido videlicet ad
 “ comitatum Hoylandiæ pertinente, ubi post tot laborum et
 “ turbationum molestias quas in mari pertulimus, requiem
 “ capescentes, moram protaximus biduanam. Inde die tertio
 “ recedentes, aliisque diebus sequentibus per Hoylandiæ et
 “ Gelriæ¹ comitatus gressus nostros feliciter dirigentes, die
 “ Veneris proxima ante festum Ascensionis Dominicæ venimus May 11.
 “ Aquisgranum, occurrentibus nobis in dictæ civitatis introitu
 “ clericis et laicis, nobilibus et ignobilibus, militibus et aliis
 “ universis civibus ejusdem, qui nos cum honore magno et
 “ amplo tripudio læti et hilares sine cujuslibet difficultatis
 “ obstaculo susceperunt. Nec credimus, quemadmodum vul-
 “ garis et communis famæ testatur præconium, quod a ducentis
 “ annis et citra, aliquis prædecessorum nostrorum imperatorum
 “ vel regum videlicet Romanorum, in suæ novitatis principio,
 “ nobis duntaxat exceptis, dictam civitatem Aquisgranensem sine
 “ gravis offensionis seu contradictionis obice sit ingressus.

“ Cumque nostra serenitas moram in ea contraheret, ecce Defeat of
 “ læta nova nostris affectata desideriis occurrerunt; videlicet, the arch-
 “ quod venerabilis archiepiscopus Maguntinensis, dilectus bishop of
 “ princeps noster, egregius fidei nostræ cultor, et nostrorum Treves,
 May 9.

¹ i.e., Gueldres.

- A.D. 1257. “ rebellium serius impugnator, adhibita sibi ex nostris fide-
 “ bus ingenti copia bellatorum, die Mercurii proxima post
 “ festum Sancti Johannis ante portam Latinam, cum archiepi-
 “ scopo Treverensi, nostri culminis inimico, qui in nostri no-
 “ minis et honoris dispendium cum magna multitudine arma-
 “ torum castrum nostrum et palatium Bopard vallaverat, et
 f. 65. “ ad expugnationem ipsius multas machinas instaurarat, glo-
 “ riose congressus in prælium contra eum, obtinuit victoriam
 “ et triumphum, et ipso archiepiscopo Treverensi cum quibus-
 “ dam ex suis vix per dedecorosæ fugæ præsidium evadente,
 “ ac nonnullis occisis, multos ex suis militibus et famulis et
 “ aliis suis complicibus captivavit. Ecce quam animosos et
 “ bellicosos archiepiscopos et episcopos habemus in Aleman-
 “ nia; non multum vobis inutile reputantes, si tales in Anglia
 “ crearentur, quorum ministerio uti possetis secure contra
 “ importunos rebellium vestrorum incursus. Denique ipso
 “ castro per auxilium dictorum nostrorum fidelium ab obsi-
 “ dentium et impugnantium insultibus liberato, ipsoque a
 “ dicto archiepiscopo Maguntinensi victualibus aliisque omni-
 “ bus necessariis, ac strenuis defensoribus, prout ad securam
 Coronation “ defensionem ipsius opportunum extitit, communito, idem
 of Richard. “ archiepiscopus Maguntinensis apud Aquisgranum ad præsen-
 May 17. “ tiam nostram venit, ubi in festo Ascensionis Dominicæ, ipso
 “ et archiepiscopo Coloniensi præsentibus, et aliis multis
 “ comitibus, baronibus, magnatibus, et nobilibus nostris fide-
 “ bus, in sede magni Caroli cum solemnitate qua decuit, in
 “ Illius nomine qui superbos deicit et ponit humiles in sub-
 “ limi, sacri Romani regni sceptrum recepimus et coronam,
 “ carissima consorte nostra similiter eo die nobiscum so-
 “ lemniter coronata. Dilectionem vestram rogantes attentius
 “ quatenus in his nobis piis affectibus congaudentes, attentius
 “ Altissimo super his gratias exsolvatis, Ipsum suppliciter
 “ exorantes, ut qui ex Suæ abundantia pietatis, merita suppli-
 “ cum excedens et vota, ætatem vestram tanta felicitate
 “ beavit, quod ad patrum vestrum Romani regni sceptrum
 “ perduxit, ad honorem Sui nominis feliciter dirigat gressus
 “ nostros.
 “ Festo itaque coronationis nostræ solemniter prout decuit
 “ celebrato, ecce principum et aliorum fidelium nostrorum
 “ super agendis nostris communicato consilio, viribus nostris
 “ e diversis partibus instauratis, ad humiliationem nostrorum
 “ rebellium potenter et patenter intendimus dirigere castra
 “ nostra, et præcipue ad confringenda elati archiepiscopi
 “ cornua Treverensis; ut sicut se primum in nostris negotiis
 “ non tam justum quam voluntarium posuit turbatorem; ita

“ primo experiatur et discat, quid et quantum contra eum A.D. 1257.
 “ possit et valeat manus nostra. De hoc autem præcipue
 “ certos esse vos volumus, quod tantam jam ex auxilio
 “ fidelium nostrorum et fautorum in Alemannia habere con-
 “ fidimus potestatem, quod eis in fidei nostræ cultu et in
 “ devotionis nostræ zelo durantibus, nullius viventis sit nobis
 “ potentia formidanda. Datum Aquisgrani, xviii. die Maii,
 “ anno regni nostri primo.”

De Assisinis.

Eodem tempore a curia Romana domino regi Hen- Warning to
 rico fuit literatorie intimatum, ut sibi caveret, quoniam Henry III.
 Assisini fuerunt in Angliam transmissi, ut eum et that Man-
 duos filios suos, videlicet dominum Edwardum et fred of
 dominum Edmundum, interficerent. Sicily was
 attempting
 his life and
 the lives of
 his two
 sons.

Eodem etiam tempore in quadam litera quam Ri-
 cardus rex Alemanniæ domino Edwardo transmisit,
 sic mandavit: “ Noveritis etiam quod Memfredus misit
 “ in Angliam Assisinos, ut te et fratrem tuum inter-
 “ ficiant, et in partes Alemanniæ, ut interficiant me
 “ et filium Conradi, æstimans firmiter, quod si nos
 “ interempti fuerimus et de medio sublati, nullus sit
 “ in mundo quem necesse habeat ulterius formidare.”

Juramentum domini regis consiliariorum.

Electi fuerunt consilarii domini regis, videlicet Oath of
 Londoniensis¹ et Wigornensis² episcopi, et quidam the king's
 alii: qui quidem, et barones de scaccario, et jus- council-
 ticiarii, ad ista subsequencia fideliter observanda præ-
 stiterunt juramentum.

Primo juraverunt quod fidele consilium præstabunt domino
 regi, quoties viderint profuturum.

Item, quod nemini revelabunt consilium domini regis, cui
 non fuerit revelandum, et unde credant damnum posse
 venire.

¹ Fulk Basset.

| ² Walter de Cantilupe.

A.D. 1257. Item, quod nihil consentient alienari de his quæ ad antiquum dominium coronæ pertinent.¹

Item, quod procurabunt quod justitia fiat omnibus tam divitibus quam pauperibus, magnis et parvis, secundum rectas consuetudines et leges regni.

f. 65 b. Item, quod libere permittent de seipsis, amicis, et consanguineis, justitiam fieri cuicumque petenti. Nec per eos impedietur justitia fieri prece vel pretio, favore vel odio, sed bona fide procurabunt, quod magnus sicut parvus judicetur, secundum legem et consuetudinem regni. Nec sustentabunt vel defendent injuriantes in injuriis suis, opere vel sermone.

Item, quod a nullo quem sciverint habere facere in curia regis vel ballivorum suorum, aliquod donum vel servitium recipient, per se vel per alium, quocumque modo, vel quacumque arte, occasione hujusmodi.

Item, si alicui de consilio pro certo innotuerit, vel a fide dignis audierit, aliquem alium consiliarium munus vel donum aliquod recepisse, exceptis esculento vel poculento, hoc deferet in publicam notionem totius consilii. Et si super hoc convictus fuerit, imperpetuum excludatur a consilio; et perdat terras et redditus suos, vel proventus bonorum suorum per unum annum. Et si tales proventus non habuerit, alias puniatur² secundum arbitrium consiliariorum.

Hoc idem juramentum, quoad illum articulum, facient barones de scaccario, justiciarii, et omnes alii ballivi regis, exceptis vicecomitibus; et idem observabitur quoad ipsos, quod de consiliariis munus accipientibus dictum est, ita quod amoveantur a servitio regis, et alias puniantur secundum arbitrium consiliariorum.

Item, de vicecomitibus providebitur per consiliarios.

Item, quod malos officiales vel inutiles ballivos deinceps non procurabunt poni in officiis vel ballivis regis. Et si qui tales positi fuerint, per dominum regem removeantur sine mora, et alii boni et fideles subrogentur eisdem.

Item, quod nullam personam suspectam de illegalitate, procurabunt admitti in familia regis, et maxime ad officia.

Item, quod nullus de consilio, vel de illis qui regi assistunt, procurabit sibi dari a rege quod ipse sibi possit retinere. Et si rex proprio motu dare vellet, non recipiet sine consensu totius consilii, vel majoris seu sanioris partis. Et si quis contra fecerit, a consilio et a domo regis excludatur, et rem sic receptam restituat, et in centum libris argenti puniatur, vel alias secundum arbitrium consiliariorum.

¹ *pertinent*] *pertinet*, MS.

| ² *puniatur*] *puniantur*, MS.

Item quod ullæ literæ, libertates, privilegia, vel quæcumque A.D. 1257. alia, per quæ præjudicium vel injuria regi vel alteri fiat, non sigillabuntur sine consensu vel conscientia regis, et majorum de consilio qui præsentibus fuerint.

Item, si de rege humanitus contigerit, erunt fideles domino Edwardo filio suo, et jura sua servabunt illæsa.

Item, erunt fideles dominæ reginæ, et jura sua et personam suam servabunt bona fide, tam de dote quam de aliis, quantum in ipsis fuerit.

De nuncio Siciliæ.

Isto anno venit Londonias quidam nuntius nobilis et magnæ auctoritatis vir, ex parte quorundam magnatum de regno Siciliæ destinatus, domino Henrico regi Angliæ deferens literas in hæc verba :

Litera magnatum Siciliæ.

“ Excellentissimo regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Nor- Letter from
manniæ, Aquitanniæ, et comiti Andegaviæ, eorum domino the Sicilian
“ speciali, Petrus Rufus de Caliba, Dei et sanctæ Romanæ nobles to
“ ecclesiæ gratia comes Cantanzarus, G. de Messana, Clu- Henry III.
“ nensis, T. Squillacensis,¹ J. Arranensis,² B. Neocastrensis,³
“ episcopi; abbas Sanctæ Euphemie, abbas Neretensis,⁴
“ magister Rogerus de Trana, magister Johannes de Pascha,
“ procurator Sancti Nicholai de Baro, Jordanus Ruphus
“ canonicus Treponensis,⁵ Jordanus canonicus Squillacensis,
“ Paganus de Publitio canonicus Clunensis, Reginaldus de
“ Girasto,⁶ Gaucerus de Sisaul, Cataldus de Taranto, Johannes
“ de Cassano, Johannes de Cratona,⁷ Bartholomæus de Corna,
“ Leo Fezal, Petrus de Baro, Garganus de Catich, Angelus
“ de Risa, et Nicholaus Feragutus, cum recommendatione
“ seipsos. Quoniam ineffabili gaudio nostra præcordia et totius
“ fere populi regni Siciliæ sint repleta, ex eo quod divina
“ elementia disponente, sancta mater Romana ecclesia ad quam
“ regnum ipsum juste et rationabiliter noscitur pervenisse, in f. 66.

¹ i.e. of Squillace.

² Of Ariano.

³ Of Nicastro. The initials of these bishops do not agree with the names given in Ughelli's Italia Sacra.

⁴ Of Nardo ?

⁵ Of Trapani.

⁶ Gerace.

⁷ Crotone.

A.D. 1257. “ ipsius regem et dominum præfecit illustrissimum natum
 “ vestrum, promere lingua nequit, nec manus scribentis
 “ sufficit exarare. Nec mirum si in præfectione tanti regis et
 “ domini gratulemur, cum divina providentia, quæ in sui
 “ dispositione non fallitur, tam nobilissimum virum justitiæ-
 “ que amatorem, et sanctæ fidei fervidum zelatorem, secun-
 “ dum quod a suo illustrissimo didicit genitore, sermonibus
 “ videlicet et exemplis, nobis in regem et dominum concedere
 “ sit dignata. Habemus igitur unde lætemur; si tamen
 “ desideratus ipsius adventus non diutius prorogetur.
 “ Verum cum desideremus regiam celsitudinem per nos
 “ fideles et novos vassallos ejusdem de statu et conditione¹
 “ regni præfati plenius informari, licet eam credamus jam per
 “ alios informatam, et omnia in scriptis ponere tædiosum
 “ existat, per nobilem virum dominum Johannem de Monte
 “ Fusculo, compatriotam nostrum, virum namque fidelem et
 “ discretione conspicuum, cujus fidem puram et devotionem
 “ sinceram Romana sancta mater ecclesia est experta, qui ad
 “ pedes vestri culminis lætanter accedit, serenitatem vestram
 “ super præmissis duximus informandam. Cujus dictis fidem
 “ adhibere non dubitet regia celsitudo. Et quamvis hæc sibi
 “ specialiter auribus vestræ clementiæ commiserimus inti-
 “ manda, specialius illi tamen commitemus, ut prælibatum
 “ adventum nostri regis et domini accelerari faciat quantum
 “ potest, cum mora præsertim periculum valeat generare. Ut
 “ autem ipsius domini Johannis affatibus, quos ex parte
 “ nostra super statu et conditione regni prædicti in conspectu
 “ celsitudinis regiæ duxerit referendos, fides valeat adhiberi,
 “ præsentem inde patentes literas regio culmini præsentandas,
 “ sibi fieri fecimus quorundam nostrum sigillis et quorundam
 “ subscriptionibus roboratas. Supplicamus præterea regiæ
 “ serenitati ut præfatum compatriotam nostrum habere dig-
 “ netur circa pedes regios propensius commendatum. Scriptum
 “ in Urbe, xviii. die mensis Martii, pontificatus domini nostri
 “ Alexandri Papæ IV. anno secundo.”

Littera regis quibusdam civibus de Cicilia.

Answer of “ Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., dilectis et fidelibus
 Henry III. “ suis et amicis carissimis, universis hominibus Theani,²
 to the “ salutem. Ad necessarium regimen populorum et gentium
 Sicilians.

¹ *conditione*] conductione, MS. | ² *i.e.*, Teano.

“ diversorum constituta sunt in orbe terrarum dispensatione A.D. 1257.
“ cælesti regnantium solia, et pontificum dignitates. Nec
“ enim exquiri extrinsecus decuit aliam speciem creaturæ,
“ cum se repræsentata per hominem cælestis imago subiceret;
“ sed homo prælatus est homini, ut gratiorem prælaturam
“ efficeret identitas speciei. Potissime nempe divina clementia
“ prætendit hæc solia, dum ostensa sibi figura nummismatis,
“ in redditione census, utrorumque fastigia designavit, quibus
“ diversimodis subdidit nationes, non ob hoc solum ut eis
“ imperando præessent, sed ut ipsis pacis et justitiæ copiam
“ ministrando prodesse. Inter multas igitur occupationum
“ curas quibus noster spiritus fatigatur, ad inducta summi
“ Pontificis meditatione sollicita animo revolventes, quod
“ regnum Siciliæ, provinciarum Italiæ decus, hortus Ecclesiæ,
“ per intestinas clades et bella Saracenorum ac quorundam
“ suorum complicum seu fautorum, enormiter, immo crudeli-
“ ter, laceratur; et ne talentum nobis in ipso per summum
“ Pontificem creditum abscondere negligentia videamur, ad
“ hoc direximus aciem mentis nostræ, ut ad reformationem
“ et statum pacificum regionis ipsius, regalis provisionis
“ instantia intendamus. Quia tamen ad præsens pro munitione
“ quam tale tantumque requirit negotium, decentius ordi-
“ nanda ad partes istas, detinemur, ne terra tantis prædita
“ defectu careat providentiæ, cui potentiæ nostræ nolumus
“ deesse præsentiam; ecce quod ad ordinandum qualiter
“ barbaræ nationi suisque complicibus necessarium obstaculum
“ opponatur, necnon ad elidendum eorum aditus et conatus,
“ nobiles et industrios viros conscientiæ nostræ conscios, tales
“ ad sacram Apostolicam sedem de latere nostro speciales
“ dirigimus nuntios et legatos, qui ad conservationem vestram,
“ et aliarum civitatum et castrorum quæ hucusque fidem et f. 66 b.
“ devotionem Ecclesiæ servavere, procedent celeriter prout
“ viderint expedire, donec nos in manu potenti ex extento
“ brachio veniamus, ad conterendum, manu coadjutrice divina,
“ barbaras nationes. Ideoque fidelitatem vestram attentius
“ confortamus, quatenus ad cœptæ fidelitatis perseverantiam
“ industria vestra se potenter et prudenter exerceat, de nostris
“ viribus et succursu æstate futura infallibiliter speraturi.
“ Nos enim paratis rebus, et copia gentium aggregata, felices
“ gressus et potentiam nostram in Appuliam dirigemus, hostes
“ barbaricos, exercituum Domino favente, de Christianorum
“ finibus ad ultimum eorum exterminium exclusuri; vobis
“ autem adesse curabimus ad reformationem optati regiminis
“ et honoris.”

A.D. 1257.

Litera regis cuidam nobili.

Letter of Henry III. to John de Ebulo promising his assistance in Sicily during the next summer.

2 Reg. xi. 1.

“Rex Angliæ, etc., dilecto et fideli suo Johanni de Ebulo, salutem. Si literas nostras hucusque vestræ devotioni destinare distulimus, causa fuit quod nondum temporis aptitudo se nobis obtulerat, ut mentis nostræ conscia litera eductis forinsecis quæ premebantur interioribus, vestrum de beneplacitis nostris animum informaret. Nunc autem, ubi temporis congruentia qualitati rerum se congruentius copulavit, in actum velle produximus, rati quod in agro devotionis vestræ apte literarumstrarum semina locabuntur. Noscat igitur vestra nobilitas per præsentem, quod Divino favente consilio, cujus diriguntur potentia viæ regum, ad destructionem et ultimum Saracenorum Lucherie de Christianorum finibus exterminium, eorumque complicum et fautorum, qui universalis Ecclesiæ fidem nefanda credulitate deducti erroris conantur fœdare contagio, necnon ad reformationem regni Siciliæ paratis rebus, et copia virium aggregata, felices gressus et potentiam nostram æstate futura, *tempore quod reges et principes ad prælia processuri* aptum sudoribus bellicis eligerunt, infallibiliter in Apuliam dirigemus. Quia tamen interim vestram et aliorum ejusdem Ecclesiæ et Edmundi carissimi nati nostri Siciliæ regis fidelium constantiam et subsidium ad hæc cernimus opportunum, industriam vestram de qua fidem gerimus pleniorē, requirimus et hortamur attente, quatenus ob dictæ Ecclesiæ ac ejusdem filii nostri reverentiam et amorem ad regendum, tuendum, et confortandum civitates et castra tam nostra quam convicia servantia fidem nostram, donec nos *in manu potenti et extento brachio* veniamus, sic constanter, prudenter, et viriliter exerceatis vires vestras, ut fides et devotio vestra, quam probabiliter laudat Ecclesia, et eidem carissimo nato nostro per nobilem virum Johannem de Monte Fusculo verbis et literis polliciti estis servare, pateat operis per effectum. Nos enim expensis et damnis quæ sustinueritis integraliter de nostro ærario emendatis, vobis pro conservatione nostræ fidei et vestris laboribus providere magnifice sub fide regia pollicemur. Valete.”

Litera regis cuidam nobili comiti de partibus Apulie, qui non plene Ecclesiæ adhærebat.

Letter of Henry III. to Thomas

“Henricus Dei gratia rex Angliæ, etc., nobili viro domino Thomasio de Aquino, comiti Acherrarum illustri, salutem.

“ Inter meditationes et curas multimodas quibus nostra A.D. 1257.
 “ sollicitatur intentio, illud votis vestris sub nostri tutela of Aquino
 “ regiminis tranquillitatis et pacis vigeat plenitudo. Ad quod respecting
 “ etsi sint affectibus nostris discorda corda Saracenorum the Sara-
 “ Lucherie ac aliorum forte quamplurium qui sectam cens in
 “ eorum ad Christianorum opprobrium toto tuentur conamine, Lucera.
 “ sic eos, favente Domino exercituum qui per suæ justitiæ
 “ gladios aperit vias regum, æstate futura nostris et nos-
 “ trorum fidelium gressibus in Apuliam directis, mole nos-
 “ trarum virium opprimemus, ut merito confidentes in dolis
 “ dolorum laqueis implicentur. Ad quod pro voto regaliter
 “ exsequendum, quoniam per vos, in quo nobilitas generis,
 “ potentia, industria, et alia plura digna laude concurrunt,
 “ honor, commodum, et exaltatio Ecclesiæ ac præfati nati
 “ nostri, in ipso regno poterunt efficaciter procurari, vobis
 “ præsentis utiliter vidimus dirigendas, et dum præstis
 “ præstitis, et nocumenta, si non suffragia, non feratis. Quo- f. 67.
 “ circa nobilitatem vestram requirimus, monemus, et hortamur
 “ attente, quatenus ob Ecclesiæ reverentiam et ejusdem nati
 “ nostri ac nostrum amorem ad ipsius Ecclesiæ et communem
 “ præfati regni gloriam et salutem, animum strenue conver-
 “ tentes, ne domus dissidii, alumna scandali, filia pravitatis
 “ Lucheria in veræ fidei verecundia ulterius excandescat.
 “ Non vos delectet offendere Christianos, sed ad conserva-
 “ tionem civitatum et castrorum eorum qui hucusque fide-
 “ tatem Ecclesiæ servarunt, sic prudenter sicque nobiliter
 “ procedatis, si placet, ut adventu nostro quem vobis in dicto
 “ termino proculdubio pollicemur, æquis, imo magnificis,
 “ teneamur vos gratiis adaugere.”

Littera officialis Staffordiæ de Convocatione apud Londonius.

Printed
from this
copy in
Wilkins'
Concil. i.
p. 723.

“ A. de Eyton officialis archidiaconi Staffordiæ, dilecto sibi Letter of
 “ in Christo decano de Thamwrth et Tothesbiria, salutem in the official
 “ Domino. Mandatum venerabilis patris domini Coventrensis of the arch-
 “ et Lichfeldensis episcopi suscepi in hæc verba: ‘ Viro vene- deacon of
 “ rabili archidiacono Staffordiæ vel ejus officiali, magister J. Stafford
 “ de Atleberg officialis venerabilis patris Coventrensis et Lich- respecting
 “ feldensis episcopi, salutem. Mandatum domini Cantuariensis the Convo-
 “ archiepiscopi suscepimus in hæc verba. ‘ B[onifacius] mise- cation to
 “ ratione divina Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ be held in
 “ primas, dilecto sibi in Christo officiali Coventrensis et Lich- London,
 “ feldensis diocesis, salutem, gratiam, et benedictionem. Aug. 22.
 “ necessitas imminet et utilitas persuadeat, quod nos et

- A.D. 1257. ‘ venerabiles patres suffraganei nostri, una cum aliis praelatis
 ‘ Cantuariensis provinciae de communibus negotiis Anglicanae
 ‘ ecclesiae tractaturi convenire debeamus, discretioni vestrae
 ‘ mandamus, in virtute obedientiae firmiter injungentes qua-
 ‘ tenus in octabis Assumptionis beatae Mariae, omni occasione et
 ‘ dilatione postpositis, Londoniis personaliter intersitis, ad
 ‘ tractandum nobiscum una cum coepiscopis nostris, de
 ‘ negotiis supradictis. Nihilominus citetis decanum Lichfeld-
 ‘ ensis et priorem Coventrensis cathedralium ecclesiarum,
 ‘ necnon abbates et alios priores qui non subsunt abbatibus,
 ‘ archidiaconos Lichfeldensis et Coventrensis diocesis, in
 ‘ virtute obedientiae praecipiendo, ut praedicti decanus et prior
 ‘ dictarum cathedralium ecclesiarum, abbates et alii priores
 ‘ cum literis procuratoriis nomine congregationum suarum
 ‘ confectis, ac dicti archidiaconi cum literis similibus factis
 ‘ ex parte clericorum qui subsunt eisdem, super ratificatione
 ‘ eorum quae opitulante Domino ad honorem Dei et praedictae
 ‘ Ecclesiae inter nos communiter tractabuntur, omnibus aliis
 ‘ praetermissis, dictis die et loco personaliter debeant interesse.
 ‘ Datum apud Otteford, etc. Exemptos vero ad dictos diem
 ‘ et locum similiter convocetis.’ Hujus igitur auctoritate
 ‘ mandati vobis mandamus quatenus praedictum mandatum
 ‘ domini Cantuariensis archiepiscopi in archidiaconatu vestro
 July 22. ‘ diligenter et efficaciter exsequamini. Datum die Dominica
 ‘ proxima ante festum beati Jacobi Apostoli, anno supradicto.’ ”

*Causae expositae per dominum Bonifacium Cantuariensem Archie-
 piscopum, de convocacione facta super statu ecclesiae
 Anglicanae in melius reformanda.*

Subjects
 to be dis-
 cussed at
 the Convo-
 cation.

Cum in ultima convocacione, de communi consensu et volun-
 tate praelatorum et cleri Londoniis praesentium et procuratorum
 absentium, oblata esset domino regi quaedam certa summa
 pecuniae, scilicet lli. m. librae argenti, sub certis conditionibus,
 ut omnes exactiones, quas gratias vocant, a domino Papa
 domino regi concessae, et per magistrum Rostandum publicatae,
 omnino cessent, et talia in futurum, et ecclesia Anglicana per
 dominum regem suis pristinis libertatibus restituatur, et ab
 oppressionibus suis penitus relevetur; ac praelati absentes
 oblationem praedictam duxerint acceptandam; et rex respon-
 disset super his, se velle deliberare usque in reditu nunciorum
 suorum quos ad Franciam direxerat, qui jam noviter redierunt:
 deliberandum est a clero, an expediat mittere ad dominum
 regem ad audiendum responsum suum, an velit accipere
 dictam oblationem vel non.

Printed
 from this
 copy in
 Wilkins'
 Concil. i.
 p. 723.

Item, an expediat ut confestim mittatur ad curiam sedis A.D. 1257. Apostolicæ, super compositione prælocuta, per oblationem dictæ pecuniæ confirmanda, vel alia incunda ad utilitatem ecclesiæ f. 67 l. Anglicanæ, vel talis missio nunciorum sit differenda usque in adventum responsionis domini regis super præmissis.

Item, qualiter posset provideri libertatibus Ecclesiæ, et personis ecclesiasticis, super oppressionibus indebitis quibus per sæculares iudices multipliciter aggravatur, sicut in articulis talium gravaminum plenius continetur.

Item, cum dominus rex prohibuerit prælatis Ecclesiæ, sub forisfactura omnium terrarum suarum quas de eo tenent, ne venirent ad hujusmodi convocationem auctoritate domini archiepiscopi factam, an liceat et deceat et expediat tractare in hujusmodi convocatione de negotiis Ecclesiæ a prælatis; vel potius, quod absit, prohibitioni regiæ parere; præsertim cum dominus archiepiscopus se offerat ad prosequendum causam Ecclesiæ in præmissis et in aliis omnibus in propria persona, si necesse fuerit, nulliscumque damnis vel expensis volens parcere, dum tamen suffraganei et clerus provinciae suæ assistere velit sibi concorditer in defensione injurium prædictorum in consiliis et auxiliis impendendis.

Isti articuli sunt concessi in concilio archiepiscopi.

kins, i.
24.

Quod in ecclesiis non intrudantur clerici per laicos, sed per suos ordinarios instituantur, vel destituantur.

Articles
for enquiry
in the Con-
vocation.

Item, quod non trahantur in foro sæculari, ut respondeant quare excommunicaverint.

Item, quare dedicaverint ecclesiam vel capellam.

Item, quod non respondeatur brevi quod dicitur *quare non admisit clericum*.

Item, quod illis qui fugerint ad ecclesiam pro immunitate, non denegentur alimenta; nec postquam regnum abjuraverint, extrahantur a via, nec interficiantur; cum hoc sit tam contra regiam dignitatem quam contra ecclesiasticam libertatem.

Item, quod clerici degradati pro crimine, non priventur postea bonis mobilibus vel immobilibus temporalibus, ne bis puniantur in idem, cum non sint damnati in foro sæculari, nec damnari possint, et nullus debeat privari mundanis, nisi prius damnatus fuerit in foro sæculari.

Item, si clerici irretiti de crimine liberentur Ecclesiæ, quod eorum bonis mobilibus seu immobilibus non priventur.

Item, quod dominus rex non impediat testamenta episcoporum, nec extendat manum ad bladum quod seminaverint, vel ad alia bona episcoporum defunctorum.

A.D. 1257. Item, quod mortuo aliquo laico sine testamento, non capiantur bona ipsius in manus dominorum, sed inde solvantur debita ipsius, et residua in usus filiorum suorum et proximorum indigentium, pro salute animæ defuncti, in pios usus per ordinarios convertantur, nisi quatenus fuerit domino suo obligatus. Idem de servis, salvis servitiis et consuetudinibus dominorum suorum.

Item, quod damnentur brevia facta sine consilio, et quod de cætero non fiant.

Item, quod non capiantur hospitia clericorum seu prælatorum violenter, quod sit multoties fractis ostiis et verberatis custodibus, contra libertatem. Nec carectæ vel equitaturæ ecclesiasticarum personarum ad cariandum res suas vel commercia capiantur.

Item, quod ecclesiarum prælati habeant pacifice libertates antiquas, quibus usa est Ecclesia ante memoriam hominum. Nec cogantur ostendere quo jure vel waranto utantur eisdem, nec impediuntur uti eis.

Item, quod episcopi qui habent amerciamenta hominum suorum, ex antiqua consuetudine, seu per chartam regum concessa, petunt ipsa amerciamenta eis ipsis allocari in seaccario, ita quod de cætero non veniant in summonitionem.

Item, cum dominus rex mittit per diversos comitatus, inquisitores super certis articulis qui de levi possunt inquiri, summoncantur omnes villatæ et liberi de comitatu, et illi qui non venerint amercientur, ac si essent justiciarii ad omnia placita.

f. 68. Item gravatur tam clerus quam populus in hoc, quod cum aliquis summonitus sit ad curiam domini regis, ad respondendum de aliquo placito per quod debeat attachiari, si fecerit defaultam, ponetur per vadium salvos plegios, et postmodum per meliores plegios. Ad primam vel ad secundam defaultam amerciat, attachiatur, priusquam comparuerit in curia, et hoc contra legem terræ, cum primam summonitionem posset defendere, et primam et secundam defaultam dediscere et salvare in aliis casibus.

Delibera- Quantum ad primum articulum, communiter sentimus in
tions on the casu primo procedendum. Cum dominus rex distulerit respon-
articles, sum suum super oblatione sibi dudum facta, usque ad reditum
nunciorum suorum de Francia, qui jam redierunt, videtur
honestum quod mittatur ad ipsum ad audiendum responsum
suum.

Ad secundum, de necessitate oportet quod mittantur con-
festim ad curiam Romanam simplices nuncii, ad renitendum

impetrationibus contra ecclesiam Anglicanam. Et post respon- A.D. 1257.
sum domini regis, mittantur nuncii celebres et solemnes.

Ad tertium articulum, cum ecclesia Anglicana jam triennio elapso gravibus exactionibus et concussionibus sit oppressa, quod per bonorum suorum direptionem ac indebitam subtractionem ecclesiasticæ personæ nimium sint depressæ, ita quod nec pastoralis officii sollicitudo debite valeat adimpleri, sic sentimus esse resistendum. Quod si contingat clericum vel laicum per potestatem sæcularem de cætero bona ecclesiarum diripere, diminuere, vel aliter expilare, *sanguinem Testamenti* Heb. x. 29. *pollutum ducendo*, principes Ecclesiæ, successores videlicet Apostolorum, hujusmodi sacrilegos invasores publice excommunicent, et faciant per diœceses suas in singulis ecclesiis publice et solemniter excommunicari, et excommunicatos denunciari. Insuper loca et terræ hujusmodi invasorum interdicto ecclesiastico supponantur; in quos statuatur aliæ pœnæ sacrilegii, antequam absolutionis beneficium mereantur. Insuper fautores et cooperatores re et facto aut consilio pœnis similibus subiciantur: hoc addito, quod si clerici fuerint, ab officio ecclesiastico et beneficio ipso facto sint suspensi. Et si contingat viros ecclesiasticos resistentes ob istam causam capi aut incarcerationi, captoribus et detentoribus pœnæ superiores sint inflictæ. Et loca ubi hujusmodi personæ detinentur, interdicto ecclesiastico supponantur.

Item, quia credimus quod præter certam scientiam sedis Apostolicæ multa gravamina sunt impetrata in præjudicium et ruinam ecclesiæ Anglicanæ, dominum Papam appellamus, nos prælati cum clero nos et bona nostra protectioni sedis Apostolicæ submittentes. Nequaquam vero ambigimus nos et vos de diuturno dicti temporis silentio graviter deliquisse, eo quod credimus efficacius posse resistere in præmissis.

Item, magister Rostandus in recessu suo voluit et decrevit quod ab executionibus gravaminum inchoandis omnino maxime supersedeatur, donec nuncii domini regis a curia revertantur Romana.

Quantum vero ad resistantiam aliarum oppressionum contra libertatem ecclesiasticam, sentimus discussionem fieri articulorum et gravaminum, et separationem, de eisdem usque in his in quibus dissimulari non potest sine periculo animarum. Licet vero absque rerum discrimine, ut in primo casu, contra hujusmodi sacrilegos procedatur in forma præmissa: in secundo casu via procedenda provideatur secundum ordinationem patrum venerabilium episcoporum.

A.D. 1257. *Concilium archiepiscopi et omnium episcoporum super articulis propositis apud Londonias.*

Decisions
of the Con-
vocation on
the above
articles.

f. 68 b.

Petit persona ecclesiastica decimas coram iudice ecclesiastico. Judicanti et petenti porrigitur regia prohibitio, nomine patroni ecclesiæ cujus rector convenitur, ne super advocacione seu patronatu ecclesiæ iudex ille cognoscat. Si actor prosecuatur, et iudex judicantis officium assumat, uterque attachiatur, et attachiati veniunt. Consilium tale est; quod si justiciarii causam decimarum sub colore querelæ advocacionis ecclesiarum ad se trahere velint, et de non proseguendo ulterius causam decimarum in foro ecclesiastico, a iudice sive a parte securitatem exigunt, in nullo eis caveatur. Et si propter hoc arrestentur, per loci diœcesanum requirantur, sive per episcopum proprium. Et si libere non tradantur Ecclesiæ, competenti monitione præmissa, excommunicentur judicantes et detentores. Et si quaratur a iudice, quota pars vel quanta petatur, non respondeatur.

Episcopo ecclesia appropriata vacante episcopatu si rex ratione custodiæ baroniæ per suos ballivos ad ecclesias appropriatas seu ad quæcumque alia spiritualia manus extendat, per ipsum, ad quem vacante sede devolvitur jurisdictio et spiritualis custodia, ballivi monitione præmissa excommunicentur.

Hoc idem fiat per episcopum in vacantibus abbatiis seu prioratibus, si laici patroni ad ecclesias appropriatas seu alia spiritualia occupanda se convertant. Et sententias quas successor invenerit, inviolabiliter observet.

Ordinarii iudices ad querelam laici de laico feodo, vel catallis, non cognoscant; si tamen hujusmodi fide data vel sacramento adhibito, de fidei transgressione seu sacramenti violatione, per inquisitionem, sive per facti evidentiam, seu alio modo legitime constiterit, mortaliter sic peccans legitime communitus, ad condignam pœnitentiam agendam compellatur.

Clericus super actione personali trahitur ad forum sæculare; non veniet, nisi de conscientia et consensu episcopi, et suum alleget privilegium, sed non respondeat. Si arrestetur, per suum requiratur episcopum; et si non tradatur eidem, judicantes et detentores, si sint de jurisditione episcopi qui cum requirit, monitione præmissa excommunicentur; et si non sint de jurisditione sua, ad ejus denunciationem per proprium episcopum, post canonicam admonitionem excommunicationis sententia inodentur.

Printed
from this
copy in
Wilkins'
Concil.
p. 725.

Wilkins,
i. p. 725.

Vocantur laici ut compareant coram suis ordinariis, ad A.D. 1257. inquirendum super excessibus subditorum. Si non compareant, eorum contumacia per excommunicationis et interdicti sententias puniatur. Hoc idem fiat de eorum dominis, si per eos impediantur.

Attachiatur prælatus ut compareat in foro regio, ostensurus quare tenuit placitum contra prohibitionem regiam. Comparet et negat; per testimonium duorum ribaldorum indicitur ei purgatio. Consilium Dei est, et omnium prælatorum, ut nullo modo juret coram iudice sæculari, cum ratione dignitatis et officii major sit eo. Quid ergo? Arrestabitur? Patienter sustineat. Et si princeps vel iudex ille aliquam terram habeat in sua diœcesi, illam interdicat. Quod si sic non fuerit liberatus, archiepiscopus et omnes episcopi celeriter ac fortiter insurgentes, gladium spiritualem assumentes, hujusmodi detentores unanimiter feriant, et per interdicti et excommunicationis sententias tam in terris quam in personis coerceant.

Clericus in actione personali ad mandatum regis foro sistitur sæculari; requiritur, et liberatur; et postea amerciatur. Scribitur ordinario ut compellat eum ad satisfaciendum de amerciamiento. Non compellet eum ordinarius, quoniam clericus jam sic non esset Ecclesiæ libere traditus. Quod si distringatur episcopus ad ipsum compellendum ut satisfaciatur, per interdicti et excommunicationis sententias se defendat, ut in casibus supradictis.

Hoc idem faciat episcopus, quandocumque clericus amerciatur in causa de qua non potest sæcularis judicare. Si autem pro illo amerciamiento ad opus regis servando, scribatur eidem; quod si causa cognita, vel facti evidentia, vel alio modo legitime de sua injuria coram ordinariis legitime constiterit, per ipsum ordinarium, sive domino regi, sive alii querelanti injuriam passo, satisfactionem condignam impendat.

Hoc autem ab omnibus archiepiscopis et episcopis summa sollicitudine observandum est. Quod si aliquis episcopus ob quaecumque causam, sive seipsum solummodo contingentem pro aliqua transgressione libertatis Ecclesiæ in suo episcopatu facta, vel pro personali injuria vel reali, suum episcopatum ecclesiastico interdicto supponat, cæteri episcopi universi f. 69. injuriam unius propriam reputantes, ac quod injuriatum existit in uno episcopatu, in suo episcopatu latam injuriam existimabunt; simile etiam interdictum in suis episcopatibus singuli ex condicto faciant. Idem de excommunicatis et interdicti sententiis observetur sub ista forma.

A.D. 1257.

De [].¹

Et super istis articulis prænotatis fecit Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus suorum suffraganeorum sibi subditorum universorum, et prælatorum pariter, et cleri procuratorum, convocationem isto anno apud Londonias, semel et secundo propter gravamina et oppressiones de die in diem per summum Pontificem et dominum Henricum regem ecclesiæ Anglicanæ irrogatas.

Death of
Roger de
Wesham.

Isto anno Rogerus de Weseham Covintriæ et Lichfeldiæ episcopus, die Dominica infra octabas Ascensionis, apud Brewode obiit, videlicet xii. kal, Junii, et sequenti die Martis apud Lichfelde cum honore et reverentia qua decuit, est sepultus, domino Fulcone Dubliniensi archiepiscopo ibi præsentē, et officium pro eodem celebrante.

Disturb-
ances in
Wales.

Isto anno Walenses transgressi sunt fines suos, et Lewelinus filius Griffini qui fractis dudum cervicibus de turri Londoniarum cecidit, captis duobus fratribus suis, seniore et juniore, qui domino regi qualiter qualiter adhæserunt, et incarceratis, totam Walliam occupavit, maximam partem Marchiæ depopulans et comburens, militesque regis et servientes balistarios quamplurimos, quos rex ibi destinavit, interfecit.

Dominus Henricus rex hoc audiens, non immerito motus, et dominus Edwardus filius ejus, cum exercitu copioso apud Gannocum profecti sunt, et ibi per totum autumnum commorantes, nihil omnino ibidem proficiendo, ad festum Sancti Michaelis inde recesserunt.

Dominus Sewallus Eboracensis archiepiscopus, et magister Godefridus de Lodeham, ejusdem ecclesiæ decanus, a summo Pontifice sententia excommunicationis innodantur, ex hoc, quod Papa non potuit conferre

decanatum ejusdem ecclesiæ post ejusdem archiepiscopi A.D. 1257. consecrationem.

Eodem anno magister Symon de Waltone Norwicensis, et dominus Rogerus de Meuleng, domini regis nepos, Coventrensis et Lichfeldensis, et magister [Walterus] Exoniensis, apud Cantuariam, die Dominica in Passione Domini, videlicet vi. idus Martii, a domino Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo episcopi consecrantur.

Obiit Radulfus filius Nicholai, domini regis consiliarius.

Obiit Ricardus abbas Roucestrensis.

De nunciis Papæ.

Isto anno venerunt in Angliam duo magistri Arlotus et Rostandus, nuncii domini Papæ, secum deferentes totius ecclesiæ Anglicanæ depressionem et confusionem, sicut patet in litera proxima sequenti; aliis literis apostolicis quamplurimis, quas idem Arlotus secum detulit, propter metum cleri et populi nondum promulgatis, prout plenius patebit in anno sequenti, in ordinatione status regni apud Oxoniam per barones regni facta et reformatione.

The papal nuncios Arlot and Rustand in England.

MCCLVIII.

Litera episcopi Covintrensis continens mandatum Papæ, et magistri Arloti procurationem.

“ Rogerus, Dei gratia Covintriæ et Lichfeldiæ episcopus,
 “ dilecto filio archidiacono Staffordensi, salutem, gratiam, et
 “ benedictionem. Mandatum magistri Arloti, domini Papæ
 “ subdiaconi et notarii, suscepimus in hæc verba. ‘ Vene-
 “ rabili patri in Christo, Dei gratia Covintriæ et Lichfeldiæ
 “ episcopo, seu ejus officiali, salutem in Domino. In Angliam
 “ pro arduis ecclesiæ Romanæ negotiis destinati, dolemus
 “ plurimum, et vos debetis in patientia supportare, quod tum
 “ propter rerum omnium caristiam, quæ ultra duplum soliti
 “ sumptum multiplicat, tum propter cotidianam necessariorum

Letter of the bishop of Lichfield containing the recitation of the Pope's commission to his nuncio Arlot.

A.D. 1258. ' exigentiam, non possumus sicut vellemus a gravaminibus
 ' ecclesiarum, quas alias gravatas accepimus, abstinere. No-
 ' veritis itaque nos habere literas apostolicas in hac forma;
 ' Alexander episcopus, servus etc. venerabilibus fratribus,
 ' universis archiepiscopis et episcopis, et dilectis filiis, electis,
 ' abbatibus, prioribus, conventibus Sancti Benedicti, Cister-
 f. 69 b. ' ciensibus, vel cujuslibet alterius ordinis, decanis, archidia-
 ' conis, praepositis, et aliis ecclesiarum praelatis et rectoribus,
 ' necnon et praeceptoribus seu administratoribus domorum
 ' Hospitalis et Templi Jerosolymitani, tam exemptis quam non
 ' exemptis, ad quorum notitiam vel audientiam literæ præ-
 ' sentes pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.
 ' Cum dilectum filium magistrum Arlotum, subdiaconum et
 ' notarium nostrum, ob quibusdam negotiis ecclesiæ Romanæ
 ' in Angliam destinemus, universitatem vestram rogamus,
 ' monemus, et hortamur attente, per apostolica scripta man-
 ' dantes quatenus ipsum in cundo, morando, et redeundo, imo
 ' nos in ipso, suscipientes honore condigno sibi præsenti
 ' vel absenti in suis et suorum necessariis, necnon in securo
 ' ducatu prout idem petierit, providere curetis liberaliter et
 ' decenter; ita quod idem, in quo tanquam nobis et fratribus
 ' nostris merito suæ probitatis caro, plurimum et accepto, nos
 ' reputabimus honorari, cum ad præsentiam nostram Deo dante
 ' redierit, laudabile possit vestræ promptitudini testimonium
 ' perhibere, ac nos exinde reddere in vestris utilitatibus
 ' promptiores. Alioquin, sententias quas ipse per se vel per
 ' alios tulerit in rebelles, super quo ei plenam concedimus
 ' auctoritate præsentium potestatem, præter indignationem
 ' nostram et Apostolicæ sedis, quam qui nos et eandem sedem
 ' in ipso contempserint, se noverint incursum, ratas et gratas
 ' habebimus, easque faciemus dante Domino usque ad satis-
 ' factionem condignam, appellatione remota, inviolabiliter
 ' observari; non obstantibus aliquibus privilegiis seu indul-
 ' gentiis sub quavis verborum forma concessis quibuscumque
 ' ecclesiis, ordinibus, collegiis, universitatibus, vel personis,
 ' quod excommunicari, suspendi, vel interdicti nequeant, seu
 ' ad præstandas procuraciones vel subsidia nunciis sedis
 ' Apostolicæ ullo modo, vel nisi ad eorum ecclesias vel loca
 ' personaliter accesserint, coarctari, sive quibuslibet aliis
 ' cujuscumque tenoris existant, quæ nullis suffragari volumus
 ' in hac parte, etiamsi de ipsis privilegiis vel indulgentiis et
 ' eorum totis tenoribus oporteat per annotationem ipsorum
 ' de verbo ad verbum, sive de quibuslibet ecclesiis, personis,
 ' vel locis, aut eorum nominibus vel ordinibus specialem et
 ' plenam fieri mentionem, aut si decernatur in ipsis quod

sententiæ vel processus ferendi vel habendi quomodolibet A.D. 1258. contra ea nullam obtineant firmitatem, seu quibuslibet indultus constitutionibus vel mandatis nostris vel prædecessorum nostrorum, seu consuetudinibus quibuslibet de procurationibus vel necessariis nunciis Apostolicæ sedis sub certis finibus, modis, vel conditionibus exhibendis. Datum Viterbii, iv. kal. Januarii, pontificatus nostri anno iv.' Quocirca discretionem vestram, qua fungimur in hac parte domini Papæ auctoritate, requirimus, præsentium vobis tenore mandantes, quatenus a singulis monasteriis, ecclesiis, domibus, et locis ecclesiasticis, vestræ civitatis et diocesis cathedrali, et aliis vobis subjectis, cujuscunque sint ordinis, singulas tres marcas sterlingorum, servata proportionalis contributionis temperantia circa illas ecclesias quæ integras non solent procurationes solvere vel non possunt, procurationibus et aliis necessariis nostris ad præsens curetis vice nostra exigere, recipere, ac nobis sine moræ dispendio destinare; per quem, sicut et quando, dilectus socius noster magister Reignaldus de Ponte Corvo, quem ad hoc mittimus, duxerit ordinandum; contradictores et rebelles per excommunicationem in personas et interdictum in ecclesias vice nostra corrigendo. Alioquin cum necessitas causæ et angustia temporis non patiantur vobis in differenda coercione deferri, in personas vestras suspensionis et in ecclesiam Covintrensem et Lichfeldensem interdicti sententias scriptis præsentibus promulgamus. Datum Londoniis, kal. Aprilis.' Hoc igitur mandatum nobis directum diligenter exsequi studeatis, ac pecuniam quam vos a religiosis prædictis recipere contigerit, per vos aut officialem vestrum nobis aut officiali nostro Lichfeldiæ infra quindenam post festum Sanctæ Trinitatis assignare curetis, absque ulteriore moræ dispendio. Datum apud Londonias, vi. kal. Maii, pontificatus nostri anno primo."

Idem magister Arlotus literas consimiles archiepiscopis et totius regni suffraganeis destinavit. Propter f. 70. quod dominus archiepiscopus Cantuariensis apud Mertonam certo die assignato, sicut anno præcedenti, suffraganeorum suorum et prælatorum fecit convocationem.

Litera de convocatione apud Merton.

Printed
from this
copy in

" Rogerus Dei gratia Coventriæ et Lichfeldiæ episcopus, Lettersum-
" dilecto filio archidiacono Staffordiæ, salutem, gratiam, et moning to
" benedictionem. Mandatum venerabilis patris B[onefacii] a convo-

A.D. 1258. “ Dei gratia Cantuariensis archiepiscopi, totius Angliæ Wilkins’
 cation at “ primatis, recepimus in hæc verba: ‘ Bonefacius per- Concil. i.
 Merton. ‘ missione divina Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ P. 736.
 ‘ primas, venerabili in Christo fratri Dei gratia Coventriæ
 ‘ et Lichfeldiæ episcopo, salutem, et fraternæ dilectionis in
 ‘ Domino semper augmentum. Cum propter ecclesiæ Angli-
 ‘ canæ eventus et causas, quas fraternitatem vestram ignorare
 ‘ non convenit, fratrum nostrorum congregationem videamus
 ‘ opportunam¹; devotionem vestram rogamus, monemus, et
 ‘ exhortamur in Domino, sub obedientiæ debito firmiter
 ‘ injungentes, quatenus die Jovis proxima ante instans festum
 ‘ Sancti Barnabæ Apostoli apud Mertonam curetis vestram
 ‘ præsentiam exhibere, qualibet occasione cessante; ut in hac
 ‘ urgenti necessitate, ecclesia nostro regimini commissa, per
 ‘ vos et alios fratres nostros gratum habeat providi consilii
 ‘ fulcimentum. Vocetis etiam decanos cathedralium ac aliarum
 ‘ ecclesiarum, necnon etiam abbates, priores, majores, insuper
 ‘ et archidiaconos vestræ diocesis universos, ut cum literis
 ‘ suorum subditorum procuratoriis loco et die antedictis
 ‘ compareant, ut quod communi deliberatione provisum fuerit,
 ‘ ex membrorum cohærentia firmitus roboretur. Datum apud
 ‘ Lamheth., xiii. kal. Maii, anno Domini mccclvii.’ Hoc igitur
 “ mandatum vice nostra diligentius exsequamini, ac nihilo-
 “ minus vos ipsi compareatis dictis die et loco cum literis
 “ procuratoriis cleri totius archidiaconatus vestri, ut vestri
 “ præsentia firmitus roboretur, quod ad utilitatem ecclesiæ
 “ Anglicanæ de consilio et assensu vestro contigerit provideri.
 “ Datum vi. kal. Maii, pontificatus nostri anno primo.”

Congregatis igitur prædicta die apud Merton in præ-
 sentia domini B[onefacii] Cantuariensis archiepiscopi
 suis suffraganeis et prælatis regni cum clero, super
 reformatione status Anglicanæ ecclesiæ et emendatione
 provisi sunt isti articuli subsequentes.

Articuli provisi apud Merton.

Articles Tria sunt genera articulorum de quibus agitur in præsentī. Matt. Par.
 agreed on Sunt enim quidam articuli, in quibus prælati nullo modo Addita-
 at Merton. dissimulare possunt. Sunt alii, in quibus possunt indicio menta,
 caritatis, non perturbatione infirmitatis, dissimulare. Sunt et P. 204.

¹ *opportunam*] oportunum, MS.

alii, in quibus dissimulare possunt, sine discrimine salutis A.D. 1258. æternæ, et periculo animarum.

Articuli qui dissimulari non possunt absque interitu salutis æternæ animarumque periculo, et subversione ecclesiasticæ libertatis, ac ecclesiasticarum personarum præjudicio manifesto.

Cum ecclesia Anglicana non solum contra jura divina et The pre- statuta canonica, sed etiam contra libertates a regibus, prin- sent evil cipibus, et aliis regni magnatibus sibi concessas, ausibus state of the sacrilegis, novis irruptionibus, diris concussionibus, et oppres- church of sionibus nefariis multipliciter attrita sit; et hoc absque per- England must be petuo animarum periculo prælatorum, domini regis, et aliorum remedied. regni magnatum, sub dissimulationis silentio nequaquam valeat ulterius pertransiri: de unanimi assensu et consilio prælatorum, religiosorum, et totius cleri ecclesiæ memoratæ salubriter est provisum, ut machinis sæcularium potestatum, salutis mœnia laborantis Ecclesiæ dilapsa inflexibili reparentur instantia per statutorum remedia quæ sequuntur.

Quia igitur sæpe contingit archiepiscopos, episcopos, et Prelates alios prælatos inferiores, per literas domini regis ad sæculare are sum- judicium evocari, ut ibi respondeant super his quæ mere ad moned ipsorum officia et forum ecclesiasticum pertinere noscuntur; before ut si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non secular tribunals vacantes admiserint vel non admiserint, rectores instituerint to answer in eisdem, suos subditos excommunicaverint, excommunicatos for their denunciaverint, interdixerint, ecclesias dedicaverint, ordines conduct in purely celebraverint, de causis mere spiritualibus cognoverint, ut ecclesiasti- puta de decimis, oblationibus, limitibus parochiarum, et simi- cal affairs. libus, quæ non possunt ad sæculare forum aliquatenus per- f. 70 b. tinere: seu etiam cognoverint de peccatis et excessibus subditorum, sicut de perjurio, fidei transgressione, sacrilegio, violatione ac perturbatione ecclesiasticæ libertatis, præsertim cum ipsius violatores, necnon et libertatum per chartas domini regis Ecclesiæ concessarum, in sententiam excommunicationis incidantur ipso facto: et si inter clericos suos cognoscant, vel inter laicos conquerentes et clericos defendentes, in persona- libus actionibus super contractibus vel debitis: si personas ecclesiasticas ad mandatum domini regis in foro sæculari amerciatis non compulerint ad amerciamenta hujusmodi ex- solvenda, seu ipsa non solverint pro eisdem: si jurisdictionem suam in ecclesiis et capellis episcopatibus seu monasteriis annexis, per mortem prælatorum aut cessionem vacantibus, exercuerint canonicam et consuetam; et si qua alia his similia fecerint, vel non fecerint, pertinentia ad officia ordina- riorum: providemus quod dicti archiepiscopi, episcopi, et

A.D. 1258. cæteri prælati non veniant taliter evocati, sed¹ cum honore deferatur; et majores prælati domino regi scribant, quod hujusmodi mandatis regiis parere non possunt absque subversione ecclesiasticæ libertatis, et ad hoc ideo non tenentur: eidem nihilominus literas exhortatorias dirigendo, ut animæ suæ saluti consulendo, ab hujusmodi mandatis ulterius desistat.

What is to be done if the king persists in this.

Et si dominus rex, hujusmodi spretis exhortationibus, ad attachiationes vel districtiones processerit eorundem; tunc vicecomites et alii quicumque ballivi ipsos attachiantes et distringentes, per eosdem attachiatos et districtos in forma juris excommunicentur, et loca in quibus commorantur, et terræ eorum quas habent in regno Angliæ, per locorum diœcesanos, ad denunciationem attachiati et districti, judicio² ecclesiastico supponantur. Et si clerici fuerint beneficiati, suis beneficiis priventur: non beneficiati, per quinquennium ad beneficium ecclesiasticum in regno Angliæ, si forte præsentati fuerint, minime admittantur. Clerici autem qui hujusmodi breviam attachiationum seu districtionum dictaverint, scripserint, signaverint, consilium et auxilium adhibuerint, solemniter excommunicentur, et excommunicati denuncientur; nec aliqui de præmissis certa ratione suspecti, ad aliquod beneficium ecclesiasticum, donec se super his canonice purgaverint, admittantur. Et si dominus rex monitus hujusmodi districtiones non revocaverit; episcopus qui districtus fuerit, terras, villas dominicas, et castra quæ rex habet in suo episcopatu, ecclesiastico supponat interdicto. Et si rex in sua duritia perseverat, cæteri coepiscopi districtiones unius quasi communem omnium, et etiam communem injuriam Ecclesiæ reputantes, civitates, terras dominicas, burgos, castra, et villas ipsius regis in suis episcopatibus consistentes simili supponant interdicto. Si nec sic infra xx. dies postmodum, attachiationes et districtiones hujusmodi revocaverit, aut ab hoc manum contra Ecclesiam aggravaverit; singuli archiepiscopi³ et episcopi suas diœceses ecclesiastico supponant interdicto. Et si aliquis episcoporum in hac parte inventus fuerit negligens et remissus, per suum metropolitanum graviter arguatur; et si perseveraverit in negligentia, canonice puniatur per eundem; et nihilominus sua diœcesis omnium⁴ prælatorum et sua auctoritate et consensu in præsentī ordinatione adhibitis ecclesiastico subjaceat interdicto.

Cases of clerks in-

Ad hæc, quia frequenter accidit quod nonnulli clerici per

¹ *sed*] ut, Matt. Par.

² *judicio*] interdicto, Matt. Par.

³ *archiepiscopi*] archidiaconi, MS

⁴ *omnium*] omni, Matt. Par.

laicam potestatem ecclesias occupant parochiales et præben- A.D. 1258.
dales, etiam curam animarum habentes, et in eis absque ^{truded by}
auctoritate ecclesiastica intrudantur: providemus quod clericus ^{laymen}
per se sic intrusus forma juris servata anathemate feriat, ^{into pa-}
et talis per loci diœcesanum publice denunciatur, et illo ^{rishes and}
beneficio careat imperpetuum ipso facto. Et si sic in sua ^{prebends.}
pertinacia per duos menses perstiterit, per locorum diœcesanos, ^{f. 71.}
ubi habet alia beneficia ecclesiastica, ad denunciationem epi-
scopi illius in ejus diœcesi se intrusit, ejusque monitionem
per dictum tempus contempsit, proventus illorum beneficiorum
quousque congrue satisfecerit, eidem subtrahantur. Et si per
annum idem intrusus in hujusmodi excommunicationis sententia
perseveraverit, ex tunc ad aliquod beneficium in regno Angliæ
minime admittatur. Si vero per procuratorem clericum fuerit
intrusus, contra eundem procuratorem modo simili procedatur,
et pœnis subjaceat supradictis. Si vero procurator talis laicus
fuerit, in forma juris excommunicetur, et talis publice nuncie-
tur. Dominus autem absens citetur, qui si comparens ratifi-
caverit factum ejuscunque procuratoris sui in hac parte, pœnis
subjaceat supradictis. Si vero per contumaciam absentat se,
post spatium trium mensium exspectatus, si sit in regno,
majoris excommunicationis sententia innodetur, et insuper
pœnas incurrat prætaxatas: maxime cum sacrilegio adjecerit
contemptum. Si vero fuerit extra regnum, contra ipsum
vocatum post dilationes transmarinas, simili forma procedatur.
Ecclesiæ etiam vel præbendæ in quibus sit intrusus,¹ inter-
dicto ecclesiastico supponantur. Auctores autem et coadjutores
hujusmodi intrusionis, si clerici fuerint, præfatas pœnas clericis
impositas incurrant: si laici, pœnas perferant contra laicos
superius annotatas. Loca vero et terræ hujusmodi intruden-
tium, si infra unum mensem non satisfecerint, ecclesiastico
subjaceant interdicto. Si vero hujusmodi intrusiones factæ
fuerint ex regia potestate, moneatur dominus rex per loci
diœcesanum, quod eas faciat infra competens tempus revocari:
alioquin terra et loca quæ idem rex habuerit in illa diœcesi
in qua fuerit intrusio, ecclesiastico interdicto supponantur. Si
vero per alium magnatem vel potentem fiat talis intrusio, per
suspensionis et excommunicationis sententias, ut superius,
arceatur. Et si infra duos menses factum hujusmodi non
correxerit, terræ et loca quæ obtinet in illa diœcesi, per diœ-
cesanum loci interdicto ecclesiastico supponantur.

Præterea, cum excommunicati, et de mandato prælatorum Excom-
secundum consuetudinem capti et carceri mancipati, aliquando ^{municated}
and impi-

¹ quibus sit intrusus] qua fit intrusio, Matt. Par.

A.D. 1258. per regem, et quandoque per vicecomitem, aliosque ballivos, sine consensu prælatorum, et satisfactione congrua, liberentur: plerumque etiam hujusmodi excommunicati non capiantur, neque de ipsis capiendis literæ regie concedantur: nomnumquam etiam dicti rex et ballivi sui cum hujusmodi excommunicatis et denunciatis publice communicent, claves Ecclesiæ contemnendo, in subversionem ecclesiasticæ libertatis: providemus, quod excommunicati et sic capti, et taliter exeuntes, ad majorem sui detestationem publice et solemniter, pulsatis campanis, accensis candelis, excommunicentur, et denuncientur excommunicati, in locis ubi ordinariis locorum eorum videbitur expedire. Vicecomites autem et alii ballivi qui eos liberaverint, non prælati præstita satisfactione, Ecclesiæ vel emenda, publice excommunicentur anathemate, et excommunicati solemniter denunciuntur. Si tamen de mandato regio ad hoc processerint, mitius cum eis arbitrio ordinarii agatur. Clerici qui hujusmodi breviter dictaverint, scripserint, signaverint, consilium et auxilium adhibuerint, puniantur, sicut superius in primo remedio plenius continetur. Moneatur dominus rex, quod hujusmodi excessus corrigat, et a talibus desistat mandatis. Et si dominus rex monitionibus non paruerit, locus in quo captus detinebatur, interdicto ecclesiastico supponatur. Et si denegetur litera consueta de excommunicato capiendo, moneatur rex per prælatum qui super hoc descripsit, quod eam concedat et faciat pertransire. Quod si non fecerit; civitates, castra, burgi, et villæ quas habet in diœcesi sic scribentis, per ipsum scribentem interdicto ecclesiastico supponentur. Contra communicantes quoque cum excommunicatis procedatur secundum censuram ecclesiasticam.

The king is to be admonished to cease from such mandates.

Clerks are unjustly imprisoned.

f. 71 b.

Clerici quoque, sine delectu personarum, quamquam in furto deprehensi non fuerint, tanquam facinorosi, vel suspecti de crimine, seu foresta, capiuntur et in carcere detinentur, nec redduntur ordinario secundum canones libere judicandi. Et si clerici quibus crimina imponuntur, coram iudicibus sæcularibus vocati non comparuerint, forbaniuntur a regno. Quare providemus, quod si clerici sic capti, noti fuerint et honesti, capientes ipsos, et etiam detinentes, in forma juris solemniter excommunicentur per locorum ordinarios, et excommunicati denunciuntur. Loca etiam in quibus fuerint detenti, et terræ capientium eos, et detinentium, ecclesiastico interdicto supponentur, donec eosdem dimiserint et libere abire permiserint, ac ac alias super hoc satisfecerint competenter. Illi etiam qui eis talia falsa crimina imposuerint, seu malitiose, propter quæ capti fuerint et detenti, excommunicentur et excommunicati publice denunciuntur, usque ad satisfactionem condignam.

Clerici quoque vagi et ignoti, capti et detenti, si in possessione clericatus fuerint inventi, per locorum ordinarios requirentur libere per Ecclesiam judicandi; et si denegentur, punientur ut superius detentores; et si tradentur, libere judicentur, non expectatis justiciariis quibuscumque. Et si justiciarii, eisdem clericis coram eis non exhibitis, episcopum condemnent in poena peculiali,¹ poenae superiores in ipsos justiciarios, prout clerici fuerint sive laici, proferantur. Clerici autem domini regis, vel quicumque alii qui excommunicationem hujusmodi prosequuntur, dictando, scribendo, sigillando, vicecomiti vel aliis ballivis hujusmodi mandata dirigendo, poenis subiaceant in clericos superius promulgatis.

Clericus tamen super transgressione forestae coram suo ordinario canonice convictus, domino regi, vel alio damnum et injuriam passo, per eundem ordinarium satisfacere compellatur; et alias arbitrio ordinarii sui canonica poena puniatur.

Clerks convicted of offences against the forest laws.

Si vero clerici canonice se purgaverint super sibi impositis ac objectis, et laica potestas nihilominus bona detineat eorundem; imponentes, et detinentes bona hujusmodi clericorum, per saepedictam censuram ecclesiasticam compescantur. Quod si sic capti, malitiose tempore intermedio abrasi fuerint seu suspensi, abradentes seu etiam suspendentes, consilium et auxilium impendentes, poenis subiaceant supradictis. Forbantes quoque poenis similibus percellantur.

Sane cum nonnulli clerici ad invicem et plerumque cum clericis² contrahentes, ipsos contractus fidei datione vellent, aut corporaliter praestito sacramento; qui super fidei aut sacramenti praestiti religione contempta, coram iudice ecclesiastico conventi, regiam prohibitionem impetraverint, ut super perjurio et fidei laesione examen ecclesiastici iudicis sic declinent: providemus, quod si laicus fuerit impetrator, per excommunicationis sententiam ut superius arceatur. Quod si nec sic desisterit, et possessor immobilium existat, terra sua supponatur ecclesiastico interdicto: si autem immobilia non habeat, mercenarii sui et non necessariae personae moneantur, quod infra viii. dies ab eo recedant: alioquin consimilis feratur excommunicationis sententia in eosdem.

Against those who procure a royal prohibition so as to escape the ecclesiastical judges in cases of contracts with clerks.

Si autem reus clericus fuerit vel religiosus, exerce[antur] poenae canonicae contra eos; et si clericus reus in sua pertinacia perduraverit, procedatur contra eum secundum poenas superius contra pertinaces clericos annotatas.

¹ *peculiali*] pecuniaria, Matt. | ² *clericis*] sic MS. and Matt. Par.:
Par. | *laicis* should probably be read.

A.D. 1258. Si autem actor laicus sit, habens laicum feodum, per corpus vel per laicum feodum suum distringatur: contra distringentes omnes procedatur, prout clerici fuerint vel laici, per pœnas quæ contra eos superius statuuntur.

Et si actor timore regie prohibitionis se subtraxerit, ne peccata maneant impunita, iudex ex officio suo procedat, prout viderit expedire. Si autem iudex habens laicum feodum distringatur, contra distringentes procedatur, et dominum regem, ut superius annotatur. Et si non habet laicum feodum, episcopus non exhibeat eum. Et si distringatur episcopus, procedatur contra dominum regem, et distringatur ut superius expressum est.

Et hoc idem in consimilibus prohibitionibus observetur. Idem fiat et si tertius veniat ex transverso, et porrigat seu porrigi faciat prohibitionem talem, dum tamen ille eam verbo vel facto ratificat, pro quo apparuerit impetrata.

f. 72.

Against those who hinder the prelates from punishing.

Cum insuper prælati ecclesiastici ex officii sui debito inquirant de morum disciplina, peccatis, et excessibus subditorum; quia rex, magnates, et alii potentes sæculares, ipsorum officia impediunt in præmissis laicis sibi subditis inhibendo ne ad mandatum ipsorum prælatorum de veritate dicenda subeant juramentum: et quia iidem non permittunt dictos prælatos, subjectos suos in causis seu negotiis ecclesiasticis corporaliter, seu pecunialiter, seu alias canonice punire, secundum personarum et delictorum qualitatem: providemus, quod laici ad præstandum hujusmodi juramenta, et ad solvendum quaslibet pœnas per prælatos suos canonice inflictas, nihilominus præcise per excommunicationis sententiam compellantur. Impedientes vero ne hujusmodi juramenta præstentur, aut pœnæ exsolvantur, per interdicti et excommunicationis sententias prædictas arctius compescantur. Et si per hoc ad distractionem processum fuerit prælatorum, contra distringentes, sicut dictum est superius, procedatur.

Jews who offend in ecclesiastical cases.

Et quia modo consimili prælatorum officium impeditur, cum contingat quod Judæus delinquens in rebus ecclesiasticis et personis, super his conventus fuerit coram ipsis, et super aliis quæ ad forum ecclesiasticum pertinent: providemus quod Judæus per interdictum commercii, contractuum, et communionis fidelium, ad respondendum in his casibus nihilominus compellatur. Inhibentes quoque, impeditores, et distringentes, pœnas interdicti et excommunicationis incurrant.

Punishment of those who violate the privi-

Porro quoniam ad immunitatem ecclesiæ confugientibus tam arcta ibi imponitur custodia laicorum, quod vix eis in alimentis poterit subveniri; aliquando iidem confugientes, ab ecclesiis, cœmeteriis, viis publicis, post terræ abjuracionem

secundum regni consuetudinem, violenter extrahuntur, et sic A.D. 1258. extracti scelerate in præjudicium immunitatis ecclesiasticæ lege of occiduntur: providemus, quod qui hujusmodi alimenta impe- sanctuary. diunt ministrari, per discretionem ordinarii pœna excommunicationis districtius arceantur. Extrahentes autem eos ab ecclesia, vel cœmiterio, seu via publica per insidias post abjuramentum terræ, vel taliter extractos occidentes cum sub Ecclesiæ protectione consistant, omnibus pœnis sacrilegii percillantur. In ecclesia autem vel cœmiterio non fiat custodia confugientium ad ecclesiam. Et si fiat, custodes in forma juris, districtioris excommunicationis sententia compescantur.

Rursus, multoties invadunt aliqui bona ecclesiastica, et per- Those who turbant ac infringunt ecclesiasticas libertates; unde providemus, attack the quod malefactores hujusmodi ac sacrilegi, excommunicati per property or locorum ordinarios nuncientur. Et si in sua pertinacia per liberties of unum mensem perseveraverint, tunc terræ suæ et loca in qui- the Church to be ex- bus morantur, ecclesiastico supponantur interdicto; et neutra communi- cated. relaxetur sententia, donec de damnis aut injuriis satisfecerint competenter. Et si quis Ecclesiam possessionibus aut libertatibus suis spoliaverit, pœnis subiaceat supradictis, et in ipsum usque ad plenam restitutionem et satisfactionem condignam, in forma juris excommunicationis sententia solemniter proferatur. Et si iidem sacrilegi faciant iudices aut prælatos propter hoc attachiari aut distringi, tam ipsi quam distringentes, pœnas in attachiatores et districtores editas perferant sæpedictas.

Ad hæc, cum contingat quod domicilia et hospitia clericorum suis servientibus occupentur, bonaque ipsorum clericorum Also those who injure the houses and property of clerks. ibidem inventa per sacrilegos hujusmodi consumentur, reclamantes et renitentes convitiis afficiantur, verberibus affligantur, et alias viliter pertractentur. Et quæcunque etiam caretæ et equitaturæ dominicæ prælatorum, religiosorum, aut clericorum, in itinere publico, in mercatis, et alibi, etiam in sanctuariis, capiantur, et abducantur violenter, ad dictorum magnatum commercia et victualia transvehenda: providemus, quod hujusmodi violenti et sacrilegi, in forma juris excommunicentur, et solemniter excommunicati denunciarentur, donec ablata et abducta restituerint, et de illatis injuriis satisfecerint competenter.

Compelluntur etiam clerici et religiosi res suas quas habent licite venales, ad pretium domini regis sibi et suis ministris vendere, et inviti tradere pretio non soluto: unde providemus, quod taliter compellentes cogantur per sententiam excommunicationis, justum pretium supplere, vel rem restituere sic f. 72 b. extortam, et nihilominus de commisso sacrilegio satisfacere prout decet.

A.D. 1258. Domino insuper rege ecclesiarum cathedralium vel conventualium vacantium custodiam obtinente, bona earundem ecclesiarum per ballivos suos dissipat et consumit, non solum contra libertates Ecclesiæ, sed contra jura ecclesiastica et chartam suam¹ communium libertatum: propter quod providemus, quod ecclesiasticus iudex loci dictos sacrilegos per excommunicationis sententiam coarceat, usque ad satisfactionem condignam: et si rex prohibuerit, non parcatur eidem. Et si attachiationes et distractiones intervenerint, ad remedia contra attachiatores et distringentes superius præmissa, habeatur recursus.

Bishops, when summoned before the justices, are to be allowed to appear by their procurators. Archiepiscopi utique et episcopi, ratione patrimonii ecclesiastici, per communem summonitionem coram iusticiariis itinerantibus evocati, per attornatos seu procuratores suos literatorie constitutos, contra libertatem et consuetudinem Ecclesiæ, minime admittuntur: supplicandum est ergo domino regi, ut sustineat, quod per literas procuratorias admittantur procuratores seu attornati eorundem; et iusticiarii moneantur quod tales cum literis competentibus admittant attornatos. Si vero sic non admittantur, et quia personaliter non venerit prælatus, condemnetur, et postmodum distringatur: providemus, quod, procedatur contra attachiantes et distringentes prout superius est expressum.

They are not to be compelled to state *quo jure* or *quo waranto* they enjoy their liberties. Prælati etiam et clerici venire coram magistratibus sæcularibus distringuntur, ostensuri quo jure aut quo waranto utuntur libertatibus, quibus a longe retro temporibus ipsi seu prædecessores sui usi sunt pacifice, nomine ecclesiarum suarum; alioquin impediuntur uti libertatibus prædictis: providemus, quod sic vocati, de jure aut waranto suo non respondeant; et si super hoc distringantur, vel alias condemnentur, procedatur contra condemnantes et distringentes ut superius annotatur. Et si retineatur prælatus, archiepiscopus cum episcopis requirat eum, et puniat detentores. Et si libere non dimittatur, ad interdicta, ut superius, procedatur.

Infringements of the possessions and liberties granted to churches by charters. Aliquando quidem ecclesiis et prælatis principes et alii Christi fideles possessiones et libertates dant et concedunt per suas chartas, in quibus hujusmodi clausula vel similis continetur. "Omnia quæ ad me vel hæredes meos de tali feodo vel possessione pertinent, vel poterunt pertinere, tali ecclesiæ,² vel monasterio, ac eorum prælatis et ministris, sine aliquo retinemento do, concedo, et præsentī charta confirmo." Si postmodum super aliquo articulo de pertinentiis, qui in charta ipsa non fuerit specialiter expressus, in iudicio sæculari contentio moveatur, dicunt iudices sæculares,

¹ *chartam suam*] charta sua, MS. | ² *ecclesiæ*] eidem, MS.

chartam illam esse vacuum et inanem, eo quod nōminatim A.D. 1258. articulus ille non exprimitur in eadem: et sic hoc verbum “omnia,” secundum eos, nihil continet nisi quod fuerit specialiter expressum: et si articulus libertatum contentiosus in charta specialiter exprimatur, dicunt iidem iudices, chartam ipsam esse vacuum et invalidam, si ecclesia vel monasterium usa non fuerit hujusmodi libertate. Providemus, quod justiciarii et alii iudices sæculares, ecclesiasticos vel loca religiosa, perversa interpretatione hujusmodi, suis possessionibus seu libertatibus defraudantes, moneantur per locorum ordinarios in quibus talia judicia exercentur, quod sub talis interpretationis velamento, possessiones, libertates, et jura ecclesiastica perturbare seu intervertere non præsumant; quod si monitionibus non adquieverint eorundem, per excommunicationis et interdicti sententias, dictorum justiciariorum et iudicum, prout clerici fuerint vel laici, iniquitas per formam superius annotatam reprimatur.¹

Licet etiam dominus rex, magnates, alique Christi fideles, terras, possessiones, in liberam, puram, et perpetuam eleemosynam, ecclesiis et viris ecclesiasticis pie duxerint conferendas; nihilominus tamen ipsi ac sui ballivi compellunt hujusmodi personas ecclesiasticas pro dictis terris [et] possessionibus sectam facere ad suam curiam laicalem, contra donationis formam, et officium pietatis, et jura ecclesiarum, et possessiones quibus usi sunt a longis et antiquis temporibus retro-f. 73. actis perturbantes, nisi de concessionibus originalibus, et chartis suis, forte vetustate vel alio modo deperditis vel consumptis, fidem fecerint coram eis: providemus, quod si districtio fiat pro hujusmodi sectis, a donatoribus et fundatoribus, sive eorum hæredibus, vel aliis eorum successoribus succedentibus qualitercumque; per censuras præmissas ecclesiasticas penitus reprimantur: si vero a capitalibus dominis fiat districtio pro dicta secta, quam ecclesia vel monasterium antea facere non solebat, compellentes et distringentes modo simili arceantur.

Quandoque etiam laicis indetestatis decedentibus, domini feodorum non permittunt ipsorum debita solvi de bonis mobilibus eorundem, nec in usus liberorum suorum et parentum, vel alias per dispositionem ordinariorum pie distribui pro defunctis: providemus, quod domini et eorum ballivi ut a talibus impedimentis desistant, moneantur, et monitionibus non parentes, saltem pro illa portione quæ defunctum contingit, per excommunicationis sententiam compescantur. Eodem modo procedatur contra eos, qui adscriptorum, et aliorum

The debts
of laymen
who die
intestate
to be paid
out of their
property.

¹ *reprimatur*] exprimatur, MS.

A.D. 1258. servilis conditionis testamenta impediunt, contra consuetudinem Anglicanæ ecclesiæ hactenus approbatam.

Prædicta denique remedia tam ad præsentia quam ad futura gravamina se extendunt: præsertim a tempore excommunicationis, de consensu regis et magnatum regni, Londiniis per prælatos solemniter promulgatæ in transgressores chartæ communium libertatum.

Archiepiscopi et episcopi, de consensu et approbatione inferiorum prælatorum, capitulorum cathedralium et conventualium, necnon universitatis totius cleri Angliæ, pro reformatione status ecclesiæ Anglicanæ, et reparatione ecclesiasticæ libertatis, hæc prædicta communiter et concorditer providerunt.

Grievances
formerly
stated by
bishop
Grosse-
teste.

In spite
of the
superiority,
of priestly
over lay
authority,
the king
summons
the bishops
before his
court.

Isti articuli per dominum Robertum quondam Lincolnensem episcopum fuerunt confecti super gravaminibus prenotatis contra libertates Ecclesiæ per dominum regem in regno Angliæ factis.

Cum secundum scripturam sanctam, et canonicas sanctiones, sacerdotium sit majus et dignius regno, et potestas sacerdotalis et ecclesiastica omni potestate sæculari; nec possit inferior judicare superiorem, sed e converso: dominus tamen rex vocat ad suum forum ecclesiasticas personas super actionibus earum personalibus responsuras, judicium suscepturas, et in suo foro absolvit vel condemnat; sic contra legem divinam et naturalem, caput convertens in caudam.

Item, compellit episcopos per suas baronias, ut ipsi compellant ecclesiasticas personas comparere in suo foro, super personalibus actionibus responsuras, et judicium ibidem suscepturas.

Item, ipsos episcopos vocat plerumque ut compareant in suo foro, responsuri et judicium suscepturi super actionibus eorum personalibus spiritualibus, et ad officium episcopale solum pertinentibus.

Item, compellit¹ episcopos per suas baronias, compellere personas ecclesiasticasolvere ei amerciamenta adjudicata in curia sua pro transgressionibus personalibus. Quæ omnia, cum potestas ecclesiastica incomparabiliter sit dignior potestate sæculari, et per hoc a sæculari judicio exempta, in ecclesiasticæ libertatis et dignitatis vergunt præjudicium et detrimentum.

He inter-

Item, cum a regia dignitate et libera voluntate concessa sit

¹ compellit] compellunt, MS.

episcopis libera testamentorum conditio, et sacrilegium sit, A.D. 1258. quod semel est Ecclesiæ concessum, illud in posterum perturbare; ultimaque voluntate nihil debet esse liberius, quietius, et imperturbatius; dominus tamen rex plerumque non permittit executores testamentorum episcoporum habere liberam administrationem bonorum ipsorum. feres with the wills of the bishops ;

Item, cum nomen custodiæ sonet in conservationem a detrimento et omni læsione, dominus tamen rex cum sedes episcopales et domus religiosæ vacantes sint in sua custodia, bona eorum enormiter minuit, et pauperes tenentes importabilibus gravat tallagiis. injures the revenues, when in his possession ; f. 73 b.

Item, sub colore prohibitionis placiti in curia Christianitatis, de pecunia, nisi sit de testamento, vel matrimonio, impedit et perturbat processum in foro ecclesiastico super fidei læsione, perjurio, decimis, et pecunia expetita tanquam debita a persona ecclesiastica, in magnum animarum detrimento. interferes with the processes in the ecclesiastical courts ;

Item, cum episcopi [et] archidiaconi curam habeant pastorem non solum cleri sed et populi, et propter hoc, ex officio pastoralis teneantur visitare non solum clerum sed et populum; nec possit visitationis officium rite compleri, sine exactissimis inquisitionibus, in quibus sæpe requiritur sacramentum eorum per quos inquisitio est faciendæ: dominus tamen rex prohibet laicos jurare ad aliquod mandatum episcoporum vel archidiaconorum, et etiam episcopis ipsis inhibet, ne laicos suos jurare faciant, in officii pastoralis subversionem et animarum æternam damnationem. forbids oaths of laymen in episcopal visitations ;

Item, licet præsentatio ad curas animarum, et collatio curæ pastoralis, secundum sacram scripturam et canones, debeat esse libera et nullo modo coacta, sed sola intentione salutis animarum operandæ facta; dominus tamen rex per preces suas, quæ quantuncumque molliter sunt conceptæ, ad omnes tamen habitantes infra terminos suæ potestatis sunt terrificæ, et vim obtinentes precum armatarum, quia secundum Augustinum, "Potestas cum petit, premit;" cogit sæpe et multum tam præsentatores, quam collatores, ad præsentandum et conferendum curas pastorales talibus, de quibus certum est, quod sunt aut impotentes, aut ignorantes, aut negligentes, curam pastorem secundum divinam ordinationem peragere: in hoc, eam quæ divina ordinatione est libera, coactam faciens et ancillam, et evidenter existens animæ propriæ primo, et animarum pro quibus rogat secundo, et animarum curæ pastoralis subjectarum tertio, truculentissimus occisor.

Item, cum solius potestatis episcopalis sit, rectores ecclesiarum instituere et destituere, dominus rex ad imitationem regis Oziaë volentis vice sacerdotis in Templo thurificare, assumes the power of institution ;

A.D. 1258. vicem sacerdotalem personas in ecclesiis instituendo et destituendo sibi assumit.

puts religious houses to great expenses ; Item, licet sicut scriptum est, Rex si quidem bonus est, non intendit sibi ipsi sed subditis utilia, et eos affectu paterno complectitur, et benefacit, et curam eorum agit ut pater filiorum: dominus etiam rex frequenter circumiens per domos religiosas,¹ hospitatur in eis earum sumptibus, eas quamplurimum gravando: nec excusat, quod ab earum praelatis quandoque rogatur, quia non amor sed timor hujusmodi rogatus est stimulus.

deprives churches of ancient privileges ; Item, licet contra canonicas sanctiones sit, quod in foro sæculari descendantur et terminantur causæ super jure patronatus, non est tamen contentus dominus rex hac antiqua usurpatione, sed insuper ecclesias in possessione hujusmodi causarum ab antiquo existentes, hac sua possessione et libertate nititur privare.

disturbs the possessions of the Church ; Item, possessiones Ecclesiæ, quibus secundum canones pacifice debet gaudere, ex sola pacificæ possessionis longitudine, contra canonicas sanctiones perturbat dominus rex, et nititur defalcare.

compels accused clerks to remain a long time in prison. Item, cum clerici per regiam potestatem capiuntur pro crimine, vel suspicione criminis, non liberantur ecclesiæ, ut in foro ecclesiastico judicentur, nisi per justiciarios itinerantes, aut per dominum regem specialiter deputatos: unde cum rara sit talium itineratio, accidit, quod aut clerici sic capti diutina crucientur incarceratione sub laicæ potestatis custodia, aut si ab inferiore laica potestate tradantur Ecclesiæ, cum a tali potestate non tradantur simpliciter judicandi, sed perducendi sub pœna centum librarum coram justiciariis proximo itineraturis, quod similiter diutina crucientur incarceratione sub ecclesiasticæ potestatis custodia, vel episcopus pro quolibet sibi tradito sit in periculo jacturæ centum librarum.

Injuries done by sheriffs Item, cum ad invocationem episcoporum dominus rex scribit vicecomitibus pro excommunicatis capiendis, ipsi vicecomites pluries explere hujusmodi mandatum dissimulant, in gravem læsionem regiminis ecclesiastici.

and lay-bailiffs. Item, quidam ballivi laici quorundam magnatum laicorum, compellunt sacerdotes et clericos super adulteriis, et fornicationibus, et aliis personalibus actionibus, coram ipsis in curia laicali respondere, misericordias ab eis extorquentes.

The king violates his charters. Item, licet regiæ sit proprium dignitatis, clementia et lenitate gubernare subjectos, ut absque ullo terrore vitam

¹ MS. inserts *et*.

silentio transigentes, optata cunctis mortalibus pace fruantur; A.D. 1258. dominus tamen rex chartas suas, pro regni tranquillitate et pace regno concessas, in nullo aut vix in aliquo articulo observat.

Propter hujusmodi gravamina et oppressiones quamplurimas, quæ de die in diem indefesse per regnum in clero contra libertates Ecclesiæ emergebant, facta fuit cleri congregatio coram archiepiscopo apud Merton, et articuli statuti prænotati.

Privilegium clericorum a canone excerptum per magistrum Robertum de Marischo, de præcepto et ad instantiam Roberti Lincolnensis episcopi.

Nullus iniicere debet manus violentas in clericum; et qui inicit, potestate canonis incidit in canonem *late sententie*, a qua non poterit absolvi nisi per sedem Apostolicam, extra casus exceptos.

Nullus laicus debet clericum in custodia publica vel privata, etiam sine violentia et læsione, detinere, nec in publicam sive privatam custodiam aut carcerem detrudere; quod si quis facere præsumpserit, in canonem incidit *late sententie*, nisi clericus in graviori, puta furto, homicidio, incendio, et similibus deprehensus fuerit: deprehensi enim in delictis gravioribus comprehendi possunt et detineri in custodia, dummodo interveniat mandatum prælatorum quorum jurisdictioni sunt subjecti. Consuetudo tamen regni Angliæ est, quæ revera corruptela est, quod suspecti de gravioribus criminibus comprehendi possunt per ballivos regios, et in custodia publica detineri, donec episcopis fuerint liberati; nec requiritur speciale mandatum prælatorum, sed generale. Sed tamen non aliter intelligitur clericus suspectus, quantum ad injuriam carceris pertinet, nisi per depositionem fide dignorum auctoritate regia juratorum, si nota suspicionis fuerit respersus. Idem est, si contra clericum instituatur accusatio criminalis de graviori crimine coram iudice sæculari, aut si clericus in societate latronum manifestorum, quibus adhuc inspirat affectus latrocinandi, fuerit inventus et interceptus. Secus, si is qui latro est, habitum habeat clericalem, et exercitiis se immisceat clericorum, et cum clericis societatem mensæ et habitationis publice contraxerit; tunc enim, neque secundum consuetudinem regni, poterit clericus propter alterius clerici criminosi convivium, affici injuria publicæ custodiæ sive carceris, absque offensa canonis.

Privileges of the clergy compiled by Robert de Marisco, by order of bishop Grosseteste.

A.D. 1258. Hæc præmissa sunt in regno non concessa, et ideo, cum Ecclesia tempus acceperit, reformanda.

In crimine falsi, et quibusdam criminibus in quibus habent principes sæculares potestatem, intra ecclesiam locus est canonibus.

Et quidem quoties publica potestas de mandato Ecclesiæ clericum nititur comprehendere, si clericus violenter se defendat, violentia cum moderamine inculpatae tutelæ poterit potestas adhibere.

Ex levioribus delictis clericus etiam si suspectus fuerit, non est in custodia publica per ballivos regios detinendus, nisi de mandato Ecclesiæ speciali; alioquin tenetur ex illo canone *Si quis suadente*. Hæc vera sunt in clericis obscuris et vagabundis.

f. 74 b. Ballivi sæculares si clericum comprehendant sine mandato Ecclesiæ, licet ipsi dicant eum de crimine esse suspectum, nisi vel deprehensus fuerit in delicto, vel iudicium juratorum publicorum sicut prædictum est præcesserit, incidunt in canonem *late sententie*.

Pro levioribus delictis, quæ non respiciunt ad coronam et pacem publicam regni Angliæ et Ecclesiæ, non important poenam sanguinis in laico, nec depositionem in clerico, non debet clericus per publicas potestates custodiæ publicæ mancipari, nisi forte in aliquibus talibus delictis fuerit interceptus.

Clericus non est trahendus ad iudicia sæcularia, scilicet ad iudices sæculares, et qui trahi ad iudicium dicitur, sive manu militari violenter ducatur, sive captis pignoribus, sive quibuscumque oppressionibus ad iudicium compellatur. Et hæc vera sunt, nisi causa feodi, et munerum patrimonialium, et similium: poena hujusmodi delicti est excommunicatio.

Clericus non debet jurare in iudicio coram iudicibus sæcularibus.

Clerici coram iudicibus sæcularibus super exactionibus personalibus aut delictis sive quasi conveniri non debent.

De feodis tamen, et tributis, et muneribus patrimonialibus, coram iudicibus sæcularibus recte conveniuntur.

Quare laici non sunt clericorum iudices, est ratio; episcopus est ordinarius iudex clericorum, et ejus sententiam iudex sæcularis mandat executioni, et causa causæ est in propatulo. Quia cum Ecclesia fideles in Christo generet per sacramentorum sanctificationem, et mores informet per verbi diffinitionem, pater est filiorum et magistra populorum: *Et si decem milia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres; nam in Christo Jesu per evangelium suum ego vos genui*. Si ergo nec pater filio, nec populus magistro subicitur, sic nec clericus laico subjugatur.

Si laicus pecora clerici propter depastionem agri vel prati A.D. 1258. sui incluserit, et dominus feodi vel ejus ballivus prohibeat inclusori pecorum, ne liberet ea clerico de damno satisfacere parato, priusquam in foro domini clericus responderit de injuria domino feodi; uterque sacrilegus est, et qui prohibuit, et qui prohibenti paruit, quia uterque trahit clericum ad forum sæculare ex quasi delicto vel ex delicto; quod fieri non debet, ut supradictum est.

Nihil enim interest, utrum laicus trahat clericum ad forum sæculare, captis pignoribus ab initio, an ex post facto causam inclusionis convertat in causam pignoris.

Laicus sive quilibet de potentatibus qui spoliat ecclesias rebus suis, clericos, zenones, vel religiosos, sacrilegium committit.

Qui in rebus Ecclesiæ grassatur, res scilicet Ecclesiæ defraudando, rapiendo, vel auferendo, sacrilegus est. Et pertinet ad res mobiles et immobiles hoc sacrilegium.

Quicquid consecratur Domino, sanctum sanctorum erit. Ideo qui servum Ecclesiæ, jumentum, vel rem quamlibet invaserit, aut in eis damnum aliquod Ecclesiæ intulerit, sacrilegio tenetur; et ideo qui caretas clericorum abducit, sacrilegium committit.

Res clericorum sunt res Ecclesiæ, et ideo qui eas pervadit, sacrilegii reus est.

Qui in libera eleemosyna data Ecclesiæ, et sic consecrata Deo, aliquid injuriæ intulerit, sacrilegium committit; quia res sacra intelligitur, Deo scilicet data, et a sæculari potestate exempta, foro ecclesiastico subjecta, et ideo legibus Ecclesiæ tuenda.

Laici non debent novis theloneorum exactionibus aut pedagiis mercatores aut clericos, maxime rectores scholarum, prægravare.

Ecclesia de prædiis tributariis, quibus servitia sæcularia in donatione fuerint excepta, respondet, laicus de non exceptis et libere donatis Ecclesiæ non subjaceat legibus humanis. Et idem qui de libera eleemosyna Ecclesiæ novas exigit servitutes, puta sequelam, theloneum novum, vel similia, sacrilegio afficitur.

Servi Ecclesiæ non debent angariis aut novis oneribus f. 75. fatigari, et qui eos fatigaverint, reatum sacrilegii incurrunt.

Qui spoliat et opprimit servos Ecclesiæ, efficitur de foro Ecclesiæ, et excommunicandus est.

Qui Ecclesiam rebus suis spoliat, excommunicandus est. Et quia sub nomine *rerum*, servitutes contineantur, qui Ecclesiam spoliat servicibus quibus usa est, puta pasturis, piscariis, et

A.D. 1258. similibus, tenetur pœna sacrilegii, salva quæstione proprietatis in foro sæculari juxta regni Angliæ consuetudinem nuncupativam.

Ballivi sæculares qui clericos naniis aut pignoribus suis quocumque genere oppressionum ad sequelas novas vel alia nova onera distringunt, sacrilegium committunt.

Ministri clericorum angariis et perangariis non debent prægravari. Sicut autem sacrilegus est, qui non solum Ecclesiam in rebus invadit, sed qui clericos pervadit; sic qui clerici familiam in personis insequitur, licet eam non opprimat muneribus aut angariis.

Qui vexat Ecclesiam novis oneribus, puta sequelis, aut tributis, aut similibus, sacrilegii infamia notatur.

Qui aliquid injuriæ infert domibus clericorum, in dotibus ecclesiarum, vel liberis eleemosynis consistentium, sacrilegus est.

Qui domos rusticorum sitas in liberis eleemosynis ecclesiarum confringunt, et inde res aliquas auferunt, sacrilegium committunt.

Qui hominem ad ecclesiam fugientem extrahit ab ecclesia, sacrilegus est, et tenetur extractum restituere; alioquin usque ad restitutionem est excommunicandus.

Ballivus laicus qui clericum ad ecclesiam confugientem in dicto sacramento deportaverit, sacrilegus est, et tenetur pœna sacrilegii.

Si quis confugerit ad ecclesiam, quantumcumque gravia crimina commiserit, defendere eum ecclesia debet, fores claudendo, et excommunicando extrahentes, nisi fuerit publicus latro, vel nocturnus populator agrorum.

Cœmeterium seu atrium Ecclesiæ habet privilegia ne quis inde extrahatur, et qui in eo existentem extrahit, usque ad restitutionem est excommunicandus.

Si quis de domo hospitali habente capellam extrahit eum qui ad domum confugerit, sacrilegii pœna tenetur.

Qui pugnat in ecclesia vel cœmeterio, vel alias delinquit, efficitur de foro Ecclesiæ quia ecclesiam violavit, et pecunialiter puniri potest.

Qui dies festos servilibus operibus contaminat et solvit, efficitur de foro Ecclesiæ, multo magis si cædibus et pugnis eos commaculat.

Si sacrilegus est qui prædia ecclesiastica invadit, multo magis qui decimas aut obligationes aufert et rapit.

Crimen sacrilegii est gravius fornicatione.

Sacrilegium genus est, et tribus modis committatur in rebus corporalibus, et est pœna triplex.

Intrusores sunt excommunicandi tanquam sacrilegi. A.D. 1258.

Item, qui, ejecto clerico per episcopum instituto, per laicos ecclesiam occupat, intrusor est, et excommunicandus.

Patroni habentes ecclesiarum custodiam, vacantibus sedibus debent eis providere, et eas interim non gravare. Si quid tamen consueverint temporibus vacationum percipere, id percipiant, moderate tamen, et sine gravamine.

Hæc omnia supradicta sunt Ecclesiæ libertates ab omnibus fidelibus et Deo devotis observanda.

Quia permixta sunt zizania frumentis in agro, corvus recipitur in arca cum columba, Cain habitat in domo cum Abel, impios tolerat Ecclesia cum justis quamdiu hic peregrinatur a Domino. Sed ut hic roboretur prærogativa libertatum contra incursus impiorum, discrimina subsidiorum, et injuriæ sacrorum, munivit eam Dominus testamento scripturæ tanquam instrumento per se primo, ut tuta persisteret contra jacula persequentium, munita præsidiis temporalibus ad consolationem pusillorum, et pollere jugi religione in devoto ministerio sacrorum consequenter per canonicas sanctiones, et f. 75 b. principes sæculi ad ipsius defensionem divinitus institutos.

Habet itaque Ecclesia immunitatem et¹ prærogativam, primo qua contra violentiam sævientium potestatum se muniat in ministris, tanquam in membris suis peculiaribus, per quos fidem et doctrinam religionis disseminat, sacramenta salutis ministrat, et pabulum vitæ populis dispertit.

Habet secundo privilegia, quibus instrumenta suæ sollicitudinis ne diripiantur in vigorem sollicitudinis, et obsidium filiorum jure peculiari tueatur.

Habet tertio proprias leges et privata jura, in acquirendis temporalibus et adventitiis rebus ad refrigerium pauperum, ut quemadmodum ipsa pietate singulari subvenit miseris, ita jure quodam singulari acquirit subsidia miserorum, pro quibus ponitur murus defensionis et pater consolationis.

Quarto habet privilegia in locis in quibus sacra exercentur et divina celebrantur, puta cœmeteriis, divinis obsequiis deputata, et ab operibus servilibus exempta.

Quinto habet privilegium in temporalibus, quæ sunt divinis obsequiis, et ab operibus servilibus exempta.

Sexto, in servis et mancipiis suis, quibus quasi fulcitur et quasi subportatur in miseria præsentis peregrinationis.

¹ et] a, MS.

A.D. 1258. *Cum dissensio aliquando fuisset tempore Innocentii Papæ IV. inter Universitatem Parisiensem et fratres Prædicatores, tandem lata fuit sententiam contra Universitatem pro Prædicatoribus sub hac forma:*

Disputes
between
the Univer-
sity of
Paris and
the Domi-
nicans.

Letter of
the Pope
in favour
of the Do-
minicans.

The Bull
"Quasi
lignum
vitæ."

"Universis præsentibus literas inspecturis, R[eginaldus de
"Corbeil], miseratione divina Parisiensis ecclesiæ minister
"indignus, salutem in Domino. Literas domini Papæ
"suscepimus in hæc verba: 'Alexander episcopus, etc., ve-
"nerabili fratri Parisiensi episcopo salutem et apostolicam
"benedictionem. Cunctis processibus et ordinationibus vel
"statutis quæ malitia plena sunt tribulis, et ordine carentia
"rationis, vel quæ sedis Apostolicæ auctoritati derogant, et
"multos Christi fideles enormiter scandalizant, ac in divinæ
"legis vergunt præjudicium, et evidens continent periculum
"animarum, prompto spiritu debemus obsistere, ut nulla pror-
"sus gaudeant firmitate, sed redigantur ad nihilum, ne
"transeant aliis in exemplum, inflicta nihilominus tali poena
"temerariis auctoribus eorundem, quod sit omnino eis neces-
"sitas de sua præsumptione damnabili humiliter et propere
"pœnitendi.¹ Sane pro dilectissimo nobis Parisiensi studio
"in statu debito conservando, quædam olim de fratrum nos-
"trorum consilio circa ipsum diligenti examinatione præ-
"missa, provide duximus statuenda, sicut in specialibus literis
"nostris inde confectis, quarum principium est "Quasi lig-
"num vitæ," plenius continetur, certis super hoc executoribus
"deputatis, dilectis magistris theologiæ Parisiensis per literas
"nostras dedimus in mandatis, ut dilectos filios fratres Præ-
"dicatores regentes Parisius in theologia facultate, qui per
"felicis recordationis Innocentium Papam prædecessorem
"nostrum, et subsequenter per nos restituti fuerunt ad con-
"sortium magistrorum, infra quindecim dies post receptionem
"literarum ipsarum ad consortium jam dictum admitterent,
"alioquin ab officiis et beneficiis essent ipso facto suspensi.
"Dicti vero et quamplures alii magistri et scholares Parisienses,
"restitutionis, ordinationis, et literarum nostrarum ac senten-
"tiarum [et] executionis² ipsarum temerarii transgressores,
"in delusionem eorum ab Universitate nequiter recesserunt, et
"præter ipsam Universitatem ut dicebant in quadam societate
"seu aggregatione morantes Parisius, actumque legendi post-
"modum ex sola malitia suspendentes, licet nos nomine
"Universitatis in dicta ordinatione nostra sæpius iterata, in-
"telligimus et velimus intelligi omnes magistros et scholares
"Parisius existentes, asserebant se, cum de Universitate non

Bulæus,
Hist. Univ.
Par. iii.,
p. 302.

¹ pœnitendi] pœnitendum, MS. | ² executionis] executorum, MS.

' essent, ad restitutionis, ordinationis, et literarum ipsarum ac A.D. 1258.
 ' sententiarum observantiam non teneri, frustatorie, ne super f. 76.
 ' hoc aliquid in præjudicium ipsorum fieret, appellando, prout
 ' in literis ipsorum nobis transmissis et fratribus nostris, per-
 ' speximus contineri. Juraverunt etiam quod fratres Prædi-
 ' catores et scholares fratrum regentium, in scholis suis et ad
 ' scholasticam societatem nunquam reciperent, nisi quod possent
 ' prius ad hoc recipi, esset per Ecclesiam diffinitum. Et sic
 ' hujusmodi et aliis malitiosis exceptionibus et appellationibus
 ' interjectis, quas frivolas reputamus, præfatas restitutionem,
 ' ordinationem, literas et sententias obstinato animo non
 ' observantes, nostræ intentioni circa officium ordinationis
 ' ipsius præsumunt calumniosis adinventionibus obviare, ad
 ' tantam nihilominus prærumpendo vesaniam, quod in propria
 ' salutis dispendium, et in scandalum plurimorum, conati
 ' sunt per damnablem astutiam impedire, ne aliqui¹ dictis
 ' fratribus eleemosynas largire[n]tur, vel ab eis aut in domo
 ' ipsorum sermones seu lectiones aut disputationes audirent,
 ' vel confiterentur ipsis propria peccata, etiamsi licentia a
 ' nobis, vel a te loci diœcesano super hæc, aut a sacerdote
 ' proprio haberetur. Præterea in divinam et nostram offen-
 ' sionem non modicam, ipsi sacræ religionis æmuli, ac
 ' turbatores quietis, et laudabilium operum quibus dicti fratres
 ' ferventer invigilant, nefarii detractores, claram et celebrem
 ' eorum famam obfuscare falsis obloquiis molientes, literas
 ' per quas ipsos virtutum odore perfusos, ac pium et sanctum
 ' eorum ordinem quasi quoddam sidus in Dei Ecclesia reful-
 ' gentem, quia a longe retro temporibus per sedem Apostoli-
 ' cam solemniter approbatus, fructus desiderabiles et felices
 ' in eadem Ecclesia continua fœcunditate producit, odibiles
 ' redderent et despectos, prælatis partium diversarum, et
 ' nobis etiam ac fratribus nostris dirigere præsumpserunt.
 ' Illa ducti crudelitate nequissima, quod doctrina Catholica ac
 ' salubris, et prædicatio ipsorum Deo gratissima et delecta-
 ' bilis eum timentibus contemnatur, ac invalescat hæreticorum
 ' perfidia, pro qua impugnanda viriliter, et omnimode con-
 ' futanda, dicti fratres velut strenui pugiles orthodoxæ fidei
 ' sunt ita vigiles et intenti, quod ducunt pro deliciis si
 ' aliquando hac de causa bibant calicem passionis. In quos-
 ' dam etiam de fratribus eisdem quidam de scholaribus
 ' supradictis maligno spiritu concitati, vel quasi frenetico
 ' furore possessi, violentas manus, ut dicitur, injecerunt, et
 ' ipsos [et] alios² tot affecerunt injuriis, ut vix de claustro aude-

¹ *aliqui*] aliquis, MS.| ² *alios*] aliis, MS.

A.D. 1258. ' rent egredi pro¹ cotidianis eleemosynis in suæ paupertatis
 ' vitæ remedium acquirendis. Demum vero iidem fratres tam
 ' duris afflicti molestiis et opprobriis lacesiti, ad quandam
 ' compositionem cum dictis magistris et scholaribus, sine
 ' conniventia sedis Apostolicæ, minus provide devenerunt, per
 ' quam inter alia reprobatione dignissima, dicti fratres et
 ' scholares eorum a scholis et scholastica societate magistro-
 ' rum Universitatis contemptibiliter excluduntur. Quod est
 ' apertissime in contumeliam Creatoris, et animarum jacturam,
 ' ac fidei discrimen, et in favorem hæreticæ pravitatis;
 ' maxime, cum non solum virtuosi et religiosi viri, sed etiam
 ' Judæi, vel quicumque alii Christiani nominis inimici, libere
 ' in scholis divinæ legis recipi deberent, et etiam ad hoc
 ' precibus invitari, ut ibi lumen fidei et morum susciperent
 ' disciplinam. Quid plura? Prædicti magistri et scholares
 ' hujusmodi concordiam stimulis discordiæ circumseptam
 ' observare, sicut accepimus, non curarunt, illis qui volunt
 ' fratrum ipsorum lectiones ac disputationes et prædicationes
 ' audire, necnon et illis, qui dilecti filii fratris Thomæ de
 ' Aquinia voluerunt interesse principio, se nequiter opponendo.
 ' Licet igitur ex parte prædictorum fratrum, qui pacem cum
 ' omnibus habere cupiunt, et persecutores etiam pro divina
 ' reverentia diligere delectantur, nobis fuerit humiliter
 ' supplicatum, ut sententias occasione ipsorum in eosdem
 ' magistros et scholares prolatas, et expressum superius
 ' juramentum, cum pax esset inter eos adinvicem refor-
 ' mata, misericorditer relaxare dignaremur: quia tamen
 ' ipsam nobis irrequisitis initam seu præsumptam, quod
 ' nullo modo provenire debuit, omnino duximus repro-
 ' bandam, cum sit iniqua et atemptata contra ordinationem,
 ' quam illibatam et firmam semper volumus observari, preces
 ' fratrum ipsorum super hoc decernimus nullatenus admitten-
 ' das. Quinimo ne tantæ rebellionis vitium contra Romanam
 ' ecclesiam ausu detestabili atemptatum, quod diu apud nos
 ' sub nimia dissimulatione præteriit, possit aliis occasio
 ' schismatis esse et contumaciæ perniciosæ fomentum, Willel-
 ' mum de Sancto Amore et Odonem de Duaco, doctores theo-
 ' logiæ, ac magistros Nicholaum decanum de Barro super
 ' Albam, et Christianum canonicum Beluacensem, tanquam
 ' principales hujusmodi rebellionis et contumaciæ incentores,
 ' omnibus dignitatibus suis et beneficiis ecclesiasticis ac officio
 ' magistrali, dictumque Willelmum capellaniā nostra privamus,
 ' sub pœna simili districtius inhibentes, ne aliquem ipsorum
 ' quis audiat, si forte contra inhibitionem hujusmodi docere

f. 76 b.

Depriva-
 tion of
 William de
 S. Amour,
 Eudes of
 Douai,
 Nicholas,
 dean of
 Bar-sur-
 Aube, and
 Christian,
 canon of
 Beauvais.

¹ pro] quo, MS.

‘ præsumpserit, aut cathedralem ascendere magistralem. A.D. 1258.
 ‘ Ipsos etiam doctores ac magistros jam dictis beneficiis et
 ‘ aliis indignos reddimus, ac de toto regno Franciæ præcipi-
 ‘ mus amoveri. Alios autem hujus rebellionis consortes pari
 ‘ vel acriori pœna prout nobis videbitur puniemus, nisi
 ‘ reverenter et humiliter, infra quindecim dies postquam præ-
 ‘ sentes literæ fuerint Parisius public[at]æ, restitutioni, ordi-
 ‘ nationi, literis ac sententiis memoratis parere studuerint, ac
 ‘ de præstanda nobis super his juxta placitum vestrum satis-
 ‘ factione plenaria et condigna, se tibi sufficienter duxerint
 ‘ obligandos. Juramenta quidem ac obligationes quascumque a
 ‘ dictis doctoribus ac magistris et scholaribus, sive de non reci-
 ‘ piendo ad scholas vel ad scholasticam societatem dictos fratres
 ‘ et scholares fratrum regentium, sive alias contra præfatam
 ‘ ordinationem nostram facta[s], decernentes penitus non teneri,
 ‘ prædictorum executorum sententias in doctores ac magistros
 ‘ et scholares eosdem aut ipsorum aliquos promulgatas, appella-
 ‘ tionibus nullis obstantibus, auctoritate apostolica confirmamus.
 ‘ Quocirca fraternitati tuæ per apostolica scripta in virtute
 ‘ obedientiæ, ac etiam sub excommunicationis pœna, districte
 ‘ præcipiendo mandamus, quatenus tenorem præsentium, omni
 ‘ dilatione et occasione postposita, per te vel per alios studeas
 ‘ publicare Parisius. Si præfati doctores et magistri quæ præ-
 ‘ misimus non duxerint omnimode adimplenda, ipsos tunc
 ‘ excommunicatos denuncies, et denunciari facias ubicumque
 ‘ videris expedire, ac illis ad quos dignitatum et beneficiorum
 ‘ ipsorum collatio dinoscitur pertinere, per literas tuas sine
 ‘ mora demandes, ut infra quindecim dies post receptionem
 ‘ earum, omni occasione cessante, dignitates et beneficia ipsa
 ‘ conferant personis idoneis, et ecclesiæ Romanæ devotis;
 ‘ quod si facere forte neglexerint, tu illa conferre auctoritate
 ‘ nostra infra totidem dies non postponas. Carissimum in
 ‘ Christo filium nostrum illustrem regem Franciæ, cui super
 ‘ hæc scripta nostra dirigimus, diligenter moneas et inducas, ut
 ‘ dictos doctores ac magistros tanquam ecclesiæ Romanæ re-
 ‘ belles, et Parisiensis studii turbatores, de toto regno suo post-
 ‘ posita tarditate propellat, contradictores per censuram eccle-
 ‘ siasticam appellatione postposita compescendo, non obstantibus
 ‘ appellationibus, aut exceptionibus, aut actionibus supradictis,
 ‘ vel aliis quibuscumque, sive literis vel indulgentiis ab
 ‘ Apostolica sede concessis, per quas præcepti nostri executio
 ‘ in hac parte impediri valeat aut differri, aut de quibus
 ‘ plenam et expressam seu de verbo ad verbum oporteat in
 ‘ præsentibus fieri mentionem, seu etiam quod dicti fratres
 ‘ omnibus literis apostolicis impetratis et impetrandis renun-
 ‘ ciasse dicuntur, quando in hujusmodi compositionem consen-

- A.D. 1258. ‘ serunt, præsertim cum ipsam nullam esse, ac jam dictas
 ‘ literas apostolicas in suo robore remanere velimus, et ipsas
 ‘ tibi ac eisdem fratribus ab eorum detentoribus exhiberi.
 f. 77. ‘ Quos ad id si necesse fuerit, per censuram eandem, appel-
 ‘ latione remota, compellas; præceptum nostrum quod ex
 ‘ toto cordis affectu tibi dirigimus taliter impleturus, ut
 ‘ efficacis obedientiæ gaudeamus in te promptitudinem in-
 ‘ venisse. Alias pro firmo teneas, quod indignationem nostram
 ‘ sub incursu dictæ pœnæ contra personam tuam, licet ipsam
 ‘ sincerissime diligamus, gravissime provocabis. Quod autem
 ‘ super hoc inveneris et feceris, nobis fideliter scribere non
 ‘ omittas. Datum Anagninæ, xv. kal. Julii, pontificatus nostri
 ‘ anno secundo.’ In cujus testimonium sigillum nostrum
 ‘ duximus apponendum. Datum anno Domini mccclvi. mense
 ‘ Augusto.”

*Litera Prioris majoris de Ordine fratrum Prædicatorum super
 correctione quorundam articulorum.*

Letter of Hybert, prior of the Dominicans, on certain complaints against them of usurping the func- tions of the parochial clergy, with regu- lations for their future conduct.	“ Carissimis in Christo fratribus, Prædicatoribus universis, “ frater Hybertus, servus eorum inutilis, salutem in omnium “ Salvatore. Noveritis quod dominus Papa Alexander nos “ caritative monuit diligenter et præcepit, ut super queri- “ moniis quas multi prælati de diversis mundi partibus “ contra ordinem nostrum movebant, tale consilium apponere- “ mus, ne Romana ecclesia cogeretur aliquid grave contra “ nos super hoc ordinare. Nos ergo auditis querimoniis præ- “ dictis et memoriæ commendatis, habita super hoc collatione “ cum diffinitoribus capituli nostri generalis Mediolanis cele- “ brati, de consilio eorum et omnium consensu, prout inferius “ continetur, duximus ordinandum. “ Prima querela est, quod quidam fratrum dant et minis- “ trant sacramentum interdictum eucharistiæ, baptismi, vel “ extremæ unctionis. Super quo sic ordinamus, quod hoc “ non fiat nisi in casu necessitatis, vel de licentia episcopo- “ rum, vel sacerdotum parochialium. Nec est utendum tali- “ bus licentiis, nisi valde rationabilis causa hoc exigat. “ Alia est, quod fratres diebus Dominicis et festivis reci- “ piunt parochianos alienos ad divina officia, quare non “ veniunt ad parochiales ecclesias sicut tenentur. Super quo “ sic ordinamus; quod fratres prædicent, doceant, et consulant, “ tam publice quam private, quod diebus prædictis parochiani “ debent ad parochias suas convenire, et ibidem audire divina “ officia, et mandata Ecclesiæ devote suscipere, et oblationes “ debitas reddere. Nec debent fratres aliquid seienter facere

“ vel dicere ad hoc, ut prædicti parochiani retrahantur a suis A.D. 1258.
“ ecclesiis.

“ Alia est, quod fratres faciunt sermones in diebus Domini-
“ cis, quibus debent parochiani convenire ad ecclesiam suam,
“ et tali hora qua debent convenire, et sic subtrahuntur a
“ parochiis suis. Super quo sic ordinamus; quod in locis in
“ quibus domos habemus, fratres non faciant sermones in
“ domibus nostris, vel in plateis, vel locis communibus, horis
“ prædictis; nisi hoc fieret in casibus aliquibus, scilicet de
“ licentia episcopi, vel beneplacito sacerdotis, vel in festis
“ nostris, vel ecclesiarum parochialium.

“ Alia est, quod fratres ordinant fere de omnibus testa-
“ mentis, et defraudant ecclesias bonis suis, quæ solebant eis
“ de testamentis plurimis evenire. Super quo sic ordinamus,
“ quod hoc non fiat; maxime, quod fratres se non ingerant de
“ cætero ad testamenta. Si tamen contigerit eos interesse,
“ debent inducere testatores benefacere ecclesiis plurimis,
“ cum ad hoc de causis teneantur.

“ Alia est, quod occasione fratrum amittunt ecclesiæ sæcula-
“ rium sepulturas, quia relictis sæcularibus ecclesiis, apud
“ nos sepulturam eligunt, et non redditur eis a fratribus
“ portio quæ secundum jura debetur, de bonis occasione
“ sepulturæ quæ fratribus eveniunt. Super quo sic ordina-
“ mus, quod nullus fratrum evertat aliquem quin eligat
“ sepulturam in ecclesia sua. Si aliquis fuerit sepultus apud
“ nos, reddant fratres sine omni difficultate ecclesiis a quibus
“ assumuntur corpora, quicquid secundum varias consuetudines
“ in casu consimili consuevit fieri.

“ Alia est, quod fratres audiunt confessiones sine licentia
“ episcoporum et sacerdotum parochialium ecclesiarum.
“ Super quo sic ordinamus; quod fratres propter indul-
“ gentias ordini factas non omittant quin petant licentiam
“ audiendi confessiones ab episcopis et sacerdotibus parochia-
“ libus.

“ Hanc autem ordinationem volumus in scriptis deferri ad f. 77
“ quemlibet conventum totius ordinis nostri, et diligenter
“ observari.

“ Actum Mediolani in capitulo generali, anno Domini
“ MCCIV.”

Dominus Papa concessit quod de canonica portione
usque ad tempora ista sint liberati et absoluti omnes
fratres, ubi non fuerit petita, et quod sint liberati
quoad conscientias suas, ut antea, si non petitur ab

A.D. 1258. eis. Si vero petatur, sufficit eis stare juri. Hoc autem concessit Papa feria quarta ante caput jejunii.

De Oxonia.

Regulations for regents at Oxford who transgress the statutes.

Memorandum quod anno Domini MCLVIII., iv. non Junii, in ecclesia beatae Mariae Oxoniae, pro bono pacis ordinatum fuit per cancellarium et Universitatem magistrorum Oxoniae in hac forma: Quod quicumque magister regens transgressor statutorum Universitatis inveniatur, a suis lectionibus per tres dies amodo sit suspensus jure et auctoritate statuti in quo prius continebatur, suspendatur. Et si venerit congregatione adhuc extante, tam in inceptionibus magistrorum, quam in funerationibus magistrorum et scholarium defunctorum, denuncient procuratores ita, "Nos procuratores denunciamus te magistrum suspensum auctoritate statuti, nisi in fide qua teneris Universitati, dicas te credere habere rationabilem excusationem." Et si non venerit in ipsa congregatione, tunc idem fiat in proxima sequente, denunciato ei prius specialiter quod intersit. Et si in proximo non fuerit congregatio, ad id ipsum faciendum faciant procuratores fieri congregationem quae ultra triduum non differatur.

Printed from this copy in Wood. Hist. Univ. Oxon., i. 109.

Protestatus est tunc ibi David archidiaconus Derbeiae, canonicus Lincolniensis, coram dictis cancellario et Universitate, pro jurisdictione, auctoritate, et officio domini sui episcopi Lincolniensis suorumque successorum, et dignitate et consuetudinibus ecclesiae Lincolniensis, ne quoad haec eis per dictam ordinationem aut alia statuta Universitatis in aliquo praejudicaretur: cancellario et magistris praedictis protestantibus, quod in his per sua statuta vel ordinationem in nullo volunt nec intendunt praejudicare dicto episcopo, aut suis successoribus, seu ecclesiae Lincolniensi. In cujus testimonium, etc.

Haec est pax reformata inter magistros Oxoniae.

Litera papalis Deo odibilis et hominibus.

Letter of Pope Innocent IV. to the archdeacon of Canterbury to obtain a prebend in Lincoln

Litera papalis anno Domini MCLIII. transmissa archidiacono Cantuariæ et magistro Innocentio, super provisione facienda cuidam Romano in ecclesia Lincolniæ, propter quod dominus Robertus Lincolniensis episcopus eisdem rescripsit, sicut superius eodem anno continetur.

Intelleximus vos mandata apostolica sub hac forma suscepisse: “ Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis cathedral
 “ filiis archidiacono Cantuariensi et magistro Innocentio scrip- for his
 “ tori nostro in Anglia commoranti, salutem et apostolicam be- nephew
 “ nedictionem. Cum dilectus filius noster G[ulielmus]¹ Sancti Frederick
 “ Eustachii diaconus cardinalis dilecto filio Frederico de Lavania di La-
 “ scriptori nostro, clerico, nepoti nostro, de speciali mandato vagna.
 “ nostro canonicatum Lincolniae cum plenitudine juris canonice
 “ duxerit conferendum, ipsum per suum annulum corporaliter
 “ et praesentialiter investiens de eodem, ut ex tunc canonicus
 “ Lincolniae existat, plenum nomen et jus canonici consequatur
 “ ibidem, et praebendam si qua vacaverit in ecclesia Lincolniae
 “ a tempore quo dudum literae nostrae super receptione ac
 “ provisione facienda sibi in eadem ecclesia de praemissis
 “ venerabili fratri nostro Lincolnensi episcopo praesentatae
 “ fuerint, alioquin primo vacaturam conferendam sibi dona-
 “ tioni apostolicae reservaverit; decernendo irritum et inane,
 “ si quid de praebenda hujusmodi a quoquam fuerit attemp-
 “ tatum, necnon et in contradictores et rebelles excommunica-
 “ tionis sententiam nihilominus promulgando, prout in literis
 “ ejusdem cardinalis exinde confectis plenius continetur: nos
 “ ipsius Frederici devotis precibus inclinati, quod ab eodem
 “ cardinale super haec factum est, ratum et gratum habentes,
 “ illud auctoritate apostolica duximus confirmandum. Quo-
 “ circa discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus,
 “ quatenus eundem Fredericum vel procuratorem suum ejus
 “ nomine in corporalem possessionem praedictorum canonicatus
 “ et praebendae auctoritate nostra inducatis et defendatis in- f. 78.
 “ ductum, contradictores per censuram ecclesiasticam appella-
 “ tione postposita compescendo, non obstantibus aliquibus
 “ consuetudinibus vel statutis, juramentis, vel confirmationibus
 “ sedis Apostolicae, seu quacumque firmitate alia roboratis,
 “ vel quod dictus Fredericus praesens non fuerit ad praestandum
 “ juramentum de observandis consuetudinibus ejusdem ecclesiae
 “ consuetum, sive si episcopo praefato vel capitulo ipsius
 “ ecclesiae communiter vel sigillatim, seu aliis quibuscumque
 “ personis a dicta sede indultum existat, quod ad receptionem
 “ vel provisionem alicujus compelli, sive cum² quivis alius in
 “ ecclesia eorum nemini providere valeat, vel quod interdicti,
 “ suspendi, aut excommunicari non possint per literas apo-
 “ stolicas sub quacumque forma verborum obtentas, vel etiam

¹ William de Fiesco, nephew of the Pope. | ² cum] ad, MS.

A.D. 1258. “ obtinendas, etiamsi totus tenor indulgentiarum hujusmodi
 “ de verbo ad verbum in eisdem literis sit insertus; sive
 “ quibuslibet aliis indulgentiis quibuscumque personis, dignitati
 “ vel loco sub quacumque forma concessis a sede Apostolica,
 “ vel etiam concedendis per quas affectus provisionis hujus-
 “ modi posset impediri aliquatenus vel differri, cum velimus
 “ eas de certa scientia, quantum ad provisionem factam et
 “ faciendam Frederico prædicto in ecclesia Lincolnensi,
 “ viribus omnino carere. Cæterum si aliqui prædicto Frede-
 “ rico vel procuratori suo super præmissis vel aliquo præ-
 “ missorum se aliquatenus duxerint opponendos, illos ex parte
 “ nostra citare curetis peremptorie, ut infra duorum mensium
 “ spatium post citationem vestram, personaliter compareant
 “ coram nobis, eidem Frederico super præmissis legitime
 “ responsuri, non obstantibus privilegiis sive quibuslibet in-
 “ dulgentiis personis regni Angliæ generaliter, vel cuivis alii
 “ personæ, dignitati, vel loco specialiter a prædicta sede sub
 “ quacumque forma verborum concessis, quod non possint
 “ citra mare seu extra civitatem vel diœcesim suam in judicio
 “ evocari, per literas apostolicas sub quacumque forma ob-
 “ tentas, quæ privilegium et indulgentias eisdem personis de
 “ certo facto nolumus suffragari, et constitutione de duabus
 “ dietis edita in concilio generali. Diem autem citationis et
 “ formam nobis vestris literis, tenorem præsentium conti-
 “ nentibus, fideliter intimetis. Quod si non ambo his exsequen-
 “ dis potueritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exse-
 “ quatur. Datum etc.”

Grosse-
 teste's
 answer, v.
 supr. p.
 311.

“ Noverit discretio vestra, quod mandatis apostolicis affec-
 “ tione filiali omnino devote et reverenter obedio. His quoque
 “ quæ mandatis apostolicis, etc.,” ut supra.

Facta digressionem ad quædam quæ tempore præ-
 cedenti in regno Angliæ emerſerunt, nec memoriæ
 commendata, et idcirco inter istius anni accidentia hic
 sunt inserta; redeamus ad ea quæ isto anno in regno
 facta sunt.

Parliament
 at Oxford.

Domino rege Henrico apud Wodestoke existente,
 convocatis et convenientibus apud Oxoniam totius
 regni magnatibus, cum equis et armis majoribus et
 minoribus, una cum clero, ad provisionem et regni in
 melius reformationem et ordinationem faciendam, sub
 fidei sacramento prolati sunt ibidem articuli qui indi-
 gent in regno correctione subsequentes.

Petunt comites et barones de successionibus, quod filius A.D. 1258. natus et primogenitus, vel filia, post patrem libere ingrediatur Petitions possessionem patris, ita quod capitalis dominus debet habere of the simplicem seisinam per unum ex ballivis suis, ita quod nihil barons at capiatur per prædictum ballivum de exitibus terræ vel reddi- Oxford. tibus. Quando vero hæres fuerit plenæ ætatis, et prosecutus Hereditary jus suum fuerit, ad faciendum domino suo quod facere debet, succession. et ita fiat de fratre, vel sorore, et de avunculo seisito, si obierit sine hærede, ad nepotem suum filium primogeniti : et si frater non habeatur, ad liberos fratris vel sororis. Et sic deinceps per rationabile relevium et homagium et relevia domino feodi facienda ; ita quod dominus feodi medio tempore nullum faciat vastum vel exilium, venditionem vel alienationem, de domibus, vel boscis, vivariis, parcis, sive hominibus villenagium tenentibus. Quod si hoc fecerit, et inde convictus f. 78 b. fuerit, secundum quantitatem delicti puniatur. Et omnia damna quæ prædictus hæres ea occasione habuerit, sine dilatione restituet. Et cum hæres fecerit domino regi rationabile relevium cum fuerit plenæ ætatis, domina regina inde petit Queen's aurum secundum æstimationem decimæ partis, et videtur gold. quod non debet habere nisi de fine.

Item petunt remedium, quod ubi aliquis infra ætatem Lands of existens tenet plures terras de pluribus et diversis dominis, minors. et idem teneat aliquam quantitatem terræ de domino rege in capite, per servitium militare, vel sergantium, occasione cujus servitii dominus rex habet custodiam omnium terrarum et tenementorum prædictorum hæredis, de quocumque tenuerit ; si dominus rex eat in exercitu, licet teneat in manu sua plura feoda militum de feodis aliorum, sicut prædictum est, nihilominus petit totum servitium a prædictis dominis feodi qui de eo tenent in capite, nec eis vult quicquam allocare ex hoc quod tenet custodiam prædictorum feodorum in manu sua.

Item, petunt barones habere custodiam terrarum et tenementorum suorum qui sunt de feodis suis et hæredum usque ad legitimam ætatem ipsorum. Ita quod dominus rex habeat maritagium et custodiam corporis penes se. Et hoc petunt de jure communi.

Item petunt quod castra regis committantur custodienda ad The king's fideles suos, et de regno Angliæ natos, ob plures casus qui castles. poterunt in regno Angliæ evenire vel emergere.

Item petunt quod castra regis quæ sunt supra portus maris ubi navigia evenire possunt, committantur fidelibus hominibus de regno Angliæ natis, propter pericula plurima evidentia quæ emergere possunt si aliis committerentur.

A.D. 1258. Item petunt de maritagii domino regi pertinentibus, quod
Maritage. non maritentur ubi disparagentur, videlicet hominibus qui non sunt de natione regni Angliæ.

Forests. Item petunt remedium quod bosci et terræ infra metas forestæ non existentes, qui per ambulationem proborum hominum, et per quindecimam partem omnium bonorum hominum Angliæ domino regi datam deafforestati fuerunt, per voluntatem suam reafforestavit.

Item petunt de assartis factis infra metas forestæ de terris suis propriis, et tenementorum suorum de novo arentatis, unde dominus rex vendicat sibi custodiam hæredum talium, et nihilominus vendicat servitium omne inde debitum.

Item petunt remedium quod forestæ deafforestatæ per chartam regis, et per finem eidem per communitatem totius regni factam, ita quod quisque ubique possit libere fugare, dominus rex de voluntate sua pluribus dedit de prædicta libertate wardenas, quæ sunt ad nocumentum prædictæ libertatis concessæ.

Monks. Item petunt remedium, quod religiosi non intrent in feodum comitum et baronum et aliorum, sine voluntate eorum, per quod amittunt imperpetuum custodias, maritagia, relevia, et eschaetas.

Item petunt remedium de abbatiis et prioratibus fundatis de feodis comitum et baronum, unde dominus rex ad vacationem dictarum domorum inde petit custodias, ita quod non possunt eligere sine voluntate domini regis; et hoc est in præjudicium comitum et baronum, cum servitia inde debita domino regi sustineant ut medi.

Eschaets. Item petunt remedium de hoc, quod dominus rex aliquando pluribus dat per chartam suam aliena jura, dicens illa esse eschaeta sua, unde tales dicunt quod non debent nec possunt respondere sine domino rege. Et cum justiciarii hoc ostendunt domino regi, nihil justitiæ in hac parte factum est.

Fines for not appearing before the justices. f. 79. Item petunt remedium, quod cum ipsi comites et barones habeant terras suas in pluribus comitatibus, et justiciarii domini regis sint itinerantes uno tempore in omnibus comitatibus prædictis, ad placitandum de omnibus placitis, et de foresta simul et semel, et nisi ipsi comites et barones compareant coram illis primo die communis summonitionis, americiabuntur ad voluntatem domini regis pro sua absentia, nisi habeant breve domini regis de acquietantia.

Item prædicti justiciarii capiunt finem gravem pro pulchro placitando de quolibet comitatu, ne occasionentur, et non debent emere jura, et de aliis pluribus occasionibus de placitis coronæ. Et si villatæ quatuor propinquiiores ad mortem

hominis interfecti vel submersi non accesserint, omnes de aetate A.D. 1258. xii. annorum prædictarum iv. villatarum graviter amercia-
buntur.

Item petunt quod nullus possit firmare castrum supra por- Sea-side
tum maris, vel supra insulam infra inclusam, nisi sit de con- castles.
sensu concilii¹ totius regni Angliæ, quia plura pericula possent
inde evenire.

Item de vicecomitum firmis, et aliorum ballivorum libero- Farms of
rum, qui capiunt comitatus et alias ballivas ad firmam, qui sheriffs.
etiam habent comitatus suos ad tam altam firmam, quod non
possunt dictam firmam inde levare; nec amerciant homines
secundum quantitatem delicti, sed ad redemptionem ultra
vires eos arctant.

Insuper dicunt quod vicecomites ad duos turnos suos per Fines en-
annum demandant personalem adventum comitum et baronum forced by
tenentium baronias suas in diversis locis et comitatibus; et si the sheriffs.
non venerint ibi personaliter, amerciant ipsos sine considera-
tione et iudicio; et hoc, quia quilibet vicecomes dicit, quod
in dictis turnis est justiciarius quoad diem.

Item, ubi aliquis habet aliquam partem terræ, scilicet duas
acras terræ, vel plus vel minus, sine mansione eidem adja-
cente, nisi ratione illius terræ ad turnos suos veniat, tunc
pro voluntate sua amerciabitur.

Item, si aliqua justiciaria mandata fuerit specialiter coram
aliquo justiciario assignato, vel de nova disseisina, vel de
morte antecessoris, vicecomites clamare faciunt in mercatis,
quod omnes milites et libere tenentes patriæ, veniant ad cer-
tum diem et locum audituri et facturi præceptum regis, et
cum ibi non venerint, eos amerciant pro voluntate sua.

Item petunt remedium de hoc, quod si aliquis comes, vel
baro, vel ballivus, vel aliquis alius qui libertatem habeat vel
in civitate vel in villata, ceperit aliquem malefactorem et
illum obtulerit vicecomiti, vel suo ballivo, ad incarcerationem
vel custodiendum quousque de eo fiat iudicium, vicecomes
recusat admittere prisonem illum, nisi is qui ipsum ceperit,
finem faciat per sic quod ipsum recipiat.

Item de eo quod multi homines de diversis partibus regni
propter caristiam temporis venientes, et per diversas provincias
transitum facientes, fame et inedia moriuntur, et tunc per
legem terræ visum factum est per coronatores, et quatuor
villatas vicinas, et cum prædictæ villatæ de ita mortuis nihil
sciunt nec dicunt, nisi quod casu prædicto moriuntur, et quia

¹ concilii] consilii, MS.

A.D. 1258. nihil de luthesia Englescheria assignatur, amerciatur patria coram justiciariis tanquam de murthero.

The king's prisage. Item, de prisis domini regis in nundinis et mercatis et civitatibus, videlicet quod hi qui assignati fuerint ad prædictas prisas capiendas, eas rationabiliter capiant, scilicet quantum pertinet ad prædictos usus domini regis, unde conqueruntur, quod dicti captores capiunt in duplo vel in triplo plusquam cedit ad usus domini regis: capiunt etiam totum illud superfluum ad opus suum, vel ad opus amicorum suorum retinent, et partem inde aliquam vendunt.

Item conqueruntur, quod dominus rex de prisis nullam fere facit pacationem, ita quod plures mercatores de regno Angliæ ultra modum depauperentur, et alii mercatores extranei ea occasione subtrahunt se deveniendi in terram istam cum suis mercibus, unde terra magnam incurrit jacturam.

f. 79 b. Suits. Item petunt remedium de sectis de novo levatis in regno, tam ad comitatus et hundreda, quam ad curias libertatis, quæ nunquam aliquo tempore fieri consueverunt.

The Jews. Item, petunt remedium de hoc, quod Judæi aliquando debita sua et terras eis invadiatas magnatibus et potentioribus regni, qui terras minorum ingrediuntur ea occasione¹: et licet ipsi qui debitum debent, parati sint ad solvendum prædictum debitum cum usuris, præfati magnates negotium prorogant, ut prædictæ terræ et tenementa aliquo modo sibi remanere possint, dicentes quod sine Judæo cui debebatur debitum, nihil possunt nec sciunt facere, et semper differunt solutionem dictæ pecuniæ, ita quod occasione mortis vel alicujus alterius casus, evidens periculum et manifesta patet imminere exhæredatio his quorum prædicta tenementa fuerunt.

Usurers and Caur-sines. Item, petunt remedium de Christianis usurariis, ut de Caur-sinis qui degunt Londiniis, cum Christianæ religione contrarium videatur, manu tenere vel fovere aliquos hujusmodi, saltem ex quo nomen Christiani induerunt. Et præterea, per eorum usuras plures depauperantur et destruuntur, et etiam plures mercandias venientes versus Londonias, tam per aquam quam per terram, occupant et emunt, ad magnum detrimentum mercatorum et omnium prædictæ civitatis, et ad magnum damnum domini regis, quia cum dominus rex talliat prædictam civitatem, in nullo participant nec participare volunt cum prædictis civibus in tallagiis et aliis domino regi faciendis.

Maritage. Item, petunt remedium de maritagiis alienatis, videlicet in tali casu, si aliquis dederit alicui unam carucatam terræ in

¹ Sic MS.

maritagio cum filia vel sorore, habendam et tenendam eis et A.D. 1258. hæredibus de prædictis filia vel sorore exeuntibus, ita videlicet quod si prædicta filia vel soror obierit sine hærede de corpore suo, terra cum pertinentiis integre revertatur ad ipsum qui terram dederit in maritagium, vel ad hæredes suos; et cum prædictum donum non sit absolutum sed conditionale; tamen mulieres post mortem virorum suorum in viduitate sua dant vel vendunt prædicta maritagia et infeodant pro voluntate sua, licet hæredes de corpore suo non habuerint, nec hujusmodi feofamenta hucusque aliquatenus fuerunt revocata. Unde petunt, quod ex æquitate juris, ratione prædictæ conditionis, sive per breve de ingressu, vel aliquo alio modo competenti, provideatur remedium ad revocandum hujusmodi feofamenta, et quod in tali casu procedatur ad iudicium pro ipso petente.

Item petunt remedium de hoc, quod dominus rex large facit *Soldiers.* militibus de regno suo acquietantiam, ne in assisis ponantur, juramentis, vel recognitionibus, propter quod in pluribus comitatibus pro defectu militum non potest capi aliqua magna assisa, et ita remanent hujusmodi loquelæ, ita quod petentes nunquam justitiam consequuntur.

Item, in pluribus comitatibus usitatum est, quod si aliquis *Breve de recto.* defert breve de recto directum proximo capitali domino feodi, et petens probaverit defaltam curiæ ipsius capitalis domini pro consuetudine regni, et post eat ad comitatum, et petat quod adversarius suus summoneatur quod sit ad proximum comitatum, veniet superior capitalis dominus feodi ejusdem, et petit suam curiam inde, et habebit: et probata defalta curiæ, veniet adhuc alter superior dominus feodi illius, et petit similiter curiam suam, et habebit: et sic de singulis capitalibus dominis quotquot fuerint superiores. Quod est aperte contra justitiam, cum in brevi contineatur, quod capitalis dominus feodi cui breve dirigitur, plenum rectum teneat quod vicecomes faciat, etc.

Litera ejusdam de curia regis de parlamento Oxonie.

“Salutem. Sciatis quod in parlamento Oxoniæ factus fuit *Letter from*
 “justiciarius Angliæ dominus Hugo le Bigot, qui juravit se *some one*
 “exhibiturum justitiam omnibus querelantibus, et quod hoc *who was*
 “non dimitteret pro domino rege vel regina, seu pro filiis *present,*
 “eorum, sive pro aliquo vivente, vel re aliqua; nec odio vel *describing*
 “amore, nec prece nec pretio, nec quicquam ab aliquo reci- *the pro-*
 “piet, nisi esculenta et poculenta quæ ad mensam divitis *ceedings of*
 “deferri solent. Postea ibidem commissa fuerunt omnia *the Parlia-*
 “castra domini regis certis personis Anglicis, quæ fere omnia *ment at*
Oxford.
f. 80.

A.D. 1258. “ prius erant in manibus alienigenarum. Postea autem ex-
 “ positis articulis prænotatis inter xxiv. juratos contentum¹
 “ erat, quod quia dominus rex pauper erat, ita quod si esset
 “ persecutus ipse vel regnum suum per aliquem principem
 “ vicinum, immineret ei et regno suo grave periculum, et
 “ forsitan subversio totius regni; unde provisum fuit ut
 “ restituerentur ei omnes terræ, et omnia tenementa et castra
 “ per ipsum de corona alienata. Cui articulo fratres sui
 “ Pictavienses et quidam Anglici eorum fautores, videlicet
 “ Henricus filius regis Alemanniæ, et Johannes de Warema,
 “ contradixerunt, et versus Wintoniam recesserunt omnes, ex-
 “ cepto filio regis Alemanniæ, licentia non petita. Sed ipse,
 “ cum barones suum requirerent juramentum de stando pro-
 “ visionibus eorum, respondit quod terram non habuit nisi ad
 “ voluntatem patris sui, et ideo eo inconsulto noluit, sicut
 “ nec debuit aliquod præstare juramentum, desicut eorum
 “ par non fuit. Et habuit tunc diem deliberandi ad consulen-
 “ dum patrem suum, videlicet xl. dies.

“ Postea autem accesserunt omnes barones cum equis et
 “ armis una cum domino rege apud Wintoniam, parati obsi-
 “ dere castrum electi Wintoniensis, de Wlvesham, et postea
 “ alia castra sua, et castra W[illelmi] de Valentia, et persequi
 “ eos usque ad ultimum exterminium, nisi resilirent ab errore
 “ incepto contra communitatem regni super provisionibus
 “ baronum. Postea reconciliatus fuit Johannes de Warema
 “ cum difficultate, et præstitit juramentum pro voluntate
 “ ipsorum. Postea vero fratres reges apud Wlvesham exis-
 “ tentes miserunt ad barones nuncios suos, volentes recon-
 “ ciliari, dicentes quod parati erant in omnibus stare ipsorum
 “ provisionibus. Quibus fuit responsum, quod cum jurassent
 “ a principio providere una cum eis reformationi et utilitati
 “ domini regis et regni, et sic de Oxonia recessissent tan-
 “ quam domini regis et communitatis seductores, tanquam
 “ fide mentiti, articulis et provisionibus ipsorum contradi-
 “ cendo, de eis minime poterat aliqua haberi confidentia,
 “ propter quod necesse fuit quod omnes exirent a regno cum
 “ tota sequela sua, usque dum status regni reformaretur; et
 “ postea dominus rex secundum quod haberet consilium, pro
 “ eis mandaret. Et cum dominus rex offerret dare cautionem
 “ securitatis pro eis, quod nullum pararent baronibus impedi-
 “ mentum vel gravamen, nec quod venirent contra provisio-

¹ *contentum*] Sic MS. Fulman proposes *conventum*.

“ nem ipsorum, concessum fuit et provisum quod unum c. A.D. 1258.
 “ duobus eligerent et facerent, vel quod exirent a regno sicut
 “ prædictum est, vel quod duo ex ipsis, Gwido videlicet et
 “ Galfridus de Lysingan, exirent a regno finaliter, et electus
 “ Wintoniensis et Willelmus de Valentia, qui terras habent
 “ in Anglia, morarentur in Anglia sub salva et decenti
 “ custodia per barones providenda, donec status regni reforma-
 “ retur. Tandem elegerunt omnes exire a regno dum tamen
 “ possent habere exitus terrarum suarum: quod utique non
 “ fuit eis de plano concessum; sed ut congruam suam habe-
 “ rent sustentationem de terrarum suorum exitibus, per pro-
 “ visionem baronum, et residuum in terra moraretur ad opus
 “ ipsorum custodiendum, et processu temporis, si videretur
 “ expedire, eis liberandum; quod non creditur evenire. Et
 “ cum postea peterent ut possent habere thesaurum suum
 “ secum; concessa fuerunt eis tantum sex milia marcarum,
 “ et residuum morabitur in terra, ad satisfaciendum inde
 “ omnibus de eis conquerentibus et ballivis suis; et quod
 “ superfuisset custodietur ad opus ipsorum. Postea autem
 “ petito et obtento salvo conductu, recesserunt omnes cum Flight
 “ prædictis sex milibus marcis tantum, et die Dominica of the
 “ proxima post Translationem beati Thomæ martyris apud Poitevins.
 “ Doroberniam transfretaverunt. Et missi sunt milites ad July 14.
 “ arrestandum et consignandum thesauros suos in locis diversis f. 80 b.
 “ religiosis.

“ Postea autem dominus Edwardus cum maxima difficultate Prince
 “ ad hoc inductus, se supposuit baronum ordinationi et pro- Edward
 “ visioni; qui etiam commiserunt ei certos quatuor con- swears to
 “ siliarios, scilicet dominos Johannem de Bailol, Johannem the provi-
 “ de Gray, Stephanum Lungespeye, et Rogerum de Monte Alto. sions, and
 “ In brevi vero providebunt de statu hospitii ipsius et has four
 “ hospitii domini regis. Sæpius autem rogavit eos dominus counsellors
 “ rex, quod nullus moraretur cum eo nisi Anglicus; et ita appointed
 “ crit. Magna et ardua habent ipsi barones providenda, quæ for him.
 “ non possunt cito vel de facili consummari et effectui
 “ mancipari. Providebunt etiam in brevi una cum domino
 “ rege apud Londinias plura tangentia alienigenas, tam
 “ Romanos, quam mercatores, camsores, et alios. Ad deposi-
 “ tionem etiam et privationem electi Wintoniensis inniti
 “ proponunt barones præcise, et jam confederati sunt cum
 “ monachis Sancti Swithuni. Ferociter procedunt barones in
 “ agendis suis; utinam bonum finem sortiantur.”

Fuerunt etiam in eodem parlamento apud Oxoniam
 xxiv. electi, videlicet xii. ex parte domini regis, et

A.D. 1258. totidem ex parte communitatis, quorum ordinationibus et provisionibus dominus rex et dominus Edwardus filius ejus, sicut superius prænotatur, se supposuerunt, super status eorundem et totius regni Angliæ correctione, et in melius reformatione. Plura etiam fuerunt ibidem et alibi pertusa, quæ inferius continentur.

Provisio facta apud Oroniam.

The Provisions of Oxford.

Provisum est, quod de quolibet comitatu eligantur quatuor discreti et legales milites, qui quolibet die ubi tenetur comitatus, conveniant ad audiendum omnes querelas de quibuscumque transgressionibus et injuriis, quibuscumque personis illatis per vicecomites, ballivos, seu quoscumque¹ alios, et ad faciendum tachiamenta quæ ad dictas querelas pertinent, usque ad primum adventum capitalis justiciarii in partes illas. Ita quod sufficientes capiant plegios a conquerente, de proseguendo, et similiter ab eo de quo queritur, veniendo et juri parendo coram præfato justiciario in primo adventu suo. Et quod prædicti quatuor milites inrotulari faciant omnes prædictas querelas cum suis attachiamentis ordinate et serie, scilicet de quolibet hundredo separatim et per se. Ita quod præfatus justiciarius in primo adventu suo possit audire et terminare præfatas querelas sigillatim de quolibet hundredo. Et scire faciant vicecomiti quod venire faciant coram præfato justiciario in proximo adventu suo, ad dies et loca quæ eis scire faciet, omnes hundredarios et ballivos suos. Ita quod quilibet hundredarius venire faciat omnes conquerentes et defendentes de balliva sua, successive secundum quod præfatus justiciarius duxerit de prædicto hundredo placitare. Et tot et tales tam milites quam alios liberos et legales homines de balliva sua per quos rei veritas melius convinci poterit; ita quod omnes simul et semel non vexentur, sed tot veniant quot possunt una die placitari et terminari.

Idem provisum est quod nullus miles de prædictis comitatibus, occasione acquietantiæ quod non ponatur in juratis vel assisis per chartam domini regis deferatur, nec quietus sit quoad provisionem istam sic factam pro communi utilitate totius regni.

¹ MS. inserts *ad*.

Electi ex parte domini regis.

Dominus Londoniensis episcopus.²
 Dominus Wintoniensis electus.³
 Dominus H[enricus] filius regis Alemaniae.
 Dominus J[ohannes] comes Warennae.
 Dominus Guido de Lysinan.
 Dominus W[illelmus] de Valentia.
 Dominus J[ohannes] comes Warewici.
 Dominus Johannes Mansel.
 Frater J[ohannes] de Derlington.
 Abbas Westmonasterii.⁴
 Dominus H[enricus] de Hengham.

A.D. 1258.

Names of
the twenty-
four¹ elect-
ed on the
parts of the
king and
the barons.

Electi ex parte comitum et baronum.

Dominus Wygornensis episcopus.⁵
 Dominus Symon comes Leycestrensis.
 Dominus Ricardus comes Gloverniæ.
 Dominus Humfridus comes Herefordiæ.
 Dominus Rogerus Marescallus.
 Dominus Rogerus de Mortuo Mari.
 Dominus J[ohannes] filius Galfridi.
 Dominus Hugo le Bigot.
 Dominus Ricardus de Gray.
 Dominus W[illelmus] Bardulf.
 Dominus P[etrus] de Monte Forti.
 Dominus Hugo Dispensarius.

Et si contingat aliquem istorum necessitate interesse non f. 81.
 posse, reliqui istorum eligant quem voluerint, scilicet alium
 necessarium loco absentis ad istud negotium prosequendum.

Ceo jura le commun de Engleterre a Oxeneford.

For a
translation
of this and
the follow-
ing French
documents,
see the end
of the
volume.

Nus tels et tels fesum a saver a tute genz, ke nus avum Oath of the
 jure sur seintes Euvangeles, e sumus tenuz ensemble par tel barons at
 serment, e premettuns en bone fei, ke chesun de nus e tuz Oxford.
 ensemble nus entre eideruns, e nus e les nos euntre tute
 genz, dreit fesant, e rens permant ke nus ne purrum sanz

¹ Only eleven are given on the
king's side.

² Fulk Basset.

³ Aymer de Lusignan.

⁴ Richard de Crokesleye.

⁵ Walter de Cantilupe.

A.D. 1258. mef fere, salve la fei le rei e de la corune. E premettuns sur meime le serment, ke nus de nus ja ren ne prendra de tere ne de moeble, par que cest serment purra estre desturbe, u en nule ren empeyre. E si nul fet encontre ceo, nus le tendrums a enemî mortel.

Ceo est le serment a vint e quatre.

Oath of the twenty-four. Chescun jura sur seintes Euuangeles, ke il al honur de Deu, e a la fei le rei, e al profit del reaume, ordenera e tretera ovekes les avant dit jures sur le refurmement e le amendement del estat del reaume. E ke ne lerra pur dun, ne pur promesse, pur amur, ne pur linge, ne pur pour de nulli, ne pur gain, ne pur perte, ke leaument ne face solum la tenur de la lettre, ke le rei ad sur ceo done et sun fez ensement.

Ceo jura le haute justice de Engleterre.

Oath of the justiciary. Il jure ke ben et leaument a sun poer fra ceo ke apent a la justicerie de droiture tenir, a tute genz al prou le rei e del reaume, solum la purveance fete et a fere par les vint et quatre, et par le cunseil le rei e les hanz humes de la tere, ki li jurrunt en cestes choses a aider et a meintenir.

Ceo jura le chanceler de Engleterre.

Oath of the chancellor. Ke il ne enselera nul bref fors bref de curs sanz le commandement le rei et de sun cunseil ke serra present. Ne enselera dun de grant garde, ne de grant [],¹ ne de eschaetes, sanz le assentement del grant cunseil u de la greinure partie. Ne ke il ne enselera ren ke seit encontre le ordinement, ke est fet et serra a fere par les vint et quatre, u par la greinure partie. Ne ke il ne prendra nul loer autrement ke il nest divise as autres. E lem li baudra un companiun en la furme ke le cunseil purverra.

*Ceo est le serment ke les gardens des chaste[*l*]s firent.*

Oath of the guardians of the king's castles. Ke il les chastels le rei leaument e en bone fei garderunt al oes le rei et de ses heys. E ke eus les rendrunt al rei u a ses heys et a nul autre, et par sun cunseil et en nule

¹ A blank space in the MS.

autre manere; ceo est a saver, par prodes homes de la tere A.D. 1258. esluz a sun conseil, u par la greinure partie. E ceste furme par escrit dure deske a duze ans. E de ilokes en avant per cest establement et cest serment ne seint constreint, ke franchise-ment ne les pussent rendre al rei u a ses heirs.

Ceo sunt ceus ke sunt jurez del conseil le rei.

Archiepiscopus Cantuariensis.

Episcopus Wygornensis.

Comes Leycestrensis.

Comes Glovernensis.

Comes Marscallus.

Petrus de Sabaudia.

Comes Albermarliæ.

Comes Warewik.

Comes Herefordensis.

Johannes Mansel.

Johannes filius Galfridi.

Petrus de Monte Forti.

Ricardus de Gray.

Rogerus de Mortuo Mari.

Jacobus de Aldithelege.

Les duze de par le rei unt } Le cunte Roger le Marscall.
eslu des duze de par le commun } Hugo de Bigot.

E la partie ver le commun ad } Le cunte de Warewik.
eslu des duze ke sunt de par le } Johannes Mansell.
rei

Names of
the sworn
counsellors
of the king.

The two
elected by
the king's
party.
The two
elected by
the barons'

E ces quatre unt poer a eslire le conseil le rei, et quant il unt eslu, il les mustrunt as vint et quatre; et la u la greinure partie de ces assente, seit tenu. f. 81 b.

Ces sunt les duze ke sunt eslu per les baruns a treter a treis parlemenz per an oveke le conseil le rei pur tut le commun de la tere de commun bosoine.

Episcopus Londoniensis.

Comes Wintoniensis.

Comes Herefordensis.

Philippus Basset.

Johannes de Bailol.

Johannes de Verdun.

Johannes de Gray.

Rogerus de Sumery.

Rogerus de Monte Alto.

Hugo Dispensarius.

Thomas de Gresley.

Ægidius de Argenten.

The twelve
elected by
these four.

A.D. 1258. *Ces sunt les vint et quatre ke sunt mis per le commun a treter de aide le rei.*

The
twenty-
four ap-
pointed by
the barons.

Episcopus Wigornensis.
Episcopus Londoniensis.
Episcopus Sarum.¹
Comes Leycestrensis.
Comes Glovernensis.
Comes Marescallus.
Petrus de Sabaudia.
Comes Herefordensis.
Comes Aubemarliæ.
Comes Wintoniensis.
Comes Oxoniensis.
Johannes filius Galfridi.
Johannes de Gray.
Johannes de Bailol.
Rogerus de Mortuo Mari.
Rogerus de Monte Alto.
Rogerus de Sumery.
Petrus de Monte Forti.
Thomas de Greley.
Fulco de Kerdiston.
Ægidius de Argenton.
Johannes Kyriel.
Philippus Basset.
Ægidius de Erdinton.

E si aukun de ces ne i pusse estre u ne voile, a ces ke i serrunt apent poer de autre eslire en sun liu.

Del estat de seint Eglise.

Of the
state of the
Church.

A remembrer fet ke le estat le seint Eglise seit amende par les vint et quatre esluz a refurmer le estat del reaume de Engleterre, kant il verrunt liu et tens, solum le poer ke il en unt par la lettre le rei de Engleterre.

De la haute justice.

Of the
justiciary.

Derichef ke justice seit mis un u deus, et quel poer il avera, et ke il ne seit fors un an. Issi ke al chef del an respoinc devant le rei et sun conseil de sun tens et devant celui ke serra apres lui.

¹ Giles de Bridport.

Del tresorer, e de le eschecker.

A.D. 1258.

Autel del tresorer. Mes ke il rende acunte al chef del an. E Of the
 bone genz autres seient mis al eschecker solum le ordenement treasurer.
 les avant dit vint et quatre. E la vengent totes les issues de
 la tere et en nule part ailurs. E ceo ke lem verra a amender,
 seit amende.

Del chancellor.

Autel del chancellor. Issi ke al chef del an respoine de sun Of the
 tens. E ke il ne ensele hors de curs par la sule volunte chancellor.
 del rei ; mes le face par le conseil ke serra entour le rei.

Del poer la justice et de bailivis.

La haute justice a poer de amender les tors fez de tutes Of the
 autres justices, et de ballifs, e de cuntes, et de baruns, power of
 et de tutes autres genz, solum lei et dreit de la tere. E the jus-
 les brefs seint pledez solum lei de la tere, e en leus deues. ticiary.
 E ke la justice ne prenge ren si ne seit present de pain and bailiffs.
 et de vin et de teles choses, ceo est a saver, viandes et
 beifres, sicum lem ad este acustume a porter as tables de
 prodes homes a la jornee. E ceste meime chose seit en-
 tendue de tuz les conseillers le rei et de tuz ses ballifs.
 E ke nul ballif par achesun de plai u de sun office ne
 prenge nul loer par sa main, ne par autru en nule manere.
 E si il est ataint, ke il seit reint, et cil ke done autre-
 si. E si covent ke le rei done a sa justice et a sa gent
 ke le servent, ke il ne eient mester ke il ren prengent de
 autrui.

De vescuantes.

Les vescuantes seient purvus, leus genz et prodes homes Of the
 et tere tenanz ; issi ke en chescun cunte seit un vavasur sheriffs.
 del cunte memes vescuante, ke ben et leuement trete la f. 82.
 gent del cunte et dreitement. E ke il ne prenge loer, e
 ke il ne seit vescuante fors un an ensemble. E ke en le
 an rende ses acuntes al echeker, e respoine de sun tens.
 E ke le rei lui face del soen, solum sun afferant coment
 il pusse garder le cunte dreitement. E ke il ne prenge
 nul loer, ne li ne ses ballifs. E si il seient ataint, seient
 reinz.

A remembrer fet ke lem mette tel amendement a
 la Gyuerie et as gardeins de la Gyuerie, ke lem i sauve le
 serement.

A.D. 1258.

De eschaeturs.

Of the eschaetors. Bons eschaeturs soient mis. E ke il ne prengent rens des bens as morz, de queles teres deivent estre en la main le rei. Mes ke les eschaeturs eient franche administraciun des bens, deske il averunt fet le gre le rei si dette lui deivent. E ceo solum la furme de la Chartre de franchise. E ke lem enquerge des tors fez ke eschaeturs unt fet ca en arere, et seit amende de tel et de tel.¹ Ne tailage ne autre chose ne prenge, fors si come il devera solum la Chartre de franchise.

La Chartre de franchise seit garde fermement.

Del eschange de Lundres.

Of the exchange of London. A remembrer fet del eschange de Lundres amender, et de la cite de Lundres, et de totes les autres citez le rei, ke a lunte et a destrucciuns sunt alez per tailages et autres oppressions.

De hospitio regis et reginæ.

Of the place of reception of the king and queen. Times and manner of holding of parliaments. A remembrer fet del hostel le rei et la regine amender.

Des parlemenx, quanx serrunt tenuz per an et coment.

Il fet a remembrer ke les xxiv. unt ordene ke treis parlemenx soient par an. Le premerein as utaves de Sein Michel. Le secund le demein de la Chandelur. Le terz le premier jor de June, ceo est a saver, treis semeines devant le Seint John. A ces treis parlemenx vendrunt les cunseilers le rei esluz, tut ne soient il pas mandez pur ver le estat del reaume, et pur treter les cummunz bosoingnes del reaume et del rei ensement. E autre fez ensement quant mester serra per le mandement le rei.

Si fet a remembrer ke le commun eslise xii. prodes homes, ke vendrunt as parlemenx et autre fez quant mester serra, quant le rei u sun conseil les mandera pur treter de bosoingnes le rei et del reaume. E ke le commun tendra pur estable ceo ke ces xii. frunt. E ceo serra fet pur esparnier le cust del commun.

Quinze serrunt noimez par ces quatre, ceo est a saver, per le cunt le Marechall, le cunte de Warewik, Hugo le Bigot, et John Mansel, ki sunt esluz par les xxiv. pur nomer les devant dit quinze, les queus serrunt de conseil le rei. E

¹ tel] lel, MS.

serrunt cunfermez par les avant dit xxiv. u par la greinore A.D. 1258. partie de els. E averunt poer del rei consailer en bone fei del gouvernement del reaume, et de totes choses ke al rei u al reaume pertenant. E pur amender et adrescer totes les choses ke il verrunt ke facent a adrescer et amender. E su le haute justice, et sur totes autres genz. E si il ne poent tuz estre, ceo ke la greinure partie fra, serra ferm et estable.

Ces sunt les noms des cheveteins chasteaus le rei, et de ceus ke les ont engarde.

Robertus de Neville,	{ Bamberg.	Names of the castles and their guardians.
	{ Novum Castrum super Tyne.	
Gilbertus de Gant,	Scardeburch.	
Willelmus Bardulf,	Notingham.	
Radulfus Basset de Sapercot,	Norhamton.	
Hugo Bigot,	Turris Londoniarum.	
Ricardus de Gray,	Doveria.	
Nicholaus de Moules,	Roucestria et Cantuaria.	
	Wintonia.	
Rogerus de Samford,	Porcestria.	f. 82 b.
Stephanus Longe Espee,	Corfe.	
Matheus de Besill,	Gloucestria.	
Henricus de Tracy,	Exonia.	
Ricardus de Rochele,	Haldesham.	
Johannes de Gray,	Herefordia.	
Robertus Walrant,	Sarum.	
Hugo Dispensarius,	Horestan.	
Petrus de Monte Forti,	Brugewalter.	
Comes Warewik,	Divises.	
Johannes filius Bernardi,	Oxonia.	

Eodem tempore de communi domini regis et communitatis consilio factæ sunt chartæ domini regis subsequentes, et scriptæ Latine, Gallice, et Anglice, et per totum regnum Angliæ ad omnes comitatus transmissæ, ut ibidem per vicecomites lectæ, et intellectæ, firmiter ab omnibus in posterum observarentur illæsæ.

Charta regis.

Henri, par la grace de Deu rei de Engleterre, duc de Normandie, de Aquitanie, et cunte de Angou, a tuz ses feus et leus saluz. Pur coe ke nus desirums et volums ke hastive

Charter of
the king
giving
assurance

A.D. 1258. dreiture seit fete par tote nostre reaume autresi ben as
 that justice shall be done by the sheriffs without bribes. poveres cum a riches, nus volums et comanduns ke tuz les
 torz ke unt este fet de nostre tens en vostre cunte, ki unkes
 le avera fet, seint mustre as quatre chevalers ke nus avum
 a coe aturne, si en avant ne lur eit este mustrez. E nus, al
 plus hastivement ke nus purrums, les frum amender et adrescer.
 Mes si nus ne purrums si hastivement ceste chose fere cume
 nus vodrums, et cume mester serreit a vous et a nus, ne nus¹
 ne vous devez pas amerveiler ke la chose, ke est si longement
 malement ale a nostre damage et al vostre, ke eles ne poent
 si tost estre amendez. Mes par les premer amendemenz ke
 serrunt fet al cunte u nus averum nostre justice et de nos
 autres prodes homes, pur coe poez aver certeyn esperance ke
 ausi fra lem a vous al plus tost ke lem purra. Sachez ke
 nus avum fet jurer chescun de nos vescuents icel serment, ke
 il nus servira lewement, et lewement tendra a son poer ceo
 ke est desuz escrit; ceo est a saver, ke il fra dreiture com-
 munement a tute gent solum le poer ke il a de sun office. E
 ceo ne lerra pur amur, ne pur hayne, ne pur pour de nul,
 ne pur nule coveytise, ke il ausi ben et ausi tost ne face
 hastive dreiture al povere home cume al riche; ne de nuly
 ren prendra par li, ne par autre en nule manere, par art ne
 par engyn par achesun de la baylie, fors solement mangers
 et beyfres ke lem est acostume a porter as tables, ausi cume
 a une jornee al plus; ne ke il ne avera fors eyne chevaus en
 lyu ou il herberge, ovekes autre par achesun de sa bayllie; ne
 oveke nul ne herbergera ke eit meins de quarante livere de
 tere, ne en nule mesun de religion ke eit meins de value
 de cent mars chesun an de teres ou de rentes; ne ovekes les
 lyus dites ne herbergera ke une fiet par an, ou deus al plus.
 E ceo ne fra fors par lur priere et par lur bone volunte. E
 ke ceo a custume ne trerra. E si il covent ke il herberge, ke
 plus ne prendra de presenz ne de autre chose ke plus vaile
 ke duze deners. E ke de serganz ne avera fors tant cum
 li covendra covenablement tenir pur garder sa bayllie, e
 teus serganz prendra, des queus il seit si seur ke il pusse
 respondre de lur fet. E ke le pais ne seit trop greve pur lur
 manger ne pur lur beyfres. E ceul tant cume il sunt en
 bayllie, nul home clerc ne lay, franc ne vilein, de mesun
 de religion ne de vilee, ne demanderunt ne prendrunt aygnel,
 garbe, blee, ne leine, ne nul autre manere de moble, ne deners

f. 83.

¹ nus] vus, MS.

ne ke le vaille, si come plusurs unt acustume ca en arerc. A.D. 1258. E co lur face jurer le vescuente kant il les mettra en bailie. E ke cuntez, hundredes, wapetakes, ne nul autre manere de baillies de nostre reaume debaudra a ferme a nulli. E seient certains vescuents, et tote maneres de autres baillis, ke si nul est ataint de nule manere de autre prise ke suz est escrit par achesun de sa baillie, ke il serra reint ausi ben le donur come le recevur; kar nus avum purveu par le cunseil de nos hauz homes ke tuz jurs mes seit fete plenere et hastive dreiture a tuz sanz nule manere de luer. E pur co nus comanduns et defenduns a tuz et a totes, ke a nul de nos baillis rens ne offrent, ne promettent, ne donent, sur peine de estre reint; kar quant le vescuente vendra al chef del an sur sun acunte, lem li livra ses covenables despenses ke avera fet, pur sa baillie garder et pur le luer de ses serganz. E pur co le donums nus del nostre, ke nus ne volums ke il eient achesun de rens prendre de autru. E nus volums ke nul de nos baillis ke nus metums en nostre tere, vescuente ne autre, demorge en sa baillie plus de un an. E pur co le vous fesums a saver ke si duresces ou torz seient fetes par les avant dites baillis, ke vus meins les dotez, et plus seurement lurs torz mostrez. Teste-moigne memes a Westmostre, le vintime jur de Octobre, le an de nostre regne xlii.

Charta domini regis.

Printed
from the
Patent
Rolls in
the Fœdera,
i. p. 377.

Henri par la grace, etc., a tuz ses feus, clers et lais, saluz. Sachez ke nus volums et otriums ke co ke nostre conseil ou la greinore partie de eus, ke est eslu par nus ou par la comune de nostre reaume, a fet et fra al honur de Deu et de nostre fei et pur profit de nostre reaume, si come il le ordenera, seit ferm et estable en tutes choses a tuz jurs. E comanduns et amonestums a tuz [feus] et leaus en la fei ke nus deivent, ke il fermement tengent, et jurgent a tenir et a maintenir, les establemenez ke sunt fet ou sunt a fere pur le avant dit conseil ou par la greinure partie de eus, en la manere ke est dit de sus. E ke il se entremettent a co fere par memes cest serment encuntre totes genz dun fesant et pernant. E ke nul ne prenge de tere ne de moble, par quei ceste purveance pusse estre desturbe ou empeire en nule manere. E si nul ou nuls vengent encontre ceste chose, nus volums et comanduns nos feus et leus kes tengent nostre enemy mortel. E pur co ke nus volums ke ceste chose seit ferm et estable, nus emveims nos lettres overtes asclez de nostre sel en chescun cunte a demorer la en tresor. Testmoigne memes apud Londonias, xviii. die Octobris, anno regni nostri xlii.

Charter
confirming
the acts of
the council.

A.D. 1258. E ceste chose fu fite devant Boneface archiepiscopo Cantuariensi, Waltero de Cantelupo episcopo Wigornensi, Simone de Munfort comite Leycestriae, Ricardo de Clare comite Gloverniae, Petro de Sauve, Willelmo de Fortibus comite Albe-
marliae, Johanne Plesiz comite Warewik, Rogero de Quenci comite Wintoniae, Johanne filio Galfridi, Petro de Munfort, Ricardo de Gray, Rogero de Mortemer, James de Aldithel, Hugone Dispensario.

Litera domini [regis] vicecomitibus omnibus regni directa.

Writ to the
sheriffs to
make en-
quiry into
excesses
committed
in their
several
counties.
f. 83 b.

“ Henricus Dei gratia, etc., dilectis et fidelibus tali vicecomiti, Matt. Par.
“ etc. Cum nuper in parlamento nostro Oxoniae communiter Addita-
“ fuerit ordinatum, quod omnes excessus, transgressiones, et nenta,
“ injuriæ factæ in regno nostro, inquirantur per quatuor p. 215.
“ milites singulorum comitatum, ut cognita inde veritate Printed
“ facilius corrigantur; qui quidem quatuor milites ad præ- copy in the
“ dictam inquisitionem fideliter faciendam corporale præstite- Fædera, i.
“ runt sacramentum in pleno comitatu, vel coram vicecomitibus p. 375.
“ et coronatoribus, si comitatus ille in proximo non teneatur,
“ sicut singulis vicecomitibus nostris injunximus: mandamus
“ vobis in fide qua nobis tenemini, quod præstito hujusmodi
“ sacramento sicut prædictum est, per sacramentum proborum
“ et legalium hominum de comitatu prædicto, per quos rei
“ veritas inde melius sciri poterit, diligenter inquiratis per
“ prædictum comitatum de omnimodis excessibus, transgres-
“ sionibus, et injuriis in eodem comitatu a temporibus retro-
“ actis, per quascumque personas, quibuscumque illatis, et
“ hoc tam de justiciariis, vicecomitibus, quam de aliis ballivis
“ nostris, et cæteris quibuscumque personis: et inquisitionem
“ inde factam sub sigillis vestris et sigillis eorum per quos
“ facta fuerit, deferatis apud Westmonasterium in octavis
“ Sancti Michaelis, in propriis personis vestris liberandam
“ consilio nostro ibidem. Mandamus etiam vicecomiti nostro
“ comitatus prædicti quod accepto a vobis corporali sacramento
“ in forma prædicta, tot et tales milites et alios ejusdem
“ comitatus, per quos dicta inquisitio melius fieri poterit,
“ venire faciat coram vobis ad dies et loca quæ ei assigna-
“ veritis. Nolumus tamen vicecomitem nostrum ejusdem
“ comitatus nunc præsentem, sub hujusmodi inquisitione com-
“ prehendi; nisi ipse forsitan prius vicecomes extiterit in
“ comitatu prædicto; quia de ipso tempore volumus quod de
“ illo sicut de aliis inquiratur. Nec etiam volumus in præ-
“ dicta inquisitione revolvī transgressiones aut injurias quæ
“ alias coram justiciariis nostris per justum judicium curiæ

“ nostræ et secundum legem terræ nostræ terminatæ sunt, A.D. 1258.
 “ aut per brevia nostra attachiatæ. In cujus rei testimonium
 “ has literas nostras patentes vobis mittimus, teste meipso
 “ apud Westmonasterium, xxviii. die Julii, anno regni nos-
 “ tri xlii.”

Isto anno missi sunt nuncii ex parte domini regis et communitatis ad summum Pontificem pro statu regni et Ecclesiæ, literas sigillis magnatum signatas quorum nomina in eisdem inseruntur, deferentes in hæc verba :

Matt. Par.
 Addita-
 menta,
 p. 215.
 Annal. de
 Theokes-
 beria, p.
 170, where
 the varia-
 tions be-
 tween the
 copies are
 pointed
 out.

“ Sanctissimo patri ac domino, A[lexandro] Dei gratia Letter from
 “ sanctæ universalis Ecclesiæ summo Pontifici, communitas the barons
 “ comitum, procerum, et magnatum, aliorumque regni Angliæ, to Pope
 “ cum subjectione debita pedum oscula beatorum. Nuper Alexander
 “ vestra sanctitas, tam per literas quam per venerabilem IV. against
 “ virum magistrum Arlotum, subdiaconum et notarium ves- the king's
 “ trum, nos multipliciter monuit et induxit, ut dominum Poitevin
 “ nostrum illustrem regem Angliæ in prosecutione regni relations.
 “ Ciciliæ juvaremus, sibi commune subsidium super hoc
 “ faciendo. Licet autem idem dominus rex absque nostro
 “ consilio et consensu, quinimo nobis reclamantibus et invitis,
 “ hujusmodi negotium assumpsisset, quod sibi impossibile
 “ propter difficultatem conditionum, et alia quæ statum
 “ nostrum respiciebant, penitus credebamus ; ob reverentiam
 “ tamen Apostolicæ sedis et vestram, eidem domino regi
 “ duximus respondendum, quod si de procerum et magnatum
 “ suorum consilio regnum suum, in multis multipliciter de-
 “ formatum, vellet in melius reformare, et vos conditiones in
 “ privilegio vestro contentas, vires ipsius regis excedentes
 “ omnino, ad hoc mitigare velletis, quod juxta reformationem
 “ et mitigationem hujusmodi, optatus eventus negotii spera-
 “ retur, opem præberemus et operam efficacem, ut rex nego-
 “ tium quod sine nobis assumpserat, per nostrum auxilium
 “ posset perducere ad effectum. Cæterum memoratus rex
 “ attendens importabile pondus negotii memorati, et statum
 “ regni sui imbecillem, voluit et expresse consensit, ut de
 “ procerum et magnatum suorum consilio, sine quibus regnum
 “ suum gubernare non poterat, nec negotium prosequi memo-
 “ ratum, dicta reformatio proveniret ; hoc videlicet modo, ut
 “ xii. ex parte sua electi, et alii totidem ex parte communitatis
 “ nominati, disponerent, statuerent, ac etiam ordinarent super
 “ reformatione ac melioratione status regni Angliæ, et ipsum
 “ regnum contingentibus, prout eis melius expediens videretur ;
 “ promittens tam ipse quam dominus Edwardus primogenitus
 “ suus, ac firmantes propriis juramentis suis, quod per dictos

A.D. 1258. " viginti quatuor vel maiorem partem ipsorum ordinatum
f. 84. " existeret, inviolabiliter observare; facturi et procuraturi
" securitatem omnimodam quam ipsi viginti quatuor vel major
" pars ipsorum super hoc fieri providerent.

" Verum cum inter duodecim ex parte regis electos, electus
" Wintoniensis et fratres sui nominati fuissent; idem electus
" quasi salutis suæ immemor, et invigilans turbationi regni
" et dispendiis, potius quam reformationi, regem ipsum
" sollicitavit, et toto posse induxit, eidem immensam pro-
" mittens pecuniam etiam usque ad exinanitionem propriae
" substantiæ et facultatis Wintoniensis ecclesiæ; ut spreto
" juramento proprio, a promissionibus hujusmodi resiliret, in
" regni sui grave dispendium et irreparabile detrimentum.
" Cumque per hanc viam intentionis suæ desiderium suum
" explere non posset, ad alia se convertens, dominum Ed-
" wardum et quosdam alios de nobilioribus totius regni
" animavit, et quantum in se fuit, stimulavit ad subversionem
" totius negotii, quasi in necem totius regni et lapsum irre-
" parabilem conjurasset, ut de illo vere posset dici, *Iste est*
" *vir qui turbavit terram, et concussit regnum.* Nam cum
" ad reformationem prædictam qui ad hoc nominati fuerant,
" studio vigilantiori intenderent, prædictus electus et fratres sui,
" nunc per subterfugia, nunc per alias cavillationes varias,
" eventum reformationis hujusmodi retardabant. Sed *mentita*
" *est iniquitas sibi*, quia quanto plus conabatur negotium
" impedire, tanto ferventius et constantius alii zelo reipublicæ
" inflammati, instantiori vigilia et propensiori cautela illud
" promovere studebant, attendentes quod firma cohærentia
" fidelis esse non potest, ubi non tenax unio voluntatum fuerit,
" et ipsorum conglutinatio animorum. Sed quid ultra? Præ-
" dictorum electi et fratrum suorum tam graves erant
" excessus et grandes, quod¹ *clamor pauperum ad cælum*
" *ascenderat contra ipsos.* Ipsorum enim ministri et officiales,
" quin potius satellites et prædones, deprædabantur pauperes,
" insidiabantur simplicibus, fovebant impios, opprimebant
" innocentes, exultabant in rebus pessimis, lætabantur cum
Hos. iv. 8. " male fecissent, *peccata populi comedentes*, luxuriabantur in
" lacrymis viduarum et nuditate² pupillorum, gaudentes in
" oppressionibus subditorum. Et in tantum ipsorum effrænata
" rabies invaluerat, quod nec sub ipsis minores vivere pote-
" rant, nec cum ipsis conversari pares, nec supra ipsos
" imperare majores.

¹ MS. inserts *clam*.

[² *nuditate*] nuditatem, MS.

“ Nos igitur attendentes quod respublica corpus quoddam **A.D. 1258.**
 “ est, quod divini muneris beneficio vegetatur, et summæ
 “ æquitatis nutu agitur, et regitur quodam moderamine
 “ rationis; nec expedit quod in uno corpore distantia sit
 “ membrorum, dictos electum et fratres suos, tanquam tur-
 “ batores quietis et tranquillitatis regni totius, post multas
 “ instantias et frequentes monitiones, vocavimus et vocari per
 “ dominum regem fecimus, ut iudicio sisterent, suis quere-
 “ lantibus responsuri juxta consuetudines regni et leges; ita
 “ quod duo ex ipsis quos mallent regnum exirent, reliquis
 “ duobus remanentibus, qui pro se et aliis responderent; aut
 “ si sibi magis expediens viderent, regnum omnes exirent.
 “ Qui suis culpis exigentibus subire iudicium formidantes,
 “ maluerunt exire, quam rigorem iudicii expectare.

“ Sed nec adhuc nobis et regno plene super hoc cautum
 “ existeret, si electus, cui totius turbationis materiam merito
 “ imputamus, rediret in Angliam, cujus præsentia subito
 “ posset intervertere quicquid nostra sollicitudo multis vigiliis
 “ et infinitis laboribus studuit ordinare. Unde fixum est
 “ propositum omnium, et accensum desiderium singulorum,
 “ quod ille auctor schismatis, homo dissensionis et scandali,
 “ inter nos deinceps nullatenus conversetur. Quia igitur
 “ præfatus electus et fratres regem et dominum Edwardum
 “ infatuerant adeo, quod [non] solum insolentiæ suæ remane-
 “ bant penitus impunitæ; sed quod pejus est, et verecundum
 “ dicere, terribileque audire, si quis contra ipsos vel eorum
 “ aliquem deferret in iudicio quæstionem, rex, qui delinquen-
 “ tem punire et delictum corrigere tenebatur, ipsos in suis
 “ facinoribus nutriendos, contra conquerentem mirabiliter tur- f. 84 b.
 “ babatur, et qui debebat esse iudex propitius, ad eorum
 “ suggestionem, fiebat adversarius, et nonnunquam terribilis
 “ inimicus. Ita quod fulciti regis potentia et favore, quos
 “ volebant opprimebant; immunitates et libertates ecclesiarum
 “ damnabiliter violando, clericos vulnerando, homines incar-
 “ cerando, in præjudicium coronæ, cui soli competit hujus-
 “ modi incarceration, laxatis habenis nequitiae, dilatando per
 “ regnum pro suæ libito voluntatis. Unde si, quod absti-
 “ electus rediret in Angliam, pejora prioribus probabiliter
 “ formidamus. Propter quod sanctitati vestræ omni affectione
 “ qua possumus, supplicamus, quatenus sicut unitatem et
 “ pacem regni Angliæ, quod semper devotum vobis extitit
 “ et existet, diligitis, sæpeditum electum ab administratione
 “ Wintoniensis ecclesiæ, quæ ex munificentia sedis Apostolicæ
 “ sibi concessa fuerat, amoveatis omnino. Et magis expedit
 “ quod istud fiat sine scandalo, de vestræ plenitudine digni-

A.D. 1258. " tatis, quam, quod Deus avertat, occasione ipsius pejora
 " contingant, et nos vestri devotissimi, aliud facere compella-
 " mur. Scituri pro certo, quod etiamsi dominus rex et
 " regni majores hoc vellent, communitas tamen ipsius ingres-
 " sum in Angliam nullatenus sustineret; potius enim sævirent
 " in ipsum, quam illius intolerabilem sævitiam exspectarent.
 " Quinimo omnibus regnicolis onerosum, et toti regno dispen-
 " diosum existeret, si proventus, de quibus regnum infestare
 " disposuit, perciperet; quod et omnes qui qualitatem negotii
 " noverant, asseverant. Et certe, clementissime pater et
 " domine, hoc satis credimus sine scandalo faciendum, cum
 " non sit in episcopum consecratus, sed tantum sibi admini-
 " stratio sit concessa. Super his autem et aliis quæ nuncii
 " nostri, latores præsentium, sanctitati vestræ exponent, fidem
 " indubitatam adhibere velitis, petitiones nostras quas per
 " ipsos vobis offerimus, si placet, ad exauditionis gratiam
 " admittendo. Et nos Ricardus de Clare, comes Gloverniæ
 " et Hertfordiæ, Symon de Monte Forti, comes Leycestriæ,
 " R[ogerus] Bigot, marescallus Angliæ, H[umfridus] de
 " Boun Herefordiæ, W[illelmus] de Fortibus Albemariæ,
 " J[ohannes] de Plessetis Warewik comites, Hugo le Bigot,
 " justiciarius Angliæ, Petrus de Sabaudia, Johannes filius
 " Galfridi, Jacobus de Aldithelega, Petrus de Monte Forti, vice
 " totius communitatis, præsentibus literis sigilla nostra appo-
 " suimus in testimonium prædictorum. Conservet incolumi-
 " tatem vestram Altissimus per tempora longiora. Datum."

Poisoning
of the abbat
of West-
minster,
and others.

Post recessum domini regis et baronum Angliæ a
 parlamento Oxoniæ, apud Wintoniam fuerunt cum
 domino Edwardo plerique Angliæ magnates in præ-
 libatione; inter quos quidam perditionis filius venenum
 ibidem porrectum gustari procuravit, quo etiam hausto
 a quibusdam et sumpto, aliquibus eodem die non sine
 planctu et dolore expirantibus, abbas Westmonasterii ¹
 et quidam alii spiritum ultimum exhalarunt. Ricardus
 etiam de Clare, comes Gloverniæ, tonsis capillis et
 ungulis cadentibus semivivus evasit, Willelmo de Clare
 fratre suo per prædictum letiferum haustum jam
 defuncto.

Peace
arranged at

Eodem anno fuit parliamentum apud Cambrey, inter

¹ Richard de Crokesleye.

reges Franciæ, Angliæ, et Alemaniae, super certa pacis A.D. 1258.
 forma inter eos et eorum hæredes facienda et per
 scripta roboranda in perpetuum duratura, de Norman- Cambray
between
the kings
of France,
and Eng-
land, and
Richard,
king of
Germany.
 nia et quibusdam aliis terris domini regis Angliæ
 transmarinis; ita quidem quod penes regem Franciæ
 pars melior remaneat, quæ non auferetur ab eo vel
 suis in sempiternum.

Ricardus rex Alemaniae circa festum Sancti Michaelis Richard,
king of
Germany,
swears to
the provi-
sions of
Oxford.
 venit in Angliam, et occurrentibus eidem apud Can-
 tuariam baronibus super eorum ordinationibus factis
 et faciendis, una cum communitate regni per eum
 fideliter observandis, in eorum præsentia præstitit
 sacramentum.

Eodem anno, dominus Sewallus Eboracensis archi-
 episcopus obiit. Magister Godefridus de Lodeham,
 decanus Eboracensis, ejusdem loci consecratur archi-
 episcopus. Dominus Henricus de Lessintona, Lincolni-
 ensis episcopus, obiit. Ricardus de Gravelege, decanus
 Lincolniensis, successit episcopus. Obiit Johannes filius
 Galfridi.

De pace inter reges Romanorum, Francorum, et Angliæ. f. 85.

“ Imperfectum meum sentiens, onus mihi impositum liben- Letter from
 “ tissime declinarem, nisi rei necessitas me urgeret; sed quia the nuncio
 “ his interfui quæ dicentur, sociis meis et dominis, quibus to the Pope,
 “ reverenter et humiliter me obedire oportet, placet ut ego giving an
 “ proponam. Nuncii pacis sumus et pacis gaudia nunciamus. account of
 “ Quoniam ecce, *reges terræ congregati sunt*, convenerunt in the conclu-
 “ unum Romanorum, Francorum, et Anglorum reges, dici sion of
 “ possunt autonomaice *reges terræ*, nam ipsi judicant terram, peace be-
 “ et eos metuunt fines terræ; ipsorum namque jurisdictio, tween the
 “ dominium, et potestas, protenditur *a mari usque ad mare*, king of the
 “ et *a flumine usque ad terminos orbis terrarum*. Cæteri Romans
 “ quoque reges eis conjuncti sunt vel subjecti, et ideo and the
 “ reges terræ merito possunt dici. Isti reges licet conjuncti kings of
 “ sanguine et vinculo parentelæ, tamen hactenus divisi France and
 “ fuerunt loco et voto. Sed nunc congregati sunt, quia con- England.
 “ venerunt in unum. Non sicut illi de quibus alibi in
 “ Psalmo legitur, *Astiterunt reges terræ, et principes con-*
 “ *venerunt in unum*, etc., quin potius ut dicatur, *In conveniendo*

A.D. 1258. “ *reges in unum ut serriant Domino.* Convenerunt enim in
 “ unum fœdus pacis, concordiae, et amoris, et per Illum *qui*
 “ *utraque facit unum.* Princeps enim pacis nostris principibus
 “ pacem dedit. Nam Ille apud quem est potestas, et terræ
 “ fecit concordiam in sublimibus suis, id est, in regibus
 “ Christianissimis et sibi devotis. Unde *gloria in excelsis*
 “ *Deo,* et tibi gratiarum actio, pater sancte, quia in terra
 “ pax est regibus benevolæ voluntatis. Gratiarum actio recte
 “ vobis, quia cœlitus inspirati, religiosum virum fratrem
 “ Mansuetum pro pace hujusmodi facienda mittere voluistis,
 “ per cujus industriam et gratiam divinitus sibi datam, de-
 “ speratum negotium ad optatum pervenit effectum. Nam ita
 “ magnificavit eum Dominus in conspectu regum, ut omni
 “ suspicione submota, sibi tanquam pacis angelo credebatur
 “ omnino, et sic per ipsius ministerium dicti reges con-
 “ venerunt in unum. Item convenerunt, id est, convenire
 “ disposuerunt in unum locum pro pace hujusmodi publicanda,
 “ ubi *exsurget Deus* nam in pace factus est locus ejus, *et*
 “ *dissipabuntur inimici ipsius,* homicidæ scilicet, raptores,
 “ hæretici, schismatici, et alii pestilentes, qui de regum
 “ discordia colligebant seminarium suæ nequitiae et erroris.
 “ Ibi justī epulabuntur et præ gaudio exultabunt, nam in
 “ pace principum quies est et exultatio populorum. Et sicut
 “ dicit sapiens, *Qui pacis ineunt consilia, sequitur eos gaudium,*
 Ps. xxxvi. “ hæ sunt enim *reliquie homini pacifico;* ibi concurrent
 37. “ *principes et prælati conjuncti psallentibus in medio juven-*
 Ps. lxxvii. “ *cularum,* nam ibidem reginæ aderunt sicut credo. Ibi tres
 26. “ reges offerent aurum, thus, et myrrham, id est, munera
 “ devotionis, caritatis, et pacis. Felix illa dies, multis
 “ temporibus affectata! Beati oculi qui diem illum videbunt!
 “ In illa die *stillabunt montes dulcedinem,* quia susceperunt
 “ pacem, *et colles justitiam,* quia supervenit eis plenitudo
 “ temporis, id est, *abundantia pacis perpetuis temporibus*
 “ *duratura.* Item, quia in tractatu pacis quædam capitula
 “ continentur, quæ nondum diffinitionem receperunt finalem,
 “ convenerunt scilicet dicti reges in unum de fratribus vestris,
 “ in cujus præsentia desiderant dicta capitula expediri, pacem
 “ firmari, et etiam publicari; petentes unanimiter et instanter,
 “ ut pro tanto bono veniat scilicet frater ille legatus, et
 “ nullatenus se excuset. Nam si venerit, *dissipabit gentes*
 “ *quæ bella volunt, arcum conteret, et confringet;* hujusmodi
 “ rei namque tenemus initium.

“ Nam cum nuper instaret finis et terminus treugarum,
 “ nonnullæ provinciæ erant ad arma paratæ; Scotiam, Hiber-
 “ niam, Wasconiaæ, te Walliam hostilitatis turbo crumpens

" nam graviter conturbarat. Sed Ille qui statuit procellam in A.D. 1258.
 " auram, convertit nubilum in serenum; et ad sonitum hujus
 " pacis omnis turbationis materia conquievit. Propter quod
 " *apud insulas divulgatum est nomen tuum*, et dilectus est in
 " pace tua; vere tua, quia per te feliciter inchoata, et tua
 " auctoritate felicius consummanda. Item tua, quia divino
 " munere facta. Multi enim summi pontifices super hoc totis f. 85 b.
 " viribus laboraverunt, non potentes multis laboribus obtinere,
 " quod ad nutum tuum est divina favente gratia expeditum.
 " Item tua, quia ad honorem Dei, et exaltationem fidei
 " Christianæ, et sempiternam memoriam tui nominis, cele-
 " brata hujus rei memoria non relinquetur in sæcula,
 " quomodo tempore Alexandri Papæ IV. facta est regum
 " concordia; ecce enim, quod omnes isti tres reges congregati
 " sunt, convenerunt ut tibi serviant in timore, et obediant ex
 " amore. Nam deinceps sicut alter Salomon, in diebus pacis
 " regibus poteris imperare et regnis. Confirma ergo quod
 " operatus es in eis, cardinalem quem petimus destinando, ut
 " sint *reges nutricii tui, et reginæ nutriciæ tuæ*, totusque
 " mundus dicat et prædicet, per providentiam sedis Apo-
 " stolicæ pacem hujusmodi provenisse, cardinalem siquidem
 " tres reges petunt pro communi pace firmanda.

" Rex Angliæ petit sibi dari legatum in Anglia pro statu The king
 " regni sui in melius reformando.¹ Et hoc est secundum of England
 " capitulum mandati nobis commissi. Sed audio quod non- asks for a
 " nullis vertitur in stuporem, quod pro statu et contra casum legate to
 " regni Angliæ quædam remedia sunt inventa. Qui ergo non be sent to
 " audivit audiat, et qui miratur gaudeat; nam hæc est *mutatio* Ps. lxxvi.
 " *dexteræ Excelsi*; et quia scimus hoc a Domino esse factum, 11.
 " non tam mirandum est quam laudibus attollendum. Certe
 " pudor est dicere, dolorque et ignominia sustinere. Nam
 " cum teste philosopho princeps totum se Deo, plurimum
 " suæ patriæ, multum parentibus debeat et propinquis, mimis
 " extraneis nonnullum, principem nostrum sapientibus et
 " insipientibus, pusillis et majoribus debitorem, quidam regis
 " fratres, privatum commodum utilitati publicæ præferentes,
 " ita sibi singulariter vendicarunt, quod ipsum usibus rei-
 " publicæ totaliter subtraxerunt, licet princeps non suus esse
 " debeat, sed potius subditorum; nam cum secundum leges
 " et jura regni sui deberet gubernacula moderari, sibi damna-
 " biliter susurrabant, legibus principem non esse subjectum,
 " quantum in se fuit, ipsum regem facientes exlegem, et sic,

¹ *reformando*] reformanda, MS.

A.D. 1258. “ *libello recepto repudii*, ipsa justitia extra ipsius regni
 “ terminos exulabat; nam justum impius devorabat, rusticum
 “ curiaster, innocentem exactor, simplicem fraudulentus; et
 “ tamen hæc omnia remanebant penitus impunita. Rursus,
 “ cum procurasse deberent regem in divitiis copiosum, et
 “ locupletes habere subjectos, ipsi tanquam *fili sanguissugæ*
 “ clamabant continue, *Affer, Affer*; et ad modum locustarum
 “ istis recedentibus, alii succedebant, quod ex parte fuerat
 “ devoratum, exitialiter consumentes, ut impleretur in eis
 “ illud propheticum, *Residuum eruce comedit locusta*,
 “ *et residuum locustæ comedit brucus*, *residuum brusci*
 “ *comedit ærugo*. Subditos quoque multipliciter opprimentes,
 “ divitias congregabant de paupertate aliorum, sibi delicias
 “ statuantes in calamitate multorum. Et quid ultra? Quasi
 “ in necem principis conjurassent, solium subverterant regiæ
 “ majestatis, justitiam denegando subditis, divitias principi
 “ subtrahendo, principi devotionem populi auferendo, quem
 “ ipsi magis debuerant facere amari a subditis quam timeri.
 “ Et in tantum invaluerat ista pestis, ut jam viderentur
 “ tempora Roboam evenisse, cujus regnum divisum fuit, quia
 “ spreto senioribus juniorum consilium præelegit.

Prov. xi.
 14.
 f. 86.

“ Sed Ille in cujus manu corda sunt regum, et quocumque
 “ vult illa inclinât, domino regi misericorditer inspiravit
 “ spiritum consilii sanioris. Unde attendens quod tunc salu-
 “ briter disponitur regnum, dum regitur consilio sapientum,
 “ majores et prudentiores regni sui elegit, volens, et tam
 “ scripto quam juramento promittens, quod ordinationi quam
 “ ipsi vel major pars eorum circa reformationem regni Angliæ,
 “ quod jam in præcipitium trahebatur, facerent, inviolabiliter
 “ observaret, et a suis subditis faceret inviolabiliter observari.
 “ Isti vero, scilicet majores, diligenter pensantes, quod *ubi*
 “ *multa consilia ibi salus*, duodecim nominarunt, qui sciunt,
 “ volunt, et possunt paci terræ et populorum saluti prospicere,
 “ erudire regem ad justitiam faciendam, imminentibus obviare
 “ periculis, et præsumptionem malignam omnium cohibere.
 “ Ad istos ingreditur clamor pauperum, viduarum lacrymæ,
 “ gemitus orphanorum; nam qui antea gravabantur, nec
 “ poterant invenire solatium, nunc in suis justis petitionibus
 “ audiuntur. Per ipsos regalis dignitas erigitur, nam nunc
 “ potest scilicet rex imperare ad votum his a quibus habe-
 “ batur antea in contemptum. Speratur etiam firmiter, quod
 “ ecclesiastica dignitas a quibusdam redacta in opprobrium
 “ servitutis, nunc resurget in gratiam pristinæ libertatis. Pax
 “ subditis ministratur. Nam ut aliis quietem præparent,
 “ voluntarios labores appetunt, noctesque ducunt insomnes.

“ Justitia libere exercetur. Prius enim aspectio, non electio A.D. 1258.
 “ judicem faciebat; nunc vero de communi consilio creatus
 “ est justiciarius, qui non justificabit impium pro muneribus,
 “ sed judicabit magnum ut parvum, debilem ut potentem.
 “ Sunt et alia quædam provisa, per quæ rex in divitiis abundabit. Et sic contra duo vulnerum genera quæ alii inflixerant, per istos scilicet xii. duo remedia sunt inventa. Volentes igitur rex et consiliarii sui, ut hæc felici inchoata principio, meliori exitu peragantur, petunt et supplicant quod legatum quem nomine ipsorum petimus, nobis liberaliter concedatis, ut per ipsius prudentiam, quæ jam statuta sunt, et in posterum statuentur, ad laudem Dei, et honorem ecclesiæ Romanæ et vestrum, sine aliqua suspicione procedant.

“ Memini scriptum esse, *est tempus tacendi et tempus loquendi.* Eccles. iii.
 “ Diu autem *obmutui, et silui a bonis; sed dolor meus renovatus est,* quia contra matrem meam Ecclesiam dolores novi 7.
 “ insurgunt. Licet enim subjectorum mores totiusque mundi Ps. xxxviii.
 “ statum utrumque noveritis, quia tamen humanum transcendit 3.
 “ ingenium omnium habere notitiam, non est vestræ negligentiae aut incuriæ ascribendum, si in tam spatiosis et diffusis regionibus quibus Dominus vos præfecit, singula non novistis ad plenum. Multa siquidem quandoque dominum latent quæ subditis innotescunt. Unde audite pauca, si placet, quæ nec ego absque indevotionis nota valeo pertransire, nec vos sine periculo ignorare. Ecce quod devoti vestri illustris rex Angliæ, et sui procures et magnates, legatum cardinalem instantè a sede Apostolica petierunt; nec ipsos ita credatis improvidos aut supinos, quin sciant legati præsentiam fore pluribus onerosam, maxime his diebus caristia temporis gravati, et multis exactionibus et expensis. Sed zelo devotionis accensi, fidei suæ testimonium perhibentes, malunt ista subire onera, quam quod scandalum oriatur. Nec tam instantè huic petitioni insisterent, opportune et importune legatum petentes, nisi magna causa subesset. Nostis enim quod illustrium regum Franciæ et Angliæ discordia infinitos traxit populos in exterminium et ruinam; unde cum divina inspirante gratia inter dictos reges jam multa concordia reformata, affectant et ipsi per legatum sedis Apostolicæ pacem hujusmodi reformari, et finaliter consummari. Et dico proprie, consummari; quia revera multa restant agenda, sine quibus non poterit pax compleri. Item, in quo statu sit regnum Angliæ, bene nostis; nam repentinam et novam mutationem recepit. Et quia repentinæ mutationes frequenter morbos inducunt, et plerumque, sicut scitis, discordia perimit novitates, opus est concordante. Et

A.D. 1258. “ quia etiam nova, multos fortasse perturbatores habebit,
 “ unde conservatore indiget. Item, quia ubi multa capita ibi
 “ multæ sententiæ, et hodie peccatis nostris exigentibus, ad
 “ malum proniores sunt homines quam ad bonum, direttore
 “ opus est, qui inordinatos aliquorum motus compescat et
 “ stare faciat infra limites æquitatis. Quæ ergo ratio excu-
 “ sandi subesse poterit si in tantis necessitatibus ipsis peten-
 “ tibus et indigentibus negetur legatus? Certe nec minus
 f. 86 b. “ vestra interest quam ipsorum, quia melius est ante tempus
 “ occurrere, quam post causam vulneratam remedium inve-
 “ nire. Sunt etenim inter tantos nonnulli qui causas quærunt,
 “ imo potius occasiones, ut possint recedere ab amico. Unde
 “ quia tam vos quam dicta congregatio multos laboris æmulos
 “ [habetis] qui vestris et suis profectibus intabescunt, paci
 “ vestræ et quieti eorum vigilantius provideri oportet. Quid
 “ ultra? Si detur mihi loquendi licentia, in spiritu libertatis
 “ audeo dicere, quod nisi legatus venerit, dicetur publice,
 “ malitiam, cupiditatem, vel invidiam fuisse in causam.
 “ Malitiam, ne pax proveniat inter principes proloquuta;
 “ dicunt enim qui male sentiunt, quod Ecclesiæ pax ista non
 “ placet, eo quod in aqua turbida plenius quam in liquida
 “ piscabatur. Nec a nota cupiditatis erit dominus Papa
 “ exemptus omnino; nam dicent populi, noluit dominus Papa
 “ mittere legatum, ne in proventibus et obventionibus Angli-
 “ canis participem habeat, ne etiam curia sua litigantium et
 “ impetrantium multitudine vacuetur, ut magis gaudeat dicere,
 “ meum esse, quam nostrum. Sed absit quod hæc lepræ
 “ macula huiusmodi gloriosæ sedis faciem decoloret. Rursus,
 “ si denegetur legatus, nec domini cardinales a labe invidiæ
 “ dicentur prorsus immunes; nam qui male judicant, cito
 “ dicent, eo quod certa persona fuerat petita, alii indignantur,
 “ sibi ex hoc injuriam fieri reputantes. Sed absit quod usque
 “ ad congregationem istam sanctissimam ausa sit dirumpere
 “ pestiferæ transgressionis mater, nocendi magistra. Nec
 “ homines super paucitate cardinalium executionem admittent;
 “ quia dicent vobis fore defectum huiusmodi imputandum, qui
 “ cum vultis, cardinales creare potestis. Imo ex hoc ipso
 “ dabitur hominibus materia et occasio obloquendi. Dura
 “ siquidem retuli, pater sanctissime, et domini cardinales, et
 “ forte hoc aliquis temeritati ascriberet, quod non blandior,
 “ quod non palpo, quod caput universis populis reverendum
 “ peccatoris oleo non impinguo; sed spero, quod pensabitis,
 “ me ex abundantia doloris cordis præmissa dixisse, inconsulto
 “ calori et linguae lubrico misericorditer indulgentes.”
 “ Ricardus, Dei gratia Romanorum rex, semper Augustus.

“ petit justitiam, et sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, matri sue, A.D. 1258.
 “ implorat gratiam et favorem. Canonica electio quæ præ- king of the
 “ cessit, sequens coronatio debita et solemnis, sacramenta Romans, to
 “ præstita homagique recepta a fidelibus imperii et vassallis, the Pope,
 “ justa et plena possessio civitatum et castrorum ad coronam against
 “ imperii spectantium, veritatem hujus satis probant; utilitas Alphonso
 “ vero commendatione non indiget, nam se ipsam satis ostendit. X., king of
 “ Princeps enim noster utilis est omnibus, et nemini onerosus, Castile.
 “ ut magis amari studeat quam timeri. Et sic paucorum
 “ stipatus obsequio, adversus innumerabiles prævalebit. Zela-
 “ tur insuper commodum singulorum, incolumitatem rei-
 “ publicæ et augmentum. Dicitur enim Augustus non quia
 “ semper augeat, sed quia semper augere affectat. Quod
 “ scripsi, scripsi. Hic enim gloriosus titulus digito Dei
 “ scriptus est in matricula imperialium nominum, a qua non
 “ delebitur in æternum, cum jam sit per diversa mundi
 “ climata divulgatus. Unde qui de ipsius integritate aliquid
 “ imminuit vel immutat, aut ipsum sibi calumniose imponit,
 “ anathema sit; Dei enim et principis nostri majestatem
 “ offendit. Certe audio quod vix credo, nam communis usus
 “ abhorret, et ratio credere contradicit; videlicet, quod
 “ serenissimus rex Castellæ gloriam hujus tituli suis multis
 “ superscriptionibus superaddit, vocans se regem Romanorum,
 “ Castellæ, Legionis, et cætera nomina ruris. Quæ vero potest
 “ esse ratio excusandi? Nam priusquam de ipso ad imperium
 “ nominando¹ aliqua mentio haberetur, scivit, vel scire potuit,
 “ dominum regem Ricardum in Romanorum regem fuisse
 “ electum et solemniter coronatum. Absit ergo ut talis prin- f. 87.
 “ ceps et tantus in honorem consanguineo suo debitum, quem
 “ rogatus etiam debet respuere, et refugere invitatus, per
 “ ambitionem obrepat. Herenes enim Anatholei filius cum
 “ pater ejus ageret in extremis, et a populo postularetur in
 “ regem, respondit, se nolle regni officium præsumere quamdiu
 “ pater ejus vivere speraretur; vel alius inveniri posset, cujus
 “ prudentia esset in administratione reipublicæ comprobata.
 “ Decius imperator cum Decium filium suum imperiali diade-
 “ mate proponeret insignire, renuit Decius minor, dicens:
 “ ‘ Vereor ne si fiam imperator, dediscam esse filius; imperet
 “ ‘ igitur alius, meum sit imperium parere humiliter imperanti.’
 “ Refert Valerius² Maximus quod cum Serico cuidam appro- Val. Max.
 “ bata virtutis vestis imperialis fuisset oblata, ille vestem vii. 2. 5.
 “ respuens ait: ‘ O pannum nobilem potius quam felicem;³

¹ *nominando*] nominandum, MS.² *Valerius*] Valerianus, MS.³ *felicem*] solitum, MS.

A.D. 1258. “ ‘quem si quis attendat quantis sollicitudinibus, periculis, et
 “ ‘miseriis sit refertus, etiam in luto jacentem non tolleret.’
 “ Rex regum etiam et Dominus dominantium, cum turbæ quas
 “ paverat vellent ipsum in regem eligere, affugit in montem.
 “ Gedeon etiam a filiis Israel invitatus, respuit dominatum.
 “ Isti norunt onera quæ incumbunt honori domini et officio
 “ dominandi. Mihi ipsi moveo quæstionem unde temptatio
 “ ista processit. Suppono enim sæpedictum dominum regem
 “ Castellæ justum, magnificum, et discretum. Si justus, ubi
 “ est lex naturæ qua regi Alemanniæ est astrictus? Ubi sacra-
 “ menta quæ præstitit domino regi Angliæ, quod nec ipsum
 “ vel suos nequaquam offendat? Quæ est justitia, ambire non
 “ suum, sed invadere alienum? Si magnificus, ubi est ista
 “ magnificentia, quod solo nomine gloriatur? Laborat in
 “ æquivoco, rex Romanorum vocatus, sicut leo mortuus, vel
 “ depictus. Si prudens, ubi est prudentia ista, altiora scilicet
 “ quærere, et in id contendere, quod habere non potest?
 “ Cum sapientis sit, metiri vires, nec quicquam ulterius
 “ proficisci. Audet¹ tamen ab aliquibus murmurari, sibi esse
 “ revelatum in somnis quod est futurus monarcha. Fateor
 “ siquidem, quod Gaius Cæsar in juvenili ætate consistens,
 “ in somno usus est matris suæ cubicula incestare. Unde
 “ turpitudine corporis attonitus, cum rem ad mathematicos
 “ detulisset, universam terram subiciendam ditioni ejus
 “ unanimiter responderunt; et sic² magnanimi viri spes ad
 “ occupandum imperium est erecta. Getro etiam proficiscens
 “ ad bellum, aquila resedit in clipeo, ipsum significans victo-
 “ rem et regem futurum. Sed procul recedant somnia et
 “ noctium phantasmata. Nam in somnis legimus multis fuisse
 “ illusum. Et scimus oraculo Apollinis Alexandrum fuisse
 “ deceptum. Sed cur tempus detineo super istis? De
 “ inclito rege Castellæ non habemus materiam conquerendi.
 “ Nam literis et procuratoriis, non armis et militibus nos
 “ impugnat. Nec exinde indignari debemus, sicut Antonius
 “ respondit Tiberio, ‘Mi Tiberi, noli turbari si quisquam de te
 “ ‘mala loquatur; satis enim est, si tibi nocere non possit.’
 “ Et Socrates quærenti quomodo famam bonam haberet,
 “ respondit, ‘Optime te geras, et pauca loquaris.’ Nunc qui-
 “ dem ergo finem habebunt verba ista ventosa, imo habebunt.
 “ Nam petit rex Ricardus justitiam, et sacrosanctæ Romanæ
 “ ecclesiæ implorat gratiam et favorem.”

¹ *Audet*] Sic MS. ; ? audio.

} ² MS. repeats *sic*.

MCCLIX.

Litera domini Papæ Ricardo regi Romanorum directa.

Printed
from this
copy in the
Fœdera, i.
p. 382.

“ Alexander episcopus, servus, etc., carissimo in Christo filio A.D. 1259.
 “ Ricardo in Romanorum regem electo et coronato, salutem et Letter of
 “ apostolicam benedictionem. Grande nostri provenit gaudium Pope Alex-
 “ ex filii bonitate, vixque aliquid est quod parentes ita lætificet, ander IV.
 “ sicut sapientia et probitas filiorum, in qua velut in thesauris to Richard,
 “ optimis delectatur. Unde quia Romana ecclesia in te con- king of the
 “ spicua devotionis insignia, evidentia prudentiæ, et quicquid Romans.
 “ in perfecto et amabili filio exigitur, plenarie reperit, vehe- f. 87 b.
 “ menti profecto exultat lætitia. Et inter cætera quæ animum
 “ ejus exhilarant, hoc jocunditatem maximam affert ei, quod
 “ tam carum et tam placidum habet filium, sinceritatis quidem
 “ puritate præfulgidum et virtutum gratia præpollentem.
 “ Propter quod ad personam tuam tota mentis affectione diri-
 “ gitur, et assiduis te brachiis materni amoris amplectens, in
 “ tuis præclaris operibus tanquam in suavi odore aromatum
 “ recreatur, cogitans semper et in cordis secreto revolvens,
 “ quid gratiæ, quid favoris filio possit impendere tam præcelso,
 “ et quibus honorificentis suum statum magnificum valeat
 “ insignire. Sane dilectos filios magistrum Arnoldum capel-
 “ lanum, nostrum prothonotarium, et fratrem Willelmum or-
 “ dinis Sanctæ Trinitatis et captivorum familiarem, et nuncios
 “ tuos, viros utique industrios et prudentes et in commisso
 “ eis negotio sollicitos et fideles, quos ad sedem Apostolicam
 “ destinasti, consueta benignitate recepimus, et ea quæ iidem
 “ nuncii, ac venerabilis frater noster episcopus et dilecti filii
 “ archidiaconus Rofensis, ac Robertus de Baro, tui honoris
 “ tuæque exaltationis fervidi zelatores, nobis ex parte tua
 “ secrete ac publice retulerunt, intelleximus diligenter. Verum
 “ quia eximia caritatis et pietatis opera, quibus semper per-
 “ sona tua inter alios Catholicos reges et principes orbis terræ
 “ refulsit, pro te apud nos et Romanam ecclesiam matrem
 “ tuam sedulo ac efficaciter interpellant; nos hoc non indigne
 “ pensantes, considerantes etiam quod semper fuisti ecclesiarum
 “ amator præcipuus, et defensor libertatis ecclesiasticæ singu-
 “ laris, fortissimus Catholicæ athleta fidei, ac pervigil justitiæ
 “ gubernator; attendentes insuper quod circa personam tuam
 “ inclitam et illustrem electam utique dudum ad Romani
 “ culmen imperii, est ad unctionem et coronationem etiam jam
 “ processum, nostrum ad te totaliter direximus animum, firmo
 “ intendentes proposito, et intentione stabili proponentes, ad
 “ tui honoris cumulum libenter assurgere, tuæque promotioni
 “ frequenter intendere, atque ad omne bonum tuum impendere
 “ opem et operam efficacem. Et ecce dilectum filium fratrem
 “ Walterum de Rogate familiarem et pœnitentiarium nostrum,

A.D. 1259. “ virum utique religione conspicuum, moribus et scientia
 “ præditum, nobisque suæ meritis probitatis acceptum, tibi
 “ valde devotum, ad regimen Alemanniæ in favorem tuum
 “ duximus specialiter destinandum, universis prædicti imperii
 “ principibus cæterisque magnatibus tam ecclesiasticis quam
 “ sæcularibus tibi adhærentibus et non adhærentibus mandantes
 “ per nostras favorabiles literas et per ipsum, ut adhærentes
 “ constanter in tua fidelitate persistent, et non adhærentes tibi
 “ studeant adhærere firmiter, ac præbeant omne quodcumque
 “ possunt per se, subditos, et consanguineos, et amicos suos,
 “ consilium, auxilium, et favorem. Super eo autem quod dicti
 “ nuncii moram magnam in curia nostra protraxisse videntur,
 “ tua serenitas non miretur; quia tam ardua tamque solemnia
 “ negotia nec possunt nec debent cum festinantia, sicut a
 “ multis forte creditur, expediri; præsertim cum expediat,
 “ sicut nosti, in talibus cum multa providentia, deliberatione,
 “ gravitate, ac maturitate procedi. Ideoque celsitudinem tuam
 “ rogandam duximus attentius et hortandam, quatenus præ-
 “ dictum pœnitentiarium nostrum, qui ad hoc de mandato
 “ nostro ad tuam accedit præsentiam, ut in commisso sibi
 “ negotio cum tuo consilio dirigatur, et cui in his quæ tibi
 “ dixerit ex parte nostra adhibeas firmam fidem, benigne
 “ recipiens, ac illa quæ pro te fecimus diligenter attendens,
 “ habensque prædictos nuncios super mora hujusmodi, cum
 “ fructuosa valde et utilis fuerit, excusatos, conforteris in
 “ Domino, studiumque tuum circa magnifica et eximia probatæ
 f. 88. “ constantiæ tuæ opera more solito de divino et apostolico
 “ favore confisus, ad laudem Dei et exaltationem sedis Apo-
 “ stolicæ exercere non cesses, ac illa quæ pro te per nos in
 “ hac parte facta et ordinata consistunt. Ad hoc, ut cautius
 “ et melius ad optatum perducantur effectum, secreta illa
 “ teneas apud te nemini revelando; quia si secus fieret, plu-
 “ rimum negotio deperiret. Nos autem qui ad personam
 “ tuam præcipuum et intimum habemus affectum, quique
 “ vehementi desiderio cupimus ut status tuus continuus, Deo
 “ auctore, amplificetur commodis, concreascet augmentis, apud
 “ Regem regum devotis pro te ac sedulis supplicationibus
 “ ferventer insistimus, ut per suam clementiam tuos processus
 “ regat et dirigat; detque tibi ex alto virtutem proseguendi
 “ laudabiliter inchoatum negotium, illudque feliciter confir-
 “ mandi. Datum Agnaniæ, ii. kal. Maii, pontificatus nostri
 “ anno quinto.”

Obiit Fulco Basset, Londoniensis episcopus.

Henricus de Hengham, cancellarius, Londoniensis electus est.

Festivitate sancti Edwardi regis et confessoris in A.D. 1259.
 quindenam Sancti Michaelis apud Westmonasterium The com-
 per dominum regem regaliter celebrata, communitas munity of
 bachelerie Angliæ significavit domino Edwardo filio the es-
 regis, comiti Gloverniæ, et aliis juratis de consilio quirehood
 apud Oxoniam, quod dominus rex totaliter fecerat et appeal to
 adimplevit omnia et singula quæ providerant barones prince
 et sibi imposuerant faciendâ; et quod ipsi barones Edward
 nihil ad utilitatem reipublicæ, sicut promiserant, fece- against the
 runt, nisi commodum proprium, et damnum regis ubi- barons.
 que; et quod nisi inde fieret emendatio, alia ratio
 pactum reformaret. Dominus Edwardus statim pro se
 respondit, quod juramentum quoddam fecerat apud
 Oxoniam etiam invitus, sed non propter hoc, quin
 foret paratus ad præstandum sponte dictum juramen-
 tum, et ad exponendum se morti pro communitate
 Angliæ, et pro utilitate reipublicæ, secundum quod
 juratum extitit apud Oxoniam. Et mandavit
 præcise baronibus de consilio juratis, quod nisi jura-
 mentum suum prædictum adimplerent, ipse usque ad
 mortem staret cum communitate, et promissa faceret
 adimpleri. Tandem videntes barones magis expedire
 promissa sua per seipsos adimpleri quam per alios,
 publice fecerunt provisiones suas promulgari sub-
 sequentes.

Provisiones baronum.

I.

De suites de curt as seignurs est cinsi purveu, ke nul ne Provisions
 seit destreint deshoremes a sytes fere a la curt sun seignur, of the
 si especiaument ne seit contenu en sa chartre, ke il deive sa twelve
 tere tenir par certain servise et fesant syute a la curt sun barons.
 seignur, si li ou ses ancestres ke le eient fet de devant le [See these
 premer passage le rei en Bretain, co est a saver, vint et nof given be-
 anz. Si nul destreint sun tenant cuntre ceste purveance, low (p.480)
 hastive dreiture en seit tenu en la curt le rei, sicome il est in Latin.]
 purveu puis en apres. Court suits.

II.

Se il avent ke heritage seit partie entre plusurs parceners, Inheritance
 come heritage ke surd cume de un heir, al eine des parceners, divided

A.D. 1259. les autres parceners eident al cust a la syute fere resnable-
among ment. E si tenanz seient fesse de meimes le heritage, ja le
several plus ne pusse le seignur demander fors ke une siute, si come
inheritors. devant dit est.

III.

Cases Si nuls seignurages lur tenanz cunte ceste purveance
when any destreinent, dunkes a la plainte del tenant seient atachez, ke
such per- il vengent a un bref jur a la curt le rei a respondre a eus;
sons are al quel jur il averunt un essoyne si il sunt el reaume. E
distrained. maintenant seient les avers al pleintif deliveres, ke par cel
achesun sunt pris; e delifres remainent deske le plai entre
eus seit cheue.

IV.

What the E ces ke averunt la destresce fete al jur ke done lur est
sheriff is par essoine, ou al premer jur, si il ne seient essoniez, facent
to do if the defaute, dunc mande lem al vescuente del pais ke il les face
distrained venir a un autre jur: e si dunc ne vengent, seit mande al
persons do vescuente ke il les destreine par kant ke il unt en sa baillic.
not appear E ke il en respoine al rei des issues, et ke il eit lur cors a un
on the ap- autre jour. E pus a tel jur si il ne vengent, voist le pleintif
pointed sanz jur, e les avers remainent delifres. Eissi ke les seignu-
day. rages mes ne pussent destreindre les par tel achesun, deske
f. 88 b. tant ke il eient deresne par plai en la cur le rei, salve as
seignurages lur dreitures des siutes quel oure ke il en osent
parler. E¹ les seignurages vengent en la curt le rei a
respondre. E les pleintifs pussent lur quereles aver; dunc
par jugement de la curt recoverent lur damages ke il averunt
cu par achesun de cele destresce.

V.

Suits of E de autre part, les tenanz ke sustreent a lur seignurages
tenants. siutes ke il deivent, et ke il unt fet pus le devant dit terme,
par memes la hastive dreiture destreinent lur siute et recove-
rent lur damages ensement come lur tenanz de eus.

VI.²

Des siutes ke sustretes sunt devant le devant dit terme,
curge a la commune lei communalment.

¹ This is numbered V. in the Latin provisions, v. p. 481.

² This is joined together with the previous section in the Latin, *ib.*

VII.¹

A.D. 1259.

Derichef purveu est ke as turns de vescuente ne venge Tourns
 erceveske ne eveske, abbe ne priur, cunte ne barun, ne nule of the
 gent de religiun, ne ensement femmes si il ne eient especiau- sheriffs.
 ment a fere. Mes soient tenuz les turns en la manere ke
 furent tenuz al tens as ancesurs nostre seigneur le rei ke ore
 est. E si nuls eient teres en plusurs hundrez, ne soient de-
 streint, ne ne vengent as turns, fors la ou il unt mansiun. E
 soient tenuz solum la chartre de franchises e solum ceo ke il
 furent tenuz al tens le rei Ricard et le rei Johan.

VIII.

Purveu est ensement ke en cire de justices, ne en cunte, ne Fair-plead-
 en curt de barun ou franc home, ne en franchise ne ailurs, ing.
 ne prenge lem mes fins pur bel pleider, ne par issi ke la
 gent seint achesonez.

IX.

Derichef purveu est ke en plai de doaire ke est al Banc, Four days
 doinst lem quatre jurs par an al meins, ceo est a saver, a to be given
 chesun terme un jor. E si plus pust lem doner, plus doinst to pleas of
 lem. dowry.

X.

Ensement en essoines del *derein presentement* et de *quare* Times of
impedit des eglises ke sunt voides, doinst lem jur de quin- cases de
 zeine en quinzeine, ou de treis semaines en tres semaines ultimo pre-
 solum le pais ke est loinz ou pres. E si celu ki est emplede sentato and
 per *quare impedit*, ne vent al premer jor, ne ne se face quare im-
 essonier, al autre jur, si il ne vent, i seit distreint par totes ses
 teres et ses chatcus par la grant destresce, sicome desus est
 dit.

XI.

Des chartres ke lem ad purchasce de estre quites de assises Deeds of
 et de jurees est issi purveu, ke si justices veient ke dreiture quittance.
 ne pusso estre tenue sanz serment de ceus ki les chartres
 averunt, come en grant assise ou en puralee, ou la ou il sunt
 testemoines, nomeement ou en chartres en escrit, ou en ateintes,
 ou en autre cas ke ne puet estre terminez sanz serement de
 chevalers, en tel cas les face lem jurer, salve a eus lur
 franchises aillurs.

¹ This is placed in the Latin after § xviii. p. 483.

A.D. 1259.

XII.

No one to Nul deshoremes face destresce fors en sun fee, ne en real
distrain out chemin, ou tote gent passent et poent aler, sanz le rei.
of his own
fee.

XIII.

Writs of De autre part, si il avent ke le seignur apres la mort sun
mort d'an- tenant seist en sa main ses teres, par la resun ke sun eir
cestre.
f. 89.

seit dedenz age, et pus kant le eir vendra a sun age, ne li
voille sa terre rendre sanz plee, ke le eir recovere par bref de
mort de ancestre sa tere en sa main, ove les damages ke il avera
eu par le achesun de la detenue pus sun age. E ensemment si le
heir seit de age quant sun ancestre mort, et le heir apparant
ke tenu est e certain seit enz, ke le chef seignur ne le bute
hors, ne rens ne prenge, ne rens ne hoste, fors solement face
une simple seisine. E si le chef seignur le tenge hors par
quei il eit cunge ke il pusse purchascer bref de *mort de ancestre*,
ou de *cosinage*, recovere sa tere et ses damages ausi cum par
bref de *novele deseisine*.

XIV.

Socage.

De garde de socage est issi purveu, ke si tere ke seit tenue
en socage seit tenu en garde par ses parenz par la resun del
heir ke seit dedenz age, ke le gardein ne pusse wast fere ne
vente, ne nule manere de destruction de terre ke seit en sa
garde; mes salvement le garde al oes le heir, ke quant il
vendra a sun aage, le gardein le respoin lewement des issues
et des pruz de la chose, salve a lui ses renables mises. Ne
il ne pusse le mariage vendre ne doner si al pru del enfant.

XV.

Power of
fining.

De autre part, purveu est ke eschaeturs, enquerurs, justices
assignez a assises prendre, ne justices assignez a plai de
trespas oir e¹ determiner, ne nul autre baillif ne eit poer de
amercier pur defalte de commune somunse, fors pris la chef
justice e les justices erranz de tuz pleez.

XVI.

Monks
cannot
buy lands
against the
will of the
lord.

Purveu est ensemment ke nul home de religion ne pusse nule
tere achater sanz le gre le seignur, ceo est a saver, celui
seignur ke est plus precein sanz le mein.

¹ e] ne, MS.

XVII.

Purveu est ensement de essoynes, ke nul desshoremes seit A.D. 1259. destreint pur serment fere a la garantie de la essoine ne en Essoins. cunte ne aillurs.

XVIII.

Nul desshoremes, horspris le rei, tenge plai en sa curt de Pleas of faus jugement fet en la curt sun tenant; kar tel maner de false judgment. play partent al rei e a sa corone.

XIX.

Purveu est ke si nul est destreint et ses avers retenuz Power of cuntre gage et cuntre plege, le vescuente quant la pleinte serra the sheriffs fete, franchement puisse le avers deliverer solum lei de tere, to deliver si il sunt pris hors de franchise, sanz contredire et sanz the pro- perty of desturber de celui ke les avera pris; e si il sunt dedenz la distrained franchise, et le baillif ne les voile deliverer, par defaute de persons. baillif de la franchise.

Purveu¹ est ke nul haut home desshoremes pusse destreindre ses tenanz a respondre de lur franc tenement, ne de chose ke a lur franc tenement apent, sanz bref le rei, ne ne face ses frans tenanz jurer sanz lur gre, de si cum nul home ne le poet fere sanz especiaument ke si le rei le eit comande.

Purveu est ke nul baillif ke acunte deive rendre, se sustrec Bailiffs. de sun seignur. E si il ne voille sun acunte rendre, ne ne eit tere ne tenement dunt il pusse estre destreint, seit atache par sun cors, issint ke le vescuente en ki baillie il serra trove le face venir pur rendre acunte sil seit en arerages.

Purveu est ke nul fermer en le tens de lur ferme ne facent Farms. vente ne exil de boys, mesuns, homes, ne de autre chose ke al tenement, ke il unt a ferme, apende, si il ne eient especial escrit ke mention face ke il pussent cele vente fere. E si il le facent et seient ateinz, de ceo rendent les damages.

Justices erranz desshoremes ne amercient les vilees en lur f. 89 b. circ pur ceo ke chescun home de xii. anz ne venge as esquestes Those who fetes devant coruners de mort de home ou de autre chose ke do not go apende a la corone, pur quei ke de memes les viles vengent to inquests. suffisaument gent par quei lem pusse covenablement les enquestes fere.

Nul coruner ne vescuente ne autre baillif desshoremes amercie les vilees pur co ke il ne vengent as enquestes. Mes la ou il trovent la defaute, seit mis en roule des coruners, et presente

¹ These sections are all numbered in the Latin up to xxviii.

A.D. 1259. devant justices erranz ki unt poer a amercier les vilces et nul autre.

Murder. En cire de justices ne seit mordre deshoremcs agarde des homes ke sunt morz par mesaventure, fors solement de ceus ke sunt oscis par felonie.

Hue raised and not followed up. Nul justice, ne vescuente, ne autre bailif deshoremcs ne amercie les vilees pur huthes leve et neut siwi, si il ne seit leve pur resnable achesun, cume pur mort de home, roberie, plaie, ou autre semblable cas ke apende specialment a la corune.

Persons who are summoned on the judges' circuits and are not present. Derichef si nul seit voche a garant en play de tere en eyre de justices, ne seit deshoremcs amercie pur ceo ke il ne est present, de si ke nul franc home ne deit estre amercie pur defalte si del premer jor nun a la venue de justices. Mes si le garant seit dunkes enz memes le cunte, dunkes seit ceo al vescuente ke il le face venir al terz jor ou al quart, solum cco ke il est loinz ou pres, sicome contenu est en eyre de justices. E si il est manant en autre cunte, dunkes eit renable somunse de quinzeine solum la commune lei.

Justices itinerant. Derichef,¹ ke justices seient purveuz de aler par la tere. E seit un des duze ou des autres del commun pur veer ke dreiture seit fete al pleinanz et a tuz autres. E si il veient, ke **Ordinances made for the good of the realm.** les establissimenz ke sunt fetz al pru del reaume ke sunt serrunt, seit mande as cuntez ke il seient tenuz.

Ensement ke les purveances ke sunt fetes pus le commencement de ces establissimenz seient levez et maintenuz.

Derichef les roules de ces establissimenz seient luz et fermez. E les chartres de franchise et de la forest seient tenues et maintenues.

No one to go to parliament on horseback or armed. Purveu est ensement ke nul ne venge al parlementer a chevaus, ne a armes ne arme, si il ne seit mande especialment par le rei ou par sun conseil, ou par bref pur communes bossoines de la terre.

Cases which can be determined without writ of seven years. La ou justices erranz errerent dereinement, seient aturnez prodes homes et sages de oir et demander totes les plaintes ke poeient estre terminez sanz bref de set anz en ca; einsi ke si nul ne se seint pleint devant les set anz, et ne eit pas eu dreiture, ke il recovere a dreiture aver. E il eient poer de enquere des vescuents et de lur baillifs coment il se sunt portez ver le pais pus les establissemenz.

Inquiries. Ausi enquerent des baillifs as riches homes de la terre, e des riches homes memes.

¹ This, and almost all that follows, is not in the Latin; the only section that appears there is § xxviii., pp. 478, 484. For a translation, see the end of the volume, p. 507.

Justices erranz cient memes le poer ke vescuñtes en lur A.D. 1259.
 eire; ensement en lur poer demeine par lur eire. E seient Power of
 purvez ke mesne gent del conseil deus ou treis seient the justices
 adessecment entur le rei de parlement en parlement. E a itinerant.
 chescun des parlemenz seient changez e mis autres. E seit f. 90.
 lur fet veu a chescun parlement. E seit amende si rens i seit
 a amender par ces del cunseil. E si nule grant bossoine surde
 entre les parlemenz ke ne porra estre termine par les devant
 dit deus ou treis, ou ke ne purra estre delae en bone manere
 deskes al procein parlement, tuz ces del conseil seint mandez
 par bref pur cele bossoine terminer. E seit mis en le bref le
 achesun del mandement, si ceo ne seit secre. E si nuls des
 autres del conseil, ou des avant dit deus ou treis, vengent a
 curt par le mandement le rei ou pur sa bossoine demeine, ke
 il seient al conseil le rei tant come les bossoines durent, ove
 les lur propres et ove les bossoines le rei pur quei il sunt
 mandez.

Il fet a remembrer ke deus prodes homes seient purvez a Wardships
 vendre les gardes ke ore en dreit sunt en la main le rei. to be sold.

Derichef ke deus prodes homes seient purvez a ordener Other di-
 ensement oveke le conseil del eschequer de vescuñtes et de rections in
 cuntez. detail.

Derichef seient purveu genz de aler oveke le rei en France.
 E queus demorrunt en la tere pres de la justice.

E ke as messagers de Wales seit respundu.

E purveu seit coment les brefs de purveances et des esta-
 blissemenz hors de la Chancellerie iscerunt sanz delay.

Ensement et de messagers ke irrunt a Rome.

As gardes vendre meintenat seient mis la justice, le
 tresorer, mestre Thomas de Wimundeham, sire Roger de
 Torkeby, sire Henry de Baa. E ke ces memes ordeinent et
 purveient en queus articles la reine deit aver or.

Purveu est ke memes ces vengent al eschequer, et voient les
 sumes de totes maneres de tailages ke unt este mises pus le
 tens cest rei. E ke il esment cum ben chescun poet amonter.

E ces memes purveient coment lem deit aler avant en pleez
 de costumes et de servises.

Ensement purveient coment lem deit aler avant en eschaetes
 et en gardes.

Purveu seit quels genz deivent aler a amender les trespas
 et les tors fetz, ke poent estre terminez sanz bref.

La justice le purveie oveke les autres. E quels serrunt al
 Banc oveke le justices, e quels al eschequer.

Purveu est ke quatre chevalers seient mis en chescun cunte How
 pur ver le torz ke vescuñtes funt. Si il avent ke torz facent, wrongs
 ke ces quatre amonestent les vescuñtes ke il les facent done by

A.D. 1259. amender. E si il nel volent amender, mettent les torz fez en the sheriffs un roule, e les mostrent a la haute justice al chef de an, kant are to be amended. il les demandera ; ou avant, si il les demande, si cinsi est ke les pleintifs as quels les torz sunt fez voillent siure. E ke ces avant dit quatre chevellers ne eient nul poer a desturber les vescundes de lur office fere.

Clerks
accused of
heavy
crimes. Si¹ clerc seit rette de mort de home, de roberie, ou de larcin, ou de autre crime ke apende a la corune, e pus seit livere en bail par comandement le rei a duze prodes homes ke il le eient pardevant justices, ou lesse par pleges par comandement le rei ; si les avant dit duze ou les pleges eient sun cors al premer jor pardevant justices, ne seient pas deshoremes amerciez, tut ne voile le clerc respondre, ne a dreit ester, en la curt le rei, de si cume il ne furent de autre chose pleges ou main pernant, fors de aver le cors le clerc avant.

f. 90 b.
Sheriffs
and vavasours to be
appointed. La haute justice, le tresorer, sire Henry de Baa, sire Roger de Turkeby, et les baruns del Eschequer purveient cest an maintenant queus prodes homes e leaus e sages seient vescundes cest an. E seient vavasurs de memes les cuntez. E encuntre le prochein an al prochein cunte devant la Seint Michel seient esluz en plein cunte quatre prodes homes e leaus, e ke seint profitables al rei e al cunte en cel office. E seint a la Seint² Michel al eschequer. E les baruns prengent les plus suffisanz a lur esgart.

Remedies
in the
exchequer. Derichef seient esluz par la haute justice et par le tresorer prodes homes en cest Advent, e en ces jurs de festes encuntre le procein parlement, ceo ke serra a amender al grant eschequer e al eschequer as Gyus. E par ces meymes seit purveu resnable sustenement a ces ke serrunt al un eschequer et al autre.

Inquiry
into the
state of the
forests. Purveu est ke sire Thomas de Gresly, justice de la forest, prenge Nicholas de Ramesey e treis chevalers de chescun cunte, et enquergent le estat des forestz, de vert et de veneyson, et de ventes et de destructions ; e par ki eles sunt fetes. E enquergent de malveises usages de pleez de la Forest, et par queus eles sunt alevez, e de quel tens ; e quant ceo avera fait, face le a saver al rei et a sun conseil.

Memes ceste manere seit fait des forestz de la Trente. Ke la haute justice purveie quatre chevalers et enquerge de totes les forestz de la Trente en la manere ke est desus dit.

Council to
act when
the king
is out of
England. Le erceveskes et le eveske de Wirecestre, le cunte le Mareschal, le cunte de Warewik, seient oveke la justice as granz bossoinz del regne treter, tant come le reis est hors de

¹ This section is in the Latin. | ² Seint] seient, MS.

Engleterre. E tuz cels de conseil e les xii. de par le commun A.D. 1259. ke en Engleterre demorent, si mester seit, seient mandez. Sire Phelippe Basset et sire Roger de Mortemer seient adessee-ment oveke la justice.

Purveu est ke la justice purveie ke les chasteleins eient Guardians resnable sustenance as chasteaus le rei garder et a sustenir les. of the king's castles.

Purveu est de mettre deus prodes homes del commun ou des xii. ke sunt par le commun ou des autres, oveke les justices al Banc. E ke il veient ke dreiture seit fete. E en meime la manere seient mis deus prodes homes del commun ou des xii. ke sunt par le commun ou des autres al eschequer.

Ces sunt les purveances et les establissimenz fetz a Westmoster al parlement a la Seint Michel par le rei et sun conseil et les xii. par le commun conseil esluz par devant le comunance de Engleterre, ke dunke fu a Westmuster le an del regne Henri le fiz le rei Johan quarantime terz.

Forma inquisitionis faciendæ per domini regis eschaetorem, de terris et tenementis et rebus aliis in eisdem contentis, archiepiscoporum, episcoporum, comitum, baronum, abbatiarum, et prioratum, et aliorum qui de domino rege tenent in capite, post eorum decessum. Instructions for escheators.

Inquiratur de maneriis, quot acræ sint in dominico arabiles, et quantum quælibet valeat per se, et qui eas teneant. Quot acræ prati, et quantum quælibet valeat, et qui eas teneant. Quot pasturæ separabiles, et qui eas teneant. Quales et quantas bestias quælibet pastura possit sustinere, et quantum valeat pastura cujuslibet acræ per se ad locandum. Quales et quantas bestias dominus possit habere in pastura communium. Quod commodum columbariorum gardinorum per annum. Quod commodum piscaturarum superabilium per annum. Quot molendinorum, et quantum valeant per annum. Quales bosci, et quid valeant, ut in pannagiis, herbagiis, et aliis. Quot libere tenentes, et quæ tenementa teneant, et a quo tempore; quæ servitia teneantur facere, et quantum reddunt per annum. f. 91. Quot consuetudinarii, et quales consuetudines faciant: quantum valeat quælibet consuetudo per se; quantum reddant de redditu assiso præter consuetudines. Et qui tam libere tenentium quam consuetudinariorum possint filios et filias maritare sine licentia domini vel ballivorum suorum, et qui non; et qui possint tayliari ad voluntatem domini, et qui non. Quantum valere possint placita, perquisita, Cherchescot tam in blado, quam in gallinis, et in aliis exitibus, herieta, mercata per annum. Quod commodum de visu franci plegii. Item si sit hundredum injunctum manerio, quantum valeat commodum hundredi per annum. Item quale et quantum instaurum

A.D. 1259. dominus possit habere in manerio. Inquiratur etiam quæ approachiamenta fieri possunt in eodem manerio, ut de assartis, brueriis frustrandis, de molendinis et furnis consuetudinariis construendis. Item de mercato et nundinis faciendis. Item de gurgitibus et columbariis levandis, et omnimodis aliis approbamentis faciendis. Inquiratur etiam quæ eschaeta acciderint domino in manerio [. .],¹ ut de terris Normannorum felonorum, et pro defectu hæredum, et omnibus aliis eschaetis; quis eas teneat, et per quos, et a quo tempore, et quantum valeant per annum; et quæ expletia inde provenientia hucusque receperint. Inquiratur etiam quæ alienationes factæ fuerint in eodem manerio, ut de domibus, redditibus, consuetudinibus, libertatibus, advocacionibus ecclesiarum, de manu domini regis subtractis vel alienatis. De nativis et fugitivis, vel in libertatem mutatis. De boscis domini regis extra forestam assartatis et vastatis, et omnimodis aliis alienationibus, qui illas alienationes teneant, et qui expletia inde provenientia hucusque receperint. Item si aliquis gerat se pro libero, cujus pater fuit nativus; et quo jure et waranto libertatem habeat. Item inquiratur de alienatione servientum, si qua fuerit alienatio adhuc non arentata, et quantum possit arentari de cætero.

Item provisiones quæ supra in Latinum.

The above provisions in Latin. I. De sectis curiarum ita provisum est dominis, quod nullus amodo distringatur ad sectas faciendas curiis dominorum suorum, nisi specialiter contineatur in charta sua, quod terram suam debeat tenere pro certo servitio et faciendo sectam curiæ

Court suits. domini sui, [si ille] aut antecessores sui fecerint ante primum passagium domini regis Henrici qui nunc est, in Britanniā, videlicet viginti novem annis transactis et dimidio. Et si aliquis contra istam provisionem tenentem suum distringat, matura justitia sibi teneatur in curia domini regis, sicut provisum est in rotulis de bancho.

Inheritance divided among several inheritors. II. Et si ita contingat quod hæreditas dividatur in plures partes, senior participantium faciat sectam pro cæteris participantibus, et illi ad sectam rationabiliter faciendam auxilientur. Et si plures de eadem hæreditate teneant, dominus nihil amplius demandet nisi unam sectam, sicut prædictum est.

Cases when any such persons are distrained. III. Et si aliquis dominus aliquem contra istam provisionem distringat, tunc districti ad querelam tenentis attachientur, quod illi veniant ad curiam domini regis ad unum brevem diem ad respondendum; in quo die unam essoniam habebunt.

¹ .ȝ., i.e. yer, MS.

Et si sint in regione, protinus averia conquerentis deliberentur A.D. 1259. quæ per illam occasionem capta sunt, et deliberata remaneant quousque placitum inter eos terminetur.

IV. Et si illi districti non veniant ad diem nominatum, What the
essonientur, vel faciant defaultam, tunc mandetur vicecomiti sheriff is to
quod ille ad alium diem eos faciat venire. Et si non veniant, do if the
mandetur vicecomiti quod eos distringat venire per omnia distrained
quæ in balliva sua habent. Ita quod domino regi de exitibus persons do
respondeat, et quod habeat corpora eorum ad diem alium; et not appear
si ad diem illum non veniant, eat conquerens sine die, et on the ap-
pointed
day.
avaria remaneant deliberata; ita quod domini postea non pos- f. 91 b.
sint distringere propter illam occasionem, quousque sui dis-
tricti per placitum in curia domini regis ad salvandum
cæteris dominis recta servitia sua quocumque die inde loqui
voluerint.

V. Et si domini veniant ad curiam domini regis ad respon-
dendum quod conquerentes de querela sua certificentur, tunc
per iudiciū curiæ recuperabunt damna sua quæ habuerunt
occasione illius districtionis.

VI. Ex alia parte, si tenentes subtrahunt dominis suis sectas Suits of
quas debent, et quas fecerunt post prædictum terminum, per tenants.
eandem festinam justitiam distringant pro sectis eorum, et
recuperabunt damna sua, sicut tenentes de eis, de sectis quæ
sunt subtractæ quæ fuerunt ante prædictum terminum, et
currat communis lex sicut ante.

VII. Provisum est insimul quod in itinere justiciariorum Fair-
nec in comitatu nec in curia baronis, nec libertatis, nec in pleading.
aliqua alia curia aliquis aliquid capiat propter pulchre placi-
tandum, nec propter hoc quod aliquis non occasionetur.

VIII. Provisum est insimul de placito de dote quod est Four days
coram bancho, unde dant quatuor dies per annum ad minus, given to
scilicet ad quemlibet terminum unum diem, et si plus possunt pleas of
dare, plus donent. dowry.

IX. Insimul in assisis de *ultimo præsentato*, et de *quare Times of*
impedit, et de ecclesiis vacantibus, dentur dies de quindena cases de
in quindenam, vel de tribus septimanis in tres septimanas, *ultimo præ-*
sentato and
secundum quod patria est longe vel prope. Et si ille qui *quare im-*
pedit.
implacitatur per le *quare impedit*, et non veniat ad primum
diem, nec se faciat essoniare, attachietur quod sit ad alium
diem; et si ad illum diem non venerit, nec essonietur, distrin-
gatur per magnam districtionem sicut supradictum est. Et si
ille ad primum diem faciat se essoniare, si non ad secundum
diem venerit, per terras et catalla distringatur primo, et postea
si non venerit, per omnes terras suas et omnia catalla distrin-
gatur per magnam districtionem, sicut supradictum est.

A.D. 1259. X. De chartis perquisitis de acquietatione assisarum et de jurees, ita provisum est, quod si justiciarii videant quod Deeds of rectum non possit teneri sine juramento illorum qui hujusmodi quittance. chartas habent, sicut in magnis assisis et in puralees ubi sunt testes nominati in scriptis, aut in chartis aut in ateynte, aut in aliquo alio casu qui non possit sine juramento militum terminari, in talibus casibus faciant illos jurare; salvis sibi aliunde vel alibi suis libertatibus.

No one to XI. Nullus amodo extra feodum suum salvo rege faciat distrain out districtionem, nec in via regia ubi omnes gentes ire possunt. of his own fee.

Writs of XII. Item si ita contingat quod dominus post mortem sui mort d'ancestre. tenentis in manu sua terras suas seysiat ea ratione quod hæres sit infra ætatem, et quando hæres ad ætatem pervenerit, sine placito terras suas sibi reddere noluerit, quod hæres terras recuperat per breve de *mort de ancestre*, insimul cum suis damnis quæ post ætatem suam occasione detentionis habuerit. Insimul si sit de ætate quando antecessor suus moriebatur, et hæres sit apparens, notus, et certus, et intus sit, dominus capitalis eum nequaquam possit eicere, nec illum aliquid distringat facere, nisi tantum unam simplicem seisinam. Et si dominus capitalis eum foris tenet, unde oportet eum perquirere breve de *mort de ancestre* vel de *cusinage*, sua damna recuperet, sicut de brevi de *novele disseysine*.

Socage. XIII. De custodia de socagiis ita provisum est, quod si terra in socagio teneatur, per parentes proximiores in custodia teneatur ratione hæredis qui est infra ætatem, ita quod custos inde nullum vastum faciat, neque venditionem, nec exilium, f. 92. nec aliquam destructionem de terra quæ est infra custodiam, sed ad opus hæredis salvo custodiatur, ita quod cum ad ætatem pervenerit, custos de exitibus et de aproiamentis ejusdem rei fideliter sibi respondeat; salvis prædicto custodi rationabilibus misis; et quod non possit dare vel vendere maritagium nisi sit ad hæredis aproiamentum.

Power of XIV. Et provisum est quod eschaetores et inquisitores et fining. justiciarii assignati ad assisas capiendas, et justiciarii assignati ad audiendas querelas transgressionum et determinandas, et¹ nullus alius ballivus habeat potestatem de aliquibus amer-ciandis propter defaltam communis summonitionis, exceptis capitali justiciario et justiciario itinerante de omnibus placitis.

Monks XV. Item provisum est quod nullus religiosorum aliquam cannot buy terram emat sine voluntate domini capitalis, videlicet propin- land with- quioris præter medium. out the will of the lord.

¹ et] set, MS.

XVI. Item provisum est quod nullus essoniator amodo pro A.D. 1259. juramento faciendo distringatur ad warrantizationem essoniæ *Essoins.* nec in comitatu nec alibi.

XVII. Item nullus amodo, excepto rege, teneat placitum in *Pleas of* curia sua de falso judicio in curia sui tenentis facto; nam *false judgment.* hujusmodi placitum pertinet domino regi et ejus coronæ.

XVIII. Provisum est quod si aliquis distringatur et averia *Power of* sua teneantur contra vadium et plegium, vicecomes quando *the sheriffs* querela sibi facta fuerit, secundum legem terræ libere delib- *to deliver* erabit, si capta fuerint infra libertatem, sine aliqua contradic- *the pro-* tione vel impedimento. Et si ballivus qui averia ceperit infra *perty of* libertatem, ea nolit deliberare, vicecomes ea deliberabit propter *distrained* defectum ballivi de libertate. *persons.*

XIX. Item provisum est quod ad turnum vicecomitis non *Tourns of* veniant archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites, *the sheriffs.* barones, nec aliquis vir religionis, nec fœmina, nisi specialiter habeant ad faciendum; sed teneantur turni secundum quod fuerunt tempore antecessorum domini Henrici regis nostri. Et si aliqui habeant terras in diversis hundredis, non distringantur ut veniant ad turnos, nisi ubi habeant domicilia, et teneantur secundum chartam libertatum quod fuerunt tempore Ricardi regis et Johannis.

XX. Item provisum est, quod nullus magnas possit amodo *Cases of* tenentem suum distringere ad respondendum de libero tene- *distraining.* mento suo, nec de aliqua re ad liberum tenementum suum pertinente, sine brevi regis, nec faciat suos tenentes jurare sine eorum voluntate, cum nullus potest facere sine speciali mandato domini regis.

XXI. Item provisum est quod nullus ballivus qui compotum *Bailiffs.* reddere debet, se subtrahat a domino suo; quod si faciat, et non vult compotum reddere, et si non habeat terras et tene- menta unde possit distringi, attachietur per corpus suum, ita quod vicecomes in cujus balliva erit inventus, faciat eum venire pro compotis suis reddendis si sit in areragiis.

XXII. Item provisum est quod nullus firmarius tempore *Farms.* firmæ suæ faciat wastum, venditionem, nec exilium, de boscis, de domibus, hominibus, nec de aliqua alia re quæ pertinet ad tenementum illud quod ad firmam tenet, nisi habeat speciale scriptum quod faciat mentionem quod possit facere venditionem; et si faciat venditionem, et de ea sit convictus, omnia reddat damna.

XXIII. Item justiciarii itinerantes amodo non amerciant in *Those who* itinere suo villatas hac de causa quod unusquisque duodecim *do not* annorum non venit ad inquisitionem coram coronatoribus *attend in-* faciendam de morte hominis aut de aliqua alia re ad coronam *quests.*

A.D. 1259. pertinente, si de eisdem villatis homines sufficienter veniant ad inquisitionem faciendam.

f. 92 b. XXIV. Item nullus coronator vel vicecomes nec aliquis ballivus amodo villatas amerciant quia non veniunt ad inquisitionem de corona. Sed ubi inveniunt defaltas, ponantur in rotulis coronatorum, et præsententur coram justiciariis itinerantibus qui potestatem habent villatas amerciare et nullus alius.

Murder. XXV. Item in itinere justiciariorum de cætero non sit murthre servatum de illis qui casu mortui sunt, sed tantum de illis qui occisi sunt per feloniam.

Ilue raised and not followed up. XXVI. Item nullus justiciarius vel vicecomes nec alius ballivus villatas amerciant propter huthesium levatum et non secutum, nisi sit levatum pro rationabili causa, sicut est de morte hominis, roberia, vel alio consimili ad coronam specialiter pertinente.

Persons who are summoned on the judges' circuits and are not present. XXVII. Item si aliquis sit vocatus in warentum de placito terræ in itinere justiciariorum, non amercietur propter absentiam suam, desicut nullus liber debet amerciari pro defalta præter primum diem in adventu justiciariorum; sed si warentus sit in eodem comitatu, tunc præcipiatur vicecomiti, ut eum faciat venire ad alium diem, secundum quod sit longe vel prope, sicut est in itinere justiciariorum, et [si] sit manens in alio comitatu, habeat rationabilem summonitionem secundum communem legem terræ.

Clerks accused of heavy crimes. XXVIII. Item cum clericus sit de morte hominis rectatus, vel de roberia, de latrocinio, aut de aliquo alio crimine ad coronam pertinente, et postea liberetur duodecim probis hominibus quod illum habeant coram justiciariis per præceptum domini regis, aut per plegios sine præcepto domini regis; si prædicti duodecim probi homines cum prædictis plegiis habeant corpus suum ad primum diem coram justiciariis, non amerciantur de cætero, quamvis clericus noluerit respondere neque ad rectum stare in curia regis, desicut ante non fuerunt plegii de alia re vel manu captores, nisi quod corpus clerici haberent ante.

Isti articuli inquirendi sunt in domibus religiosorum.

Articles of enquiry in monasteries. An omnes sint regulariter obedientes suis superioribus, et unanimes.

An sint in eis schismata.

An servent rite silentium.

An loquantur in parlamenti nisi sancta et honesta.

An aliquis sit proprietarius.

An vagentur non licentiati, et exeant claustrum sine rationabili causa.

An licentientur nisi ab abbate si præsens fuerit, vel eo ab- A.D. 1259.
sente, a priore.

An aliquis aspiret ad ballivam habendam.

An officarii sint prudentes et fideles.

An comedant carnes, nisi in casibus a regula concessis.

An sint abstinentes et sobrii.

An comedant seorsum in cameris, et ad hoc licentientur.

An sani comedant in infirmaria.

An reliquiae pure transeant in eleemosynam et ad manum eleemosynarii, et inde pure ad manus pauperum, nullo victu stipendiali inde dato, exceptis stipendialibus victibus servientium eleemosynae. Histrionibus potest dari cibus quia pauperes sunt, non quia histriones; et eorum ludi non videantur, vel audiantur, vel permittantur fieri coram abbate vel monachis.

An aliquis operetur sibi et non communitati.

An aliquis sit murmurans propter correctionem sui, vel status domus, vel observantiae regulæ.

An compotus reddatur secundum statuta concilii et domini Papæ.

An gravent suos subditos tallagiis, vel aliis injustis et gravibus exactionibus.

An certi et discreti et plures numero statuatur poenitentiarum.

An familia tam abbatis quam obedientiariorum sit habitu et gestu honesta, non superba, non ebriosa, non luxuriosa, vel alio enormi vitio maculata.

An aliquis efferat se superbe super confratres, vel eos contemnat, cum debeat quisque omnium se extremum reputare. f. 93.

An sæculares arceantur a claustro, refectorio, infirmaria, et choro, exceptis personis eximiis et temporibus festivis in processione.

An potent post completorium, nisi evidens et regularis causa coegerit.

An statuta concilii Oxoniensis quatenus tangunt religiosos, et generalium capitulorum et visitationem episcoporum pluries legantur in anno in capitulo.

An aliquis sit symoniace admissus.

An curia sit circumquaque bene clausa.

An redditus et proventus domus, et omnia bona, et quaecumque ad eandem pertinent, redigantur in scripturam, ut seniores de conventu, et visitatores cum venerint, statum domus evidenter possunt agnoscere.

An abbas cum non extrahant eum negotia domus, sit frequens in claustro, et ad excessus corrigendos regulariter in capitulo, et nisi propter hospites vel aliam regularem causam impediatur, comedat in refectorio.

A.D. 1259. An omnes exceptis infirmis surgant ad matutinas et eis intersint in choro usque ad consummationem.

An amici[s] monachorum cum veniunt ad visitandum eos, benigne ministrentur cibus et potus de celario et coquina.

De sigillo qualiter custoditur, et sub quot seris.

De receptoribus proventuum domus, et an solvant compositum, et quoties per annum.

De veteribus pannis si quis det suos ubi voluerit, et an cedant in usus pauperum.

De pannis lotis.

An infirmaria recte procuretur et regulariter.

An aliquis mittat brevia, vel recipiat munera.

An habeant coopertoria de burneto vel pelles silvaticas.

An cibentur et potentur uniformiter in refectorio.

An habeant seratas clausuras exceptis obedientiariis.

An de redditibus assignatis ad infirmariam ad hospitalitatem et eleemosynam, aliquid subtrahatur et in alios usus convertatur.

An aliquis obedientiarius vel alius faciat convivium aliis monachis in festo alicujus altaris vel alias.

An hospitalitas rite observetur.

An aliquis monachus loquatur solus cum mulieribus, nisi omnia audientibus duobus vel tribus testibus.

An habeant sotulares rotundos secundum regulam.

An habeant herbarium proprium, aviculas, catulos, pullos, aucas, ova, et hujusmodi.

An fiat aliqua alienatio vel collatio de camera, vel venditio vel collatio corrediorum.

An aliquæ mulieres sint habitantes iufra septa domus.

De hospitalitate extra portam.

De exhibitione cognatorum.

An aliquis cum aliquo nimiam habeat familiaritatem.

An aliquis prædicet in conventu.

An operentur circa garbas, poma, fœnum, præsentibus sæcularibus.

An fecerint conspiracyem contra adventum episcopi.

An aliquid mutuum sit contractum; per quos, et ob quas causas, et in quos usus sit conversum.

An ostia sint bene clausa de nocte.

An recipiant annualia, vel tricennalia.

An aliquis professus sit fugitivus.

De pace et concordia inter reges Franciæ et Angliæ.

Isto anno facta fuit pax et concordia inter reges Franciæ et Angliæ, de Normannia et aliis terris regis

Angliæ transmarinis, apud Parisius, præsentibus ibidem A.D. 1259. eisdem regibus cum eorum concilio,¹ et scriptis hinc inde confectis et consignatis confirmata. Ita quidem quod Normanniam retineat rex Franciæ, et ista duo verba, videlicet *dux Normanniæ* ignominiose imperpetuum de stylo regis Angliæ et sigillo deleantur, cum antea inseri solerent et apponi; ut scriptura Merlini Silvestris impleretur quæ dicit, "Miro mutationis modo" gladius a sceptro separabitur," id est, ducatus Normanniæ a regno Angliæ.

Printed
from this
copy in the
Fœdera, i.
p. 393.

" Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis f. 93 b.
" nobilibus viris, proceribus, et magnatibus regni Angliæ, Letter of
" salutem et apostolicam benedictionem. Literas vestras gra- Pope Alex-
" tanter, prout decuit, et affectuose recepimus, et ea quæ ander IV.
" continebantur in eis attente advertimus, et intelleximus dili- to the
" genter. Sane scripsistis nobis, quod regnum Angliæ quon- English
" dam opulentum, et populus ejusdem regni olim locuples, barons, in
" ad ærumnosam et calamitosam devenerit paupertatem, et answer to
" quod regnum ipsum, quod gaudere consueverat virorum their com-
" multitudine sapientum, nunc paucitatem virorum hujusmodi plaints
" lamentabili voce deplorat; asserentes quod id ex eo potissime respecting
" contingebat, quod in ecclesiis parochialibus non inveniuntur papal pro-
" rectores quales eis antiquitus fuerant deputati, qui mendici- visions.
" tatem pauperum tanquam præsentem in ipsis ecclesiis relevare
" solebant, et quosque dociles vel ex ordine cleri, vel ex carne
" sibi propinquos, vel ex alia eis conjunctos necessitudine, in
" scholis per grata subsidia confovere. Scripsistis etiam quod
" vos et prædecessores vestri, attendentes apparentiam sancti-
" tatis virorum religiosorum ejusdem regni, qui salutem
" animarum et sustentationem pauperum quærere videbantur,
" jus patronatus ecclesiarum hujusmodi ad vos spectans in
" ipsos liberaliter transtulistis, quo potestatem haberent eli-
" gendi personas idoneas episcopis præsentandas, per quas
" animarum salus et sustentatio pauperum ageretur. Quodque
" videbatis vos hujusmodi pia intentione frustratos, eo quod
" eligendi personas hujusmodi per nostras² provisiones, quas
" creberrimas asseritis, erat religiosis eisdem sublata potestas;
" et quod ipsi religiosi prædictas ecclesias, qua nescitis via,
" in usus concedendas³ proprios, irrequisitis seu contemptis

¹ *concilio*] consilio, MS.

² *nostras*] vestras, MS.

³ *concedendas*] concedendi, MS.

A.D. 1259. “ propriis episcopis, a sede Apostolica impetrabant. Objecistis
 “ etiam quod videtur vobis, quantum de vestro existit consilio,
 “ hujusmodi jus patronatus ecclesiarum ipsarum debere vos
 “ repetere, et ad vestrum dominium totaliter revocare, eo
 “ quod videbatis vestram et prædecessorum vestrorum in hac
 “ parte intentionem funditus exsufflatam. Et quia prælati
 “ vestri, videlicet episcopi dicti regni vobis asserebant, quod
 “ ad nos horum correctio omnium pertinet, et quia etiam ipsi
 “ prælati nobis de hac materia suas, ut credebatis, literas
 “ dirigebant: expectatis rescribi vobis qualiter ad reforma-
 “ tionem et emendationem prædictorum¹ omnium velimus
 “ intendere cum effectu. Nam si lex vestra, etc. Alia insuper
 “ quamplura dura et aspera in eisdem literis subjunxistis, quæ
 “ per vos scribi non decuit Christi vicario, et Apostolorum
 “ principis successori, totam prædictarum literarum vestrarum
 “ seriem ad provisiones apostolicas et adpropriationes eccle-
 “ siarum hujusmodi convertentes, vestramque intentionem,
 “ utinam piam et benevolam, in his tantummodo, prout ex
 “ earundem literarum [tenore] apparet, fundantes, ac petentes
 “ iterum certificari celeriter, qualiter procedi debeat per nos
 “ in præmissis.²

“ Porro, dilecti filii, si ea quæ per vos scripta sunt nobis,
 “ ex solo zelo rectitudinis, et ex solo dilectionis fervore pro-
 “ cedant, sicut nos credere ac sperare debemus, gaudemus
 “ utique vehementer Romanam matrem ecclesiam in vobis
 “ habere filios sic sollicitos sicque diligentes ac vigiles ad
 “ reddendum aciem apostolicæ circumspectionis attentam in
 “ his per quæ et nostri honoris præservetur integritas, et
 “ animarum salus quæ est nobis attemptius valeat provenire;
 “ insistentes humilibus supplicationibus apud Deum, ut corda
 “ vestra in ipsius Ecclesiæ profectum corroboret, et vobis
 “ cogitandi quæ recta sunt, et agendi, gratiam largiatur.

“ Et quidem si attenderetur pura et sincera memoratæ sedis
 “ intentio, circa concessionem quas eadem de aliquibus eccle-
 “ siis dicti regni non vilibus personis, et locis religiosis ipsius
 “ regni fecit interdum, quam quidem intentionem Ille qui
 “ scrutatur corda et renes hominum non ignorat; inveniretur
 “ certe ac reputaretur in oculis Divinæ Majestatis accepta et
 “ humanis laudibus valde digna, cum sola pietatis et miseri-
 “ cordiæ viscera quibus sedes eadem personas et loca reli-
 “ giosa prosequitur, ad illas nunquam faciendas moverint et
 “ induxerint Apostolicæ sedis dexteram largitatis. Credebat

f. 94.

¹ MS. inserts *que*.| ² *præmissis*] promissis, MS.

“ enim prædicta sedes firmiter et sperabat per concessiones A.D. 1259.
 “ ipsas in conspectu Altissimi complacere, pauperum religio-
 “ sorum inopiæ subvenire, ac divinum cultum in concessis
 “ ecclesiis debere non minui, sed potius adaugeri; arbitrans
 “ non indigne, quod religiosæ personæ quibus ejusdem sedis
 “ benignitas hujusmodi gratias faciebat, diligentiores fierent
 “ ad sustentandum pauperes et egenos, et ad cultum hujus-
 “ modi in ipsis ecclesiis ampliandum, quo arctius ad hæc ex
 “ religionis quam professæ sunt sanctitate tenerentur. Nec
 “ dicta sedes prælatorum ipsius regni jura per tales con-
 “ cessiones minuere, sed integre conservare potius intendebat;
 “ cum in illis plena et expressa semper mentio fieret de vi-
 “ cariorum qui pro tempore in concessis servirent ecclesiis,
 “ portionibus ex quibus congruam possent sustentationem
 “ habere, et episcopalia, archidiaconalia, et cætera ecclesiarum
 “ ipsa onera¹ supportare. Verumtamen si vera sint hæc quæ
 “ sequi in talibus concessionibus descripsistis, dolemus in
 “ talibus apostolicum deceptum fuisse judicium, tristamur
 “ sanctam ipsius sedis intentionem fuisse tam nequiter circum-
 “ ventam. Nam licet nos quanquam² immeriti locum Illius
 “ qui nec fallit nec fallitur, teneamus in terris, quia cum de
 “ filiis Adæ simus, et humanæ conditionis, sicut et cæteri
 “ homines, non expertes, circumveniri et decipi possimus in
 “ negotiis quantumcumque in eis intentionem purissimam et
 “ sincerissimam habeamus.

“ Illud ad quod scripsistis de moderna sapientium paucitate
 “ Anglicæ nationis, quorum antiquitus multitudo inveniri con-
 “ sueverat, non videmus, cum per Dei gratiam vix reperiatur
 “ hodie regnum aliquod seu provincia in orbe terrarum quod
 “ vel quæ majorem vel adeo magnam sicut regnum Angliæ,
 “ habeat virorum copiam peritorum. In hoc etenim regno
 “ invenitur his temporibus fons amœnissimus Heliconis, de
 “ cujus liquore dulcissimo non solum incolæ regni ejusdem,
 “ verum alienigenæ suavia sumunt et hauriunt pocula, per
 “ quæ arida eorum fœcundantur corda et sitibunda reficiuntur
 “ pectora copiose. Hic liberales philosophiæ artes, quibus
 “ rudia hominum erudiuntur ingenia, resident. Hinc procedit
 “ et processit inclita multorum doctorum et sanctorum pro-
 “ sapia, de quorum consortio supernus gaudet exercitus, et
 “ coronatur in cælis acies bonorum, et per quos Christianus
 “ illustratur populus, et fides Catholica roboratur, et de
 “ quorum etiam pectoribus alti eruperunt, jam et erumpunt

¹ onera] honora, MS.

| ² quanquam] tanquam, MS.

A.D. 1259. “ putei scripturarum, qui documentorum fluentis rigant pro-
 “ vincias convicinas.

“ Quod autem aliqua exterorum regnorum monasteria nos-
 “ tris temporibus aliquas ecclesias parochiales præmissi regni
 “ sibi a dicta sede concedi petierint, sicut in vestris literis
 “ tetigistis, vel quod nos unam saltem talibus monasteriis con-
 “ cesserimus, in nostræ registro memoriæ nullatenus adhuc
 “ invenire potuimus, quanquam illud propter hoc attentione
 “ vigili duxerimus revolvendum. Neque recolimus nos adeo
 “ crebras provisiones fecisse in regno prædicto, quod deberent
 “ et possent juste de hoc aliqui murmurare. Et quod hi,
 “ licet sint, ut credimus, valde perpauca, quibus aliquas ibi-
 “ dem provisiones fieri mandamus, duras et asperas persecu-
 “ tiones per fas et nefas in prosecutionibus provisionum
 “ hujusmodi sustinere dicuntur, nec haberi deberent sicut
 “ habentur odio in illis partibus et horrore,¹ in dictæ sedis
 “ injuriam et contemptum.

f. 94 b.

“ Absit ergo, filii, ut propter appropriationes et provisiones
 “ hujusmodi ad revocationem et repetitionem juris patrona-
 “ tus quod vos dictosque prædecessores vestros præfatis re-
 “ ligiosis asseritis concessisse, quomodolibet procedatis; cum
 “ non liceat vobis, quibus disponendi de rebus ecclesiasticis
 “ nulla prorsus est attributa facultas, extendere ad talia manus
 “ vestras, nec debeatis bonorum operum pœnitere, imo tenea-
 “ mini potius ob Illius reverentiam, de cujus manu debetis
 “ recognoscere quicquid vivitis, dominamini, seu regnatis, et
 “ estis, religiosi personis et locis non solum concessa eis
 “ jura integra et illæsa servare, sed eorum etiam adaugere,
 “ ut ex hoc dies vestros adaugeat Ille qui impræmeditados
 “ annos addidit Ezechiae. Ad hæc, si prælati vestri, videlicet
 “ episcopi dicti regni, vobis asseruerunt correctionem ad nos
 “ horum omnium pertinere, veritatem vobis plenissimam sunt
 “ locuti; et vos, quamquam in prædictis vestris descripseritis
 “ literis vos esse homines laicos et nescientes sapientialia
 “ verba proferre, id cum sit tam publicum tam notorium
 “ omnibus, scire debetis etiam per vos ipsos.

“ Verum quia pluries in prædictis vestris literis replicastis
 “ quod expectatis rescribi vobis qualiter sit per nos ad refor-
 “ mationem et emendationem talium procedendum, propter
 “ quod videmini velle nobis ad hoc libertatem Apostolicæ dig-
 “ nitatis arctare; nos quanquam reputemus indignum vobis,
 “ cum sitis² laici, de talibus ad importunam vestram instan-

¹ horrore] horrei, MS.

| ² sitis] scitis, MS.

“ tiam respondere, præsertim cum nostrum super hoc bene- A.D. 1259.
 “ placitum prædictis vestris episcopis rescribamus; quia
 “ tamen dignum duximus conditioni in hac parte deferre ac
 “ ignoscere laicali, vestræque super hoc, ex sola benignitate
 “ prædictæ sedis, satisfacere voluntati, quod ex zelo devo-
 “ tionis et non alicujus rancoris fomite ad id credimus
 “ laborare; scire vos volumus, quod taliter auctore Domino
 “ circa omnia prædicta gerere nos et habere proponimus, quod,
 “ omnis murmurationis et scandali sublata materia, Deo a
 “ quo bona cuncta procedunt, placebimus exinde, dictisque
 “ episcopis ac vobis cæterisque ejusdem regni fidelibus gratum
 “ erit plurimum et acceptum, et illa remedia quæ in his dicti
 “ episcopi, quibus de hoc specialiter scribimus, fore viderint
 “ opportuna, et quæ nobis curaverint intimare, libenter prout
 “ honorem decuerit apostolicum, curabimus adhibere. Ideo-
 “ que nobilitatem vestram rogamus et hortamur attente per
 “ apostolica scripta vobis mandantes, quatenus præmissa
 “ omnia infra vestrorum claustra pectorum meditatione soli-
 “ cita revolventes, habeatis super his memoratæ sedis inno-
 “ centiam excusatam. Scimus etenim, et in superni Judicis
 “ virtute confidimus, quod si *de vultu Domini judicium ves-* Ps. xvi. 2.
 “ *trum prodierit, et oculi vestri videre curaverint æquitatem,*
 “ *piam dictæ sedis intensionem nequaquam invenietis in hac*
 “ *parte culpabilem, imo potius laudabilem quoad Deum et*
 “ *homines dignis præconiis attollendam.*”

MCCLX. Obiit Laurentius abbas Burtoniæ.

Successit Johannes abbas.

Robertus de Ferrariis, recepto prius homagio suo a domino rege, recepit seisinam terræ suæ, et destruxit prioratū Tutisburiae.

Litera magistri Templi præceptori domorum Templi in Anglia, de Tartaris.

“ Frater Thomas Berardi, Dei gratia pauperis militum Letter of
 “ Templi magister humilis, dilecto suo viro religioso et dis- the grand
 “ creto, fratri Amedeo domorum Templi in Anglia magno master of
 “ præceptori, salutem et sinceram dilectionem. Quamquam the Tem-
 “ vobis frequenter a multis præcedentibus annis incognitum plars re-
 “ Tartarorum adventum terribilem et tremendum prænuncia- specting
 “ verimus stilo solito, tamen quia foris præsentialiter pulsant the Tartars.
 “ ad januas, non est¹ amplius locus ut ipsorum exercitia
 “ abscondamus sub modio, sed potius eorum stupenda et

¹ MS. repeats *non est*.

- A.D. 1260. “ miranda facta, per quæ extrinsecus concutitur vehementer
 “ Christianitas cismarina, intrinsecusque nimii doloris et
 f. 95. “ timoris confunditur et premitur gladio, visibiliter ostenda-
 “ mus. Hinc est quod iidem tanta et tam incredibili numero-
 “ sitate atque potentia fulciuntur, et tanta facilitate domino
 “ suo subiciunt provincias indistincte, quod nullus eorundem
 “ resistere potest viribus. Quod forte permittitur a Domino
 “ qui populum suum positum in maligno hujusmodi pestilentia
 “ flagellis purgari consuevit, ut forte redeant ad cor, cum
 Ps. xxxv. “ secundum David prophetam, *Judicia Domini abyssus multa.*
 7. “ Sed subjugatis Persis, Medis, Assyriis, Chaldæis, Turquis,
 “ Armenis, Georgiis, et aliis nationibus infinitis, et Baldach
 “ illa magna civitas et famosissima atque potentissima re-
 “ pentino casu inopinabiliter subjugata, ac etiam carnibus
 “ Caliphæ, id est Papæ Saracenorum, ducis et domini
 “ eorundem, una cum liberis et immensa familia et aliis
 “ habitantibus in eadem in ore gladii sui crudeliter devoratis.
 “ Comitatu etiam qui Rochas dicitur, Aman, la Chamcle,
 “ Cæsaream majorem, civitatibus, castris atque diversis pro-
 “ vinciiis et terris Veteris de Montana, Haran, Hassar, et
 “ aliis castris hinc inde sibi potentissime subjugatis, nuper
 “ circa Ephesiam domini Halapiæ comitatum immaniter ob-
 “ sederunt. Unde populus Antiochenus timens ne repentina
 “ calamitas in eos irrueret, præsertim cum Antiochena civitas
 “ propter importunitatem defensionis posset minime retineri,
 “ de voluntate et consilio domini H. nobilis principis ejus-
 “ dem, solemnes nuncios ad eos direxit cum diversa pretiosi-
 “ tate munerum, videlicet Prædicatores, Minores, Jacobitas,
 “ Græcos, et religiosos viros, ballivum et conestabilem
 “ suum, ut saltem eorum parcendo sanguini, sub tributi et
 “ subjectionis servitute permetteret eos miserabiliter respirare.
 “ Quorum votis Halan dux et dominus eorundem benevo-
 “ lum attribuit assensum et intellectum. Timetur tamen ne
 “ subpeditatis aliis, quod absit, Christicolis, extremo contra-
 “ rium sortiantur. Post expeditionem vero prædictorum
 “ nunciorum, prædictus Halan civitatem Halapinam præcepit
 “ a suis circumdari, et dari insultus tam per machinarum
 “ diversa genera quam minas et catos et alia tanto neces-
 “ saria negotio. Ita quod infra dies quinque, non sine Sara-
 “ cenorum strage permaxima, civitatem eandem cum violentia
 “ subintravit, muros ejusdem una die præ eorum multitudine
 “ diruentes funditus, et castrum existens in eadem, exercitu
 “ suo, et machinas terribiliter attingentes. Soldanus autem
 “ Halapiæ et Damasci centum et quinquaginta milibus equitum
 “ munitus præsidio ad resistendum eisdem, audiens inopinatum
 “ suæ civitatis casum, præ timore solum perterritus et devictus,

“ cursu veloci de Damasco secedens, prope castrum nostrum A.D. 1260.
 “ quod dicitur Saphech cum aliquibus fecit transitum, inde
 “ versus Gazaram gressus suos dirigens non in tuto. Cæteri
 “ vero in desolationem et terrorem illa de causa positi, omnisque
 “ populus ejusdem civitatis et terræ viso domino et capitaneo
 “ suo fugiente persequente nullo, terrente nemine adhuc seu
 “ ingerente timorem, devicto sine prælio, relictis propriis,
 “ arripuerunt in tanta multitudine subitam et vagabundam
 “ fugam quod parentes ad filios, ad uxores mariti, ad fratrem
 “ frater, humilis ad sublimem, potens ad impotentem, et c
 “ converso, minime vertebat oculos, nec est inventus qui cadenti
 “ sublevationem seu remedium adhiberet, cum nullum locum
 “ crederent adipisci in quo tantæ formidinis et pavoris possent
 “ consolationem aliquam invenire, et sic nobilitas Damascena
 “ remansit sine defensione aliqua in obedientia Tartarorum.
 “ Præterea, sicut fama testatur publica, præfatus princeps cum
 “ prædicto domino Tartarorum de consilio regis Ermeniae
 “ composuit de Tripoli et residuo terræ suæ juxta formam
 “ Antiochenæ civitatis et terræ. Et ut veridica assertio re-
 “ ferebat, in confectione præsentium erat in proposito visitandi
 “ eundem personaliter, vel saltem per solennes nuncios pre- f. 95 b.
 “ tiosa secum munera deferendo. Verum in cismarinis
 “ partibus Acon et Tyrus civitates, maxime septem domus
 “ nostræ, castra tria, in Antiochia duo, et in Apolitana
 “ unum castrum domus Teutonicorum, et in Jerosoly-
 “ mitana provincia duo, et in hospitali Sancti Johannis duo,
 “ in terra Tripolitana unum castrum domus Teutonicorum,
 “ sicut nostis, ad resistendum eisdem Tartaris juxta nobis
 “ datam a Domino potestatem sunt munita, et eadem proponi-
 “ mus cum Dei adjutorio ad Christianitatis opus usque ad
 “ internescionem novissimam viriliter reservare. Cæteras autem
 “ terras et loca propter Christianorum paucitatem et impoten-
 “ tiam non videmus, nisi misericorditer a Domino procedat[ur],
 “ retineri posse; quamvis super hoc instemus prout facultates
 “ temporum et temperis malitia se obtulerit, solliciti et attentii.
 “ Præterea quia penitus ignoramus qualiter in flagellis,
 “ tribulationibus, angustiis, et pressuris, quantas nec oculus
 “ vidit nec auris audivit, nos gerere debeamus, cum propter
 “ tantum negotium quod dilationem non indiget, ante congrui-
 “ tatem temporum in galea quadam quæ non potest multi-
 “ tudinem prout res expetit recipere nunciorum, dilectos
 “ fratres nostros fratrem nostrum Stephanum ad partes
 “ Hispaniæ, quendam Hospitalarium ad partes Franciæ, ter-
 “ tium dominum Teuthonicorum ad partes Alemanniæ cum
 “ literis domini legati, et nostris, et communitatis Christiani-
 “ tatis cismarinæ, duximus personaliter destinandos, excel-

A.D. 1260. “ lēntiam vestram de qua plenius confidimus, humillimis
 “ precibus requirentes attentius et rogantes, et aspersione
 “ sanguinis Jesu Christi multipliciter obsecrantes, quatenus
 “ ad terram ejus cruore proprio specialiter dedicatam com-
 “ passionis et pietatis oculos convertentes, auditis literis et
 “ propositis per præfatos fratres et nuncios, studeatis quan-
 “ tum vobis Dominus dederit super tanto negotio imponere
 “ consilium festinum et maturum; tenentes pro firmo, quod
 “ nisi de partibus illis nobis velocius succurratur, adeo quod
 “ possimus resistere impetui et turbini multitudinis tantæ,
 “ nullum est medium quin tota Christianitas cismarina ipso-
 “ rum dominio subjugabitur. Ad hæc, vestra noscat discretio
 “ domum nostram propter graves et innumerabiles expensas
 “ quas super munitione castrorum nostrorum prædictorum et
 “ civitatis Accon quæ pro meliori respondet, in tantum subire
 “ et subisse onera tam gravia expensarum, quod in statu
 “ tam periculoso dinoscitur remanere, quod nisi per providen-
 “ tiam vestram et aliorum fidelium opportuno et maturo
 “ præsidio succurratur, oportebit nos in læsionem et scanda-
 “ lum domus nostræ non modicum, ex toto supersedere
 “ defensionem Terræ Sanctæ, aut alias alienare de bonis et
 “ eleemosynis domus nostræ in partibus transmarinis in non
 “ modica quantitate. Nam sic se habet malitia temporis in
 “ istis partibus his diebus quod sub usuris vel gageriis propter
 “ eandem pestilentiam et absentiam Januentium et aliorum
 “ mercatorum ab Accon mutuo pecunia haberi non potest; et
 “ e contrario propter prædictas munitiones oportet nos in
 “ quadruplo expensas subire solito largiores, cum stipendiarii
 “ haberi non possunt, nisi et victum suum recipiant, et quod
 “ mortis suæ periculum pretio comparetur. Est enim aliquis
 “ in mundo princeps qui sine multo incommodo septem prin-
 “ cipalia castra uno et eodem die et tempore posset tenere
 “ contra hanc multitudinem inauditam defensibilia et munita,
 “ et ad expensarum cumulum pro factis tantæ¹ civitatis, sicut
 “ est Accon, quæ pro majori parte nobis incumbit, ad quos
 “ recurrit tota Christianitas cismarina tanquam ad refugium
 “ singulare? Certe non credimus. Et utinam invenirentur
 “ mercatores et alii præstitores qui sub obligatione ornamen-
 “ torum ecclesiarum, scilicet cruces, calices, thuribula, et cætera
 “ universa domorum nostrarum, nobis attribuerent pecuniam.
 “ Nam in casu isto proprio corpori nullatenus parcere in-
 “ tendimus. Imo potius nos et honorabilis conventus noster
 “ circa defensionem Christianæ fidei magno stamus desiderio
 “ exsolvere naturæ debitum. Parcat Dominus sua misericordia

f. 96.

¹ tantæ] tantis, MS.

“ animabus, de temporalibus non curamus. Præterea cum **A.D. 1260.**
 “ magna precum instantia supplicamus domino regi Angliæ,
 “ et etiam reginæ ut ipsum regem rogaret, quod ad relevandam
 “ domus nostræ inopiam de decem milibus marcarum argenti
 “ nomine mutui deberet misericorditer subvenire; unde vobis
 “ mandamus firmiter quatenus ad obtinendam a domino rege
 “ hujusmodi gratiam instetis quantum poteritis sollicitius et
 “ attentius, rescribentes nobis vestram super hoc voluntatem
 “ et aliiis. Datum Acconia, quarto die mensis Martii, anno
 “ Domini MCCLXI.”

Litera domini Papæ de Tartaris.

The first
part of this
is the same
as the letter
to prince
Edward,
Fœdera, i.
p. 403.

“ Alexander episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus Letter of
 “ fratribus archiepiscopo Cantuariensi et suffraganeis ejus, Pope Alex-
 “ necnon et dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, præ- ander IV.
 “ positis, archidiaconis, et aliis ecclesiarum prælatis, capitulis, respecting
 “ et conventibus, cujuscumque ordinis provinciæ Cantuariensis, the Tartars.
 “ salutem et apostolicam benedictionem. Clamat in auribus
 “ omnium, eosque quos animorum torpor non hebetat, in
 “ attentionis vigilantiam excitat horrendi præconii tuba terri-
 “ bilis, quæ fide rerum attestantium invalescens adeo certo
 “ sono generalis cladis bella prænunciat, quibus flagellum
 “ iræ cælestis immanium Tartarorum quasi ex abditis erum-
 “ pentium inferri civibus premit et conterit orbem terræ, ut
 “ jam non oporteat populi Christiani ad cognoscenda hæc
 “ quasi adhuc ambigua certiori relatu aures arrigere, sed
 “ eum ut ingruenti et publice festinanti provide occurrat
 “ periculo admonere. Cum enim iidem Tartari dicentes
 “ totam terram eis obtinendam tradidit Deus cæli, quem
 “ utique non noverunt, jam omnibus Orientis partibus occu-
 “ patis et populis conculcatis, jam Saracenorum duritia, quæ
 “ multorum temporum bella tulit et intulit, extrema pæne
 “ exterminii desolatione concussa, jam principali eorum civi-
 “ tate Baldach, Damasco, atque Alapia, cum pluribus aliis
 “ famosis eorundem regionibus captis hostiliter et eversis,
 “ necnon et Calipho infidelitatis eorum principe, et maxima
 “ ejus populi multitudine, postquam ut dicitur in deditionem
 “ receperant, interemptis, ad regni Jerosolymitani fines per-
 “ venerunt eosque impetunt invadendos, Christianis regionis
 “ Armeniæ, Antiochia et Tripoli famosis Christianorum urbi-
 “ bus, proh pudor! suo nomini subjugatis. Cumque a parte
 “ septentrionali per Hungariam atque Poloniam imperio
 “ Romano conterminas, ubi jam, proh dolor! non parum
 “ Christiani sanguinis profuderunt, valida in populum illarum
 “ partium cæde bacchati, hostilem attemptent aditum in

A.D. 1260. “Europam, ubi fortia Christianitatis capita conterere cogitant,
 “et regum thronis eversis sedibusque potentum sibi totius
 “orbis adscribere monarchatum, potius est contra incumbentia
 “e vicino pericula de opportunis remediis cogitandum, quam
 “eorum citior aut seriusior enunciatio expetenda. Omnis
 “igitur est securitatis ac tarditatis ignavæ [submovenda]¹
 “socordia quæ periculorum improvidos ad perniciem præparat
 “et disponit, et urgentissimo attentionis stimulo eos præcipue
 “convenit excitari qui præsent; ne sub manu eorum repentina
 “invadat calamitas homines inertī negligentia soporatos, quia
 “ruina malorum imminentium prius interdum quam in
 “sollicitudinis curam evigilent, obruuntur, quemadmodum
 “prædictis Saracenis aliisque innumeris nationibus, quas
 “destitutas prudentiæ consilio, indignas cælesti præsidio,
 “Tartarorum invasit oppressio, noscitur contigisse. Palam
 f. 96 b. “est enim quod pestilentiae perniciēs et perniciosior pestis ad
 “quiescentes ingreditur et securos, et Deum temptat immi-
 “nente periculo, qui illud in præsumptuosa cælestis auxilii
 “confidentia negligit humanæ prudentiæ remediis prævenire.
 “Nos igitur attendentes in eorundem Tartarorum manu
 “adversus peccata humani generis Divinæ indignationis sævire
 “flagellum, quæ tamen erga fideles magnum ostendit pietatis
 “indiciū, dum illud nobis imminere noluit² improvisum.
 “Sed ut divinæ placationis antidoto et prudentiæ consilio
 “excludi valeat diu ante provisum, ac de clementis Dei
 Ps. “misericordia confidentes, quod si *visitaverit in virga iniqui-*
 lxxxviii. “*tates suorum et peccata in verberibus disciplina, miseri-*
 33, 34. “*cordiam suam tandem non abscidet ab eis*; cogitamus cum
 “fratribus quemadmodum a nobis expostulat speciale pasto-
 “rale officium cui licet immeriti præsidemus, contra idem
 “flagellum utilia salutis remedia ordinare.
 “Et quidem pro tam universalis necessitatis articulo vide-
 “batur non solum ecclesiasticorum, sed et sæcularium
 “principum et fidelium populorum generale concilium con-
 “vocandum, ut³ de communi omnium discrimine a provisionis
 “opportunæ remediis, ad quæ solas Ecclesiæ vires liquet
 “non posse sufficere, intentis singulorum sensibus communis
 “deliberatio haberetur. Hæc enim causa neminem præterit,
 “communissima omnium et privatissima singulorum. Quia
 “et si contingat maxime maximos a quibus primum ordiri
 “solet instantia, cujuscumque desolationis initium, ut cæteri
 “facilius velut azephali et dispersi ad perniciem abducantur,
 “unumquemque tamen specialiter de universitate contingit,

¹ A blank in MS.² *noluit*] *voluit*, MS.³ *ut*] *et*, MS.

“ ruinam et statum, mortem et vitam continens singulorum. A.D. 1261.

“ Nam apud eosdem Tartaros patrociniū nulli præstat
 “ fortunæ conditio, vel sexus infirmitas, aut ætatis miseratio,
 “ seu reverentia dignitatis, qui non quorundam sed omnium
 “ exitia et exterminia moliuntur. Nulli pacti aut fœderis
 “ fidem servant, quam quidem habere nequeunt infideles.
 “ Propter quod dum simulant se ad Christianos privatae
 “ affectionis habere propositum, hoc ipso est magis Christianis
 “ astutæ fraudulentiae illorum laqueus, quem hujusmodi
 “ simulationis pallio subtegunt, præcavendus, quia eos sub-
 “ tilioribus dolis supplantari conantur, quos invenire credunt
 “ ad repugnantiam fortiores.

“ Verum quia ipsis Tartaris nequitiae suae-proposita vigi-
 “ lanter instantibus, dilationis diuturnae non capit res. ista
 “ dispendium, et absque longi temporis tractu, gravaminibus
 “ personarum rerumque detrimentis convenire nobiscum
 “ universitas concilii non valeret; necessitati qua generalitas
 “ premitur, de prædictorum fratrum consilio ad præsens
 “ duximus hoc compendio consulendum, ut in singulis regnis
 “ atque provinciis fideles moneantur attendere causas illas
 “ propter quas præcipue ad Saracenos et ad alias nationes
 “ cum eisdem Tartaris pestis desolationis intravit, offensam
 “ Dei nostri, cujus contra se subjectae a perfidis nationes
 “ perfidiae judicium irritarunt; defectum insuper humanae
 “ providentiae, qui eis segnitia inertia[que] sepultis et varia
 “ abinvicem seditione disjectis, ademit opportuna remedia
 “ defensionis, quatenus ipsi fideles, de alienis periculis sumpta
 “ cautela, medelis contrariis a malis imminentibus præser-
 “ ventur. Hinc est quod universitatem vestram monemus,
 “ rogamus, et hortamur attente, vobis per apostolica scripta
 “ in virtute obedientiae districte præcipiendo mandantes,
 “ quatenus convocatis per te, frater archiepiscopo, ac per eos
 “ quibus id commiseris, et si opus fuerit ecclesiastica cen-
 “ sura coactis, ad provinciale concilium provinciae tuae
 “ praelatis tam regularibus quam sæcularibus, tam exemptis,
 “ quibus ex convocatione tua nullum volumus quoad libertates
 “ et immunitates eorum in posterum præjudicium generari, f. 97.
 “ nullumque ipsis contra convocationem et citationem hujus-
 “ modi quantum ad hunc spectat articulum, ex privilegiis
 “ vel adminiculis libertatum exemptionumve suarum excusa-
 “ tionis seu exceptionis provenire præsidium, cum etiam non
 “ exemptis, celeriter et convenienter in unum communi pro-
 “ videntia disponatis quomodo per exhortationis verbum populi
 “ vobis subjecti ad reconciliandum se Deo Deumque sibi
 “ dignis poenitentiae fructibus, necnon et ad reformandum in

A.D. 1261. “ seipsis communionem pacis mutuae efficaciter inducantur, ut
 “ divina ultionis iracundia, succensa iniquitate peccantium,
 “ devota pœnitentium et in cælum ad Deum clamantium
 “ humilitate placetur. Quia nulla eis hostium nocebit ad-
 “ versitas, qui nullam sibi vitiorum aut dissensionum
 “ dominari permiserint pravitatem. Deinde circumspectæ
 “ deliberationis examine præcogitare curetis quibus modis
 “ quibusve remediis atque subsidiis ecclesiasticis et mundanis
 “ ad resistendum eisdem Tartaris tam in Terra Sancta quam
 “ impetunt et invadunt, quam in regno Hungariæ, atque in
 “ terra Poloniæ, aliisque locis, unde ad alia occupanda
 “ Christianorum regna violentem¹ nituntur habere ingressum,
 “ conflentur in unum vires populi Christiani. Nam tantæ
 “ tamque improbæ multitudinis irruptionibus cohibendis unius
 “ regis vel regni non sufficerent facultates. Prospiciendum
 “ est quoque quibus pœnis quibusque districtioibus et
 “ censuris spiritualibus coerceri Christianos cujuscumque
 “ præcellentiæ seu conditionis oporteat a confœderationibus
 “ cum eisdem Tartaris ineundis, ne qui fidem habent cum
 “ Deo et religionis Catholicæ proximis irritam facientes
 “ quicquam attemptent in contumeliam et jacturam nominis
 “ et populi Christiani; quæ insuper regio cui quibusve
 “ modis et viribus contra eosdem Tartaros succurrere
 “ teneatur; qui etiam duces sive capitanei præfici debeant
 “ fidelium exercitus in bello Domini contra infidelium satel-
 “ litia processuri; quæ dona et qualia subventionis auxilii
 “ pro his exsequendis particulariter induci debeant cleris et
 “ populis Christianis. De reliquis nihilominus providentiæ
 “ opportuniæ suffragiis in tanto negotio illudque contingentibus
 “ conferendis, secundum datam vobis a Deo prudentiam, Deum
 “ et universale periculum habentes præ oculis, cogitetis. Et
 “ super omnibus deliberatione habita diligenti usque in
 “ octabas Apostolorum Petri et Pauli proximo futuras, quod
 “ utique temporis spatium, inspecta necessitatis instantia,
 “ nulli videri debet angustum, aliquos ex vobis vel alios
 “ nuntios vestros, viros idoneos et discretos ac sufficienter
 “ instructos et a vobis plenum habentes mandatum super
 “ præmissis omnia facienda quæ vos personaliter præsentem
 “ facere valeretis, ad sedem Apostolicam destinetis, per quos
 “ nobis super præmissis omnibus circumspeditionis vestræ
 “ voluntas et consilium innotescant, et quorum communicato
 “ consilio prædicta sedes provida deliberatione statuatur, disponat,
 “ et ordinet quæ in tam arduo Christianitatis negotio publicæ

¹ *violentem*] violentum, MS.

“ salutis utilitas postulaverit. Confidimus enim constanter in A.D. 1261
 “ Domino et in potentia virtutis ipsius, quod si congruo
 “ universa hæc ordine instruantur, Tartarica feritas Christianos
 “ ad resistantiam paratos inveniens, et divinæ gratiæ præsidio
 “ ac humanæ providentiæ consilio præmunitos, experietur
 “ sibi apud eos terrorem multitudinis pravorum monstra
 “ fictilia, circumventionis dolos et dissensionum schismata,
 “ per quæ inconsultis alienis adeo prævaluere nationibus,
 “ minime profuisse, quin potius Deo suis favente probabunt
 “ quantum in bello fidelium contra perfidos fideliter ac digne
 “ invocantibus valeat nomen Christi. Si vero te, frater
 “ archiepiscopo, abesse, vel quod absit, deesse contingat, vos
 “ filii, Cantuariense capitulum, auctoritate freti apostolica, hæc
 “ omnia exsequi procuretis. Datum, etc.”

Alexander Papa IV. isto anno obiit.

f. 97 b.

Urbanus Papa consecratus est die Dominica proxima Pope
 post decollationem Sancti Johannis Baptistæ ii. nonas Urban IV.
 Septembris, litera dominicali B.

MCCCLXII. Dominus Henricus rex et regina circa The king
 festum Sanctæ Mariæ Magdalænæ in Franciam trans- and queen
 fretaverunt, et duo filii eorum cum eis, et ibi moram and two
 fecerunt usque ad Purificationem. Dominus Edwardus sons in
 plurima tunc temporis vicit torneamenta in partibus France.
 transmarinis.

Eodem anno dominus Henricus rex recuperavit ad-
 vocationem ecclesiæ de Esseburne contra magistrum
 Robertum de Marisco decanum Lincolnæ, quam quidem
 decani Lincolnensis ecclesia antea per longum tempus
 possederunt, et de eadem pensionem receperunt, ali-
 quando quinquaginta solidos, et tunc temporis quin-
 quaginta marcas.

Dominus Henricus rex et regina redierunt de Francia
 post Purificationem Beatæ Virginis, ubi idem dominus
 rex per longum tempus desperabiliter ægrotavit.

Eodem anno obiit Ricardus de Clare, comes Glovernæ Death of
 et Hertfordiæ, idus Julii, apud unum de maneriis suis Richard
 juxta Cantuariam, et sepultus est apud Teukesbury. de Clare.

Baldwinus comes de Insula, nobilis juvenis et pul-
 cherrimus, in Francia apud Parisius obiit.

A.D. 1262. Obiit Henricus de Wengham episcopus Londoniensis.

Obiit Ricardus Talebot Londoniensis electus.

Obierunt plures in Francia, qui cum domino rege ibidem venerunt isto anno, et ibidem sepulti sunt, tam magnates quam alii.

Obiit Willelmus de Favers, prior Tutisburiae; Galfridus de Beumes prior successit.

Richard, Ricardus rex Alemanniae venit Londonias cum paucis
king of videre dominum Henricum regem fratrem suum, qui
Germany, adhuc tunc temporis non plene convaluit de infirmitate
in London. sua; et dicebatur a pluribus quod ad hoc venit ut reg-
naret post eum, si contingeret humanitus de domino rege.

Fire at Eodem tempore combusta fuit aula regis apud West-
Westmin- monasterium, et capella, et plures thalami, tempore
ster Hall. prandii servitorum, domino rege ibidem existente.

Failure of Dominus Edwardus, Henrici Dei gratia regis Angliae
prince filius primogenitus, de partibus transmarinis conductis
Edward's militibus, cito post Pascha Walliarum fines adiit,
attack on the Welsh. Walenses suo subjugare dominio, sine Angligenarum
auxilio, arbitratus. Super quo indignati Angligenae,
non solum sibi subnectare nolebant auxilium, verum-
etiam ad expellendum alienigenas, juxta provisiones
Oxoniae, hac de causa amplius excitati, uno animo
properabant. Igitur cum per aliquod tempus in par-
tibus Walliarum moram traxisset dominus Edwardus,
nec ad votum profecisset, inde recedere compulsus est.

Circa festum Sancti Johannis Baptistae, quia dominus
rex a sacramento praestito quoad observationem pro-
visionum Oxoniae per dominum Papam se absolvi cum
quibusdam de suis procurarat, et ideo cum fratre suo
et filiis ac quibusdam aliis terrae magnatibus eas cassari
laboraret ex condicto et consensu mutuo omnium fere . . .¹

¹ The MS. here ends imperfectly: blank vellum page by a hand of the
the names of the later abbats of fifteenth century.
Burton have been written on the

TRANSLATION OF THE FRENCH DOCUMENTS IN THE BURTON ANNALS.

This the commonalty of England shall swear at Oxford. p. 447.

We, so and so, make known to all men, that we have sworn upon the holy Gospels, and are held together by such oath, and promise in good faith, that each one of us and we all together will mutually aid each other, both ourselves and those belonging to us, against all people, doing right, and undertaking nothing that we cannot without doing mischief, saving faith to the king and the crown. And we promise under the same oath, that we will not henceforth take from each other land or moveables by which this oath can be disturbed or in anyways impaired. And if any one acts against this, we will hold him as a mortal enemy. p. 448.

This is the oath of the twenty-four.

Each shall swear on the holy Gospels, that he to the honour of God, and to his faith to the king, and to the profit of the realm, will ordain and treat with the aforesaid sworn persons upon the reformation and amendment of the estate of the realm. And that he will not fail for gift, nor for promise, for love, nor for hate, nor for fear of any one, nor for gain, nor for loss, loyally to do according to the tenour of the letter which the king and his son have together given for this.

This the capital justiciary of England shall swear.

He swears that he will well and loyally according to his power do that which belongs to the justiciary of right to hold, to all persons, to the profit of the king and the kingdom, according to the provision made and to be made by the twenty-four, and by the council of the king and the great men of the land who shall swear in these things to aid and support him.

This the chancellor of England shall swear.

That he will seal no writ, excepting writs of course, without the commandment of the king and of his council who shall

be present. Nor shall he seal a gift under the great seal, nor under the great [],¹ nor of escheats, without the assent of the great council or of the major part. And that he will seal nothing which may be contrary to the ordinance which is made and shall be made by the twenty-four, or by the major part. And that he will take no fee otherwise than what is given to the others. And he shall be given a companion in the form which the council shall provide.

This is the oath of the guardians of the king's castles.

p. 449. That they will keep the castles of the king loyally and in good faith for the use of the king and of his heirs; and that they will give them up to the king or to his heirs, and to none other, and by his counsel and in no other manner, to wit, by honest men of the land elected as his council, or by the major part. And this form by writ lasts for twelve years. And from that time forward by this settlement and this oath they shall not be hindered so that they cannot freely give them up to the king and his heirs.

These are those who are sworn of the king's council.

[The names follow.]

The twelve on the king's side have elected out of the twelve on that of the commonalty the earl Roger the Marshall, and Hugo Bigot.

And the party of the commonalty have elected out of the twelve who are on the king's side the earl of Warwick and John Mansel.

And these four have power to elect the council of the king, and when they have elected them, they shall present them to the twenty-four; and there, where the greater part of these agree, it shall be held.

These are the twelve who are elected by the barons to treat at the three parliaments by year with the king's council for all the commonalty of the land of the common need.

[The names follow.]

p. 450. *These are the twenty-four who are sent by the commonalty to treat of aid to the king.*

[The names follow.]

And if any one of these cannot or will not serve, those who shall be there have power to elect another in his place.

¹ A blank space in the MS.

Of the state of holy church.

Be it remembered that the state of the holy church be amended by the twenty-four elected to reform the state of the realm of England, when they shall see place and time, according to the power which they have respecting it by the letter of the king of England.

Of the capital justiciary.

Moreover, that there be had one or two justiciaries, and what power he shall have, and that he be only for a year. So that at the end of the year he answer concerning his time before the king and his council and before him who shall follow him.

Of the treasurer, and of the exchequer.

p. 451.

The like of the treasurer. That he too give account at the end of the year. And other good persons are to be placed at the exchequer according to the direction of the afore-said twenty-four. And there let all the issues of the land come, and in no part elsewhere. And let that which shall be seen to require amendment, be amended.

Of the chancellor.

The like of the chancellor. That he at the end of the year answer concerning his time. And that he seal nothing out of course by the sole will of the king. But that he do it by the council which shall be around the king.

Of the power of the justiciary and bailiffs.

The capital justiciary has power to amend the wrongs done by all the other justiciaries and bailiffs, and earls and barons, and all other people, according to the law and justice of the land. And let the writs be pleaded according to the law of the land, and in fit places. And that the justiciary take nothing unless it be presents of bread and wine, and such things, to wit, meat and drink, as have been used to be brought to the tables of the chief men at the assize. And let this same thing be understood of all the king's councillors and all his bailiffs. And that no bailiff, by occasion of plea or of his office, take any fee in his own hand, or through the agency of another in any manner. And if he is convicted, that he be punished, and he who gives likewise. And thus it is fitting that the king give to his justiciary and his people who serve him, so that they have no occasion to take anything from elsewhere.

Of the sheriffs.

Let there be provided the sheriffs, loyal people, and substantial men, and land tenants; so that in each county there be a vavasour of the same county as the sheriff, to treat the people of the county well, loyally, and rightfully. And that he take no fee, and that he be sheriff only for a year together; and that in the year he give up his accounts to the exchequer and answer for his time. And that the king grant unto him out of his own, according to his contribution, so that he can guard the county rightfully. And that he take no fee, neither he nor his bailiffs. And if they be convicted, let them be punished.

Be it remembered that such amendment is to be applied to the Jewry, and to the wardens of the Jewry, that the oath as to the same may be kept.

p. 452.

Of the escheators.

Let good escheators be had; and that they take nothing of the effects of the dead, of such lands as ought to be in the king's hand. Also that the escheators have free administration of the goods until they shall have done the king's will, if they owe him debts. And that, according to the form of the Charter of liberty. And that inquiry be made into the wrongs done which the escheators have done there aforetime, and amendment be made of such and such. Nor let tallage on anything else be taken, excepting such as ought to be according to the Charter of liberty.

Let the Charter of liberty be guarded firmly.

Of the exchange of London.

Be it remembered to amend the exchange of London, and the city of London, and all the other cities of the king which have gone to shame and destruction by the tallages and other oppressions.

Of the place of reception of the king and queen.

Be it remembered to amend the hostelry of the king and the queen.

Of the parliaments, how many times they shall be held by year, and in what manner.

It is to be remembered that the twenty-four have ordained that there be three parliaments a year. The first at the octave of S. Michael. The second the morrow of Candlemas. The third the first day of June, to wit, three weeks before S.

John. To these three parliaments the elected councillors of the king shall come, provided they are not sent to see the estate of the realm, and to treat of the common wants of the kingdom, and of the king in like manner. And other times in like manner when occasion shall be, by the king's command.

So it is to be remembered that the commonalty elect twelve honest men, who shall come at the parliaments and other times when occasion shall be, when the king or his council shall send for them, to treat of the wants of the king and of the kingdom. And that the commonalty hold as established that which these twelve shall do. And that shall be done to spare the cost of the commonalty.

There shall be fifteen named by these four, to wit, by the earl Marshall, the earl of Warwick, Hugo Bigod, and John Mansel, who are elected by the twenty-four to name the aforesaid fifteen, who shall be the king's council. And they shall be confirmed by the aforesaid twenty-four, or by the p. 453. major part of them. And they shall have power to counsel the king in good faith concerning the government of the realm and all things which appertain to the king or to the kingdom; and to amend and redress all things which they shall see require to be redressed and amended. And over the chief justice and over all other people. And if they cannot all be present, that which the majority shall do shall be firm and established.

These are the names of the principal castles of the king, and of those who have guarded them.

[The names follow.]

Charter of the king.

Henry, by the grace of God king of England, duke of Normandy, Aquitaine, and count of Anjou, to all his faithful and loyal subjects, health. Forasmuch as we desire and wish that speedy justice be done through the whole of our realm, as p. 454. well to the poor as to rich, we wish and command that all the wrongs which have been done in our time in your county, whoever shall have done them, be shown to the four knights whom we have assigned for this, if they have not before been shown to them. And we, as speedily as we can, will have them amended and redressed. But if we cannot as speedily do this as we wish, and as occasion shall be to you and to us, neither we nor you ought to wonder that what has for so long gone on ill to our loss and to yours, cannot so quickly be amended. But by the first amendments

that shall be done in the county where we shall have our justiciary and our other proved men, by this you can have certain hope that thus it shall be done to you as soon as possible. Know that we have made each one of our sheriffs swear this oath, that he will serve us loyally, and loyally will keep according to his power that which is written above, to wit, that he will do right in common to all people, according to the power which he has from his own office. And that he will not fail for love, nor for hate, nor for fear of any, nor for any greed, as well and as soon to do speedy justice to poor as to rich; and that he will not take from any one anything by himself nor by another in any manner, by art or by device, by occasion of the bailiwick, excepting only meat and drink which are accustomed to be brought on the tables, and that as for one day at the most; nor that he shall have more than his own horse in the place where he lodges, with another by occasion of his bailiwick; nor shall he lodge with any one who has less than forty liberates of land, nor in any religious house which has less than the value of 100 marks each year in lands or in rents; nor shall he lodge in the said places more than once a year, or twice at most; and that he shall not do except at their prayer and their good will; and that that shall not be drawn into a custom. And if he covenants to lodge, that he shall take no more presents nor other things worth more than twelve pence. And that of servants he shall have only so many as shall be rightful for him to have conveniently to protect his bailiwick, and such servants shall he take of whom he may be sure that he can answer for their deeds. And that the country be not too much pressed for their meat or for their drink. And they, so long as they are in the bailiwick, shall not ask nor take from any man, clerk or lay, frank or villain, from religious house or township, lamb, sheaf, corn, nor wool, nor any other kind of moveable property, nor money, nor what is worth it, as many have been accustomed aforetime. And this the sheriff is to make them swear when he puts them in his bailiwick. And that he shall not deliver up counties, hundreds, wapentakes, nor any other kind of bailiwicks of our realm to farm to any one. And let there be certain sheriffs and all kinds of other bailiffs, that if any one is convicted of any kind of other prisage than is written above, by occasion of his bailiwick, that he shall be punished, as well the giver as the receiver. For we have provided, by the counsel of our great men, that for ever after there be done full and speedy justice to all without any kind of fee. And for this we command and prohibit to all and to every one, that to no one of our bailiffs shall they offer, or promise, or give anything, on

pain of being punished ; for when the sheriff shall come at the end of the year upon his account, there shall be paid to him his proper expenses which he shall have made to guard his bailiwick and to fee his servants. And for that we give him of our own, because we will not that he have occasion to take anything from another. And we will that no one of our bailiffs whom we put in our lands, sheriff or other person, remain in his bailiwick more than a year. And for that we cause you to know, that if hardships or wrongs are done by the aforesaid bailiffs, that you fear them less and more surely show their wrong doings. Witness ourselves at Westminster, the 20th day of October, in the 42nd year of our reign.

Charter of the king.

Henry by the grace of God, &c., to all his subjects, clerk and lay, health. Know that we will and grant that that which our council, or the majority of them, which is elected by us or by the commonalty of our realm, has done and shall do to the honour of God and of our faith and for the profit of our realm, as it shall ordain, shall be firm and established in all things for ever. And we command and admonish to all our faithful and loyal subjects in the faith which they owe us, that they firmly hold and swear to hold and to maintain the ordinances which are made or are to be made by the aforesaid council, or by the majority of them, in the manner which is mentioned above. And that they take upon themselves to do this by this same oath against all persons giving and taking a bribe. And that no one take land or moveables by which this provision can be disturbed or impaired in any way. And if any person or persons go against this, we will and command our faithful and loyal subjects that they hold them as our mortal enemies. And for that we will that this thing be firm and established, we send our letters patent, sealed with our seal, in each county, to remain there in the treasury. Witness ourselves in London, Oct. 18th, the 42nd year of our reign.

And this thing was done before Boniface, archbishop of Canterbury, &c.

Provisions of the twelve barons.¹

Moreover, that justices be provided to go through the land. p. 476. And that there be one of the twelve or of the others of the commonalty to see that right be done to plaintiffs, and to all

¹ Such portions only are translated as are not subsequently given in Latin.

others. And also let them see that the ordinances which are made for the profit of the realm, which are or shall be, be sent to the counties that they may be kept.

Also that the provisions which have been made since the commencement of these ordinances be upheld and maintained.

Moreover, let the rolls of these ordinances be read and confirmed; and let the charters of liberty and the forest be kept and maintained.

It is provided also that no one come to the parliament on horseback, nor with armed men, nor armed man, unless he be especially sent for by the king, or by his council, or by writ, for the common wants of the land.

There where the justices itinerant have lately been on circuit, let there be appointed proved and wise men to hear and inquire into all the complaints which can be terminated without writ of seven years therefrom, so that if any one has not made plaint before the seven years, and has not had his right, that he recover so as to have his right. And that they have power to inquire of the sheriffs and their bailiffs how they have behaved towards the country since the ordinances.

Also let them make inquiry of the bailiffs to the rich men of the land and of the rich men themselves.

p. 477.

Let the justices itinerant have the same jurisdiction as the sheriffs in their circuit; and the same as to their own jurisdiction throughout their circuit. And be it provided that two or three inferior men of the council be constantly round the king from parliament to parliament. And at each of the parliaments let them be changed and others put. And let their acts be investigated at each parliament. And let it be amended, if anything be to be amended, by those of the council. And if any great need arise between the parliaments, which cannot be terminated by the aforesaid two or three, or which cannot be well delayed until the next parliament, let all those of the council be summoned by writ to end this need. And in the writ let the occasion of the summons be put, if it be not secret. And if any of the others of the council, or of the aforesaid two or three, come to court by the command of the king or for his own need, let them be at the council of the king as long as the needs last, both as to their own business, and as to the needs of the king for which they are summoned.

It is to be remembered that two proved men are to be provided to sell the wardships, which are now of right in the king's hand.

Moreover, that two proved men be provided to ordain together with the council of the exchequer concerning the sheriffs and counties.

Moreover, that persons be provided to go with the king in France. And who shall remain in the land near the justiciary.

And that answer be made to the messengers from Wales. And be it provided that the writs of the provisions and the ordinances be issued from the chancery without delay. Likewise also of the messengers who shall go to Rome.

For selling the wardships now let the justice, the treasurer, Master Thomas de Wymondham, Sir Roger de Turkeby, Sir Henry de Bath be appointed. And that these same ordain and provide in what articles the queen ought to have gold.

It is provided that these same come to the exchequer, and see the sums of all kinds of tallages which have been exacted since the time of this king, and that they estimate to how much each can amount.

And these same are to provide how one ought to proceed in pleas of customs and of service.

Likewise let them provide how one ought to proceed in escheats and in wardships.

Be it provided what people ought to go to amend the injuries and the wrongs done which can be terminated without writ.

Let the justiciary provide this with the others. Also what persons shall be at the Bank¹ with the justices, and what at the exchequer.

It is provided that four knights be placed in each county to see the wrongs which the sheriffs do. If it happen that they commit wrongs, that these four admonish the sheriffs that they cause them to be amended. And if they will not amend them, p. 478. let them put the wrongs done in a roll, and show them to the capital justiciary at the end of the year, when he shall demand them; or before, if he demands them, if so be that the complainants upon whom the wrongs have been committed are willing to prosecute. And that these aforesaid four knights have no power to disturb the sheriffs from doing their office.

[The next paragraph is in the Latin, p. 484.]

Let the capital justiciary, the treasurer, Sir Henry de Bath, Sir Roger de Turkeby, and the barons of the exchequer provide this year now what proved and loyal and wise men shall be sheriffs this year. And let there be vavasours of the same counties. And against the next year at the next county meeting before Michaelmas let there be elected in full county four proved and loyal men, and such as shall be profitable to the

¹ *i.e.*, the Court of King's Bench.

king and to the county in this office. And let them be at Michaelmas at the exchequer. And the barons are to take the most sufficient in their estimation.

Moreover, let there be elected by the capital justiciary and by the treasurer proved men this Advent and in these festival days, against the next parliament, which shall be for the purpose of amendment at the great exchequer and at the Jews' exchequer. And by these same let there be reasonable sustenance provided for those who shall be at one exchequer and at the other.

It is provided that Sir Thomas de Gresley, justice of the forest, take Nicholas de Ramsey and three knights of each county and inquire into the state of the forests, as to vert and venison, and as to sales and destructions; and by whom they are made. And they are to inquire as to bad usages in pleas of the Forest, and by whom they are established and from what time; and when this shall have been done, to cause it to be known to the king and to his council.

Let this same proceeding be done with the forests of the Trent. That the capital justiciary provide four knights and inquire into all the forests of the Trent in the manner above-said.

p. 479.

Let the archbishops and the bishop of Worcester, the earl Marshal, the earl of Warwick, be with the justiciary to treat of the great needs of the realm, so long as the king is out of England. And all those of the council, and the twelve on the side of the commonalty, who remain in England, shall be summoned if there be occasion. Let Sir Philip Basset and Sir Roger de Mortimer be constantly with the justiciary.

It is provided that the justiciary provide that the castellans have reasonable sustenance for the king's castles to guard and to sustain them.

It is provided to place two proved men of the commonalty or of the twelve who are on the side of the commonalty, or of the others, with the justices at the Bank. And that they see that right is done. And in the same manner let there be placed two proved men of the commonalty, or of the twelve who are on the side of the commonalty, or of the others at the exchequer.

These are the provisions and the ordinances made at Westminster, at the parliament at Michaelmas, by the king and his council, and the twelve elected by the common council before the Commons of England, which then were at Westminster, the 43rd year of the reign of Henry, son of king John.

APPENDIX

TO THE

ANNALS OF TEWKESBURY.

MS. COTTON. CLEOPATRA A. vii., ff. 96-98.

Vide An-
nal. de
Theokes.,
p. 144.

ANNO gratiæ 1249, anno regni regis Henrici filii regis [Johannis] 34, tempore domini Roberti abbatis Theoukesberię, captus est quidam latro nomine Ricardus, filius Aluredi de Wrthe, in feodo abbatis in Dorsetia; et quia baillivi abbatis minus discreti erant, nec etiam unquam viderunt judicium fieri de latrone in curia abbatis, volentes consulere discretiores quid agendum esset eis in tali casu, dum res moram traheret longiorem, ductus est latro ille ad curiam domini comitis¹ de Craneburnia, ubi judicatus est et suspensus per insipientiam baillivorum abbatis. Quo audito, abbas vehementer commotus est versus baillivos suos, et dolore cordis tactus, videns libertatem ecclesię suę in hoc facto nimis læsam. Et dum ista agerentur, captus est et alius latro in feodo abbatis ibidem, nomine Johannes Milksop, filius Rogeri Milksop de Berkeleia; et ductus est in curiam abbatis apud Upwynburne, et ibidem imprisonatus circa festum Sancti Andreę apostoli. Hoc audito, abbas festinanter properavit, et venit ad locum illum, et fecit summoniri

A thief caught in the land of the abbat of Tewkesbury, but taken to the court of the earl of Gloucester at Cranborne, and there hanged.

Another thief caught and taken to the abbat's court at Upwinborne.

¹ i.e. Richard de Clare, earl of Gloucester.

The earl's bailiff opposes the abbat's jurisdiction, and he goes to the earl himself to complain.

curiam suam, et vocavit multos tam de suis, quam de vicinis, milites et liberos, volens uti libertate sua ibidem, sicut et fecit apud Theokesberiam. Sed bailivus comitis hoc non permisit, quia intendebat facere de isto, sicut et de primo, faciens distractiones in terra abbatis pro detentione latronum. Quo viso, abbas tempestive adivit dominum suum, videlicet Ricardum de Clare, tunc comitem Gloucestræ, et ostendit ei verbo ad verbum injuriam sibi factam contra libertatem et tenorem chartarum prædecessorum suorum, quas etiam eidem tradidit inspiciendas. Dominus vero comes difficilis fuit per consiliarios suos contrarios, et non permisit abbati uti libertate sua, sed descendit ad inquisitionem, volens certificari de libertate abbatis in hunc modum :

The earl orders an inquiry to be made into the question of the abbat's right.

“ Ricardus de Clare, etc., Adæ de Becktesgate bailivo suo de Craneburnia, salutem. Monstravit nobis dilectus noster abbas Theokesberia, quod quidam latro captus est in terra sua, de quo dicit se habere libertatem in curia sua faciendi judicium; et tu ei facere non permittis. Quocirca tibi mandamus, quantum illud judicium in rescriptum ponas, et diligenter inquiras, si dictus abbas aliquo tempore tali libertate usus fuerit, vel nos vel antecessores nostri, de latronibus in terra sua captis, et illam inquisitionem nobis sub sigillo tuo habere facias. Vale. Datum circa festum Purificationis apud Theokesberiam.”

In consequence of delay, the abbat applies again to the earl;

Et propter absentiam majorum et discretorum de curia de Craneburnia, non fiebat inquisitio ista; unde abbas magis fatigatus, iterum accessit ad dominum comitem; sed adhuc nihil aliud potuit impetrare, nisi literas iterato de inquisitione facienda per hoc breve :

and another order is issued.

“ Ricardus de Clare, etc., eidem bailivo suo de Craneburnia, salutem. Monstravit nobis abbas de Theokesberia quod inquisitionem de libertatibus suis nondum fecisti; et ideo tibi mandamus, quod ad proximam curiam tuam inquisitionem illam per

“ probos et legales homines fieri facias ; et eam sub
 “ sigillis eorum per quos facta fuerit, nobis tecum die
 “ Dominica proxima post curiam tuam tentam, ad
 “ partes de Thunebrugge deferas ; et interim dicto
 “ abbati boscum suum in pace habere permittas.
 “ Datum apud Thorneby, die Dominica proxima ante
 “ Cathedram beati Petri.”

Veniens igitur abbas apud Craneburniam ad curiam Persons chosen to investigate the case.
 domini comitis, porrectum est breve istud in medium ;
 quo perlecto, electi sunt inquisitores secundum formam
 mandati ; videlicet, Rogerus Waspul, Robertus de
 Lucy, Henricus de Wyrleya, Willelmus le Franceys,
 Thomas Aland, Ricardus de la Forde, Ricardus le
 Wodeward, Robertus de Musters, Walterus Abbe, Wil-
 lelmus filius Adæ, Johannes de Gillingeham, Rogerus
 le Yreis ; et quidam de nominatis erant ex Pharisæis.
 Dicunt per auditum quod antiquis temporibus habue- Their testi-
 mony.
 runt abbas et conventus libertatem suspendendi et
 furcas erigendi ; sed nullus eorum recolit nec meminit
 vidisse tempus. Dicunt etiam quidam in inquisitione
 assistentes quod recolunt vidisse tempus, quando unus
 natus abbas de Wynburne appellavit filium suum
 in curia de Craneburnia, et convictum super crimen
 furti suspendit eum. Item dicunt quod in hoc anno
 post festum Omnium Sanctorum proximo præteritum,
 captus fuit quidam latro in terra abbatis, et super
 furto convictus, in curia de Craneburnia, passus fuit
 iudicium suspendii. Dicunt etiam quod sen[eschallus]
 abbatis instanter petiit curiam domini sui de eodem
 latrone ; sed quia specialiter non fuit datus procurator
 ad hoc prosequendum in curia de Craneburnia, neque
 per literas abbatis neque per speciale mandatum, sene-
 schallus de Craneburnia ex quo latro convictus fuit
 super furto, decrevit iudicium non differri. Sentiens The abbat finding it going against him, pro-
 tests.
 igitur abbas multa sibi imminere dispendia, et inquisi-
 tionem sibi esse contrariam, posuit clameum suum
 contra inquisitionem et inquisitores, quod tacito ordine

against the manner in which the inquiry was held,

and goes to the earl.

The earl says the abbat must keep his prisoner till his return to England.

But on the abbat's remonstrance,

orders a fresh investigation to be made against the time of his return, the abbat to use the powers of his court in the meantime.

juris facta est inquisitio, quia subticuerunt utrum latro iste judicatus esset in curia de Craneburnia, tempore custodiæ vel tempore veri domini. Videns etiam quod baillivus adeo tardasset quod nullatenus attingere posset ad dominum comitem cum inquisitione die et loco nominatis; timens insuper quod dominus comes nimium remotus esset a loco illo, cum esset in pro-cinctu ad transfretandum, adeo amicabiliter locutus est, et aperta manu [ferens] quod habuit transcriptum inquisitionis sub sigillo baillivi, nec sibi nec suis parcens, eadem die iter arripuit versus dominum comitem, quem invenit apud Thonebrugge. In crastino autem convocans dominus comes consiliarios suos, crudele responsum et pejus priore dedit abbati, videlicet, quod custodiret prisonem suam usque ad reditum suum in Angliam, quia adhuc voluit magis certificari de processu rei et de inquisitione minus rite facta, secundum clameum quod abbas posuit contra ipsam inquisitionem. His auditis, multum tristis effectus abbas et omnes qui cum ipso erant. Respondit quod non habuit castellum neque carcerem ad custodiendum prisiones per tantum tempus, cum etiam in dubio esset reditus comitis in Angliam et multiplicavit preces in tantum quod exauditus est sub hac forma:

“ Ricardus de Clare, comes Gloucestriæ et Hertfordiæ, Adæ de Bechtesgate, baillivo de Craneburnia, salutem. Intimavit nobis abbas de Theoukesberia quod ad libertatem suam pertineat quod iudicium faciat in curia sua de latronibus captis in terra sua de Wynborne, quam quidem libertatem similiter vindicavimus; super quo a nobis habuisti præceptum et mandatum ut super hoc diligentem faceres inquisitionem; et quia non constare potuit nobis ad plenum per inquisitionem factam super hoc quam nobis misisti, si primus latro de quo in eadem fiebat mentio, captus fuit et judicatus tempore gardæ vel tempore veri domini, ideo tibi mandamus, quatinus per-

“ mittas ad præsens prædictum abbatem uti eadem
 “ libertate quam ei replegiavimus, usque adventum
 “ nostrum in Anglia, et judicare dictum latronem in
 “ curia sua et suspendere ad furcas nostras, si necesse
 “ fuerit, salvo tamen jure nostro, siquid habemus.
 “ Et interim diligentem facias inquisitionem iterato
 “ super illo præcipue articulo, utrum videlicet tempore
 “ custodiæ vel tempore veri domini captus fuit et
 “ judicatus ille primus latro de quo nobis mandasti, et
 “ in adventu nostro nos inde reddas certiores. Præ-
 “ terea districtiones quas facis dicto abbati de boscis
 “ suis in rescriptum ponas usque ad reditum nostrum
 “ in Anglia. Datum apud Thonebrugge viii. die Marcii,
 “ anno regni regis Henrici 34.”

Venit igitur abbas ad Upwynburne, kal. Aprilis, et tenebat curiam suam ad quam venit multitudo clericorum et laicorum; venit etiam prædictus baillivus comitis ad petitionem abbatis, sicut unus de populo. Roboravit enim abbas curiam suam de multo consilio, quia dicebatur inter plebeicos, quod latro iste fuit aliquando uthlae coram justiciariis domini regis apud Syreburne; et ideo voluit abbas procedere in hoc facto sub multorum et discretorum testimonio et consilio. Et processum est ita.

Accusatio. Contigit nocte lunaria proxima ante festum Sancti Andreae, anno regni regis Henrici, filii regis Johannis, xxxiiii., quod Johannes Milksop de Craneburnia furatus fuit xxxi.d. a bursa Walteri Wymund de Bristollia ad domum Aliciæ relictæ Baywardi de Ondelintone, et nocte illa idem Johannes cum prædictis denariis furatis posuit se in fugam versus Wodekeswrthe. Quando prænominatus Walterus Wymund sciebat quod denarii ejus furati fuerunt, secutus fuit eundem Johannem cum clamore et hutesio patriæ ad boscum de Wodekeswrthe, et ibidem cum clamore et hutesio ut latro cum dicto latrocinio captus fuit, et ad curiam domini abbatis Theokesberiae apud

The abbat holds his court at Up-Wimborne.

Trial and accusation of the thief;

Upwynburne imprisonatus ; et in prisona detentus usque ad diem hundredi dicti abbatis. Ad prædictum hundredum venit prænominatus Walterus Wymund, et prædictum Johannem Milksop appellavit de dictis xxxi. denariis, sibi per eundem Johannem Milksop furatis ; qui denarii separatim inventi fuerunt in manibus dicti Johannis in pleno hundredo, et eundem appellavit de dicto latrocinio. Idem Johannes Milksop nihil defendit versus eundem Walterum quod ei valere posset. Unde who is condemned and hanged. judicium hundredi consideravit, quod idem Johannes Milksop nihil respondit quod ei valere posset. Ideo judicatus suspenditur.

COLLATION OF THE PAGES IN GALE'S AND FULMAN'S, AND THE PRESENT EDITION.

ANNALES DE MARGAN.

Ed. Gale.	Ed. nov.	Ed. Gale.	Ed. nov.	Ed. Gale.	Ed. nov.
1 -	3	8 -	15	14 -	28
2 -	4	9 -	17	15 -	30
3 -	6	10 -	19	16 -	32
4 -	8	11 -	21	17 -	34
5 -	10	12 -	23	18 -	37
6 -	12	13 -	25	19 -	39
7 -	13				

ANNALES DE BURTON.

Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.
246 -	183	262 -	208	278 -	234
247 -	184	263 -	209	279 ¹ -	236
248 -	185	264 -	211	280 ¹ -	237
249 -	186	265 -	213	281 -	239
250 -	187	266 -	215	282 -	240
251 -	188	267 -	217	283 -	242
252 -	190	268 -	219	284 -	243
253 -	192	269 -	220	285 -	245
254 -	194	270 -	222	286 -	247
255 -	195	271 -	224	287 -	248
256 -	197	272 -	225	288 -	250
257 -	199	273 -	227	289 -	251
258 -	200	274 -	228	290 -	253
259 -	202	275 -	230	291 -	254
260 -	204	276 -	231	292 -	256
261 -	206	277 -	233	293 -	257

¹ Wrongly printed 281 in Fulman.

518 COLLATION OF THE PAGES IN GALE'S AND

Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.
294 -	259	338 -	330	382 -	401
295 -	261	339 -	331	383 -	403
296 -	262	340 -	333	384 -	404
297 -	264	341 -	334	385 -	406
298 -	265	342 -	336	386 -	407
299 -	267	343 -	338	387 -	409
300 -	268	344 -	340	388 -	410
301 -	270	345 -	341	389 -	412
302 -	271	346 -	343	390 -	413
303 -	273	347 -	345	391 -	415
304 -	274	348 -	347	392 -	416
305 -	276	349 -	350	393 -	418
306 -	278	350 -	351	394 -	419
307 -	279	351 -	353	395 -	420
308 -	281	352 -	354	396 -	422
309 -	282	353 -	356	397 -	423
310 -	284	354 -	357	398 -	425
311 -	285	355 -	359	399 -	426
312 ¹ -	287	356 -	360	400 -	428
313 -	289	357 -	362	401 -	429
314 -	290	358 -	363	402 -	431
315 -	292	359 -	365	403 -	432
316 -	294	360 -	366	404 -	434
317 -	296	361 -	368	405 -	435
318 -	297	362 -	369	406 -	437
319 -	299	363 -	371	407 -	438
320 -	301	364 -	372	408 -	440
321 -	302	365 -	374	409 ² -	441
322 -	304	366 -	376	410 -	443
323 -	305	367 -	377	411 -	444
324 -	307	368 -	379	412 -	446
325 -	308	369 -	380	413 -	447
326 -	310	370 -	382	414 -	449
327 -	311	371 -	384	415 -	451
328 -	313	372 -	385	416 -	452
329 -	315	373 -	387	417 -	454
330 -	316	374 -	388	418 -	455
331 -	318	375 -	390	419 -	457
332 -	320	376 -	392	420 -	458
333 -	321	377 -	393	421 -	460
334 -	323	378 -	395	422 -	462
335 -	325	379 -	397	423 -	463
336 -	326	380 -	398	424 -	465
337 -	328	381 -	400	425 -	466

¹ Wrongly printed 231 in Fulman. | ² Wrongly printed 309 in Fulman.

Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.	Ed. Fulman.	Ed. nov.
426 -	468	434 ² -	480	441 -	490
427 -	469	435 -	481	442 -	492
428 -	471	436 -	483	443 -	493
429 -	473	437 -	484	444 -	495
430 -	474	438 -	486	445 -	496
431 -	475	439 ³ -	487	446 -	498
432 -	477	440 ⁴ -	488	447 -	499
433 ¹ -	479				

¹ Wrongly printed 435 in Fulman.³ Wrongly printed 441 in Fulman.² Wrongly printed 436 in Fulman.⁴ Wrongly printed 442 in Fulman.

L O N D O N :
Printed by GEORGE E. FYRE and WILLIAM SPOTTISWOODE,
Printers to the Queen's most Excellent Majesty.
For Her Majesty's Stationery Office.

LIST OF WORKS

PUBLISHED

By the late Record and State Paper Commissioners,
or under the Direction of the Right Honourable
the Master of the Rolls, which may be pur-
chased of Messrs. Longman and Co., London;
Messrs. J. H. and J. Parker, Oxford and Lon-
don; Messrs. Macmillan and Co., Cambridge and
London; Messrs. A. and C. Black, Edinburgh;
and Mr. A. Thom, Dublin.

PUBLIC RECORDS AND STATE PAPERS.

ROTULORUM ORIGINALIUM IN CURIA SCACCARII ABBREVIATIO. Henry
III.—Edward III. *Edited by* HENRY PLAYFORD, Esq. 2 vols.
folio (1805—1810). *Price* 25s. boards, or 12s. 6d. each.

CALENDARIUM INQUISITIONUM POST MORTEM SIVE ESCAETARUM.
Henry III.—Richard III. *Edited by* JOHN CALEY and JOHN
BAYLEY, Esqrs. Vols. 2, 3, and 4, folio (1806—1808; 1821—1828),
boards: vols. 2 and 3, *price* 21s. each; vol. 4, *price* 24s.

LIBRORUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ HARLEIANÆ CATALOGUS.
Vol. 4. *Edited by* The Rev. T. H. HORNE. (1812), folio, boards.
Price 18s.

ABBREVIATIO PLACITORUM, Richard I.—Edward II. *Edited by* The
Right Hon. GEORGE ROSE and W. ILLINGWORTH, Esq. 1 vol.
folio (1811), boards. *Price* 18s.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, INDICES. *Edited by* Sir
HENRY ELLIS. Small folio (1816), boards (Domesday-Book,
vol. 3). *Price* 21s.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, ADDITAMENTA EX CODIC.
ANTIQUISS. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Small folio (1816),
boards (Domesday-Book, vol. 4). *Price* 21s.

STATUTES OF THE REALM, large folio. Vols. 4 (in 2 parts), 7, 8, 9, 10, and 11, including 2 vols. of Indices (1819—1828). *Edited by* Sir T. E. TOMLINS, JOHN RAITHBY, JOHN CALEY, and WM. ELLIOTT, Esqrs. *Price* 3ls. 6d. each; except the Alphabetical and Chronological Indices, *price* 30s. each.

VALOR ECCLESIASTICUS, temp. Henry VIII., Auctoritate Regia institutus. *Edited by* JOHN CALEY, Esq., and the Rev. JOSEPH HUNTER. Vols. 3 to 6, folio (1810, &c.), boards. *Price* 25s. each.

* * The Introduction is also published in 8vo., cloth. *Price* 2s. 6d.

ROTULI SCOTIÆ IN TURRI LONDINENSI ET IN DOMO CAPITULARI WESTMONASTERIENSI ASSERVATI. 19 Edward I.—Henry VIII. *Edited by* DAVID MACPHERSON, JOHN CALEY, and W. ILLINGWORTH, Esqrs., and the Rev. T. H. HORNE. 2 vols. folio (1814—1819), boards. *Price* 42s.

“FÆDERA, CONVENTIONES, LITTERÆ,” &c.; or, Rymer’s Fœdera, A.D. 1066—1391. New Edition, Vol. 2, Part 2, and Vol. 3, Parts 1 and 2, folio (1821—1830). *Edited by* JOHN CALEY and FRED. HOLBROOKE, Esqrs. *Price* 21s. each Part.

DUCATUS LANCASTRIÆ CALENDARIUM INQUISITIONUM POST MORTEM, &c. Part 3, Calendar to the Pleadings, &c., Henry VII.—Ph. and Mary; and Calendar to the Pleadings, 1—13 Elizabeth. Part 4, Calendar to Pleadings to end of Elizabeth. (1827—1834.) *Edited by* R. J. HARPER, JOHN CALEY, and WM. MINCHIN, Esqrs. Folio, boards, Part 3 (or Vol. 2), *price* 3ls. 6d.; and Part 4 (or Vol. 3), *price* 21s.

CALENDARS OF THE PROCEEDINGS IN CHANCERY, IN THE REIGN OF QUEEN ELIZABETH; to which are prefixed, Examples of earlier Proceedings in that Court from Richard II. to Elizabeth, from the Originals in the Tower. *Edited by* JOHN BAYLEY, Esq. Vols. 2 and 3 (1830—1832), folio, boards, *price* 21s. each.

PARLIAMENTARY WRITS AND WRITS OF MILITARY SUMMONS, together with the Records and Muniments relating to the Suit and Service due and performed to the King’s High Court of Parliament and the Councils of the Realm. Edward I., II. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. (1830—1834.) Folio, boards, Vol. 2, Division 1, Edward II., *price* 21s.; Vol. 2, Division 2, *price* 21s.; Vol. 2, Division 3, *price* 42s.

ROTULI LITTERARUM CLAUSARUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI. 2 vols. folio (1833—1844). The first volume, 1204—1224. The second volume, 1224—1227. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. *Price* 8ls., cloth; or separately, Vol. 1, *price* 63s.; Vol. 2, *price* 18s.

PROCEEDINGS AND ORDINANCES OF THE PRIVY COUNCIL OF ENGLAND, 10 Richard II.—33 Henry VIII. *Edited by* Sir N. HARRIS NICOLAS. 7 vols. royal 8vo. (1834—1837), cloth, 98s. ; or separately, *price* 14s. each.

ROTULI LITTERARUM PATENTIUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI, A.D. 1201—1216. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. folio (1835), cloth. *Price* 31s. 6d.

* * The Introduction is also published in 8vo., cloth. *Price* 9s.

ROTULI CURIÆ REGIS. Rolls and Records of the Court held before the King's Justiciars or Justices. 6 Richard I.—1 John. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 2 vols. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 28s.

ROTULI NORMANNIÆ IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI, A.D. 1200—1205 ; also, from 1417 to 1418. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 12s. 6d.

ROTULI DE OBLATIS ET FINIBUS IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI tempore Regis Johannis. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY Esq. 1 vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 18s.

EXCERPTA E ROTULIS FINIUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATIS. Henry III., 1216—1272. *Edited by* CHARLES ROBERTS, Esq. 2 vols. royal 8vo. (1835, 1836), cloth, *price* 32s. ; or separately, Vol. 1, *price* 14s. ; Vol. 2, *price* 18s.

FINES, SIVE PEDES FINIUM : SIVE FINALES CONCORDIÆ IN CURIA DOMINI REGIS. 7 Richard I.—16 John (1195—1214). *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. In Counties. 2 vols. royal 8vo. (1835—1844), cloth, *price* 11s. ; or separately, Vol. 1, *price* 8s. 6d. ; Vol. 2, *price* 2s. 6d.

ANCIENT KALENDARS AND INVENTORIES OF THE TREASURY OF HIS MAJESTY'S EXCHEQUER ; together with Documents illustrating the History of that Repository. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 3 vols. royal 8vo. (1836), cloth. *Price* 42s.

DOCUMENTS AND RECORDS illustrating the History of Scotland, and the Transactions between the Crowns of Scotland and England ; preserved in the Treasury of Her Majesty's Exchequer. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 1 vol. royal 8vo. (1837), cloth, *Price* 18s.

ROTULI CHARTARUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI, A.D. 1199—1216. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. folio (1837), cloth. *Price* 30s.

REGISTRUM vulgariter nuncupatum "The Record of Caernarvon," e codice MS. Harleiano, 696, descriptum. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. 1 vol. folio (1838), cloth. *Price* 31s. 6d.

REPORT OF THE PROCEEDINGS OF THE RECORD COMMISSIONERS,
1831 to 1837. 1 vol. folio, boards. *Price* 8s.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF ENGLAND ; comprising Laws enacted under the Anglo-Saxon Kings, from Æthelbirht to Cnut, with an English Translation of the Saxon ; the Laws called Edward the Confessor's ; the Laws of William the Conqueror, and those ascribed to Henry the First ; also, Monumenta Ecclesiastica Anglicana, from the 7th to the 10th century ; and the Ancient Latin Version of the Anglo-Saxon Laws ; with a compendious Glossary, &c. *Edited by* BENJAMIN THORPE, Esq. 1 vol. folio (1840), cloth. *Price* 40s.

— 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 30s.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF WALES ; comprising Laws supposed to be enacted by Howel the Good ; modified by subsequent Regulations under the Native Princes, prior to the Conquest by Edward the First ; and anomalous Laws, consisting principally of Institutions which, by the Statute of Ruddlan, were admitted to continue in force. With an English Translation of the Welsh Text. To which are added, a few Latin Transcripts, containing Digests of the Welsh Laws, principally of the Dimetian Code. With Indices and Glossary. *Edited by* ANEURIN OWEN, Esq. 1 vol. folio (1841), cloth. *Price* 44s.

— 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 36s.

ROTULI DE LIBERATE AC DE MISIS ET PRÆSTITIS, Regnante Johanne. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6s.

THE GREAT ROLLS OF THE PIPE FOR THE SECOND, THIRD, AND FOURTH YEARS OF THE REIGN OF KING HENRY THE SECOND, 1155—1158. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 4s. 6d.

THE GREAT ROLL OF THE PIPE FOR THE FIRST YEAR OF THE REIGN OF KING RICHARD THE FIRST, 1189—1190. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6s.

DOCUMENTS ILLUSTRATIVE OF ENGLISH HISTORY in the 13th and 14th centuries, selected from the Records in the Exchequer. *Edited by* HENRY COLE, Esq. 1 vol. fcp. folio (1844), cloth. *Price* 45s. 6d.

MODUS TENENDI PARLIAMENTUM. An Ancient Treatise on the Mode of holding the Parliament in England. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. 8vo. (1846), cloth. *Price* 2s. 6d.

MONUMENTA HISTORICA BRITANNICA, or, Materials for the History of Britain from the earliest period. Vol. 1, extending to the Norman Conquest. Prepared, and illustrated with Notes, by the late HENRY PETRIE, Esq., F.S.A., Keeper of the Records in the Tower of London, assisted by the Rev. JOHN SHARPE, Rector of Castle Eaton, Wilts. Finally completed for publication, and with an Introduction, by THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Assistant Keeper of Records. (Printed by command of Her Majesty.) Folio (1848). *Price 42s.*

REGISTRUM MAGNI SIGILLI REGUM SCOTORUM in Archivis Publicis asservatum. A.D. 1306—1424. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1814). *Price 15s.*

THE ACTS OF THE PARLIAMENTS OF SCOTLAND. 11 vols. folio (1814—1844). Vol. I. *Edited by* THOMAS THOMSON and COSMO INNES, Esqrs. *Price 42s.* Also, Vols. 4, 7, 8, 9, 10, 11 ; *price 10s. 6d.* each.

THE ACTS OF THE LORDS AUDITORS OF CAUSES AND COMPLAINTS. A.D. 1466—1494. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1839). *Price 10s. 6d.*

THE ACTS OF THE LORDS OF COUNCIL IN CIVIL CAUSES. A.D. 1478—1495. *Edited by* THOMAS THOMSON, Esq. Folio (1839). *Price 10s. 6d.*

ISSUE ROLL OF THOMAS DE BRANTINGHAM, Bishop of Exeter, Lord High Treasurer of England, containing Payments out of His Majesty's Revenue, 44 Edward III., 1370. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1835), cloth. *Price 35s.*

— Royal 8vo. cloth. *Price 25s.*

ISSUES OF THE EXCHEQUER, containing similar matter to the above; James I.; extracted from the Pell Records. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1836), cloth. *Price 30s.*

— Royal 8vo. cloth. *Price 21s.*

ISSUES OF THE EXCHEQUER, containing similar matter to the above; Henry III.—Henry VI.; extracted from the Pell Records. *Edited by* FREDERICK DEVON, Esq. 1 vol. 4to. (1837), cloth. *Price 40s.*

— Royal 8vo. cloth. *Price 30s.*

NOTES OF MATERIALS FOR THE HISTORY OF PUBLIC DEPARTMENTS. By F. S. THOMAS, Esq. Demy folio (1846). *Price 10s.*

HANDBOOK TO THE PUBLIC RECORDS. By F. S. THOMAS, Esq. Royal 8vo. (1853.) *Price 12s.*

STATE PAPERS DURING THE REIGN OF HENRY THE EIGHTH. 11 vols.
4to., cloth, (1830—1852), with Indices of Persons and Places.
Price 5l. 15s. 6d. ; or separately, price 10s. 6d. each.

Vol. I.—Domestic Correspondence.

Vols. II. & III.—Correspondence relating to Ireland.

Vols. IV. & V.—Correspondence relating to Scotland.

Vols. VI. to XI.—Correspondence between England and Foreign Courts.

HISTORICAL NOTES RELATIVE TO THE HISTORY OF ENGLAND ; from the Accession of Henry VIII. to the Death of Queen Anne (1509—1714). Designed as a Book of instant Reference for ascertaining the Dates of Events mentioned in History and Manuscripts. The Name of every Person and Event mentioned in History within the above period is placed in Alphabetical and Chronological Order, and the Authority whence taken is given in each case, whether from Printed History or from Manuscripts. By F. S. THOMAS, Esq., Secretary of the Public Record Office. 3 vols. 8vo. (1856.)
Price 40s.

CALENDARS OF STATE PAPERS.

[IMPERIAL 8vo. *Price 15s. each Volume.*]

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGNS OF EDWARD VI., MARY, and ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ROBERT LEMON, Esq., F.S.A. 1856.

Vol. I.—1547-1580.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF JAMES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1857-1859.

Vol. I.—1603-1610.

Vol. II.—1611-1618.

Vol. III.—1619-1623.

Vol. IV.—1623-1625, with Addenda.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., V.P.S.A. 1858-1863.

Vol. I.—1625-1626.

Vol. II.—1627-1628.

Vol. III.—1628-1629.

Vol. IV.—1629-1631.

Vol. V.—1631-1633.

Vol. VI.—1633-1634.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES II., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1860-1863.

Vol. I.—1660-1661.

Vol. II.—1661-1662.

Vol. III.—1663-1664.

Vol. IV.—1664-1665.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to SCOTLAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARKHAM JOHN THORPE, Esq., of St. Edmund Hall, Oxford. 1858.

Vol. I., the Scottish Series, of the Reigns of Henry VIII., Edward VI., Mary, and Elizabeth, 1509-1589.

Vol. II., the Scottish Series, of the Reign of Elizabeth, 1589-1603; an Appendix to the Scottish Series, 1543-1592; and the State Papers relating to Mary Queen of Scots during her Detention in England, 1568-1587.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* H. C. HAMILTON, Esq. 1860.

Vol. I.—1509–1573.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. 1860–1862.

Vol. I.—America and West Indies, 1574–1660.

Vol. II.—East Indies, China, and Japan, 1513–1616.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in the Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1862.

Vol. I.—1509–1514.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF EDWARD VI. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF MARY. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH. *Edited by* the REV. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham. 1863.

Vol. I.—1558–1559.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. 1862.

Vol. I.—Hen. VII.—1485–1509.

In the Press.

CALENDAR OF STATE PAPERS RELATING TO IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* H. C. HAMILTON, Esq. Vol. II.—1574–1585.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vol. II.—1515–1518.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES II., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. Vol. V.—1665-1666.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH (continued), preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ROBERT LEMON, Esq., F.S.A. 1580-1590.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., F.S.A. Vol. VII.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to ENGLAND, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH. *Edited by* the Rev. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham. Vol. II.

In Progress.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. Vol. II. Henry VIII.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. Vol. III. East Indies, China, and Japan.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND DURING THE MIDDLE AGES.

[ROYAL 8vo. *Price* 10s. each Volume or Part.]

1. THE CHRONICLE OF ENGLAND, by JOHN CAPGRAVE. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford.
2. CHRONICON MONASTERII DE ABINGDON. Vols. I. and II. *Edited by* the Rev. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard.
3. LIVES OF EDWARD THE CONFESSOR. I.—La Estoire de Seint Aedward le Rei. II.—Vita Beati Edvardi Regis et Confessoris. III.—Vita Æduuardi Regis qui apud Westmonasterium requiescit. *Edited by* H. R. LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge.
4. MONUMENTA FRANCISCANA ; scilicet, I.—Thomas de Eccleston de Adventu Fratrum Minorum in Angliam. II.—Adæ de Marisco Epistolæ. III.—Registrum Fratrum Minorum Londoniæ. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.
5. FASCICULI ZIZANIORUM MAGISTRI JOHANNIS WYCLIF CUM TRITICO. Ascribed to THOMAS NETTER, of WALDEN, Provincial of the Carmelite Order in England, and Confessor to King Henry the Fifth. *Edited by* the Rev. W. W. SHIRLEY, M.A., Tutor and late Fellow of Wadham College, Oxford.
6. THE BUIK OF THE CRONICLIS OF SCOTLAND ; or, A Metrical Version of the History of Hector Boece ; by WILLIAM STEWART. Vols. I., II., and III. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law.
7. JOHANNIS CAPGRAVE LIBER DE ILLUSTRIBUS HENRICIS. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford.
8. HISTORIA MONASTERII S. AUGUSTINI CANTUARIENSIS, by THOMAS OF ELMHAM, formerly Monk and Treasurer of that Foundation. *Edited by* C. HARDWICK, M.A., Fellow of St. Catharine's Hall, and Christian Advocate in the University of Cambridge.

9. EULOGIUM (HISTORIARUM SIVE TEMPORIS), Chronicon ab Orbe condito usque ad Annum Domini 1366; a Monacho quodam Malmesbiriensi exaratum. Vols. I., II., and III. *Edited by* F. S. HAYDON, Esq., B.A.
10. MEMORIALS OF KING HENRY THE SEVENTH: Bernardi Andreæ Tholosatis Vita Regis Henrici Septimi; necnon alia quædam ad eundem Regem spectantia. *Edited by* JAMES GAIRDNER, Esq.
11. MEMORIALS OF HENRY THE FIFTH. I.—Vita Henrici Quinti, Roberto Redmanno auctore. II.—Versus Rhythmici in laudem Regis Henrici Quinti. III.—Elmhami Liber Metricus de Henrico V. *Edited by* C. A. COLE, Esq.
12. MUNIMENTA GILDHALLÆ LONDONIENSIS; Liber Albus, Liber Custumarum, et Liber Horn, in archivis Gildhallæ asservati. Vol. I., Liber Albus. Vol. II. (in Two Parts), Liber Custumarum. Vol. III., Translation of the Anglo-Norman Passages in Liber Albus, Glossaries, Appendices, and Index. *Edited by* H. T. RILEY, Esq., M.A., Barrister-at-Law.
13. CHRONICA JOHANNIS DE OXENEDES. *Edited by* Sir H. ELLIS, K.H.
14. A COLLECTION OF POLITICAL POEMS AND SONGS RELATING TO ENGLISH HISTORY, FROM THE ACCESSION OF EDWARD III. TO THE REIGN OF HENRY VIII. Vols. I. and II. *Edited by* T. WRIGHT, Esq., M.A.
15. The "OPUS TERTIUM," "OPUS MINUS," &c., of ROGER BACON. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.
16. BARTHOLOMÆI DE COTTON, MONACHI NORWICENSIS, HISTORIA ANGLICANA (A.D. 449—1298). *Edited by* H. R. LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge.
17. BRUT Y TYWYSOGION; or, The Chronicle of the Princes of Wales. *Edited by* the Rev. J. WILLIAMS AB ITHEL.
18. A COLLECTION OF ROYAL AND HISTORICAL LETTERS DURING THE REIGN OF HENRY IV. Vol. I. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford.
19. THE REPRESSOR OF OVER MUCH BLAMING OF THE CLERGY. By REGINALD PECOCK, sometime Bishop of Chichester. Vols. I. and II. *Edited by* C. BABINGTON, B.D., Fellow of St. John's College, Cambridge.

20. *ANNALES CAMBRIÆ.* Edited by the Rev. J. WILLIAMS AB ITHEL.
21. *THE WORKS OF GIRALDUS CAMBRENSIS.* Vols. I., II., and III. Edited by J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.
22. *LETTERS AND PAPERS ILLUSTRATIVE OF THE WARS OF THE ENGLISH IN FRANCE DURING THE REIGN OF HENRY THE SIXTH, KING OF ENGLAND.* Vol. I. Edited by the Rev. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard.
23. *THE ANGLO-SAXON CHRONICLE, ACCORDING TO THE SEVERAL ORIGINAL AUTHORITIES.* Vol. I., Original Texts. Vol. II., Translation. Edited by B. THORPE, Esq., Member of the Royal Academy of Sciences at Munich, and of the Society of Netherlandish Literature at Leyden.
24. *LETTERS AND PAPERS ILLUSTRATIVE OF THE REIGNS OF RICHARD III. AND HENRY VII.* Vols. I. and II. Edited by JAMES GAIRDNER, Esq.
25. *LETTERS OF BISHOP GROSSETESTE,* illustrative of the Social Condition of his Time. Edited by H. R. LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge.
26. *DESCRIPTIVE CATALOGUE OF MANUSCRIPTS RELATING TO THE HISTORY OF GREAT BRITAIN AND IRELAND.* Vol. I. (in Two Parts) ; Anterior to the Norman Invasion. By T. DUFFUS HARDY, Esq., Deputy Keeper of the Public Records.
27. *ROYAL AND OTHER HISTORICAL LETTERS ILLUSTRATIVE OF THE REIGN OF HENRY III.* From the Originals in the Public Record Office. Vol. I., 1216-1235. Selected and edited by the Rev. W. W. SHIRLEY, Tutor and late Fellow of Wadham College, Oxford.
28. *THE SAINT ALBANS' CHRONICLES :—THE ENGLISH HISTORY OF THOMAS WALSINGHAM, MONK OF SAINT ALBANS.* Vol. I., 1272-1381. Edited by HENRY THOMAS RILEY, Esq., M.A., Barrister-at-Law.
29. *CHRONICON ABBATIE EVESHAMENSIS, AUCTORIBUS DOMINICO PRIORE EVESHAMIE ET THOMA DE MARLEBERGE ABBATE, A FUNDATIONE AD ANNUM 1213, UNA CUM CONTINUATIONE AD ANNUM 1418.* Edited by the Rev. W. D. MACRAY, M.A., Bodleian Library, Oxford.
30. *RICARDI DE CIRENCESTRIA SPECULUM HISTORIALE DE GESTIS REGUM ANGLIÆ.* Vol. I., 447-871. Edited by JOHN E. B. MAYOR, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, Cambridge.

31. YEAR BOOKS OF THE REIGN OF EDWARD THE FIRST. *Edited and translated by* ALFRED JOHN HORWOOD, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law.
32. NARRATIVES OF THE EXPULSION OF THE ENGLISH FROM NORMANDY, 1449-1450.—Robertus Blondelli de Reductione Normanniæ: Le Recouvrement de Normendie, par Berry, Herault du Roy: Conferences between the Ambassadors of France and England. *Edited, from MSS. in the Imperial Library at Paris, by the* Rev. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham.
33. HISTORIA ET CARTULARIUM MONASTERII S. PETRI GLOUCESTRÆ. Vol. I. *Edited by* W. H. HART, Esq., F.S.A.; Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie.
34. ALEXANDRI NECKAM DE NATURIS RERUM LIBRI DUO; with NECKAM'S POEM, DE LAUDIBUS DIVINÆ SAPIENTIÆ. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A.
35. LEECHDOMS, WORTCUNNING, AND STARCRAFT OF THE ANGLO-SAXONS; being a collection of Documents illustrating the History of Science in this Country before the Norman Conquest. Vol. I. *Edited by the* Rev. T. OSWALD COCKAYNE, M.A., of St. John's College, Cambridge.
36. ANNALES MONASTICI. Vol. I.:—Annales de Margan, 1066-1232; Annales de Theokesberia, 1066-1263, Annales de Burton, 1004-1263. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registry of the University, Cambridge.

In the Press.

- LE LIVRE DE REIS DE BRITTANIE. *Edited by* J. GLOVER, M.A., Vicar of Brading, Isle of Wight.
- RECUEIL DES CRONIQUES ET ANCHIENNES ISTORIES DE LA GRANT BRETAGNE A PRESENT NOMME ENGLETERRE, par JEHAN DE WAURIN. *Edited by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A.
- THE WARS OF THE DANES IN IRELAND: written in the Irish language. *Edited by the* Rev. J. H. TODD, D.D., Librarian of the University of Dublin.
- A COLLECTION OF SAGAS AND OTHER HISTORICAL DOCUMENTS relating to the Settlements and Descents of the Northmen on the British Isles. *Edited by* GEORGE W. DASENT, Esq., D.C.L. Oxon.
- A COLLECTION OF ROYAL AND HISTORICAL LETTERS DURING THE REIGN OF HENRY IV. Vol. II. *Edited by the* Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford.

LETTERS AND PAPERS ILLUSTRATIVE OF THE WARS OF THE ENGLISH IN FRANCE DURING THE REIGN OF HENRY THE SIXTH, KING OF ENGLAND. Vol. II. *Edited by* the Rev. J. STEVENSON, M.A., of University College, Durham.

POLYCHRONICON RANULPHI HIGDENI, with Trevisa's Translation. *Edited by* C. BABINGTON, B.D., Fellow of St. John's College, Cambridge.

OFFICIAL CORRESPONDENCE OF THOMAS BEKYNTON, SECRETARY TO HENRY VI., with other LETTERS and DOCUMENTS. *Edited by* the Rev. GEORGE WILLIAMS, B.D., Senior Fellow of King's College, Cambridge.

ROYAL AND OTHER HISTORICAL LETTERS ILLUSTRATIVE OF THE REIGN OF HENRY III. From the Originals in the Public Record Office. Vol. II. *Selected and edited by* the Rev. W. W. SHIRLEY, Regius Professor of Ecclesiastical History, and Canon of Christ Church, Oxford.

ORIGINAL DOCUMENTS ILLUSTRATIVE OF ACADEMICAL AND CLERICAL LIFE AND STUDIES AT OXFORD BETWEEN THE REIGNS OF HENRY III. AND HENRY VII. *Edited by* the Rev. H. ANSTEY, M.A.

THE SAINT ALBANS' CHRONICLES :—THE ENGLISH HISTORY OF THOMAS WALSINGHAM, MONK OF SAINT ALBANS. Vol. II. *Edited by* HENRY THOMAS RILEY, Esq., M.A., Barrister-at-Law.

ROLL OF THE PRIVY COUNCIL OF IRELAND, 16 RICHARD II. *Edited by* the Rev. JAMES GRAVES, Rector of Ennisnag, Ireland.

CHRONICLES AND MEMORIALS OF THE REIGN OF RICHARD THE FIRST. Vol. I. RICARDI REGIS ITER HIEROSOLYMITANUM. *Edited by* the Rev. WILLIAM STUBBS, M.A., Vicar of Navestock, Essex, and Lambeth Librarian.

RICARDI DE CIRENCESTRIA SPECULUM HISTORIALE DE GESTIS REGUM ANGLIÆ. Vol. II., 872-1066. *Edited by* JOHN E. B. MAYOR, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, Cambridge.

VITA S. HUGONIS EPISCOPI LINCOLNIENSIS. *Edited by* the Rev. JAMES F. DIMOCK, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire.

YEAR BOOKS OF THE REIGN OF EDWARD THE FIRST. *Edited and translated by* ALFRED JOHN HORWOOD, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law.

THE WORKS OF GIRALDUS CAMBRENSIS. Vol. IV. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.

HISTORIA ET CARTULARIUM MONASTERII S. PETRI GLOUCESTRIÆ.
Vol. II. *Edited by* W. H. HART, Esq., F.S.A. ; Membre cor-
respondant de la Société des Antiquaires de Normandie.

HISTORIA MINOR MATTHÆI PARIS. *Edited by* Sir F. MADDEN, K.H.,
Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF MANUSCRIPTS RELATING TO THE HISTORY
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. Vol. II. *By* T. DUFFUS HARDY,
Esq., Deputy Keeper of the Public Records.

In Progress.

CHRONICA MONASTERII DE MELSA, AB ANNO 1150 USQUE AD ANNUM
1400. *Edited by* EDWARD AUGUSTUS BOND, Esq., Assistant
Keeper in the Department of Manuscripts, and Egerton Librarian,
British Museum.

LEECHDOMS, WORTCUNNING, AND STARCRAFT OF THE ANGLO-SAXONS ;
being a collection of Documents illustrating the History of Science
in this Country before the Norman Conquest. Vol. II. *Edited
by* the Rev. T. OSWALD COCKAYNE, M.A., of St. John's College,
Cambridge.

ANNALES MONASTICI. Vol. II. :—*Edited by* HENRY RICHARDS LUARD,
M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Regis-
trary of the University, Cambridge.

January 1864.

757001

Annales monastici.

DA
25,
.B8
v.36
pt.1

15454

LIBRARY

Pontifical Institute of Mediaeval Studies
113 ST. JOSEPH STREET
TORONTO, ONT., CANADA M5S 1J4

DA
25
.B8
v.36
Annales
Marga
11/7/59
6/6/72
20. VII. 73
M. J. S. 15454
M. J. S. 15454
M. J. S. 15454

